מעריב

יום ו' י"ד באב תשל"ד 2.8.74 גליון 9142 שנה כ"ז

1.20 ל"י

העתון הנפוץ ביותר במדינה • MAARIV

מייסד ועורך ראשון: ד"ר ע. קרליבך ז"ל

ראשי מפא"י ביטלו ה"גוש", הציעו חיסול החטיבות במפלגת העבודה

החליטו אמש, שאם ידחו ראשי רפ"י ואחה"ע את ההצעה — יוקם מוסד של חטיבת מפא"י

מאת כ. שמריהו

ראשי מפא"י לשעבר ב־מפלגת העבודה, החליטו ה־לילה לפנות אל ראשי החטי־בות אחדות העבודה ורפ"י בהצעה לבטל את שלוש ה־חטיבות במפלגה לאלתר.

בהתכנסות מיוחדת של ראשי מפא"י התבקש מזכ"ל מפלגת העבודה השר אהרן ידלין לבוא בדברים עם ראשי החטי־בות אחדות העבודה ולהציע להם להפסיק מעתה כל התח־בטויות החטיבתיות. אם י־דיעו ראשי אחדות העבודה ורפ"י, כי הם מקבלים הצעה זאת, לא תקום חטיבה נפרדת של מפא"י ויוכרז על ביטול החטיבות במפלגה. אם תשו־בתן תהיה שלילית, יוקם מו־סד מוסמך מטעם חטיבת מפ־א"י (מורכב מחברי לשכת או מזכירות מפלגת העבודה) ד־יוזן בכל העניינים הנוגעים לחטיבה.

עם זאת הוחלט על ביי־טול ה"גוש", שנחשב עד כה מפורום בלתי רשמי של חברי מפא"י לשעבר. בהתייעצות השתתפו השרים יהושע רבינוביץ, משה ברעם ואהרן ידלין, וחה"כ דוד קל־דרון, דב בן־מאיר, אהרן בקר, יצחק קורן, עוזי ברעם, צבי אלדרוטי, יעקב לוינסון, אב־רים רייגר, ישראל קיסר וגב' כאוה ארד.

נודע, כי בחטיבת רפ"י נו־טים לקבל את ההצעה לביטול החטיבות במפלגת העבודה, ואילו בחטיבת אחדות העבו־דה קיימת התנגדות לכך.

בפגישה בחוג מצומצם בקמפ דייוויד, שהסתיימה הבוקר

קיסינג'ר ואלון גיבשו כנראה עמדה כלפי מו"מ אפשרי בעתיד עם מצרים או ירדן

מאת שמואל שגב, סופר "מעריב" בוושינגטון

סגן ראש הממשלה ושר־החוץ, מר יגאל אלון, סיים הבוקר חמישה ימי ביקור בוואשינגטון, בפגישה שלישית שנערכה בלילה בקמפ דייוויד — מעון קיץ של נשיאי ארה"ב בצפון מדינת מרילנד.

חוגים מדיניים בוואשינגטון אמרו לפני הפגישה, כי יש־ראל ביקשה מארה"ב, שד"ר קיסינג'ר ימשיך במאמצי ה־תיווך שלו, גם מחוץ למסגרת ועידת ז'נווה, ונראה, כי בק־שה דומה הופנתה אליו על־ידי מצרים וירדן.

בחלק אחר של השיחה עמדו קיסינג'ר ואלון לדון לפנות בוקר גם בנושאים דו־צדדיים ובבעיות עדינות כשאלת יהודי בריה"מ, יהודי סוריה והעלאת עצמותיו של אלי כהן הי"ד.

לפני הפגישה בקמפ דייוויד נפגש מר אלון לשיחה עם שר האוצר האמריקני, ויליאם סיימון, ועם מנהיג המיעוט הרפובליקני בסנאט, סנאטור יו סקוט.

הפגישה עם שר האוצר ה־אמריקני היוותה המשך המגע־עים שהיו עמו בביקורו ה־אחרון בירושלים.

נמסר, כי מר סיימון גילה הבנה לצרכיה של ישראל אך לא הוכיר לאיש שיחו, כי המימשל מוגבל על־ידי הקונ־גרס והסיוע חייב להתאשר על־ידי שני בתי הקונגרס מדי שנה בשנה.

היום עומד סגן ראש הממ־שלה לצאת לבילוי חופשת סוף שבוע במעון־קיט של ארתור גולדברג — לשעבר שופט בית־המשפט העליון ו־שגריר ארה"ב באו"ם (בימי מלחמת ששת הימים). בראשית השבוע ייצא לניו־יורק לפגישות עם מנהיגי יהדות ארה"ב.

הפגישה החלה ב־2 לפנות בוקר (לפי שעון ישראל) ו־הסתיימה ב־7 בבוקר. העוב־דה שהפגישה התקיימה בקמפ דייוויד, עוררה מיד גל של שמועות, כי מר אלון נפ־גש לשיחה עם הנשיא ר־צ'ארד ניכסון.

אולם, בתשובה לשאלות כתבים אמר דובר הבית הל־בן, כי אין לנשיא תכנית ל־היפגש עם סגן ראש ממשלת ישראל, וכי הוא נשאר ללון הלילה במעונו שבבית הלבן.

הפגישה בקמפ דייוויד נער־כה בחוג מצומצם מאוד ו־השתתפו בה מן הצד האמרי־קני, ד"ר הנרי קיסינג'ר ועוז־רו במועצה לבטחון לאומי,

(סוף בעמוד 2, טורים 5, 6, 7)

חופה על צוללת

בטקס מיוחד במינו נערכה בסוף חודש יולי חופת־קידושין על סיפו־נה של צוללת חיל־הים. ישראל, קצין־מכונה בצו־ללת, ובחירת־ליבו צביה, באו בברית הנישואין. מפ־קד השייטת ציין, כי רק לפני עשר שנים נערכה חתונה כדוגמת זו, אך ל־לא קהל אזרחי. הפעם, לראשונה בתולדות החיל, ניתן אישור מיוחד לערי־כת הטקס בהשתתפות מוזמנים.

בני הזוג המאושרים הובאו אל רציף הצוללת על־ידי "דבורי". בהגיעם לרציף, נתקבלו בצפירות תמניות על ידי ספינות השייטת והצוללת. הרב החיילי, דוד סגל, שערך את החופה, סיפר שהחו־תנה היתה צריכה להי־ערך בל"ג בעומר, אך נדחתה מסיבות שונות.

לישראל היווה טקס ה־נישואין בחינת מתנת פרידה מחבריו לצוללת, שאותם שירת באמונה כ־חמש שנים. תומכי החו־פה, שהיתה מדגל חיל ה־ים, היו ארבעה קצינים, חבריו לשייטת. הרב ה־חילי בירך את בני הזוג ו־העניק להם תשורה — פמוטות חג מהודרות ל־הדלקת נרות.

(צילום: יצחק רון)

קורת רוח משיחות אלון

רבין ידווח כנראה לממשלה — היום

סופרו המדיני של "מעריב" מוסר:

הידיעות הראשונות על שיחותיו של שר החוץ יג־אל אלון בוואשינגטון עם אישי הממשל, שהגיעו ל־ירושלים בדיווחים רשמיים, מצביעות על שביעות רצון בדרך כלל — הן בתחום הרכש והן בתחום המדיני.

מניחים, כי לישראל ניתנו עתה הוכחות ממשיות יותר ל־גבי מילוי ההתחייבות שנטלה עליה ארה"ב בתחום הרכש ה־צבאי, בעת ביקורו של הנשיא ניכסון בישראל לפני שבועות אחדים.

ישראל מקווה, כי בכל ה־נוגע לשלב הבא של השיחות על הסדרים חלקיים נוספים, תושג הבנה עם וושינגטון — אבל עניין זה יתבהר רק ל־אחר ששר החוץ המצרי וראש הממשלה הירדני, יבקרו בוא־שינגטון, אחרי צאתו של מר אלון משם.

דיווח ראשון על שיחות אלון בארה"ב עשוי ראש הממשלה, מר יצחק רבין, [illegible]

"שר־המלחמה המצרי אושפז בבי"ח בבריטניה"

שר המלחמה המצרי, פילדמארשל אחמד איסמ־עיל עלי, כאושפז באחד מ־בתי־החולים בבריטניה — מסרה הלילה סוכנות הידי־עות "רויטר" מפי מקורות דיפלומאטיים בקאהיר.

לדברי סוכנות הידיעות, ע־דיין לא ברור, אם שר ה־מלחמה המצרי עובר טיפול רפואי כתוצאה ממחלה כל־שהי, או כאושפז בבית החו־לים, לשם בדיקות רפואיות.

יצויין, כי עלי לא לקח חלק בטכסים שנערכו באחרונה ב־מצרים, במלאת 22 שנה ל־הפיכה המצרית, ואף לא השת־תתף בטכס קבלת־הפנים ש־נערך למלך פייצל במצרים.

המקורות הדיפלומאטיים לא ידעו למסור על מועד העב־רתו של עלי לבית־החולים או על האיש שהופקד למלא את מקומו.

פהמי: אפשרות חידוש הלחימה בין ישראל למצרים — מוגבלת

אפשרות של חידוש מעשי־איבה בין מצרים לישראל היא מוגבלת, אך אין לומר שדבר כזה לא יקרה — אמר שר־החוץ המצרי איסמעיל פהמי, בראיון לעתון "אל־ג'ומהוריה".

אשר לבעיה הפלשתינית ו־ההודעה הירדנית־מצרית, הצ־ביע שר־החוץ המצרי על "ה־ויתורים שעשה המלך חוסיין, בהסכימו לכך שהגדה המער־בית תשמש גרעין של פלש־תין, ושאיזור זה יופרד מה־ממלכה ההאשמית".

מיליארדים - הס מלהזכיר

"רבין הורה לפקידים בכירים להפסיק לדבר על ממדי הסיוע שישראל מקווה לקבל מארה"ב"

מאת מילים כץ, סופר "מעריב" בארה"ב

ראש ממשלת ישראל, מר יצחק רבין, הורה ל־כל הפקידים הבכירים ה־ישראלים, העוסקים ב־יחסים עם ארה"ב, להפ־סיק "דבר" בפומבי על מיליארד • דולארים ש־מתכוננת ישראל לבקש כסיוע כלכלי וצבאי מ־ארה"ב בשנים הקרובות.

הוראתו של מר רבין נמסרה לאחר שהגיעו אליו תגובות דבות, המספרות על הנזק לשמה של ישראל, שגורמות האזהרות מעין אלה.

סנאטור הנרי ג'קסון היה בין אלה שהביעו ב־אוזני פרטי את אכזבתם מהצהרות הפקידים היש־ראליים — אם כי תמך בדרישות הישראליות ומצא אותן מוצדקות.

אישיות אמריקנית בכי־רה, שיחסה החיובי לישר־ראל אינו מוטל בספק, אמרה: "אם מישהו רוצה לשכנע את העם האמרי־קני כי אינו יכול להרשות לעצמו לתמוך בישראל להבא, הוא יעשה בדיוק זאת: יחזור בשנים הקרו־בות על כך שישראל רו־צה הרבה מיליארדים של דולארים מארה"ב".

אמריקנים אחרים ציינו, כי בקשותיה של ישראל באות דווקא בשעה שבה כל אישיות ציבורית ב־ארה"ב מדגישה את הצור־ך בקיצוצים בהוצאות ה־ממשלה, כדי לבלום את האינפלאציה, שנהפכה ה־בעיה הראשונה במעלה של ארה"ב.

אחד ממנהיגי יהדות ארה"ב אמר: "מיליארד דולאר אינם מהווים אולי סכום גדול בישראל, אך בארה"ב, על אף כל מה שקרה בשנים האחרונות, זה עדיין סכום גדול מאד. מוטב לא להשמיע מלים אלה לעיתים תכופות מדי".

מסקנות הפנטאגון: ישראל תקדים מלחמת־מנע נגד תוקפן

אלון בוושינגטון: "מדינה כשלנו אסור שתופתע שנית ונדאג לכך שהיא לא תופתע" • "ישראל לא תסכים פעם נוספת להפסקת אש בעוד הנצחון בהישג ידה"

[illegible]

לאמריקה במפורש את סיכומו עם מדינאי אמריקני אחר. אמר אלון: "מדינה כשלנו אסור, שתופתע שנית ונדאג לכך שהיא לא תופתע. יסייעו לעשות מדינות ערב אם יתבהר לא הרהור שני אלא הרהור שלישי, לפני ש־הן מתכוננות לפתוח במלחמה חדשה. אני אמנם מקווה ש־הערבים כבר יודעים כי יש־ראל לא תרשה שיפתיעוה שנית".

יתרה מזאת — אמר אלון — ישראל לא תס־כים פעם נוספת להפסקת אש בעוד הנצחון בהישג ידה.

פקידי רשות אמריקנים אמ־רו לסופר "מעריב" כי ה־פנטאגון הגיע בהליכים משלו למסקנה דומה, בהסתמך על מחקר שערך לבירור אופן התנהגותן של ישראל ומצרים במלחמת יום הכיפורים.

ביקור בחזית סואץ

משלחת אמריקנית, בראשות גנראל של חיל האויר, שבה השבוע לוושינגטון מקאהיר, שם נפגשה עם הרמטכ"ל המצרי ואנשי מטהו. המשל־חת ביקרה גם בחזית תעלת סואץ וקיבלה דיווח על ה־אופן שבו צלחו הכוחות ה־מצריים את תעלת סואץ בעת המלחמה.

שעתיים בלבד אחרי פגישת אלון עם שלזינגר, דיווחו אנ־שי המשלחת לשלזינגר וה־פקידי רשות דמי דרג בפנ־טאגון על ביקורם במצרים. מקורות רשמיים סירבו למ־סור פרטים על מסקנותיה של המשלחת הצבאית, אך מקו־רות מהימנים מסרו כי "ה־מסקנות אינן מרעישות" והן רק מאשרות הערכות קודמות.

נראה כי מומחים צבאיים בעולם הערבי ראליסטיים כ־יום יותר בהערכותיהם באשר לכוחם ולכישוריהם של הער־בים. למרות הנטיה להגזמה, שנסתמנה לפני כן, נוטים הם עתה לחשוב כי לא חל שינוי מפליגה באיכות הלוחם הערבי וכי ההצלחה שהשיגו הערבים בשלב הראשון של מלחמת יום הכיפורים נובעת יותר מגורם ההפתעה מאשר כאיכות לחימה.

[illegible]

בדבר אתמול במעונו עתונאי החוץ בוושינגטון רמז אלון לדברים שהשמיע בנו־שא זה באוזני שלזינגר [illegible]

משרד החוץ הבריטי עיכב פתיחת משרד אש"ף בלונדון

מאת סופרו המדיני של "מעריב"

בניגוד לידיעות שבלונ־דון נפתח משרד של "ה־ארגון לשחרור פלשתין" נמסר בישראל, כי משרד החוץ הבריטי עיכב לפי שעה את פתיחת המשרד.

באורח עקרוני הסכימה ממ־שלתה הקודמת של בריטניה לפתיחתו של משרד כזה, למרות מחאותיה של ישראל. הנימוק של הבריטים היה, כי אין החוק האנגלי מאפשר להם לשלול מ"הארגון לשח־רור פלשתין" הקמתו של משרד, כל עוד איננה נעשית באמצעותו פעולה הנוגדת את החוק.

עם חילופי הממשלות ב־בריטניה פנתה ישראל מחדש וביקשה שלא להתיר את פתי־חתו.

כאמור, נמסר עתה מלונ־דון, כי עוכבה פתיחתו של המשרד. אך עוד אין לדעת אם עיכוב זה הוא לאורך זמן, שכמוהו כדחייה פתיחו־תו של המשרד של אש"ף, או רק לזמן מוגבל.

בפגישתו היום עם שר־החוץ הצרפתי

השגריר בן־נתן יבקש פרטים על הדו־שיח האירופי־הערבי

מאת תמר גולן, סופרת "מעריב" בפאריס

שגריר ישראל בפאריס, מר אשר בן־נתן, עומד ל־היפגש היום עם שר החוץ הצרפתי מר ז'אן סובאנ־יארג. השגריר יבקש כנר־אה פרטים על שיחות שני־הל השר הצרפתי לפני יו־מיים עם נציגי הליגה הער־בית, במסגרת הדו־שיח ה־ערבי־אירופי.

מקורות מסרו, כי כאשר נ־דון נושא הדו־שיח עם הליגה הערבית, התקבלה החלטה ל־דווח לישראל על מהלך הדיו־נים. על כך אמר שר החוץ הצרפתי: "עמדתי ידועה, זהו דבר נורמאלי ביותר שנתייעץ ונדווח לארה"ב ולמדינות אח־רות, המתעניינות בנושא". ה־יום תעמוד למבחן הודעה זו של שר־החוץ הצרפתי.

מקורות דיפלומאטיים בפא־ריס ציינו אתמול, כי גם אם ברור שהאינטרס העיקרי של האירופים הוא בשיתוף־פעולה כלכלי, הרי נשאלת ה־שאלה, האם יהיה זה מן ה־חכמה לעמוד מול לחץ ערבי להדגשת המעמד הפוליטי של הדו־שיח.

בשלב זה נראה כי חברות הליגה הערבית לא הגיעו לכ־לל הסכמה ביניהן לגבי אופ־יו של הדרישות ועד לא ברור איזה אופי יהיה לפגישות בין תשע חברות השוק ועשרים חברות הליגה הערבית.

דווקא משום כך יש חשש, כי בשלב זה יגברו הצדדים להכרזות אנטי ישראליות.

פרס הזמין אליו ליום א' נציגי המתנחלים ליד שכם

מאת ישראל הראל

שר הבטחון, מר שמעון פרס, הזמין אליו ליום א' את חברי המזכירות של מתנחלי אלון־מורה כדי לדון אתם במציאת מקום התיישבות לקבוצה, שיעלה בקנה אחד עם תכניות ה־ממשלה ויתקבל על דעת המתנחלים, הרואים חשי־בות עליונה בהתיישבות ב־שומרון דווקא.

המתנחלים עצמם, ממשיכים להתגורר בקומונה בקרית־משה בירושלים, סמוך לישי־בת מרכז־הרב. מאז פונו מ־סבסטיה, פנו אליהם עשרות בחורים ומשפחות, שביקשו ל־הצטרף כמועמדים להתיש־בות. המזכירות מקיימת בירו־רים עם כל מועמד חדש וב־ודקת את התאמתו להתייש־בות.

קבוצות מאורגנות ויחידים ממשיכים לעלות לירושלים כדי להזדהות עם המתנחלים. ב"מדרשת אלון־מורה", הפו־עלת מאז יום ג' שעבר, שומ־עים המודרכים הרצאות בגי־אוגרפיה, ההיסטוריה והארכי־אולוגיה של השומרון.

הערב, ליל־שבת, ומחר, שבת, מצפים המתנחלים למאות אורחים שיבואו לשמוע הרצאות במדרשה — אורח, תפילות מעריב ושחרית.

עם מורי המדרשה נמנים, בין השאר, ד"ר ישראל אל־דד, הרב נפתלי בר־אילן, ה־רב יעקב פילבר, מנחם איל־ן ושמעון ארזי.

קרבות בניקוסיה

התורכים מתקדמים באזור קירניה

מאת מיקל קופמ, סופר י.ט.פ. בקפריסין

קרבות פרצו אתמול ב־ניקוסיה, כאשר אש רובים ובוקלרים נורתה משני עב־רי "הקו הירוק", המפריד בין הרובעים התורכי והי־ווני בעיר.

עד־ראייה מסרו, כי חילופי האש החלו עם חשיכה ונמש־כו עד לשעה 10 בלילה.

בצפון האי המשיכו הכוחות התורכים בהתקדמותם מער־בה מן העיר קירניה. הם הפ־גיזו בדרכם את הכפר הקפ־ריסאי־יווני לאפיטוס.

יוזלו סוגי פירות נוספים בסופרמרקטים

סוגי פירות נוספים יוזלו החל ביום א' במיבצע המחי־רים המוזלים בסופרמרקטים, שהונהג ביוזמת משרד החקל־אות ומועצת הייצור לירקות ופירות.

ענבים, מזן סולטנינה (בלי גרעינים), יימכרו במסגרת ה־מיבצע ב־1.90 ל"י הקילו ל־צרכן. ענבים מזן דבוקי וחמר יימכרו כ־1.60 ל"י הקילו. א־פרסקים מזן אלברטו יימכרו ב־2 ל"י הקילו לצרכן. כמו כן תימשך מכירת עגבניות, תפו־חי אדמה, תפוחי עץ ואגסים במחירים המוזלים, כפי שהיו השבוע.

פיקוד הנח"ל החל בהכנות להקמת 6 ההיאחזויות

מאת סופר הצבאי של "מעריב"

פיקוד הנח"ל החל כבר בהכנות להקמתן של שש ההיאחזויות באזור פיתחת רפיח.

הגרעינים שיעלו על הקרקע באזור משתייכים לתנועות ה־התיישבות השונות.

בנח"ל יש עתה גרעינים שלא נקבעו להם יעדי התייש־בות ואפשר להפנות למשימות חדשות.

הודעה לקוראים!

הוועדה המייעצת לממונה על המחירים דנה במחירי העתו־נים והמליצה על העלאה של 10 אגורות במחיר גליון מע־ריב ביום חול ו־20 אגורות בערבי שבתות וחגים — אשר אושרה על ידי הממונה על המחירים.

העלאה זו היא תוצאה ישי־רה של התייקרות ללא תקדים שחלה במחיר נייר עתון (כ־300% במשך שנה אחת), ב־צבעי־דפוס, חומרי גלם אח־רים ובשכר עבודה — ואין היא מכסה אלא באופן חלקי את ההתייקרויות הללו.

החל מ־1.8.74 יהיה מחיר גליון מעריב בימי חול 80 אגורות ובערבי שבתות ו־חגים — 1.30 ל"י.

הנהלת מעריב

3058 מודעות מתפרסמות היום ב־ מעריב

עמודים: 3, 41, 42, 43, 44, 46, 47

מודעות דרושים — עמודים: 3, 35, 38, 39, 40, 48, 49, 50, 51, 52

מודעות לימודים — עמודים: 31, 37

מחר — שידורי ישראל, רשת א' 12.05 — לזכרו של זאב ז'בוטינסקי — בהשתתפות: ח"כ מנחם בגין, מר יעקב שבתאי

HALKRA — במספרה לכל שורות לבריאות! — ראה עמוד 27

RCA — סוכנים מורשים לישראל לשפופרות, מכפלאורות, לייזרים, מכשירי בקרה, מיקרופונים וכו'. כמו כן מכירה מהמלאי העשיר והמפליא של טרנ־זיסטורים, סיריסטורים, מעגלים משולבים, ספרים מקצועיים, שרוולים כת־קבצים, חוטי קלפה, קבלים, נגדים מדויקים וכו', ר־אוסטטים, מערכות להרכ־בה לסטריאו, רמקולים של פיונר, פיליפס ואחרים. עוד אביב — מפיצים לאלקטרוניקה בע"מ, חברת הדיו הישראלית, ת"א, נחלת בנימין 18, טלפון 50156(03), פתוח 1—8 ביום ו' 1—8.

שותפות גורל — אחת בלב — על כוס מים — השבוע ב: דע את יהדותך — עמ' 32

מכירת סוף העונה אצל שניידמן — ברשת בתי האופנה: 3 קומות של אופנה דיזנגוף 128 ✶ הבוטיק לגבר דיזנגוף 125 ✶ ארנקים ומוצרי עור דיזנגוף 120 ✶ המקור לבגדי זמש ועוד זמנהוף 25

שטיחים ✶ וילונות — מבחר עשיר של שטיחים מכל הסוגים. וילונות — תפירה והרכבה במומחיות. עיסום ותחנה מרכזית — אגד, חיפה טל. 512176

סגירת מרפסות — רק ע"י חזיק במקצוע, אלומיניום ותריסים בדגמים שונים, זכוכיות מרהיבות [illegible] התשלום עד סוף חודש [illegible] המשרד: חרואה [illegible] רמתגן. 785565, 734312 [illegible]

שוב הגיע: AUTOBRIDGE — למתחילים ולמתקדמים — המפיץ: זיגי שטיין, הרצל 22 נתניה טל' 053-23630

לקבלני אינסטלציה! צינורות — מ־½ צול — 2 צול — ש.מ.י. בע"מ — הבנים 21 חולון — טלפון 856568

صكنا من الاهل

היוונים רואים את ההסכם שהושג בז'נבה ככניעה מוחלטת - אך קיבלו את הדין

כוחות מימין ומשמאל מוכנים לפגוע במעמדו של קאראמנליס בשל הנזק שנגרם לגאווה הלאומית ✶ הרוסים מודאגים מאפשרות של „אנוסיס" כפול, שיצרף שני חלקי קפריסין לנאט"ו

מאת מ. מאור
סופר „מעריב" באתונה

אחר שבע שנים של דיקטאטורה צבאית, מלקקת יוון בסוף שבוע זה את פצעיה, אחרי שהעימות הצבאי עם תורכיה הותיר 600 קילומטרים מרובעים בצפון קפריסין בשליטת הצבא התורכי.

ואם יכולה ממשלתו החדשה של קונסטאנטין קאראמאנליס לשאת את התבוסה שספגה יוון בקפריסין? קאראמאנליס עצמו ענה על שאלה זו בחיוב בפני ידידיו הקרובים. „אחרי ככלות הכל, צריך לשלם עבור שגיאות, ולפחות עבור השגיאות שנעשו במקרה זה אין אנו אחראים".

הסכם ז'נבה, אשר הכיר בזכות ההתערבות התורכית בקפריסין, ומאשר את נוכחות הכוחות הצבאיים התורכיים באי השכן, כל עוד לא יושג הסדר מדיני לגבי עתיד האי — התקבל ביוון ככניעה מוחלטת. סגן ראש הממשלה ושר החוץ של יוון, ג'ורג' מאברוס, אשר יצג את ארצו בדיונים בז'נבה, הכתיר זאת: „זהו רק הסכם זמני, כדי לסיים את מעשי האיבה. אני יכול להבטיחכם, כי לא תהיה כל חלוקה של קפריסין, לא תוקם בה פדראציה, ולא יהיה אנוסיס. איש לא יכריח את הקפריסאים לקבל פתרון שהם מתנגדים לו" — אמר שר החוץ היווני.

אך היוונים אינם משוכנעים בכך. הם מבינים, כי הכת הצבאית ששלטה ביוון, שהתערבה בהפלת הארכיבישוף מקאריוס, היא אשר גרמה להתערבות התורכית. עד שכת זו הודחה על גיוס מלא, כבר הוברר לה כי אינה יכולה לשלוט ביציר כפיה.

בז'נבה נקראה יוון לשלם את המחיר. היה עליה להסכים לכך, שכוח הפלישה התורכי ישאר בקפריסין, עד שיהיה אפשר לבצע עיסקה מדינית. יוון הסכימה גם לכך, שכל הסדר מדיני שיושג בעתיד יביא בחשבון, כי יש שתי עדות החיות תחת מינהל נפרד באי קפריסין. למעשה, נראה ההסכם כחלוקה של קפריסין, כאשר כוח האו"ם מסמן את הגבול בין שתי העדות. עתה נעשה הדבר במסגרת של קפריסין עצמאית, אך דבר לא יוכל למנוע בעתיד מיוון ותורכיה מלהכריז על „אנוסיס" כפול — דהיינו, לאחד כל חלק של קפריסין עם מדינת־האם, ובכך להכניס גם את קפריסין למסגרת נאט"ו. לתורכים ברור, כי זה דבר המדאיג מאוד את ברית־המועצות, והם תוהים ומבטיחים למוסקבה כי „אנוסיס" כפול או חלוקת האי רחוקים ממחשבותיהם יותר מתמיד.

יוון מרוצה כיום מכך שנמנעה מלחמה כוללת עם תורכיה. אך היוונים אינם מבינים מדוע מנסים התורכים לזרות מלח על פצעי יוון, באיומים על המצב הצבאי והמדיני. אחד ההסברים לכך הוא, כי ראש ממשלת תורכיה, בולנט אג'ויט, מר על להשגת נצחון בבחירות הבאות, ובהיותו בלתי בטוח בנצחונו, הוא מנסה לנצל לטובתו את ההצלחה התורכית בקפריסין.

הרגשת הכניעה, השוררת בקרב חוגי יוון, עלולה להביא להתפוצצות חמורה. כבר עתה יש כוחות, בימין ובשמאל, המוכנים לפגוע במעמדו של קאראמאנליס, בגלל הנזק שנגרם לגאווה הלאומית של יוון.

עד כה עלה בידו של מר קאראמאנליס לפתוח בחזית הפנימית. בשעה שעיניה של יוון נשואות אל מעבר לים, כדי לראות את המלחמה ניצבת בשער, הספיק המנהיג הוותיק לבצע צעדים דראסטיים בדמוקראטיזאציה של ארצו.

ממשלת יוון החזירה על כנה את החוקה משנת 1952, שבוטלה על ידי המשטר הצבאי, — ובכך הפחית קאראמאנליס מן הכוח הפוליטי הגדול שהיה בידי צבא יוון בשנים האחרונות. נשארה פתוחה עדיין שאלת החוקה היוונית ושאלת עתיד המלוכה — אך תשובות לשאלות אלה יינתנו, כנראה, רק לאחר שייפתר בהדרגה המשבר הנוכחי בין יוון לתורכיה.

צמצום במשטרה הצבאית

(יו.פי.) דובר מיניסטריון ההגנה היווני מסר כי לאור החזרת החוקה, נשללו מהמשטרה הצבאית כל סמכויותיה והיא תעסוק להבא אך ורק בתפקידים צבאיים. כל הקצינים ששרתו במדור לחקירות מיוחדות של המשטרה הצבאית, הועברו ליחידות לוחמות.

הצו החדש מחזיר לאוניברסיטאות גם את כל הפרופסורים והסטודנטים, שאותם גירש המשטר הצבאי בגלל פעילות אנטי־ממשלתית.

הוגדל כוח או"ם בקפריסין

מאת פוליט בן
סופר „מעריב" באו"ם

ברית המועצות החליטה אמש להימנע מהצבעה במועצת הבטחון של האו"ם, ובכך איפשרה אישור הצעת החלטה, המגדילה את כוח האו"ם בקפריסין ומסמיכה אותו לשמור על הפסקת האש.

יום קודם לכן הוגשה הצעה בנוסח זהה כמעט להחלטה, אך וטו של ברית המועצות מנע את אישורה. אמש הצביעו 12 חברות מועצת הבטחון בעד ההחלטה, בעוד שברית המועצות ובלורוסיה נמנעו. סין לא השתתפה בהצבעה ולאחר מכן תקף נציגה את המדיניות הסובייטית בשאלת קפריסין.

החלטת מועצת הבטחון מאשרת, למעשה, את ההסכם שהושג בז'נבה בין שרי החוץ של בריטניה, תורכיה ויוון, מבלי להזכירו.

לאחר ההצבעה תקף נציג ברית המועצות, יעקב מאליק, (שהוא נשיא תורן של מועצת הבטחון לחודש אוגוסט) את הסכם ז'נבה וטען כי הוא משרת את מטרותיה של נאט"ו.

מזכיר האו"ם, ד"ר קורט ואלדהיים, הודיע כי לאור הסכם עם תורכיה, יישארו כוחות האו"ם בתוך השטח שנכבש על ידי הצבא התורכי בקפריסין.

„שערוריה" בבריטניה על יצוא 62 אלף טונות סוכר לישראל

רוגז על ה„שוק", שגרם במדיניותו: לבהלת קניות

מאת צבי לביא
סופר „מעריב" בלונדון

יצוא של 62 אלף טונות סוכר לישראל גורם „שערוריה" בבריטניה — כיוון שבבריטניה עצמה יש מחסור בסוכר וההנהגות המולן קיצוב מרצון: חבילה של קילוגרם אחד ללקוח.

משלוחי הסוכר לישראל החלו למעשה בפברואר ועומדים להסתיים בסוף חודש זה.

המחסור החל רק לפני שבוע. אולם גילוי עיסקת היצוא לישראל על ידי ה„דיילי מייל" הספיק לעורר את זעמה של המועצה הלאומית הבריטית להגנת הצרכנים.

הכעס אינו מכוון כלפי ישראל אלא נגד השוק המשותף, שבגלל מדיניותו נוצר המחסור.

לפי הוראת השוק היה על בריטניה לייצר רק 900 אלף טונות אולם היא הפיקה 52 אלף יותר מהמיכסה. את העודף הזה ציווה עליה השוק לייצא למדינה כלשהי, מחוץ לקהילה האירופית.

הסוכר הוצע למכירה וישראל זכתה בו, לאחר שהציעה — לדברי „דיילי מייל" — מחירים גבוהים יותר אפילו מאלה שמשלמים המחירים הבריטיים המייבאים סוכר ממדינות חבר העמים הבריטי.

המצב המגוחך אליו נקלעה בריטניה, נובע מכך שמיכסת הייצור שהוטלה עליה על־ידי השוק, מהווה רק שליש מהתצרוכת השנתית שהיא 2,6 מיליון טונות. את השאר היא יכולה לייבא לפי הסכם מיוחד ממדינות חבר העמים הבריטי. המחסור נוצר כיוון שיבוא זה קוצץ לפתע ב־300 אלף טונות בקירוב.

למעשה שפעו החנויות סוכר עד סוף השבוע שעבר כאשר נתפרסמה הידיעה על המחסור הצפוי. מיד החלה בהלת אגירה, שרוקנה את המדפים וגררה את הקיצוב.

בזמן הקרוב יישם צה"ל את לקחי המלחמה מבחינת ארגון, תפישת ההגנה בסיני והכנת תכניות התקפיות — אמר אתמול אלוף יקותיאל אדם, בהכנסו לתפקידו החדש כאלוף פיקוד הדרום. בשעה 8.30 בבוקר התקבל האלוף החדש בשער מחנה פיקוד הדרום לקול תרועת חצוצרה, ומסדר דגלנים ושריונאים שדיגלו את נשקם. האלוף אדם סקר את שורות החיילים כשהוא מלווה על־ידי קצין בכיר (ראה בתצלום). לאחר מכן הורמו כוסיות בברכת לחיים וקציני הפיקוד השיקו כוסיות עם האלופים. (תצלום: א. ברקש — ג. דהרי)

הסיוע הכלכלי של ארה"ב לישראל יוגדל מ־50 ל־250 מיליון דולר

הצלחה מרשימה לישראל, שזכתה בכך לגובה הסיוע שהבטיח ניכסון למצרים ✶ בתחום הרכש הצבאי תקבל ישראל מענק ואשראי 300 מיליון דולר ✶ לסוריה יוענק אשראי כלכלי בלבד ולא לצרכי רכש צבאי

מאת שמואל שגב
סופר „מעריב" בוואשינגטון

ישראל זכתה אתמול באחת ההצלחות המרשימות שלה בקונגרס האמריקני, כאשר ועדת החוץ של בית הנבחרים אישרה הגדלת הסיוע הכלכלי האמריקני לישראל מ־50 מיליון דולר שביקש הממשל ל־250 מיליון דולר.

סכום זה שווה לסכום הסיוע שביקש הממשל לאשר למצרים.

לאור הבקורת הקשה, שנמתחה על הבטחות ניכסון למצרים, אושרה הצעת הסיוע של הממשל לארץ זו אך ביזמת הציר הדמוקראטי ז. פייסל והציר הרפובליקני ג'ון בוכנן אישרה הועדה סיוע מוגדל לישראל, המשתווה לזה שיינתן למצרים.

אשראי לרכש צבאי

אחר כך אישרה הועדה הצעה שהציע הציר צ'ארלס וילסון, איש המפלגה הדמוקראטית מטכסאס ואחד מידידי ישראל המובהקים בקונגרס, להעניק לישראל 100 מיליון דולר למימון רכש צבאי. סכום זה יוסף מ־300 מיליון הדולאר, שהממשל האמריקני הציע לתת לישראל כאשראי לרכש צבאי.

תחת לטיפול של וילסון תקבל איפוא ישראל 200 מיליון דולר כאשראי ו־100 מיליון דולר כמענק בתחום הרכש הצבאי.

לבסוף אישרה הועדה תיקון, המחייב את הממשל להגביל כל סכום שיאושר כסיוע כלכלי למצרים למטרות של פיתוח כלכלי בלבד, ולא למימון הקשור בכל צורה שהיא בתחום הצבאי.

מקורות דיפלומאטיים בוואשינגטון אמרו, כי בתחילת אוגוסט תסיים ועדת החוץ של הסנאט את דיוניה בחוק סיוע החוץ ומצפים שתיקונים דומים יאושרו גם בה. אחר כך יאושר חוק סיוע החוץ על־ידי המליאות של בית הנבחרים והסנאט ויועבר לועדות התקציבות, לדיון ולאישור סופי.

מצפים שחוק סיוע החוץ יאושר סופית תוך חודשים ספורים, אם הליכי ההדחה והעמדת הנשיא ניכסון לדין הסנאט לא יגרמו עד אז שיתוק בעבודות החקיקה של שני בתי הקונגרס.

מקורות דיפלומאטיים בוואשינגטון ציינו, כי בדיונים שהיו אתמול הדגישו כל חברי ועדת החוץ של בית הנבחרים, שהם מצביעים בעד הגדלת הסיוע לישראל, כדי להפגין בכך שתמיכת הקונגרס בישראל לא פחתה אלא התחזקה. כמעט כל אחד מחברי הועדה טרח להדגיש זאת לפני שהצביע.

מקורות של הקונגרס בוואשינגטון אמרו, כי ההחלטה משקפת את תמיכתו הבלתי מעורערת של הקונגרס בישראל.

שר השיכון מבקש לזרז טיפולה של המשטרה במפירי צו הפסקת הבניה

מאת רוני גומרמן

שר השיכון, אברהם עופר, פנה אתמול למפכ"ל המשטרה, שאול רוזוליו, בדרישה לזרז את הטיפול המשטרתי במפירי הצו להפסקת הבנייה, ולהדק את שיתוף הפעולה עם אנשי המשרד בפיקוח על קיום הצו.

משרד השיכון הגיע להסדר עם המשטרה על ניהול החקירות נגד מפירי הצווים. התלונות יוגשו על־ידי מנהלי המחוזות של משרד השיכון ללשכות החקירות של המשטרה. את פעולות הפיקוח בשטח מבצעת חברת חקירות פרטית שנשכרה לצורך זה על־ידי משרד השיכון. חברה זו מדווחת על מקרים של הפרת הצו לאנשי המשרד ואלה מעבירים את התלונות למשטרה. כדי להבטיח יתר יעילות והרתעה בפעולות נגד מפירי החוק הוחלט כי במקרים שבהם תימשך בכל זאת העבודה, למרות אזהרות המשטרה, תיכנס לפעולה מחלקת סיורים ומיבצעים של המשטרה כדי לוודא את המתרחש בשטח. עוזר שר השיכון, ד"ר אבי רייך, אמר הבוקר לסופרנו כי במקרים שבהם לא הצליחו להפסיק בנייה המתבצעת בניגוד לצו (דוגמת וילות אחדות בכפר שמריהו) — לא יהיה מנוס מהחרמת ציוד בנייה ומשאיות של מפירי הצווים. זאת על פי „צו הפיקוח על מיצרכים" התקף גם לגבי הפסקות הבנייה.

מר רייך מסר כי בזמן הקצר שחלף מאז נכנס הצו לתוקפו נפסקה כבר בנייתם של 40 פרוייקטים ענקיים ברחבי הארץ. בעיקר הופסקה בנייתם של מיבנים רבים באוניברסיטאות, בשטח כולל של 240 אלף מ"ר.

משרד השיכון נעזר בתלונות רבות של הציבור והמדווחות על מקרים של הפרת צו הבנייה. בין השאר התלוננו אזרחים על עבודות יציקה ליסודות של וילות שבוצעו בלילות האחרונים בניגוד לצו הפסקת הבנייה.

ח"כ הלוי: איני שוקל פרישה מ„חרות"

ח"כ ד"ר בנימין הלוי („ליכוד") אמר אמש, כי הוא „לוחם ללא רתיעה" על דעותיו בתוך תנועת „חרות", אך אינו שוקל פרישה מהמפלגה.

בתכנית „מבט" בטלוויזיה אמר, כי „חרות" שהיא תנועה פאטריוטית, קשורה יותר מדי לדוגמאטיות, ואיננה רוצה להבין, שמדיניות צריכה להיות ריאלית־מציאותית.

הודעה לבעלי רכב פרטי!!!

מבצע החודש בהנחות גדולות

נשיונל אטלנטיק — יצרני ציפויי חן למושבי רכב
מודיעה בזאת על

מכירה ישירה מהיצרן לצרכן
של ציפויים למושבי רכב
מבד מגבת סטרץ'

לרגל מבצע החודש ימכרו הציפויים במחיר מוזל

✶ ציפויי חן מיפה ומהדר את מכוניתך.
✶ ציפויי חן סופג את זיעתך ומונע התחממות מכוניתך — אידיאלי לאקלים החם של הארץ.
✶ ציפויי חן נצבע בצבעים יציבים ומרהיבים
✶ ציפויי חן מלווה בתעודת אחריות

„לאיכות וחן — אין כציפויי חן"

המכירה הקמעונאית תערך במחסן המפעל
תל־אביב, נשיונל אטלנטיק,
רח' מסלנן [קודם רח' מרכז מסחרי] 61
(5 בניינים מזרחה מרח' העליה 21), בימים א'—ה' בין השעות 9.00—19.00 — בימי שישי עד 13.00.

עלייה קלה במספר העולים מבריה"מ בחודש יולי

מאת אברהם תירוש

קרוב ל־1,400 עולים מבריה"מ הגיעו לישראל בחודש יולי, לעומת כ־1,200 בחודש יוני השנה. זו הפעם הראשונה בחודשים האחרונים, שחלה עליה כלשהי במספר העולים מבריה"מ.

על אף הגידול ביולי, צריין מסגרים ממדי העליה השנה באמון ניכר לעומת היקף העלייה בשנה שעברה. בעוד שבשבעת החודשים הראשונים של השנה שעברה הגיעו מבריה"מ לישראל כ־16,600 עולים, הרי שבשבעת החודשים הראשונים של השנה באו בסך רק כ־11 אלף עולים.

עוד נמסר, כי במחצית הראשונה של שנת 1974 הגיעו מארה"ב רק כ־1,250 עולים — ירידה של יותר מ־40 אחוז לעומת העלייה מארה"ב בתקופה המקבילה אשתקד.

צרפת וארה"ב מתחרות על „עיסקת הנשק של המאה"

מאת תמר גולן,
סופרת „מעריב" בפאריס

שיחת־היום בפאריס היא עיסקת־הנשק הגדולה ביותר של המאה, הקשורה בביקורו של ראש־הממשלה ז'אק שיראק בדנמארק.

העיסקה היא — ציוד מחדש של חילות־האוויר של בלגיה, הולאנד, נורווגיה ודניה, ב־600 מטוסים לערך ובהשקעה של 3.2 מיליארד דולאר.

ארבע מדינות אלו מעוניינות לרכוש סוגים דומים של מטוסים, כדי לקצץ בהוצאות התחזוקה, ושתי המתחרות על השגת החוזה הן צרפת וארה"ב.

הצרפתים מקווים למכור את הדגם האחרון של המיראז'.

מעריכים, כי ראש־הממשלה שיראק ימסור לשלטונות דניה, כי אם יבחרו במיראז' הצרפתי, יהיה אפשר להיכנס לשותפות מקומית בבניית המטוסים.

באיגרת לוולדהיים — מסביר תקוע:

„3 המחבלים נתפסו לפני פינוי הכפר האדר ע"י צה"ל"

מאת סופר „מעריב" בארה"ב

ישראל הודיעה באיגרת למזכיר האו"ם, ד"ר קורט ואלדהיים, כי בידיה שלושה מחבלים שנתפסו באיזור, שהוחזר לידי סוריה, עוד לפני הוצאת כוחות צה"ל משם.

באיגרתו של מר יוסף תקוע נאמר: „השלושה הנזכרים באיגרת הסורית, נעצרו על ידי כוחות הבטחון הישראלים בשל מעורבות פעילה במעשי טירור נגד ישראל. הם נעצרו בכפר האדר שבמובלעת, ימים לפני פינויו על ידי הכוחות הישראליים והעברתו לכוח או"ם, שפיקח על ההפרדה. לטענה הסורית כי השלושה נתפסו ב־19 ביוני 1974 אין שחר.

(א.פי.) שגריר סוריה באו"ם חסן קיילאני טען באגרת, כי כוחות האו"ם היו עדים לחטיפתם של השלושה וביקש מד"ר ואלדהיים להורות לישראל לשחררם לאלתר. שמות השלושה, כפי שנמסר על ידי השגריר הסורי, יאסין חסן, פרחאן חסן ונור אדין חסן.

קיסינג'ר ואלון גיבשו

(סוף מעמוד 1)

גנראל ברנט סקאוקרופט. לצידו של מר אלון היו השגריר מר שמחה דיניץ ועוזרו האישי של שר־החוץ מר אליהו חסין. הפמליה נסעה למקום בהליקופטר מיוחד, שהועמד לרשותה על־ידי הבית הלבן.

(בתום השיחה נמסר רשמית כי נדונו בשאיפה „הדיאלוגים" שהוחלפו השנה על האטמוספירה הדרושה להשגת השלום).

משקיפים מדיניים בוואשינגטון אמרו הלילה, כי בשתי שיחותיהם הקודמות עסקו היה קיסינג'ר ואלון ב„תרגילים אינטלקטואליים" ובניתוח מהלכים אפשריים במזרח־התיכון.

בפגישתם הלילה הם יחתחו בעניינים קונקרטיים יותר. נראה, כי בפגישה זו ניסו ארה"ב וישראל לגבש עמדה משותפת כלפי מו"מ אפשרי בעתיד עם מצרים או עם ירדן.

לכל אחד מהמגעים עם שתי המדינות הללו יש יתרונות וחסרונות, כבר נדונו בשתי הפגישות הקודמות. מניחים, כי הם ניסו למצוא מכנה־משותף למהלך אפשרי בעתיד.

מהלך כזה יסוכם בלי ספק במסגרת השיחות העתידות להתנהל החודש בוואשינגטון עם שרי החוץ הערביים.

בשבוע הבא יגיע לוואשינגטון ראש ממשלת ירדן ושר־החוץ שלה, אל־ריפאעי. ב־10 באוגוסט יגיע שר־החוץ המצרי איסמאעיל פאהמי. במועד מאוחר יותר יגיע גם נציג מטעם ממשלת סוריה. אולם נראה כי בשלב זה לפחות מעדיפות ארה"ב וישראל, כי עליהן לסכם מהלך אפשרי עם מצרים או עם ירדן בלבד.

גם ארה"ב הגיעה מאוחר להסכמה, בשלב זה לפחות, כי אין [illegible]

מסוקים סובייטים טסו מעל כלי שיט ישראלי בסואץ

מאת יעקב ארז,
סופרו הצבאי של „מעריב"

שני זוגות של מסוקים סובייטיים חדרו השבוע פעמיים לתחום המים הטריטוריאליים הנמצאים בשליטת ישראל במפרץ סואץ ובאחד המקרים חגו מעל כלי שיט ישראלי. שר הבטחון שמעון פרס התלונן על כך אתמול בשיחה עם ראש מטה משקיפי האו"ם.

המסוקים הסובייטיים העוסקים בשליית מוקשים במפרץ סואץ ובסיסם בנושאת המסוקים לנינגרד, חדרו באורח מכוון פעמיים לתחום המים של ישראל. בעת שחדרו המסוקים לתחום האווירי הישראלי בעומק של קילומטר עד שניים לא עסקו בשליית מוקשים. גורמים שונים העלו את ההנחה, כי המסוקים חדרו לתחום המים הטריטוריאליים הישראלים וטסו בגובה נמוך מעל כלי שיט אזרחי ישראלי כדי להפגין כוח באזור. בכל פעם טס צמד מסוקים.

טא"ס מכחישה

סוכנות הידיעות הסובייטית טא"ס הכחישה את דבריו של שר הבטחון שמעון פרס, כי מסוקים סובייטיים הפרו את קווי הפסקת האש בבוזהית. סוכנות טא"ס הדגישה, כי הדברים שנאמרו בראיון שנתן מר פרס למספר משקיפי האו"ם הם „עלילה אנטי־סובייטית".

הפרשן המדיני סרגיי אליסייב גינה את חוגי השלטון הישראלים המעוניינים „להחמיר את היסטריית התוקפנות" הזוכים בתמיכה שבשתיקה של וושינגטון. (סוכ)

(ראה ע' 11)

ועידת פיסגה קומוניסטית בקרים – כנראה בשבוע הבא

מנהיגי המפלגות הקומוניסטיות של המדינות החברות בברית וארשה, בראשות לאוניד ברז'נייב, ייפגשו כפי הנראה לוועידת־פסגה בקרים, בשבוע הבא.

מקורות יודעי־דבר במוסקבה אמרו, כי ברז'נייב ידווח לעמיתיו על שיחות־הפסגה שהיו לו לא־מכבר עם הנשיא ריצ'ארד ניכסון, וידון עימם על כמה נושאים בינלאומיים המעסיקים את הגוש הקומוניסטי.

סבורים, כי יועלה לדיון גם ענין הדחתו של הנשיא ניכסון והאפשרות שיועמד לדין הסינאט. (א.פ.)

הכורדים בעיראק מכתרים את עיר הנפט קירקוק

המורדים הכורדים בצפון עיראק השלימו כמעט את כיתור העיר קירקוק, מרכז חשוב להפקת נפט, ועורכים עתה מתקפה רבתי באיזור. כך מסרה אתמול סוכנות הידיעות התורכית „האנבה".

לדברי הסוכנות נמצאים הכורדים חמישה קילומטר ממבואות העיר.

הכורדים שולטים על כל הכבישים הראשיים, פרט לכביש קירקוק—בגדאד. הם ניתקו את קשר הרכבת עם העיר קירקוק.

שדות הנפט בקירקוק הם המקור העיקרי של הכנסות מנפט העצומות של עיראק. (ע"צ)

„תעלת סואץ תיפתח לשיט בינלאומי עד אמצע 1975"

יו"ר רשות תעלת סואץ, מאשהור אחמד מאשהור, אמר אתמול, כי המכשולים המצויים עדיין בתעלה כנראה יסולקו עד סוף דצמבר. התעלה תהיה מוכנה לספינות בינלאומיות ארבעה עד ששה חודשים לאחר מכן.

הוא אמר, כי אם יהיה לחץ כבד מגורמי שלטון מצריים רבי־דרג, אפשר יהיה להכשיר את התעלה לספנות בינלאומית כבר בינואר.

יו"ר הרשות דיבר לפני עתונאים, שביקרו במיתקני התעלה בבבל סואץ, בקצה הדרומי של התעלה.

על השאלה אם מצרים תתיר לאניות לעבור בתעלה בשנה באוקטובר, יום השנה לפרוץ מלחמת יום כיפור, אמר, כי ייתכן שמספר אניות קטנות יורשו לעבור את התעלה ביום זה, כצעד סימבולי.

הוא אמר, כי במבצע אמריקני־מצרי־בריטי משולב, שהושלם זה לא כבר, נימשו מן התעלה 25,000 פגזים וכדורים וסולקו 686,000 מוקשים.

לדבריו, עומדות שתי אניות חילוץ אמריקניות להגיע ב־10 באוגוסט מהפיליפינים, כדי לסלק אוניות טבועות מן התעלה ומיכשולים גדולים אחרים. (יונייטד)

בקאהיר נדחתה המתת [illegible] בריגול לישראל

העתון הקאהירי „אל אחבאר" מסר אתמול, כי רק אחד משני המצרים שהורשעו בריגול לישראל, הוצא להורג, ולא שניהם כפי שנמסר אתמול.

לדברי העתון, נדחתה ההוצאה להורג על־פי בקשת סניגורו של הנידון. (ע"צ)

מעטפת נפץ נתגלתה ליד מרכז אמריקני בביירות

מעטפת נפץ נתגלתה אתמול ליד מרכז ההרצאות האמריקני בביירות. חבלן של הצבא פירק אותה.

לפני כמה חודשים הוטלה פצצה על המרכז התרבותי האמריקני. הפצצה שהוטלה בספריה, גרמה נזק ניכר לציוד. כמה אנשים נפצעו פצעים קלים. (ע"צ)

מעריב

העורך: אריה דיסנצ'יק
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב" רח' קרליבך 2 ת.ד. 20010 (מיקוד 67 132), טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות תל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 65 123), טלפון 621994.

ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד: 94 581), טל. 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.

חיפה: רח' הנביאים 27 (מיקוד: 33 104), טלפון 666468; 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254; 660051.

„מה שמציע עתה המלך חוסיין אינו מעשי" הבהיר יגאל אלון לקיסינג'ר ולשלזינגר

„מלך ירדן משוכנע שארה"ב תוכל לעשות בישראל ככל העולה על רוחה" ✶ „ישראל לא תניח לסחוט ממנה ויתורים באיומי מלחמה" ✶ אלון נפגש עם סגן נשיא ארה"ב ✶ אמר בשיחה עם עתונאים זרים: פתרון בעיית הפלשתינים רק במסגרת ירדן

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוואשינגטון

תכנית הנסיגה וממסך יארינג חיסלו למעשה את תכנית אלון להסדר אשר ... עם ירדן, ומה שמציע עתה המלך חוסיין אינו מעשי ואינו יכול להתקבל על דעת ישראל — הבהיר שר־החוץ יגאל אלון למימשל האמריקני, בשיחותיו בימים אלה עם שרי־החוץ וההגנה ה' הנרי קיסינג'ר ו־מר ג'יימס שלזינגר ועם חברי ועדות־החוץ של בית הנבחרים והסנאט.

מקורות מהימנים בוואשינגטון אמרו, כי מר אלון הבהיר בשיחותיו, שבגלל תכנית רוג'רס ומסמך יארינג מן ה־8 בפברואר 1970, עדיין משוכנע חוסיין, שארה"ב תוכל לעשות בישראל ככל העולה על רוחה ולסחוט ממנה ויתורים טריטוריאליים. על כן נוקט חוסיין עמדה בלתי מתפשרת ואי־אפשר יהיה להגיע עמו להסדר כלשהו, אם לא יגלה שאיפה כנה להגיע להסכם שיענה בעת ובעונה אחת על שאיפותיו הלאומיות ועל צרכי הבטחון של ישראל.

לדברי מקורות יודעי דבר בוואשינגטון אין לצפות להגובה כלשהי לפני סוף שנה זו, שכן בשני ימי השיחות הנרחבות שהיו למר אלון עם ד"ר קיסינג'ר לא גובשה שום הצעה מבשילה ואין מצפים שתגובש, לפני הסיבוב הבא של השיחות בין ישראל לבין ארה"ב.

שר החוץ הדגיש את נכונותה של ישראל לתרום להשגת „תוזה", אך הבהיר שאין ישראל נחפזת ולא תניח לערבים לסחוט ממנה ויתורים באיומי מלחמה.

פגישה עם פורד

אתמול נפגש מר אלון עם סגן נשיא ארה"ב, מר ג'ראלד פורד. היתה זו פגישתו הראשונה עם האיש, העשוי להיות נשיאה הבא של ארה"ב, אם וכאשר יופלל הנשיא ניכסון ויודח בסנאט, בעניין חלקו בשערוריית ווטרגייט. בלוויית שגריר ישראל בוואשינגטון, מר שמחה דיניץ, וסגן המנכ"ל של משרד־החוץ אפרים עברון, בא מר אלון להודות לפורד על הסיוע שמושיטה ארה"ב לישראל בתחומים רבים. הוא הזכיר את ההבטחות שהבטיח מר ניכסון בבקורו לא מכבר בירושלים ומסר לו פרטים על השיחות שהיו לו בימים אלה עם ה"ה קיסינג'ר ושלזינג'ר.

כן דיווח למר פורד על רעיונותיה הנוכחיים של ישראל ביחס לצעדי השלום שיתכנו בעתיד במזרח התיכון.

מבטיח סיוע נוסף

מר פורד הביע שבחה על ביקור אלון בארה"ב בשעה זו והגדיר את הביקור כ„חשוב". הוא הבטיח סיוע אמריקני נוסף לישראל בעתיד. עוד אמר, כי יחסי ארה"ב־ישראל כיום — „מצויינים". את השיחה, שנמשכה 40 דקות, סיים סגן הנשיא: „יברכך אלוהים, יברך אלוהים את ארצך".

לפני הפגישה עם פורד, סעד אלון את ארוחת הבוקר עם ועדת החוץ של בית הנבחרים, בעקבות פגישתו ביום ד' עם חברי ועדת החוץ של הסנאט, בראשותו של סנאטור וויליאם פולברייט.

מיש — מעמדה כוח

בשיחה אתמול הסביר מר אלון מדוע עשויה רק ישראל חזקה למנוע מלחמה נוספת במזרח התיכון. הוא הדגיש, כי תקציב הבטחון של ישראל נמנה עם תקציבי ההגנה הגדולים ביותר בעולם ובלא הסיוע האמריקני, לא תוכל ישראל לשאת ולתת מעמדה של כוח.

במסעדת צהריים בבניין העתונאים הזרים, רמז כי לא יהיה די בסיבוב שיחות אחד, לפני חידוש שיחות השלום בז'נבה. בכך הבהיר, כי ישראל לא אצה לה הדרך ושתנאים מסויימים חייבים להתמלא לפני חידוש השיחות בז'נבה.

הוא רואה בוועידת השלום בז'נבה מסגרת לשיחות נוספות. אך גם ישראל וגם כמה מדינות ערביות לא יסכימו למצב שבו ארה"ב לא תמלא תפקיד פעיל במאמצי השלום במזרח התיכון.

מקורות אמריקניים אמרו אחר־כך, כי ארה"ב שותפה לדעה זו וכי כאשר תתחדש ועידת ז'נבה, ימשיך ד"ר קיסינג'ר במאמצי התיווך שלו עם הצדדים הנוגעים בדבר.

מנהיגות הפלשתינים

עוד אמר מר אלון, כי ישראל עומדת על כך שלא תהיה מדינה פלשתינית נוספת בין הים התיכון לבין המדבר העיראקי ודעתה היא, שלא יתכן הסדר כולל עם ירדן, אם לא ייכלל בו פתרון לבעיה הפלשתינית. „ישראל לעולם לא תסכים לעשות הסדר עם ירדן בלא הפלשתינים, שכן אפשר יהיה אחר כך לנצלם להמשך מעשי האלימות נגד מדינת היהודים" — אמר. הוא הוסיף, כי תכופות הוא נפגש עם פלשתינים מן הגדה המערבית ואין הוא מאמין ש„ארגון השיחרור הפלשתיני" הוא הנציג הלגיטימי של העם הפלשתיני. ארגון זה הוא קבוצת אנשים שהכתירה עצמה למנהיגות הפלשתינים וכפתה עליהם את מנהיגותה, שאין ישראל מכירה בה.

כן אמר, כי אפשר לפתור במשא ומתן כל בעייה, גם את בעיית הזהות הפלשתינית, אך דבר לא ניתן לפתור באמצעות מלחמה. בהזדמנו מלציין לוח זמנים לשיחות בעתיד, אמר כי לדעתו אפשר לצפות להתקדמות לקראת סוף השנה. הוא ציין, כי לא שמע בוואשינגטון ביקורת על עמדת ישראל, כפי שהשתקפה בהחלטות הממשלה באחרונה בעניין ירדן הפלשתינים.

אזרחות ירדנית

שוב ושוב הדגיש מר אלון, כי הפלשתינים הם בעלי אזרחות ירדנית. כן אמר, שכל הסדר עם ירדן חייב לכלול הכרה ערבית בירושלים כבירת ישראל. הצדדים הנוגעים בדבר הם חייבים לשאת ולתת על עתיד הגבולות — אמר.

בהתבקשו להביע את דעתו על הדטאנט, אמר מר אלון, שאם אכן היה רצון טוב כן מצד שתי מעצמות־העל, היה הדבר תורם להרפיית המתיחות לא רק בין ארה"ב לבין בריה"מ, אלא גם במזרח־התיכון ובאזורים אחרים בעולם. בהקשר זה אמר, כי המדיניות הסובייטית, המתבטאת בהגברת חימושן של מדינות ערב ובמעשי הפרדה כלפי היהודים ברוסיה, בוודאי אינה תורמת לדטאנט.

„אשר לי אני סבור, כי מעשי ההפרדה כלפי היהודים בבריה"מ הם אמת מידה לבחינת הכוונות הסובייטיות בשאלת הדטאנט" — אמר.

סגן הנשיא וסגן ראש הממשלה

סגן נשיא ארה"ב ג'ראלד פורד (מימין) קיבל אתמול את שר החוץ וסגן ראש ממשלת ישראל, יגאל אלון. (תצלום איי.פי. רדיוטלגראפי)

מאמר ראשי בעתונה האנגלי של רומא

שר החוץ של ישראל איבד עוד כמה ידידים...

מבקר קשות התנגדות פמליית אלון לבדיקות הבטחון ב„היתרו"

מאת עדה לוצאטו, סופרת „מעריב" ברומא

ביקורת קשה על התנהגות שר החוץ, יגאל אלון, ואנשי פמלייתו בנמל התעופה של לונדון ביום ב' שעבר, מותח אתמול „רום דיילי אמריקן" במאמר הראשי.

במאמר, שכותרתו היא „חסינות דיפלומאטית" כותב העתון הרומי בלשון האנגלית: „נראה לנו, כי נציגי מדינה שכלפיה כוונו כמעט כל מעשי הטירור באוויר, חייבים להרשות שיערכו אצלם לפחות בקורת שיגרתית.

„כאשר יוצא מי מאיתנו, בני התמותה הרגילים, למסע בימים אלה, הוא מאושר להיווכח, שנוקטים באמצעי פיקוח חמורים. קידמנו בברכה את הבדיקות היסודיות שהונהגו בנמל התעופה לוד בישראל, ונתרדנו מאוד למראה הרשלנות בנושא זה שהיתה ברומא.

„המינימום שיכלו אלון וידידיו לעשות בנסיבות הקיימות — להניח, ברוח טובה, לערוך חיפוש על גופם... מתוך הכרת תודה לבריטים על הדאגה שהם גילים להגנת נוסעים. במקום זאת ניצלו את דרגותיהם, ואיבדו עוד כמה ידידים".

דו"ח מדיניות החוץ שהוגש לפרלמנט האיטלקי קובע:

עמדת איטליה בשאלת המזה"ת: על ישראל לסגת „מכל השטחים"

מאת עדה לוצאטו, סופרת „מעריב" ברומא

עמדתה של ממשלת איטליה בשאלת המזרח התיכון מבוססת על חובה ישראל לסגת מכל השטחים הכבושים והכרה בזכויותיהם הפוליטיות של הפלשתינים — נאמר בדו"ח מדיניות החוץ, שהגיש אתמול שר החוץ האיטלקי מר אלדו מורו לועדת החוץ של בית הנבחרים האיטלקי.

בהזכירו את הסכמי ההפרדה שנחתמו ב־31 במאי שיבח שר החוץ הנוצרי־דמוקרטי את המסירות והכושר הראויה לי מרהוק של הד"ר קיסינג'ר, את מתינותה של בריה"מ, ואת ההנהגה האחראית של ה־שותפות האחרות.

הוא הדגיש, כי עמדתה של ממשלת איטליה לגבי הבעיות העומדות עתה על הפרק „בקבילה לעמדה שנוקטה על ידי תשע חברות השוק בהצהרה של ה־6 בנובמבר 1973. קודם כל, יש לבצע את החלטת מועצת הבטחון מספר 242. ההכרה והבטחון באפשרות לחיות בגבולות בטוחים ומוכרים בים להיות לא פחות ממשיים, מאשר החזרתם של כל השטחים הכבושים, כנדרש על פי העקרון, שאי אפשר לספח שטחים שנתפסו בכוח הזרוע.

„הוו תנאי לשלום, החייב לבוא בתוך הסכם מדיני, ויפקיד את בטחונה המהותי של מדינת ישראל בידי גורמי מדיניות ההסכמה, ולא בידי אותן כוחות צבאי, שבו לעולם אין די.

„היבט המהותי הנוסף של המשבר במזרח התיכון נוגע לפלשתינים. היינו בין הראשונים שהדגישו את ההשלכות הפוליטיות של בעייה זו... הבעיה היא, להבטיח את זכויותיהם של בני עם זה, שאין לשלול מהם את האפשרות להכריע את גורלם, על ידי מילוי שאיפותיהם הפוליטיות".

מורו הביע דאגה, בעקבות „המתחים המסוכנים שיצרו פעולות טירור ואמצעי הגמול, שאותם אנו מגנים במידה שווה לא רק בשל הקרבנות הנגרמים, אלא בעיקר משום שהן מכוונות נגד מדינה יהודית כלבנון, שיש לשמור על ריבונותה".

מורו הזכיר, בצד פגישותיו עם מנהיגים סובייטיים ושרי חוץ ערביים, את חשיבותו של הדו־שיח האירופי־ערבי הנפתח עתה באורח רשמי בפאריס. הוא אמר, כי הדו־שיח „יתרכז בעניינים כלכליים, אך משמעותו תהיה נרחבת יותר. הוא מרמז, למעשה, על ההכרה בלוגיקה הים תיכונית שעליה המלצנו תמיד בפני אירופה".

משקיפים מצביעים על הקירבה בין הצהרותיו של מר מורו לבין העמדה הערבית, ומדגישים, כי בדבריו על הצורך בפינוי ישראלי במלוא מן השטחים המוחזקים ופתרון מדיני לבעיית הפלשתינים, יש דמיון רב להודעה המשותפת שהתפרסמה במוסקווה עם תום פגישותיו עם מנהיגים סובייטיים, והודעת הסיכום שנתפרסמה לאחר פגישות בין אנשי המפלגה הקומוניסטית האיטלקית לבין נציגי מפלגת הבעת' הסורית השבת. האם ניתן להבין מכך, שפטרוניה של ועידת ז'נווה ממזרח ומערב כבר הסכימו על עמדה משותפת?

דובר נשיא הרפובליקה אמר בתשובה לשאלה, כי יתכן שיהיו ביקורים ממלכתיים של הנשיא במזרח התיכון.

הזוג פאנוב בלונדון עורכים „מסע הודיה"

יופיעו בישראל בנובמבר עם התזמורת

מאת צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון

את רוב זמנם בלונדון יבלו ואלרי וגאלינה פאנוב במדידת תלבושות, שחייט אנגלי מומחה תפר להם לקראת הופעת הבכורה שלהם בישראל. ההופעה, עם התזמורת הפילהרמונית, תהיה בחודש נובמבר.

זוג הרקדנים יחזיל במדיניות בראשית השבוע הבא, מיד לאחר שיסתיים החלק הרשמי של ביקורם בבריטניה, אשר נועד להודות לציבור הגדול שלא חסך מאמצים בשנים האחרונות כדי לאלץ את שלטונות בריה"מ־המועצות להתיר את עלייתם לישראל.

היום בשעות הצהרים יערוך שגריר ישראל בלונדון, גדעון רפאל, מסיבת־קוקטייל רבת־משתתפים לכבוד הזוג פאנוב. למסיבה הוזמנו כל גדולי הבמה האנגלית, אשר סייעו למסע־הלחצים על בריה"מ, ובראשם השחקנים לורד לורנס אוליוויה, דיים פגי אשקרופט וכוכבת הבאלט דיים מארגוט פונטיין. כן הוזמנו הפעילים היהודיים, ובראשם חברות ועד הנשים שיזמו את המסע נגד שלטונות בריה"מ־המועצות. את ראש ממשלת בריטניה תייצג במסיבה מזכירתו האישית, שלא מכבר נכנסה לבית־הלורדים, ליידי פאלקלנד.

אוהדיהם של בני הזוג קיבלו אותם אתמול בנמל התעופה של לונדון בתשואות ופרחים. ואלרי פאנוב אמר: „אנחנו רוצים להביע את רחשי תודתנו לכל אדם בעולם המערבי, ובמיוחד לראש הממשלה הרולד וילסון. זהו חלק נפלא של העולם".

תודה מיוחדת ביקשו בני הזוג פאנוב לשלוח לשרותי השידור הבריטיים. „במשך שנתיים של רדיפות חיינו על המידע אשר קלטנו משידורי ה־בי־בי־סי. בלנינגרד" — הוסיף הרקדן הנודע.

במסיבה פרטית, מאוחר יותר, סיפרו איך בכו כילדים כאשר קלטו את השידור, בו סופר כי שגריר בריה"מ־המועצות בלונדון דחה את פנייתו של לורד אוליוויה לשחררם. „אילו רק יכלו אמנים מקסימים אלה להיות פוליטיקאים, היה העולם יוצא נשכר. הם ממש כמו מלכים" — אמר ואלרי.

בני־הזוג סיפרו כי תוכניותיהם לעתיד עוד אינן ברורות וכי אימוניהם מוגבלים לשעתיים ביום, בגלל נזק שנגרם לשריריהם ב„תקופת היובש", שנגזרה עליהם בלנינגרד במשך שנתיים.

הנהלת ה„רויאל באלט" הבריטי הביעה תקוה שבני־הזוג יופיעו עוד השנה על במת לונדון, אך ואלרי סירב להתחייב. הוא אמר רק זאת: „לכבוד יחשב לנו הדבר ואנחנו נרגשים מעצם המחשבה". אבל גאלינה קטעה את דבריו באמרה: „כן, אנחנו נרקוד כאן, אנחנו חייבים זאת לכם".

„אל־נהאר": בריה"מ הכירה רשמית באש"ף

בריה"מ הודיעה, כי תקדם בברכה פתיחת משרד של הארגון לשחרור פלשתין במוסקווה — מסרה סוכנות־הידיעות הפלשתינית „ואפא".

בידיעה נאמר, שהרוסים מסרו על כך למשלחת של המחבלים, שבראשה עומד יאסר ערפאת, במהלך השיחות שקיימת המשלחת בבירה הסובייטית.

בשיחות אלה „נדונו נושאים חשובים ביותר", לדברי הסוכנות, והמשלחת הסובייטית „הביעה תמיכה מלאה בעניין הפלשתיני".

ידיעה דומה הופיעה אתמול בעתון הלבנוני „אל־נהאר". בידיעה שפורסמה בעתון זה נאמר, כי בריה"מ הכירה רשמית בארגון לשחרור פלשתין, נוסף להסכמתה לפתיחת משרד של ארגון זה במוסקווה.

„וואשינגטון זוממת"

מנהיג המחבלים יאסר ערפאת אמר בראיון שפורסם אתמול בעתון הביירותי „אל־חוואדת", כי בוואשינגטון מתכוונים „משהו רציני ביותר נגד העם הפלשתיני". הראיון נערך לפני שמנהיג המחבלים טס ביום ג' למוסקווה, לשיחות עם מנהיגי בריה"מ.

„אנו יודעים, שמשהו רציני ביותר נעשה בוואשינגטון נגד העם", אמר ערפאת, והוסיף: „דבר זה יתברר במהלך הביקורים שיערכו בקרוב מנהיגי המשטר הירדני בוואשינגטון".

הצהרת ערפאת מתבססת, לדברי העתון, על ידיעות לפיהן תומכת וושינגטון, יחד עם סיעות מסויימות בישראל, במסע שמנהל המלך חוסיין להחזרת הגדה המערבית לממלכתו, במקרה של הסדר שלום מזרח־תיכוני.

אבידות הפלשתינים

ערפאת מתח ביקורת על העמדה שנקטה ירדן במהלך מלחמת יום־הכיפורים. ואמר, שלא הופעל הצבא הירדני ולא ניתן לצבאות ולמחבלים לפעול לאורך קו הפסקת האש הירדני. „היו תוצאות המלחמה שונות לגמרי".

הוא האשים את ישראל בסירוב להכיר בקיום העם הפלשתיני ו„המהפכה שלו", „כוחות ההתנגדות הפלשתיניים". לפי ערפאת, סבלו אבידות המסתכמות ב־37,000 נפגעים במשך עשר השנים האחרונות. נוסף על כך נהרסו 19 אלף בתים ברצועת עזה ובגדה המערבית.

לדבריו, כלואים בבתי־הכלא בישראל 19 אלף פלשתינים. (ע"ר, יופ"יע)

משל ישוחח עם מנהיגי איגוד מקצועי בארה"ב על המצב בגבול הסורי

מאת פיליפ בן, סופר „מעריב" בארה"ב

המצב המתוח בגבול הסורי, כוונות מנהיגי סוריה לחדש את המלחמה ומשלוחי הנשק הזורמים מבריה"מ־המועצות לסוריה, יהיו הנושאים המרכזיים שעליהם יעמוד מזכיר ההסתדרות, ירוחם משל, בהופעתו בשבוע הבא בשיקאגו, בפני מנהיגות ה„איי.אפ.אל. — סי.איי.או.", שהוא האיגוד המקצועי הגדול ביותר בארה"ב.

תהיה זו הפעם הראשונה בה יופיע ראש איגוד מקצועי זר בפני מנהיגות הארגון. מר משל בטוח, כי מנהיגי האיגודים המקצועיים יסכימו לדרוש מסנאטורים וצירי בית הנבחרים, שאזנם כרויה לדרישות האיגודים המקצועיים, להעניק תמיכה מלאה לישראל בחודשים הקרובים.

מר משל יופיע גם בפני מועצת איגוד פועלי המכוניות בדטרויט.

קנס למטריד אלמנת מלחמה

תושב חיפה, שהטריד בטלפון במשך תקופה ארוכה אלמנת מלחמה, בספרו לה פרטי פרטים על נסיבות נפילת בעלה במלחמת יום הכיפורים, נקנס אתמול ב־250 ל"י. הוא גם נידון לחודש מאסר על תנאי לתקופה של שנה.

הנאשם נעצר בידי המשטרה בעקבות תלונה של האלמנה.

ריאד: הערבים מוכנים לעזור לאירופה בכסף

מאת המר גולן, סופרת „מעריב" בפאריס

„מסמך העבודה" הסודי של תשע מדינות השוק ישמש בסיס לדיונים בינהן ובין 20 חברות הליגה הערבית, בעיקר משום שהערבים עצמם טרם הצליחו לרכז את המידע והזמן הדרושים, כדי לגבש עמדה משותפת בעניין הדו־שיח האירופי־ערבי. זאת אמר אתמול בפאריס מזכיר הליגה הערבית, מחמוד ריאד.

ריאד דיבר בארוחה חגיגית, שערכה לכבודו אגודת העתונאים הצרפתית־ערבית. הוא הסביר כי עד כה נערכה רק ישיבה אחת של הליגה הערבית בנושא הדו־שיח, בה נטלו חלק רק 11 מבין 20 המדינות החברות.

הוא אמר עוד כי במחירים הקיימים תרכוש אירופה ב־1980 נפט ערבי בסכום של כ־50 מיליארד דולר. רכש זה ישפיע על מאזן התשלומים של אירופה ולכן מוכנים הערבים לפתוח בדו־שיח ולעזור לאירופה לפתור בעייה זו.

„אי אפשר להפריד בין פוליטיקה וכלכלה" — אמר ריאד — „ומוטב להיות ריאליסטיים בנקודה זו".

באולימפיאדת השחמט של הסטודנטים

איטליה גברה על ישראל ודחקה אותה למקום ה־14

מאת אלמוג בורשטיין, שליח „מעריב"

נבחרת השחמט של הסטודנטים מישראל נוצחה בסיבוב האחרון של אולימפיאדת הסטודנטים, שנערכה באנגליה. ההפסד נגד איטליה היה 3:1 וכך נדחקה נבחרת הסטודנטים מישראל למקום הרביעי בגמר ב', שהוא המקום ה־14 בדירוג הכללי מתוך 28 נבחרות שהתמודדו.

לפני הסיבוב האחרון תפסה ישראל את המקום השלישי בגמר ב'. אולם הפסדה הגבוה נגד איטליה (שיצאה אחרי ישראל) ובהצמדה של איסלנד על אירלנד ביחס 1:3 הוריד את ישראל למקום הרביעי, בהפרש נקודה אחת אחרי איסלנד.

הדירוג: קובה 25, שוודיה 23.5, איסלנד 21.5, ישראל 20.5, איטליה 18.5, ויילס ושוויץ 17 כ"א ואחריהן אקוודור, סקוטלנד ואירלנד.

בגמר א' ניצחה בריה"מ, שצברה 26.5 נקודות. הוכתרה כאלופת הסטודנטים בעולם. אחריה: ארה"ב 22.5, הונגריה 22, אנגליה 21.5, דניה 19, גרמניה המערבית 16, צ'כיה 15, פינלנד 14.5, הולנד ואוסטריה 11.5.

איך מרכיבים מזגן אויר אפילו במכונית של 1000 c.c.?

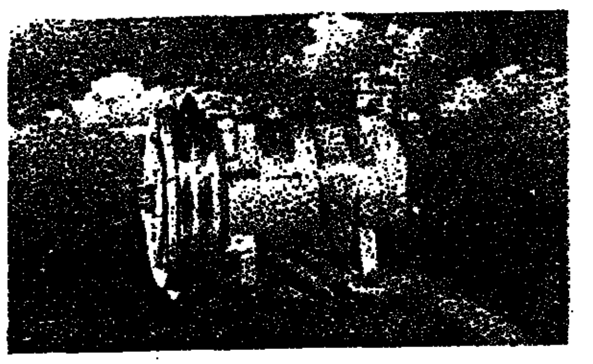

רק עם המדחס הרוטציוני של אטמור

אפילו במכונית עם מנוע של 1000 c.c. בלבד ניתן להרכיב מזגן אויר. אבל, רק את המזגן של אטמור עם המדחס הרוטציוני. המדחס הרוטציוני מפחית את העומס על מנוע המכונית, מנוע דעידות ופועל פעולה שקטה וחלקה, כי המדחס הרוטציוני — חידוש בלעדי של אטמור בישראל. לאטמור מזגנים לכל מכונית. החל במכוניות אירופאיות קטנות ועד למכוניות אמריקאיות גדולות.

אטמור מזוג אויר בע"מ
תל-אביב, רח' פישמן מימון 16 טל. 228166.

„קיום הליכוד – כורח מדיני ובטחוני", קבע אמש מרכז המפלגה הליברלית

קרא להערכות הירום בכל תחומי החיים ✶ אריק שרון: יהודה ושומרון — הבעייה המרכזית מבחינת בטחונה של ישראל ✶ רימלט גינה הכרזות מדיניות חריגות של חברים שונים

מאת דניאל דגן

אסור לנו לגלות שום סימן של התרופפות בעמדתנו בענין יהודה ושומרון, כי הדבר תלוי בנו, ובנו בלבד — אמר אמש ח"כ אריאל (אריק) שרון, במרכז המפלגה הליברלית.

הישיבה, שהתחילה באווירה של מתח, הסתיימה כמעט באידיליה — שכן מר שרון מצא עצמו בעמדה אחת עם שאר מנהיגי המפלגה, שהזימו בתוקף את השמועות כאילו יש בדעתם לפוצץ את הליכוד, ותרמו בכך לפיזור הערפל שנוצר סביב ענין זה.

נאמנים לנאמנות

אמר שרון: הליכוד חשוב היום לקיום המדינה, היות שבו תלויה הממשלה בנושא המרכזי של יהודה ושומרון. הממשלה חלשה מדי מבחינה מוסרית, ומכל בחינה אחרת, ולכן היא מחפשת סימני התרופפות בשורותינו. אני משבח את הנהגת המפלגה על העמדה העקבית שהיא מגלה בנושא יהודה ושומרון. בואו נהיה נאמנים לצרך של נאמנות, שבזכותו ובכוחו הושג מה שהושג בארץ הזאת. עלינו לישר את הקווים לפי עקרון בסיסי זה של שמירה על יהודה ושומרון, ולא לפי הלכי רוח אופורטוניסטיים. אי־ווילות היא לצאת עם דגל של פשרות טריטוריאליות, כי מי שמדבר על כך, משחק עם עצמו.

היערכות הירום

שרון הסביר, כי בעיית יהודה ושומרון היא הבעייה המרכזית מבחינת בטחון ישראל, ואם יסוג צה"ל מאזורים אלה — תומיט על עצמה המדינה אסון נורא. בדברו על המצב בחזית המצרית והחזית הסורית אמר: המצרים מתחזקים באזור הדרך של ארים, לאורך תעלת סואץ. קוניטרה שברמת הגולן מלאה חיילים סורים, ואנו יודעים על כך היטב. מוטל עלינו להערך למלחמה; להערך הערכות הירום לאומית. אינני מבין את הפחד ואת פיק הברכיים שפקד אותנו. אם נתארגן ונתכונן בצורה מתאימה, נוכל לעמוד בכל מה שצפוי לנו.

ההחלטות שקיבל אמש מרכז המפלגה הליבראלית משקפות את ההסכמה הכללית שהיתה בנושא זה. המרכז חזר והצהיר כי המצב המדיני, הבטחוני, החברתי, והמשקי מחייב ממשלת ליכוד לאומי. המרכז קבע, כי הסכנות הצפויות לעם ולמדינה מחייבות הערכות הירום בכל תחומי החיים וכן התליט, כי קיומו וביצורו של הליכוד הוא כורח מדיני ולאומי.

„תופעות מדאיגות"

אי־הסכמה מסוימת היתה רק בסעיף האחרון של ההחלטה, שבו מביע המרכז צער על הכרזות מדיניות של חברים, הנוגדות את עקרונותיהם של המפלגה והליכוד. החלטה זו באה, בלא ספק, על רקע שני עניינים: הצטרפותם של ראש עירית תל־אביב שלמה להט, ראש עירית רמת־גן ד"ר ישראל פלד, וח"כ יחזקאל פלומין לכינוס הקורא להידברות עם הפלשתינים; והפירסומים על הכרזה שהשמיע כביכול ד"ר פלד, כי יש לפרק את הליכוד ולהקים מרכז ליברלי במקומו (בישיבה אמש הכחיש מר פלד בתוקף, כי אמר דבר כזה).

בנושאים אלה אמר יו"ר המפלגה הליבראלית ח"כ אלימלך רימלט: יש תופעות מדאיגות במפלגה הפוגעות בה ובקיומה.

„התמיכה של המסמך הקורא להידברות עם הפלשתינים היא צעד חריג וחריף, שלא היה צריך ליעשות. הידברות עם הפלשתינים פירושה להציע להם את יהודה ושומרון או חלקים מהם".

„הכרזות" פלד

„איש מהחותמים על המסמך לא הציע לשנות את מצע הליכוד, השולל את חלוקת הארץ מחדש. ואני שואל, כיצד יכולים אנשים להיבחר על יסוד פרוגראמה מסויימת, ואחר־כך לצאת נגדה. דרוש יותר ריסון עצמי והלגמאות. האם יש כאן אנרכיה, איש הישר בעיניו יעשה?

בענין ההכרזה המיוחסת לפלד אמר ה' רימלט: פלד הוא האיש, שהופיע בראש משלחת של ראשי ערים בזמן הקמת הליכוד, ודרש לעשות כל מאמץ כדי שגוף פוליטי זה אמנם יקום. עכשיו הוא מבקש לפרקו. ואת זה אומר לא אדם המתחיל או צעיר, אלא אדם אחראי בעמדה ציבורית חשובה. אם אמנם הוא חושב כך, עליו להביא זאת לבירור במפלגה, ולא לזרוק פצצות לאמצעי התקשורת, ולהגרר אחרי אופנות פוליטיות.

על דברים אלה השיב ד"ר פלד: „אנו לוקים בחסר סובלנות. רימלט עשה השמצות אישיים, ואולי מפלגתיים — אבל לא מדיניים. בשל דעותי השגויות עד כה המקיפות השמצות. אינני מחפש מקום בצמרת המפלגה".

קריאה: „לא נכון".

פלד: „אנחנו מגיעים כמעט עד כדי רדיפת אדם ועלבונות". לעצם הענין הכחיש פלד את הפרסום, ועל כך הגיב רימלט: „אני שמח על כך ולוקח את דברי בחזרה".

בתום הדיון היו ד"ר פלד וח"כ פלומין בין המתנגדים להחלטה, שהמרכז יביע צער על ההכרזות המדיניות של חברים הנוגדות את עקרונות המפלגה. פלומין אף קרא לעבר שולחן הנשיאות: „אתם תורמים דין בניגוד לעובדות".

החלטה — להבהרה

יו"ר המרכז מר אריה דולצ'ין הגיב, שההחלטה אינה מדברת על מקרה מסויים וזהו, היא בעלת אופי כללי. כן הוסיף, כי החלטה כזאת דרושה לצורך הבהרה המדינית של עמדת המפלגה.

„אצבע משולשת"

מר מאיר מיבר תקף במהלך הדיון את הנהגת מפלגתו ואמר: „אנשי הצמרת שלנו עוד חיים בעבר. אינם יכולים להכניס את הראש בחול ולהגיד יוק לפלשתינים. יש סק לוודא אצלנו כל התרומה של ח"כ מנחם בגין בכנסת, הטוען שיש לו רוב — אינו אלא ,סייב' (מיבר ליווה את דבריו בתנועת אצבע משולשת להמחשת כוונתו). לא יעזור לבגין — בכל ההצבעות יש רוב למערך".

ראשי רשויות עצמאיות מוחים על אולת יד השלטון המקומי

נציגי ארבע־עשרה רשויות עצמאיות ברשויות מקומיות התכנסו אתמול למפגש חירום בו הביעו מחאה על אוזלת־ידה של הנהלת מרכז השלטון המקומי במגעיה עם רשויות המדינה.

עיקר התרעומת נסבה על אי הענות הממשלה לתביעה להשתתף ביד רחבה בתקציבי הרשויות הנושאות בעומס העיקרי של השירותים לציבור ו„חוסר האונים שנתגלה בנושאי בטחון המשמר האזרחי".

נבחרה ועדת פעולה שבה חברים ראש עירית ראשון לציון, עו"ד חנניה גבניסקיין, ראש מועצת רמת השרון, פנחס בלקינד, ראש מועצת סביון בן־דרור, וראש מועצת קרית־אונו, עו"ד אביגדור ורשה, שירכזו את פעולות ראשי הרשויות בנושאים אלה. (ראה עמוד 5).

נכבדי הגדה מוחים על גירוש 81 סטודנטים מאוניברסיטת ביירות

מאת יוסף צוריאל

ראשי ערים ואישי ציבור ערבים בשטחים המוחזקים ובמזרח ירושלים הגיבו על עצומה הקוראת לאוניברסיטה האמריקנית בביירות לבטל את ההחלטה לגרש 81 סטודנטים פלשתינים, שרובם מהגדה המערבית. לטענתם, זו החלטה פוליטית שתכליתה לצמצם את מספר הסטודנטים הפלשתינים באוניברסיטה זו.

ראש עירית בית־ג'אלה, מר פרח אל־אערג', מסר אתמול, כי ההחלטה לגרש את הסטודנטים, שבנו הוא אחד מהם, נומקה בכך, שהם היו מעורבים בשביתה בשנת הלימודים שעברה, בגלל גובה שכר הלימוד. לטענתו, יש כוונות של הרחקת סטודנטים פלשתינים מהאוניברסיטה, כי הם נחשבים לגורם מהסס.

משנה לשנה מתמעטים הסיכויים של בוגרי בתי הספר התיכונים בגדה המערבית להיקלט במוסדות להשכלה גבוהה בארצות ערב.

בשנת הלימודים שחלפה ניגשו לבחינות הבגרות בגדה המערבית כשבעה אלפים תלמידים. לפחות שליש מהם יצא להמשיך את לימודיהם במוסדות להשכלה גבוהה. אך מהנסיון של השנה שעברה מתברר, כי האוניברסיטאות הערביות יקלטו עד 600 תלמיד. יתרם יפנו לסמינרים למורים ולקולג' קטן שבבירזית, ליד רמאללה.

אריק שרון: יש לעקור תכנית אלון מהשורש

„אם תפרוץ מלחמה יש אפשרות להכות את האויב מכה ניצחת; זה תלוי רק בנו"

מאת [illegible]

יש לעקור את תכנית אלון מהשורש, כי היא תכנית מסוכנת — אמר אמש ח"כ אריאל שרון [illegible] (ע"מ).

מר [illegible] את נאומו של ח"כ משה דיין בכנסת בענין ההתנחלות ביהודה ושומרון. „הממשלה מתכוננת כנראה לבצע את תכנית אלון בלי שירדן או הפלשתינאים הסכימו לדבר אתנו על שלום — אמר. מה עקודה היא שאנחנו עלולים להחזיר את רוב יהודה ושומרון לחוסיין, וזה יאלץ להקים שם אחר כך מדינה פלשתינית. הגבולות שבציפה תכנית אלון יגרמו לעימותים צבאיים איבתיים".

על מצרים, אמר מר שרון, קיים סיכוי האידיאלי להגיע עד כה להסדר כלשהו מאחר שלמען בטחונה אין צורך שישראל תחזיק בכל סיני לעולם ועד. עם זאת יש לדעת, שהמצרים עסוקים באהודגה כל ההכנה להכבנה כוחות מאסיביים לסיני ואם היוצר הסכנה של עימות צבאי מחודש בינינו לבין מצרים, הרי עדיף בקו הנוכחי.

חיוניותה של שארם א־שייח לבטחון המדינה, לא רק שלא פחתה אחרי מלחמת יום הכיפורים אלא אף עלתה — אמר.

סוריה היא הראשונה העלולה לצאת למלחמה מחודשת; סוריה מלאה כבר היום בי אנשי צבא סורים בבגדים אזרחיים. הסורים הכניסו לגזרת הדילול שלהם טנקים הראויים לייחה יותר מהמותר. מבחינת הבטחון אין שום אפשרות להזרות הדשה בגולן. על הצבא והציבור להתכונן באופן ממשי ובמהירות למלחמה. אם תפרוץ, יש אפשרות להכות את האויב מכה ניצחת וזה תלוי בנו בלבד.

חוק השבות הנוכחי – סכנה לבטחון הארץ

חוק השבות במתכונתו הנוכחית, נוסף על כך שמערער קיום עם ישראל בתפוצות, הוא גם מהווה סכנה חמורה לבטחון ארץ־ישראל.

לדוגמא: יום אחד יכול לקום כהן־דת מוסלמי ולארגן 3 מיליון מצרים ש„יתגיירו" למראית־עין. את מלאכת ה„גיור" יעשה „ראביי", שיובא מניו־יורק ישר לקאהיר, לפי שיטת שרשרת — 1000 או 5000 ליום.

„יהודים אלה יפנו אל משרד הפנים ויקבלו אזרחות ישראלית מלאה בהתאם לחוק השבות הקיים. כך יעלו במשך שנה 3 מיליון מצרים — ומי ימנע בעדם? — וגם יצביעו בבחירות לכנסת הבאה!

ומי יערוב לנו, שלא ינהגו בצורה דומה כושים מתוסכלים וצוענים חסרי־מולדת, ובהחלט ייתכן, שיקפצו על המציאה הזאת מספר בלתי מבוטל רופאים, פולנים, צ'כים, הונגרים ורומנים — ייהפכו צ'יק־צ'אק ל„יהודים", יבקשו וכמובן יקבלו היתר־יציאה מארצותיהם וכן יירשמו כ„יהודים" כחוק!

במקום לגנוב גבולות, יכולים כיום אויבינו בנפש לבוא ח"ו בריש גלי, עם פיסת נייר ביד, המעידה כביכול על „יהדותם", ולעשות ר"ל מבפנים ככל העולה על רוחם!

כל זאת ניתן למנוע, אם בחוק השבות ייכתב „שנתגייר כהלכה"!

לכן — אם קיום העם ובטחון הארץ יקרים לך — הרם קולך ודרוש בפה מלא — גיור כהלכה!

איגוד למען קיום היהדות
IGGUD L'KIYUM HAYAHADUS
COMMITTEE FOR JEWISH SURVIVAL
132 Nassau st. ● New York, N.Y. 10038
(מ.)

הריהוט הסקנדינבי
ת"א, ציטלין 18 (ליד קולנוע גת)

כורסאות מתנדנדות במבחר צבעים
במחיר הצגה
880.- ל"י
לכורסה

הצעות מיוחדות לזוגות צעירים.
סוגים שונים של רהיטים ואביזרי ריהוט.

למכירה בקבוצת כנרת
מרצדס
דבל בק'אקס. הייבר
שנת ייצור 1971
★
לפנות טל' 067-50174.

מוזיאון הארץ — תל־אביב
„שלושה אמני־זכוכית"
בנימין קייזר, גילה בר־טל, אריאל בר־טל
במוזיאון הזכוכית.
שעות הבקור: א, ב, ג, ד, ה, מ־9.00 עד 16.00
ו' מ־9.00 עד 13.00
שבת מ־10.00 עד 14.00
בשבת הכניסה חופשית

אליקומפ מהנדסים בע"מ
מציעים:
בריכות שחיה
על־קרקעיות לבית ולחצר
בגדלים שונים
★
הצגה: רמת־גן, הרצל 75, חדר 10, טלפון 730218.
תל־אביב, אבן־גבירול 54, טלפון 261915.
רחובות, גורדון 55, טלפון 954994.
קרית־שמונה, הרצל 12—24, טלפון 40542.

במרכז נתניה
למכירה
מרתף 300 ממ"ר
עם דרך גישה לאנשים רציניים בלבד.
בדבר פרטים לפנות „גוב־ארי" חברה לבנין
רח' זמנהוף 26 נתניה טל. 053—24234

חמת מפעל ארמטורות ויציקות
לציבור לקוחותינו,
מפעלנו יהיה סגור בין התאריכים
4.8.74 – 18.8.74
עקב חופשה שנתית
להתראות בשובנו!

✶ תצוגת אופנה ✶ תצוגת אופנה ✶ תצוגת אופנה ✶
גברת שוחרת אופנה
הינך מוזמנת
בכל יום בשעה 4.00 אחה"צ, החל מיום ראשון 4.8.74 ובמשך כל השבוע
לבית־החרושת
„דרבי־נית"
רח' נחלת־יצחק 68, ת"א, אוטובוסים: 53, 63.
★
שם מתקיימת
תצוגת אופנה
קולקציה עשירה ומגוונת, לכל הגדלים ולכל הגילים; לרזות ולמלאות, לפי צו האופנה החדישה ביותר.
לאחר התצוגה, **תעמוד הקולקציה למכירה במקום, במחירי פרסומת!**
ובנוסף לכל הפתעה!!!
הגרלת שמלה חינם! בין הקונות
והכל לרגל מלאת 15 שנים לקיומנו.
— מצפים לבואך —

בר מצווה!
קול והסרטה צבעונית
הסרטה צבעונית עם קול
האם ידעת מה היא חשיבותו של סרט צבעוני עם קול בו יהא מצולם ומוקלט בר המצווה שלך? כן! היום זה ניתן! מובטחת הקרנת הסרט
תוך שבועיים — בביתך!
לקבלת פרטים — פנה בין השעות 14—16 לטל: 287211 קו פנימי 129, לבקש את עמירם.

ל„ארן" שוק רהיטים בע"מ
סוכנות ראשית לרהיטי דלתון לנוער
ברכות לפתיחת החנות
ברחוב סוקולוב 8, חיפה.
מאחלים:
תעשית רהיטי דלתון בע"מ
כפר חסידים

ב"ה
חמדת ימים
כפר הנופש המוקם
במרום הגליל
מעוניין בקליטת מספר משפחות ראויות המעוניינות באורח חיים על פי מסורת ישראל.
עדיפות תינתן למשפחות צמחוניות.
בדבר פרטים נא לכתוב לת.ד. 30 צפת, או לטלפן 067-93085

לידידנו ומנהלנו
מר ניסים בנימיני ורעיתו
ברכותינו הלבביות
לנישואי בנם
אמנון עב"ל **רחל**
המברכים:
בנימיני בנימין ומשפחתו
גולדשטיין משה ומשפחתו
בן ארצי אנדי ומשפחתו
רוזנטהל אברהם ומשפחתו
עובדי חברת „גולדבין" בע"מ
ובני משפחותיהם
מגר אריה ומשפחתו

ב"ה
לאבא אברהם וגנר היקר
לרגל יום הולדתך השישים
מזל טוב
וברכת שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.
מאחלים:
הבנות: צביה ומלי
החתנים: יחיאל ושמואל
הנכד: דביר

לבעלי, אבינו וסבנו היקר
יהושע רמז
איחולינו הלבביים ליום חגך
אריכות ימים
מאחלים:
הבנות, החתנים והנכדים.
אשתך, בתיה הרב. מגדיאל

מצלמות מסרטות
אצל
פוטו סטריאו ספפורט
בן יהודה 8 תל־אביב
יותר זול!

לאחי והדוד היקר שלנו!
שמואל בקר מאפיקים
בהגיעך לגיל 80
צרור ברכות לך
ולרעייתך **שפרה**
תזכו לאריכות ימים ובריאות טובה, תרוו נחת מהבנים, הנכדים והנינים המשך בעבודה וביצירה במשק
מאחלים:
אחיך זלמן בקר ורעייתו מקרית־חיים
חיים בקר ומשפחתו מקרית־גת

ברכותינו העמוקות לנישואי
עדינה לוי וד"ר פרנק שוריג
סובינגן, גרמניה
עליזה ודני חסון
וההורים

בננו ירון [יעקב]
הגיע למצוות
העליה לתורה בשבת ט"ו באב תשל"ד (3.8.74).
במקום חגיגה נעלה תרומה לגבי צה"ל.
דליה ואורי אפק (פינצ'וק)

חוה אלעד ירושלים
אריה בניהו תל־יוסף
נישאו בחוג המשפחה
יום שלישי, י"א אב תשל"ד, 30.7.74

שר הפנים והמשטרה בכנס ארצי של הרשויות המקומיות:

המקלטים הציבוריים „נותנים כיסוי" רק ל־50 אחוז מהאוכלוסיה בערך

השקעה הדרושה להשלמת התקן — 3 מיליארד ל"י ✶ פנחס איילון: אנו עומדים לפני התמוטטות השירותים העירוניים — בשל קשיי תקציב

מאת אברהם תירוש

כדי להשלים את רשת ה־מקלטים בארץ, לפי התקן החדש, באופן שיתנו „כי־סוי" לכל האוכלוסיה, צריך להשקיע עוד 3 מיליארד ל"י. בהשקעה זאת כלולה הקמת מקלטים ומתקני הגנה כנגד התקפה ביולוגית־כימית.

דברים אלה אמר אתמול שר הפנים והמשטרה שלמה הלל, בכנס ארצי של הרשו־יות המקומיות, שנערך ב־בית ברנר השלטון המקומי בתל־אביב. הכנס דן בבעיות הבטחון הפנימי, ובמדיניות הכלכלית החדשה והשלכותיה על הרשויות המקומיות.

השר הלל גילה, כי מאז מלחמת ששת הימים, מה החליטה הממשלה להקציב כספים לבניית מקלטים צי־בוריים, היא הקציבה ל־מטרה זו יותר מ־200 מי־ליון ל"י, מהן נבנו יו־תר מ־300 מקלטים צי־בוריים. אולם, אחוז ה־„כיסוי" שמקלטים אלה נותנים לאוכלוסיה, מגיע ל־50 אחוזים בלבד. ה־של המדינה, כי לא נוכל להגיע ל„כיסוי" של 100 אחוזים — אפילו הבא עש־רות שנים.

התקציב להקמת מקלטים ציבוריים לשנת הכספים ה־נוכחית הוא 28 מיליון ל"י, השתתפות הממשלה בהקצ־בה, במענקים או בילוות, בי־נה בין 50 ל־90 אחוזים לפי השוב; את הנותר מהתקציב נותנות הרשויות המקומיות. בדיונים שהתנהלו בשבוע ש־עבר בין משרדי הפנים וה־אוצר, נסתמנה כוונה לתת מימון מלא של הממשלה ל־בניית המקלטים הציבוריים ל־שנה זו. לפיכך, יתווספו ה־שנה להקציב עוד 12 מיליון ל"י.

העורף יותר חשוף

שר הפנים התריע על מצב האחזקה של המקלטים הקיי־מים, שאינו משביע רצון, ד־מר, כי שוררת עזובה ב־תחום זה. הוא הצעיים את העורף בהערכות נכונה של העורף למקרה של מלחמה. מר הלל אמר: „עלינו להערך ל־מלחמה, מתוך תקוה שלא תהיה. אך אם המלחמה ת־בוא, יש סכנה שהעורף יהיה חשוף יותר מבעבר, ונהיה במצב שכל הארץ תהיה חזית. עלינו להערך בעורף למלח־מה, אחרת מאשר היינו ערו־כים במלחמת יום הכיפורים, ואכן, אנו נמצאים בעיצומו של התהליך הזה".

השר אמר, כי בכל אחד מ־שלושת המצבים הצפויים — רגיעה כבכול, מלחמת התשה בהתרשת ומלחמה כלאה — צריך לקחת בחשבון, כי ע־לולים להתלוות אליהם פיגו־עים בעורף ופעולות סידור, אפילו במקרה של מלחמה כלאה בחזיתות. „יש לנו אמ־צעיה להתגונן בעורף במק־רה כזה, בלי להטיל עומס נו־סף על צה"ל, על אנשי ה־מילואים או על מספר הגו־בול, שאותם צריך בהגיה ב־עת מלחמה".

התנדבות ירדה

השר קיבה את התנדבות הציבור ואת התנדבותו למשמר האזרחי. הוא אמר, כי ר־בים נרשמו כבר כמתנדבים למשימה זו, ואף אם הענין מתנהל כעת ב„מהלך איטי" הרי ברור שיהיה פוטנציאל של אנשים שיהיה אפשר לנצל אותו ולהפעילו בשעת הצורך. עם זאת, אמר מר ה־לל, מדאיגה התופעה, שמאז שהמלחמה לא ארע כל מקרה של פיגוע או מכה כרוח, ירדה הנכונות להתנדבות ולהתג־ייסות.

רוב הדוברים בכנס נדרשו בעיקר לקשיים הכספיים של הרשויות המקומיות, עקב ה־מדיניות הכלכלית החדשה, ד־צירד ההיה עגומה ביותר. נמסר, כי הגרעון הנוסף של הרשויות המקומיות בשנת ה־כספים הנוכחית, בעקבות ה־מדיניות הכלכלית החדשה, עלול להגיע עד סוף השנה ל־450 מיליון ל"י.

הן שר הפנים, הן יו"ר מרכז השלטון המקומי, פנחס איילון, הבהירו כי אינם יכו־לים להיות „אנשי־בשורה" ב־ענין זה. וכי אף שר האוצר לא הציע כל פתרון שיאפשר המשך פעילותן התקין של הרשויות המקומיות.

מר איילון, שפרש את ה־גורמים היוצרים את הגרעון הנוסף, שכבר כיום מגיע, לפי חישובי משרד הפנים, ל־350 מיליון ל"י לגבי התקציב של שנה זו, אמר: „אנחנו עומ־דים לפני התמוטטות השירו־תים העירוניים. תוצאות הת־מוטטות זו — מי ישורן. אני חושש שכעבור שנה או שנ־תיים, לא נוכל להקן עוד את מה שייפגע השנה. אין לנו אמצעים לקיים את השי־רותים ברמתם הנוכחית. ב־פגישה שנערכה השבוע לא הבטיח לנו שר האוצר כל פתרון. הוא הציע רק לקצץ ולצמצם. אנו חייבים להצט־מצם בכל סעיף אפשרי, אבל בזה לא נפתור את הבעיה".

מר איילון גילה, כי הרשו־יות המקומיות משתמשות ע־תה לצרכים השוטפים בכס־פים שקיבלו בקדמות לפעו־לות פיתוח, וכאשר יצטרכו לבצע את הפעולות שלשמן ניתן הכסף, לא יהיה להן ב־מה לבצע. הוא אמר, כי כל קיצוץ בשרותים העירוניים יפ־גע קודם כל בשכבות הנזקק־קות.

מר איילון סיים את דבריו בענין זה, כשהוא פונה כלפי שר הפנים והמשטרה, שישב לידו על הבימה: „אנו תובעים מהממשלה שתאמר ל־נו אחת ולתמיד, אם אנו עו־שים עבודה שדרושה למדינה, אם לאו. אם עבודתנו דרושה — חייבת הממשלה לדאוג ל־רשויות המקומיות כפי שהיא דואגת למשרדיה. אנו משר־תים אותם האנשים שהממש־לה משרתת, וצריך להיות ב־רור, כאם השירותים שלנו לא יהיו טובים, גם הממשלה לא תוכל לשבת בשלווה".

אין פיצוי

שר הפנים והמשטרה, מר הלל, פתח דבריו על הנושא הכספי במילים: „אין כל סי־כוי שהממשלה תכסה את כל הגרעון של הרשויות המקו־מיות, וגם לא את חציו". ה־שר הבטיח, שייעשה נסיון להגדיל את השתתפות הממש־לה בתקציבי הרשויות המקו־מיות. עם זאת, כי מאידך גיסא, יצמצמו הרשויות המ־קומיות את הוצאותיהן, ויג־דילו את תקבוליהן — מיעול הגביה, או מהטלת היטלים שלא יפגעו בשכבות הנמוכות.

נשבור את הרשויות

ראש עיריית טבריה, משה בהר, דרש שהממשלה תקציב לרשויות המקומיות חלק קבוע מהכנסותיה, ושתגבה לצורך זה עוד 300 מיליון ל"י מה־ציבור. הוא אמר: „אם לא ימצא פתרון לבעיית הרשו־יות המקומיות — נשבור את הרשויות לשלושה יפיה. ונר־אה איך נראית המדינה בלי השלטון המקומי".

ראש עיריית ראשון־לציון, חנניה גיבשטיין, הציע, לה־עביר אולטימטום לממשלה ו־לדרוש הקמה תוזה מצומצ־מת כוועדה פתרון. להמשך פ־עילותן של הרשויות המקו־מיות.

בסיום הכנס הוחלט, שהנ־הלת מרכז השלטון המקומי תדון בהצעות מעשיות לגבי עתיד פעילותן של הרשויות המקומיות.

חלה עוד ירידה במספר התיירים

יתכן שאירועי קפריסין השפיעו לרעה

האירועים בקפריסין השפיעו, כנראה, על ירידה בהיקף התיירים המבקרים בישראל, בתחילת השנה של חודש יולי.

בהשפעת אירועים אלה חלה ירידה במספר התיירים בחודש [illegible] אחרת, בנוסף לירידה הנמשכת מאז מלחמת יום הכיפורים.

לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הגיעו בחודש יולי השנה 78,900 תיירים. ירידת התיירות הנכנסת (בניכוי השפעה העונתית הרגילה) [illegible] בחודש יולי של [illegible] בשפל של 14 אחוז לעומת חודש יוני 1974.

לעומת חודש יולי אשתקד, [illegible] בחודש יולי השנה ירידה של 22 אחוז במספר התיירים הנכנסים. ביולי אשתקד הגיעו 101,300 תיירים.

מבין 78,900 התיירים הנכנ־סים בחודש יולי, באו 67,700 תיירים בדרך האויר. ירידה של 20 אחוז לעומת יולי 1973. 2,000 תיירים באו ביולי 1974 בדרך הים, לעומת 3,700 ביולי 1973. הגיעו גם 5,400 המבקרים באוניות סיור (לעומת — 7,700 ביולי אשתקד). 3,800 תיירים באו בחודש יולי דרך היבשה.

בשבעת החודשים ינואר—יולי 1974, הגיעו לישראל — 371,700 תיירים, בהשוואה ל־441,600 תיירים בתקופה המק־בילה אשתקד — ירידה של 16 אחוז.

השר הלל: נוציא את בית־דגן ממצב של חוסר ודאות לגבי עתידו

„החלטנו להוציא את הי־שוב בית דגן ממצב של חוסר הוודאות לגבי עתידו" — אמר אתמול שר הפנים מר שלמה הלל, בביקור [illegible] בבית דגן.

[illegible] השר הלל [illegible] משרד הפנים, ד"ר חיים קו־[illegible] המועצה [illegible] מר אברהם היון, [illegible] בכירים במשרד הפנים. השר הלל הודיע, כי הממ־שלה תערוך בקרוב „דיון ר־ציני ושקול", ותגיע לכלל ה־חלטה, שבעקבותיה „נגיע ל־פתרון טוב לאוכלוסיה".

הוא הגדיר את בית־דגן כ־„ישוב במצוקה, שלא מחמ־שת התושבים, אלא בגלל מ־צב אובייקטיבי, ולפיכך לפ־גיעו חובה כפולה ומכופלת ל־הוציא את הישוב הזה ממצב של חוסר הודאות".

לסופרנו נודע, כי לוועדת השרים לענייני כלכלה הגיע דו"ח פנימי המתייחס להוצ־אות הכספיות, אם יוחלט על פינוי התושבים מהמקום. לפי נתוני הדו"ח, יעלה פינוי ה־תושבים 78 מיליון ל"י, לפי המחירים של אוגוסט 1973.

עבודות פיתוח נרחבות נעשות בשבועות האחרונים, בקטע הכביש המקשר בין העיירה מעלות לצומת אלקוש בגליל המערבי. כביש זה, שנסלל בידי שלטונות המנדאט הבריטי, היה עד כה צר ביותר, ובכמה מקטעיו לא יכלו שני כלי רכב לחלוף זה מול זה מבלי שאחד מהם ייאלץ לרדת לשוליים. הנוסעים בכביש, החצוב בצלע ההר, סבלו גם מהפיתולים הרבים שבו, ומהעובדה שהיה „תלוי" מעל לוואדי שעומקו כמאה מטרים. באחרונה, עם סגירת כביש הצפון שבגבול הלבנון לתנועה חופשית, הפך כביש זה, שראשיתו בצומת סאסא וקצהו בנהריה, לעורק תנועה מרכזי באיזור והוא משמש נהגים רבים המבקשים להגיע מהגליל העליון המזרחי לגליל העליון המערבי, שלא דרך כביש הצפון או דרך כביש צפת—עכו. נוכח הגידול הפתאומי בנפח התנועה בכביש זה, החליטה מע"צ לשפצו — ובאחרונה הוחל בשיפוץ בסלילה מחדש של הקטע המסוכן ביותר בכביש זה, בהשקעה של מיליוני ל"י, לרווחתם של אותם נהגים, אשר עד כה היווה הקטע שבין צומת אלקוש למעלות משום סיוט לדידם.

במסגרת עבודות אלה יורחב הכביש לכדי שני מסלולי תנועה, „יתחתכו" הפיתולים המסוכנים, ויורחבו השוליים, עד כדי „הרחקת" הוואדי העמוק והמאיים משפת הכביש. אגב, קטע זה של הכביש „נכנס להיסטוריה" ב־1948, כאשר שימש נתיב בריחה לצבאותיו המובסים של קאוקג'י, שהגיעו לגליל כדי להילחם בצה"ל, אך ניגפו על ידו, ונאלצו להימלט ללבנון בחשאי, דרך הכביש היחיד שלא היה אז עדיין בשליטת צה"ל. (תצלום: ז'אן צפת)

קביעת בית הדין לעבודה בירושלים:

„חוק החיילים המשוחררים" חל על משוחררי מלחמת יום הכיפורים

נתקבל ערעורו של החייל המשוחרר אלימלך שוסטרמן, והחברה הקבלנית שבה הועסק חוייבה לקבלו לעבודה

בית הדין לעבודה בירו־שלים, בראשותו של הנ־שיא, השופט צבי בר־ניב, החליט אתמול לקבל את ערעורו של החייל המשוח־רר אלימלך שוסטרמן מ־קרית־ים, וציוה להחזירו לעבודה בחברה הקבלנית „נוה קריית־ים" לתקופה של 6 החודשים לאחר שחרורו משירות המילואים.

בית הדין הארצי ביטל ב־כך את פסק דינו של בית ה־דין האזורי לעבודה בחיפה, שקבע לפני שבועיים, כי על משוחררי מלחמת יום הכיפו־רים לא חל „חוק החיילים ה־משוחררים", ולפיכך אין מע־סיקים חייבים להחזירם לע־בודה. בית הדין החיפאי פסק כך בטעות, על פי הודעתו של פרקליט החברה, שטען, כי שר הבטחון מר משה דיין הכ־ריז ב־6.10.73 על שירות ב־מלחמת יום הכיפורים כשי־רות חלקי. הפרקליט לא ה־תייחס להכרזה שניה, מדצמ־בר 1973 המבטלת את קודמ־תה מאוקטובר אותה שנה. לפי ההכרזה השניה, שירות במל־חמת יום הכיפורים הוא „שי־רות צבאי" ולא „שירות חל־קי", וקיימת חובה החזרתם לעבודה של משוחררי מלחמת יום הכיפורים.

בבית הדין הארצי התנצל פרקליט החברה, עו"ד יגיב פוקס, על טעותו בבית הדין החיפאי, ולאחר שמיעת טענות נוספות בפני הצדדים החליט בית הדין הארצי לע־בודה לטובת המערער שוס־טרמן — החלטה שהיא בעלת חשיבות לגבי רבבות שכירים משוחררי מלחמת יום הכי־פורים.

את החייל המשוחרר ייצג בבית הדין הארצי לעבודה, היועץ המשפטי של מועצת פועלי חיפה, ישראל גיל.

הסטודנטים ב„עבודה" חיפה תובעים חקירה בסעיפי הגירעון במחוזם

הסניף סובל מגירעון של מיליון ל"י בקירוב ✶ פנו למוסד לביקורת של המפלגה בתלונה על העסקת־יתר של עובדים ואחזקת שתי מכוניות

מאת ראובן בן־צבי

מזכירות התא־הסטודנטים של מפלגת העבודה בחי־פה פנתה אתמול במכתב ל־מוסד המרכזי לביקורת של המפלגה, בבקשה לחקור ד־בר את חשבונות המפלגה במחוז חיפה, ובעיקר את ההחלטות „המפליגות" של הוצאת הכספים בו.

מזכירות תא הסטודנטים של העבודה בחיפה תובעת מה־מוסד לביקורת לבדוק את הי־קף המנגנון במחוז ובסניפים ואם סעיפי הגרעון הכספי ו־סיבותיו — ובכלל זה צר־בות אחזקתן על חשבון ה־סניף של שתי מכוניות נוס־עים.

בכוונת הפונים לחייב ב־דיקה בנסיבות העסקתם של עובדים בסניף המפלגה ב־חיפה, שנתקבלו לעבודה ב־ניגוד להמלצות ועדת קימו־צים וצימצומים, שנבחרה לפ־ני 3 שנים, וקבעה לצמצם את המנגנון המפלגתי. לדב־רי חברי מפלגה יש עודף ב־עובדים, שלמעשה אין להם תעסוקה. בענין הרכב טוע־נים חברי מפלגה בחיפה, כי סניף, הסובל מגרעון של כ־מיליון לירות, אינו רשאי ל־רכוש מכונית נוספת לשי־מושו של מזכיר הסניף, ח"כ משה ורטמן — שכל הוצא־תיה הן על חשבון הקופה הריקה של המפלגה. בעוד שמכונית נוספת שנה נב־צאת בשימוש הסניף ללא צו־רך, לדעתם.

בפנייתה טוענת מזכירות תא הסטודנטים, כי קשה ל־דרוש מחברי מפלגה מן ה־שורה לשאת במעמסה הכס־פית של המפעל הקין של ה־מחוז, בשעה שמדי יום נו־כחים לדעת, כי אין כל כ־וונות לייעל את עבודת ה־מנגנון במחוז מסיבות ש־אינן ענייניות.

הפניה באה בעקבות הצ־הרתו, בישיבת מזכירות ה־עבודה בחיפה, של המזכיר, ח"כ משה ורטמן, כי בשל גרעון „קרוב למיליון ל"י לא מופעל הסניף והשכונות". הוא אף הודיע, כי קרוב היום בו ינתקו את המים והחשמל של סניף ה„עבודה" בחיפה.

חברי המפלגה דחו הודעה זו וטענו, כי בעוד שהגרעון הוא בעיקרו תוצאה של מע־רכת הבחירות האחרונה, הרי העדר פעולות הסניף והתד־רדרות בו, היא כבר ענין של שנים.

הפניה למוסד המרכזי לבי־קורת של המפלגה, המותחת ביקורת אישית על מזכיר ה־סניף, ח"כ משה ורטמן ועל משטר ההוצאות במפלגה — מחריפה את היחסים המא־בק בין אישי הצמרת בסניף החיפאי.

פסק דין עקרוני בבית המשפט העליון

דמי ביטוח סחורת יבוא מהנמל למחסני היבואן אינם חייבים במכס

מאת שאול הון

ביטוח נוסף של סחורת יבוא, אחרי שכבר הגיעה לנמל בארץ, והיא מועברת מהנמל למחסנו של היבוא־אן, אינו מהווה חלק ממחיר הסחורה, ואין שלטונות המכס רשאים לצרפו למחיר הסחורה כדי לגבות אחוז תשלום גבוה יותר של דמי המכס. החלטה עק־רונית על כך ניתנה בבית המשפט העליון לערעורים בירושלים, שחייב את שלטונות המכס להחזיר כ־20 אלף ל"י שנגבו מהיבואן.

השאלה נתעוררה בעקבות ערעור שהגישה חברת מ. אש־כנזי בע"מ מת"א. חברה זו מייבאת לארץ זכוכית. כדי ל־מנוע נזקים אפשריים בפתי־חת ארגזי הזכוכית במחסני המכס, בהגיע הסחורה לנמל בארץ, הוסכם בין שלטונות המכס ובין החברה, כי בדי־קת המכס תיעשה לא בנמל, אלא במחסני החברה, ששם נפתחים הארגזים בלאו הכי, כדי להוציא מהם את הזכו־כית.

בנקודה זו נתעוררה בין הצדדים שאלה עקרונית. ה־ברת אשכנזי ביטחה את ה־סחורה לגבי קטע הדרך ש־בין הנמל לבין מחסניה, ל־אחר שצד הנמל כבר נערך ביטוח קודם. שלטונות המכס צירפו גם את הביטוח הזה למחיר הסחורה, כדי שיוכלו לגבות בכך דמי מכס בס־כום גבוה יותר. החברה ט־ענה, שתוספת זו של ביטוח אינה חלק ממחיר הסחורה, ולפיכך אין שלטונות המכס רשאים לגבות עליה מכס.

שלטונות המכס לא קיבלו את טיעונה של חברת אש־כנזי, ותיבו אותה לשלם כ־דרישתם. החברה הגישה על כך תביעה לבית המשפט המ־חוזי בת"א, באמצעות עורך הדין ה.א. פס. הוא טען, ש־סעיף 131 לפקודת המכס קו־בע, שאת דמי המכס על ס־חורה יש לשלם „לפי המחיר המקובל" — וזה כולל בי־טוח רק עד הנמל. לפיכך תבע, ששלטונות המכס יח־זירו את הסכום שגבו כ־תוספת.

השופטת המחוזית מינה ש־מיר בת"א קיבלה את הטי־עון, וחייבה את שלטונות ה־מכס להחזיר לחברה את ה־סכום, שעם הריבית הצטבר לכדי 20 אלף ל"י.

שלטונות המכס ערערו על כך לפני בית המשפט העליון בירושלים. כאן דנו בסוגיה השופטים ח. כהן, א.ב. מני ו־ד"ר מ. עציוני. השופטים קי־בלו את פירושה של השופטת מינה שמיר כי „מקום יבוא", הנזכר בפקודת המכס, הוא א־חד בלבד: נמל. לפיכך, אין שלטונות המכס יכולים לט־עון שמחסניו של יבואן הם „מקום יבוא" וממילא אינם יכולים לצרף למחירה של ה־סחורה את דמי הביטוח ה־נוספים, כשהיבואן ביטח את הסחורה מהנמל עד מחסניו.

עם דחיית הערעור של ש־לטונות המכס הוסיפו השו־פטים פסק עקרוני: מערער רשאי לדרוש הגדלת אחוז ה־ריבית על סכום שנפסק לו ב־ערכאה קודמת, משום שבינ־תיים כבר הורה שר האו־צר להגדיל את גובה הריבית שרשאים בית המשפט לפ־סוק, מ־11 ל־15 אחוזים.

זו נקודה עקרונית חשובה, והיא מנוגדת הידוע פרוצדור־אלי בבירורי ערעורים.

שלושת השופטים ציינו ב־פסק דינם, כי ארבעה וחצי שנים חלפו מיום שהוגשה ה־תביעה (ינואר 1969) ועד ש־הגיע מועד בירורה בבית ה־משפט המחוזי בת"א (יוני 1973). לפיכך הם מציינים, שהריבית שנפסקה לחברת אש־כנזי „אין בה פיצוי נאות על אבדן טובת ההנאה מן ה־כסף, שהיה כל השנים הללו ביד המדינה ללא זכות חו־קית". את מורת רוחם על כך ועל הסחבה בתביעה זו ביטאו שלושת שופטי בית המשפט העליון בהטילם על המדינה (שלטונות המכס) לשאת בהו־צאות הדיון, בסך 3000 ל"י.

גילוי דעת!!

צבור יקר!

בתאריך 28.7.74 הכרזנו על סכסוך עבודה בינינו לבין המעביד שהוא תנובה במחוז הדרום, וביום 11.8 שהוא יום ראשון תושבת הלוקת חלב ותוצרת חלב לכל הדרום כולל באר־שבע.

על כן ראשית עלינו להתנצל על הסבל שייגרם לכם צבור ואזרחים יקרים. אך לא בנו תהיה האשמה ולא אנחנו הם שיגרמו לסבל שלכם אלא אך זרק אלה שהתעלמו ומתעלמים מהעבודה הקשה והמפרכת והרבה פעמים מהשפלה ומעלבונות משני עברי המתרס — הלקוח והמעביד גם יחד. אנחנו מתחילים „לעבוד" משעה 11.00 בלילה לפני חצות וחוזרים למחרת בשעות אחר הצהרים שזה נע בין 3—2 אחה"צ, מבלי לדעת אם נשיג פועל, האם הוא יופיע לעבודה או לא. על פי רוב יוצאים לעבוד לבד. אך ורק בכדי להגיע עם החלב והתוצרת למקומות, יש בינינו שהתחנה הראשונה שלו היא אחרי 100 קילומטר, יש צורך להשקיע כספים לרכישת מכונית בשווי של 100,00 לירות. אין המוסד איכפת לו, באם המכונה מתקלקלת או העובד „מתקלקל" (לא בא לעבוד) אלה תנאי עבודה שעלינו לשרת 70 חנויות, שזו חידה איך עושים את זה. זו משימה בלתי אפשרית ויש צורך להיות אחראי על הכסף שפודים מהחנויות.

אין יודעים תנאי עבודה באותו מוסד ביותר הסניפים, והם רבים ושונים ונשמרים בסוד ובאם אין לך משרד פרטי לבלשות אתה עלול לא לקבל את אותו הדבר מאשר במקומות האחרים. מצד אחד אנו נחשבים לשכירים ומצד שני אנחנו עצמאיים. את תשלום הגמלאות עבורנו משלמים לפי דרגה שנקבעה על ידי איזה מומחה שקבע לעצמו שהוא מומחה ולמרות הכל, בכדי להתקבל כמחלק תוצרת אתה חייב לעבור בחנה פסיכוטכנית, אבל לגבי דירוג אין לזה כל קשר. חובה עליך לצאת לגימלאות בתום זמנך בגיל 65, כמובן שזה חוק בל־יעבור, ואז מי יודע מה גורל המכונה שעלתה לך בכל־כך הרבה כספים שיכול להיות שגם אז תשאר חייב עליה. מכריחים אותך לבנות ארגז כבד על המשאית ולפי דעתנו (ללא צורך) ומביאה־אותנו להוצאות אסטרונומיות, שעליהן בבוא הזמן לא תהיה תשובה וכל זה ללא הערכה וללא תמורה נאותה, אבל לא על זה מדובר. יש דברים שאי אפשר להעלות אותם על ניר בגלוי־דעת, אלא להביא אותם לברורים פנימיים בהשתתפות פקידי־פקות.

ועל כן דרישותינו אינן כסף, לא על זה נשבית את העבודה, לא על זה נהרג וניאבק, **עלינו להיות זה מה שכתוב בתעודת הזהות של תנובה — שכירים.** רצוננו להתפרנס בכבוד, לחיות עם אפשרות לקרוא ספר ולראות את ילדינו ונשותינו וגם את נכדינו. למה נמנע מאתנו ללכת לשמוח בארועים כגון: חתונות או קונצרט, או קולנוע. **לצערנו אין אנו רואים את כל זה בתחזית של תנובה. לא היה בעבר ולא בעתיד.**

על כך מלחמתנו! נלחמים אנו בכדי שנוכל לחיות כמו כל עובד בתנובה כשכיר מן המנין ולצערנו גם מועצת פועלי רחובות בתוך התמונה, אבל... כמו הועד המחוזי, במקום לתמוך בנו מכנים אותנו כפורקי־עול ומאיימים שניזרק מהארגון.

על כן נשבות — ושוב, לא למען כסף — אלא למען חיים סדירים.

המאבק יהיה חריף: לא יהיו סילופים. אנו רוצים להישאר עובדים מן המנין. עלינו לציין, כי זה למעלה מעשרה ימים שהודענו על סכסוך העבודה ואפילו לא הוזמנו לנוגעים בדבר. יש כנראה מי שבוטח בקדרה.

אנו מבקשים שוב מהצבור היקר להבין כי לא אנו נשפוך את החלב הנקי.

יואל אברבוך
יו"ר ארגון מחלקי חלב ותוצרת „תנובה"

(מ.)

صكا من الارمل

صكا من الاهل

שש ערים בגוש דן יקימו רשות תחבורתית משותפת

תל־אביב, רמת־גן, חולון, בת־ים, גבעתיים ובני־ברק יהוו „עיר תחבורתית" אחת לכל דבר

מאת רזי גוטרמן

לאחר דיונים ממושכים קיבל צוות משותף של משרד התחבורה ונציגים של 6 ערים בגוש דן החלטה להקים רשות תחבורה מטרופוליטנית, שתהיה אחראית על התכנון ותפעול מערכת התחבורה משולבת לערים אלה.

שר התחבורה, גד יעקבי, שמסר על כך אתמול במסיבת עתונאים, בתל־אביב, אמר, כי ההסכם יכלול את הערים תל־אביב, רמת־גן, חולון, בת־ים, גבעתיים ובני־ברק, שיהוו, למעשה „עיר תחבורתית" אחת לכל דבר. השר מסר כי צוות משותף למשרד התחבורה ולנציגים של הערים החליט, כי בשלב הנוכחי יעשה נסיון לחוקק חוק ביותר שיקנה מעמד חוקי לרשות. תחומי הפעולה העיקריים של הרשות יהיו: תכנון כולל של התחבורה; תיאום התכנון התחבורתי עם העירוני; פיקוח והכוונה הפעול של מערכת התחבורה על מרכיביה; ניהול בקרת תנועה ברשת הכבישים; שימוש במתקני החנייה; הכוונת תפעול התחבורה הציבורית; מהלך קווי הנסיעה; תדירות המהירות; מיקום התחנות; שיפור הרחבה ופיתוח של מתקני תחבורה וכו'.

כל זאת, רק לגבי אותם מתקנים שיוגדרו כמתקנים מטרופוליטניים.

מר גד יעקובי במסיבת העתונאים

אשר להנהלת הרשות מסר שר התחבורה, כי היא תורכב משלושה נציגים של עיריית תל־אביב, נציג אחד לכל אחת מהערים האחרות — בסך הכל 8 חברים, ובנוסף — 3 אנשי משרד התחבורה. את המנכ"ל ימנה שר התחבורה, לאחר התייעצות עם ההנהלה. כיו"ר ראשון ישמש נציג של עיריית תל־אביב, שיכהן בתפקיד עד 1 באפריל 1976. לאחר מכן יכהנו לסירוגין: שנה אחת נציג של אחת מהעיריות ונציג של עירית תל־אביב בשנה שלאחריה. משרד התחבורה יעניק לרשות, במשך הזמן, סמכויות הנתונות עתה בידיו.

מר יעקובי הביע את בטחונו, כי הקמת הרשות תאפשר פיקוח טוב יותר על רמת השירות ותכנון התחבורה. הוא הביע את תקוותו, כי במשאל החברים שיערוך המשרד קואופרטיב „אגד" יהיה רוב למחייבי המיזוג עם „דן" — עובדה שתשתלב עם הקמת הרשות והתכנון הכללי של האזור.

עוד אמר שר התחבורה, כי בשלב הנוכחי מקיפה הרשות רק את „הטבעת הפנימית" של ערי גוש דן, אך בשלב מאוחר יותר, הכוונה היא לכלול גם את „הטבעת החיצונית" ולצרף ערים נוספות כפתח־תקוה, הרצליה, ראשון־לציון והמועצה רמת־השרון.

„הקמת הרשות עשויה לשנות באופן מהותי את דרכי הטיפול באזור, המהווה בעיה תחבורתית סבוכה ביותר וקשה ביותר של ישראל בתחום הכבישי. הרשות תאפשר תכנון כולל וביצוע כולל בתחום שיתגלה כעיר אחת מבחינה תחבורתית" — סיכם השר יעקובי.

שר העבודה בהתאחדות התעשיינים:

יש לשנות היערכות העורף בזמן חירום

שר העבודה, מר משה ברעם, היה אתמול אורח התאחדות בעלי התעשייה בתל־אביב. „נושא הגברת הפריון התודעה שזוהי הדרך בה נוכל לשמור על רמת חיים הגבוהה ולחזק את עצמתה של מדינת ישראל, הוא בראש דאגותי. ולו אקדיש את מירב מרצי" אמר השר לנשיאות התאחדות התעשיינים. אני ער לצורך בשינוי יסודי שיש לבצע בעורף בהערכות לזמן חירום, ומשרד העבודה בשיתוף פעולה עם ההסתדרות והמעסיקים מוכן לסייע בכל יכולתו בהבטחת ממלאי מקום לאנשי מפתח במפעלים אשר נקראים, לשירות מילואים — הוסיף השר. נשיא התאחדות התעשיינים, מר משביץ, הודה לשר על ביקורו והביע שיתוף פעולה מלא מצד התעשיינים.

בבית הספר הראלי בחיפה נערך טקס סיום של מחזור נוסף של הפנימיה הצבאית. בצילום: האלוף קידרון מעניק אות לאחד הבוגרים.
(צילום: י.פ.פ.א)

28 נהרגו בתאונות עבודה בחיפה בינואר - יוני השנה

28 פועלים נהרגו ו־7774 נפצעו בחיפה כתוצאה מתאונות עבודה בחודשים ינואר—יוני 1974. בתאונת־עבודה נחשבת העדרות של פועל למעלה מ־3 ימים ממקום עבודתו והגשת תביעה לביטוח הלאומי.

ועדת המומחים הוקמה אחרי שנערך סקר של המדור לבטיחות וגהות במועצת פועלי חיפה על מקומות עבודה שונים.

מזכירות מועצת פועלי חיפה תחליט למנות ועדת מומחים, בראשותו של מנהל המדור לבטיחות וגהות במועצת פועלי חיפה, משה ויסוגה, לבדוק את תנאי הבטיחות במפעלים רגישים בחיפה — כגון „הגמל", מפעלים כימיים, „וולקן", „גשר", רעה. שבתחום שיפוטה של מועצת הפועלים. בסקר זה התברר, כי קיימים ליקויים מרובים בתנאי הבטיחות במפעלים מרובים, בעיקר במפעלים רגישים, אשר בהם אירעו תאונות מרובות בששת החודשים הראשונים של השנה. המספר של 7802 נפגעים (הרוגים ופצועים) אינו כולל פגיעות, שכתוצאה מהן נעדר הנפגע פחות משלושה ימים ממקום עבודתו.

150 מיליון ל"י - תפוקת תעשיית המחשבים בארץ

דיון מקיף על קידום תעשיית המחשבים בישראל וניצול משק המחשבים על בארץ, המקיף כ־400 מחשבים — עסקו בכינוס היזמים של הכנס הבינלאומי הרביעי של ועדת המחשבים, שהתקיים אתמול במלון „מוריה" בירושלים. בדיון נטלו חלק כמאה מדעני מחשב מישראל ומחו"ל. קודם לכן הם נטלו חלק בדיוני ועידת ירושלים השנה לטכנולוגיה של המידע, שנערכה בירה השבוע.

הדוברים הביעו סיפוק מהתקדמותה של תעשיית המחשבים הישראלית, שהגיעה בשנה האחרונה לתפוקה של 150 מיליון לירות, ומזה 11 מיליון דולר יצוא.

האורחים מחו"ל הביעו התרשמותם, כי ישראל מתקדמת בדרך הנכונה בפיתוח וקידום משק המחשבים. הם הביעו נכונות לתרום מיכולתם כדי לסייע לכך. רוב האורחים הם מומחים בעלי שם בעולם המחשבים.

נמסר, כי בדיונים פרטיים בין הישראלים ואורחיהם נדונו כמה הצעות מעשיות להקמת מפעלים משותפים, בעיקר בתחום יצור ציוד עזר למחשבים ולפיתוח שיטות מתוכנות משותפות.

בנשיאות הכנס ישבו פרו' הורגר פרנק, יו"ר ועדת המחשבים בארה"ב, מר צורית גליל, יו"ר ועדת המחשבים בארץ ומר א. ארק, מתאם ועדות המחשבים. (ג)

התפרקה הקואליציה בכפר יונה

הקואליציה במועצה המקומית כפר יונה התפרקה, בעקבות פרישת זהר סיעת הליכוד, מרדכי תנוכה, שהקים סיעה עצמאית.

בישיבת המועצה שהתכנסה אתמול, הודיעו ראש המועצה, דוד משה, מסיעת הליכוד, ושלשה סגניו, ראובן לוי ורחמים גרדיש (המפד"ל) ודשאל אלי מהסיעה העצמאית לכנן כפר יונה, על התפטרותם.

בחוגי סיעת המערך הודיעו, שינסו להקים קואליציה. ממשרד הפנים נמסר, כי אם לא תוקם קואליציה חדשה, תוקם מועצה ממונה או ועדה קרואה. (ע)

התייצבות בצמודים ובמניות

מחיר הנת"ד הוסיף לרדת, הפעם ב־2 אג' ל־4.59 ל"י

מאת ש. אבימור

שערי המניות ואגרות החוב הצמודות לשער התייצבו אתמול, כשמה דשם הופיעו קונים שפעלו, כמובן, בזהירות מרובה. גם התייצבות זו ועל אלה הישרו על שוקי הבורסה אווירה של הרגעה בהשוואה, לימי הפעילות הקודמים.

בין המניות ששיפרו מעט שעריהן נכנו אלו של בנק המזרח (1+) „טפחות מב'" (4+), „אריה" (6+), „הכשרת הישוב עיש" (4+), „מטעי הדר" (4+), „תעלי" (4.5+), „פז" (1+) וכו'. מבין המניות ששעריהן ירדו בלטו מניות „נייר חדרה", באמריקה נרשמה ירידה של 5/8 דולאר ובתל־אביב — 7 נק'.

בענפי הצמודים נערך את־כל מסחר יציב. לא הופיעו קונים חדשים אך גם מספר המוכרים פחת. נציג בנק ישראל לא התערב אלא מעט במהלך המסחר.

היצע של 250 אלף דולאר הוריד את מחיר הנת"ד ב־2 אג' נוספות, ל־4.59 ל"י, תוך מחזור של 85 אלף דולאר.

במדדי המשנה של 20 המניות הפעילות נרשמו השינויים הבאים: בספים וחברות להשקעה 0.12 אחוז מינוס ל־97.91 נק', מקרקעין — 0.55 אחוז מינוס ל־94.04 נק' ותעשיה — 0.45 אחוז מינוס ל־91.21 נק'.

המדדים הקבוצתיים
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

המדד הכללי	268.32	8.04
בספים וביטוח	233.64	8.25
בנ. מסחריים	256.42	8.08
בנ. למשכנת.	224.60	0.13
מוסדות מימון	180.56	0.53
חברות השקעה	204.79	0.83
תעשיה	405.33	0.40
מסחר ושרותים	375.33	2.62
מקרקעין ובנוי	210.38	1.95

מדד פייא לערך ההשקעה ב־20 מניות פעילות (100 = 31.12.72)
95.32 −0.02

שערי המניות

	השער אתמול	השנוי היומי	המחזור באלפי לירות
בנקים מסחריים			
אי.די.בי. רג'	220		105.6
מזרחי כ'	153	+1.0	17.0
פועלים מ'	258		5.7
בנקים למשכנתאות			
אפוטיקאי כ'	250	−0.5	17.0
פיתוח ומשכנתאות	248	−2.0	
טפחות רג'	262	+1.0	7.5
מוסדות מימון			
אוצר לתעשיה	200.5		
ביטוח			
אריה	434	+6.0	7.0
הסנה	248	+1.0	6.0
סהר	342.5	−0.5	
מסחר ושרותים			
בית הרכב	71.5	−1.5	2.7
דלק מ'	137.5	−1.0	9.7
קירור 10 מ'	167	−4.0	10.5
סוכנות הספקה	161	+1.0	1.2
מקרקעין ופיתוח			
אזורים	161	−7.0	0.3
הכשר הישוב מ'	151	−1.0	12.7
ישפרו	134	−4.0	2.0

	השער אתמול	השנוי היומי	המחזור באלפי ל"י
ישרס	144		2.2
נאות אביב	76		1.1
רסקו מב'	82	+1.0	1.0
תעשיה			
אלקו 2.5	92		2.3
אלקטרה 5	193		5.0
אתא ג'	118		1.0
דובק מב'	425		
כבלים	172	+1.0	5.0
מפעלי נייר	258	−7.0	1.7
עלית	290		4.3
תעל	217	+5.5	1.7
חברות להשקעה			
אלרן כ'	163	+1.5	1.8
פועלים מ'	228		1.2
„פז"	91.5	+1.0	1.1
וולפסון 10 מ'	88.5	+1.0	1.2
דיסקונט כ'	158	−2.0	1.5
המזרחי	115.5		5.0
לאומי	188.5	−3.5	1.3
כלל השקעות	211		1.1
אגרות חוב להמרה			
אי.די.בי. ה.ה.	84	+0.5	1.0

שערי אגרות חוב

מילוה קליטה 64			
64	(138.5)	368.5	+1.0
65	(110.1)	334.5	+1.0
מילוה קליטה 65			
65	(110.1)	318.5	+0.5
66	(118.1)	285.5	
מילוה קליטה 66			
66	(118.7)	297	+1.0
67	(116.7)	297	+1.5
מילוה פיתוח 68			
א'		154.8	+1.0
ב'		157	+4.0
ס'		116.1	+1.0
כ"א		141.6	+0.9
מילוה פיתוח בנקאי 68			
י"א		153.7	+1.2
י"ב		151.5	+1.0
מילוה פיתוח 69			
א'		122.2	1.0
ח'		277	0.5
כ"ב		274.2	1.0

בנק לאומי לישראל בע"מ

	מחיר הקניה	מחיר פדיון
צמיד	166.20	162.13
גביש	154.07	150.29
בדולח	169.8	165.4
שמיר	112.67	110.03
פיא	319.7	307.6
יגדל	117.4	114.3

המנהל: פיא

תערוכת ציורים של ילדי רחובות נודדת בערי ארה"ב

מאת אהרן פריאל

תערוכת ציורים של ילדי רחובות על מלחמת יום הכיפורים מוצגת עתה במוזיאונים ובמרכזים קהילתיים בערים שונות בארה"ב, וזוהי הזכה של התערוכה המקורית.

ראש המחלקה לתרבות, נוער והספורט בעיריית רחובות, מר יצחק אליקים, סיפר, כי בעקבות ידיעה שהתפרסמה ב„מעריב" על תערוכת הציורים של ילדי רחובות, שביטאה את רגשותיהם על המלחמה, הוא קיבל מכתב מגבי חנה כהן, תושבת תל־אביב המתגוררת בעיר מיניאפוליס, והמועסקת שם גם כמנהלת אגף הנוער של המרכז הקהילתי העירוני, שביקשה להציג במיניאפוליס את תערוכת ציורי הילדים.

המחלקה לתרבות של עיריית רחובות נענתה לבקשתה של הגב' כהן ושלחה את התערוכה, שהוצגה תחילה במיניאפוליס. בעקבות ההצלחה שזכתה לה שם, התבקשה התערוכה להצגה במוזיאונים ובמרכזים קהילתיים מחוף אל חוף בארה"ב, והיא זוכה לביקורות נלהבות בכל מקום שבו היא מוצגת.

את התערוכה, המכילה ציורים של כ־150 תלמידי בתי הספר היסודיים ברחובות, יזמה וארגנה [illegible] בית ספר ברחובות.

צו הבאה נגד נאשמת בגניבה

שופט בית המשפט המחוזי בתל־אביב, מיכאל [illegible], הוציא ביום ה' צו הבאה נגד אשה, שהאשמה בגניבת כ־50 אלף ל"י [illegible], לא הופיעה למשפט בזמנו.

בכתב האישום נאמר כי בשנים 1970 ו־1971 [illegible]

נוכל — למאסר שנתיים בפועל

[illegible] בן 34 [illegible] נגזר עליו [illegible] 16 [illegible]

כיצד להיות אספן מטבעות

1. הרשם כמנוי תע"י כך יגדלו סיכוייך לקבלת מטבעות הדפים במחיר ההנפקה.
2. קנה כעת שאר המטבעות מהשנים 1958—1974 התחיל בקניית המטבעות שמחירים זול.
3. אנו מציעים למכירה 14 מטבעות בני 10 ל"י מהשנים 1967—1974 כולל 5 מטבעות פדיון הבן 1970—1974 אשר מחירם עדיין זול מאוד ואשר הינפקו בכמויות קטנות. מחיר האוסף הזה 1,745 ל"י (לאחר ההנחה 1,655 ל"י).
4. אוסף כ"ל אך כל 14 המטבעות הם קשוטים שהונפקו בכמויות יותר קטנות לדוגמה מטבע שלום (20,039) המדע (17,500) התשועה (15,000) פדיון הבן 1970, 1971, 1973 (15,000 בכל שנה) 1972 (12,500). מחיר האוסף הזה 2,950 ל"י (לאחר ההנחה 2,620 ל"י).
5. אוסף מטבעות החנוכה מהשנים 1958—1963, 1971—1973 (שמונה מטבעות) הכי פופולרים והכי מבוקשים ע"י אספני חו"ל; ושהונפקו בכמויות קטנות. לדוגמה: מטבע דגניה (50,000) הנריטה סאלד (16,885) איילקיה (9657) מרוקנית (10,000). מחיר האוסף הזה 2,350 ל"י (לאחר ההנחה 2,233 ל"י).
6. פנה אלינו עד 31.8.74 לרכישה אחד או כל האוספים הנ"ל ותקבל א — הנחה מגבה 5%; ב — תקבל הינם אלבום מהודר עבור אוסף שלם של כל מטבעות ישראל (מחירו בשוק 100 ל"י) וקטלוג מעודכן בתמונות צבעוניות; ג — תקבל יעוץ והדרכה כיצד להיות אספן ומשקיע; ד — אנו גם מוכרים מטבעות בודדים מכסף ומזהב; ה — פנה כיד או שלח צ'ק וציין את האוסף שהנך מעוניין בו. האוסף יעבר לרשותך עד לביתך אלינו לשם קבלתו.

אסוף והשקיע במטבעות. אלו שניסו לפניך כבר קבלו רווחים של מאות ואלפי אחוזים!!!

הגלריה הישראלית למדליות ולמטבעות
רחוב מנדלי 2 תל־אביב, טלפון 220648

אל תצטרף לשינוי

אם אתה שבע רצון מהפוליטיקה ומבנה המפלגות בישראל
אל תצטרף לשינוי

אם אתה מאושר במסגרת פעילותך באחת המפלגות הקיימות —
אל תצטרף לשינוי

אם אתה אוהב לדבר, לכרבר ולהתמרמר ואינך מוכן לעשות —
אל תצטרף לשינוי

אך אם אינך אחד מאלה; ואם אכפת לך מה קורה לישראל; ואם אינך מסתפק בדיבורים; ואם אתה מעוניין בדימוקרטיה מפלגתית, במדיניות רווחה מתקדמת, בריאליזם מדיני, ואם אתה רוצה להשתתף בפועל בעשיה פוליטית —

הצטרף לשינוי היום. עכשיו.

לכבוד
שינוי
תנועה להתחדשות חברתית ופוליטית
רח' בן יהודה 97 תל־אביב טל. 23 56 98

הנני מעונין להצטרף כחבר לתנועה. הנני מצרף בזה
סך .... כהשתתפות במימון ההוצאות.
שמי המלא ....
מעני המלא ....

שינוי

לפרשת ההתנחלות

אנחנו מצווים להתנחל ונתנחל בע"ה בכל מלוא רוחב ארצנו ובשום אופן לא תצליח הממשלה האומללה הזאת, הנסחבת גם לא על קביים אלא על חצי קב של חכמות בעל־הגויה, לנשל אותנו מאחיזתנו בארץ חיינו ומולדתנו.

אנחנו מצווים ע"פ התורה ולא ע"פ הממשלה.

התורה קודמת לממשלה, התורה היא נצחית, והממשלה הזאת היא עוברת־ובטלה.

גם אחינו יקירינו שאינם מדברים בשם התורה, הם מלאים תודעה פנימית של הכרת דבקותנו החיונית, בכל שטחיה של ארצנו הקדושה והנחמדה.

הממשלה הזאת הנגררת באבדן־עצותיה, אמנם יכולה לשלוח ולהכריח כמה מאחינו חיילינו היקרים — שהם בוכים ומתמרמרים על כך — להתגבר עלינו ולהכניע אותנו, אבל את לבנו ואת בריאות הכרתנו הישראלית לא תוכל לעקור. על אף ועל חמת כל התאכזרותה הזאת עלינו, נגדיל ונאדיר גרבה ונעצם כל תקפה של תודעתנו הישראלית הנאמנה, ושל המשך פעלינו מתוכה בכל שלמותה של ארצנו כולה, וד' צבאות עמנו ומשגב לנו, ונעמו כולו על כוננות מעשינו לנצח ישראל ונחלתו.

צבי יהודה הכהן קוק

(מ)

טכנאי רשות השידור מגיבים

בימים אלה עדים אנו להסתה פרועה במאמרי המערכת של חלק מהעתונים נגד טכנאי רשות השידור. ביטויים כמו „נראה שאין להם קרידים" או „ללמד קבוצת אנשים קטנה כי סתנגות לא תמיד משתלמת" — נעשו שיגרתיים. משתמע מכך שכדאי „לשבור" אותנו בהיותנו קבוצה קטנה ובלי „שרירים". האם בעינייכי צדק הכבות הכח הפיסי יקבעו? (להבדיל — יחס מדינות העולם לארצות ערב העשירות הגדולות ויחסן לישראל הקטנה).

סכסוך עבודה במפעלים הוא לגיטימי, וכך היו כל הפעולות שלנו שנעשו באישור הסתדרות ההנדסאים והטכנאים, ואל לה לעתונות להפוך עצמה לצד מעוניין ולפסוק בעיצומו של סכסוך עבודה.

אינו „אשמים" שבהיותנו עובדים בגוף מרכזי וחשוב עלינו לוותר על מאבקים מקצועיים המותרים לכלל השכירים, ובתוכם העתונאים ברשות השידור.

לצערנו, מוכרחים אנו לציין את עמידתם מהצד של חברינו־לעבודה — העתונאים. ייתכן מאד שהלק מהם נהנה בסתר, וכנראה מעוניין להגביה את הפער והוסר האיזון שנוצר עם עליתם של כל העתונאים בשתי דרגות או בדרגה אחת לפחות.

כדאי שהציבור יבין שכרגע א י ן הטכנאים נוקטים בסנקציות. חזרנו לשדר במתכונת השידורים שהיתה קיימת לפני המלחמה, והיא היחידה המחייבת אותנו כלפי ההנהלה. הפסקת סרט באמצע הקרנה היא פרובוקציה של הנהלת רשות השידור כלפי הצופים המתמרמרים ובצדק, ואיננה אשמת הטכנאים שהודיעו על כך בעל פה.

אין דרך לכפות על הטכנאים לעבוד בשעות שאין עליהן הסכמת העובדים והאיגוד המקצועי. קיימת עדיין, דרך אחת ויחידה, היא לנהל מו"מ עם העובדים ונציגות המוסמכת בהסתדרות כדי להגיע להסכם. כל עוד לא הגענו להסכם אין ההנהלה רשאית להוסיף שעות שידור ברצונה. המו"מ בסכסוך הנוכחי התנהל גם עם ההנהלה וגם עם משרד האוצר בהשתתפותם של נציגי הסתדרות ההנדסאים והטכנאים, וכל הצעדים שננקטו נעשו על דעתם.

מכיון שאין יודעים מתי יסתיים הסכסוך, פונים אנו לעתונאים לא להתערב בדמגוגיה ובהסתה, אלא לבדוק את הנושא מבלי לסלף את העובדות, כפי שמחייבם תפקידם.

ועדי הטכנאים ברשות השידור

משרד העבודה
משרד החינוך והתרבות
משרד הבריאות
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
אורט ישראל

ביה"ס להנדסאות הסביבה (אקולוגיה)
"אורט" כפר־סבא
נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ה
לקראת התאר
הנדסאי
בלימודי יום (5—4 סמסטרים)

תנאי קבלה: מתקבלים בעלי תעודת בגרות או תעודת גמר ארבע שנתית, בבתי ספר מקצועיים ותיכוניים.
הלוואות ומענקים: הלוואה בסך 2,000 ל"י לשנה תועמד לרשות המעונינים. כמו"כ קיימת אפשרות למענקים מיוחדים מטעם משרד הבריאות.
פטור משכר לימוד ומלגות קיום: בהתאם לחוק חיילים משוחררים.
תחבורה: בהתאם לצורך תאורגן הסעה מתל־אביב, ותינתן השתתפות בהוצאות הנסיעה.
דחיית שרות לבנות: לפי הסדר מיוחד עם צה"ל תתקבלנה בוגרות י"ב לפני שרותן הצבאי. בקשות לדחיית שרות תתקבלנה בביה"ס עד ל־30.7.74.
פרטים נוספים והרשמה במשרד ביה"ס ליד משטרת כפר־סבא טלפון 923130, בימים א' ג' ד' ה' בין השעות 16.00—20.00 ובמשרד הראשי של אורט ישראל, שדרות דוד המלך 39 תל־אביב, טלפון 269165, בימים ג' ה' בין השעות 15.00—17.00 (חדר 317).

משרד ראש הממשלה
השרות לשמירת איכות הסביבה
תוכנית תשומת לב הציבור לסרטי טלביזיה בנושאי אכות הסביבה
שיוקרנו בתאריכים הבאים
זהום אויר
שבת 3.8 בשעה 18.30
זהום מים
שבת 10.8 בשעה 18.20

מבחר עצום של צורי שמן מקוריים, מסגרות לתמונות ומובלנים, מסגרות אלומיניום וזכוכית
לא מבריקה
ארמון
רח' אילת 47, המשך דרך יפו־ת"א, תל־אביב

מוסך!!
במקום מרכזי באזור מוסכים בת"א מתפנה להשכרה בשכר־חדשי מוסך גדול לרכב נוסעים.
פרטים ת.ד. 1801 ר"ג.

בהזדמנות
סקניה
110 L.S. מתרומם
במצב טוב מאד
טל' 04-715163

למכירה
* ויטרינה (2.40 מ')
* שולחן 8 כסאות בי־סגנון קלסי חדש לגמרי במחיר הזדמנותי.
233626 — 246234
לא בשבת.

סטריאו?
אצל פוטו סטריאו ספורט רח' בן־יהודה 8 ת"א
יותר זול!

דרוזים ישראליים בשבי הסורי
השבוע הוחזרו לבתיהם עשרות אסירים דרוזיים, שבוריים ורצוצים לאחר עשרים ושלוש שנות אימים בכלא התופת תדמור במדבר הסורי.
קרא את סיפורם בספרו של יחזקאל המאירי:
"שבויי סוריה" ל"תדמור ובחזרה"
בהוצאת "בוסתן"

נהג,
עשה את המינימום למען אלה העושים את המקסימום —
תן טרמפ לחייל!

כל מה שאתה מעלה על דעתך,
ועוד הרבה יותר —
תוכל למכור ולקנות
בלוח מעריב

לעלית דרושות
שתי מוכרות
שותפות לניהול חנות
באגד חיפה
הכישורים: גיל עד 45, הופעה נאה, ערבות בנקאית, תושבות חיפה.
על המעונינות לפנות בכתב לת.ד. 19 רמת־גן, עבור "חנות".

דרוש
מהנדס בנין
בעל נסיון בקונסטרוקצית פלדה
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות: **תעשית מיבנים קידר בע"מ** אזור התעשיה רעננה, טל. 921329.

לחנות עלית רמת־גן
דרושה מוכרת
הכישורים: גיל עד 45, הופעה נאה.
על המעונינות לפנות בכתב לת.ד. 19 רמת־גן עבור "מוכרת".

לכל המעונינים בגיור
ברית ידידי הגר בישראל מסייע, ללא כל תשלום לכל הפונים אליה בכתב לשם: ת.ד. 3333, טל. 225853, 479186; בבאר־שבע ת.ד. 2018, טל. 3787; בחיפה ת.ד. 601.

לוח ירושלים
(סוף מעמוד 45)

דירות להשכרה
חדרים מרוהטים
הצעות עבודה
מכירות

לוח חיפה
(סוף מעמוד 47)

דירות למכירה
וילות ובתים
דירות להשכרה
דירות מרוהטות
חדרים מרוהטים
הצעות עבודה
מכוניות למכירה
מכירות
פרסומים
קבלת מודעות ב"מעריב" חיפה: רחוב הנביאים 32 — מ־שעה 8 בבוקר עד 7 בערב — ללא הפסקה. ביום שישי עד 12.30.

מכירות
(סוף מעמוד 44)

רהיטים
(סוף מעמוד 44)

חיות בית
(סוף מעמוד 44)

מקררים
(סוף מעמוד 44)

כלי נגינה
(סוף מעמוד 44)

בולים
(סוף מעמוד 44)

תורי בשול ואפיה
שידוכים
(סוף מעמוד 44)

בן זוג

חוגים
(סוף מעמוד 44)

התעמלות ומסג'ים
(סוף מעמוד 44)

מגרשים
(סוף מעמוד 41)

לטובתך — הקדם
למסור מודעתך
ל"לוח מעריב" —
ביחוד לערב שבת

מכוניות למכירה
(סוף מעמוד 43)

עד 1963
1964—1965
1966—1967
1968—1969
1970—1971
1972—1973
1974

אופנועים וקטנועים
(סוף מעמוד 43)

מוסכים
סירות
(סוף מעמוד 44)

לוח מעריב
המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2; הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 32.
כל בבוקר עד 6 בערב
מחיר שלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 3 ל"י

הצעות עבודה
(סוף מעמוד 41)

פקידים
עוזרות ומטפלות
מספרות
טלוחים
זבנים

משרדים
(סוף מעמוד 43)

אולמות
(סוף מעמוד 43)

חנויות
(סוף מעמוד 43)

חקלאות
(סוף מעמוד 43)

שונות
(סוף מעמוד 44)

וילות ובתים
(סוף מעמוד 42)

דירות להשכרה
(סוף מעמוד 42)

בשכר־חודשי

דירות מרוהטות
(סוף מעמוד 42)

ביקוש דירות
(סוף מעמוד 43)

עסקים
(סוף מעמוד 43)

דירות
(סוף מעמוד 42)

קבלני בנין
(סוף מעמוד 42)

דירות למכירה
(סוף מעמוד 42)

1-1½ חדרים
(סוף מעמוד 42)

2 חדרים
(סוף מעמוד 42)

2½ חדרים
(סוף מעמוד 42)

3 חדרים
(סוף מעמוד 42)

3½ חדרים ויותר
(סוף מעמוד 42)

שאר מדורי ה"לוח" בעמודים 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47

مكتبة الاهل

صكنا من الأهل

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללימודי חוץ

מודיע על פתיחת לימודי תעודה

אשר יתקיימו בשעות הערב
בשנת הלימודים תשל"ה 1974/75
בירושלים, בחיפה בתל־אביב ובבאר־שבע

ניהול
- ניהול עסקי־תעשייתי (בחיפה ובתל־אביב)
- ניהול הייצור (בירושלים, בתל־אביב ובבאר־שבע)
- ניהול־הנדסי (בתל־אביב)
- ניהול כח־אדם (בירושלים, בת"א, ובבאר־שבע)
- ניהול שיווק (בתל־אביב)
- ניהול אספקה (בירושלים ובתל־אביב)
- ניהול סחר־חוץ (בירושלים ובתל־אביב)
- ניהול תחזוקה (בחיפה, בתל־אביב ובבאר־שבע)
- ניהול נכסי מקרקעין (בירושלים ובתל־אביב)
- קורס מתקדם לניהול משרד (בירושלים ובתל־אביב)
- ניהול וארגון רשומות משרדיות (בחיפה)
- מינהל בתי־מלון (בחיפה ובתל־אביב)

כלכלה
- כלכלת מערכות (בתל־אביב)

בקרת איכות
- אבטחת איכות ואמינות (בתל־אביב)

מדעי המחשב
- תכנות למחשבים אלקטרוניים (בחיפה ובתל־אביב)
- מנתחי מערכות למחשבים אלקטרוניים (בחיפה ובתל־אביב)
- הפעלת מערכות מחשבים (בחיפה ובת"א)

הנדסה אזרחית
- פיקוח על הביצוע בבניה (בתל־אביב)

תקשורת
- קורס מתקדם ליחסי ציבור (בירושלים ובתל אביב)
- קורס מתקדם לפרסומת (בתל־אביב)
- ספרנות טכנית (בחיפה)

הכשרת מורים
- השתלמות לרשיון הוראה למהנדסים (בתל־אביב)

שמאות
- תורת השמאות (בתל־אביב)
- שמאות רכב (בתל־אביב)

תחבורה
- קציני בטיחות בתעבורה (בירושלים, בחיפה, בתל־אביב ובבאר־שבע)
- קורס לתחבורה ולתנועה (בתל־אביב)
- קורס מתקדם בהנדסת דרכים ושדות תעופה (בתל־אביב)

צילום
- צילום טכני מתקדם (בתל־אביב)

עיצוב ושרטוט
- עיצוב פנים וריהוט (בתל־אביב)
- גרפיקה (בחיפה ובתל־אביב)
- שרטוט טכני ותכנון חלקי מכונות (בחיפה ובתל־אביב)
- שרטוט בנין (בחיפה ובתל־אביב)
- שרטוט בנין בהתמחות בעיצוב פנים וריהוט (בחיפה)
- שרטוט אלקטרוניקה (בחיפה ובתל־אביב)

חשמל
- חשמלאים מוסמכים (בחיפה)
- חשמלאים ראשיים (בחיפה)

לידיעת החיילים המשוחררים!
חייל משוחרר הזכאי למענק לימודים, מתבקש להביא עמו בעת ההרשמה תעודת אישור מתאימה.

מקומות הרשמה:
- בירושלים: הטכניון, השלוחה בירושלים, בנין העיריה, רחוב יפו 22 טלפון 232251(241), בימים שני ורביעי בין השעות 17.00—19.00.
- בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 667818, 661151.
- בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 268126־ד, 266992.
- בבאר־שבע: הטכניון, השלוחה בבאר־שבע, בית יציב (ת.ד. 524, באר־שבע) בימים ראשון, שלישי וחמישי בין השעות 17.00—19.00.

אורט ישראל מבוגרים

SECOND CHANCE

החטיבה למנהל
בית הספר התיכון ללימודים אקסטרניים

נמשכת ההרשמה לקורסים לכתות בוקר וערב

לתעודת בגרות ובחינות מוקדמות

בלימודי בוקר תינתן הנחה של 10%

לחייל מילואים משוחרר עפ"י החוק — לימודי חינם

פרטים והרשמה:
כל יום בין השעות 8.00 - 19.00, ביום ו' עד השעה 13.00
- תל־אביב: שדרות דוד המלך 39, טל. 267436, 264193
  רחוב בוגרשוב 66, טל. 225690, 225795
  שדרות החשמונאים 6, טל. 32634
- חיפה: רחוב הנביאים 20, טל. 666182, 664671
- ירושלים: רחוב יפו 68 (בית סולכורי), טל. 226455

למוסדות ומפעלים, קבוצים וישובים אפשרות לארגון קורסים מקומיים לפי דרישה.

תוך זמן קצר גלמדך
כתיבה במכונה
בבי"ס טכנו־כתיב
תל־אביב רח' פרץ 44
טלפון 611742
שיטה עיוורת
הנחה לחיילים/ות

למכירה
גורר (סוס)
140 סופר
שנת יצור 1972
במצב מצוין.
לפנות לשער־העמקים
04-932083/4.

במרכז נתניה
בנין
38 משרדים
למכירה
או שכירות ארוכה
ת.ד. 3035 נתניה

מסחר תורתי בירושלים
בחפש החוף
שולחנות, כסאות, מיטות, ארונות וכו'
טלפון 02-526495

דרושה בשכ"ח
דירה גדולה
ברובע היהודי
בעיר העתיקה
— בירושלים
לשנה
טלפון 02-526495

למכירה מיידית
לינוטייפ
מודל 31 במצב מצויין
נא להתקשר בטלפון (03)233823 בין 5.30 אחה"צ עד 8.30 בערב

למכירה
סמי־טריילר
דבל בק־אקס
פיאט מודל סוף 72
אפשרי עם עגלה
טל. 03-918876
מתאים גם להייבר וגם למיקסר

מפעל
מעוניין לקנות
גנרטור דיזל
K.V.A. 50—60
טל: 721884 ר"ג

מעוניינים
במכונת חשמלית
לכיפוף ברזל
לטלפן:
949085, 941089.

למכירה
לילנד
דבל בקאקס
שנת ייצור 63
מנוע אחרי שיפוץ כללי
לפנות טל. 051-2297

לעובד חברתנו **סני בלינסקי**

משתתפים באבלך, בהלקח ממך

אמך ז"ל

י.א. מיטווך ובניו בע"מ
ההנהלה והעובדים

לעו"ד ברוך עוזיאל
יו"ר התאחדות עולי יוון בישראל

קבל נא את רגשי השתתפותנו הכנים בצערך הגדול לפטירתה של רעייתך

מדי ז"ל

הנהלת בני שאקו
עולי קסטוריה (יוון)

אגף השיקום במשרד הבטחון

מודיע על

פתיחת שלוחה אזורית באשדוד ביום חמישי 1.8.74

כתובת השלוחה: רח' דרור 2 טלפון 055-22025
משרד השלוחה יהיה פתוח:
בימים א, ב, ד, ה, בין השעות 08.00—12.00
ביום ג' בין השעות 08.00—12.00
16.00—18.00
ביום ו' אין קבלת קהל.

נכי צה"ל הזקוקים לטיפול רפואי יתקבלו ע"י הרופא בימים א' ה' בין השעות 08.00—10.00.

מתבקשות הצעות להפעלת מזנון במשרד

של כ־50 עובדים ברמת־אביב

נא להתקשר טלפונית למס' 417241 בין השעות 09.00—15.00 לקבלת פרטים.

מעוניינים לרכוש

שירות מתקלאים

חלקות קרקע חקלאיות

בהרצליה ✱ בראשון לציון
ברעננה ✱ בהוד השרון

להתקשר בטלפון 623808 בשעות העבודה.

הזדמנות מיוחדת

בדים וחולצות במבחר עצום של דוגמאות מעודפי יצוא.
במחירי בית החרושת

ובהנחה של 20%—50%

המכירה בימים א'—ה' בשעות 9—12.30, 16.30—18.30, ברחוב סוקולוב 10 רמת־גן בחצר (בקרבת המשטרה).

אוטובוסים: 20, 21, 22, 23, 40, 42, 51, 54, 66, 68, 70 ואגד.

ניתנת בזה הודעה

ע"פ סעיף 99 (א) לחוק הירושה, תשכ"ה 1965 המזמינה כל נושה של שמואל בקר ז"ל, להמציא לו/ים בתוך 3 חודשים מיום פרסום הודעה זו, דרישה מפורטת בכתב, בדבר כל חוב המגיע כהמנוח.

שלמה שרון, עו"ד
מנהל עזבון המנוח שמואל בקר ז"ל,
רחוב הבנקים 3, חיפה

התנצלות

הנני מביע בזה את צערי על התבטאותי הבלתי הולמת שפגעה באגוד קציני הים.

מ. ליבני

השתתפותנו הכנה
באבלם וצערם העמוק של המשפחות
בהלקח מהם ללא עת

אברהם טלקר ז"ל
יעקב נוריאל ז"ל
ראובן אשכנזי ז"ל

מכתשים באר שבע
מפעלים כימיים בע"מ
ההנהלה והעובדים

לתפארת המכונית בע"מ ולמשפחת חזן

משתתפים באבלכם הכבד
במות

יהושע חזן ז"ל

"עין חי" —
משקי הנוער העובד

למשפחת בימן

משתתפים באבלכם הכבד
במות ראש המשפחה

אליעזר ז"ל

ידיד, מסור ונאמן

יעקב אס ובניו

לשלום ולכל משפחת נחוסי

אתכם באבלכם הכבד על מות

חלפו ז"ל

חברי עין־החורש
עובדי "פחמס"

למשפחת פסקרו

משתתפים באבלה הכבד של המשפחה
במות

לוציאן (אריה) פסקרו
ז"ל

דיירי הבית
אילת 23 חולון

לבלהה ודודקה שטינברג והמשפחה

אתכם באסונכם הכבד בהלקח
בן משפחתנו היקר האהוב

איתן ז"ל

סבא וסבתא שטינברג
צפורה ויחזקאל וב"ב
פנינה ושמואל וב"ב
לאה והדר וב"ב

חנה ומשה וב"ב
הרמנה ואריה וב"ב
רבקה וצביקה וב"ב
הורית, דובי וב"ב

מינהלת נמל תעופה בן־גוריון וועדי העובדים

אבלים על מות חברם לעבודה

דוד אברמוביץ ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה.

לאלי

אתך באבלך הכבד על מות

סבתך ז"ל

חבריך באחוות בה"ש ביה"ס

מיק, מיכאל מוקוטוב הי"ד
שלנו

יועבר לבית העלמין בטבעון ביום רביעי, י"ט באב תשל"ד, 7.8.74 בשעה 1.00.
היציאה מבית ההורים, רחוב רקפות 32, טבעון.

המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על נפלתו של

צור - מגן דוד ז"ל

אשת נקטף בדמי חייו, במלחמת יום־הכפורים.
הלויה תתקיים ביום ראשון ט"ו באב תשל"ד (4.8.74) בשעה 12.30 בבית העלמין הצבאי בקרית־שאול.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים בבית המנוח בשעה 11.30.

המתאבלים:
אשתו ומשפחת פור

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

אלה שלם ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה על קברה ביום שלישי י"ח באב תשל"ד (6.8.74) בשעה 16.15 בבית העלמין בקרית־שאול.
יציאה מבית שלם רח' הגפן 14 תל־אביב בשעה 16.00 (התחבורה).

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתו של
אבי ובעלי היקר

יוסף סטולוביצקי
ז"ל

בן־איפור מיוצאי העיר לידה

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום שני י"ז באב תשל"ד (5.8.74) בשעה 16.00 בבית־העלמין החדש כפר־סמיר חיפה.
התחבורה מביתו בת־גלים, רחוב עליה 20/3.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו ואחי היקר

אליעזר ב"ר צבי ביטמן
ז"ל

הלויה התקיימה אתמול יום חמישי י"ג אב תשל"ד 1.8.74 בבית העלמין בחולון.

המשפחה המתאבלת

אזכרה וגילוי מצבה
לאמנו וסבתנו היקרה

אסתר רוט ז"ל
(לבית ביקובסקי)

תערך ביום א' (4.8.74) בשעה 4.00 אחה"צ.
נפגשים בשער בית העלמין הישן
רח' הכרמל, חיפה.

המשפחה

לד"ר בן ציון בר לב

אתך באבלך הכבד
במות אביך

מיכאל זילברהרץ ז"ל

חבריך בבית הספר למוסמכים
במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי
אוניברסיטת תל־אביב

לזיוה ולמשפחת פרוכטר

אתכם באבלכם הכבד במות

האחות והגיס

שנספו בתאונת דרכים

דיירי הבית
רח' ההסתדרות 12, בבת־ים.

לרווה דניאל

אתך באבלך הכבד במות אחיך

שלמה ז"ל

מלון מריה, ירושלים
ההנהלה והעובדים

על מות חבר התנועה

יצחק מוסקוביץ ז"ל

יבם אברהם מוסקוביץ ומשפחתו

אבלה

תנועת משפחות היפה

בצער רב ובינון קודר אנו מודיעים על
פטירתו של בננו אחי גיסי ודודנו

שמחה גולדברנר

בן אליעזר ורבקה יבל"ח

הלויה תתקיים היום יום שישי 2.8.74 בשעה 11.30 בבית-העלמין בחולון. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים מבית ההורים ת"א יד־אליהו, לה־גרדיה 50 בשעה 11.00.

המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על מותו הפתאומי
של בעלי, אבינו ואחינו היקר

יוסף עמרמי (גולדשטיין)

ז"ל

סיבוי — טבריה

הלויה התקיימה אתמול.

יושבים שבעה בטבריה, טל. 067-20667.

המשפחה המתאבלת

במלאת ארבע שנים לפטירת
בעלי, אבינו וסבנו היקר

שלמה חמלניק ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון, ט"ז באב (4.8.74),
בבית העלמין בקרית שאול, בשעה 17.30.

המשפחה

במלאת שנה למותו הטרגי של
בני ואחי היקר

חגי טמשה ז"ל

בן 17 במותו

תתקיים אזכרה ביום ראשון ט"ז אב תשל"ד (4.8.74) בשעה 3.30 אחה"צ.
נפגשים ליד השער החדש בבית-העלמין בחולון.

אמו, אחותו
המשפחה

במלאת שלוש שנים לפטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

פאולה (פאולינה) מרש ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום ראשון, ט"ז באב תשל"ד, 4.8.74 בשעה 2 אחה"צ
נפגשים ליד השער הישן בבית העלמין בחולון

ד"ר אברהם (ריקו) מרש
והמשפחה

במלאת שנה לפטירתה של
אמי ואחותנו היקרה

אולגה באום ז"ל

(אודים)

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום א' ט"ז באב תשל"ד 4.8.74 בשעה 5.00 אחה"צ בבית הקברות בשכון הותיקים נתניה.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של אחותי היקרה

יהודית שליט ז"ל

שנפטרה בדמי־ימיה

תערך אזכרה וגלוי מצבה, ביום שלישי, י"ח באב תשל"ד (6.8.74) בשעה 16.00, בבית העלמין בחולון.

אחותה

במלאת שלושים לקבורתו של יקירנו

מרדכי שיין ז"ל

בגדין, מלבקוב, תל־אביב.

תערך אזכרה ביום ראשון, ט"ז באב תשל"ד (4.8.74).
נפגשים ע"י שער בית העלמין בקרית־שאול, בשעה 3.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת בעלי היקר

אהרון גולוב ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון, ט"ז באב, 4.8.74, בשעה 4.00 אחה"צ. נפגשים ליד שער בית העלמין בחולון.

אשתו מרים גולוב

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

משה גרפינקל

ז"ל

נעלה אל קברו ונתייחד עם זכרו

בבית העלמין בחולון, ביום שני, י"ז באב תשל"ד (5.8.74), בשעה 4 אחה"צ. נפגשים ע"י השער החדש.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

ר' שמואל פיינר

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון ט"ז באב תשל"ד (4.8.74) בשעה 4 אחה"צ.

נפגשים בבית העלמין בנחלת יצחק.

לאחר האזכרה יתקיים טכס קריאת ספריה על שמו בבימ"ד גבוה לתלמוד בגבעתיים, רחוב טייבר 25.

המשפחה

במלאות שנה לפטירת

מרדכי (מטל) אפטר

ז"ל

(מלודמיר)

תיערך אזכרה ביום שני, י"ז באב תשל"ד (5.8.74) בשעה 4.00 אחה"צ. בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער החדש.

משפחות: אפטר
הירשפלד
זילברשטיין

במלאת שלושים לפטירתו של ראש משפחתנו
בעלי, אבינו, סבנו, אחינו, וגיסנו היקר באדם

ר' יעקב אליעזר בר' זאב חלם

ז"ל

משבריג, ארצות הברית, בני־ברק.

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, ט"ז תמוז, 4.8.74, בירושלים, סנהדריה, בשעה 4.30 אחרי־הצהרים.
אוטובוס יצא מבית־המנוח, רח' הרב קוק 24, בני־ברק, בשעה 3 אחה"צ.

המשפחה המתאבלת
בארץ ובחוץ־לארץ

במלאות שלושים למותה של
המורה והמחנכת

רבקה גרינברג ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה על קברה בבית העלמין בנחלת־יצחק ביום שני, י"ז באב תשל"ד (5.8.1974) בשעה 4 אחה"צ.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת 12 שנה לפטירתו של ראש משפחתנו

ר' יעקב רוזנבלום ז"ל

(מראשוני רמת־גן)

תערך אזכרה לזכרו ביום ראשון, ט"ז באב תשל"ד (4.8.1974), בבית העלמין בקרית שאול, בשעה 5 אחה"צ.

משפחת רוזנבלום
והנהלת קולנוע „אורדע"

במלאות שלוש שנים לפטירתו של בעלי ואבינו היקר

דוד בוכנר ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון ט"ז באב תשל"ד (4.8.74) בשעה 4.30 אחה"צ בבית הקברות חוף הכרמל חיפה.
נפגשים על־יד השער הראשי.

המשפחה

שלמה צ'פאל

ז"ל

בננו ואחינו היקר מכל.
עברה שנה מאז נלקחת מאתנו בפתאומיות ובאופן טרגי בעודך צעיר לימים ואת טעם החיים טרם טעמת.
אותנו הותרת מלאי צער ויגון וללא ניחומים.
זכרך לא ימוש מלבנו.

נערוך אזכרה
ביום ראשון
ט"ז באב תשל"ד 4.8.74
בשעה 17.00 בבית העלמין ברמת־השרון.
אוטובוס יצא מבית הוריו.

המשפחה

אהובנו
סרן

ז'ק כהן־הלד

הי"ד

שנפל בקרב ברמת־הגולן במלחמת יום הכיפורים

יובא למנוחת עולמים ביום רביעי, י"ט באב תשל"ד (7.8.74), בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין הצבאי בקרית־שאול.
אוטובוס יצא מבית המנוח ברחוב גנתן 8, תל־אביב, בשעה 3.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שנה למות
בעלי ואבינו היקר

יוסף ציגלר

ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, ט"ז באב תשל"ד (4.8.1974), בשעה 5.00 אחה"צ.

נפגשים ליד שער הר־המנוחות, גבעת שאול, ירושלים.

המשפחה

בחיפה! קבלת מודעות דחופות בשעות הלילה (מ־18—24) לכל העתונים טלפון 718018

הננו מודיעים בצער רב על פטירתה בשיבה טובה
של אמנו וסבתנו היקרה

צפורה קדישזון

אלמנת ר' זאב קדישזון ז"ל

הלויה תצא מבית הלויות העירוני, רח' דפנה 5 תל-אביב,
היום יום ששי י"ד באב תשל"ד (2.8.74) בשעה 12.30
בצהרים לבית העלמין בנחלת יצחק.

בניה, בנותיה,
כלותיה, נכדיה,
ניניה והמשפחה

בנינו חברינו
חללי מלחמת יום הכיפורים

יחיאל בגרד הי"ד
ג'רי ברגמן הי"ד
יגאל שילוני הי"ד

יובאו לקבורה ביום רביעי י"ט באב תשל"ד (7.8.74) בשעה 16.00 בגניגר.

המשפחות
ובית גניגר

יקירנו

סמ"ר צבי יעקובס (בונדי)

הי"ד

שנפל בסיני במלחמת יום הכיפורים

יובא למנוחת עולמים בחלקה הצבאית בהר־הרצל, ירושלים ביום חמישי, כ' מנ"א תשל"ד (8.8.74) בשעה 13.30.

ההורים: אלחנן ורות — בארות יצחק
אשתו: נורית והילדים — חיפה
אחיו: עדה ודוד צונץ אביתר
וקבוצת בארות יצחק

הסעה תצא מחיפה, רחוב התיכון 15 בשעה 10.00
מקבי בארות יצחק בשעה 12.00

יקירנו

יעקב שלמה (יענקל'ה) גונין הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים

יובא למנוחות ביום שלישי, י"ח מנחם־אב תשל"ד (6.8.74) בחלקה הצבאית בבית העלמין החדש באשקלון בשעה 9.00 בבוקר.

אוטובוסים יעמדו לרשות המלווים בחיפה, ליד בנין קק"ל בהדר ויעברו ליד תחנת הרכבת בשעה 5.30 בבוקר, בת"א בשעה 7.15 ליד מועדון ויצ"ו, שד' דוד המלך 36 ובאשקלון במרכז אפרידר בשעה 8.15 ומשם ליד החנויות בשיכון חסכון א' וכן מרחבת בית־החולים י. ברזילי

המשפחה

יקירנו

סמ"ר שלום רז

(רוזנזפט) ז"ל

שנפל במלחמת יום הכפורים

יובא למנוחת עולמים, ביום שלישי, י"ח במנחם־אב תשל"ד (6.8.74), בשעה 12.00 בצהרים בחלקה הצבאית בבית העלמין החדש באשקלון.
יוצאים מבית המשפחה, רח' ההסתדרות 3, אשקלון, בשעה 11.30.

המשפחה

יקירנו מחמד נפשנו

רס"ן בנימין (בני) קצין הי"ד

שנפל בקרב במלחמת יום הכפורים ברמת־הגולן

יובא למנוחת עולמים בחלקה הצבאית שבבית העלמין שברעננה ביום חמישי כ' אב תשל"ד (8.8.74) בשעה 10.30 לפנה"צ.

נפגשים ליד ביתנו אחוזה 41 רעננה בשעה 10.00.

המשפחה

בננו

איתן חופרי ז"ל

שנפל במלחמת יום הכפורים
יובא לקבורה בקבוצנו ביום שלישי י"ח באב תשל"ד (6.8.74) בשעה 4.00 אחה"צ.

קבוץ המעפיל
והמשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

יעקב מוהל ז"ל

ובמלאת שלוש שנים לנפילתו של הבן והאח

סמ"ר זאב מוהל ז"ל

תערך אזכרה וגלוי מצבה על קבר האב ביום ראשון, ט"ז באב (4.8.74), בשעה 16.30, בבית העלמין בקרית־שאול.

אוטובוס יצא בשעה 15.30 מרמת־יוסף רח' האשל 8

נפגשים ליד שער בית העלמין הצבאי בקרית־שאול.

המשפחה

יקירנו

רב"ט מוטי לוזיה

הי"ד

בן רפאל וצפורה

אשר נפל על הר החרמון במוצאי יום הכפורים

יובא למנוחת עולמים, בבית הקברות הצבאי בכפר ורבורג, ביום ג' י"ח באב 6.8.74 בשעה 15.00

אוטובוס יצא בשעה 13.00 ממגרש החניה ליד אצטדיון יד אליהו בתל־אביב.

המשפחה

בני ובעלי

יוסי פלק הי"ד

יובא למנוחת עולמים ביום ו' כ"א מנחם אב תשל"ד (9.8.1974)

ההלויה תצא מבית הקברות הצבאי חיפה לבית העלמין האזרחי שבחוף הכרמל בשעה 13.30.

בשעה 11.45 יצא אוטובוס ממגרש החניה שליד היכל התרבות — תל־אביב.

בשעה 12.45 יצא אוטובוס מגן הזכרון בחיפה ואוטובוס נוסף מרחבת בית הכנסת אליהו הנביא רח' סיני, אחוזה.

נורה ומיכל פלק

יקירנו

סרן יוסף חי הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים, בקרב במחנות אבו כולבן ביום כ"ב תשרי תשל"ד (18.10.73)

יובא למנוחות בבית הקברות הצבאי בפרדס חנה ביום שלישי י"ח באב תשל"ד (6.8.74).

ההלויה תצא מפתח בית הקברות הצבאי בפרדס־חנה בשעה 4.00 אחה"צ.

המשפחה

יקירנו

סיילס (תמיר) אליעזר

הי"ד

אשר נפל בקרב על מוצב תל־שאמס ברמת הגולן ב־18.10.73

יובא לקבורת קבע, ביום שלישי 6.8.74, י"ח באב, תשל"ד, בבית העלמין הצבאי, בקרית שאול, בשעה 9 בבוקר.
הסעות מבית ההורים, רחוב בלפור 33, בת־ים, בשעה 8 בבוקר.

המשפחה האבלה
ועדת העובדים של
החב' הישראלית למכשור בע"מ
ומנהלה ששון אליעזר

בננו יקירנו

סרן צבי גורן (הויברגר)

הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים

יובא למנוחות בבית־הקברות הצבאי בנתניה ביום שלישי י"ח באב תשל"ד (6.8.74) בשעה 9.00 בבוקר.
אוטובוס יצא מבית הוריו ברח' סטרומה 10 נתניה בשעה 8.30 בבוקר.

המשפחה

בננו

שלמה צפורי ז"ל

שנפל במלחמת יום הכיפורים

יובא לקבורה בחלקה הצבאית בבית שערים ביום שלישי י"ח באב תשל"ד (6.8.74) בשעה 4.00 אחה"צ.

המשפחה
וחברי מושב בית שערים

صكنا من الامل

صكنا من الاجل

במלאת שנתיים לפטירתו של
בעלי, אחי, גיסנו ודודנו האהוב והבלתי נשכח

אפרים פישלקנדל ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני, י"ז באב תשל"ד (5.8.74), בשעה 4.30 בבית הקברות בחולון.
קרובים, ידידים וכל מוקירי זכרו נפגשים על יד השער החדש.

אשתו, אחיו וכל המשפחה

אהובנו

סג"ד אמיר הייטלר-טל הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים, כ"ו בתשרי תשל"ד (22.10.73)

יובא למנוחות בבית-הקברות הצבאי בקרית-שאול, ביום שלישי, י"ח באב תשל"ד (6.8.74), בשעה 3.00 אחה"צ.

הסעה מבית ההורים ברח' המעין 17, גבעתיים, בשעה 2.00 אחה"צ.

ההורים והאחות

בס"ד
מנחם-אב תשל"ד

„בלע המות לנצח
ומחה אדני אלקים דמעה מעל כל פנים"

בנינו-חברינו, חללי מלחמת יום הכיפורים

עלי בן יוסף וקלרה **הרטום** הי"ד
מאיר בן בנימין וחדוה **ימיני** הי"ד
בנימין יעקב בן מיכאל ואלישבע **פרלמן** הי"ד
אבישי יעקב בן אפרים ומרים **שולב** הי"ד

יובאו למנוחת עולמים בבית העלמין של קבוצת-יבנה ביום ד', י"ט במנחם-אב תשל"ד (7.8.74) בשעה 15.00 אחה"צ. ההלויה תצא מבית-המדרש של הקבוצה.
תחבורה: אוטובוסים יצאו בשעה 14.00 מבית הקה"ד דובנוב 7 ת"א
13.30 מבנייני האומה ירושלים

מפקדי צה"ל מתבקשים לאשר לחיילי הקבוצה השתתפות בלווית חבריהם הי"ד.

המשפחות
בית קבוצת-יבנה

יקירנו

סגן אורן פז הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים ברמת הגולן
י"ח תשרי תשל"ד (14.10.73)

יובא למנוחות בבית הקברות הצבאי בחיפה
ביום חמישי כ' מנחם אב תשל"ד (8.8.1974).
ההלויה תצא מפתח בית הקברות הצבאי חוף הכרמל חיפה
בשעה 1.30 בצהרים.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים מביתנו, רחוב העליה 20
בת גלים בשעה 1 בצהרים.

צפורה, יוסי וסמדר פז

יקירנו

רס"ן וקס משה (מבסי) הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים

יועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית-שאול, ביום שלישי, י"ח במנחם-אב (6.8.74) בשעה 1.30 בצהרים.

הסעה מבית ההורים ברח' אחדות-העבודה 22, בגבעתיים, בשעה 12.30 בצהרים.

הוריו: הניה ויצחק וקס
אשתו: אורה
הילדים: שרון ומתן
משי אמיר חיפה
משי בירון גבעתיים
משי ציפורים חיפה

בננו היקר

עמוס רומנו

הי"ד

שנפל במלחמת יום-הכפורים

יובא למנוחות ביום ג', י"ח באב תשל"ד (6.8.74) בבית העלמין בנס-ציונה בשעה 5.30 אחה"צ.

הסעה מיוחדת יוצאת מבית משפחת ויקטור רומנו בשעה 5.00 אחה"צ, נס-ציונה, רח' הבנים 69.

המשפחה

יקירנו

סמ"ר עודד פרבר הי"ד

שנפל בקרב על החווה הסינית
כ' תשרי תשל"ד (16.10.73)

יובא למנוחות בבית הקברות במושב בצרון ביום שלישי, י"ח אב תשל"ד (6.8.74) בשעה 18.00
נפגשים ליד שער בית הקברות במושב בצרון

אוטובוס מיוחד יצא מרחבת החניה של איצטדיון הכדורסל ביד אליהו, ת"א, בשעה 16.00, ובשעה 17.15 מהתחנה המרכזית בגדרה

המשפחה

בננו חברנו

איתן פלונסקי

בנם של יורק ואולה
שנפל בכיבוש החרמון

יובא לקבורה בקיבוצנו ביום שלישי י"א באב תשל"ד 6.8.74 בשעה 16.00.

המשפחה
בית ניר-דוד

קבלת מודעות
למעריב
ולכל העתונים
במחירי העתון
„פרסום-אידיאל"

אבן-גבירול 110 ת"א
טלפון: 227117/8
חניה בשפע

במלאת שנה לפטירת יקירנו

משה רובין ז"ל

מפלוצק

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ולגילוי המצבה ביום ראשון, ט"ז מנחם אב תשל"ד (4.8.74), בשעה 4 אחר הצהרים.

אוטובוס לבית העלמין בקרית שאול יצא מבית המנוח ברחוב בן-יהודה 198, תל-אביב, בשעה 3.30 אחה"צ.

דינה רובין
והמשפחה

בננו ואחינו הבכור — יקירנו

סרן יובל אבידר ז"ל

נפל בקרב בסיני במלחמת יום הכיפורים,
ביום רביעי, ערב סוכות תשל"ד, 10.10.73.

יובל יובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר-הרצל, ירושלים, ביום שני, כ"ד באב תשל"ד (12.8.74), בשעה 15.00.

מוקירי זכרו מוזמנים לחלוק לו כבוד אחרון.
נתאסף ברחבת הכניסה לבית העלמין עד שעה 14.45.

חסידה ואלדד, אורית ועמרי אבידר

אוטובוסים יצאו בבוקר ההלויה — לפי הצורך — לת"א, חיפה, אשקלון.

ביום רביעי י"ט באב תשל"ד (7.8.74)
בשעה 4 אחה"צ יובאו לקבורה בבית העלמין בקבוצנו

בנינו חברינו
חללי מלחמת יום הכפורים

אבי ברעם
ליאור יונתן
נחשון חרמוני

אוטובוסים יצאו מרחבת היכל התרבות בשעה 1.45 אחה"צ

קבוץ שריד

ביום ג' י"ח באב תשל"ד (6.8.74) בשעה 16.00 אחה"צ, יובאו למנוחות בקבוץ משמר הנגב

בנינו

אור יוסי ז"ל
שאול ניבה ז"ל

אשר נפלו במלחמת יום הכפורים.

הסעה הלוך ושוב. האוטובוס יעמוד לרשות המלווים ברחבת היכל התרבות בשעה 13.00 אחה"צ.

המשפחות
בית משמר הנגב

בננו וחברנו

שי מירמוביץ הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים

יובא למנוחת עולם ביום ג' י"ח באב 6.8.74 בשעה 4.00 אחה"צ במשק.

תחבורה לקבוץ רעים מרחוב נוה-שאנן בתל-אביב בשעה 1.30 בצהרים.

חזרה לתל-אביב מובטחת.

המפקדים מתבקשים לשחרר את חיילינו

המשפחה ובית רעים

יקירנו

סמ"ר דוב (דובי) הדס

הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים
ביום י"ח בתשרי תשל"ד 14 באוקטובר 1973

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בהר הרצל, ירושלים, ביום שלישי, י"ח במנחם אב תשל"ד — 6 באוגוסט 1974, בשעה 12.00 בצהרים.
לרשות המשתתפים תועמד תחבורה שתצא למקום הקבורה בהר-הרצל, בשעה 11.15 לפנה"צ, מרחוב החבצלת מס' 3, ירושלים.

הוריו: יפה ומרדכי הדס
אחותו: עירית הדס

במלאת ארבע שנים לנפילת
בני ואחינו האהוב והנאצל, מחמדנו

שאול טרופ

הי"ד

שנים ארבע חלפו, מאז לוקחת ברכב אש,
אינך עמנו בעצמיותך, — אולם בעצמנו פנימה תרסנוך,
ובכל הליכותינו — דמותך המלבבת, האהובת, עוטת החסד, תאיר דרכנו,
לעד נישאך בליבנו.

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום רביעי, י"ט אב, 7.8.74, בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין בחדרה.

המשפחה

יקירנו

רס"ל משה שמואל פיינשטיין

נפל במלחמת יום הכיפורים

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול ביום חמישי כ' באב תשל"ד, 8.8.1974, בשעה 12.00 בצהריים.
אוטובוסים יצאו מביתנו שכון עירוני פג"ה פ"ת, רחוב כ"ץ בניסן 6 בשעה 11.00 לפנה"צ.
חבריו, ידידיו ומוקירי זכרו מתבקשים לחלוק למנוח כבוד אחרון.

המשפחה המתאבלת

יקירנו האהוב

סרן בן-יוסף אבנר ז"ל

שנפל במלחמת יום הכפורים

יובא למנוחת עולמים בחלקה הצבאית שבבית העלמין במושב אביחיל ביום חמישי כ' באב תשל"ד 8.8.74 בשעה 4.00 אחה"צ.
הלויה תצא מבית ההורים במושב אביחיל.

תודה לכל מנחמינו.

המשפחה האבלה

בננו אחינו

סרן אברהם שנור (שוונצלר) הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין במשק ניר-גלים ביום רביעי י"ט באב תשל"ד (7.8.74)
התחבורה תצא מהמשק בשעה 3.30

ההורים: שבח ורחל
אחותו: דינה
אחיו: יוסי
וחברי המשק

יקירנו

סגן גיל טל ז"ל

שנפל במלחמת יום הכפורים יובא למנוחת עולמים בחלקה הצבאית בבית העלמין בחיפה, ביום ה', כ' באב תשל"ד 8.8.74 בשעה 09.00.
אוטובוס יצא לבית העלמין מבית משפחת אמיר רחוב אלנבי 132 חיפה בשעה 08.15.

רעיתו: תמר, בנו: זיו, אחיו: הוד, הוריו: חרמונה ועזריאל, משפחות: טל, טריפון, אמיר, טיב

יקירנו

חגי רוזנסל ז"ל

(קונדי)
נפל בקרב ברמת הגולן בי"ד בתשרי תשל"ד

יובא למנוחת עולמים בביתו בקבוץ מלכיה, ביום חמישי, כ' באב תשל"ד (8.8.74), בשעה 16.00 אחרי הצהרים.
אוטובוסים יצאו מתל-אביב, תחנת הרכבת ארלוזורוב בשעה 12.00; ומחיפה מהחניון מול קצין העיר בשעה 13.00.

המשפחה ובית מלכיה

בננו יקירנו

משה יחיאל הי"ד

שנפל במלחמת יום כיפור

יובא למנוחת עולמים ביום ששי, כ"א מנחם אב 9.8.74 בשעה 12.00 בבית העלמין החדש ברחובות.
יוצאים מביתנו רח' עזרא 48 רחובות בשעה 11.30.

שמעון וברכה כהן
והמשפחה

בננו

סמל מאיר יול ז"ל

אשר נפל במלחמת יום הכפורים
יועבר למנוחת עולמים
ביום שלישי, י"ח באב תשל"ד (6.8.74), בשעה 16.00, בבית העלמין בפרדס חנה.
נפגשים בשער בית העלמין בשעה 15.45.

ההורים: הנה ודוד יול

בנינו חברינו

אמסטר אליהו
ארבל ארז
מעין עמיקם
ניר משה

שנפלו במלחמת יום הכיפורים

יובאו למנוחת עולמים בקבוצנו ביום שלישי (6.8.1974) י"ח באב תשל"ד בשעה 16.00.

תחבורה מתל-אביב (וחזרה) על-יד היכל התרבות בשעה 13.30.

מחיפה (וחזרה) על-יד תחנת הרכבת בשעה 14.30.

המשפחות
וקבוץ מזרע

ביום רביעי, י"ט באב תשל"ד (7.8.74)
יובאו למנוחת עולמים בבית העלמין בחצרים
חברינו

אלדר גרי הי"ד
גבי הלר הי"ד

שנפלו במלחמת יום הכיפורים

ההלויה תצא בשעה 4.00 אחה"צ מחצר הקיבוץ.
אוטובוס מחיפה יצא בשעה 11.45 לפני הצהרים, מרח' פבזנר 15.
אוטובוס מתל-אביב יצא בשעה 1.30 אחה"צ, מתחנת הרכבת צפון.

המשפחות השכולות
קבוץ חצרים

אהובנו

רס"ן עמוס בן-דוד ז"ל

שנפל במלחמת יום הכיפורים בגולן

יובא למנוחת עולמים בבית העלמין בנהלל ביום שלישי, י"ח באב תשל"ד 6.8.74.
הלויה תצא מבית עמיעד בנהלל בשעה 15.30

משפחות:
רוני, צור ושני בן-דוד
לאה וסיומה בן-דוד והמשפחה
עמיעד

יקירנו

סא"ל ראובן אליעז

(רובקה)
שנפל ביום י"ח תשרי תשל"ד ברמת-הגולן

יובא למנוחת עולמים לבית העלמין בכפר ויתקין ביום רביעי י"ט באב תשל"ד (7.8.74) בשעה 16.00.
מתאספים בכניסה לבית העלמין.

שרה טל, עומר
אמו, אחיו, אחותו וב"ב

יקירנו

סא"ל יואב וספי הי"ד

שנפל בי"ב בתשרי תשל"ד (16.7.73)
ברמת הגולן

יובא לקבורה בבית הקברות הצבאי בראש-פינה ביום חמישי, כ' באב תשל"ד (8.8.74), בשעה 15.00 אחה"צ.
אוטובוס יוצא מבית ההורים בשעה 12.00 בצהרים, נתניה, רח' הר-ציון 5.

המשפחה

בננו היקר

סגן גלעד דשא ז"ל

שנפל ביום הכפורים על הגנת המולדת

יובא למנוחות ביום רביעי, י"ט באב תשל"ד 7 באוגוסט, בשעה 6.00 בערב, בהר הרצל.

סו-זהר ואיתן דשא
ירושלים מעגן מיכאל

מעריב לספורטאים

בתחרות אתלטיקה במערב־גרמניה

שזיפי הגיעה את מינימום טהרן בריצת 1500 - 4:32.6

יובל אור שיפר את שיאו ב־110 משיכות — 15.3

שרות „מעריב לספורטאים"

האתלטית הוותיקה, חנה שזיפי, קבעה אור לאתמול, בתחרות בלברקוזן, מערב־גרמניה, תוצאה טובה יותר מן המינימום למהראן, בריצת 1500 מטר — 4:32.6 דקות (המינימום — 4:33 דקות). בכך הצטרפה אל המשלחת הישראלית למשחקי־אסיה.

בריצה זו, שבה דורגה שני־ה במקום השני, ניצחה אלופת מערב־גרמניה בריצת 800 מטר, גילה קליין, בתוצאה 4:31.4 דקות. שלישית היתה רחל הלה, בזמן 4:35.2 דקות.

עוד הישג ישראלי הושג בתחרות זו, כאשר השיאן בריצת 110 מטר משוכות, יובל אור, שיפר את השיא, בתוצאה 15.3 שניות. ב־400 מטר משוכות, קבע יובל אור 56.4 שניות.

צבי עמלי קפץ למרחק 7.24 מטר; זיוה רבינוביץ, העולה מברית־המועצות, רצה 100 מטר משוכות בזמן 15.5 שניות וקפצה למרחק 5.68 מטר; שחר אילון רץ 800 מטר ב־1:55.5 דקה ואבי שלין קבע 1:55.9 דקה; מרדכי קימרמן הטיל כידון למרחק 64 מטר. ריצחק סיגורה — 63.35 מטר.

לאחר יתרון 2—0 בדקה ה־30:

הפועל פ"ת נוצחה בגרמניה 2—3

שרות „מעריב לספורטאים"

יתרון בן שני שערים, עד לדקה ה־30, לא הספיק לה לקבוצת הכדורגל של הפועל פתח־תקוה, במשחקה השלישי במערב־גרמניה, והיא נוצחה בשיעור 2—3 (1—2), בידי הקבוצה המקומית בעיר לינדאו, שליד הגבול האוסטרי.

פ"ת פתחה בתנופה והבקיעה פעמיים, תוך מחצית השעה הראשונה, את שער יריבתה, המשחקת בליגה השניה: יעקב רובינשטיין כבש שער ראשון ודב רמלר העלה את התוצאה ל־2—0.

בהמשך „נכנס לפעולה" השופט המקומי ובסיוע שיפוטו החד־צדדי כבשו הגרמנים שני שערים: בדקה ה־42 פסק השופט בעיטת 11 מטר לא מוצדקת ולינדאו צימצמה ל־2—1. לאחר ההפסקה העלים השופט עין מ„גבדל" בשעת התקפה גרמנית וחלוץ מקומי השווה ל־2—2. את שער הנצחון כבשו הגרמנים בדקה ה־85.

במשחק נכחו כ־3,000 צופים.

ההתאחדות לכדורגל תובעת לצרף רופא ו־2 מלווים לנבחרת בטהרן

מזכירות ההתאחדות לכדורגל, הטילה אתמול על נציגיה, זאב שחר ועזריקב מיליצין, לתבוע בתוקף בפגישתם ביום ב' עם הוועד האולימפי, לצרף אל נבחרת הכדורגל היוצאת לטהרן שני מלווים ורופא מיוחד שיעמוד לשירותה.

החלטה זו באה לאחר שהוועד האולימפי החליט לפני ימים אחדים שרק רופא אחד יתלווה למשלחת ישראל הכללית (ובה כ־60 ספורטאים) ועם הנבחרת ייצא מלווה אחד בלבד כשמם ההתאחדות לכדורגל.

● המזכירות אישרה את המלצת ועדת הנבחרות להצלות את דמי אבדן ימי־העבודה של כדורגלני הנבחרת בשיעור 40—50 אחוז.

● המזכירות החליטה לזמן לישיבה ביום ב' את הנהלת איגוד שופטי הכדורגל, כדי להודיע לה ששופטי הכדורגל לא יבחרו עוד את הנהלתם. היא תיבחר בידי גוף שתקבע ההתאחדות ויורכב כנראה מנשיא בית־המשפט המחוזי, מנשיא ההתאחדות, מנשיא ביה"ד העליון של ההתאחדות, מיו"ר לשכת עורכי־הדין ומנציגי ההתאחדות והשופטים.

הטורניר האוניברסיטאי בכדורסל יתחיל בשבת

הטורניר האוניברסיטאי הבין־לאומי השני בכדורסל ייפתח במוצאי־שבת, בירושלים: בשעה 7 יתמודדו הולנד—שוויץ ובשעה 9 ארה"ב—אוסטרליה. בשעה 8 יתקיים משחק נוסף, בקריית מעגן־מיכאל, בין ישראל לבלגיה.

טקס הפתיחה הרשמי של הטורניר, הנערך בחסותו של שר החינוך והתרבות, יתקיים ביום ראשון בהיכל־הספורט ביד־אליהו. משחקי הטורניר יתקיימו מיום א' עד יום ה' (חוץ מיום שלישי), בהיכל הספורט ביד־אליהו. בכל ערב — 3 משחקים. משחקי הגמר יתקיימו ביום חמישי, 8 באוגוסט, ביד־אליהו.

בטורניר משתתפות 6 קבוצות: אוניברסיטת ניו־מכסיקו, ארה"ב; אוניברסיטת אמסטרדם, הולנד; אוניברסיטת פריבורג, שוויץ; אוניברסיטת לובין, בלגיה; אוניברסיטת פלינדרס, אוסטרליה ואוניברסיטת תל־אביב.

הטורניר מאורגן בידי אס"א (אירגון ספורט אקדמאי בישראל) בסיוע ההתאחדות הבין־לאומית לספורט אוניברסיטאי (פיס"ו) ובאירוח אוניברסיטת תל־אביב. הכדורסלנים יגורו במעונות הסטודנטים של האוניברסיטה.

מבין השחקנים שיופיעו בטורניר בולטים שכוהיהם של הענק האמריקני פול קרוס, 2.21 מ'; ביל היינגס („השור"), 2.01 מ' ומייק פטרסן, 2.03 מ'. שני האחרונים — בקבוצה האמריקנית. גם באוניברסיטת אמסטרדם שלושה אמריקנים וכן שלושה משחקני נבחרת הנוער הלאומית. בקבוצה הישראלית שלושה משחקני הנבחרת הלאומית: יעקב אייזנר (2.07 מ'), משה זילברבך ושוקי שורץ.

שלושה שופטים בין־לאומיים הגיעו לטורניר: ההולנדי פטר לגוחור, האוסטרלי לאב והתורכי טופוזוגלו. כן ישפטו שופטים ישראלים בין־לאומיים.

ההנהלה דנה בהדלפה ל„מעריב"

מי הדליף ל„מעריב לספורטאים" את תוכן מכתבו של מנהל רשות־הספורט, יריב אורן, אל יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל, נחום הלר — בטרם נמסר המכתב אל הלר — ובו בקשתו של אורן שלא לצרף שלושה מלווים אל נבחרת הכדורגל היוצאת ביום א' לרומניה? בשאלה זו התנהלו ויכוחים בישיבת הנהלת ההתאחדות אתמול.

לאחר שכל צד — ההתאחדות ורשות־הספורט — הביע חשד זה בזה בעניין ההדלפה, הסכים מנהל ההתאחדות, יוסף דגן, להיחקר במכונת־אמת כדי להוכיח שלא הוא הדליף...

מרוב דיונים על ההדלפה, לא נערך דיון בנושא עצמו — מספר המלווים — וכך ייצאו ביום א', עם הנבחרת, שלושה מלווים: אריאב, רלדמן וטאו.

הנבחרת תתמודד ברומניה עם... קרית־שמונה

נבחרת הכדורגל של ישראל, היוצאת ביום א' לרומניה — לאחר שסיימה אתמול, בבירה, שבוע אימונים שלישי — תקיים ברומניה מחנה־אימונים ומשחקים. אחד ממשחקי־המבחן שלה שם יהיה עם... הפועל קרית־שמונה, המבקרת גם היא במדינה זו.

אתמול נודע גם שהם של יריבה אימון נוספה — רומנית: קבוצה טראקטורול בראשוב.

מחר — תחרויות רבע־גמר אליפות ילדים בשחיה

תחרויות רבע־גמר אליפות הילדים לגילאי 11—12 בשחיה, יתקיימו מחר בבריכות יפעת, בית־יצחק, צרעה, להב, אלונים (ב־9 בבוקר), שומרת (ב־2 אחה"צ) ובבריכת הפועל פ"ה (4 אחה"צ).

שר הבטחון, מר שמעון פרס (מימין), קיבל אתמול בלשכתו בתל־אביב את ראש מטה משקיפי האו"ם, גנרל בינגט ליליינסטראנד, מצבא שוודיה (באמצע) וקצין המבצעים הראשי של המטה, סגן־אלוף דויד ריצ'רדס, מצבא ארה"ב, לשיחת־היכרות (משמאל). בשיחה נסקרו סדרי עבודתם של משקיפי האו"ם באזורי החייץ של קווי הפרדת הכוחות. במהלך השיחה הצביע שר הבטחון על כמה מקרים, בהם חצו מסוקים סוביטיים, העוסקים בשליית מוקשים במפרץ סואץ, של נושאת המסוקים „לנינגראד", את קווי הפסקת האש בין ישראל ומצרים במפרץ ים סוף והסיגו את התחום הישראלי. ראש מטה המשקיפים נתבקש על ידי שר הבטחון להעביר תלונה על כך לממונים עליו בארגון האו"ם.

שייח קאנג': החזרת הדרוזים אות לרצון סוריה בשלום

מאת מנחם רהט

מנהיג העדה הדרוזית בגולן, שייח' סליימאן קאנג' אמר אתמול כי שחרורם של 19 הגברים הדרוזיים מכפרי הגולן, שנכלאו בסוריה ב־1951 באשמת ריגול למען ישראל והוחזרו שלשום, מקץ 23 שנות מאסר — מסמן מיפנה ביחסי הקצים במזרח התיכון ואות ראשון להידברות בין ישראל לסוריה, לקראת שלום של אמת.

בשיחה עם סופר „מעריב" אמר המנהיג הדרוזי כי ב־23 השנים האחרונות הוא פעל, עם נכבדים דרוזיים אחרים באזורי הגולן והר הדרוזים, לשחרור האסירים הדרוזיים. לדבריו היה זה נשיא סוריה, חאפז אסאד, אשר הורה אישית לשחרר את האסירים הדרוזיים ולהחזירם לכפריהם שבגולן, ולשם כך אף פירסם השליט הסורי צו מיוחד. „המנהיגים הקודמים של סוריה לא העזו לבצע צעד כזה של שחרור אסירים, שנדונו באשמת ריגול למען ישראל. על כן נראה שההחלטה של הנשיא אסאד מבטאת רצון כן מצידו להשגת השלום במזרח התיכון, ועל כך שלוחה לו תודה" — אמר.

המנהיג הדרוזי ביקש להביע תודתו גם לשלטונות ישראל והממשל הצבאי בגולן ולארגון הצלב האדום הבינלאומי, אשר פעלו להחזרת האסירים לחיק משפחותיהם.

להפשיר יחסים

אולם משקיפים סבורים כי שחרור האסירים הדרוזיים נועד בראש וראשונה לקדם מטרה אחרת: להפשיר את היחסים המתוחים, ששררו בין חוגי השלטון בסוריה לבין הדרוזים הסוריים בכלל, והדרוזים תושבי הגולן בפרט.

הגברים שנדונו למוות סיפרו לסופר „מעריב" כי יחס שלטונות דמשק אליהם בשנים האחרונות היה הוגן. אולם עברו עליהם עינויים קשים בשמונה השנים הראשונות לשבתם בבתי הכלא הסוריים. העינויים היו גופניים ונפשיים: הכאות, הרעבות, התעללויות, השפלות, איומים, בידוד ממושך ועוד. שני אסירים לא יכלו לשאת בעינויים אלה והתאבדו בכלא. הראשון תלה עצמו בתאו והשני הצית עצמו באש.

בכלא ישבו עמם גם תושבי הר הדרוזים, שנעצרו ב־1951 והואשמו בריגול למען ישראל והתירה נגד הבשסר. כן היו עמם בכלא 2 אסירים דרוזים, תושבי חצביה שבלבנון, שהואשמו גם הם בריגול למען ישראל. שני אלה ואסיר דרוזי שלישי הוצאו להורג.

לדברי המוחזרים אין יותר אסירים דרוזיים שנאשמו בריגול למען ישראל. כן לא מוחזקים עתה בסוריה שבויים ישראליים כלשהם. המוחזרים סיפרו כי בעבר נפגשו בבתי הכלא באסירים ישראליים, אך מאז שוחררו כולם.

הסורים לא איפשרו בכל תקופת מאסרם להאזין לראדיו או לקרוא עתון, לבל יידעו דבר על מלחמת ששת הימים ועל מלחמת יום הכיפורים, ואף לא שרמת הגולן נכבשה ע"י ישראל ב־1967. רק בפברואר השנה, כאשר שוחררו מן הכלא ועברו לגור בכפר ג'רמנא, שמעו לראשונה על אשר אירע בגולן מאז 1967.

עיריית רמת־גן תקצץ בהוצאותיה

עיריית רמת־גן תעבד תכנית לקיצוץ הוצאותיה. על כך החליטה אתמול הנהלת העיריה.

ראש העיריה, ד"ר ישראל פלד, מסר לחברי ההנהלה דין וחשבון מפגישותיו עם ראשי השלטון המקומי על מצבן הקשה והחמור של הרשויות המוניציפליות במדינה. אחרי החלטה על נקיטת צעדים להתאמת תקציב העיריה למצב שנוצר, ההנהלה הטילה על סגן ראש העיריה, מר נתניהו אזולר, לעבד בהקדם את תכנית הקיצוצים. (ע)

✶ עו"ד דניאל כלודי, נתמנה למנהל המחלקות של... ההנהלה המנית של ההתאחדות, שאישרה את המינוי בישיבתה האחרונה, בחרה גם במזכירות בת 17 חברים.

נמשך הפולמוס בין נציגי הממשלה וההסתדרות במפלגת העבודה

יעקובי: ביטול תוספת היוקר – דחליל
ידלין: אין לערער הסכמים שנחתמו

מאת מ. מייזלס

בוויכוח הכלכלי בלשכת מפלגת העבודה נמשך אמש הפולמוס בין נציגי הממשלה וההסתדרות.

שר התחבורה, גד יעקבי, קרא להנהגת משטר חירום כלכלי. הלהאי ומוסדות ציבוריים, כמו ההסתדרות, הסוכנות והרשויות המקומיות, היו נוקטים אותו קיצוץ בהוצאות כמו הממשלה — אמר. הסכנה מן הציבור, שעליה הולימה הממשלה, היא יותר ממאותת. במקום לעסוק במצב במשק — עוסקים בדחליל של ביטול תוספת־היוקר. רצינו לספוג מחצית תוספת היוקר לזמן קצר, כדי לבלום אינפלציה הפוגעת בעיקר בציבור השכירים. 40 אחוז מס־הכנסה ומן המלוות באים מן השכירים, והשאר — מאחרים.

בישראל יש ברוב המקרים שני סוגי שכר — קבע יעקבי. המדיניות הכלכלית איננה פתרון כולל, אלא צעד בכיוון הנכון. כדי להבטיח אופציה מדינית, עלינו להיערך למערכה צבאית. מצבנו במטבע זר הולך ומחריף. הגענו לאות־אזעקה חמור ביותר.

אספירין לגוף חולה

שר העבודה משה ברעם, שאל, האם המשק ההסתדרותי הוכיח שאפשר לקיים מיצרים ומחירים יותר זולים? גם בנק הפועלים היה בין אלה שהתנגדו להגביל את השערים המכון. התכנית הכלכלית היא רק אספירין לגוף חולה. יש התעשרות קלה, יש הון שחור. התרומה היחידה למצב במשק היא — הגברת פריון העבודה והיציאות. אין מלחמת מעמדות. יש לעבד תכנית משותפת של הממשלה, ההסתדרות ונותני העבודה.

ח"כ עדי אמוראי אמר, כי יש שלושה מקורות של התעשרות: הקרקע, מחיר ההון ואי־תשלום מס. אנשי ההסתדרות יצקו שמן על מקורות ההתעשרות מקופת המדינה. מכרנו קרקע לאומית או החכרנו אותה במחיר של קרקע בתולה, והיא נמכרה אחר כך במחיר של קרקע מפותחת. בכך נתנו עידוד לקבלנים גדולים. בעזרת חברי ההסתדרות ניתנו לתעשיינים ולמלונאים כספים בריבית של 6, 9 ו־11 אחוזים. ההסתדרות התנגדה להטלת מס רכוש על וילות יקרות. מדוע התנגדה ההסתדרות להטלת מס־רכוש על ציוד כיכוני? מכיוון שזה נוח למשק ההסתדרותי? קיימות שכבות נוספות פיקטיביות לפרופסורים, לרופאים, פועלי חברת החשמל וכדומה. להם דואגת ההסתדרות, לא לפועלים טחם.

„שערורייה לאומית"

חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות, גדעון בן־ישראל, הכחיש, כי השכר מהווה גורם אינפלציוני רציני. ההסתערות על השכר ותוספת־היוקר היא משגה — טען. חלקו של השכר נמצא אצלנו בשנים האחרונות בירידה, לעומת ההון. אין זו אמת שההסתדרות התנגדה להטלת מס־רכוש על דירות יקרות. הממשלה התנגדה לכך. הממשלה לא היתה צריכה לתת להוצאות „להשתולל" בשנים האחרונות. בזבוז של מיליארדי לירות בחפירות ובבנין האוניברסיטה בירושלים הוא שערוריה לאומית. לא השכר הוא הבעיה המרכזית, אלא פריון העבודה. בשנת 1967 גדל הפריון ב־108 אחוז לעומת שנת 1966, בשנה 1968 — רק באחוז וחצי, ומאז, כל שנה, ב־4 עד 6 אחוזים בלבד. במלחמת יום הכיפורים לא הצלחנו להתגבר על בעיית ניידות העובדים. הנורמה בנמל אשדוד הן פיקטיביה. (קריאות־ביניים: „ובנמל חיפה לא? זה נולד בנמל חיפה...).

זלמן שנקמן טען, כי המתעשרים מעלימים מס. ולשכירים לא נשאר ממה להתקיים. שעורי־המס הם כאלה, שמוטב להרוויח 800 ל"י לחודש וליהנות מהטבות סוציאליות, מאשר ממשכורת יותר גבוהה. האוצר עושה חשבון קל. יש מיליון שכירים, מטילים עליהם מס מסויים והדבר יכניס כך וכך מיליונים. הדבר אינו חל על העצמאים.

לא היתה צריכה להכנע

יוהר הררי טען, כי המצב הכלכלי קובע את המצב המדיני. אם לא נשתתף כולנו בבלימת האינפלציה, לא יישאר מאף אחד שריד ופליט. מזכיל ההסתדרות ממונה על גזרה אחת במדינה. הממשלה רואה את כל הגזרות. הממשלה לא היתה צריכה להיכנע לדרישת ההסתדרות בעניין תוספת היוקר. מס הכנסה השולי הגבוה מבריח משקיעים.

זאב צור קבע, כי לא ירדה רמת־החיים של כל חלקי האוכלוסיה בארץ. היא איננה הולמת את מצב החירום שאנו נתונים בו. כלום אפשר לקיים משק כאילו אין מלחמה? — שאל, ותבע הערכות למציאות של חירום.

מזכיל מפלגת העבודה, שר אהרן ידלין, הסביר, כי אין ברצון הממשלה לערער את הסכם תוספת־היוקר. ואם הזהיר, שאם לא יקיימו הסכמי־השכר וכל קבוצה תתבע תוספות־שכר למיניהן, יתדרדר המשק לאסון והתכנית הכלכלית התמוטט.

ח"כ אולמרט: לא להפסיק בניית התחנה בת"א

מאת סופר „מעריב"

ח"כ אהוד אולמרט (הליכוד) הגיש אתמול הצעה דחופה לסדר־היום, בה הוא תובע לקיים דיון במליאת הכנסת על כוונת הממשלה להפסיק את העבודה בהקמת תחנת האוטובוסים המרכזית החדשה בתל־אביב.

ח"כ אולמרט טוען, כי יש להצדיק בדרך כלל את המדיניות להפסקת הבנייה הציבורית הבלתי חיונית בתקופה זו של מצוקת דיור חמורה. ואולם, במקרה זה, הושקעו כבר מאות מיליוני ל"י, וחלקים רבים של התחנה המרכזית החדשה בתל אביב כבר קרובים לגמר העבודה. לדעת ח"כ אולמרט, השלמת בניין התחנה המרכזית הוא צורך חיוני ביותר, נוכח מצב התחבורה הקשה מנשוא באזור תל אביב, ולכן אין להפסיק את עבודת הבנייה בה.

תכנית לתוספת 500 מיליון מ"ק מים בשנה תידון בממשלה

הממשלה תדון באחת מישיבותיה הקרובות בתכנית לפיתוח מקורות המים בישראל בעשור הקרוב. בביצוע התכנית יושקעו, עפ"י המתוכנן, כ־4 מיליארד ל"י, ועם השלמתה תתוסף כמות של 500 מיליון מ"ק מים לשנה למשק המים בישראל.

שר החקלאות אהרון אוזן, שמסר על כך אתמול במסיבת עתונאים בקיבוץ לביא, בתום סיור ביישובי הגליל התחתון לרגל התחלת ביצוע התכנית לאיכלוס הגליל התחתון, ציין, כי תכנית פיתוח מקורות המים בישראל תבוסס על ניצול מירבי של מי השפכים, אגירת מי השטפונות והתחלות של מפעלי התפלת־מים.

הומלצו לכהונת שופטים בבתי המשפט המחוזיים

ועדת המינויים לשופטים, בראשותו של שר המשפטים, מר חיים צדוק, החליטה אמש להמליץ בפני נשיא המדינה על מינוי שופטים חדשים לבתי המשפט המחוזיים: מר אליעזר בר, שופט בית־משפט השלום בחיפה, הומלץ לכהונת שופט בית־המשפט המחוזי בחיפה. השופט גלעד גלעדי, שופט בית־משפט השלום באשקלון — לכהונת שופט בית־המשפט המחוזי בבאר־שבע.

✶ שר העבודה, משה ברעם, ערך אתמול סיור מקיף באגף המדידות של משרד העבודה. השר עמד מקרוב על ההתקדמות וההתרחבות שחלה בעבודת האגף. אגף המדידות מספק היום את כל צרכי המיפוי של צה"ל על זרועותיו השונות ובמישור האזרחי מסייע בכל נושאי המדידה, רישום קרקעות והוצאת מפות אזרחיות.

חיילים שכחו

● ב־26.7 שכחה חיילת תיק זהוב של „אל על" במכונית פיאט ירוקה שנסעה מכפר־סבא לתל יצחק. הנהג מתבקש להתקשר לטל. 6591792, מל"י.

● ב־28.7 איבד חייל תיק כחול ובו חפצים אישיים בצומת התחנה המטאורולוגית. המוצא מתבקש להתקשר לטל. 02-226016 או לכתוב למשפחת אנראו, ר' עקיבא 16, ירושלים.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שנערכה אתמול זכו המספרים הבאים:

בסך —.250,000 ל"י זכו המספרים: 350795 ; 568375 ובלי ספח בסך —.150,000 ל"י.

בסך —.50,000 ל"י זכה המספר: 306425.

בסך —.12,500 ל"י זכו המספרים: 410458 ; 693555.

בסך —.6,250 ל"י זכו המספרים: 089825 ; 145268 ; 184121 ; 636928.

בסך —.1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 018342 ; 153331 ; 002575 ; 242093 ; 257778 ; 174982 ; 444903 ; 452133 ; 270156 ; 531206 ; 540753 ; 501919 ; 600203 ; 608160 ; 571677 ; 675034 ; 676410 ; 621884 ; 776931 ; 779528 ; 711038.

בסך —.600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 15599 ; 29516 ; 44322 ; 49103 ; 70530 ; 87255 ; 87298 ; 90296 ; 91121 ; 96494.

בסך —.250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 04018 ; 06703 ; 06823 ; 08716 ; 13385 ; 14484 ; 16810 ; 17623 ; 40854 ; 48206 ; 54345 ; 57090 ; 60626 ; 60643 ; 70631 ; 71486 ; 72116 ; 77583 ; 81630 ; 88541 ; 94621 ; 97071 ; 97431 ; 97434 ; 98009.

בסך —.100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 0337 ; 0368 ; 0956 ; 3854 ; 4175 ; 5960 ; 9916.

בסך —.50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 0023 ; 0081 ; 0092 ; 0303 ; 0845 ; 1282 ; 1473 ; 1497 ; 1623 ; 1721 ; 1938 ; 2256 ; 2882 ; 3708 ; 4119 ; 4125 ; 4202 ; 4229 ; 4246 ; 4276 ; 4337 ; 4545 ; 4643 ; 5184 ; 5215 ; 5216 ; 5470 ; 5692 ; 5883 ; 6029 ; 6400 ; 6407 ; 6969 ; 7162 ; 7310 ; 7826 ; 7919 ; 8066 ; 8102.

בסך —.6 ל"י זכו כל הכרטיסים עם ספח שמספריהם מסתיימים בספרה: 1 ובלי ספח בסך —.4 ל"י.

הגרלת הספחים

בסך —.5,000 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־54063 ; 59488 ; 80146 ; 81339 ; 88660.

בסך —.1,000 ל"י זכו כל הכרטיסים עם הספחים שמספריהם מסתיימים ב־2577 ; 4707 ; 7089 ; 9457 ; 9600.

הגרלת זוטא

בסך —.30 ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־464 ; 996.

בסך —.10 ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־517 ; 781.

בסך —.8 ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־32 ; 64.

בסך —.4 ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־02 ; 03 ; 06 ; 16 ; 22 ; 27 ; 28 ; 30 ; 33 ; 38 ; 52 ; 66 ; 67 ; 68 ; 78 ; 80 ; 81 ; 84 ; 85 ; 86 ; 91.

כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־464 זכה בסך —.30 ל"י ובסך —.8 ל"י, סה"כ —.38 ל"י.

כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־781 זכה בסך —.10 ל"י ובסך —.4 ל"י, סה"כ —.14 ל"י.

רק התוצאות הרשמיות של ההגרלה, המתפרסמות מטעם מפעל הפיס — מחייבות.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

מרדכי ב"ר מנשה יגודה ז"ל

מווישקוב

הלוויה תצא היום, יום שישי י"ד אב תשל"ד 2.8.74 בשעה 12.00 לבית העלמין בחולון.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של יקירנו

יצחק ניצן (ניצ'קובסקי)

הלוויה תצא היום, יום שישי, 2.8.74, בשעה 12.30 בצהרים, מבית הלוויות העירוני ברחוב דפנה 5, תל־אביב, לבית העלמין בקרית־שאול.

אוטובוס יצא מבית המנוח־ברחוב לה־גרדיה 46, תל־אביב, בשעה 12.00.

בתו וחתנו רבקה ויעקב ויסוקר
הנכדים והמשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו היקרה

הניה דפנא ז"ל

הלויה תתקיים היום, יום שישי, י"ד באב תשל"ד (2.8.74), בשעה 14.00 אחה"צ, בבית העלמין תל־מונד.

התכנסות — ממרכז הכפר.

המשפחה
וחברי מושב תרות

במלאת שישה חודשים לפטירת אבינו

חכמון נסים ז"ל

(מני יום־טוב)

תתקיים אזכרה בביתנו (ישורון 6, רמת־גן) ביום שלישי, 6.8.74, בשעה 6.00 בערב.

משפחת חכמון

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

צבי (השק) בוך ז"ל

מטרנוב

הלויה תצא ביום ראשון, ט"ז באב תשל"ד (4.8.74), מבית הלוויות העירוני ברח' דפנה 5, תל־אביב, לבית העלמין בחולון.

בדבר השעה המדוייקת נא להתקשר לטלפון 622728 תל־אביב.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של אבינו, אחי וסבנו היקר

ר' יחיאל פרסיקו

בר' חיים יהושע ז"ל

מבלזיין — פולין

הלויה תתקיים היום, יום שישי, י"ד באב תשל"ד (2.8.74), בשעה 1 בצהרים, בבית העלמין בחולון. נפגשים ע"י השער החדש של בית העלמין.

המשפחה המתאבלת

יושבים שבעה בבית המנוח, רחוב הדרים 12, ראשון־לציון.

אזכרתו וטכס גילוי מצבתו של

יוסף דסקל (צודף)

ז"ל

מרגין — תל־אביב

תתקיים ביום שלישי, 6.8.74, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית־העלמין בחולון.

אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים בשעה 3 אחה"צ ליד בית המשפחה ברח' מרכז בעלי מלאכה 17 ת"א.

המשפחה המתאבלת

מודעות אבל גם בעמודים 8 ו־9

صكنا من الاهل

מעריב

עמוד 12 · יום ו' 2.8.74 — י"ד באב תשל"ד

הדלקת נרות שבת פרשת ואתחנן		
	כניסה	מוצאי
ירושלים	18.58	20.15
תל־אביב	19.16	20.14
חיפה	19.09	20.17
באר־שבע	19.14	20.11
אילת	19.10	20.11
הר־החרמון	19.20	20.19

הצעה בוועדת הכספים: לסגור את הטלוויזיה לשלושה חודשים

הצעה אחרת: לסגור לשנה אחת, ולפטר את כל העובדים...

★ יריב יציע לממשלה להמליץ על השבתה מלאה של השידורים

הצעה לסגור את הטלוויזיה ל־3 חדשים העלה חה"כ משה שחל בישיבת ועדת הכספים אתמול. בנמקו את ההצעה ציין חה"כ שחל, שוועדת הכספים אישרה לרשות השידור תקציב ל־3 חדשים, תוך רצון שלא לפגוע במהלך תקין של השידורים. לעומת זאת, מטילים עובדי הטלוויזיה סנקציות הפוגעות בציבור, ללא אחריות ציבורית.

חה"כ עדי אמוראי טען, שלפי דעת מומחים ניתן להפעיל את שירותי הטלוויזיה עם 30 טכנאים במקום 150. הואיל ולדעתו יש לראות בעמדת הטכנאים שרירות, המסכנת את הבדיניות הכלכלית, הוא הציע להביא אפשרות זו במניין. אם הפעלה כזו לא תתאפשר, הוא תומך בהצעת שחל.

חה"כ בדר טען, שהאחריות להפעלת הטלוויזיה מוטלת על הממשלה, ועליה להחליט אם להענות לתביעת הטכנאים — או לסגור את הטלוויזיה.

חה"כ קורפו וחה"כ ארליך אמרו, שוועדת הכספים איננה יכולה להחליט על סגירת הטלוויזיה, אך היא יכולה שלא לאשר את תקציבה בתום 3 חדשים.

חה"כ גלעון פת הציע לסגור את הטלוויזיה לשנה, ולפטר את כל העובדים.

יו"ר הוועדה, חה"כ י. קרגמן, הציע שהנושא יעלה לדיון בעת אישור התקציב הנוסף בעוד חודש.

ועדת הכספים החליטה פה אחד כי חברי ועדת הכספים מביעים את מורת רוחם מהמתרחש בטלוויזיה, ובעת דיון בתקציב תדון הוועדה בהתרחשויות בה.

שר ההסברה, אהרן יריב, עומד כנראה להציע לממשלה, ביום ראשון הקרוב, לנקוט צעדים — עד כדי השבתה מלאה של הרדיו והטלוויזיה — לנוכח הסאנקציות שאותן נוקטים מכנאי רשות השידור.

על פי החוק רשאים רק מוסדות רשות השידור, ולא הממשלה, לצמצם או להשבית את השידורים, ויש להניח, שאם תתקבל הצעתו של שר ההסברה — הממונה על ביצוע חוק רשות השידור — תמליץ הממשלה בפני מוסדות הרשות לפעול בדרך זו.

ייתכן כי עוד לפני ישיבת הממשלה יכנס שר ההסברה את הועד המנהל של רשות השידור לישיבה מיוחדת, כדי להמליץ בפניו על נקיטת צעדים, עד כדי השבתת רשות השידור.

„סגירת" הרשות נועדה לאפשר עריכת „בדק בית" ברשות השידור, כדי לאפשר את חידוש העבודה והשידורים בצורה מסודרת, ולאחר פתרון יסודי של הבעיות השונות, ובעיקר יחסי העבודה.

אמש הבהירו הטכנאים כי אינם מוכנים להיענות לתנאי שהציבה ועדת השרים לעניני שכר כדי לקבל את נציגיהם. ועדת השרים קבעה כי נציגי הטכנאים יוזמנו לוועדה, רק לאחר שיפסיקו את הסנקציות.

מזכיר הסתדרות ההנדסאים והטכנאים, זלמן שנקמן, טען אמש כי טכנאי הרדיו והטלוויזיה חזרו למתכונת השידורים שהיתה נהוגה לפני מלחמת ששת הימים, ובסירוב לעבוד שעות נוספות — לאחר השעה 10.30 בלילה — אין משום סנקציות. לעומת זאת, הבהיר אתמול שר ההסברה, במסיבת עתונאים בירושלים, כי הפסקת השידורים בשעה 10.30 בלילה מהווה סנקציה.

מר שנקמן, מסר כי נציגי ההנדסאים והטכנאים בשירות המדינה, החליטו לתמוך במאבקם של עמיתיהם בטלוויזיה. משמעות הדברים היא, כי במקרה של השבתת שידורי הרדיו והטלוויזיה, עלולים גם הטכנאים בשירות המדינה לשבות.

צה"ל הקים יחידות טנקים של טי־62

מאת מעורו הצבאי של „מעריב"

בגייסות השריון של צה"ל הוקמו יחידות חדשות שקלטו טנקי של מטיפוס טי. 62. טנקים אלה שנפלו בידי צה"ל במלחמת יום־הכיפורים מצויידים בתותח בקוטר של 115 מ"מ הנתיב לתותח טנק מעולה. בניגוד לתותחים אחרים אין חלילים בקנה הטנק הרוסי.

רבים מן הטנקים הסורים שנפלו בידי צה"ל בעת המלחמה היו מסוג טי. 62 וחלקם הגדול היו טנקים חדשים שנסעו רק כמה עשרות ק"מ. עד לתקופה האחרונה היה טנק זה הטנק המתקדם ביותר שבידי בריה"מ. בשנים האחרונות החלו הרוסים לפתח טנק חדש ובאחרונה הוצגה תמונתו. זהו טנק הנקרא מ־1970. הטנק הזה מאוייש על ידי שלושה או ארבעה אנשי צוות ואף הוא כולל תותח בקוטר של 115 מ"מ. הספק המנוע של הטנק הרוסי החדש עולה בהרבה על הספק המנוע של הטי. 62.

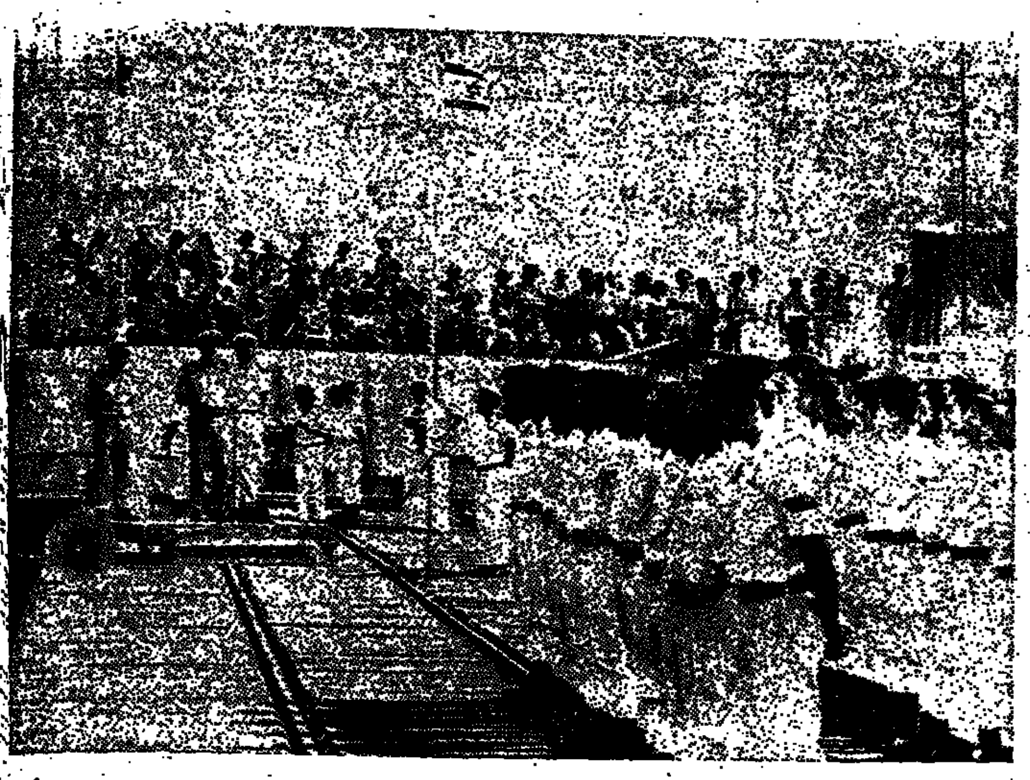

בבסיס חיל הים בצפון הסתיים אתמול קורס צוללנים, שנמשך עשרה חודשים. מפקד חיל הים, אלוף בנימין תלם, ברך את בוגרי הקורס ואמר כי ב־17 שנות פעילותה הוכיחה שייטת הצוללות, כי ביכולתה לבצע פעולות רבות ומגוונות בדיוק ביצוע, תוך שילוב של העזה ומקצועיות. מיסדר הסיום נערך על רציף הבסיס, שלידו עגנה אחת מצוללות החיל. בתום הטכס הוזמנו החניכים לבקר בצוללת. (תצלום: יוסף גרינברג, י.פ.)

שרידי שלד של נערה נתגלו ליד הוד השרון

כנראה של אורית ביטנר, שנעלמה לפני שלוש שנים

מאת מרדכי אלקן

אתמול נמצאו שרידי שלד של נערה בצמחיה סבוכה בשדה ברמת־הדר, ליד הוד־השרון, במרחק 600 מטר מכביש נוה.

משטרת כפר־סבא, חוקרת אפשרות, כי השלד שנתגלה הוא של הנערה אורית ביטנר, מכפר מליל, שנעלמה לפני יותר משלוש שנים.

את השלד גילה פועל חקלאי, שהזעיק את המשטרה למקום. שרידי השלד הועברו למכון הפתולוגי באבו־כביר. כן נשלחו לבדיקה מעבדתית בגדים שנמצאו במקום, שכנראה היו שייכים לנערה, שמצאה את מותה בנסיבות שטרם פוענחו.

שרידי השלד נמצאו במקום מרוחק מישוב והגישה אליו קשה לבני אדם, בגלל הצמחיה הסבוכה והקוצנית הגדלה שם.

אורית ביטנר

התזמורת הפילהרמונית הגיעה לדרום אפריקה

התזמורת הפילהרמונית הישראלית הגיעה אתמול ליוהנסבורג, לסיור של שבועיים בדרום־אפריקה.

מאות אנשים קידמו בנמל התעופה את פניהם של 110 נגני התזמורת. התזמורת תנגן ביוהנסבורג, בקייפטאון, בדרבן, בפורט־אליזבט ובפרטוריה. (עי"ר)

מקלעים מתוצרת ישראל הוחרמו בנמל־התעופה של טורונטו

שמונה מקלעים מתוצרת ישראל החרמו אתמול בידי המשטרה הקנדית, בנמל התעופה הבינלאומי של טורונטו.

עובדי חברת התעופה „אייר קנדה" הם שגילו את כלי הנשק בבדיקה שגרתית. לדברי המשטרה נשלח המטען מגובה סקוטיה והיה מיועד למשלוח לוויניפג, וכפי הנראה מיועד הנשק לארגון השאי. (סוי"צ)

בשל התנגדות הבנקים

הדיון בהקפאת האשראי הבנקאי נדחה לשבוע הבא

מאת שאול אברון

ההיערה המיעצת של בנק ישראל שהתכנסה אתמול לא הגיעה להחלטה בנושא הקפאת האשראי הבנקאי. הדיון נדחה לשבוע הבא.

כפי שפורסם ב„מעריב" הציע בנק ישראל להקפיא את היקף האשראי במשך לרמה הממוצעת שלו בשלושת השבועות הראשונים של יו־לי. בנק ישראל יוזרים במסגרת תכנית זו לבנקים כ־450 מיליון ל"י, שיצמצמו למחצית את גרעונות הנזילות בהם נתונה עתה מערכת הבנקאות.

בנקים, שלאחר ההזרמה יקיימו גרעונות נזילות הגדולים מ־10 אחוזים מסכום הנכסים הנזילים שהם חייבים להחזיק, ישלמו, על־פי הצעת בנק ישראל, קנסות כפולים.

בשיבת הוועדה המיעצת התנגדו הבנקאים להלקים מהתכנית, ובעיקר לחלק של הקפאת האשראי. הם תבעו לאפשר להם הגדלה איטית של האשראי, לקצב האינפלציה. נגיד בנק ישראל, מר משה זנבר, התנגד לכך ואמר, כי עצם ההקפאה היא פשרה, משום שכדי לבלום את האינפלציה היה צורך להקטין את נפח האשראי ולא רק להקפיאו.

הוחלט לדחות את ההכרעה לשבוע הבא, כדי לאפשר קודם לכן לבנקאים להיפגש בעניין זה עם שר האוצר.

בעקבות גילוי הזיופים

תושבים בירושלים מבקשים לבדוק את מזוזותיהם

בעקבות הפרסום ב„מעריב" על גילוי המזוזות המזוייפות, ביקשו אתמול עשרות אנשים מ„הועד להגנת קודשי ישראל" לבדוק את מזוזותיהם. נתגלו יותר מארבעים מזוזות מזוייפות נוספות. מביאי המזוזות המזוייפות קיבלו תמורתן מזוזות כשרות כתשורה של „הועד".

דובר „הועד" מסר אמש, כי פעילי „הועד" פועלים לאיתור כל החנויות שבהן נמכרו ונמכרות המזוזות הללו. בעלי החנויות יוזהרו להפסיק את מכירת המזוזות הללו... אך אם לא ייענו לבקשה — מאיים הועד לכלול את שמותיהם ב„רשימה שחורה" מיוחדת, שתופץ ברחבי ירושלים. במקביל החליט „הועד" לארגן מבצע מיוחד, במסגרתו תיבדק כשרותן של מזוזות בשכונות ירושלים.

משפחות עולין שובתות בעיריית אשדוד בתביעה ל„דיור הולם"

מאת עזרא יגוב

שלוש משפחות עולים בריה"מ, הטוענות שלא קיבלו עד כה דיור הולם, פתחו אתמול בשביתת־מחאה ליד עיריית אשדוד.

המשפחות, שעלו לפני חודשים, שכרו דירות באשדוד לתקופה של ששה חודשים, מאחר שברשות רד־הקליטה לא היו דירות פנויות בעיר. השבוע, כשמועד השכירות ובידי המשפחות לא נותר כסף לשכירות נוספת, הוצעו להן דירות בשלושה בניינים ברובע המוקמים בשיטת־בנייה זולה: חומר־הבנייה בטון, סיבי זכוכית, ופוליסטר. לפני מספר חודשים פסלה ועדה מטעם משרד הקליטה את המיבנה הזה (בלוק 25) ובנייתו הוקפאה לזמן־מה. עתה הודשה העבודה, לאחר שוועדה אישרה את המגורים בו. העולים החליטו כי לא ירצו לדירות אלה, שהקירות „דקים וחלולים".

עמליה וד"ר אהרון ראוך — אנסוורמן · עליזה ומנדל ליברמן — ירושלים

שמחים להודיע על נשואי בניהם

רחל עב"ל יואל

שנערכו בירושלים ב־30.7.74 (י"א באב) בחוג המשפחה

„איפה החברה?" „נו שיבואו!!!"

מתנדבים

צעירים וצעירות מגיל 16 ומעלה המוכנים לעזור בקייטנות לילדי השכונות

באזורים: תל־אביב, רמת־גן, גבעתיים, בני־ברק, פתח־תקוה, בת־ים

יפנו מיד אל: לשכת המתנדבים

רח' החשמונאים 99, תל־אביב טל. 267193 בימים ב' ר"ה בין השעות 9.00—11.00 בבוקר

המרכז לשרותי התנדבות ת.ד. 7033, תל־אביב

שיחת היום בירושלים!!! פיקולו

המסעדה הנפלאה למאכלים איטלקיים ודרום אמריקאים פיקנטיים.

פתוח יום יום משעה 10.00 בבוקר. בערב מוסיקה אינטימית. בשבתות פתוח מ־11.00 עד 3.00 אחה"צ ובמוצ"ש.

שרות אדיב • חניה במקום. רח' שמאי 3, ירושלים, טל. 02-223644

משרד האוצר · אגף החשב הכללי · מינהל הרכב הממשלתי

מכרז 10/74

מכירת רכב

מינהל הרכב הממשלתי מכריז על מכירת רכב וקטנועים משומשים מתוצרים וסוגים שונים.

פרטים נוספים וחומר הקשור במכרז ימסרו למבקשים במזכירות מינהל הרכב הממשלתי, רח' יהודה הימית 31 יפו, החל מתאריך 4.8.74 עד תאריך 14.8.74 בין השעות 08.00—13.00.

אין מינהל הרכב הממשלתי מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מינהל הרכב הממשלתי

חובבי ארכיאולוגיה: לחפירת תל משוש בנגב מספר מקומות פנויים

הלינה במחנה משלחת תל באר־שבע. טלפון: 057-71530 או 03-420703.

מהפכה בחיפה חזי־שקלים

רחוב הרצליה 6 חיפה טל. 645514

מציע בסלון הענק והמפואר ביותר וסמל היושר המסחרי בחיפה

מציע על אף עלית המחירים במחירים ללא תקדים: שטיחי כרמל • שטיחים מקיר לקיר • טפטים • ניקוי קנטים ופרגים — בידי מומחים פרסיים • וילונות ובדי ריפוד במבחר רב ומגוון • תפירה, סדור והרכבה • ממיטב הדקורציה המודרנית • ברמה בינלאומית • שירות אישי אדיב ומסור

„רפיד" חברה לבניה שיפוץ בתים ודירות באחריות תל־אביב יהושע בן־נון 81, 453812

לבית ספרי הריאלי — הורים... כל ספרי הלימוד בבימ"ס לספרים „גונדוש" חיפה, בית הקרנות חדר 241

מספר מיטות פנויות בבי"ח לחולים כרוניים (סקלרוזה) במרכז הארץ להתקשר 927723 למנה"צ

לכל הדקורטורים בענף הוילונות נפתחה בחיפה חנות לאביזרי וילונות גורביץ חיפה, נורדאו 30

מבצע החודש!!! בהנחות גדולות!!! מרכז לציפויים למושבי רכב מבד מגבת „סטרץ'" ופוליאסטר בצבעים מרהיבים וציבוניו מהיצרן לצרכן במחירי פרסומת הרכבה במקום — ללא תשלום! „פאר" שלמה 111 ת"א (ע"י קולנוע זהר)

מחפש דירה פנה אלינו

דין־דר חברה לנכסים והשקעות בע"מ ירושלים רח' שמאי 12 ב', ירושלים טל. 02/233778; 02/221937 תל־אביב רח' גורדון 11, טל. 03/233144 שגיא גבעתיים הרצוג 11, טל. 765387, אחה"צ.

בקיץ אתה זקוק לאויר! אנחנו נספק לך כל כמות שתרצה בעזרת המאווררים שלנו

אויקל בע"מ ת"א, פינסקר 70 טל. 283236-7-8

hamavri המבריא

מעון לפנסיונרים — כפר־סבא

הורים ופנסיונרים מקומכם אתנו למגורים - נופש - ומרגוע

בסביבה שקטה ושלווה, בתוך הטבע. במבנים המהודרים שלוב נפלא של מלון מפואר ומעון לפנסיונרים.

★ מזון משובח לאניני הטעם בהשגחת הרבנות המקומית.
★ ארוחות דיאטטיות.
★ השגחה רפואית משך 24 שעות.

נותרו עדיין מקומות לחגים

המבריא בע"מ, כפר־סבא, רח' רופין 15 טל. 927785, 4—928131

מכירת חסול עודפי יצוא

נוה שאנן 6 ליד קולנוע מרכז, תחנה מרכזית

בוטיק „שרית"

מכנסים גברדין	במקום 120 ל"י	— 40 ל"י
חליפות ג'ינס וגברדין	במקום 220 ל"י	— 70 ל"י
מבחר חולצות טריקו	במקום 45 ל"י	— 15 ל"י
בגד־ים	במקום 105 ל"י	— 30 ל"י
חולצות גברים	במקום 90 ל"י	— 25 ל"י
חולצות ילדים לכל הגילים	במקום 25 ל"י	— 10 ל"י
כותנות לילה מכותנה	במקום 45 ל"י	— 20 ל"י
מעילי מגבת	במקום 90 ל"י	— 30 ל"י
שמלות במידות גדולות + מקסי	במקום 95 ל"י	— 35 ל"י
מבחר חצאיות	במקום 50 ל"י	— 25 ל"י
מכנסי כותנה לנשים	במקום 75 ל"י	— 20 ל"י
חולצות מיוחדות לילדים	במקום 55 ל"י	— 20 ל"י

המכירה תמשך 10 ימים בלבד. החל מיום א', 4.8.74.

אוזיל ציפרין מנדלסברג

תל־אביב, ככר מלכי ישראל 5, טל. 224514 בין השעות 8—1, 4—7

למכירה דירות יוקרה

בכיכר המדינה — וכן חנויות ומחסנים

אחד העם 112 — דירות בנות 3—3½ חדרים

להשכרה דירה בת 4 או 5 חדרים

במקום היפה ביותר בת"א ליד „שיכון הצמרת".

חופשה משפחתית במלון רוזנבלט נהריה

חדרים עם שרותים צמודים. עם או בלי מיזוג אויר. החל מ־75 ל"י

הזמנות: מלון רוזנבלט טל. 04-920069 חברת קל, תל־אביב, רח' גורדון 28, טל. 222042.

50% הנחה

במבצע חיסול עודפי יצוא שמלות וחליפות לגברות

המבצע נמשך במפעלנו בשעות 8.00 עד 4 אחה"צ

גבי־מודל בע"מ תל־אביב, רחוב לבנדה 32

מעריב של שבת

אצלנו... • מאת שלום רוזנפלד

אשרי השלטון שיש לו הכוח לא להשתמש בו.

♥

לאהבת־מולדת יפה קול דממה דקה.
שנאת־אחים — דרכה שמרעישה עולמות.

♥

האפיפיור התייצב לאחרונה לימין הפלשתינים.

האם סבור האב הקדוש שעליו להיות נציגה של כל ישות עלי אדמות?

♥

תקוותם של הטכנאים והעובדים המינהלים בשרות השידור היתה שהציבור יתייצב לימינם בגלל ההפרעות שהם גורמים לשידורי הראדיו והטלוויזיה.

♥

כוחה של שטיפת־מוח של כלי התקשורת:

תלמידים בבתי־הספר בארצות־הברית משוכנעים שהקרב המכריע שבו הוכרע נאפוליון נערך בווטרגייט.

מפנקס־הפאראדוקסים

פאראדוקסים פרלמנטריים:

לכל „מערך" יש ב„ליכוד" האריק שרון שהוא ראוי לו.

לכל „ליכוד" יש ב„מערך" המשה דיין שהוא ראוי לו.

♥

פאראדוקסים היסטוריים:

העם היווני לעולם לא ישכח לתורכיה את אשר עשתה למען חרותו.

♥

פאראדוקסים קלריקאליים:

אותו חסיד חב"ד שקיבל הבטחה משולמית אלוני שהיא תפעל בממשלה להבטחת כשרות המזוזות, התלהב כל כך מן המחווה שלה שהיה מוכן לנשק למזוזה הראשונה שנקרתה בדרכו.

♥

פאראדוקסים רומאנטיים:

בצר־האופנה האחרונה, כשרוצה אשה ל„פלרטט" עם גבר, היא מפנה לו את הגב.

משה ז"ק

אותות המלחמה ואיתות למו"מ

[מ]ן הפעם אתמול אושל לירושלים. מן [illegible] הסובייטי במועצת הבטחון הטיל [illegible] של הצעת ההחלטה בדבר הרחבת [illegible] של כוח האו"ם בקפריסין.

לכאורה [illegible] שאין לו נגיעה ישירה [illegible] למעשה — את לנו ולערבים כה צלול [illegible] של הסובייטים בפסכות [illegible] אם לא יבואו הערבים או הסובייטים על סיפוקם בשלב השני של ועידת ז'נבה.

האיתות היה, איפוא, לא רק לנו אלא גם למצרים וגם לסוריה. זו האופציה הפתוחה להם בחודשים אוקטובר ונובמבר, שאינה מצריכה פתיחה ביריות באש, שכן ברית־המועצות יכולה להציא למענם את הערמונים מהאש — והיא יכולה להטיל וטו על הארכת המנדט של כוח האו"ם באזור החייץ שבגבולות הפסקת־האש, ועל־ידי כך יבוא השינוי במערך הצבאי בקווי הפסקת־האש.

זו האפשרות המדינית הברורה אשר קופצת השבוע לארצות ערב, המוסמכות עתה לפני דילמה של בחירת הדרך אל אותה מטרה של הסגת ישראל מגבולותיה הנוכחיים.

לאור חילוקי־הדעות במחנה הערבי נערך עכשיו המאבק — המוכבר כמעט — בין מצרים וירדן, מזה ובין סוריה ועיראק מזה בדבר זהותו [illegible] של ועידת הפיסגה הערבית בראבאט. חסידי הקו הצבאי הבוקשה הנצים בכינוס המוצעה במועד שנקבע, ב־3 בספטמבר, שאילו המתונים יותר [illegible] כדי לאפשר בחינתן של האפשרויות המדיניות.

כמובן שהקו המבדיל בין שתי האסכולות אינו חוצה בקווי הגבול של הארצות. הוא חוצה, לכאורה, את כל המדינות הערביות ובין כל השליטים הערביים. סאדאת עצמו יש — הוא מדבר על כרות המלחמה ויש שהוא מדבר על אפשרות של מו"מ כדי להשגת אותן מטרות בדרכי שלום.

גם חוסיין נקלע בין רצונו להגיע להסדרים מדיניים עם ישראל ובין הלחצים הסוריים והרחפים אותו להרפתקנות מלחמתית. קואליציות שונות ומשונות בזירה במחנה הערבי, והשאלה היא ואם יכולים אנו, במעשינו ובדיבורינו, להשפיע על מערכת החישובים והשיקולים של השליטים הערביים התוהים לאיזה כיוון לפנות — למו"מ מדיני או להתמודדות צבאית עם ישראל.

נדמה, כי הכרזותיהם של ראש הממשלה, שר הבטחון והרמטכ"ל של צה"ל, שנשמעו בימים האחרונים בדבר הנכונות למלחמה וצל שמירת האופציה הצבאית שלנו לתקוף ראשונים במקרה של התמוטטות שינוי מוחשי בקווי הפסקת־האש היו בבחינת נסיון להשפיע על השיקולים של הצד שכנגד.

■

היה בוודאי מי שנרעש מעצם הליבוד של אפשרות של מלחמה העתידה לפרוץ בקרוב, שהרי רובנו חשבנו עד לפני זמן קצר — על יסוד הבטחותיהם של ראשי המדינה — כי הדרך מוועידת ז'נבה מוליכה להסדר־בשלבים בין ישראל לשכנותיה.

היה בוודאי מי שראה בהצהרות מעין אלה של ראשי המימסד הבטחוני כנוגעות ומחבלות בתקוות ההסדר ומעלות את הבהלה הצבאית באוזר הכנה לשלום ולשקט.

אך מי שראה כך את ועידת ז'נבה בוודאי לא ירד לעומקה של המסגרת המדינית שהוקמה להמשך ההתמודדות בין ישראל לשכנותיה.

ערב מלחמת יום הכיפורים היו רבים בממשל האמריקני, ובכללם קיסינג'ר, שסברו כי ישראל חזקה מדי ובטוחה בעצמה לא תרצה ללכת בדרך הוויתורים. יש אפילו החושדים בקיסינג'ר, כי בימים הראשונים של מלחמת יום הכיפורים לא החיש את הציוד החיוני לישראל כדי לגרום לישראל זעזוע־מה, שתהיה יותר נוחה לפשרות.

אך ההישגים המדיניים של הערבים לאחר מלחמת יום הכיפורים — הסכמי ההפרדה ותהליך ההתעצמות הצבאית שארצות אלה נתונות בו עתה — הופכים את המו"מ להסדר בינינו לבין ארצות ערב לקשה ביותר ואולי אף לבלתי־אפשרי.

ההלקאה העצמית הישראלית הנשמעת בארץ יצרה אשלייה בארצות ערב, כי ישראל חלשה, כי ישראל שמטה מידיה את יכולת היוזמה הצבאית ויוזמה זו נתונה בידי הערבים בלבד.

סאדאת התבטא לאחרונה לא אחת כי ישראל איבדה את כוח היוזמה הצבאית שלה, את כוח ההרתעה שלה. שר המלחמה המצרי הכריז כי הצבא המצרי עדיין יכול להפתיע את צה"ל.

הרגשה זו של הערבים, ככל שהיא מחזקת את כוונתם ואת דריכותם במגמה צבאית, מחייבת אותנו עוד יותר לשכנע את הצד שכנגד שאין הדבר כן. שהרי אם לא נשכנע את הצד האחר בסכנות הצפויות לו במלחמה נוספת בישראל, לא נוכל להביאו אל שולחן הדיונים למשא־ומתן.

הוה אומר, שדווקא כל מי שמעוניין בהמשכו של תהליך המו"מ עם מצרים חייב לעשות כל מאמץ לשכנע את מצרים, שהימים הראשונים של מלחמת יום הכיפורים לא יחזרו יותר, שכן אם יעלו המצרים שוב על דרך המלחמה צפוי להם נסיון הימים האחרונים של מלחמת יום הכיפורים, שהיו שנים בגליל. ובהם, כפי שהודה באחרונה סאדאת, התמוטט הרמטכ"ל המצרי שאזלי, וצריך היה להדיחו.

■

ב דיבורים שלנו בלבד. לא די. אילו באו מצדנו דיבורים בלבד בלי „כיסוי" בהתעצמות, בבניין כוח ובאותות אחרים כי הצד שכנגד בוודאי קולט מתוך לאומים, היה זה משחק מסוכן. יש להניח, שבגיבוד לספקנות, שבה נתקבלו ההצהרות האחרונות בחלק של הציבור הישראלי, הרי דווקא במצרים הם נקלטו יפה.

קודם לכן אמרו המצרים בבטחון גמור שישראל איננה מסוגלת יותר לתקוף. כך אמר סאדאת וכך אמר שר המלחמה המצרי, ופירוש הדבר היה שהם תלו הכל באפשרות של מלחמת התשה שתלווה את הלחץ המדיני של ועידת ז'נבה, לפי דגם מלחמת ההתשה בזמן הסכמי ההפרדה. עכשיו שינו המצרים את טעמם. סוכנות הידיעות המצרית פירסמה השבוע ידיעות בהלה, כי ישראל מכינה פעולה צבאית גדולה.

המצרים לא רק שמעו את הנאומים. הם גם ראו את האותות האחרים. הם התחילו להבין עד מה מסוכנת הדרך שבה בוחרת סוריה לדחוף את העולם הערבי — דרך המלחמה אשר לקראתה צריכה בריה"מ להטיל וטו על המשך הניהול של כוח האו"ם באזורי ההפרדה בקווי הפסקת־האש.

אם קולטת מצרים את האותות האלה הזקה קלקלם אותם גם חוסיין, ובכך אנו מחזקים את הקואליציה הערבית האחרת, המעוניינת בוועידת ז'נבה ורוצה למצות את דרכי המו"מ בז'נבה במקום הקואליציה הסורית־עיראקית, המקבלת נשק סובייטי למכביר ודוחפת להתמודדות מהירה עם ישראל. לא מתר בהרהיים, אבל בעתיד הלא רחוק.

שהרי חוסיין, אשר גם לאחר מלחמת יום הכיפורים גרס את המו"מ עם ישראל להסדר הבעיות בינינו ובין ממלכתו, שינה באחרונה את טעמו ואף עשה הכנות צבאיות מרחיקות־לכת להשתלבות במערך מלחמתי־התקפי למרות כל הדיבורים של ממשלת ישראל על פשרה טריטוריאלית עמו.

חוסיין נמשך לקו זה של הרפתקה מלחמתית כשם שנמשכה לו ערב מלחמת ששת הימים, כאשר דימה כי ישראל חלשה ומאבד אשר לבצע במלחמה. כדי למנוע מחוסיין פירוש לא־נכון של קולות הנהי והבכי שנשמע באחרונה בישראל, צריך לשרטט לפניו את הסכנות שהוא עלול להסתבך בהן. דומה, כי הצהרות שנשמעו באחרונה בישראל הם בבחינת איתות למלך ירדן לבל יתפתה שנית.

כמובן, אף הנוטים פשרה טריטוריאלית ביהודה ובשומרון — ואולי דווקא אלה — אולי צריכים היו לפרש את נסיון ההתגחלות בנסיון להשפיע על חוסיין להבהיר ולהגיע להסדר עם ישראל שמא יחמיץ ההזדמנויות מדיניות שעדיין ניתנות לו. שהרי רק מי שחושש מפני נטישת יהודה ושומרון על־ידי ישראל כאילו לקבוע בה עובדות, מי שאיננו מוכן לפשרה אינו זקוק ליצירת עובדות ההגבולות. די לו בנוכחות צה"ל בגבול.

מכל מקום, החוזר למו"מ ורוצה בדרך הסדרים חייב לעשות הכל כדי שהצד האחר לא יתפתה להרפתקאות צבאיות.

■

נ שאלת, כמובן, שאלה רצינית שקשה להשיב עליה במסקנות: באיזו מידה אין הצהרות מלחמתיות יוצרות דינאמיקה הגוררת הדדיות מלחמתית. זו שאלה רצינית. אך דומה שאותה אנחנו חייבים לראות דווקא במסגרת ועידת ז'נבה. שהרי ועידת ז'נבה היא בבחינת תיבת־תהודה שקבעו שתי המעצמות־העל באזור, המשכשכת להן בעיקר מספקת למניעת התפשטותה של האש.

בגלל קיומה של בקרה זו נשמרה המסגרת של מלחמת ההתשה בזמן המו"מ על הסכמי ההפרדה והיא לא חרגה מגבולות מסויימים.

הסכנה הממשית הצפויה לנו כבר בחודשים הקרובים, עוד לפני ההתפוצצות הגדולה שהסורים מאיימים עלינו בה, היא, איפוא, מלחמת התשה שצריכה ללחוץ את דיוני ז'נבה בסתיו — התשה מצד המחבלים הפלשתינים, התשה מצד סוריה, בלווה להן בדיוני במועצת הבטחון.

אנו חייבים להקדים תרופה למכה. ראשית, אנו חייבים להכין את עצמנו על כל ההכנות לכוח הנובעות מכך. שנית, עלינו להכין את דעת הקהל העולמית, וביחוד את דעת הקהל האמריקנית, ולהבהיר שלא נוכל להסכים כי מלחמת התשה תלווה איתנו בשלב הבא של הבירור.

אחסן אל קודוס, ידידו של סאדאת, הס־

(המשך בעמוד הבא)

האיום, האזהרה והתשובה

ה. יוסטוס •

ב זה אחר זה עמדו והשמיעו בשבועות ובימים אלה ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה ושר החוץ, שר הבטחון והרמטכ"ל דברי אזהרה על סכנת חידוש המלחמה על־ידי הערבים.

למותר להדגיש כי הדברים בציהם.

גם אם אין כל הכורע שעליו מבוססים דברי האזהרה חשוף וגלוי לעין כל די במה שלפנינו.

די להקשיב לקולות היוצאים כדמשק ומבירות ערביות אחרות. די בידיעה על הנשק הסובייטי הרב הזורם ללא הפסק לסוריה בלהיות במספר גדול של „יועצים" סובייטים, ועל הנשק הסובייטי הרב הנגיע לעיראק ולארגוני המבלה. ואין כלל צורך בניתוחים מסובכים כדי לעמוד על המאריכים הקריטיים שבאופק — דמשק מאיימת בגלוי כי אם לא תהא נסיגה ישראלית נוספת בגולן עד נובמבר, היא תסלק את כוח האו"ם החוצץ בין הכוחות המצריים והישראליים ב„קו ההפרדה". ואין דמשק עושה כל צעד בכיוון שיקומה של קוניטרה. היא עוסקת שם בעבודות „שיקומי" כסוג שונה.

די לעקוב גם אחר מהלכיו ומעשיו של המלך חוסיין — התובע בשם „הפרדת הכוחות" נסיגת צה"ל מהירדן — השלר־פים בצעדים גלויים אף הם, להחייאת „החזית המזרחית".

וכל זה על רקע שכנוע ערבי עצמי, כי היוזמה ההפתעה נבצאות בידיהם, כהצהרתו של שר המלחמה המצרי מלפני מספר ימים, שגם בעתיד, על אפה ועל חמתה של ישראל, יוכלו הערבים להפתיעה.

אכן, הסכנה מוחשית לכדי, התובה לראות כמות שהיא ולהסיק את המסקנות הנובעות בכך ברורה לכדי אף היא. וברור הצורך להבהיר לערבים, כי אין ישראל שרויה באשלית־שווא, כי היא מודעת את מקוותה של הסכנה הכרוכה בצעדיהם ובאיומיהם. אין אנו יכולים אלא לקוות כי אכבם יוגיו הדברים. המושכעים נוים מעבת ומרתיע שיבלום את דהירת הדמיון הערבי הציון כימיה הראשונים של מלחמת יום הכיפורים ומשכיח את פני הימים שבאו לאחריהם.

אבל עם זאת אי־אפשר לא לעמוד על יתר נקודות המודקות בתגובה שלנו על האיום הערבי.

●

א ין זה אלא טבעי, כי דברי האזהרה על הסכנה הקרובה של חידוש המלחמה מעלים בלב רבים את שאלת הטעם שיש בכל הדיונים והוויכוחים שבהם אנו נתונים לקראת השלב הבא של המו"מ בז'ניווה.

אין זה אלא טבעי, שמאליה עולה בלב לא־מעטים השאלה מה בצע, מה טעם ומה הגיון יש בכל ההתבטאויות וההתלבטויות, ולא כל שכן בנקיטה צעדי ויתור כלשהם לאורה על בציאות זו, כאשר הכל בה מורה שהברירה האחת אשר הערבים מכירים בה היא — או ויהוד ישראלי טוטאלי או כל־הכה? מה טעם בכל הדיבורים על הדירה לקראת הסדר?

ואמנם השאלות במקומן עומדות. אך מול ראייה זו של המציאות אפשר לבצע, כי לברוח הכל — לבריח האיומים הערביים ולמרות כל המגיע אלינו כעבר לגבולות — אין ישראל פטורה מלמצות את הסיכוי להסדר, מלעשות כל מאמץ ומלנסות את כל הדרכים להגיע אליו כל עוד הן פתוחות: הן מתוך רצון כן ותקווה להשיגו, הן מתוך צורך וכורח מדיני־טאקטי.

ואמנם, זה הקו המנחה את דרכה של הממשלה, לא קו המתעלם מהאיומים. על כל הכרוך בהם והמשתמע מהם ולא קו המנחה אך ורק על ידם — אלא קו המוכתב על־ידי שני השיקולים גם יחד.

וכך הגדיר זאת השבוע ראש הממשלה יצחק רבין בדברו על שני כיווני ההתפתחות: האחד — דרך לקראת שלום על בסיס הסדרים מדיניים, האחד — חידוש המלחמה. „כאשר נגיע למצב שאין מנוס ממנו ונצטרך להילחם, צריכה להיות בלב כל אחד מאתנו התחושה שהגענו לכך בלית־ברירה. תחושה זו היא אחד כעמודי התווך המוסריים לעמידתנו", אמר. ולא הסתיר גם את הכורח המדיני, בציינו כי המאבק לקבלת נשק הוא מכושך, אך ארה"ב תסייע לישראל אם תגלה אצלה רצון לשלום.

זה קו שאפשר להסכים עמו ולקבלו או לשללו ולדחותו, אבל לכל הדעות זה קו שהוליכה בו איננה קלה והעמידה על ה„אי־זוך" בה איננה פשוטה. היא תובעת לא רק כושר תמרון רב, אלא גם שיקול ובחינה של כל צעד שיעמוד בסבך מורכבותה.

תוסיף — מורכבות ולאו־דווקא כל גורמיה נצפים בחוץ.

●

מ ה שנובע מכך הוא, כמובן, לא שדברי האזהרה על סכנת מלחמה מיותרים אלא שבוודאי אין בר־דעת אשר יראה בהם משום הגזמה.

ובוודאי ובוודאי לא מתעוררים בנו ה„חששות" פן „ירגיזו" חלילה הדברים את הערבים, ואף לא הרהיפה שבחשש פן יש בדברים המושמעים משום „זריעת בהלה" בפנים.

אולם מה שברור הוא כי הם מושמעים על ידי יותר מדי ק ו ל ו ת.

ריבוי קולות — אף כשאין הם מתנבאים בלשונות שונות — לא תמיד תורם לבירור, גם אם הוא מכוון להוסיף תוקף ולחזק את הרושם.

מסופקני אם רישומם של דברי האזהרה היה חלש יותר — הן כלפי חוץ והן כלפי פנים — אילו הושמעו על־ידי ראש הממשלה בלבד מעל במת הכנסת. כשלכל היותר מצטרף אליו קולו של שר הבטחון.

ז ר ם של הדעות המיד נושא בחובו את זרע האינפלציה המביאה לטשטוש התוך ובנושא בטחוני מתוסף על כך התרחבותו של הגורם ה ה ק ש ר שבשימוש בו. ואין צורך להביא לכך דוגמאות מהעבר.

אין בכוונתנו לבחון כאן האם ובאיזו מידה רצויה מעורבותו של הרמטכ"ל במערכת מסירת ההודעות המדיניות (אני נזכר מתי מסר הרמטכ"ל האמריקני הצהרה פומבית בתחום המדיניות ומי שמע הצהרה מפיו של הרמטכ"ל הבריטי או הרמטכ"ל הצרפתי? — וספק אם יש מי מהרון לגבולות ארצם הזוכר את שמם). אבל האומנם צריכה היתה להישמע מפיו של רב־אלוף מרדכי גור ההודעה בדבר האפשרות שישראל תראה את עצמה נאלצת לפתוח במלחמת מנע, והדבריה, כי קיימת אפשרות שצה"ל יתפוס יוזמה במצב הפתיחה והוא נערך לאפשרות ההתקפית ולאפשרות ההגנתית?

השאלה א י נ ה אם צריכה היתה לבוא הודעה כזו אם לאו — ובוודאי ובוודאי אפשר למצוא נימוקים למכביר גם בעד השמעתה של הבהרה זו באוזני הערבים — אבל ברור כי זו הודעה בעלת השלכות מדיניות מובהקות. ולפי עניות דעתנו, האיש האחד היחיד שמפיו יכלה לבוא הוא ראש הממשלה.

כמובן, אין ההסתייגות מופנית דווקא ורק כלפי הרמטכ"ל — גם אם הדברים שהשמיע בנקודה זו ובנקודות אחרות בלטו מאוד — אלא היא מופנית לכל בעלי ההצהרות שהיו, ואולי עוד יותר, כלפי אלה העתידים לבוא.

משקלה של הצהרה אינו עומד תמיד ביחס שווה למספר הקולות המשמיעים אותה והוא נקבע בסופו של חשבון על ידי השיקול הכולל המקיף אשר ביסודו. ובלעדי כך הוא גורע ומזיק.

תורה זו חייבים היינו ללמוד זה כבר, ואילו למדנו אותה וקיימנו אותה בשנים שבאו מלחמת ששת הימים. בוודאי היינו חוסכים מעצמנו לא מעט ויכוחי סרק מזיקים וסיבובי שווא, ותורמים לראייה חדשה בהירה יותר.

על אחת כמה וכמה בימים אלה.

●

ו יש עוד שאלה — ושאלה מ ר כ ז י ת — העולה ונצבת מאליה בעקבות דברי האזהרה על סכנת מלחמה קרובה.

היא — כי אם אמנם ייתכן שרק חו־דשים מפרידים בינינו לבין האפשרות של פרוץ מלחמה — מה התשובה?

אמנם, כן, אין צה"ל שוקט על שמריו, השבוע שמענו על שורה של צעדים שננקטו להגברת כוננותו וכדי לזרז ולהקדים את ביצוען של התוכניות השונות — בכלל זה גם הארכת יום העבודה — ושמענו כי הושלמה תוכנית של גיוס מילואים, וכי אנשי מילואים רבים יקראו לשירות נוסף בימים הקרובים — ושמענו על העבודה הרבה שנעשתה ונעשית.

ואמנם, כפי שהודיע הרמטכ"ל, נבנה צה"ל למערך של חרום.

וברור, כי אין בכך התשובה כולה.

ברור שאין לפנינו צה"ל מכאן והעם מכאן. וברור, כי לא ייתכן מערך חירום בצה"ל מזה ו„עסקים כרגיל" בזה.

ואמנם, דברי האזהרה על האפשרות של מלחמה תוך חודשים — האור האדום שהודלק — חייבים היו להילוות בתשובה אשר תהלום את השאלה שבהכרח עולה עמם ובעקבותיהם.

אין אנו יכולים אלא לקוות, כי תבוא.

ועיקרה של הבעיה איננה זו של אמונה — איך לשכנע את הערבים כי אכן מתייחסת ישראל ברצינות אל איומיהם ועושה הכל כדי לקדם את פני הרעה ביד תקיפה וחזקה. עיקרה איננה איך למנוע מהערבים עשיית חשבון מוטעה, לבל יפרשו את הרוח־יום שלנו על התוליפות שבו כפי שהם מפרשים.

עיקרה של השאלה הוא איך „לשכנע" את עצמנו, איך להביא את עצמנו לכלל תודעת כרונה של השעה, להכרת מהותה של שעת החרום שבה אנו שרויים ועיקה מערך החרום הנובע בה.

וברור, כי היא צריכה היתה — וחייבת — להיות נוצבת לנגד עינינו גם בלא הסכנה של מלחמה בעוד מספר החודשים דווקא.

גם אם אין הוודאות שאמנם תפרוץ מלחמה — ו א י ן וודאות כזאת — ברור כי ה־א י ו ם במלחמה יהא קיים ויתלווה למערכת המשא־ומתן גם כשיתחדש ויימשך: איום אשר הערבים יראו בו נכס עיקרי — ואשר אנו חייבים להקהותו.

הקהייה הזו פירושו לא רק מערך חרום בצה"ל, אלא מערך חרום בכל אורח חיינו, מערך המושתת לא על בהלה ומתח עצבני, אלא על א ו ו י ר ה חו"שת שאין עמה שיגרה והבעוגות בחוסן פנימי.

חוסנה של אומה נבנה בתוכה, וכוחה תלוי קודם כל ומעל לכל בה עצמה.

אילו ב־1940 לא נבאה אנגליה את הכוח, אילו לא העלתה אותו מ ת ו כ ה — היתה נופלת. היא דלתה אותו מתוך המציאות המרה וכראיתה בכל מוראה. והוא לא הושל על־ידי דברי ארבעה, אלא על־ידי נאום „הדם, היזע והדמעות". הוא הושל בעצם ימי המפלה הקשה בדאנקרק על־ידי גילוי המסירות המופלאה שגילה העם, שגילו בעלי הספינות הקטנה אשר עברו את התעלה הלוך ושוב תחת מטר אש והצילו רבבות חיילים.

אכן, היה צ'רצ'יל.

אבל מעל לכל היתה — רוח העם. רוחו שקבעה.

●

א מרו: מה שדרוש הוא ממשלת ליכוד לאומי או ממשלת חרום לאומית. ואמנם כן.

אבל אל נתלה בהעדרה של ממשלה כזאת את התשובה לכל מה שלא נעשה — לרוח שבה אנו נוהגים, הנוגדת ניגוד משווע את תביעת השעה החמורה והגורלית הזאת.

מדוע, אין אתה יכול שלא לשאול את עצמך — נשארה, למשל, הדיעה על הארכת שעות העבודה בצה"ל ללא כל הד? מדוע, בצל כל המאבקים על תוספת יוקר ושל הטבות אין ציבור המועסקים במשק יכול לקום ולתרום שעת עבודה נוספת ביום? איני יודע מה היה הריווח הכלכלי שהדבר מביא עמו — והדעה נהגנת כי לא היה מבצער — אבל ברור מה היה ה„ריווח" האחר, שאין למדוד בכסף, אשר עצר כוח היה מביא עמו: את הרוח שהיה מפלה בתוך צה"ל (ש„אגב", כל חייליו הם בינינו) — ולא רק בצה"ל — את ההחוצה שהיה מעלה בכל לב ולב.

בוודאי שהיה בכך פ ת ח ליציאה מהשיגרה החמורה, אשר ההיחלצות ממנה ופריצת מסגרתה הן כורח שאין להמלט ממנו.

זה ה ת נ א י למערך חרום, שבלעדיו לא נוכל.

התדע הממשלה — על כל מגבלותיה — להורות את הדרך? התדע להבוא את השביל אל לבו של העם ולעורר בו את הכוחות האדירים הנצורים והאצורים בו מכוח לשיבה של עיתותי השיגרה המכחלים?

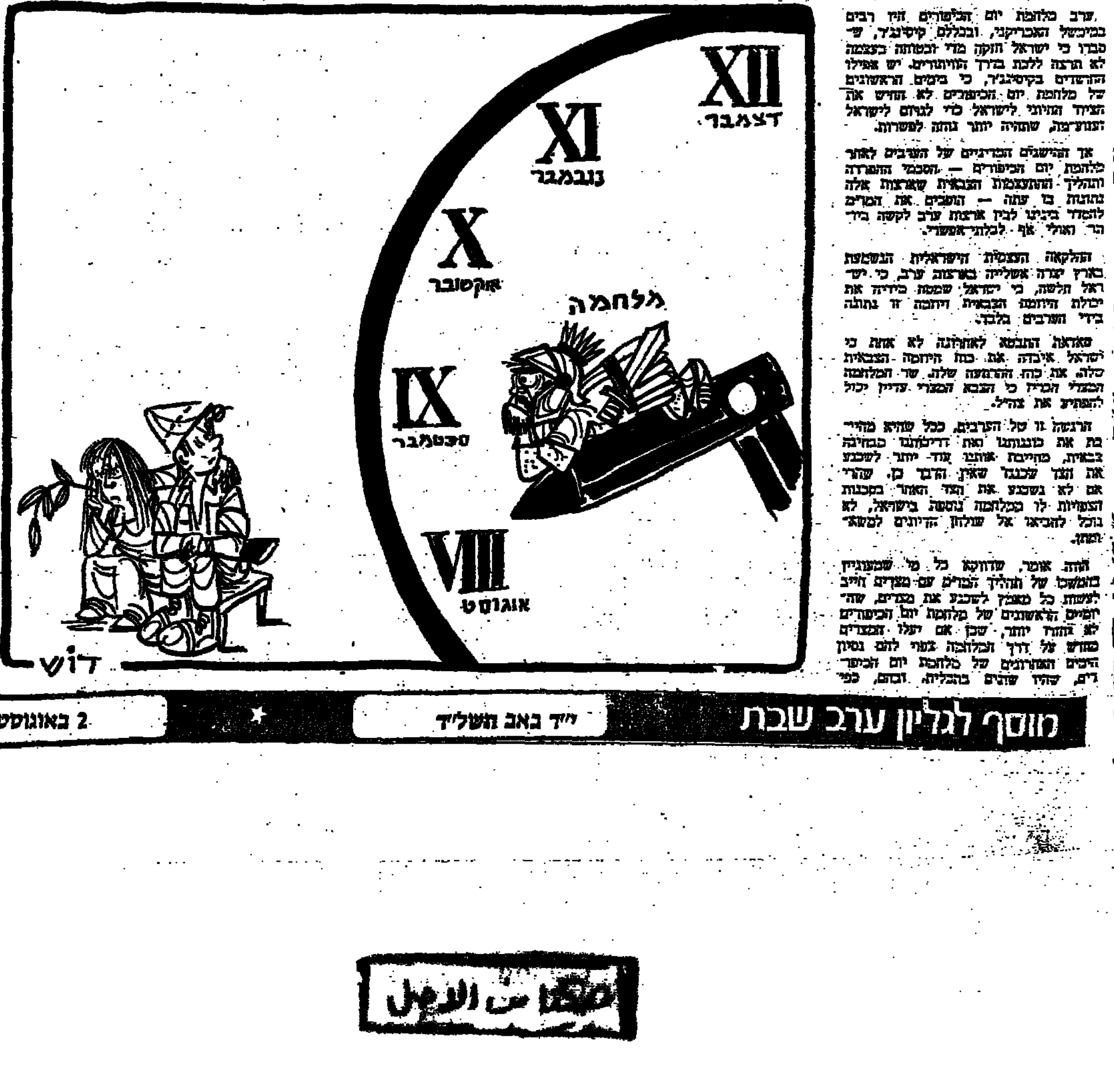

משפחה ... יואל ... 30.7.74 ... המשפחה
... משרד האוצר ... החשב הכללי ... הרכב הממשלתי ... 10/74 ... רכב ... 02-223644 ... 03-420703

صكنا من الأهل

נצחון התבונה

בצער ובחרדה, חוזרה רבה, אך לא בלי ר ב ב סימפטיה — חק בעיניך — ליוזה הרוב הצקם את מעשה אלון־מורה. לא היה לו ס פ ק כי ראוי לעכב בידי הקופצים לפנינו בראש. בחוק יה, אם לא בדבורי־כבוד!

על קפה הפוך

לשבח הממשלה ניתן לאמר כי שפכה את מי ההרדה, בבלי לשפוך עמם את העולל שבתוכם. לשבח הרמטכ״ל, כי סבב בין הטיפין. לשבח המתנחלים, כי מבלו ויצאו יבשים.

„נצחון הצדק, נצחון השלום!" אומרים לדי ה׳ מבאל הזולה. לא ראשון בהיכם, ידידנו פ צ י ל. בקפידה לא כמצה בדיר לעצמו את הרבוע המדוקדק שבחלק השמה־עשר על שברי־המשבצת הבנוי על בית־הבילויים האידיאולוגי. מראש־סבת — צ ו ק האמה, שעל פי דין הבוחרים צריך היה לעבוד עליו עמיתו כיקונים — הוא מבפנים לנו בידיו. לא מעים נאה לו הוא ד־ך נאה לו. לא בדיוק פקי, אך גם לא בדיוק עיזה. מן המיליונר המורבע ש ל ו איננו זה כדי רהב־שערה!

אילו זרע את חלקו בכנסת אורי, כמס אב היה לו כדי פלפל מבולא. אך קם ודבר בשם ה ר ב י ם. דומה עליך ככבאי, הגשקי מגב בית־מדרשה של חלם:

„ויתב אני, רבונו־של־עולם, הבן על קס־ דהי בראש־עולם, כמפי בידי! חבל לך על קצת א ש בעירךתי"

מה שחסר לו, כנראה, הוא קצת צ׳ילי, קצת ביבריל־מול־הפלגנות, נוסח ישראל. אימתי, רבונו־של־עולם, תבוא לו שעה מבחן אמתי? יום שיהודים טובים, אוהבי שלום, יכו בו יהודים רעים, עוכרי־שלומה?

אינו עקת כושר ההמצנו לו כאן! „פוטש", או „כמעט פוטש", של „פאשיסטים", או „כמעט פאשיסטים"? בקצת דמיון סוציאליסטי אפשר היה לקפוץ על המציאה ולקדם בכך את „עיניני הצדק" — ביחוד הפלשתינאי! אך צא וראה — שום כלום! לא מעצרים, לא משפטי־ראווה, לא ענשים, לא מלחמת־אחים! הפרובוקציה בכל־הנועם שהשתמש בו צה״ל קשה עליו כוח של המתנחלים!

הרוב השקט השיג, על־כל־פנים, את שלו — ובשקט. אם סבור עתה מר פציל כי יד־הצדק גברה כאן על הרשעה, איני מסכים לדעתו. גברה — יד השלום, ר צ ו ן השלום! ולא על ה ע ו ל ה שביקשו יהודים רעים לפעול לנו, אלא על ה צ ד ק שביקשו לעשות עמנו, ב ר ד י פ ת ם את הצדק!

סגן דני

מכל המכתבים שהגיעוני על גורל דני (שעניינו הולך ומסתדר), בתוכם מכתבי חיילים שביקשו כמוני את מענו כדי לשדלו שלא ירד מן הארץ, אלא ישאר בה ויילחם על תקנתה בשם שנלחם על גבולותיה, מביא אני אך קטע ממכתב משורר ש. שלום, שבכלל דבריו דבריהם:

„...מעצם ההזדהות עם כאבו של דני, שהוא כאב כולנו, עברה בשתיקה על פגם אחד במכתבו, הנושה את כאובו־מכאובנו פלסתר, הלא הוא האיום להוריק את הנפ בפני הארץ, ׳אולי׳ לצמיתות, בשל העוול המשונה שנעשה לו.

„לנו זה חייב לבוא חשבון עם עצמו ולדעת כי הארץ הזאת, שקדושה בגבורתו ובמכאוביו, היא ארצו יותר כשהיא ארצנו ואם איננו הס זאת, אם הוא יכול להתנבר ברוגז מדבקותו בה בשל הדבקותו בצדקת עניינו — הרי הוא הופך את אסונו, הנוגע לכולנו, למקרה אסון סתם, שכמותו רבים בעולם הגדול...

„ואל נא תהא סבור שבלב קל וכעומד מרחוק הנני כותב לך זאת. בחמשים ושתים שנות מגורי ויצירתי בארץ עברו עלי אסונות, זרויות והתנברויות. אבל בכל פעם שנתעוררו אצלי בעסיים הרהורי „נקם" מעין אלה שבלב דני, אמרתי לעצמי כי ברגע שאני עוקר מן הארץ, אפילו במחשבה בלבד, אני ע ו ק ר א ת ע צ מ י ועל כן הנני חי ואחיה בארץ הזאת, המקודשת ביסודי, עד נשימתי האחרונה. זאת הייתי חפץ שתגיד בשמי לדני שלך, שלנו..."

תנוח דעתך, יקירי, אמרתי. אך עוד בחורנו כ א ן! אמר, אך לא עשה. יחד ע מ ו באכל עת, אתה וגם אני, קודשי־חוזים ל ש ו ב ב בארץ הזאת!

משה שמיר

פתאם, באמצע דיברה הציונות

כל הלילה לא הצלחנו לתפוש תנומה. איש מאתנו לא היה מוכן, ובעצם איש מאתנו לא ידע מראש היכן, מתי ואם בכלל יוגשם נסיון ההתנחלות הנוסף בשומרון. קריאה מחבר לחבר, כמו קליטת הבזקים מאו־שם, גייסה קבוצה קטנה שאינה זקוקה להסברים יתירים. גישנו דרכנו במעלה הדרך לשכם, בידים ריקות — לא לבוש חם, לא שמיכה, לא שק־שינה. עברנו, איפוא, את הלילה צפופים במכוניות, או על הקרקע הגלויה, או על רצפתה של תחנת־הרכבת העזובה.

עם שחר — וכוכב הבוקר זהר בכל יפעתו בברום המזרח, בעל הרכס שממרך העתיקה, מעבר לכביש, מעבר לאנכנות־היחידה של יחידת הצבא — עם שחר קמתי בעל מעבר הקור ויצאתי לצפות בזריחת אור ראשון עם אדמת „אלון מורה". לאחר שבערב הקודם הפצה ההוכיחה עם האנשים את כל תשומת הלב. והנה טוב — ואנשים. ברחבה אבל בבניין התחנה כבר קמה, בתפילה, מנין של משכימי שחרית. אלה מתפללים ואלה עודם בניהים את התפילין ואלה מצטרפים ובאים. אמרתי אל נפשי — ואני כבליריק שמיטב כוחו לקלוט ולשתוק — אמרתי אל לבי: „הקוק את הרגע הזה בזכרונך. יבוא יום ותאלוך: האמנם ראית רעיון בהתגשמותו? החוית במוחש ובממש רגע של חלום־גאולה שנהפך למציאות? הידעת את תבונת תמצית התחייתו של הדור? ככל שתחפש בזכרונך וכל שתפלה רגעים ושעות — לא תהיה לך תמונה ברורה ונהירה כל־כך, פשוטה ותמימה כל־כך: בוקר ראשון לתפילת היהודים על אדמת ארץ־ישראל. זו היא התגשמות זו!"

אני יודע כמה נלעג וכמה מוזר נשמע הדיבור הזה באזני אנשי התרבות שלנו, הכביכו רחבי־האופק. אבל כה אעשה להם — אני איננו רואה לא הוכן אחר לא סבל אחר ולא צורה אחרת לכל מה שנעשה בהיסטוריה שלנו בדורות האחרונים. רקדנו הורה וייבשנו ביצה ולחמנו בשדות־הקרב ובנינו ערים וגידלנו ילדים והקימונו בתי־ספר ונכשנו צבים והנפנו את דגלינו — אבל תמצית, סכל פשוט של שנים־שלושה קוים המלכד בתוכו את הכל — תמצית אין אלא זאת: יהודים (יהודים מתפללים) על אדמה (אדמה ארץ־ישראל). את זה לא יגזול מאתנו איש — את זה לא יגזיל איש לא ממאה המכישים המתנחלים עצמם ולא מאלפי הצעירים הזוקים שבאו להזדהות אתם. הם הגידו שוב את הציונות, במלוא הכוח ובמלוא צלילות הקול, בימי מבוכה ובבצעם אורות. ואם הגיע הקול הרחק יותר — והאי טוב: פתאום, באמצע ועידות־הכזב הנוסחאות־השקר, באמצע גאותי־ההסתה והצהרות־השמעמם, פתאם באמצע דיברה הציונות.

●

ודמה, כי גם ידיבים ושונאים חשו בסוד־הכוונה ובכונת־הכבשה של המתנחלים. הם הבינו כי אין השעה כשרה לדבר נגד עצם הכבשה. ואכן, עד מהרה התחיל נסיון רב־שנים, הגיך אסכולות־של־צביעות ומשטרים־של־דיכוי, להראות את כוחו: מסכת שליכה של שקרים קטנים וגדולים נרקמה סביב נסיון ההתנחלות בשומרון, כשמסרתה אחת: להסיח את הדעת מן הגילוי המפתיע והמרגש של התלהבות המונים ולהקים סביבו הפאורה דימונית־מבהילה של איום מזימה מדינית, של הסתה למרד בשלטון, של התנגלות לדימוקרטיה.

לפי מסכת שקרים זו לא היה כל מעשה ההתנחלות בשומרון אלא תרגיל מתוכנן מראש, בהשתתפות (או אפילו בהדרכה) האופוזיציה „הימנית" רחמנא ליצלן, הליכוד וגם המפד״ל — תרגיל להחלשת הדימוקרטיה בישראל. בטרם נבדוק מי ומי הם המדברים בשם הדימוקרטיה — יש לשוב אל העובדות: מעשה ההתנחלות היה כולו ביזמתם ובתכנונם של אנשי קבוצת „אמונים", רובה חלוצים ואנשי־התיישבות, אשר החליטה להאבק בכל הדרכים האפשריות במסגרת המדינה למען ההנחלה יהודית ביהודה ובשומרון. כל האנשים האישים אשר הופיעו במקום בערב הראשון, או במשך היום שאחריו ואף אחר־כך — היו בהוראת אזרחים. היו בהם שידעו יותר מאחרים כי בשהה עומד להתרחש — אך איש פרט לאנשי „אמונים" לא היה מעורב בתכנון או באחריות לביצוע המבצע. אנשי „הליכוד", ובראשם חברי הסיעה בכנסת, פעלו למן הרגע הראשון במסגרת ברורה של ריכוך ההתיחות ושל חיפוש דרכים למגע בין המתנחלים לבין השלטונות. אין כל ספק, כי העובדה [illegible] של המתנחלים נדחה החילה ביזמים (כעצה נבון), שהיו הרבה להפגנה המתירתית (ואחר־כך התגלה באורח מסודר, ללא צל של אליכות — היא בבירה כמרעה הוצאה כמתי עירבנם האחראים), הסקילה המיוסיצה של דגני כנסת מהיומה ומהבפיל. הייתי שם וראיתי זאת, עצה אחר עצה, ביום ובלילה וללא הפוגה.

●

שיר אחר, כיא דריש אלא זבחון כוב כדי להכיתו — ואחר כהכהקתו הגביל הדרך להכרת האבת הגדולה שבמעשה ההתנחלות — בנסה לספר לנו על כך ש„ההתנחלות כולה היא בערכת מתוכננת על־ידי הממשלה, לפי הסכמתה ואישורה ובכוח מינתה ההדרכה". האמת היא, כי בלי כאבק כלכמה וללא קביעת עובדות בשטח על ידי הבורות הלוצים ואירגונים פורצי־דרך — אין כמעט ולא היתה התיישבות בארץ הזאת. גלך לוחקא בהיפך הסדר הבירוקרטי. כן הבאתר אל המוקדם, בימים אלה כמש מתהל כאבקם של אנשי „צלחבה", [illegible] להזור אל מקומם ולישקם את בתיהם. כי שהכניד אותם בשנותיהם הראשונות, גם בימי האינפסיפיה הגדולה ביותר — ידוע כמה מאבקים ורמה קקימה, כמה מאבקים נגד אלימות וצרות־מות כלכבלה היו דרושים כדי לפתח שם כל מושב חיוכי, תרבותי או אפילו משקי. מה קורה ב„אופיריה" היא שארם־א־שייך? — היה זו שם משהו אלמלא ההחלטות ראשונית על דעת עצמם? מה בעניין דיזהב, נביעות, — הרי כל פקידי הממשלה, עם כל מכוונותיהם הצבדות ומשכורותיהם המכריאות לא יכלו להכריע את הכף — אם על הכף העניית יינתנו הסבל הצרות, הריצות הקשיים שסבלו מתיישבי הבקוכות הללו, עד שהצליחו להתנחל במה. הנה בימים אלה שמענו על בציוריכושב „אליפלט", המתמקפים זה ארבע שנים על דלתות כל המוסדות, הממלכתיים וההסתדרותיים, כדי לקבל חלק אדמה בגולן — עד שנאלצו אף הם לבצע התנחלות עצמית בימים האחרונים. אמנם, הוא לא זכתה להשומה־לב בגלל המהומה סביב ההתנחלות בשומרון — אך מכל הבחינות היתה היא אחות לה. איך קם קיבוץ „ביום הגוש", ראשון ישובי הרבה? האם מישהו שלח אותם? כמה זמן עיגו אותם בלך־ושוב עד שקיבלו „אישור"? מה היה והיתה, ערב הנסיגה מקתיפורה, עם נקודה ששמה „קשת"? — הסתגנה לעיר. פלשה לכמה מבנים, התמקמה, והחזיקה לעבור — סולקה מהמקום, אך יחד עם זאת אילצה את הממסד להכיר בקיומה ולהקציב לה אפשרות חיים במקום סמוך.

איך נבנתה „קרית ארבע", היא חברון — האם מישהו שכח? ואיך שב ונגאל „גוש עציון" — אם לא על ידי בני כפר־עציון, אשר קמו ופלו ועשו מעשה, בלי להכות לאישור? אבל נחזור אחורה, נרחיק ונצמיק עד אל הפנים שבמכרים קום המדינה — ואז נראה את האמת הגדולה, הקבועה גם בלב מעשה ההתנחלות בשומרון. בימי הזוהר של החלוציות לא היה כמעט קיבוץ או מושב שלא נאלץ להיאבק קשות, לא רק עם הכימעיל הבריטי אלא גם עם הממסד הישובי־היהודי, כדי להגיע להתיישבות. פיתחו את ספרי הזכרון של כל קיבוצי הפאר שלנו — מכל תנועה שהיא. אין כמעט קיבוץ ואין מושב שלא יגולל את הפרקים ארוכי־הצפיה ונפתלי־התקוות והאכזבות של המאבק על מקום התיישבות. ובסופו של דבר לא היה ואין כמעט אף קיבוץ או מושב שלא רשום בספר תולדותיו דף אחד מפואר ששמו „הפרת החלטה הבוכית"!

למעשה ההתיישבותי החלוצי, המרחיב גבולות — היו תמיד שני אויבים: „בעל הבית" שבראש הממסד מזה — השמאלני, איש־השלום, שבקצות המחנה, מזה. בעל־הבית פחד מגלויים, לא האמין ביהודים, גוהר בעיקולים „כלכליים" שבעצם היו קוצר־ראות, ואילו עוכר־ישראל השמאלני, המתוסבך, נכבה־תרות — שנא סתם, שנא כל מעשה ציוני, כל הישג ציוני. אסוננו הוא, שהיום מתחברים שני טיפוסים אלה בחזית אחת.

●

הויכוח הוא לא על הדימוקרטיה ולא על דרכי ההתיישבות ולא על היחס בין חברי הכנסת ובין הציבור הרחב. הויכוח הוא על הציונות, על ארץ ישראל, על נסיגה או אי־נסיגה. מה שקרה כאן הוא, שמצד אחד התעוררה הפגנה אדירה של אהבת עם ישראל לארצו ונאמנותו לארצו ומסירות נפשו לארצו — ומצד שני התארגנה התנועה לכנן הנסיגה, אשר שמטה זה כבר את דגל השלום ולא נותר לה עתה אלא אידיאל אחד, כיזוס־נצחות אך בשל־כך גם גלוי לעין: לסגת, מיד, מהר. „לשמור על הנוסח הדיפלומטי", כפי שקורא לזה קיסינג׳ר.

יתכן, כי ישנם כמה יהודים טובים ש„הפרת החוק" שבמעשה ההתנחלות היא שפגעה בשלוה־נפשם, ולאו דוקא המשמעות הפוליטית שלה. אבל הגוש הגדול העומד בברכו „תנועת המחאה" נגד ההתיישבות, הגוש השמאלני על שלוחותיו, לא יוכל להסתיר את צבעו האמיתי. אי־אפשר שהוא יסמוך בבידה כזאת על קוצר־זכרוננו, עד כדי לא לחשוש בצילם של מגני־[illegible] ראותה אנטי־ממלכתיים, פעולה אלימות נגד החוק והמשטרה, שהוא ערבת תמיד וקשר להם כתר־תהילה, כאילו יש בהם לעשות סלדי־הברה והלכי־רוח בישראל — אף כי תביד סבבו על אותו קובץ פצילים. דיינו שנזכור מה הרשה לעצמו השמאל האנטי־ציוני והספקי־ציוני בפרשיות כמו אקריט־ובירעם, פיתחת רפיח, שחת 8 בגליל בימי הקמת כרמיאל, או בהפגנות אלימות בעניני פנים, כדי שנעריך נכונה את כוחו ומשקלו של טיעונו בזכות הדימוקרטיה. כאשר אני שומע את אנשי השמאל משמים את ההתנחלות בשומרון להתפרצות־הזעם המאורגנות נגד הכנסת — בימי הויכוח על השילומים בראשית שנות החמישים — איני יכול שלא לשקוע לרגע בזכרונות־נעורי, הימים, כאשר השתתפתי (תוך ספיגת מהלומות בידי משטרת ישראל) בהפגנות של מפ״ם נגד ממשלת ישראל וכאשר „עליתי" על הכנסת יחד עם שלונסקי ואהרן מגד ואחרים, כשבליבנו להוסת הסיסמה המפ״מית של אותה תקופה: „כן להפר חוק, כן לשבור — לעת כזאת". ההבדל היחיד ביני לבין חברי היה — שהם אישים יצאו יבשים ואילו אני נשטפתי בסילון־מים עצום ממכוניות כבאים שניצבה להגן על הכנסת מפני המפגינים מימין ובשמאל גם יחד.

אין ויכוח על דימוקרטיה, ולא מאלה המבולבלים היום עיניים צדקנות כלפי כס־החוק המקודש, נלמד שיעור בדימוקרטיה. עולמם של אלה כולל מושכל ראשון של צביעות פרבאנגנית: „לנו מותר — לאחרים אסור". נבדוק אותם לאמיתם, ונראה מיד: הזועמים על ההתנחלות בשומרון הם ברובם הגדול ובנותני־הטון שבהם — אותם אנשים ואותם ההנהגים המתנגדים גם להתנחלות בגולן, להתנחלות בבקעת הירדן, ליישוב הנגב, לביקות רפיח. אין זה מקרה, על כן, שלגל־ההסתה שלהם פתלווה צליל כאיום של סידור אישי. הראשון, הבולט ובמשקו מצאו את הקרבן האחרים יודעים על מקרים שהות בולטים, באמני „עולם הבהיר" לא יודעו בשימוש בשיטותיו, כאשר יהיה להם צורך בכך, כי להם — בוחר. הכל, על כן, כאמור, המיחוד האישי החסתה המפלגתית דווקא נגד גורמים עשו כל שביכולתם כדי למתן ולרכך את המתח — שהרי אלה הם הגורמים הנושאים היום במאבק לכינון התיישבות רבת־ממדים בכל רחבי הארץ.

יש ויכוח, יש מאבק — והם ימשכו ואף יגברו. נאמני הציונות, היהודים והבנים, כי מפעל התחיה של עם ישראל עודנו בראשית־הדרך להגשמתו — חייבים להצביע על השאלה האמיתית אשר סביבה נגושה המערכה. לדעתי, שאלה זו היא אחת ופשוטה. מה הוא המסמך המחייב את ממשלת ישראל: תוכנית־באזל, תוכנית־אלון, מגילת־העצמאות — או הספר הלבן של ממשלת המנדט?

דוד לאור

ה„פוטשיסטים" שלנו

כיצד עושים פוטש? זו תורה שלמה והיא צריכה ליכוד, היא הפכה גם לנושא של כמה מחקרים מדעיים, אשר שניים מהם לפחות ידועים לנו: הם כתובים בידי מומחים לדבר משני עברי המתרס הפוליטי והסוציאלי, — לייב טרוצקי „שלנו" מזה, וקורציו מאלאפארטה מזה. כלומר, — בידי ראש המהפכה — או ה„פוטש" הבולשביקי ב־1917, ובידי סופר החצר של המהפכה הפאשיסטית באיטליה, הסופר, העתונאי ואמן הרי־פורטג׳ה המבולה הבוכשר, כבקורבו של מוסוליני ומחבר הספר „הטכניקה של ה„פוטש"", שיצא לאור בראשית שנות השלושים והורגם לשפות רבות. אגב, קורציו מאלאפארטה זה הפך את עורו באחרית ימיו, ביקר בסין העממית, נעשה „פרסונה גראטה" בבחנת הקומוניסטי, — אך זה לא שייך לענין. זה קורה לפעמים.

ובכן, — מהי ה„טכניקה"? שני המומחים בתחום זה נותנים כמה עצות טובות ל„פוטשיסטים" — או למתעכבים לצירית „פוטש" כשני המחנות, עצות המבוססות או על נסיונם האישי העשיר (טרוצקי) או על חקר יסודי של מהלך ה„פוטש" שנעשה בידי אנשי „ההלצות השחורות" (מאלאפארטה).

אז קודם לכל, יש להסתער, כמובן, על מרכזי השלטון ולהשתלט עליהם. אך חלילה להם, לאנשי ההפיכה, לשכוח — כמציינים ה„מומחים" — לתפוש בכוח גם את מרכזי התקשורת הממשלתיים ובראש וראשונה את תחנת הראדיו הממלכתי והדואר (והטלוויזיה טרם היתה אז בעולם), וזאת כדי לכבוש את המיקרופון ולשדר באמצעותו להמוני העם את בשורת ה„פוטש" ואת מינשר מנהיגיו, המבטיחים אושר ורווחה לאוכלוסיה תחת השלטון החדש...

■

לך — עשה „פוטש"... אצלנו. לך עשה הפיכה עם „הגוזלים היהודים", — כאשר גם בלאו־הכי, בלי ללמוד את תורת טרוצקי ומאלאפארטה — אולי גם של סבא כאן — השתלטו כ ב ר בכוח גם על הראדיו וגם על הטלוויזיה — הטכנאים, הם הטליפים שב, והם הקובעים אם ישדרו לעם הסוכן בציון רק את קולהכו ואידיהסייד, או גם „ניקוי ראש" — כשהוא נשאר עדיין ד׳ בלוהלך — עם סתם סרט שמפסיקים אותו באמצע, במקום הכותח ביותר, כדי להרגיז עוד יותר את הציבור. ה„פוטש" הוא איפוא כבר שם בעיצומו, — ולמה דרוש „פוטש" חדש?

כלומר, — כל ה„טכניקה" הזאת — כיצד עושים הפיכה במדינה, כפי שמציגים אותה שני המומחים הנכבדים הנ״ל, אולי גם השלישי, — אינה ניתנה ל„יישום" בתנאים שלנו. שכן, הטכניקה עצמה — כלומר, הטכנאים — כבר השתלטו על אמצעי התקשורת ושום כוח לא יזיז אותם משם. ואשר לשאר מוסדות המדינה, — כי יפו לנגוע בהם לרעה? לכל היותר, יערכו הפגנה — באישור המשטרה — ליד משכן הכנסת או ליד מעון ראש הממשלה, עם כמה כרזים וכמה צעקות — ויתפזרו בשקט כילדים טובים, לפי בקשתו הנרגשת של השוטר אולאי, זה של קיקיון, כמובן.

אומנם, נעשה פעם נסיון להלחיני כבעין כבד. אחד הסופרים ביקש ההפקר לקפוץ דרך העבד ולחדור להוך הציבה שליד ביתה של ראש הממשלה דאז. — אך זה היה סתם מעשה קונדס חברה׳כאני, שאין לזקיחים אותו ברצינות. בה גם ה„פוטש" האקרובאטי זה בא במסגרת של הפגנה פרטית, שנערכה בידי חוגי ה ש מ א ל בעניין איקריה ובירעם, — וההאיל וכו׳. אין לדבר אצלנו על „פוטש" או על אקט אנטי־ממלכתי. זה סתם פיקניק — או אולי „הפנינג" — של ילדים טובים, בלי כצפון ואנשי כצפון — לרבות בני קיבוצים, הרוצים להתפורקן לספרת רוחם.

לכל היותר אומרים במקרים כאלה: ישחקו הנערים לפנינו. הם יגדלו קצת, יתבגרו — ויירגעו. כלום אינם שייכים הם עצמם למחנה האידיאליסטים של כובשי השממה? ואחר ככלות הכל, — כלום אינם שייכים לקואליציה? ובכן מה הרעש בכלל?

■

כיצד עושים בכל זאת „פוטש" — אצלנו? לפעמים, — בפאריס כזאת, בעיר האור המהוללה, עשו הסטודנטים באוניברסיטה, במאי 1968, נסיון של „פוטש", אשר הרעיד גם את כסאו של דה־גול, ששכן אז פאר בארמון אליזה. הקימו מתרסים בבולוואר סן־מישל, עקרו אבני מדרכות, הציתו מכוניות, התכתשו באבנים ובבקבוקי־מולוטוב עם המשטרה, ניפצו מרבטה — והיה ש כ ח!... האדון מבפיצה — ראש הממשלה דאז — הופיע בבהלה, רועד כולו, אצל הגנראל־הנשיא וביקש להסתייע עדיו ביותר מרצונו המוב על כס הנשיאות. [illegible] הגנראל, אשר מצא לו דרך אחרת — יצר חסאי יצא אל יחידות הצבא המאמינות לו, כדי להביטה לעכבי את מביכתו בכצה הצירך — וה„פוטש" נכשל.

לא כן אצלנו. אצלנו עושים „פוטש" בצורה — בליה והפילין, ובצורה השם, כברכן. אצלנו לוקחים צידה לדרך — הרבה אמונה בנצח ישראל והרבה אהבה עם ישראל וארץ ישראל, ובצירוף בבני אבירהם אלה, שלוו את העם היהודי בכל דרכיו מימי יציאת מצרים. ייבאים לדרך־לאדירה, אשר הובילה בכל זאת אידיבהוא לדרכו של יעקב אבינו — אל שכם. „ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו מיד בני־חמור אבי שכם במאה קשיטה". [illegible]

בנפרייהם ובזכיתיהם הלכו איפוא המתנחלים אל ארץ אבות, שנקנתה בכיבב בכסף של אבינו יעקב, וכם יהוב נתנו להביא צליל התנה הרבה הבגבבה — אלון מורה.

ראינו אותם בתפילתם, בתוך חורשת העצים הדלילה שבה מעט נתנה צל בימי השרב של חודש אב — והיה איזה סוד קודמים בתפילה זו. שגם „אפיקורס", ר״ל, עומד נרגש ונפעם לפניה. דומה, שהיה זה הצדיק מטשרנוביל, שהוציא פעם את חסידיו מבית־המדרש אל היער וערך שם תפילת מנחה־מעריב — אחד הסופרים הנשכחים היום כשבט הסבילנסקים, שחתם על דברי הפריחה שלו בכינוי „סיקי", כתב סיפור יפה מאוד על תפילתו זו של הצדיק, — והנה היא נערכת לנגד עינינו — ולנגד ההיסטוריה — בחורשה אלון מורה, היא סבאסטיה הרומאית, היא שומרון העברית...

כ ך עושים „פוטש" אצלנו. בתפילה אל בורא עולם — ובצום של תשעה באב.

■

כלום הרגיזו מישהו? או, כמובן — כמה אנשים התרגזו בבוא השמועה אליהם. אומרים, שהגברת פדווה טוקאן, בת שכם, המשוררת המהוללה, שלאחר מלחמת ששת הימים כתבה בשירה כי אדיר חפצה לזלול כ ב ד של חיילי ישראל. — כעסה קצת על „חוצפתם" של יהודים אלה. אולי גם כתבה שיר חדש. גם ראש עיריית שכם היה קצת מרוגז וקרא לישיבה דחופה של המועצה העירונית, גם הביע את „מחאתו" לפני המושל הצבאי, ולמרבה הצער — גם כמה יהודים טובים היו ברוגזים, כמה מהם אפילו יותר מן הערבים עצמם... באחד העתונים כמאנו אפילו „שיר" שאנשי ה„פוטש" באלון מורה זכו בו בכינוי „ג א נ ג ס ט ר י ם". — לא פחות ולא יותר! אין זה מן הנמנע — אם כי ידיעות ברורות ומדוייקות על כך חסרות עדיין — כי יאסר ערפאת, אורח־הכבוד של הקרמלין, התבטא בצורה דומה קצת, כאשר נכסו לו על מעלה ההתנחלות בשכם והוא מכב אזון קשבת והביכה „מוסרית" מלאה אצי מאותיו העומדים, כידוע, מאז ומתמיד על משמר המוסר והחוק הבינלאומי, ונפשם סולדה מכל מעשה „פלישה" — ל א עליהם.

יתכן מאוד, שהתרגז קצת מידענו האדון הנרי קיסינג׳ר, כאשר קרא את הדוח הטלגראפי שהוגש לו בידי עוזריו מן הסטייט דפרטמנט, ולפי מה שנכתב בימים אלו בעתונים, גם אחד מצעירי מפלגת העבודה הרואה את עצמו כבר כ ש ר במשל. הבוזר, ספק את זעמו על ה„פוטשיסטים" וגם החבר יצחק בן־אהרן בכבודו ובעצמו יצא מכליו...

אך בינינו לבין עצמנו: מתי ל א הרגיז מפעל התיישבותי כלשהו שלנו, שנעשה בדרך כלל בתנאי מחתרת כמעט, באווירה רומאנטית ביותר והרפתקנית במקצה — כאילו נלקחה מפערבון אמריקני גרוזן ומלהיב את הדמיון — מתי לא רגזו ידידינו הערבים הבריטים, ולפניהם — התורכים? פתח התקוה, שקמה במקום מאלאבס — לא הרגיז זה? תל־אביב, שקמה על חולות יפו — לא הרגיזה? דגניה — היא אום ג׳וני לשעבר — לא הרגיזה? קרית ענבים — הדדילב הערבית — לא „דקרה" את העיניים הנגיעה, וישובי עמק בית־שאן על תקופהובה ובגדל, ואחד־עשרת ישובי הנגב שהוקמו בבודי־סודות, באישון לילה, מתחת להקבבם של הבריטים הזועמים, שהועמדו בפני עובדה קיימת, בימים הגורליים שערב הכרעה על גורל הארץ והלוקה, — האם כל זה לא הרגיז?...

נודה על האמת: כל ק י ו מ נ ו כאן שיבת ציון בכללה, ירושלים העבריה ותל־אביב וחיפה, ושלושת מיליוני היהודים תושבי מדינת ישראל, וכל נקודת יישוב חדשה וישנה, לרבות הקיבוץ של החבר יצחק בן־אהרן וקיבוצי השומר הצעיר, — כל זה „מרגיז", מרגיז נורא את הגברת פדווה טוקאן וידידיה ובצורייה מבני עברי הנגב הירדן...

יצריך פעם לתמיד להחליט — באופן ובגילוי־לב: אם אין ברצוננו „להרגיז" — לא את האדון קיסינג׳ר ולא את החברים במוסקווה ואת אורחם הנכבד, אם אין לנו זכות להתיישב באלון מורה ובבית־אל ובשילה, — מה אנחנו יושבים עד פה? צריך לקחת את ה„פקלאות" — ולנסוע... השאלה היא רק — לאן?

■

אין לקנא ברמטכ״ל, כאשר בתוקף החלטת הממשלה — שיושבים בה גם תלמידיו של דוד בן־גוריון — קיבל את פקודת הפינוי ובלב כבד, במלוא הטאקט והאבירות הג׳נטלמנית, נאלץ למלא את הפקודה.

יראו נא את חיילי ישראל, יחד עם ה„פוטשיסטים" בכיפות הסרוגות, על נשותיהם וילדיהם — כיצד התנהגו באותן השעות המרות והקשות של הפינוי. פעם התלוצצו היהודים הטובים בארצות הגולה, כיצד זה יהיה פעם, כאשר תקום מדינת ישראל העצמאית והשוטר הישראלי יאלץ לאסור — יהודי. כה יהיה כאשר היהודי י ת נ ג ד למאסר: או אז — אמרו ליצני הדור — יפנה השוטר קודם בדברי שידול ידידותיים. והיה אם גם זה לא יועיל, יאמר ל„גולן היהודי" — „שכו אני אחיה ואהיה בריא, שתלך אתי לבית־הסוהר"... „הו, אם אתה מתמצא ב כ ו ח" יגיד לו היהודי שנתפס בקלקלתו, „אוי אין לי ברירה — אני נכנע, ו ה ו ל ך"...

נשאיר נא לדבר ההיסטוריה את ההכרעה — מי צדק בפרשה הטראגית של אלון מורה: ממשלת ישראל וצבאה או המתנחלים, הראויים לכל הצל״שים וזכו לכל הכינויים הבעל־כים שישנם במילון העברי והלועזי — לכן „המתכלים" (פליטת־פה) וה„פולשים" [illegible], ועד ל„פוטשיסטים" ואפילו ל„... גאנגסטרים". אך מי שראה — על אף הטכניקה של הטכנאים שהשתלטו על הטלוויזיה — את סצינות הפינוי, את התנהגותם של החיילים והמתנחלים גם יחד — לרבות אלה שישבו על העצים, אך נכנעו בפני ה„כ ו ח" של צה״ל, — בוודאי היה לזכור בלבו בשעה של גאווה:

— אשריך ישראל, אם יש לך צבא כזה ואם יש לך... „פוטשיסטים" כ א ל ה!

אותות המלחמה ואיתות למו״מ

(המשך מן העמוד הקודם)

…ערב מלחמת יום הכיפורים למצרים את דרך החשיבה של הנרי קיסינג׳ר ויישם אותה בסכסוך הישראלי—ערבי. הוא טען, כי לא יתכן משא־ומתן ישראלי־ערבי רציני בלא שילווה עימות צבאי, הדגיש שהמו״מ צריך להימשך לפני הקרבות, בזמן הקרבות ולאחר הקרבות.

באותם ימים לא שעינו הרבה להצהרות בעתונות המצרית. אך על נוסחה זו חזר אחר־כך סאדאת עצמו, ואנו נוכחנו ביישומה בעת המו״מ על הפרדת הכוחות בין ישראל למצרים.

השאלה הניצבת היום לפנינו, ערב השלב השני של ועידת ז׳נבה, היא לא איזו מפה נציע למצרים או לירדנים או לסורים, אלא כיצד לשכנע אותם להכנס למו״מ רציני בלי כל מבחני־האש שהערבים סבורים שהם חיוניים להם כלווי למו״מ; כיצד לא לבוא בהדמיה של חלשים לשולחן הדיונים — התדמית הצלולה למנוע כל מו״מ רציני ובוודאי לא לאפשר התקדמות כלשהי בדרך להסדר. שהרי תדמית זו איננה תואמת את המציאות ואיננה משכנעת את הצד האחר להיות נכון לפשרות הטריטוריאליות שאנחנו רוצים להשיג.

■

ספק אם ההצהרות הישראליות והאותות האחרים אשר ייראו בעתיד לגבי הכרגנות הישראלית ייקלטו בדמשק.

מתקבלת יותר על הדעת ההנחה, שהסורים יקלטו יותר את האותות של הנשק הסובייטי ושל התמיכה המדינית הסובייטית וינסו ללוות את ועידת ז׳נבה באיומי מלחמה, ביצירת אווירה מלחמתית ואף בוהגרויה אי־פה אי־שם.

כאשר התנהל המו״מ להפרדת כוחות עם סוריה שידל אותנו ד״ר קיסינג׳ר שנחזיר את קונייטרה לסורים באמרו כי הם ישבו את העירה באזרחים וזה יהיה איש שפניהם לשלום ולא למלחמה.

אך האותות שהבטיח לנו ד״ר קיסינג׳ר בושש להגיע. הסורים לא יישבו מחדש את קונייטרה באזרחים, כשם שהמצרים החלו לשקם את ערי התעלה להחזיר קצת מהחיים האזרחיים בה. אמנם, באחרונה עולה מפילות השיקום הצבאי בתעלה על פעולה השיקום האזרחי, אך תנודות אלו רק בצביעות על התנודות בשיקולים המצריים בין כיוון ההסדר המדיני וכיוון הדרך הצבאית.

אצל הסורים דומה שאין שום סימן לשיקום אזרחי. הכל מכוון למטרות הצבאיות ועובדות אלה מחייבות, כמובן, את ישראל להזעיק את מי שהתברך בהסכם ההפרדה — את הממשל האמריקני — נוכח התפתחות זו והמסקנות הנובעות מתוכה.

שהרי הסורים, ואולי גם הסובייטים, עלולים לפרש את הקשיים שבהם שרוי עכשיו נשיא ארה״ב בשל גרב ההדחה המתהפכת מעליו כימים ש„אין מלך בוושינגטון", והם עלולים לנצל את זאת בהדחה צבאית. אף בגלל זה חייבים אנו להזעיק את דעת הקהל האמריקנית לסכנת המלחמה וזאת כדי שהחלק השני של הסכמי ההפרדה — אותו חלק שבינינו ובין ממשלת ארה״ב בדבר חיזוקו של צה״ל — יבוצע במהירות ויסייע להרתיע את הסורים מפני ההדרדרות למלחמה.

■

מי שחושב כי הצהרה שלנו על נכונות לפשרה טריטוריאלית ועל רצון כן בהסדר של שלום דיה להצעיד את המו״מ בינינו והערבים קדימה איננו אלא טועה. מו״מ זה כשם שאיננו צריך להתנהל בתוך הפגנת כוח אסור שיתנהל כתוך מצב שיכול להתפרש כחולשה.

ההצהרות שנשמעו באחרונה בישראל, גם אם נחשבו קיצוניות, איננו במידה כועלה את קולית והולקאה העצמית שנשמעו בימים האחרונים והפגיעו לערבים ולידידיהם מעבר לים פרספקטיבה נכונה להערכת כבקלנו המדיני והצבאי ליד שולחן הדיונים. בראייה נכונה של עמדת ישראל, בהערכה נכונה של בנונוהה להתבדד על העיקר, טמון כוח הצלחתו של כל מבצע ומהן, שבשמצו לשאה יהלה ולא רק להת.

משה זי״ק

ראש הממשלה י. רבין יבקש מן הרמטכ"ל מ. גור לחדול מהכרזות על אפשרות מכת־מנע ישראלית

אבא אבן „מזכיר נשכחות" ● מה חולל את אווירת ערב המלחמה? ● ידיעות מדיעיניות מגלות כי מדינות ערב רוקמות מזימות על מעשי איבה נגד ישראל ● קיסינג'ר מציע נשק תמורת נסיגה ● מוסקווה מחזקת ידי הפלשתינאים ● י. אלון נאלץ להתחיל בארה"ב מבראשית

מאת יוסף חריף

אל יותפלא הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור, אם יקבל בימים אלה מכתב — או אולי פנייה בעל פה — מראש הממשלה עם „בקשה" שיחדל מהכרזות, רמיזות או גלויות למחצה, בדבר אפשרות של הנחתת מכת־מנע על סוריה או על כל מדינה ערבית אחרת.

חברי הממשלה, כמוהם כאזרחים רבים, הוכו השבוע בתדהמה: בלא שדובר על כך בממשלה החלו מתבשרים ללא חשד, מספר פעמים תוך שבוע אחד, כי מלחמה היא כמעט בלתי נמנעת. החל במצווה ראש הממשלה, יצחק רבין; הורה והחזיק אחריו שר־הבטחון, שמעון פרס והגדיל עשות הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור, אשר לא הסתפק בדברי התרעה סתם, אלא פסק בתקיפות: „בידינו אופציה הגנתית והתקפית ואפשרי מצב שבו נהיה אנו הפותחים במערכה!"

אם אמנם הסכנה של מלחמה היא כה רצינית — שאלו חברי ממשלה — מדוע לא סיפרו לנו על כך?!

על תרומתם של רמטכ"לים להעלאת ה־מתח באזור, באמצעות מבצעים ריסוריים פרסים יודע מר רבין מנסיון אישי. כאשר שימש הוא כרמטכ"ל קיבל מכתב חריף מראש הממשלה המנוח, לוי אשכול, אשר העביר על הנזק שהיה טמון בדברים ש־השמיע כלפי סוריה. ותבע ממנו להימנע ממתן הכרזות בלתי מוסמכות (המכתב ל־רבין נוסח בשעתו, ככל הידוע, על־ידי השר ישראל גלילי...).

היה הדבר חדשים ספורים לפני פרוץ מלחמת ששת הימים ביוני 1967. התקריות בגיזרה הסורית הוחמרו על רקע נסיונות סוריים למנוע עיבוד קרקעות ב־ישובים ישראליים תוך שימוש בארטילריה ובאש מקלעים. יום אחד יצא הרמטכ"ל רבין בהכרזה, כי השקט לא ישרור באזור כל עוד ייראה על כנו המשטר הקיים בדמשק!

הסורים יכלו לראות בדברים אלה מפי אישיות מוסמכת כרמטכ"ל יותר מרמז, ש־בדעת ישראל להפיל את משטרם ואפשר שיצירה להערכה זו גם קיבלו ממוסקבה. (באותה עת נקרא שגריר ישראל במוסקבה אל משרד־החוץ הסובייטי והוקראה באזניו אזהרה לבל תתנכל ישראל לסורים). על מהות אותה תרומה של יצחק רבין בהעלאת הכתה בגיזרה הסורית, בימים שדמשק לא בלאתה בלגרוף את מצרים למלחמה כוללת בישראל היו הערכות שונות, אך איש לא ראה בה תרומה חיובית.

אבא אבן שולח חץ לעבר רבין

כאשר ישב השבוע רבין בכנסת כראש ממשלה האזין לדבריו של אבא אבן, אשר אל וויכוחו עם האופוזיציה בעניין התנהלות בכנסת „שידבר" מדעת את פרשת הצהרות המלחמה של זוכרי הממשלה ודאי קלט את „השדר הסמוי", ששיגר לו שר־החוץ לשעבר מן הזוכן לגבי אותה התב־טאות שלו, שהזכירה את היוזמה שנקט כשום־מה השבוע הרמטכ"ל היום: „ב־מערכת ההרתעה ההדדית עליה מושתתת אותה מידה של יציבות הקיימת באזורנו — אמר אבן — נודעה חשיבות להודעות של מדינאים ואישים ציבוריים מרכזיים. זוהי סיבה הראייה לבחקר משנת 1967 ואילך, ומן הדין שתיקבע מדיניות מוסכמה ללא היגיונים ריבודייים".

היום יעלה, מן הסתם, רבין, רגישות גדו־לה יותר לגבי הפרשנות האפשרית של דמשק לגבי דברי הרמטכ"ל, שזכו לכותרות ענק בעתונות המערב, דווקא משום שהוא עצמו חזר והעריך — בעקבות דבריו של רב־אלוף גור — כי „אפשרות המלחמה היא כיום ריאלית".

אם בדעת ישראל להנחית מכת־מנע מדוע עליה להכריז על כך מראש? — היקשו חברי ממשלה — ואם לא, מה טעם ש־הרמטכ"ל מכריז שאפשרי מצב שבו נהיה אנו הפותחים במערכה?

יש להניח, כי ימצאו חברי ממשלה אשר יבקשו מראש הממשלה תשובה על תהיות אלה, אולי עוד בישיבת הממשלה היום.

רק לפני שבועות לא רבים, עם חתימת הסכם ההפרדה עם סוריה נאמר שאמנם בגוף ההסכם כתוב במפורש כי „הסכם זה אינו הסכם שלום, הוא מהווה רק צעד לקראת שלום צודק ובר־קיימא", אבל — כפי שהעריכה גב' גולדה מאיר בנאומה האחרון כראש ממשלה בכנסת — „ההסכם מהווה סיכוי רב. עם הגימתו וקיומו הקפד־ני נוצרת אפשרות הדדית להוליל שינוי היוצי רב־ערך ביחסים בין ישראל וסוריה".

ובכן, לא פיניה ולא מקצתיה. כל התקוה ל„שינוי היוני" ביחסים עם הסורים נגוזו עד־ארגיעה, והאפשרות של „מלחמה ריא־לית", כראש הממשלה כדבר עליה, איננה נוגעת רק לסוריה.

אוירת ערב־מלחמה

כהי הדבר שהתחולל לפתע ואשר הוליד את אוירת־ערב־המלחמה, שראש הממש־לה, שר־הבטחון והרמטכ"ל ביקשו להבהי־רה בפני האזרחים „השאננים"?

האם רק כדי להצדיק את גיוסם של עובדי מוסכים, שצה"ל נזקק להם כדי להכ־שיר בהקדם את כלי־הרכב הקרביים שלו, או של בעלי מקצועות חיוניים אחרים?

קשה להניח, כי הדיבאים אחראים היו משתמשים ב„גימיק" כזה כדי להשיג מטרה זו. על־ידי כך אפשר אמנם ביתר קלות לגייס בעלי מקצועות לצה"ל בלא לעורר טרוניות ותרעומות מיוחדות בדבר אי חלו־קה צודקת של נטל גיוס המילואים, אך על־ידי כך גם אפשר לגרום להצתת מלח־מה. וכי מדוע צריכה סכנתנו להבהיר עד להנחתת מכת־המנע על־ידי ישראל, שכא־מן יסלו את היוזמה לידיהן. ואם לא לפתוח במלחמה ממש — מדוע ירצו לצאת־ולתת על שלום אם פניה של ישראל ל־בלחמה?

אף אולי יחשוב מאוידהוא, שהדברים מכוונים לארה"ב, אם כדי „להקל" על שר־החוץ, יגאל אלון, להשיג את הכלים במהירות גדולה יותר, ללא שהיות מיות־רות, ואם כדי לרמוז לאמריקנים, כי ב־אוירה כזו, כשהערבים מצהיהים תרבות ומתאמים ביניהם סיבוב נוסף אין כלל טעם להיכנס לשיחות על הסדרים חלקיים נוספים.

אף אלה אינן נראות בהכרח כהנחות סבירות, שכן וושינגטון איננה כה תמימה וכאשר היא נאבקת על חיזוק מאחיזה ב־מזרח־התיכון ורואה בסטטוס־קוו „קטסטרו־פה" — לא תסמוך רק על הערכותיה של ישראל, ודאי תבדוק את הכתבותיה — כפי שאמנם כוחה בימים אלה — באמצעות מקורותיה שלה.

יש מי שסובר, כי הדבר דרוש בשביל שר־האוצר, יהושע רבינוביץ, כדי להכביד על הציבור את „מפצי ההפיטה" האחרונים שלו בתחום המסים והיטלים ואת אלה שעוד יבואו בזמן הקרוב.

תכונה ערבית למעשי איבה

ויש מי שהעלה את הסברה, כי אין זה מצב בריא כשהציבור מתחיל לחזור ל„אנ־נות ואינו חש את שעת־החירום שהמדינה שרויה בה ועל כן ראוי להגיע לו תזכורת קטנה. דוכה, כי גם הנחה זו מופרכת. קשה להניח, כי השאננות משתלטת על הציבור, ביחוד שהחוויה הטראומטית של מלחמת יום־הכיפורים עודנה לפקה טוב כמעט כל בית וכל שכונה בישראל: ב־6 באוגוסט יחלו בהעברת גופות החללים ל־מקום קבורתם הקבע. הפצע לא ייסגר באין רואים כבוזמן נפילתם. לבראה עשרות הלוויות ביום בכל עיר ועיר, בהשתתפות מפקדים חיילים וידידים ובני משפחה — אין איש יכול לחזור לשאננות. אפשר ש־עוצמת הכאב עוד תורגש עתה ביתר שאת. כה אם כן בכל זאת גרם לתכונת המל־חמה המסתמנת באופק?

שר הבטחון דיבר על ידיעות מודיעיניות שהגיעו לישראל ואשר לפיהן נתברר, כי מדינות ערב רוקמות מחדש מעשי איבה כלפי ישראל.

עתה ברור, כי לא הסורים אף לא ה־מצרים ניצלו את הפרדת־הכוחות לשם נור־מליזציה של החיים האזרחיים בקונייטרה ובאזור התעלה. ככל המסופר על כנת לשמור על „אופציית המלחמה" כנגד זאת הוזהר לאותם אזורים כוחות צבא, התחפ־רו, מקימים ביצורים וכיו"ב.

ממקורות מערביים נודע, כי בחזית ה־סורית, למשל, נשארה רמת הכוננות בצבא כפי שהיתה בעת מלחמת ההתשה, לפני התחלת השיחות על הפרדת הכוחות. סוריה משופעת בנשק חדיש ומתוחכם. הוכשרו צוותי טנקים וטייסים במקומם של אלה שאיבדו במלחמה.

אותם מקורות ידעו לספר, כי יועצים ומדריכים ממדינות שונות עושים עתה ב־סוריה ומכשירים בקדחתנות צוותים, לרבות צוותי טילים נגד מטוסים, שהוצבו במספר גדול לא רק סביב הערים הגדולות בסוריה, אלא גם בקו שחרור אליו בתחום הגבולות שנכבשה על־ידי צה"ל במלחמת יום־הכי־פורים.

במצרים ניכר גם כן המאבק הקדחתני להשלים את ארגונו מחדש של הצבא תוך שימת דגש על חיל־האויר. (מהעתונות נודע על עיסקת מטוסי קרב בקנה מידה גדול, בהשתתפות כל החילות של מצרים).

ונתברר, כי גם אצל הירדנים ניכרת פעילות גדולה מן הרגיל: בעתונות המערבית המקצועית סופר באחרונה על „תמרונים כרשימים" שערכו הירדנים ובהם הופגן שילוב של ארטילריה ושריון בכבה אזורים הסמוכים לישראל.

המהדקת ההקפה על ישראל?

קיימות הערכות שונות לגבי היכולת להח־יות את רעיון „החזית המזרחית", שהבולם לא הגיע לכלל ביצוע. על פי ההסכם הקודם מספטמבר 1968 הולקה המערכה הצבאית נגד ישראל לשני אגפים: מצרים ממערב. בסיוע חילות משלוח מאלג'יר, כ־כווית ומסודן; ומהמזרח — סוריה וירדן בהסתייעות חילות משלוח כעיראק ומסעודיה (מרכז הכוחות של „החזית המזרחית" היה בסוריה).

בין ירדן לסוריה

באין בתחום סורי ביכולת לגרוף את מצרים למלחמה נעשו באחרונה נסיונות מצד דמשק ליצור שיתוף־פעולה צבאי סורי־ירדני. אבל מקור מערבי מהימן המצוי במהרחום בירדן מעריך, כי אין לצפות להוצאה אופרטיבית מן המגעים בין דמ־שק ורבת־עמון בתחום שיתוף הפעולה ה־צבאי. אותו מקור גם מעריך, כי למלך חוסיין אין כוונה להשתלב ב„חזית המזר־חית". לעומת זאת, מדובר בשיחות בין ירדן וסוריה בגיבוש מהלכים מדיניים. זה אומר, כי אין סיכויים להידברות פוריה בין ישראל לבין ירדן, אלא־אם־כן תהיה מוכנה ישראל להיענות לדרישה הירדנית „להפרדת־כוחות" — כלומר, לנסיגה למרחק של שמונה עד עשרה ק"מ ולאפשר לירד־נים ליטול לידם את המינהל האזרחי ב־יריחו (הכוונה לגביה טכל בדומה לקוניי־טרה בשביל הסורים).

יש סיבה נוספת על שום־מה פחתו ה־סיכויים להצלחת שיחות עם ירדן וכל הדיבורים על פתרון „הזהות העצמית הפלש־תינית" במסגרת ירדנית אין בהם ממש. אף לפני שבועיים הרשמה בממשלה ה־דעה, כי אסור לה, לישראל, „ללכת יותר מדי" לקראת הפלשתינאים מפני שדבר זה עלול להחליש את חוסיין ואת ירדן דווקא לאחר שבשיחותיו בקהיר זכה להשיג מ־נשיא מצרים, אנואר סאדאת הסכים — הדבר אף זכה לציון בהודעה המשותפת — שהייצוג הבלעדי של הפלשתינאים, ש־הוענק על־ידי ועידת־אלג'יר, לארגון השח־רור הפלשתינאי אינו חל על הפלשתינאים שבתחום ירדן.

ובכן, הישג „ללא תקדים" לחוסיין. לאו דווקא. ראשית, כבר למחרת יצא שר־החוץ המצרי, איסמעיל פהמי, בהבהרה של ההודעה המשותפת ואמר, כי „הבעלות" של חוסיין על הפלשתינאים מצטמצמת רק לגבי אלה שבתחום ירדן ממש, אבל לא לגבי אלה הנמצאים בגדה המערבית או ברצועת עזה...

רמזון של קיסינג'ר

שנית — ואפשר שאלו הכוונות האמיתיות של מצרים — מקורות מזרח־תיכוניים גור־סים, כי בעצם מנסה סאדאת להערים על חוסיין. כל מה שהוא רוצה להשיג זה נסיגת ישראל מן הגדה המערבית. זאת באמין סאדאת ניתן להשיג רק באמצעות חוסיין, שיגיע להסכם עם ישראל — תודות ל„השפעה" אמריקנית על שני הצדדים, הן על ישראל והן על ירדן — וכשמסרה זו תושג ילחץ סאדאת למסירת הגדה לשלטונו של עראפת.

ידיעות והערכות המגיעות לירושלים וה־אומרות שהתייצבותו של סאדאת מאחורי חוסיין איננה אלא לצרכי טאקטיקה בלבד, מקשות על גיבוש המהלכים המדיניים ה־באים. נסיעתו של שר החוץ, יגאל אלון, לא באה בשום פנים כדי להציג בפני האמריקנים תכניות אלטרנטיביות של יש־ראל, לא לגבי מצרים ולא לגבי ירדן, אלא לנסות וללמוד מכלי־ראשון לאן מוע־דות צופה פניה של וושינגטון.

שיחות — עם מי?

מן הדיווחים שהגיעו בימים אלה מסתבר, כי אין, לפי שעה, לוושינגטון עצמה תמונה ברורה, אבל הדיבורים הכלליים נוסח קי־סינג'ר אין בהם כדי לעודד. בסעודה ש־נערכה השבוע בביתו של שגריר ישראל בארה"ב לכבודו של מר אלון הספיק קי־סינג'ר „לסגר". בדרכו משהו כללי ומעורפל כי „השיחות בעתיד יהיו קשות יותר מאשר בעבר". אפשר שבהתבטאות זו יש משהו מאמירה אחרת של ד"ר קיסינג'ר, בעת ביקורו בירושלים. שישראל תצטרך לעמוד בפני „החלטות מכאיבות". על כל פנים, בכל פעם כשר החוץ האמריקני דיבר על אפשרויות מעשיות לקירוב השלום — ושי־חות על כך מנהל ד"ר קיסינג'ר תכופות בחוגים שונים בוושינגטון — הוא הדגיש תמיד, כי שלום עם הערבים יחייב את ישראל להחזיר כמעט את כל השטחים, לרבות רמת הגולן. לא מכבר סיפר סנאטור הנרי ג'קסון, כי בביקורו של קיסינג'ר אחרי מלחמת יום הכיפורים, בעיצומה של ה־תנופה הדיפלומטית שלו במזרח התיכון, היתה, שרוב חברי הקונגרס, חלק גדול ובעל השפעה של כלי התקשורת האמריק־ניים ואישים במשרד ההגנה האמריקני לא סברו כמוהו. אבל קיסינג'ר לא נרתע בשל כך והוא היה נוהג להיפגש לשיחות אי־שיות עם חברי קונגרס ועורכי עתונים כדי לשכנע אותם, כי לכינון השלום צריכה ישראל לוותר על השטחים ואם אמנם תעשה כך עשויה היא לזכות בשלום אמת, במיוחד עם כבדים ירדן. במרוצת הזמן גם עם סוריה.

לשם המחשת הפילוסופיה המדינית שלו נוהג ד"ר קיסינג'ר לטעון מפעם לפעם, כי מלחמה נוספת באזור יכולה להיות הרת שואה לישראל ומתוך כך ראוי שיעשה הכל „במישור הדיפלומטי" על מנת למנוע מלחמה. הוא תמיד יוסיף, כי ארה"ב רוצה לראות ישראל חזקה, או כפי שאמר הפעם בסעודה לכבודו של מר אלון, כי הממשל הקיים בארה"ב וכל ממשל אחר לא יפגע בכושר עמידתה של ישראל, אבל אין בין זה לבין הציפייה לנסיגות ישראליות ולא כלום. להיפך, כיוון שקיסינג'ר עצמו סבור, כפי שגם התבטא פעם בפומבי, ש־נסיגה ישראלית עלולה להחליש את ישראל יהיה צורך בחיזוקה על ידי נשק ואמצעים טכנולוגיים שונים כדי שלא ייפגע כושר עמידתה. זוהי בתמצית השקפתו של קיסינ־ג'ר. כלפי חוץ הוא מכריז תדיר, כי אין לארה"ב תוכניות משלה להסדרים, אבל בשיחות פנימיות מעולם לא השאיר ספק לגבי דעתו האמיתית: ישראל תצטרך לס־גת מן השטחים „לקראת" או „לעבר" ה־קווים של 1967. באומרו כך משאיר קיסינ־ג'ר לישראל מרחב תימרון צר ביותר.

הערכה מציאותית זו היא אולי המסבירה מדוע גבר בירושלים החשש, שמלחמה היא בלתי נמנעת.

קיסינג'ר מנבא עתה, כי „השיחות בעתיד יהיו קשות יותר מאשר בעבר". שיחות עם מי?

עם סוריה? — אם לקבל את דעתם של מתווי המדיניות בממשלה כסופית ותחר־צת הרי הסכם־ההפרדה הוא השלב האחד והיחיד שיכול לבוא בחשבון. אחריו — כך התבטא בהזדמנויות שונות שר הבטחון, שמעון פרס, ולפניו קודמו, משה דיין — „לא יהיה שלב שני". אפילו היונים שבי־נים בממשלה מסכימים שרמת הגולן אין זוים. לכל היותר תיתכן אולי עוד איזו נסיגה קטנטנה, אפילו במחיר הורדתם של ישוב או שניים, אבל זאת רק במסגרת הסכם שלום סופי. אך כלום יש מישהו המאמין, כי סוריה תסכים לוותר על רמת הגולן או אפילו על מרביתה?

התכונה הצבאית הגוברת בסוריה וה„הבר־זוליזו" הקיצוניות של אסד השבוע אינן מניחות מקום לאי בהירויות בעניין זה.

ארה"ב היודעת את עמדתה של ישראל הבטיחה, כי היא מצדה לא תלחץ על ישראל ל„שלב שני" עם הסורים. אף להבנה זו הגיעו עמה כשארה"ב היתה להוטה להשיג הסכם־הפרדה בין סוריה וישראל מתוך ני־מוק, שגולדה מאיר הסבירה אותו פעם: „הסכם הפרדת הכוחות בינינו לבין הסורים עשוי לבצר את ההסכם עם מצרים, שכן אילו חלה הידרדרות בחזית הצפונית עלול היה הדבר להשפיע לרעה גם על החזית הדרומית". ובכן, המטרה שהציב לעצמו קיסינג'ר הושגה. הופרדו הכוחות בין סוריה וישראל, אבל שתי הבעיות נשארו פתוחות: הן סוריה והן מצרים.

בין סאדאת לפלשתינאים

שיחות עם מצרים? הן יותר מעשיות לכאורה, אך מה אפשר להציע בשלב השני, נסיגה נוספת? אם כן מה תהיה התמורה? התסכים ישראל לוותר על קו ההגנה במע־ברי המיתלה והגידי בלא שמצרים תסכים להפסקת לחמה, אם לא לשלום של ממש? קשה להבין כי מצרים תהיה מוכנה ללכת לשלב נוסף אם זה יהיה מחיר שישראל תד־רוש אותו במפגיע. זו הסיבה, שסאדאת מעוניין שהשיחות יתנהלו, לפי שעה, עם ירדן. כדי להתקדם צעד נוסף עם ישראל רוצה סא־דאת שייעשה משהו למען הפלשתינאים. פעם הגה את הרעיון של „ממשלה פלשתינאית גולה" משום שהאמין, כי בכך יצליח להש־תחרר מעולו של אש"ף, שמצרים עצמה הקי־מה אותו ב־1964. המתבלים לא נטו בשעתם לקבל את הרעיון. משום כך מנסה עתה סאדאת לפתור את הבעייה באמצעות ירדן — היינו שירדן תגיע להסדר עם ישראל וכאמור, אחרי שישראל תיסוג יכניס את הפלשתינאים ל־הגדה. סאדאת, כך אומרים במקורות מערביים. שוב אינו נוטה לממשלה פלשתינאית גולה והוא רוכן כלפי הפלשתינאים על שאינם יודעים, לדעתו, מה שהם רוצים. אבל מצרים אינה יכולה עוד להיראות אדישה בעניין זה מפני שהוא נעכב בידיה מרגע שמוסקווה נטלה את ערפאת ואת ארגונו תחת חסותה. ייתכן, שבשיחותיו של ערפאת במוסקווה תי־דון כראיותה על הקמת ממשלה גולה. מכל מקום, מוסקווה שהאיכה המצרי נשמט מבין רגליה ומשום שמבקשה היא לרכוב על הסוס הפלשתינאי תתמוך כעת בתוקף בהקמתה של מדינה פלשתינאית עצמאית במסגרת הס־דר במזרח התיכון. כך מפרשה מוסקווה את משמעותו של המושג „זכויות העם הפלשתי־ני" בניגוד לתפיסתה של וושינגטון המדברת על „האינטרסים" של הפלשתינאים, שצריכים לבוא על פיצויים במסגרת ירדנית.

בנסיבות אלה, אפילו יצליחו איך שהוא להגיע לכלל נוסחה לגבי המשתתפים בועידת ז'נווה ולכנסה בספטמבר או באוקטובר ול־רק כדי שלא ייאמר, כי מסגרת זו נפחה את נשמתה — אין לראות, לפי שעה, נוסחה, שתאפשר פתיחתו של השלב השני של „הסד־רות" בין מצרים וישראל.

נותרה אם כן רק עוד אפשרות אחת — שיחות עם ירדן?

במגעים האחרונים עם ירדן הובהר, כי ירדן איננה מוכנה לשום פשרה טריטוריאלית. היא עומדת על דעתה כי הסדר שלום עם ישראל מחייב נסיגה ישראלית מכל השטחים (לכל היותר יסכימו הירדנים לתיקונים קלים פה ושם, בגדה תמורת ויתורים ישראליים ברצועה ומתן לירדן מוצא אל הים) ומה מעמד ריבוני לירדן ב„ירושלים הערבית" ה־רעיון של „הסדר ביניים" בלי נסיגה ישראלית, אלא הסדר שיתן דריסת רגל למינהל אזרחי ירדני בחלקים מסויימים של הגדה ה־מערבית — נדחה על ידי חוסיין.

מוסקווה נכנסת לתמונה

התייצבותה התקיפה של מוסקווה מאחורי הפלשתינאים מפחיתה עוד יותר מן הסיכויים של הסדר ירדני־פלשתינאי, כפי שרוצה יש־ראל וכפי שרוצה ארה"ב.

מי שהאמין כי הסכמי ההפרדה עם מצרים ועם סוריה יביאו לאזור רגיעה ולו גם ל־תקופה קצרה, מתחיל לפקפק בכך. דברי אסד השבוע ובמקביל להם דברי ההתרברבות של שר המלחמה המצרי („אנו מסוגלים שוב להפתיע את ישראל... הכוחות המצריים ב־כוננות כדי להשלים את שחרור סיני באשר תינתן הפקודה") מעלים את הטמפ־רטורה באזור, מבשילים את הניצנים של „די־נאמיקת המלחמה" ושמים לאל את „דינאמיקת השלום", שוושינגטון קיוותה לראות בהסכמי ההפרדה.

אין ספק שוושינגטון מודאגת מהתפתחות זו וכל מאמציה מכוונים עתה כפי שהעביר ד"ר קיסינג'ר באחת משיחותיו האחרונות ב־חוג סגור למנוע את היווצרותה של „קואליציה ערבית", אשר תתאחד למלחמה נוספת ב־ישראל.

הכל מאוחדים בהערכה, כי מלחמה חדשה אם תפרוץ תהיה חמורה מבחינה צבאית מ־קודמותיה.

ואשר להיבטים המדיניים — יש תמהה להביא בחשבון את „משבר האנרגיה", כלומר את נשק הנפט הערבי, שכן הסתום יופעל במשולב עם כמויות הנשק הצמומות והנאגרות בארסנלים של מדינות ערב. התפתחות כזאת מעמידה גם בסימן שאלה את הישענותה של הרכבת האווירית מארה"ב לישראל במקרה של מלחמה. זה הדבר, שמסביר את מאמציו של שר החוץ, יגאל אלון, להבטיח את קיומן ההבטחות האמריקניות שניתנו בירושלים, בעת ביקורו של הנשיא ניכסון, בתחום הרכש הצבאי, ללא דיחוי (כזכור, האשים הסנאטור הנרי ג'קסון את שר החוץ קיסינג'ר בעיכוב משלוחי נשק לישראל בשעות קריטיות מסוי־מים מדיניים).

אלון בוואשינגטון

לפני צאתו לוושינגטון הסביר השר אלון כי בשיחותיו שם יבקש להסביר מחדש ל־אנשי שיחו בממשל את משמעותם המדינית של „גבולות בני הגנה" בשביל ישראל. אם בנושא אלמנטרי זה עדיין יש הכרח להסבי־ר לאמריקנים — הרי שהמצב באמת מעורר דאגה.

באמר, כי השר אלון לא יצא, אלא לשכנע על כוונותיה של ארה"ב. הוא לא הוסמך — ואת גם אמר כבואו — להציג שם מפות ושום תכניות. תמציתם של דברים: הוויכוח הנוקב עם האמריקנים מתחיל מבראשית. ארה"ב מצדדת ב„ישראל חזקה" ואילו ישראל, כפי שהתבטא פעם ראש הממשלה, יצחק רבין, „עוצמה צבאית" פירושה אחד: צירוף של הכוח הצבאי ומיקומם של הגבולות הבטוחים.

קשה לראות ברגע זה איזו נוסחת קסמים יכול הפעם קיסינג'ר להעלות כדי להביא ל־הידברות של ממש בין ישראל לבין אחת ממדינות ערב, אם זו ירדן ואם זו מצרים.

ההערכה המציאותית, ששיחות ז'נווה עלו־לות להוביל הפעם למבוי סתום הוא אשר נטע בלב מתווי המדיניות בישראל את החשש כי האפשרות שתוך חודשים ספורים תפרוץ מלחמה היא, כלשון ראש הממשלה, „אפשרות ריאלית".

אבל הדבר המשונה הוא, שלמרות ההכרזות הללו מפי אישים מרכזיים בממשל הישראלי. שאנו עדים להם בימים האחרונים ערב־בוקר־וצהריים אין אנו רואים, לפי שעה, שהממש־לה טורחת להכין את העם לקראת הערכה אם אמנם קיימת סכנה רצינית של מלחמה בלתי נמנעת.

התמיהה זו היא שהביאה השבוע את חבר הכנסת יצחק בן אהרון לדברי התעוררות באוזני הפורומים הממלכתיים: אם כאלה הם פני הדברים — אמר בן אהרון — אני רוצה להיות פאניקאי ולומר, שהממשלה חיי־בת להכריז מיד על משטר חירום אמיתי. לא רק צה"ל צריך להנהיג „שעות נוספות" (הוא התייחס לדברים שהשמיע בעניין זה הרמטכ"ל). יבנה כל אזרח לעצמו שוחה או מקלט ליד ביתו... יש להנהיג כלכלת מלחמה ויש לחיות כעם במצור.

אם נכונים דבריהם של רבין, פרס וה־רמטכ"ל — נראים דבריו הנרגשים של בן־אהרון מחוייבי ההגיון.

אחד השרים הבכירים, שגם דעתו בעניין „אפשרות של מלחמה" נשמעה בימים האח־רונים יהודה לאחר הירהור־שני, שייתכן כי „הטון" של האזהרות הישראליות היה גבוה במקצת. אם כך, חייבת הממשלה לומר לעם את האמת — והפעם בטון הנכון.

המועד הקריטי — אוקטובר־נובמבר 1974

מאת יעקב ארז
סופרו הצבאי של „מעריב"

רמטכ"ל רב אלוף מרדכי גור גילה השבוע, כי „צה"ל נכנס למערך של חרום", כדי לתת תוקף לגילויו חשף הרמטכ"ל החלטה של המטה הכללי שנפלה שעות אחדות לפני הרצאתו ב„לשכת המסחר ישראל־אמריקה", וסיפר כי הוחלט להאריך את יום העבודה בצה"ל.

דבריו האחרונים של הרמטכ"ל הגבירו את התחושה כי אכן עלולה מלחמה לפרוץ כבר בעתיד הקרוב. ההרגשה הזו היתה בשבו־עות האחרונים לנחלת רבים, בעקבות הכרזות שר הבטחון, ראש הממשלה ורב־אלוף גור. אבל בצה"ל נוקטים הערכה, כי אוקטובר ונובמבר עלולים להיות מועד קריטי ראשון שלפניו תעמוד ישראל בחזית הצבאית.

מכאן שאחורי הכוונה „מערך חירום" לא מסתתרת היערכות מיוחדת וחדשה. הפעי־לות הנעשית בצבא — תוכניות האימונים, ההיערכויות, וההתגברויות מתבצעות בקצב מואץ.

רק שעה קלה לפני שהופיע הרמטכ"ל בלשכת המסחר ישראל־אמריקה הוחלט כי דבריו יהיו פומביים, באותר שלמקום הוז־מנו גם מספר עתונאים, בלי תיאום מראש עם לשכת הרמטכ"ל. אין לראות איפוא את הדברים האחרונים של מרדכי גור כמתואמים בעיתויים עם התבטאויות שר הבטחון וראש הממשלה, ויש לראותם כביטוי תחושתם של רבים במפקדי צה"ל הטוענים שוב ושוב, כי הניתוק הקיים בין רוב העם, המסתפק לחיות „בגן־עדן של שוטים", לבין הצבא, השרוי זה מכבר ב„מערך חירום", עלול לפגוע בעוצמתה ובהיערכותה של ישראל לקראת העימות לבוא.

● הכנות למלחמה

לפני ימים אחדים סיפר אחד האלופים, כי פריטי ציוד המיוצרים על־ידי מפעל מקומי אינם מגיעים לצה"ל בקצב הנדרש. נתברר, כי המפעל מעסיק רק משמרת אחת ומקדיש את עיקר מאמציו לשוק האזרחי ולא לצה"ל. דוגמאות אחרות אינן חס־רות.

ההכרזה על מערך החירום, שאחריה נודע על גיוס של אנשי מילואים נודדים, בעי־קר במקצועות טכניים, נועדה להחיש את הפעולות המתבצעות במסגרת ההיערכות ב־צורת הפורך האזרחי. כשנתבקש קצין בכיר בצה"ל להסביר מה פשר המושג „מערך חירום", ענה: „זו המציאות שאנו חיים בה והכליתה להחיש את ההכנות לקראת ה־מלחמה".

ההיערכות אינה מצטמצמת אך ורק בזי־רות הלחימה. במסגרת ההכנות מקדישים אגפי המטכ"ל זמן ומשאבים רבים להכנת אמצעי הלחימה, תוכניות האימונים והיער־כויות הלחימה.

● שינויים מקיפים

הרמטכ"ל סיפר השבוע, כי בניגוד לבי־קורת שהושמעה בארץ אחרי מלחמת יום הכיפורים, הביעו מומחים בעולם הערכה רבה למערך הלוגיסטי של צה"ל במלחמה האחרונה. הכנות אגף האפסנאות בצה"ל מתקדמות עתה בעיקר בהכנה מהי־רה של ציוד הלחימה, בהכשרה אמצעי לחי־מה וביישום לקחי המלחמה האחרונה.

עומס מיוחד מוטל עכשיו על אגף כוח האדם של צה"ל, שבראשו עומד האלוף משה („מר סיק") גדרון (אשר שב לשרות בצה"ל אח־רי המלחמה, בהיענותו לקריאה). השבוע נמסר כי רבבות אנשי מילואים הועברו אחרי המלחמה ליחידות חדשות. צה"ל הקים השנה יותר עוצבות („הרבה יותר", הדגיש רב־אלוף מרדכי גור) משהוקמו במשך אר־בע שנים של שקט יחסי לפני המלחמה. אגף כוח האדם הורה לקצין רפואה ראשי, תת־אלוף משה קורדובה, לערוך בדיקה חוז־רות של בעלי פרופילים נמוכים, שבעקבות מחלה או תאונה שהיו להם בעבר שובצו בערך הג"א או אינם נקראים כלל לשי־רות מילואים.

כדי להוסת את חלוקת הנטל נשלחו אנשי הג"א לעבודות בלתי מקצועיות בימ"חים של צה"ל. השבוע נמסר בראשונה כי מסלול שירותם של הנחילאים שונה אחרי מל־חמת יום הכיפורים ועתה הם משרתים שירות מיבצעי ארוך יותר. אכ"א מסב לחילות הלוחמים חיילים רבים מחילות אחרים.

● צווי קריאה

באמצעים מיוחדים נערכים להחזרת אנשי מילואים לשירות בצבא הקבע. הרמטכ"ל ו־אלופי צה"ל מקיימים פעולות הסברה בהת־יישבות העובדת ובין יוצאי יחידות שונות, כדי להגביר את ההתנדבות לצבא הקבע. יש בתחום זה הישגים, אבל עדיין קיים מח־סור בקצינים ובעיקר בנגדים.

גורמים שונים הביעו דעתם, כי אם נמצאת ישראל במצב חירום וחסרים אנשים לאיוש הפקידים בצבא, יש להחזירם לשירות על־פי צווים.

אנשי מילואים רבים חשו בימים האחרו־נים, כי צה"ל עושה הכנות למצב מלחמה. צווי קריאה מתואמים הגיעו לבתיהם בשעות הלילה. כמה וכמה תרגילי גיוס נערכו השבוע וחיילים נקראו ליחידותיהם למשך שעות אחדות, כדי לבדוק תהליכי גיוס פתאומי.

באחרונה דן המטה הכללי בהצעה לערוך תרגיל גיוס גדול ופומבי, שבו יוזעקו מר־בית אנשי המילואים לשירות על־פי מלות־הצופן שישודרו ברדיו. הממשלה עדיין לא אישרה את ההצעה, אך נראה שהיא תאושר ותבוצע החודש, ואנשי המילואים ייקראו ליחידותיהם.

כל ההכנות האלה נועדו לשכלל ולייעל את מערך המילואים של צה"ל ובראש וב־ראשונה את גיוס המילואים וההצטיידות. נערכים דיונים בהצעה שנועה לייעל קריאת אנשי המילואים ולהקטנת הזמן החולף מרגע קריאת האזרח לשירות ועד צאתו לקרב.

מאבק אחר נעשה באימונים. ביחידות שריון, צנחנים וחיל־רגלים, נערכות עתה סדרות של אימון יסודי. באימונים האלה שם הרמטכ"ל, מרדכי גור דגש מיוחד על יישום לקחי מלחמת יום הכי־פורים והמפקדים בכירים מבקרים בשטחי ה־אימונים לצורך פיקוח.

קצינים בכירים אומרים, כי הצבא מייחס חשיבות לשיטות לחימה חדשות ולשיכלול תורת הלחימה לאו־דווקא לאור לקחי מלח־מת יום הכיפורים, אלא בהתאם לאפשרויות הצפויות של האויב בעתיד.

ליחידות רבות מאפשרת תקופת האימונים להתארגן, לבנות את הכוח, פעם ראשונה אחרי המלחמה ומלחמת ההתשה, שבהן הן עסקו. לרבים מן הקצינים בהן זו תקופת רגיעה, למרות השעות הרבות כל כך של עבודה מפרכת.

כל הפעולות האלה נכנסות עתה למהלך מואץ. אנשי הצבא חשים עכשיו שהם נמ־צאים במעין צבת הלוחצת עליהם — הזמן מתקצר והולך והמועד שבו עלולה להיפתח המלחמה קרב. ובינתיים קולט צה"ל ציוד לחימה רב וחדיש, המגיע מארה"ב ותורם רבות לעוצמה הצבאית של ישראל בכל התחומים. בקרוב עומדים נציגי חילות ר־בים קצינים בכירים לצאת לארה"ב במס־גרת משלחות הרכש.

● אחריות המודיעין

אחריות מיוחדת מוטלת על אגף המו־דיעין של צה"ל, שבראשו עומד האלוף שלמה גזית. פרשנים שונים אמרו השבוע, כי יש למעט בהצהרות פומביות, כדי למנוע הסלמה וגילוי מגמותיה של ישראל, כי הכרזות כגו־נה וחששות ממלחמה שיתגלו כחסרי יסוד עלולים למתוח יותר על המידה את עצבי התושבים ולפגום במערך המילואים, כאשר באמת יהיה עליו לצאת למלחמה.

אבל כל ההשגות הללו, כשהן נבדקות לאור מה שקרה לתקופת מלחמת יום הכיפורים, מתבטלות. הרמטכ"ל אמר השבוע, כי כאשר המנהיגות הצבאית עצבנית, משלמים על כך החיילים, אך כאשר המנהיגות הצבאית אינה עצבנית, עלולים החיילים לשלם מחיר גבוה יותר.

מתנהלים דיונים על מינוי האלופים ישראל טל ואריאל שרון לתפקידי פיקוד בכירים בתקופת מלחמה.

אישיות בטחונית אמרה, כי כדי להמ־חיש לציבור כי צה"ל והמדינה כולה — נמצאים בתקופת מתיחות ההתכוננות, מתח־ייבים מינויים צבאיים בכירים לרב־אלוף דוד אלעזר ולאלוף שמואל גונן.

שיבוץ מפקדים אלה במערך החירום של צה"ל יוכיח לכלל תושבי המדינה. שאכן כל האמצעים מוקדשים לחיזוק עוצמתה ה־צבאית והבטחונית של ישראל, לקראת המל־חמה הצפויה.

صكنا من الاصل

صكنا من الاجل

התנחלות וזעקת פוטש / מנחם בגין

א.

זכינו, הבבוב, למנה ניכרת של בידורי טיסות. גבות רוח שלטונית הנהפכה כצל גלי האתר ובעמודי העתונות. נוכח ההתפרצות של מגי כמה מחוזבה, בקשתי בלבי סימני הגובה של רוגז. בקשתי, לא מצאתי. אתה ולא אבוש, כי בגת חלקי היתה עליות נפש מוחלטת נוכח הצגתוה ההיסטורית על הפרת חוק, ההידרה הזות הדימוקרטיה, פוטש, פשיזם והאר עלילות הגוב. אלמלא חשיבות הנושא עצמו, או רצינות הימים, בהם אנו חיים, הייתי כותב, לשרב סבת זה, פיליטון, או סאטירה. איך אבדו הקדמונים? קשה לא לכתוב סאטירה.

פוטש. זהו מלה לועזית, שבקודה באירופה המרכזית. בטוחני, כי בקרב הישוב של ארץ־ישראל, ביחוד בבין בני הדור הצעיר, רבים הם שמעולם לא שמעו עליה או אינם יודעים את משמעותה. נוהגה, איפוא, ההזדמנות להסביר להם כי פירוש המונח הוא נסיון לכבוש את השלטון בכוח הזרוע — שבעבל. כאשר הייתי סטודנט למשפטים, היתה מהלכת בקרב עמיתי שאלה מבדחה, אשר הפרופסור אולי יציב לנו: מתי המהפכה היא חוקית? השובות שונות ניתנו; כולן היו מכשילות. הכינה הנבון היה: כאשר היא מצליחה. אבל פוטש לעולם אינו יכול להיות חוקי. היא כשלון מטבעו.

ערב תשעה באב תשל"ד, נעשה פוטש בישראל. קבוצת קושרים, בעזרת חברי כנסת לאומנים־דתיים, ניסתה להפיל את הממשלה החוקית ולכבוש את השלטון בכוח הקשר הזרוע, לשם כך הם יצאו המושים למושב הממשלה, לברכת השלטון... בסבסטיה. אין ספק, כי הם היו תופסים שם את השלטון, הוו משליטים את הקבוצות הדתית־לאומית על האומה מוכת התדהמה. אבל אופייה החוק של הממשלה, תמיכת הציבור הרחבה ומעל לכל עירנותם של כוחות הבטחון מנעו את האסון. הפשיזם לא עבר. הדימוקרטיה ניצלה.

זהו, כמובן, העיקר. אבל יש גם כמה פרטים מעניינים, הקשורים בנסיון־הפיכת־השלטון־שנכשל. אספר אותם. הם ידועים לי מקרוב. אך לפני כן אספר על פוטש אחר דומה מאד, אשר, לברכה הפליאה, סייע לו, לא חברי כנסת אלא שרים.

היה זה לא בתשעה באב אלא בפסח, לפני למעלה משש שנים. קבוצת יהודים יצאו אז לחברון ו„התמקמו" (משה שרת ז"ל היה רושם ביומנו: איזו עברית!) ב„מלון פארק" דשם. היא הודיעה, כי יש בדעתה להישאר בחברון גם אחר ליל הסדר. לכך היא לא קיבלה רשיון מן הממשלה. היא הפרה, איפוא, החוק אשינה הדימוקרטיה. היא ניסתה לכפות על הרשות המוסמכת התנחלות שלא לפי סדר העדיפויות. מה מתאים חברון? לממשלה יש להם עשייה אחר. אין להשלים בשום אופן עם הפקרות כזו. את הפלשים האלה יש להרחיק ביד, ובלא היסוס מקרית ארבע היא חברון. כאחור שמאז עבר זמן רב, איננו זוכר אם לא הוצב שלט לפני כיסוד ראש הממשלה: אשכול, אם לא תוריד אותם הם יורידו אותך.

ראש הממשלה, לוי אשכול ז"ל, לא ציווה להוריד את המתמקמים בחברון. שלושה חברים בממשלתו יצאו לחברון, בימי חול המועד פסח, כדי לברך אותם על פועלם ולהבטיח להם עזרה. בעקבותיהם, באו גם שרים אחרים. אבל השלישיה הראשונה יצרה את התקדים. היו אלה שר הדתות, שר העבודה ושר בלי תיק. הראשון הוא ד"ר זרח ורהפטיג, האחרון החתום מעלה. אבל מיהו שר העבודה דאז? להוי ידוע, כי היה זה סגן ראש הממשלה ושר החוץ דהיום, מר יגאל אלון. שלושת השרים ההם, ביניהם סוציאליסט כשר, עורר לפוטש הפשיסטי נגד ממשלתם.

כך נוסדה קרית ארבע.

ב.

קבוצת מהגהלים, או על פי הלשון הרשמית, הגאונית, מתמקמים, האוהבים את ארץ ישראל, הזמינו חברי כנסת מכל הסיעות הציוניות, להשתתף בעלייתם לשומרון. ידוע לי, כי לפחות אחד מחברי הכנסת של מפלגת העבודה הבטיח להם, שיעלה עמם. בסיעת הליכוד לא היתה כל החלטה פורמלית על השתתפות, או הימנעות ממנה; סוכם בכל הסודות, כי כל חבר אשר ירצה להילוות אל המתנחלים יעשה כן לפי הולכתו. משער אני, כי כך היה גם במפד"ל ובחזית הדתית־תורתית. זהו כל סוד הקשר להפלת הממשלה ולתפיסת השלטון.

באנו לשומרון. לא אכחד, להיפך, אציין בתודה כי מנת חלקנו היתה התרוממות רוח נדירה. זכרנו את הפסוקים מבראשית. „...ויבואו ארצה כנען, ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם, עד אלון מורה והכנעני אז בארץ. וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת"...

אה, כן, יודע אני, כי בהביאי את האותיות האלה, שבהן נתקדש לנצח הקשר בין עם לבין ארץ, הנני ממטיר על ראשי דברי זלזול של כל הפרוגרסיסטים למיניהם על דבקות בעבר, על קבצות דתית או לאומית או משולהבת. לא אשים לב למזלזלים, אכתוב את האמת, כפי שהיא בלב. הוד קדומים אפפנו. העם הזה, בארץ הזאת, ההיסטוריה שלהם. הקשר המתחדש ביניהם, הנוער הזה, המאמין, הנלהב, המלוכד, הנפלא, בדחילו ורחימו עמדנו עם ונשכמו אהבת ארץ־ישראל.

בשעה הלילה הגיעו חיילינו, על פי פקודה. היינו בתוכם. שוב היו בלב רגשות חיבה והודות. השיחות היו אבהיות מאד, חמות, מלבבות. אבל היתה, כמובן, דאגה בלב שלא יגיע, חלילה, להתנגשות כלשהי בין הבנים האלה ובין הבנים האלה. כולם חיילי ישראל, כולם בנינו. לכן ביקשנו קשר מידי, רדיו־טלפוני עם שר הבטחון, מר פרס. לא מצאנוהו. שוחחנו עם הבכיר במפקדים במקום. אותה שעה כבר ניתנו הוראות לחיילים, כיצד להוריד את המתנחלים. הסברנו למפקד, כי על פי כה שראו עינינו אין להעלות על הדעת, שפעולה כזאת תיעשה בלילה. נשים וילדים נמצאים בין המתנחלים ועמם. ניתן ללילה לעבור. בבוקר, אמרנו, נפעל כולנו את שכלנו ובמותנו כי תמצא הדרך למניעת התנגשות בין החיילים לבין המתנחלים. המפקד ביקש לבכור את הדברים האלה, ללא דיחוי, לממונים עליו. כעבור שעה קלה בוטלו הוראות הביצוע. בדיעבד אנו יודעים, כי הופעל השכל ובמצבה כל ההנהגות אליבה. ואם חברי הכנסת, שהיו נוכחים בנסיון המוזנע להפוך את השלטון בישראל, תרמו משהו למניעת ההתנגשות, הרי, לפי דעתי, כדאיים כל דברי הבלע והדיבה שהומטרו מאז על ראשינו. נקבל אותם לא רק בשלווה אלא באהבה. כן, כן, כדאי היה.

לעתים, נוצרת אי הבנה, המביאה תועלת. אותו לילה, שבו הרב נריה, קושר הקושרים, הוליך את הגדודים להפיכת השלטון, ביקשנו לשוחח עם מר פרס בצורת הקשר, מכשיר הקשר של הצבא. כאמור, לא נסתייע הדבר. אך לשר הבטחון נמסר, כי אנו מבקשים לראותו בבוקר, הוא נענה באדיבות ובגילוי לב. תוך כדי שיחה זו הועלה הרעיון של העברת המתנחלים, באורח זמני, למחנה יוסף. מר פרס הודיענו, כי הוא יהיה מוכן להמליץ על כך לפני הממשלה, אך ציין, כי ההחלטה היא בידי הממשלה. מובן מאליו. הדברים נמסרו באמונה למתנחלים. אחר הצהריים, ביום השישי, נפגשו עם שר הבטחון ארבעה חברי כנסת, יגאל הורביץ, זבולון המר, יהודה בן־מאיר ואני, ושוב דובר במידה רבה של אבנה על הסדר כזה.

משנודע ברבים על מה שכתה פשרה אפשרית, פרצה סערה בישראל. חוגים מסויימים נתפסו להיסטריה עוד יותר בוזהית. איזו פשרה? בשום פנים ואופן אין לנהל משא ומתן עם המתנחלים, עם אויבי הדימוקרטיה הללו, עם מבצעי הפוטש. יש להפעיל נגדם כוח, רק כוח. באחד העתונים הופלגה אפילו הצעה נוסטלגית להפעלת ארטילריה...

ג.

בעוד אנו שומעים את אזעקות השבר הללו, אין מנוס אלא לעמוד על שתי תופעות תלויות, שהן עדין מנת חלקם של חוגים מסויימים בתוכנו.

העם היהודי, כידוע, הוא קרבן הכיד לעלילות שקר. אם היהודי הוא עשיר, מנצל הנהו. אם עני היהודי, עצלן הוא. אם משכיל היהודי, הוא בחוק לראש העמו. אם שמת הארץ איבה נהירה לו, צורם מבמאו הור את האתן. לבסוף, אל מעל לכל, הן ידוע, כי יהודים בטמו להבניס למצות המסח שלהם טיפות של דם...

לכאורה, נוכח נסיון היסטורי כזה, חייב צריך כל יהודי, תהיינה השקפותיו אשר תהיינה, להתרחק לאין סוף מאבק עלילה על אחיו, בן עמו. אבל בני דורי למדו, כי לא כן הדבר. משהו נדבק בקרבן העלילות ההודות. מוכן לזכך קם אישהו מתוך עמנו ומפנה את הנשק המזעל הזה פנימה. פסיכולוגים מלומדים אולי יסבירו בעמקות את התופעה המשונה הזאת. אבל יהודים פשוטים לא רק יצטערו עליה אלא גם יגהו למבליים.

אם יהודים המאמינים בכל לבם בזכותנו לארץ־ישראל, עולים להתנחל בשומרון, מדוע יש להטיל עליהם, כי הם פלשים, או פוטשיסטים, או פשיסטים? מדוע אי אפשר לקבל את ההנחה הפשוטה, כי הם „נזקקים" לשומרון, משום שהם אוהבים את ארץ־ישראל? האם הסבר זה אינו מספיק לעם, אשר שב למולדתו, לנחלת אבותיו, אשר קשר האהבה בינו ובינה אין לו אח ומשל בתולדות העמים?

שמענו מפי הרמטכ"ל, רב אלוף גור סיפור מרגש. בעמדו בין המתנחלים והחיילים הוא ראה אדם זועק ברוסית. התברר, כי היה זה עולה חדש מבריה־המועצות, אשר היה בין המתנחלים. הוא עדיין לא למד עברית. אבל בין קריאותיו ברוסית, נשמע מפיו היטב הפסוק המקורי: ושבו בנים לגבולם! תמיהה רבה היתה בקולו נוכח המתרחש. נוכח תופעות אלו של טוהר ואמונה; מדוע צריך לחפש כינויים צדדיים, וחשודים, אפילו? מנין התופעה התולבית של עלילת יהודים נגד יהודים? לאחר ארגעת הרחות, רצוי, כי כל הגורמים יתנו דעתם לסוגיה זו. יהיו חילוקי הדעות בינינו אשר יהיו מתמולה הזאה, הנכתבת מן הגלות האפלה, יש להתרפא. ראינו, כה היא יכולה לעולל, בימי הכרעה גורלית, לעם נרדף השואף להיגאל.

שנית, הפשרה. מי הם אלה, אשר הרימו קולם נגד כל משא ומתן עם הבנים השבים לגבולם, נגד כל פשרה עם יהודים האוהבים את ארץ ישראל? הוזה אומר, אלה הם החוגים והאנשים המאהבים ממש בפשרה — עם האויב. הם תובעים פשרה עם סאדאת, חוסיין, כי היהודים מטמאים את אדמות הערבים הכבושה; עם חוסיין, התובע „להחזיר" לו את ירושלים העתיקה; עם אסד, המכין בגלוי מלחמה, אם לא נגמש את רמת הגולן. אין זה סוף הרשימה. בין החוגים האלה כבר הופיעו אנשים, התובעים משא ומתן לשם השגת פשרה עם יאסר עראפאת, עם חוואמה, עם ג'יבריל, עם דייר חבש. נשים פדות של אין סוף, למען קיום מצוות להבדיל, הרשום לפניגו, כי, לפי דעתם של חוגים ואנשים אלה, אסור בתכלית האיסור המוחלט, להגיע להידברות כלשהי עם הרב נריה, או עם אלי קצובר. אך עם העולה והאלמוני התהה ושואל: מה קורה לנו פה? שבו בנים לגבולם — ולא נותנים להם?

אמנם כן, המדיניות הזאת של ויתורים מפליגים אם לא מחולסים, הנדרשים על ידי האויב, פשטה את הרגל, לעיני כל. אילו ויתורים כבר לא הובטחו לאויבי ישראל; הן שומרון ויהודה כלולים בהם. אבל האויבים משיבים בקוץ: בעד ויתורים כאלה לא תקבלו שום הסכם ושום שלום. עליכם לבצע נסיגה טוטלית; ועליכם לפתור את הבעיה של החזרת הזכויות של העם הפלסטינאי. במלים אחרות, עליכם להסכים להתחסל, ולא, בצא נגדכם למלחמה. זה דבר האויב, שאינו משתמע לשתי פנים.

פשיטת הרגל של המדיניות הרשמית בולטת עוד יותר אחרי הסכמי ההפרדה בדרום ובצפון: דוברי הממשלה הבטיחו לנו במפורש, כי זהו צעד (ראשון) לשלום, כי יש סימני תמורה במצרים ואפילו בסוריה! לא עברו אלא חדשים ספורים מאז נשכחו הבטחות אלו ולא נשאר כהן שריד. בעיני הממשלה אינם עוסקים להזהיר את העם מפני מלחמה קרבה, משום שהאויבים דורשים מאיתנו „פשרות" שכאלה, שגם, ראשי המערך, לא יוכלו לקבלן. אמנם, אין שום מסקנות בצד האזהרות הזמורות האלו. אבל עובדה היא, כי שוב רוסקה כל הפרוגנוזה המדינית של השליטים ושוב הוכח כצודק ומציאותי הניתוח המדיני שלנו.

אפס, המלה פשרה עודנה שגורה בפי כל האנטי־פוטשיסטים. פשרה עם חוסיין, אף עם עראפאת, וכך עם אסד והחבהבה. ואלה אותם האנשים, הפוסלים כל שיח ושיג כל פשרה וכל הידברות עם יהודים הרוצים לחיות ולעבוד ולגדל את ילדיהם בשומרון.

לכן לא סאטירה כתבתי. הענינים הם רציניים מאד. כמוהם הזכים הבאים עלינו. נעשה נסיון להפוך את הקערה על פיה: רצון אמת להתנחל בשטחי ארץ־ישראל הגאולים הוכרז כהפקרות, ואילו המגמות למסור את שומרון ויהודה לשלטונם של אויבים מוגדרת כביטוי לאחריות. הנסיון הקפקאי הזה לא יצליח. שמירת יהודה ושומרון ריקים מיהודים, „פיקדון" בשביל חוסיין או עראפאת — זוהי הפקרות. זהו שיא של חוסר אחריות לאומית. הצווחות הנואלות על „פוטש" לא יועילו. יש יסוד לאמונה, כי רוב העם למד את הלקח ויודע את האמת.

מעשה סבסטיה מפלג מפלגות

מבצע ההתנחלות נגמר, אך רק מתחיל לתת אותותיו בתהליך ההיערכות הפוליטית

מאת יהושע ביצור

תנועת המתנחלים ואורך־הרוח של הממשלה מנעו התנגשות חזיתית בהרי שומרון, אולם הם לא יכלו למנוע עימות נחרץ בתוך המפלגות הגדולות, שבהן מתנהלים עתה קרבות העלולים לשנות את המפה הפוליטית של ישראל.

מעשה ההתנחלות העמיד באחת במוקד התודעה את השאלה — יהודה ושומרון למי?

בסיני יש לישראל מרחב תמרון למיקוח מדיני ובטחוני. לגבי רמת הגולן יש הסכמה לאומית כללית שאין לרדת ממנה. אך מה ביהודה ובשומרון? עד כה דנו בהן בעיקר להלכה, ביום חמישי שעבר, עם העפילו אלפים אל תחנת הרכבת התורכית הנטושה לא הרחק מסבסטיה, הועמדנו לפני שאלה מעשית למהכה.

מועד העליה על הקרקע באזור שכם לא היה פרי המקרה. הוא בא ארבעה ימים לאחר שהממשלה גיבשה את מדיניותה והגיעה לסיכומים לגבי המגעים עם ירדן והבעיה הפלשתינאית. לכל היה ברור כהו המחיר שנידרש לשלם אם נגיע להסדר כלשהו עם חוסיין, ברור גם למתנחלים — והם פעלו.

המתנחלים לא הסתירו, כי מבצעם היתה אקט פוליטי מובהק שכוונתו למנוע את קריעת יהודה ושומרון מישראל, ומכיוון שכך הפך הדבר מיד לנושא פוליטי ראשון במעלה במדינה. תמיד ידעו הכל עמוק בלבם, כי כאשר נידרש להכריע בגורל יהודה ושומרון תגיע שעת משבר פנימי חמור ביותר. החשש התגשם. המחלוקת שפרצה חוצה את כל המפלגות ויוצרת היערכות בזהות חדשה.

פרס על הכוונת

בישיבת סיעת המערך בכנסת הצטיין השבוע בהתבטאויות חריפות ביותר יצחק בן אהרן נתן את הטון בביטויי „פוטש" ו„בגידה לאומית" שקרא לעבר ידידיו בכנסת, כאילו פרצה מלחמת מעמדות חסרת רחמים. „הצעירים" יחיאל לקס, יוסף שריד ומיכה חריש החרו החזיקו ואפילו שר המשפטים השקול חיים צדוק, שבוודאי אינו נמנה עם הפרולטריון, דיבר על הסכנה הנוראה כל הימין הנוטל את החוק בידיו. ח"כ אסתר הרליץ, שכיהנה כשגרירת ישראל ובוודאי הגיעה לא אחת איפוק דיפלומטי, ראתה לאומר אגב

הדיון במעשה שומרון, כי גם חוסל צה להשלטן בדרך חוקית כבימים

כל החיצים כוונו כלפי ה„ליכוד" הקיצוניים במפד"ל, אך המטרה האמיתית היתה שר הבטחון שמעון פרס, שכמעט ירדו לחייו כהב בכדדוע לא מנע צה"ל את הגיע לסבסטיה; למה לא סגרו את האזור באופן הרמטי, למה ניהלו בריכ המתנחלים, למה לא סילקו אותם מייד מן השטח וכיצד יתנהו אם יחזרו על נסיון ההתנחלות.

שמעון פרס ניסה ליטול את העוקץ בחריפות ההתבטאויות ולא אה כלהסביר פעם אחר פעם, לא היה מדובר בפלישה של אויב זר לארץ, צה"ל לא כתת את שריו ולא התכוון להפעיל ארטילריה נגד נשים וילדים, ובכלל אין אסון אם האנשים שהו בשטח של שה־ארבעה ימים. העיקר שהמצב נסתיים בכי טוב ולא נפגעה סמכות הממשלה.

לשווא. שוללי ההתנחלות לא הרפו ממנו, שבו וחזרו על אותן שאלות והערות עוקצניות, ובניסוחים חריפים יותר ויותר, כאילו חשדו שמאחורי גבם הוא מנהל „פלירט" עם המתנחלים.

שמעון פרס לא „נשבר". ה ניסה לרכך, להרגיע ולסבר את האוזן בקול ההגיון, ולא נסחף בזו ההוקעות הכילוליות. כל הזמן לא לאבד את חוש הפרופורציה. לזכור שמדובר ביהודים בעלי מ עים אידיאליסטיים, גם אם מהלכי אינם לרוחו. אך עמדתו המתו העלתה עליו עוד יותר את זעם ה רית.

קם ח"כ דוד קורן האמין על ש מות הארץ ותבע במפגיע התנחל בשומרון כבכל חלקי הארץ, הרב מנחם הכהן הגן על זכותם יהודים לחיות בנחלת אבות ב שומרון, אבל אלה היו קולות בהמולה הכללית. השרים גד יעק ושלמה הלל התפקו בקריאות ניים בודדות, שמהן ניתן להסיק המיכי־דעים עם שר הבטחו ח"כ שושנה ארבלי־אלמוזלינו, מת נמרצת להתנחלות ושלמות ארץ, נרשמה לזכות הדיבור אך רה עליה בשל האוירה המתוחה הדה. ח"כ מסילדה גז התריעה, בבליאת הכנסת עשתה שלשום וזה בלתי רגילה: כאשר ירד זבולון המר מן הדוכן, אחרי ש בלהט על מעשה ההתנחלות, פ אליו ולעיני כל להבה את יד התרגשות.

בין דיין ואבן

ח"כ מרדכי בן פורת, הבן הס בסיעת המערך, הצדיע בכלל לבוא לישיבת הסיעה, אבל בי

(סוף בעמוד 22)

אלון מו

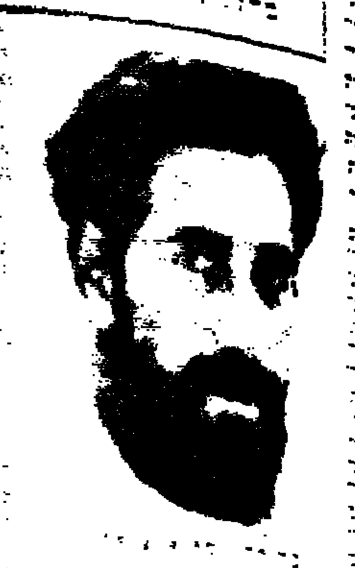

מדבר - כחזין

בנק לאומי לישראל בע"מ

תמצית מצב העסקים המאוחד של הבנק וחברות־בנות שלו ליום 30 ביוני 1974

(הסכומים מעוגלים לאלפי לירות)

			31 בדצמבר 1973
מזומנים ויתרות בבנקים		9,967,356,000	10,434,775,000
ניירות ערך		1,115,047,000	1,184,478,000
הלוואות לממשלה (בעיקר פקדונות באוצר)	5,101,549,000		3,779,660,000
הלוואות ושטרות שנוכו	6,335,549,000		5,059,272,000
הלוואות מכספים למתן הלוואות	3,291,919,000		2,778,149,000
		14,729,017,000	11,617,081,000
חשבונות אחרים		591,655,000	377,711,000
בניינים וציוד		214,631,000	188,604,000
התחייבויות לקוחות (חשבונות מקבילים)		1,995,905,000	1,892,950,000
		28,613,611,000	25,695,599,000

			31 בדצמבר 1973
ההון הנפרע של הבנק		184,864,000	143,125,000
קרן לחלוקה מוצעת של מניות הטבה		—	28,625,000
פרמיות על מניות		60,408,000	51,622,000
קרנות הון ועודפים		158,649,000	154,323,000
		403,921,000	377,695,000
שטרי הון — ניתנים להמרה במניות של הבנק		153,100,000	55,000,000
		557,021,000	432,695,000
זכויות המיעוט		225,549,000	211,502,000
פקדונות לפי דרישה	2,936,445,000		3,204,531,000
פקדונות וחסכונות לזמנים קצובים	11,384,358,000		10,119,538,000
פקדונות והלוואות ממוסדות בנקאיים	2,663,495,000		2,898,720,000
	16,984,298,000		16,232,789,000
פקדונות למתן הלוואות	3,369,719,000		2,874,619,000
		20,354,017,000	19,097,408,000
חשבונות אחרים		822,660,000	633,357,000
אגרות חוב שהונפקו ע"י חברות בנות		4,658,459,000	3,427,687,000
התחייבויות על חשבון לקוחות (חשבונות מקבילים)		1,995,905,000	1,892,950,000
		28,613,611,000	25,695,599,000

בין אלון מורה לכרם שלום

„לא הפרנו שום חוק, אין לנו שום מגמות פוליטיות אלא ישוב ארץ ישראל", אומרים „מתנחלי סבסטיה" ● „ההתנחלות היא חבלה בסיכויי השלום", מתריסים לעומתם מתיישבי כרם שלום ומבטיחים: „נפעל נגדה אפילו תיכנע הממשלה ללחצים" ● „נדמה לי כי מצוות ההתנחלות קודמת לעבודתי בבית החולים", אומר פרופ' חן, מנהל מחלקת ההרדמה בבית חולים איכילוב, שהצטרף לגרעין המתנחלים.

מאת אהרן דולב

קריית ארבע נוסדה בניגוד לרצון הממשלה, כמבצע־עובדה, בהתגנבות יחידים אל בית־מלון ערבי שמם. משך שלוש שנות היסוסי הממשלה, התגבש גרעין מתנחלי חברון מאחורי גדרות החיל, שבחצר מצודת המימשל הצבאי. היום משתרעת קרית־ארבע, שוקקת חיים, על שכנתה הערבית, חברון, ממרומי גבעה נישאה.

מקרית־ארבע יצאה, לפני כשנתיים, בשורת יישוב מרכז ארץ־ישראל, הלא הוא השומרון, מעם קבוצת מתנחלים צעירים, הדוגלים, כלשונם, במימוש זכותו הטבעית של כל יהודי באשר הוא, והגשים את חזון שיבת־ציון על־ידי התיישבות יהודית חופשית בכל חלקי ארץ־ישראל. בראשית השבוע, בקץ שתי שנות מאמצי־סרק להשיג את אישור הממשלה להקמת היאחזות יהודית בהרי שומרון — קידשה קבוצת המתנחלים את עקרונותיה על ידי עשיית־דין־לעצמה: לעיני אלפי יהודים, תקעו 150 מתנחלים יתד בסבסטיה, לארבע יממות, ופונו, בפקודת הממשלה, בידיהם של חיילי צה"ל.

לפני כשלוש שנים, כאשר מתנחלי חברון עברו אל שיכוני הקבע הראשונים בקרית ארבע — יצא גרעין נוער של יוצאי השקים להתנחל על גבול המדבר. כרם־שלום, כיסודו של קיבוץ הארצי השומר־הצעיר, השוכן במבואות פיתחת רפיח, נוסד מתוך ייחוס עקרון, השולל את זכות ההתנחלות ב„שטחים הכבושים", ורואה בהם קלף למיקוח בדרך להשגת שלום בשלבים.

גם אנשי כרם־שלום הגשימו ומגשימים את הציונות על פי דרכם הרעיונית, המתגלמת בזמננו, על ידי רצועת־חול ברוחב כ־150 מטרים, המפרידה בין גדר המשק לגדר הקו־דרום. תוך שלוש שנים הפריחו מתנחלי כרם־שלום את החול הצחיח והקימו נקודה מפורזת בגבול המדבר.

כרם־שלום צמח על רקע אכזבת הצעירים, כמה מהם מכנים — „תהליך ההתברגנות של הקיבוצים הוותיקים", שחדלו, בעיניהם, להיות מוקדי פעילות רעיונית ופוליטית במאבק על דמות החברה הישראלית. כרם־שלום הוקם, איפוא, כקיבוץ אקטיביסטי, וכנוה אירגן והפגין כבר בעבר את תנועת המחאה נגד „ההתנחלויות ונישול הבדואים בפיתחת רפיח"; חבריו יצאו להפגין בירושלים ובקריה; השבוע נחלצו להתנחלות־מחאה נגד מתנחלי סבסטיה, והקימו את „התנחלות שלום" בחצר תחנת הדלק של אריק שרון.

שעה שבסבסטיה פינה הצבא את גרעין המתנחלים, עצרה המשטרה את מתנחלי כרם־שלום והאשימה אותם בהסגת גבול פלילית.

מתנחל יוסף ארציאל
„שייכים לממלכת עם ישראל"

● „הצלחה — על אף הפינוי"

מתנחלי סבסטיה דוגלים בתנופת ההתנחלות יהודית לבתי בכל חלקי ארץ ישראל, רואים בה ציווי הכרח, בטחוני וערובה לעצם קיומה של מדינת ישראל.

„מתנחלי כרם־שלום" מוקיעים ציווי זה וטוענים, כי ההתנחלות בשטחים דווקא מובילים את מדינת ישראל לאבדון. הן „מתנחלי סבסטיה" והן „מתנחלי שלום", הדורים אמונה כל־כה בצדקת דרכם ובבשורה הצרופה של עקרונות ההגשמה הציונית ביטויים. כך ניצבו השבוע שני המחנות הרעיוניים זה מול זה, בקיטוב קיצוני, וקרוב לוודאי שעוד נכונים לנו ימי עימות קשים ביניהם.

יוסף ארציאל, בן 32, אב לשלושה, נולד בכפר הרא"ה, התחנך בישיבה בני־עקיבא, נשא לאשה עולה מארצות הברית, ועד להצטרפותו לקבוצת מתנחלי סבסטיה שימש כמחנך בישיבה המקצועית שבמושב יד־בנימין, ממנו עקר כדי להתמסר למילוי תפקידים בכירים במזכירות גרעין המתנחלים. ארציאל ממונה על יחסי ציבור ואירגון, חבר ועדת־הקבלה.

אומר יוסף ארציאל: „הלקח הכללי והמסקנה מנסיון ההתנחלות השני — לא האחרון — הוא, שהמעשה שלנו הוכתר בהצלחה גדולה מאוד, שאפילו הפליאה אותנו. ההמון שיבואו כבארים איך להזדהות עמנו והבינונו בנוה־המון בהתאם. והנה, במשך ארבע היממות שהיינו בשטח, עברו דרכנו עשרות אלפים איש ואשה שבאו במחרה זאת, להזדהות עמנו. נכון, שרובם הגדול אנשים דתיים, אבל בין הבאים היו רבים מאנשי תנועת העבודה, חברי קיבוצים ומושבים, והצביון המשותף לכולם היה החרדה לגורל חלקי ארץ־ישראל ה„אסורים להתיישבות יהודית".

ארציאל רואה בהפגנת ההזדהות „ביטוי לרצון העם" והיות וארציאל ואנשי הקבוצה רואים בעצמם „כבבאי רצון־העם" — התוצאה הדרושה היא שליטה. כסביר ארציאל: „אם בסיכך חלק ניכר מהעם את ידיו על הסכם ההפרדה, וחלק אחר גילה אדישות, הרי בגולן ליווה העם את ההסכם בחרדה ותוך התנגדות מאסיבית. באשר ליהודה ושומרון, נגלה מכל ספק שרוב רובו של העם אתנו, בעוד שאת הרצל נגדנו הקימה קבוצה שולית קטנה". גם מארציאל לא נעלם הפרדוכס המשתקף בהגדרת נסיון ההתנחלות השני כהצלחה רבתי, לצד שהתנאוהו כלכדה, כי בשומרון לא הושגו מטרותיה המוצהרות של הדבר־צה, התיישבות יהודית בשומרון, הנוגדת למדיניות הממשלה, הושמה לאל בפקודת הממשלה.

פרופ' מרדכי חן
מ„איכילוב" לאלון מורה

לוי מורביץ מכרם שלום
„הלאומנים מחרחרים ריב אחים"

„פינוי ההתנחלות", טוען ארציאל, „אינו גורע מן ההצלחה. כי אנחנו רואים במעשה הזה רק תחילתו של מאבק. המטרה הסופית היא התיישבות קבע בשומרון, והיא תושג בשלבים. במערכת־הביניים כבר הושגה עובדה: הממשלה נאלצה להתחשב בעובדת מעשה ההתנחלות ובהיקף ההזדהות אתנו. זו הסיבה שלא פינו אותנו ביום, למרות שפחד אחר ליום ו', כשבו סביבנו אלפי חיילים. אין ספק שמכאן ואילך תיאלץ הממשלה לשקול ולהתחשב ברצונו של רוב העם ליישב את השומרון".

„מדיניות" ההגשמה בשלבים, נכונה להילך־נבהה, סבור ארציאל. נסיון ההתנחלות הראשון, בו השתתפו כמאה חברי גרעין ושלושים מהדהים — נמשך פחות מיום, הפעם מנתה הקבוצה 150 חברים — מהם 40 משפחות מטופלות ב־25 ילדים — שהתה בשטח כארבעה ימים, והשיגה בודד להנהגת הזדהות המונית. „אני משוכנע" — אומר ארציאל — „ואף גורם לכך, בבירה ההממשלה תוסיף להתעלם מרצון העם — כי בפעם הבאה נעלה עם גרעין גדול ורב ד' נתקפם בשטח לאורך זמן. המאבק ימשך ויגבר עוצמה כגילויי הזדהות גוברים ויאלץ על הממשלה להכיר בזכותנו לאשר התיישבות קבע בשומרון".

בשלהי שנת 1972, קרא יוסף ארציאל וחבריו בעתונים, מדברי גולדה מאיר, כי אין למנוע יהודים מלהתיישב בכל חלקי ארץ ישראל. הגב מאיך להסיק מכך, כפי שהוציאה הגב' מאיר — כי בבוא היום לא נצטרך להחזיר שטח זה או אחר; אבל — היא הגישה — הזכות להתיישב קיימת. זה היה העיקרון שהדליק אורתם: „אם אנחנו לא נגאל את הרבה השומרון הנקי מיהודים, ישאר השומרון „יודנריין", אמרו ארציאל וחבריו.

● למה דווקא שכם

ביהודה כבר תקעו יתדות. היישוב היהודי בגוש עציון חודש, וקרית־ארבע מתנוססת מעל חברון; הזיקה היתירה של אנשי הקבוצה מובילה לשכם, כמרכז השומרון, וההתמקדות היא על המקורות. שכם היתה תקופה ארוכה בירת השומרון ומוקד הקשר בין עם ישראל לארצו. בשכם נתקיימה כריתת הברית עם ישראל בכניסתו לארץ בימי יהושע, בה חנה אברהם חנייה ראשונה במסעו מחרן לארץ־ישראל, ואליה הובאו עצמות יוסף לקבורה. „על שלושה מקומות — מערת המכפלה, הר הבית ושכם" — נוהגים המתנחלים לצטט מהמדרש־רבה, בראשית, פרשת צ"ט — „אין אומות העולם יכולים להונות בהם את ישראל ולומר גזולים הם בידיהם, מפני שניקנו בכסף. מערת המכפלה נרכשה בידי אברהם, הר־הבית בידי דוד, ויעקב קנה את שכם במאה קשיטה".

המתנחלים נתלים גם באסמכתות בטחוניות: שכם שוכנת על פרשת־דרכים מרכזית, ועוד בתקופות קדומות שימשה צומת מרכזי. לכך, הם מספרים, מתכוון משה דיין כשאמר שיש להקים, לצד כל הערים המרכזיות ביהודה ובשומרון, התיישבות עירונית יהודית דוגמת נצרת־עלית. גם בממשלה, טוענים הם, הודו לאחר מבצע־ההתנחלות, בחשיבות הבטחונית הנודעת לקרית־ארבע, בהיותה שוכנת על גבעה נישאה מעל חברון. הוא־הדין בשכם.

אך, הטיעון העיקרי נשאר: „קיימת זיקה טבעית והזכות אינה טעונה הוכחה. די להרהר", הם אומרים, „באבסורד שבהעצרת הסכם הצעת המשתרע מירושלים ועד עפולה, ריק מיהודים, ועוד מחמת מדיניות רשמית של ממשלת ישראל".

כל דרכה של הקבוצה, למראשיתה, מהרת את הטענות, כי מאחורי פעולת המתנחלים מסתתר מניע פוליטי אפל, קנוניה לערער מעמדו של השלטון החוקי בישראל.

● סידרת פגישות עם חברי הממשלה

במגעיה הראשונים עם הממשלה למימוש הכוונות, פתחה הקבוצה עוד לפני חודשים רבים, בסידרת פגישות עם השרים פרס, גלילי והלל. לדברי המתנחלים הסתכמו הפגישות בהבעת אהדה בלתי־מחייבת מצד השרים.

„הפעילות הדיפלומטית" נחלשה בפרוץ מלחמת יום הכיפורים, אך לא נפסקה לחלוטין. יוסף ארציאל, קצין בצה"ל, נקרא אל יחידתו בגיזרת העלה, ובחופשתו הראשונה, הטיל על רעייתו ואם שלושת ילדיו, דבורה, בת ה־26, מוסמכת־אוניברסיטה בהוראת היהדות — להמשיך בפעילות. דבורה וקבוצת נשות חברי הגרעין המגויסים, נתקבלו לפגישה ע"י ראש הממשלה, גולדה מאיר, ובה נתחוור להן סופית, כי הממשלה לא תיתן ברכתה להתנחלות בשומרון.

„גולדה אמרה", דיווחה דבורה, „שאם הברירה תהיה שכם או שלום — השלום קודם".

לאנשי הקבוצה לא נותר עוד ספק, כי התפיסה השוללת התיישבות יהודית ורואה בה מכשול לשלום, לא תצמיח תועלת לעניינם. בגלל־זאת נמשכו המגעים במשך כמה חודשים נוספים, עד אשר באסיפת חברי הגרעין, לפני כ־3 חודשים הוחלט „להפסיק המגעים הדיפלומטיים ולעבור למישור המעשי". היות והממשלה נמנעה מליישב את איזורי השומרון, שומה על הגרעין לעשות הצעד הראשון בכוחות עצמי.

ערב נסיון־הנפל הראשון, כלפני כחודשיים, לתקוע יתד באיזור שכם — הודיעו המתנחלים, ביום 31 במאי, במכתבם לראש־הממשלה היוצאת ולראש־הממשלה הנכנס, מר יצחק רבין, על כוונתם להתנחל באיזור שכם, ונקבו במועד ההתנחלות. לאחר־מכן הואשמו בהערמה על הממשלה, עי־העלמת מבצע־ההתנחלות.

ארציאל דוחה בזיבה מרושעת את האשמות שעצמתו במתנחלים כאילו פעלו והתארגנו כמו מחתרת, מאחורי גבה של הממשלה. הוא מספר על פעילות גלויה, נמרצת, שהתנהלה בשלושה מישורים, במשך החודשים שחלפו בין שני נסיונות ההתנחלות: נסיונות חוזרים ונשנים להידבר עם הממשלה, כדי להשיג הסכמתה וסיועה: „אחרי הכל, קבוצתנו, המונה ארבעים משפחות ועשרות ילדים קטנים, זקוקה לתנאי יישוב מסודר והתנחלות מסודרת. להשגת המטרה הנכספת, להיות לראש־גשר להתנחלות כללית ביהודה ובשומרון, נראה לנו כחיוני ביותר להשיג את איחוד הממשלה". במישור השני כוונה המערכה לגיוס תמיכה בקרב חברי הכנסת מכל הסיעות. הם קצרו אהדה רבה, לדבריהם, אך לכלל מעשה לא הגיעו הדברים.

● מעשה ציוני ולא קנוניה מדינית

„ביצענו", מוסיף ארציאל ומסביר, „היינו מוכנים לצאת להגשמה ללא סיוע ממשלתי — והדגשנו זאת בפני ראש־הממשלה השרים — להתחיל כבימי „חומה ומגדל", לשבת באוהלים, בתנאים הלוחצים קשים. רק בכך פנינו במישרין אל הציבור".

גיבוש העורף הציבורי, נערך כ־כבצע־בזק שקט: במשך החודש, שקדם לעליה לסבסטיה, קיימו שליחי הגרעין כמאתיים „חוגי־בית" ברחבי הארץ: „הופתענו ממידת ההיענות כמעט כל שכבות הציבור, החל באנשי עבל פשוטים וכלה בפרופסורים. מעגלי התמיכה התרחבו".

אחד הנענים בקרב משתתפי חוגי־הבית, הוא פרופסור מרדכי חן, מנהל מחלקת ההרדמה וההתאוששות בבית־החולים איכילוב בתל־אביב. ביום העלייה לסבסטיה, הצטרף פרופ' חן, בן ה־58, ורעייתו לאה, בת ה־50, את חווילתם הנאה, המובלעת בחיכלי ירק, אשר בשכונת הלל ברמת־גן, ויצאו אל אתר ההתנחלות, בלוויית בתם, מיכל, ובנם דוד, רופא צעיר, בן 25. כולם, נכים הוגן מהותנים. בנם הבכור, בנימין, שהתעתד לצאת עימם, נקרא לשרות מילואים.

פרופסור חן, אנאסתזיסט־מומחה, מחלוצי ענף ההרדמה ברפואה הישראלית, הקים בסבסטיה מרפאה באלתרות. רעייתו, לאה, שימשה כ„מפקחת־תברואה" ובתם מיכל עבודה במטבח. פרופ' חן, יהודי דתי, מספר: „זה כמה שנים מציקה לנו התופעה המתסכלת, שהציונות נהפכה לכלוב־גנאי. אם אתה בודק את התגובות הסופיות למעשה שלנו, אתה מוצא שאין גוף או אדם שתקף אותנו, כלל לא הזכיר, כי מדובר במעשה ציוני. הכל התייחסו לדבר כאל אקט־פוליטי. באווירה הציונית המעורערת בארץ, שוב אין האנשים מסוגלים להעלות על הדעת, כי במעשה כשלנו, אכן נובע ממניעים אידיאליסטים. אני מודאג בעיקר מעום שאלה שדיברו על פוטש והציגו אותנו כקבוצה פאשיסטית החותרת תחת יסודות השלטון, כנראה התכוונו לכך ברצינות ובכוונות. צר לי עליהם. אבל בעיקר כואב לי שגישתם סימפטומאטית לאווירה שהשתררה בארץ, ששוב אין עוד האנשים מסוגלים לקבל כפשוטם, קבוצת אנשים, המחליטה לצאת להגשמת אידיאל, מבלי להדביק לה את התווית של קנוניה פוליטית".

● דרכה של משפחת חן

הבן, דוד, בוגר הפאקולטה לרפואה באוניברסיטת תל־אביב, הקשור בקבוצת צעירים דתיים בלתי־מפלגתיים, שימש חוליה מקשרת בין הוריו לבין אחד מאותם חוגי־הבית של גרעין המתנחלים: „כיהודי דתי", אומר פרופ' חן, „תוקפת אותי תדהמה, כל אימת שמדברים לי, שיש חלקים כלשהם בשטחי ארץ־ישראל האסורים להתיישבות יהודים בתוקף מדיניות רשמית של ממשלה יהודית ריבונית. ומכאן ההזדהות שלנו עם מטרותיהם של מתנחלי השומרון, שאין בהן כל אבק פוליטי וכל־כולם אמונה צרופה בזיקה ההיסטורית־האוניברסלית שלנו על ארץ־ישראל, ובזכות הבלתי־מעורערת ליישב אותה. הרגשנו שהזדהות סבילה איננה מספקת. היינו חייבים לפעול וליטול חלק פעיל במעשה הציוני הזה".

פרופ' חן בא בדברים עם אנשי מזכירות המתנחלים, וכשהוברר, כי הקבוצה יוצאת לסבסטיה ללא רופא, הציע לעמוד בראש המרפאה. בשלבי הרצת ההתנחלות, והצעתו נתקבלה בהתלהבות. אור ליום ו' יצאה משפחת חן לקחם הרכוז והגיעה עם השיירה אל אתר ההתנחלות. בעזרת אחות, חברת התנחלות, אירגן פרופ' חן מרפאה זמנית באחד מחדרי בניין תחנת הרכבת ההרוסה, וביום ו' בבוקר, יצא עם בנו דוד, חזרה לתל־אביב על־מנת לשוב לסבסטיה לפני כניסת השבת. הבן, דוד, הלך לאוניברסיטה להגיש את בחינתו האחרונה בגניקולוגיה, ופרופ' חן, סר אל מחלקתו בבית־החולים איכילוב: „בכלל לא יכולתי לעבודי", הוא מספר, „עמיתי הרופאים יודו אלי בכל שעה היום, ברכו אותי והציעו את עזרתם".

כשובו לסבסטיה המתין לבואו כיתה של חולים, מקרי פגיעות קלות, כוויות, כאבי־ראש ועילפונים. העבודה הרפואית בתנאי־שדה, הזכירה לו, הוא אומר, את הימים שעבר שרותו כרופא גדודי בצבא הבריטי בימי מלחמת העולם השנייה — בזמן שלוש שנות שרות במזרח התיכון, לרבות ארץ־ישראל — עליהן זכה, בשובו לאנגליה, בעיטור צלב־המלחמה.

חלוץ „תנועת העלייה" במשפחת חן, אחיו של פרופ' חן, ד"ר משה חן, הגיע לארץ כמתנדב בתש"ח, וכיום הוא מכהן כמרצה בכיר לסטטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים. אחיו הצעיר, פרופ' רפאל חן, מרצה לביאו־כימיה באוניברסיטת תל־אביב, ומנהל מעבדת מחקר בבית־החולים איכילוב.

באנגליה נותרו שני אחים: המהנדס הכימאי ישראל חן, מדען נודע, ממציא שיטה מהפכנית לייצור חלבונים מצמחים. והאח החמישי, מנהל מעבדת מחקר בלונדון בתחום הביאולוגיה של התא. חמשת האחים שומרי מצוות, ופרופ' חן אומר, שאין כל סתירה או ניגוד בין החתירה המתמדת לקידמה מדעית לבין האמונה הדתית: „אחי ואני שלמים עם עצמנו כאנשי מדע דתיים. במדע אתה מגלה, לפעמים, שהיאוריה מסויימת עיקרה, ואתה מחפש אחר חוק מדעי הדע. הדת היא „מדע" מדויק ונצחי יותר. האמת כולה ניתנה לנו בסיני, וככל שאתה מרחיב הבנתך בתורה, כן מעמיק אמונתך. חוקים והיאוריות מדעיות משתנים ומאבדים חשיבותם. מאידך, טרם נתקלתי בדינים דתיים שאיבדו את ערכם. כל אימת שנתגלה איזו סתירה בין הדת לחיים המודרניים, אני מוצא כי מקור העיוות באורחי החיים המודרניים ולא בדיני ההלכה. אינני מכיר היאוריה רפואית שהחזיקה מעמד, בשלמותה, יותר מדור שגיא. לשונה זאת, כאשר אני, כאיש מדע, מחפש ערכים נצחיים, אני פונה אל הדת ומוצאם בה".

פרופ' חן אומר, שנסיון ההתנחלות בסבסטיה העניק לו את „אחת החוויות העזות ביותר בחייו".

עם הפינוי ניגש אליו אחד החיילים וביקשו לפנות את חדר המרפאה. „אמרתי לו: אני כאן הרופא, ואינני נוטש את מטופלי כל עוד האנשים נזקקים לשרותי. החייל הניח יד על זרועי ובנימת התנצלות, אמר שהיה רוצה להימנע מלגרור אותי החוצה. אחד הקצינים הורה לו להסיר את ידו מעלי. נשארתי בין האחרונים והמשכתי להעניק טיפול למקרי שילשול, זיהומים ועקיצות. אשתי לאה עסקה, במשך שלושת הימים, בפינוי אשפה בשטחי ההתנחלות. בדרך חזרה, אמרה לי: „קיבלנו כאן, יותר ממה שתרמנו". כשהגענו הביתה, התקלחה ויצאה מיד לירושלים, לכנס הזדהות עם המתנחלים המפונים".

פרופ' חן רואה עצמו ומשפחתו

(סוף בעמוד 24)

מתנחל מעוטר בתפילין „מפונה" מסבסטיה: המתנחלים הבטיחו לחזור

נהגו של אריק שרון מפונה לבית חולים, אחרי שנפצע בתגרה

נוה־מדבר - כחזיון־תעתועים

מאת אן סיני

[illegible] (ניו־יורק)

דורנו הוא דור של דיפלומאטיה בין־רגע ובזגזוג בין־רגע — זאת מבין כנראה שר־החוץ קיסינג'ר היטב. אחרי שזכה בפרס־נובל לשלום בשל מלחמה שלא הצליח ליישב בווייטנאם, הש למזרח התיכון, ארץ הזיעות־התעתועים וההתלהבות המדומה. בעיית־המפתח באיזור הזה היא השכנת שלום־קבע בין ארצות־ערב ובין ישראל, והדבר כרוך בפתרון הבעיה הפלשתינית. אחרי סיורי לא מכבר במצרים, בסוריה, בישראל, בלבנון ובירדן, יש לי רושם כי סיכויי־השלום עודם קלושים.

בלא ספק אפשר לזקוף לזכותו של מר קיסינג'ר הישג חשוב, שהביא לכלל הפרדת־הכוחות בין מצרים לישראל ובין סוריה לישראל.

הוא עזר לישראל בשימו קץ לקרבנות־בנפש ולהפרעות המשק הכלכלי. הרבה יותר עשה למען מצרים, שאת שתי הארמיות שלה הציל ברגע האחרון מתבוסה גמורה (בעזרת הרוסים, שלא יכלו להשלים עם תבוסה צבאית נוספת של מצרים). הוא עזר לסורים, שספגו אבידות מרובות ונפגעו קשה על אף הכמות העצומה של נשק סובייטי, שהיתה בידיהם.

הכל היו זקוקים להפוגה, ו„הדיפלומאטיה המהירה" של מר קיסינג'ר הולידה את הסכמי הפרדת־הכוחות השבריריים. הוא הצליח להרגיע את כל הצדדים לפי־שעה; אך כפי הנראה עדיין לא ברור, שהניח את היסודות לשלום־קבע.

באיזור מדברים על שלום, ומזכירים את שמו של מר קיסינג'ר בהערצה ובחיבה. מכנים אותו „הערי" דרך־חיבה. אבל מה הדבר, שארצות־ערב מחבבים אותו כל כך אצלו, כפי הנראה?

הלכתי למצרים מתוך כוונות נפכית למצוא מה שנאמר בידיעות — שהיא מוכנה להתקדם לקראת הסדר של שלום עם ישראל. עד מהרה נגוזו אשליותי. מצאתי את המצרים שופעי טענות שהם ניצחו במלחמה, הקהדשו גאוותם, כבודם ומעמדם אחרי שש שנות השפלה, קשה לראות זאת כלשון־שלום מפוכחת.

כלום יש למר קיסינג'ר חלק בחיזוק אשליה זו?

כפי שרי־הממשלה, כפי פקידי־רשות אחרים ומפי קציני־צבא שמעתי, כי מצרים כנראה מאמינה לא רק בנצחונה הגמור, אלא ביכולתה להכתיב את תנאי השלום, וכי אפשר לה לשכנע את ארה"ב, שתקבל את תנאיה המוקדמים של מצרים.

אחרי זה, אומרים המצרים, בעקבות השלילה הגמורה של תמיכת ארה"ב — שהיא מקור הכוח היחיד של ישראל — תתמוטט המדינה הציונית מכוח המתיחות הפנימיות שלה עצמה. הם סבורים, כי העולם הערבי צריך רק לחכות לעת שיוכל להנחית את המהלומה המכרעת. או אז תמוטט המדינה היהודית, שהיא פסולה תכלית־הפסול בעיני הערביים הסבורים, שרק מוסלמים צריכים לשלוט במזרח התיכון.

ההפיץ ד"ר קיסינג'ר את הרושם כי מדינות ערב יכולות כעת לזכות במלוא תמיכתה של ארה"ב? הקיד הבטחות חשאיות או הסכמים סודיים, ש„שכח" לגלותם לישראלים — כדרך ש„שכח" ממשלת ניכסון לגלות להם את דבר המשא־ומתן על מכירת כור גרעיני למצרים?

יש רושם שגם שר־החוץ וגם הנשיא ניכסון סבורים, שיש להם מקום אחד להניח אחריהם ערך ללא רבב — ביחס למזרח התיכון. כדאי להם לזכור, כי גבולה המדיניות הישנה של קניית־השפעה מבעות המהמרים הגסים: וכי השפעת ארה"ב על ספעדיה לא מנעה מדינה זו מלייקר את הנפט ולהטיל נטל כבד מאוד על המערב.

הערבים מרעים בהחלט את כוחם החדש. הם מגדירים עצמם כמעצמה הגדולה השישית בעולם ואומרים, שחרם־הנפט נועד להיות רק אזהרה, ועדיין לא הופגן מלוא עוצמת־הנפט של הערבים. הם מדברים על שוק מלוכד ערבי (שבראשו תעמוד מצרים או סוריה — הדבר תלוי במקום, שאתה עומד). כלום אין זו לקנות של פאן־ערביות, בלבוש מינוח בן־זמננו, בקנה־מידה גדול ומפואר יותר?

עדיין אין רוח של פשרה והסתגלות במזרח התיכון. הסורים, אף שהם מסוייגים יותר מן המצרים — אחרי ככלות הכל הם אומה קטנה של שישה מיליונים בלבד, וספגו סבל כבד וגלוי יותר מכדי להתכבר שכרות־נצחון — מתעקשים לא פחות בדרישה, שיקבלו את כל התנאים המוקדמים של הערבים לשלום.

יש רושם כי הארגון לשחרור פלשתין, שעודנו תובע בטרוריזם, מתקרב להסכמה למדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון וברצועת עזה; אבל לא מנהיגיו ולא המנהיגים המקומיים, שנפגשתי עמם בבירות וביהודה ושומרון, עדיין לא גמרו בליבם להשלים עם קיום מדינה יהודית כשכנה קרובה של המדינה הפלשתינית.

ממשלת־ישראל, מצידה, אף שהיא רוצה בשלום, עדיין לא הכירה בצורה, שאינה משתמעת לשתי פנים, בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינים.

אני מאמינה למצרים — ואף לסורים — באמרם, שהם שונאים את הרוסים, ובסגנון מצרי במלץ „אוהבים" את האמריקנים. המצרים והסורים רוצים בסיוע אמריקני ובטכנולוגיה אמריקנית לשם חידוש פני ארצותיהם — אלא שנראה לי כי אינם חשים בצורך עמוק לעשות את המאמצים ולהקריב את הקורבנות, הדרושים להשלמת משימה כזו. כי הם אומרים, שאם לא יתקיימו כל תנאיהם למען השלום, יבטלו את כל התוכניות הפיתוח שלהם: יעדיפו להיות עניים וגאים, ולא עשירים וקלים.

לי נראה, שכל זה מבוסס על הרעיון הישן של קבלת בקשיש בסכומים גדולים מן המאת האמריקני העשיר. יתכן כבר ניכסון הבין זאת היטב, כאשר ביד נדיבה הציע למצרים כור גרעיני.

כעת יכולים המצרים — כמותם כסורים, שאינם מתכוונים לנתק את קשריהם עם הסובייטים — ליהנות משני עולמות: אם לא יתמלאו הציפיות המופרזות, שמצפה מצרים מארה"ב, תמיד תוכל קאהיר לחזור ולפנות אל הרוסים.

כבר עכשיו משחקת מצרים בשני צידי־המגרש. באמצעות הזמנה ללאוניד ברז'נייב לבקר בקאהיר.

אן סיני היא עורכת „מידל איסט אינפורמיישן סידי", ובזמן הוצא לאור מטעם „האיגוד האקדמי האמריקני למען שלום במזרח התיכון".

הועתק מ„ניו־יורק טיימס" 22 יולי 1974 (C)

בשירות לציבור מאת
ההסתדרות הציונית של ארצות־הברית
ד"ר יוסף פ. שטרנשטיין, נשיא
שמואל ה. האגג, יושב־ראש
הוועדה הארצית לעניינים ציבוריים (מ.ב.)

סבסטיה מפלגות

31 בדצמבר 1973

143,125,000
28,625,000
51,622,000
154,325,000
377,695,000
55,000,000
432,695,000
211,502,000
3,204,551,000
10,119,538,000
2,896,720,000
16,222,789,000
2,874,619,000
19,097,408,000
633,357,000
3,427,687,000
1,892,950,000
25,695,589,000

صكنا من الامل

صكنا من الاجل

האם רמת־הגולן שווה מלחמה?

מתתיהו פלד

למי שראה חובה להסתייג בפומבי מהתבטאויות של נושאי תפקידים צבאיים בכירים בנושאים מדיניים, כשהם התימרו להציג כאילו היו חוות דעת מקצועיות, אני מבקש לשבח את דבריו של הרמטכ"ל, רב־אלוף גור, שנאמרו השבוע בבית אמריקה. כשנשאל אם יש לראות את הירדן כגבול הבטחון הטוב ביותר אמר כי לא הוא צריך לענות על כך. הוא הוסיף כי נראה לו שיש למדוד מצב מדיני ובטחוני ובמסגרת זו לקבוע את התוואי הטוב ביותר.

תשובה זו של הרמטכ"ל מחזירה אותנו אל ימי שפיות הדעת הצבאית שקדמו לתקופת ההסתאבות הפוליטית שבאה על צה"ל לאחר מלחמת ששת הימים. כי אכן, אין זה תפקידו של רמטכ"ל לקבוע אילו הם הגבולות הטובים למדינה, ואין כל נתון בטחוני בעל היקף כזה שבגללו חייב המדינאי להפקיע מידיו את תפקיד שיקול הדעת המדיני ולהשתעבד לשיקול דעת צבאי־בטחוני, כביכול. השיקול הבטחוני מופיע, כפי שהבהיר רב־אלוף גור בתשובתו, רק לאחר שהשיקולים המדיניים נעשו והוסקו המסקנות המתחייבות מהם.

אמת פשוטה זו, שהיתה כל כך ברורה למפקדי צה"ל בעבר, היא שאפשרה למנהיגי ישראל לעצב את גבולות המדינה לאחר מלחמת השחרור ולהעניק לה עשרים שנות השקט והשגשוג, שהיו, אלמלא אותה רוח של אחריות לאומית ובגרות מדינית שגילו ראשי הצבא דאז. לא היה להם כל קושי לסבור בפומבי, כסבר לראשה של הממשלה, כי גבולות 1949 הינם „בלתי אפשריים", ובשל כך חייבת המדינה להיאבק ולהלחם להרחבתם. קריאה כזו מצד ראשי הצבא היתה בלי ספק גורמת לפעולה יחידתית „אקטיביסטית" שהיו מוצאים כי אין להחזיר לממשלה „להפקיד את בטחון המדינה" המשלים לידיהם את המכבות לפשרה. לתם הסכיות הבלתי כיפרוציה של הצבא „לגבולות בטוחים".

מה היתה עלולה להיות התוצאה של התפרצות כזו קשה לשער, אולם אין ספק כי אם גם היתה המדינה מוכנה להתקיים לאחר התפרצות כזו, היתה זו מדינה שונה לחלוטין מזו שאנו מכירים וקרוב לודאי כי היתה זו מין רפובליקה שכבות צבאיות נוטלות בה את השלטון זו מידי זו בהפיכות המתחוללות תמיד בשם הערכים הלאומיים הקדושים ביותר.

אולם באותם ימים גדולים ונאצלים, בהם היה העם כולו נתון בחרדה כנה לגורלו ולגורל מדינתו שזה רק קמה, לא יכול היה הפיקוד הצבאי להרשות לעצמו אותם עיוותי המחשבה וסילופי ההגיון שאפיינו את הדיון כאן מאז מלחמת ששת הימים. אז איש לא היה מעלה על דעתו כי דיבור חסר שחר וחסר כל בסיס כמו „גבולות בטוחים" למשל, יורשה להשתלט על מחשבת הציבור ולכבול את ידי הממשלה בשיקוליה המדיניים. אז היה ברור לכל, כפי שהבהיר עתה מחדש רב־אלוף גור, כי על השאלה מה הם הגבולות הרצויים ביותר למדינה, מכל בחינה שהיא, לא הרמטכ"ל חייב להשיב. גבול הוא ענין לשיקולים סבוכים, החייבים רק בדבר אחד, הוא ראיה כוללת של טובת המדינה בתחומים של הזמן והמקום בהם הם נעשים.

●

מאחר שהחזיר רב־אלוף גור את עטרת השיקול הצבאי למקומה וקבע כי תפקידו לסייע בבחירת התוואי הטוב לאור כל השיקולים ולא כשיקול מרכזי או בלעדי, חייבים אנו לבחון מחדש את כל בעיית הגבולות שלנו במסגרתה הנכונה. במסגרת זו היא מסגרת השיקולים הצבאיים הנבחנים קודם כל לאור התנאים כפי שהם, ולא כפי שנוח להציגם ברגע מסויים.

בעיה זו נעשתה דחופה ביותר בימים אלה במיוחד נוכח ההערכות כי היתכן התחדשות של המלחמה בחודשים הקרובים, וכי בעיקר גדולה סכנה זו בגבולנו הצפוני. רב־אלוף גור הצביע בדבריו על האפשרות כי סוריה עלולה לחדש את המלחמה בשבועות הקרובים. דברים אלה נשמעים כיום סבירים למדי למרות שעוד לפני זמן לא רב קשה היה להניח מלחמה ביוזמה של סוריה ללא שיתופה של מצרים לפחות.

כמובן כשאנו מדברים על מלחמה ביוזמתה של סוריה, ואולי גם עם סוריה לבדה, יש להניח כי פירושה של דבר הוא שגם כוחות עיראקיים יטלו בה חלק. לאחרונה אף מנסה נשיא סוריה, חאפז אל־אסד, לצרף לקואליציה כזו גם את ירדן, במגמה להגדיל את הכוחות העתידים ליטול חלק במלחמה „סורית" כזו כדי להביא את מצרים למצב שיהיה לה מאד לא נוח, במקרה שתחליט לעמוד מנגד. שכן, עמדה המדיני של מצרים אינו בחידוש המלחמה והיא בוודאי היתה מעונינת להגיע לשלב של שיחות ז'נבה כשהשקט שורר בחזיתות. אולם לסוריה אין כל סיבה לשבת ולהמתין לאחר שכבר הובהר לה במידה מספקת על ידי דוברי ישראל כי הדבר היחיד המצפה לה בז'נבה הוא להתפשר על הקו המרוחק בתחתיתו של הפורה המוצע על ידי ישראל, המבליט את המצב הנוכחי ברמת הגולן.

הצטרפותה של ירדן, הגם שאינה ודאית כלל, יכולה להיות מוסברת באכזבתה שאין בידה להראות כל גמול על שנמנעה מפתיחת חזית נוספת נגד ישראל במלחמת יום הכיפורים. אולם ירדן היא גורם משני ובודאי לא תוכל ליזום דבר בעצמה. לפיכך הבעיה המרכזית כרגע היא הפתרון של סוריה להגיע לפיתוח ז'נבה והמנגנון האפשרית את חידוש המלחמה.

עצם העובדה שסוריה מסוגלת כרגע לרקום מזימות כאלה אינה צריכה להפתיע איש. ברגע שהחליט המטכ"ל הישראלי להצדיק, בשלבה השני של מלחמת יום הכיפורים, את הנסיון לכבוש מחדש את רצועת הדיונות שנפלה לידי מצרים, ממזרח לתעלת סואץ, ולהגיע לצבא הסורי, בחוץ גורל החזית הסורית, באותו זמן, בראשית המערכה השני למלחמה, היה עוד בכוחו של צה"ל להביס את הצבא הסורי וליצור תריס בין סוריה לירדן שהיה מהווה שינוי עמוק הן במערך הצבאי והן במערך המדיני של החזית הצפונית שלנו. אלא שמהלך זה נדחה על מנת לאפשר לכוחות צה"ל להחזיר לעצמם את כבודם שחולל על גדות הסואץ. התוצאה, כידוע, היא זו שהמצרים נשארו לברות הכל במזרח לסואץ, אך הצבא הסורי יצא כבבצה — לפחות בעיני עצמו — ונשיא סוריה יכול עכשיו להרגיש עצמאי ובטוח עד מאה.

●

אילו היה הצבא הסורי מובס, דמשק היתה במצב של עיר נצורה, וכוחות צה"ל היו חונים בהר הדרוזים, כי אז כל שאלת החזית הצפונית היתה נושאת אופי שונה. אולם מהלך זה, שהיה אפשרי אך נזנח ללא שיקול דעת מספיק, יוכל מעתה להיות נושא להתדיינות של היסטוריונים. המדינאים חייבים לתת דעתם למצב העובדתי והוא שסוריה מרגישה כי חייבת היא לכפות מלחמה נוספת על מנת למנוע אובדן מוחלט של רמת הגולן במסגרת דיוני ז'נבה.

מדוע הייתי צריכים ליצור אצל הסורים הרגשה כזו חודשים רבים לפני חידוש השיחות, לאלהים פתרונים. אמנם ראש הממשלה היה זהיר בדבריו יותר מאחרים וקבע כי ישראל „לא תרד מרמת הגולן", נוסחה המשאירה אולי מקום להסדרים נוספים על הרמה. אולם ניסוח זהיר זה טבע בים של הדעות על כך שעם הפרדת הכוחות הגיעו הדברים לכלל גיבוש סופי, ופקיד של משרד השיכון אף הוזדרז לצאת עם עתונאים, להראות להם היכן תקום עיר חדשה בעוד שנה, כצה היה, על רכס הגולן.

השאלה שעלינו לשאול עצמנו היא, כמובן, מה כל כך חשוב לנו ברמת הגולן שראוי לנו להסתכן בגללה במלחמה נוספת בעתיד הקרוב, ובפיצוץ שיחות ז'נבה בטרם החלו. מי שיחזור בתוכי ויאמר „מטעמי בטחון" אפשר להשיב לו, כפי שכבר נעשה לא פעם, כי אין כל הכרח שמצב בטחונם של ישובי עמק החולה יהיה גרוע מזה של ישובי עמק בית־שאן, שגם עליהם „רוכבים" נישאים הרי הגלעד. אלא שבתודעת הציבור קיים עדיין הזכרון הקשה של תגרות האש המרובות שפקדו בעבר את ישובי העמק לרגלי רמת הגולן, ופועל הדימוי המוטעה כי התקלה היתה בכך, שהסורים היו „למעלה", בעוד שישובינו היו „למטה".

האמת היא שהגבול הסורי היה בעייתי למן הרגע הראשון, מאז נחתם הסכם שביתת הנשק שלנו עם סוריה בשנת 1949. הרבה בעיות לא יושבו באותו הסכם, והתנהגותם של שני הצדדים, הישראלי והסורי, היתה אינוכית ובלתי מתפשרת. כשהסורים רק ראו הזדמנות מתאימה הם השתלטו על אל־חמה, למשל. ישראל, לעומת זאת, כשסברה שיש לה סיבה כלכלית טובה ליבש את אגם החולה, עשתה זאת למרות התנגדותה של סוריה.

היו אלה ימים גדולים, בהם ישראל לא חיפשה „גבולות בטוחים" ובקלות רבה היתה מוכנה לוותר על מכשול מים רציני השם לצחוק כבשולים כמו תעלת סואץ או הירדן. אך

(הסוף בעמוד 24)

גרינבוים שובת

אנחנו מקבלים בהכנעה את ההפתעות הפוקדות אותנו מדי ערב, כתוצאה מהסנקציות של סכנאי הרדיו והטלוויזיה. לנגד עינינו כאמירת תמונה של סכנאים מדי ערב, הנאבקים על פת לחמניותם. הם מתעללים בנו ואנחנו שותקים, מתוך סולידאריות עם המוני העמלים.

ובכן, בירורתי את הענין, כסתבר, כי מספר המכבאים ברדיו ובטלוויזיה הוא שניים. אחד במילואים והשני הוא גרינבוים. הוא השובת.

השביתה של גרינבוים פרצה לפני שבועיים, כאשר מזגן האוויר ב„מרצדס" שלו התקלקל ורשות השידור הציעה להעמיד לרשותו „פורד" בלי מזגן. גרינבוים ראה בכך הרעת תנאי העבודה. הוא צריך להגיע רענן לאולפן, אמר. רשות השידור הציעה לו נהג צמוד והקטנת מכסות העבודה משלוש שעות ליום לשעתיים ורבע, כולל הפסקה לארוחת צהרים. גרינבוים דחה בבוז את ההצעה הקנטרנית. הוא הזהיר את רשות השידור, שנגמרו הימים הטובים של בן־אהרון, עכשיו עומד בראש ההסתדרות משל!

עצם הזכרת שמו של משל, הידוע כבר בחוגי המעבידים בכינוי „משל האיום", גרמה לפיק ברכיים בהנהלת רשות השידור. בהתייעצות עם שר ההסברה, הוצע לגרינבוים לא לבוא בכלל לעבודה. הקריינים ילחצו על הכפתור, שגרינבוים נוהג ללחוץ עליו בתור עבודה. הוא יישאר בבית, עד שיתקנו את המזגן של ה„מרצדס" שלו. רק שלא יכריז על שביתה.

אבל את גרינבוים אי־אפשר לסדר. הוא הבין מיד, שאם יישאר בבית, ישלמו לו רק משכורת. אבל אם ישבות, הוא יקבל בנוסף, בתור דמי שביתה, משכורת נוספת. הוא הודיע איפוא כי הוא שובת ומי שרוצה לבוא אתו בדברים, יוכל למצוא אותו בבריכת „הילטון".

חברי ועדת השרים לענייני שכר באו ל„הילטון" בבגדי ים, קפצו למים ושחו לעבר גרינבוים. גרינבוים ניסה להתחמק, אבל השר יריב תפס אותו בשנורקל שלו, „אם לא תניח לשנורקל — איים גרינבוים, — אפרסם ברבים את תלוש המשכורת שלי"!

איום זה הזעזע את השרים: אם ייודע ברבים מה מרוויח סכנאי טלוויזיה, יפרצו שביתות בכל רחבי המדינה. „זה לא! רק זה לא!" — התחנן יריב. אבל גרינבוים עמד על דעתו: הוא יפרסם את התלוש. השרים קיימו זה התייעצות חת־מימית והחליטו, שאם גרינבוים יפרסם את התלוש, הם יטענו, שתלוש זה איננו משקף את המציאות, וכי גרינבוים מרוויח למעשה הרבה פחות.

בשלב זה נפסק הדיון, כי גרינבוים לא אוהב שמפריעים לו כאשר הוא בשחיה. הנהלת רשות השידור הועברה לידי „מפעל הפיס", המגריל מדי ערב ספור תחנות. התוכנית היחידה ששידורה מובטחת היא „קולומבו", כי את זה של גרינבוים, סביגה, את בת את הבלש החביב.

צמלי כל העולם התאחדו, אין לכם מה להפסיד, מלבד „אירונסייד"!

י. זעיר

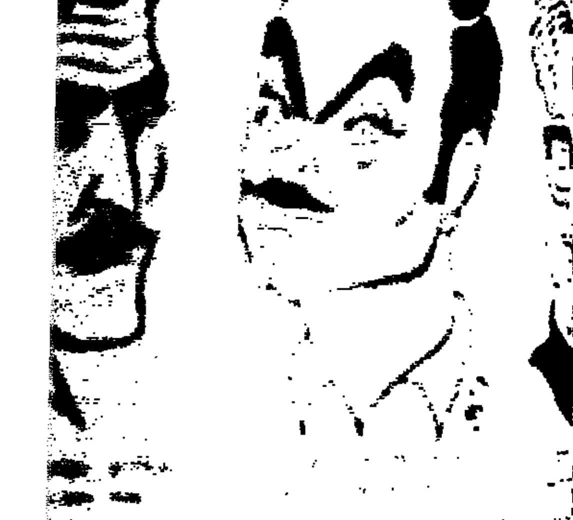

סודות וואדוז והדילמה של לונדון

גורלו של סניף בנק א"י—בריטניה בלונדון תלוי בנכונותו של בנק אוף אינגלנד לבוא לעזרתו, בלי ליצור בכך תקדים ★ אם יקום קונסורציון שיקנה את הבנק בישראל, קיימת אפשרות לצמצום ההפסדים על־ידי גילוי תעלומת החברות הרשומות בוואדוז וגביית חלק מנכסיו

מאת יובל אליצור, שליח „מעריב" בלונדון

בלשון ההמעטה השגורה בפי הבריטים, שומעים כאן בלונדון ללא הרף שהפרשה היתה „מיותרת" וכי יש לה חסלה במהירות האפשרית. הכוונה לפרשת בנק ארץ־ישראל־בריטניה, שכשלונו הוא מהלומה כבדה הן לאינטרסים הפיננסיים של ישראל באנגליה ובמקומות אחרים והן לבנקאות הבריטית, שכן אם יתחסל הסניף הבריטי של הבנק הישראלי, יהיה זה הבנק הבריטי הראשון מזה תקופה ארוכה, שנאלץ לסגור את שעריו.

פרטי הפרשה ידועים אך מעט בבריטניה. מנהלי הבנק, רואי החשבון שלו וגורמים אחרים הקשורים עמו, ממלאים את פיהם מים. העתונאים הבריטיים לא העמיקו לחקור בפרשה ולרוב הסתפקו בהעתקת מה שפורסם בנושא זה בישראל. אמנם מר הארי לאנדי, יו"ר מועצת המנהלים של הבנק והמנהל הכללי המשותף (יחד עם יהושע בן־ציון), הוא איש מכובד מאד בקהילה היהודית באנגליה אך בסיטי, כלומר בבירת הכספים של לונדון, התייחסו תמיד אל בנק א"י־בריטניה כאל בנק שולי.

הסתייגות צבועה

בנקאים רבים יאמרו לך: „מעולם לא התעניינתי בעסקיו של הבנק הזה" או אפילו „איני מכיר כלל את האנשים של הבנק. עליך להבין, אנחנו עושים עסקים מסוג אחר לגמרי". יש בהסתייגות זו הרבה מן הצביעות, שכן מתברר כי כמה מן הבנקים המכובדים ביותר לא נמנעו מלהפקיד ולו גם סכומים קטנים יחסית, בבנק הזה. נכון, הוא עסק בעסקים מסוג אחר, אך בעבר היו עסקים אלה רווחיים ותמיד נמצאו כאלה שרצו להשתתף ברווחים אלה.

כה היו עסקי הבנק, שנוסד לפני 50 שנה והיה עד לפני כעשר שנים הבנק־האב, שהחזיק בבעלות הבנק־הבן בישראל, עד אשר נהפכו היוצרות, כאשר ה„אבא" הפיך את מניותיו לציבור הרחב? מתברר עתה כי העסק העיקרי (שהוקף בסוד שליטים כסך המאזן) היה קבלת הלוואות של אירודולארים בעיקר לזמן קצר ומתן הלוואות לזמן ארוך, בעיקר לחברות שהוקמו מטעות היטב והמצאות בשליטתם (אם לא בבעלותם) של מנהלי הבנק, שהחזיקו בכ־90 אחוז ממניותיו ועשו בו כבתוך שלהם.

כיום מאשרים, למשל, כי גם ההצלחה הגדולה של קבוצת וויליאמס (כפי שנקראה קבוצת בעלי המניות של הבנק) לפני שנים מספר, עשה שימוש בכספי הבנק.

ההיעז שהרוויחו 23 מיליון דולארים כאשר החזיקו במניות חברת המכוניות ג.ס.או. כשחברת פולקסואגן רצתה להשתלט עליה — נעשתה אף היא באמצעות הבנק הלונדוני.

„משקה ב־3 תחנות"

הדבר נעשה כך: לבנק ישראל ולשלטונות הפיקוח על מטבע חוץ היה נדמה, כי ההשקעות הן במטבע חוץ או במניות היו של הברי קבוצת וויליאמס שלא היו תושבי ישראל, או בשם לקוחות, בעוד שלמעשה בוצעו כנראה מרבית ההשקעות בעזרת הלוואות שקיבל הבנק בלונדון, ובמידה פחותה יותר גם בישראל. לשלטונות הבריטיים לעומת זאת, היה, כנראה באילו ההשקעות של הבנק הבריטי באירודולארים ניתנות ברוכן להבנק האם בישראל, שכן הם ניתנו בערבות הבנק הישראלי.

היה זה איפוא לפי הערכת המומחים מעין „משחק בשלוש תחנות", לונדון, ואדוז (או מקומות אחרים, שבהם ניתן לרשום חברה בתנאים נוחים) ותל־אביב וכדורים במשחק זה היו מורקים מתחנה לתחנה הלוך וחוזר, כאשר המשקיפים מן הצד אינם יכולים לראות יותר מאחת התחנות בבת־אחת.

יתכן מאוד שמשחק זה היה נמשך עוד תקופה ארוכה, לולא קרו בבהציות השנה האחרונה שני דברים: ירידת מחירי המניות, המתכות והזהב שבהם השקיעו כנראה חברות שבשליטת בעלי המניות של הבנק הגדולים הקיצים בהשגת מימון לטווח קצר, עלה שער הריבית על ההלוואות לזמן קצר ונתרבו החששות בקרב המפקידים לתת את כספם לבנקים קטנים.

מפנה מסוכן

מי שמעיין בקפדנות במאזן הסניף הלונדוני של בנק א"י־בריטניה בסוף שנת 1973, יכול למצוא כבר להבחין במפנה המסוכן (ואולי יש כאן חכמה לאחר מעשה?). מתברר, לבסוף, כי בעוד אשר הנכסים הנזילים של הבנק ירדו מ־18.5 מיליון לירות שטרלינג בסוף שנת 1972, עד ל־13.5 מיליון ליש"ט לסוף שנת 1973, עלו ההלוואות שנתן הבנק מ־23.7 מיליון ליש"ט בסוף 1972, עד ל־35 מיליון ליש"ט בסוף 1973, וזאת כאשר הפקדונות הצריכים למימון את ההלוואות שניתן הבנק, עלו באותה שנה רק ב־1.7 מיליון ליש"ט. אך, כאמור, לא נמצא מי שעבור במספרים אלה, לא בארץ ולא בבריטניה.

בישיבת התהשיב הראשונים של שנת 1974 ירדו הפקדונות, בעיקר פקדונות של אירודולארים של בנקים בקרוב למשנה מיליון ליש"ט ואילו ההלוואות עלו מ־35 מיליון ליש"ט ל־37 מיליון ליש"ט, שמתן לפעולה מ־28 מיליון ליש"ט ניתנו לחברות הרשומות בואדוז ובמקומות אחרים.

השאלה הגדולה המוטלת כיום בפני אנשי בנק ישראל ואחרים החוקרים את הפרשה היא — מה יש בחברות הרשומות בואדוז? והיש סיכוי כי בנק א"י־בריטניה בתל־אביב או בלונדון יראו אי־פעם את הסכומים שניתנו לחברות הללו? מעריכים כי סכומים אלה בקרוב ל־150 מיליון דולאר.

השבוע הורגש יאוש מסויים בין החוקרים שאינם בטוחים עוד שיעלה בידם לשים יד על רכוש חברות עלומות אלה, ואפילו אם יעלה בידם לקבל את כל הפרטים, אין כל בטחון שפקידים שאינם אנשי מקצוע יוכלו למכור רכוש זה במלוא ערכו, שכן הסרים להם הן הקשרים והן ידיעת הפרטים הבלאים.

על כן הלכה והתגבשה הדעה בירושלים כי אם יקום הקונסורציום שירכוש את הבנק על סניפיו, בארץ ובלונדון, יהיה בכך אולי משום „חניכה" לאשמים, שיוכלו להסתתר עצמם מאחורי גבו של הקונסורציום, אבל מבחינת המחיר למשק הישראלי, הכרחה בכך משום הצלה.

אמנם בנק ישראל התחייב לערוב לקונים על הפסדים עד ל־25 מיליון דולאר, אך יש להניח שסכום זה יהיה פחות בהרבה מן הסכום, אותו יכול היה בנק ישראל להפסיד, אפילו אם לא היה בא לעזרת הבנק בלונדון.

בנק ישראל יפסיד יותר...

נשאלת השאלה מי ששואל: אם אפשר לארגן קונסורציום של קונים, המוכן לקנות את הבנק בארץ ובלונדון תמורת כיסוי הפסדים של 25 מיליון דולאר בלבד, האין בכך סתירה לסכנת בנק ישראל, שהודיע על סכנה של הפסדים גדולים בהרבה? התשובה לשאלה זו היא כי בנק ישראל, שאינו יודע את כוחות החברות העלומות בואדוז, עלול באמת להפסיד הרבה יותר, אבל הקונים יוכלו לגבות לפחות חלק מנכסי החברות האלמוניות, ויפסידו באמת הרבה פחות.

יתרון גדול נוסף של מכירת הבנק בארץ ובלונדון לקונסורציום שיפעיל אותו, הוא שיימנע פיטות מסוכן עם הבנק אוף אינגלנד. כי שעבקר בימים אלה בלונדון יכול לעמוד על המצב הבין בדות אישים כמו נגיד הבנק הממלכתי הבריטי, גורדון ריצ'רדסון, והשר היהודי הארולד לבר במבכים על מאה האישים ששלחו מכתבים ומבקשים להמריץ את ממשלת ישראל לא להניח לסניף הלונדוני של בנק א"י־בריטניה ליפול.

בשנים האחרונות צמחו בבריטניה באבנית עצובים ירבים ללונדון טוב את במבה כבירה פיננסית עולמית. זה נחוץ לבריטניה לא רק במטבעי יוקרה, אלא גם לצורכי קיום. אנגליה בקצת הפקדונות האירודולארים, המתקיים בקביעה בבנקים בריטיים. יש להם לכסות את הפער במאזן התשלומים. כ־140 בנקים זרים פתחו עד כה סניפים בבריטניה. הלקח הגדול הגיע בשנים האחרונות.

כשאב של בנקים רבים כל כך תיותה מיפנה בבנקאות הבריטית. פ חמישים הבנקים הבריטיים (עם סניפיהם) היוו עד אז מעין סגורה' שחבריה פיקחו זה על יעילות רבה יותר. מאשר כל רשמי של הבנק אוף אינגלאנד. עם הגדולים, שהם מעטים וכן מספר קטן של בנקים לה כמו בנק רוטשילד, היל סמו ס.ג. ורבורג, הקפידו מאוד על רת המסורת ועל מניעת תקלות גורמות ל„רעשי ציבור".

יעזרו „לבאים אח

מקובל בסיטי של לונדון על בנקאי שהסתבך ובא אל הבנקאים האחרים וביקש את „זה בסדר", ענו הבנקאים „תיתכאו אם תצטרך בעזרה". כל מנהל שנכשל חייב להיענש אך לבנק יש לעזור כמעט בכל שכן כשלונו יפגע בקהילה ה כולה.

ואכן, לפני חודשים מספר מספר בנקים קטנים הקרויים „משניים". בנקים אלה שילמו גבוהה יותר עבור פקדונות וגם קיבלו ריבית קצת יותר עבור הלוואות שנתנו, בעיקר בענף המקרקעין.

כמה בנקים משניים הגיעו פשיטת רגל. כאן התערב אוף אינגלאנד. הוא הכריח גדולים להעביר פקדונות לבני קטנים וכן הוסיף מכספו. אף באלץ להתחסל. חוגי הבנק אוף גלאנד מדגישים שהכוונה היא בידי בכדיניות זו בכל מחיר

אבל מה שהבנק אוף אינגלאנד מוכן לעשות עבור הבנקים הבריטיים, אין הוא מוכן לעשות עבור הזרים הפועלים בלונדון.

בנק א"י־בריטניה (שחוגי אוף אינגלאנד אינם רוצים בו בנק בריטי והם בעיניו רואים בו בנק „בעובר") במבוכה: אם הבנק יפול עלולה להיות זריבה גדולה יותר ל הדולארים ללונדון הואת בשל ברכזים אחרים מנסים אף הם בשוק הכספים. מאידך, אם הוא בריטי יבוא לעזרת הבנק של בנק א"י־בריטניה, התעורר של תקדים. האמנם יוכל אוף אינגלאנד לכסות את זה של כל הבנקים הזרים הפועלים בלונדון, אם הללו יכשלו?

חוגי, איפוא, לדעת הבנק אינגלאנד, שבנק ישראל יתן פירוקו של בנק א"י־בריטניה בלונדון. הבעיה, כך רומזים, אינה — הבנק הבריטי יהיה מ פחות הזרים של סיוע הברכזי הישראלי, ואולי אף בזה.

אלא שבינתיים הכל צומד. לפיום הארכה שנתן בית המשפט התארגנותו של קונסורציום אם יתארגן הקונסורציום, מקום להבזון, יהיה אפשר להציל את ה„מיותרת".

קולו של הפרשן

בשבורת השחרור ממחנה הכפיה באה לך — לאחר שנים רבות של שהייה בו — כהפתעה, עלול אתה להתפתות לאמונה שתתמלא, גם משאלתך הפרועה, וכאן, בשדה שליד העיר הסיבירית המושלגת ינחת מטוס אשר יאסוף אותך ויביאך ללוד.

אולם ישנן גם משאלות מציאותיות יותר, שהן אולי דווקא בהישג היד. למשל לרכוש מקלט רדיו ולשכור חדר נפרד. וכשהברים ידידים מתגייסים למבצע זה והמזל גם הוא מאיר פנים אליך, הרי שתוכל בעוד מספר ימים לגשת בשעה הלילה המאוחרת לתיבת הפלאים ולהחליק על פני הגלים.

הטכניקה — פשוטה: כל השעה עליך לחרוש מחדש מילימטר אחרי מילימטר את הגלים הקצרים מראשיתם ועד סופם בנסיון לאתר — בתוך בליל השפות והתחנות, בין הסופות המעתולות והרעשים המלאכותיים שהרוסים משלחת בך — את קול ציון לגולה, את הצינור הדק שיספק את החמצן לנשימה.

ובאחד הלילות של פברואר זה, בשעה שהיים ועלולים אחרי חצות, שהיא הקצה הכא השלדים בירושלים, אתה עוצר את המחוגה לשמע קולה של ראומה אלדר מבשרת החדשות. ומאז והילך בעיר אותך הספן המכורר לילה לילה בשעה שתיים עשרים וחמש, שלא להחמיץ את חמש עשרה הדקות שלך, שהן העיר שעליו סובבת הימנה כלה. רק לאחר מכן אפשר להרהר, רצם אחר היום לחזור ולשחזר את הדברים ששמעת, לפרטם ולהרהרבם, לבנות תלי־תלים על סברות והשערות, להסיק מסקנות, וליהנות מחידושי השפה שקלטת ומהבינות משמעותם, ולהודות לאבא זכרונה לברכה שהביאה אותך לפני 31 שנה לבית הספר העברי.

במקום הספד לבנימין אליאב ז"ל

לילה אחד בשרה לי ראומה שלאחר החדשות אזין „לדברי פרשננו המדיני הדוקטור בנימין אליאב". שמעתי, כמובן, ושעת הלילה הזמרת היום כלו עבוד בסימן דברי הפרשן בירושלים, שהדד ללב: בהירים, הגיוניים, מסוגננים כהלכה ונאמרים בקול שלא יישכח. וחוויית חמש הדקות של פרשנות זו לא תרפה ממני.

מי הוא אליאב זה? מה מעשיו, מה תפקידו? האם רבים בארץ כמוהו? — שהרי הלב מתרחב בגאוות שהפרשן כלי עולה על פרשני התחנות האחרות, אפילו של המפורסמות שבהן.

פעמיים־שלוש לשבוע היו חמש הדקות של בנימין אליאב בשבילי לאנציקלופדיה של עם ישראל במדינתו, אנציקלופדיה ששום שליח של הסטרא אחרא לא יצליח להחרימה.

רק לא להעיר את השכנים ורק לא לאבד את הקול ההודר אל האוזן המצמודה למקלט, הקול של בנימין אליאב הבוקע מבעד לאלפי הקילומטרים.

לאחר תקופת מה פסקו פרשנויותיו. איפה אתה בנימין? האזכה עד להאזין לדבריך?

וכעבור שנים נושאת אותי המכונית מנמל התעופה לוד לחיפה. בחשכת הערב אני מנסה לנחש, מבלי להיעזר במלוי, היכן אני: חדרה? זכרון? האם הרכס מימיני הוא הכרמל?

הפגישות... אין זה, חברי בארץ, מניחים לי לשאול שאלות. עלי לשחזר באזני כל אחד מהבאים לברכני את השנים הרבות של ניתוק מהם. כן, וכיצד זה עברתי על העבריה שבפי?

האם מסוגלים הם להבין מהי תיבת הפלאים בעלת הגל של 33,3 מטרים, זו שמביאה את הארץ ושפתה לערבי העיר הסיבירית?

ובאחת הפגישות המשפחתיות הראשונות, אני שואל מיהו הפרשן הדוקטור בנימין אליאב. — אה, הלא ידעת? הרי זה בנו להבוצקי מפירנו, ששכו הלך לפניו גם בגולה... כפת הקונסול הכללי שלנו בניו־יורק.

ולאחר כמה חודשים, משהתחלפו מכתבים אחדים אתו, נפגשתי בעת ביקורו הקצר בארץ. כן, את קולו הכרתי מיד. אותו אי־אפשר לשכוח. הוא שאל ושאל ושאל במשך שעות ארוכות. כל מה שהיה לו קשר ליהודים בבריה"מ — היה מעניינו.

ולאחר שחזר מניו־יורק רבו הפגישות אתו. במשך שנים — יום יום. וכל שיחה אתו — עד ימיו האחרונים — היתה מחזירה אותי להוויה המופלאה של אותם לילות מושלגים בערבי העיר הסיבירית, כשהלב מתרחב משמחה וגאווה לשמוע דברי „האיש שלנו" — הבהירים ההגיוניים, המסוגננים כהלכה הנאמרים בקול שלא יישכח.

י. ינאי

סדרת הבישול הצבעונית הפותרת את כל בעיות התפריט

הבישול המשובח

סדרת הפאר של ספריית מעריב מבוססת על סדרת מאכלי עמים של TIME LIFE

מחיר שלושת ספרי הסדרה במלואה 90.— ל"י
מחיר ספר יחיד 33.— ל"י

לכבוד ספרית מעריב ת.ד. 20208 תל־אביב
הריני מזמין בזה את ספרי הסדרה הבאים:
☐ כרך ראשון — מעורדי תיאבון • מנות ראשונות
☐ כרך שני — ותוספות • מנות עיקריות
☐ כרך שלישי — עוגות • מנות אחרונות
מצ"ב המחאה ע"ס ...... ל"י מס' ...... בנק ......
שם ......
כתובת ......
תאריך ...... חתימה ......

אבד כלב פוינטר
לבן עם כתמים חומים
בבית ינאי ב־16 ביולי
המוצא הישר מתבקש להתקשר 02-523441 או למשטרת נתניה

בהזדמנות
לילנד ביבר
1965, במצב עבודה
טל. 063-88998 בערב

מעוניין בפולקסווגן דבל קבינה מודל 71—70
טל: 063-22290 חדרה — בערב.

למכירה מגרש במרכז רמת־יצחק
אפשר לבנות 18 חדר רק רציניים
650,000 ל"י
לפנות טלפון 793161

„חוגים ב„עבודה": קבוצות־לחץ או קבוצות־מחשבה

עשרה חוגים רעיוניים, שתהודתם בציבור גדולה בהרבה ממספר חבריהם, פועלים במפלגה בצד החטיבות שהכל מצדדים בביטולן ✱ החוגים, הזוכים לאישור המפלגה ולמימונה, מאורגנים על בסיס אישי (קצונת תש"ח). רעיוני או „גילי", כשהמכנה המשותף הוא „הצורך לשנות את המשטר הפנימי"

ח"כ מיכה חריש
„במועצה — 100; בכנס ארצי — 200"

ח"כ עדי אמוראי
„חוג של נבחרים ובחירים"

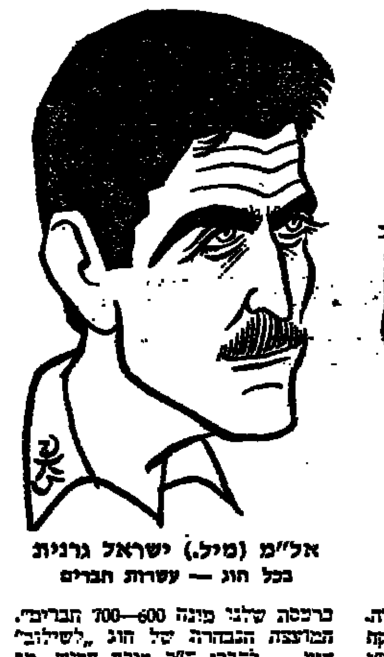

אל"מ (מיל.) ישראל גרנית
בכל חוג — עשרות חברים

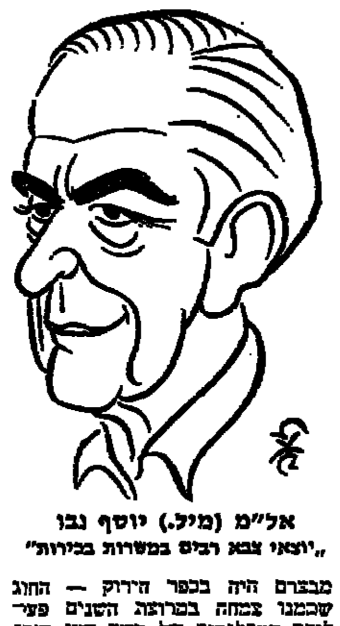

אל"מ (מיל.) יוסף נבו
„יוצאי צבא רבים במשרות בכירות"

ד"ר אשר פרחי
„יש לנו משקל סגולי"

...ת לוי יצחק הירושלמי

במפלגת העבודה זועקים רבים: משטר החטיבות הוא אסון וצריך להעבירו מן העולם. רבים אף מעלים הצ...ות, כיצד להיפטר מצרה זו. ...ך בעוד שאין סימן כלשהו ...שר יעיד על נכונות החטי...ות להתקפל ולצעוד לקראת ...ציאות של מפלגה מאוחדת — צצים כפטריות גופים חדשים הנקראים „חוגים רעיוניים", שכמה מהם מתמס...ים, ואף מקבלים, לעתים, ...מות של סיעות.

„תעודת־הזהות" של החוגים, ברו...ם הגדול, היא — לא־חטיבתיה, או ...על־חטיבתית. המלחמה בחטיבות ...א משותפת כמעט לכל החוגים, אם ...איש מבין החברים והפעילים ב...וגים, הנמנים עם החטיבות השו...ת, לא נתק עצמו מעליהן. ואת ...למרות העובדה, שבחלק מהחו...ם יש נסיון — מוסווה ולא גלוי — ...וחות מיבצרים לחבריהם, במידה לא...ווה מאשר החטיבה.

התהודה הציבורית של החוגים — ...אחות של כמה מהם — היא גדולה ...אוד. לפי הפרסומים שניתן להם ...כלי־התקשורת, נדמה כאילו כל ה...וכי בית מפלגת העבודה מאורגנים ...צילים ב„חוגים רעיוניים". לא חו...ף כמעט יום, בלא שיישמע קולו ...ל חוג זה או אחר בעניינים מדי...ים, בטחוניים, חברתיים ופנים־מפלגתיים. הרושם המתקבל הוא: שול...את ה„חוגים" — דוחקת את מפלגת־העבודה כמותה ותרותה.

האומנם כך הדבר?

מי הם מייצגים החוגים למיניהם? האם כל מי שרוצה להקים „חוג" ...ישאי לעשות כן, או צריך למלא אחר תנאים כלשהם? מה הערכים, אם ...ש כאלה, שהם נושאים עמהם? אילו דגלים הם מניפים? האם עיקר קיו...ם מושתת על חיים רעיוניים אידי...איים, או שהמסגרת הנקראת „רעיו...נית", משמשת רק כסות לשאיפות ...פוליטיות קבוצתיות ולקאריריזם אי...שי, דברים שכשלעצמם אינם פסולים ...בחברה אנושית ודימוקראטית? האם ...הכוונה היא להפיל חומות חטיבתיות ...ולבנות מפלגה מאוחדת, כפי שמצ...הירים חגיגית, או שמא המגמה היא ...לבוא במקום החטיבות ולרשת ...אותן, כפי שטוענים מתנגדי החוגים?

התשובה על שאלות אלו שונות ומגוונות.

חוג חוג ושאיפותיו

במפלגת העבודה מצויים כיום כעשרה חוגים רעיוניים. מלבד ההכרזה, הכמעט־אחידה, בדבר הצורך לשנות את המשטר הפנימי — רבים מאוד ההבדלים ביניהם. תגו חוג — ומקורו, תגו חוג — ואופיו, תגו חוג — ודרכו, שאיפותיו ומטרותיו. המפריד, בדרך כלל, מרובה מן המאחד. ההבדלים הם בהשקפות, במספר החברים, ברמות ההשכלה, בהרכב הגילי, בהיקף הנושאים המטופלים. יתרה מזו: יש חוגים שהניגודים ביניהם הם מבש קוטביים.

החוג ל„ליבון בעיות חברה ומדינה", המאורגן בתוכו בעיקר צעירים אקדמאים, מבדל בהיגוריים רבים מאד לכעין השלום.

לעומתו יש חוג, שחבריו ותיקים (ביניהם רחל ינאית בן־צבי, בני מהרשק, פרופ' הראל, מרדכי סורקיס ואחרים) שכל פעילותו מתרכזת סביב שלמות הארץ. החוג „לשילוב", שבו מאורגנים יוצאי המשמרת הצעירה ה„צעירים" למטה מגיל 45, רובם כמעט בעלי עמדות ב„עבודה" עצמה, בהסתדרות ובמסגרות ממלכתיות — והחוג על שם משה שרת, הם „ידיים" במהותם, ואילו חוג חדש — שעדיין לא אושר ולא ידוע מה היקפו — הוא אקטיוויסטי, כמעט קיצוני. בין חוגים שתים פעורות, איפוא, תהומות כמו בין מפלגות יריבות, אם לא למעלה מזה.

„ברית של צמרות"

אין ספק, כי בין המניעים העיקריים להיווצרותם של חוגים רבים — אי־הנחת השוררת בקרב מפלגת העבודה. לדעת רבים, אין המבנה החטיבתי הולם את המציאות של שנות השבעים. בסימפוזיון שנערך בימים אלה הצביע על כך ראובן גבע, אחד מפעילי רפ"י לשעבר. הוא אמר: „מפלגת העבודה היא כיום ברית של כוחות, ברית של צמרות, ברית של חטיבות לשעבר, ברית של כל מיני דברים. הדברים הגיעו לידי אבסורד. אדגים זאת בפשטות. ההכרה שאליה השתייכתי (רפ"י לשעבר) אוכלת היום מהעוגה הכללית (של מפלגת העבודה) בשיעור 13.5 אחוז. כך נקבע בבחירות הקודמות. 13.5% מתוך 300 אלף הם כ־40 אלף. רפ"י, בימים הטובים ביותר שלה, היו בה 29 אלף חברים. אותו דבר אפשר לומר על „אחדות העבודה", שיש לה 19.5 אחוז, ולפי זה צריכים להיות בה 60 אלף חברים בתוך מפלגת העבודה. לוא זה היה כך — היה פירוש הדבר ש„אחדות העבודה", כאשר היתה מפלגה עצמאית, קיבלה את כל המנדטים שלה בכנסת מתוך מסגרת חבריה בלבד ולא קיבלה מהציבור הרחב כלום. דבר זה, כמובן, אינו מתקבל על הדעת".

בעצם, אין דבר קל יותר מאשר להקים בימינו חוג במפלגת העבודה. נראה, כי מפלגה זו למדה את הלקח המר כמפלגה־האם שלה — מפא"י — אשר בגלל האיסור הטוטאלי שגזרה על התארגנויות חברים, בשנות ה־40 ובשנות ה־60, הכירה על עצמה פילוגים (בשנות ה־40 — הפילוג של סיעה ב', היא „אחדות העבודה" ובשנות ה־60 — הפילוגים של קבוצת „מן־היסוד" ושל רפ"י).

פחות משני מניינים — „חוג"

עתה יכולים חברים בודדים, ויהיה מספרם מעט ביותר, להתחבר ולהקים חוג. כל מה שנדרש מהם הוא — לבקש (ולקבל) רשות מלשכת המפלגה, לציין תוכן הפעולה ולהכריז ש„החוג יהיה פתוח לכל". אלה הן החובות הפורמאליות, אך לא כולם עומדים אפילו בהן. יש המתחילים בפעילות, המתבטאת בעיקר בהמסרת הודעות, הצעות וגילויי־דעת, בלא לבלא אף לא אחד מן התנאים האלה, דהיינו — בלי להמתין לאישור הלשכה ואף בלי חברים כמעט. יש פחות משני מניינים — מכריזים על חוג.

ד"ר אבא גפן, ממייסדי החוג על שם בן־גוריון, אמר לי השבוע, כי החוג שלה נכתב חתום בידי עשרה חברים, ללשכת המפלגה וקיבל הודעה בכתב מהמזכיל אהרן ידלין. אבל ביביא את הבקשה לדיון. אבל בינתיים יש כבר פעילות של החוג — ויותר מכך סביבו. מי שעוקב אחר הפרסומים בכלי התקשורת יכול להסיק כמסקנה, שזהו חוג־ענק, אולי הגדול והפעיל ביותר, ואין הדבר כן. פעילים של חוגים אחרים ביקשו לא אחת ברבים שהחוג על שם בן־גוריון יציג את עצמו, כלומר, יציג את חבריו, ולא נענה. אל"מ (מיל.) ישראל גרנית, מי שעמד בראש מחלקת הארגון במרכז מפלגת העבודה, מציין, כי „חוג זה הוא קטנטן". אנשי „לשילוב" והחוג „ללבון בעיות חברה ומדינה" מבטלים אותו כליל ומזנים ש„זהו חוג שבקושי נמצאים שם חמישה־עשר חברים". ראשי החוג דוחים דיבורים אלה ואומרים, שהם מייצגים קבוצות גדולות של חברים במפלגת העבודה.

רוגזים וממנים...

מפלגת העבודה אינה מקיימת שום ביקורת ופיקוח על החוגים הרעיוניים ואינה בודקת כמה חברים מאורגנים בכל אחד מהם. יש שפעילות זו או אחרת של חוג רעיוני מעוררת חמתם של אנשי העבודה. לפעמים אף נשמעות תגובות נרגזות וקוצפות נגד הוולכות של „חוגים" — במיוחד גורמים מורת־רוח להנהגה הותיקה „החוג ללבון" וחוג „לשילוב" — אך התרומה של הצבור מעכבה, או מונעת, נקיטת צעדים כלשהם נגד חוג כלשהו, קטן כגדול. ולא זו בלבד, אלא שברכנו ה„עבודה" מסייע לקיום החוגים. המימון לפעולותיהם בא מקופת רחוב הירקון 110.

כפיזון כאין ביקורת — אין מספריים בדויקים ובדוקים על היקף החוגים. ישראל גרנית, המ"מ פורכאליה להוג „אתגר" ופעיל בחוג „לקידום החברה", אומר, כי בכל חוג מאורגנים עשרות חברים. „ההכנסות גדולה היא של המיעים־כמים איש. הגדולה פעילה מונה 10—15 איש". עם זאת הוא מבדיל בין הבחינה הזאת בין החוגים השונים. לדבריו, החוג „ללבון", שהוקם והופעל באישור לשכת המפלגה, ואשר בראשיתו היה קטן, הוא עכשיו מן הגדולים, ואולי הכי גדול. בדיקה יסודית מלמדת, כי החוגים הגדולים ביותר הם החוג „ללבון", חוג „לשילוב", חוג „אתגר" והחוג על שם משה שרת.

יגאל עילם, מראשי החוג „ללבון בעיות חברה ומדינה", מספר, כי „ברשמה שלנו מונה 600—700 חברים. המועצה הנבחרה של חוג „לשילוב" היא — לדברי ח"כ מיכה חריש, מראשי החוג — בת 100 חברים ובמסגרת של כנס ארצי משתתפים 200 איש. בחוג „אתגר", שייסד אל"מ (מיל.) יוסף נבו, ראש עירית הרצליה, רשומים, לדברי ראשיו, 265 חברים. בבחירות שנתקיימו באחרונה השתתפו למעלה מ־140. ד"ר אשר פרחי, ראש החוג „לקידום החברה", אינו מוכן לנקוב במספרים. „יש לנו משקל סגולי", הוא אומר. בחוג על שם משה שרת, אותו ייסד יונה יגול, מאורגנים, לדברי פעיליו הראשיים, כ־600 חברים בכל רחבי הארץ.

זכות הראשונות על החוגים הרעיוניים במפלגת העבודה שמורה, ללא ספק, לחוג על שם משה שרת. הוא הוקם על פי אבנת ההצטרפות של קבוצת אנשים מ„מן היסוד" למפא"י (ולא כל אנשי „מן היסוד", כי עד היום יש חלק לא־מבוטל שלא הצטרפו למפלגת העבודה). בעצם, מפלגת העבודה קיבלה חוג זה בירושה ממפא"י. השתייכו אליו מבוגרים וצעירים, אנשי עיר וקיבוץ, פועלים ואינטלקטואלים. יסודו, כאמור, חבורת אנשים מ„מן היסוד". אך דווקא בחוג זה מצאו, ברבות הימים, בסיס משותף לפעילות אנשי „מן היסוד" וקבוצה של אנשי רפ"י, שתי הקבוצות שנפרדו בעל מפא"י באחרית ימיה, לפני ה„מערך" הראשון עם „אחדות העבודה", בבחירות הראשונות של שנות ה־60.

„מחננו קו על כל היריבויות ההיסטוריות ופתחנו דף חדש", מציין אברהם חלפנון בהסבירו את ההופעה הזאת. חוג שרת מוציא גם עלון קבוע — בשם „אגרת" — והוא מוקדש בעיקרו לבירורים אידיאולוגיים, כאשר הדגש מושם על בעיות חברה.

פועלים ואנשי התישבות

„החוג שלנו הוא פתוח ממש", מציין אברהם חלפנון בסיפוק. הסניף הגדול ביותר הוא בחולון. גנן רע־גן, המזכיר הארגוני של המשמרת הצעירה במפלגת העבודה וחבר קיבוץ משמר העמק, שנימנה בעבר עם חברי חוג שרת והיום הינו חבר הנהלת „לשילוב", מציין, כי בחוג שרת היו נזכנו. ויש גם היום, פועלים והרבה אנשי התיישבות. גם בחוגים אחרים מצאים אנשי התיישבות — אך במידה פחותה בהרבה, אם בכלל, כצוזים בהם פעלים.

רוחה של מפא"י ההיסטורית שורה גם על חוג „לשילוב" — אולי מבלי שראשיו ופעיליו הבולטים, שלא כולם גדלו על ברכי מפא"י (בשל גילם הצעיר), יידעו זאת ויחושו בכך. למעשה, הצד המשותף בין החוגים — ברובם הגדול — שהם מהווים מסגרות של מפא"י לשעבר, בצירוף אבדים לא־רבים מ„אחדות העבודה" לשעבר, מיעוט קטן של חברי רפ"י לשעבר ומספר גדול יותר של בלתי מוגדרים או בלתי חטיבתיים, כלומר — אנשים שהצטרפו למפלגת העבודה בלא שהשתייכו קודם לחטיבה המרכיבה אותה, אם בעטיי גיל או מטעמים אחרים.

השבוע הלכתי לראות מקרוב את החוג „לשילוב" בגודלו המבצעי. עקבתי אחר דיוני המועצה, שנקראה לתת את דעתה על בעיות חברה (כפותחים לדיון נקבעו: ח"כית אורה נמיר, חברה, הוועדה הברכות נאה אדר ואיש משרד האוצר צבים סיון), אך לנוכח מאורעות סבסטיה חרגו מסדר־היום ויחדו את המושב כולו לבירור הנושא האקטואלי. המשתתפים — רובם הגדול למטה מגיל 40. חלק גדול — יוצא המשמרה הצעירה של מפא"י ומפלגת העבודה. תוכן הדברים וניסוחם מזכירים מאוד את צעירי מפא"י בשנות החמישים, כאשר מבצרם היה בכפר הירוק — החוג שכמנו צמחה בפרוצת השנים פעילותם המפלגתית של משה דיין ואברהם עופר, שמעון פרס ולובה אליאב, אשר ידלין ושלמה הלל ורבים אחרים. כמי שזוכר את ההתכנסויות של „צעירי הכפר הירוק" בימים ההם והקשיב לדיוני מועצת „לשילוב" בימים אלה — נדמה היה לי, שההיסטוריה חוזרת על עצמה. נושא הדיונים היה שונה, אך רב הדמיון בנוסח הדיבור (אפילו חזרות על שורה של ביטויים שנשמעו באותם ימים) ובשיטות התארגנות והפעילות.

„נבחרים ובחירים"

כשם ש„צעירי מפא"י" בזמנו היו מאורגנים על בסיס ביולוגי (גילי) ופעיליו היו חברים בעלי עמדות — ובחלקם הגדול יוצאי המשמרה הצעירה — כך גם בחוג „לשילוב" ההתארגנות היא של צעירים בלבד ורובם הגדול הם עסקנים בדרגות וברמות שונות — במישור מקומי וארצי, במפלגה והסתדרותי, מוניציפאלי וממלכתי.

ח"כ עדי אמוראי (איש חטיבת אחה"ע לשעבר), חבר הנהלה החוג, אומר בגילוי לב: „זהו חוג של נבחרים ושל בחירים". והוא מוסיף: „בעבר היו רק נבחרים בכל הדרגות. אם היית חבר מזכירות מועצת הפועלים, או חבר כנסת — יכולת להיות חבר החוג. אם היית עורך דין צעיר מאי — לא. היום גם אם אתה עורך דין עצמאי, או מרצה באוניברסיטה — הינך יכול להיות בחוג".

אחד מסימני ההיכר המייחדים את החוג הזה לעומת החוגים האחרים — הוא: הגיל. אומר עדי אמוראי: „אנחנו חוג על בסיס גילי".

העמדות הפוליטיות בקרב חברי מועצת החוג הן כמעט אחידות. כמעט — אך יש גם יוצאים מן הכלל. בדיון שנערך השבוע במאורעות סבסטיה — וכן בדיונים מדיניים אחרים שהתקיימו בעבר — מצדד הרוב הגדול בעמדות „יוניות", או מתונות. ח"כ מיכה חריש (איש חטיבת מפא"י לשעבר) רואה בחוג „אנחנו" באלי של מפלגת העבודה". לדבריו, אין ב„לשילוב" אנשים הקנאים לשלמות הארץ — פרקטית ולא רגשית — או משהו קרוב לזה, אם כי יש כמה חריגים. אחד מהם הוא ד"ר מיכאל בר־זוהר (יוצא רפ"י), מקורב בעמדותיו לאלו של משה דיין. בעת שבדיוני השבוע יצאו הרוב המכריע של הדוברים במועצה במלים חריפות ביותר נגד המתנחלים ותבעו צעדים נמרצים ומהירים ביותר לסילוקם מסבסטיה בכל הכוח הדרוש, — יצא מיכאל בר־זוהר נגד גישה זו והגדיר אותה כ„היסטריה" ו„חולניה". אך קולו היה קול בודד. אנשי החוג יודעים לספר, כי זה גורלו בכל דיון מדיני, שהוא נשאר בבדידות מזהירה.

נראה כי חוג „לשילוב" דומה אולי יותר מכל חוג אחר למפא"י הפשרנית האנטי־אקטיביסטית, על רקע הנושאים הפוליטיים של הפרק בשנות השבעים.

חוג של „קצונת תש"ח"

גם חוג „אתגר" הוא בעיקרו מפא"י. הדבר המאפיין אותו לעומת החוגים האחרים הוא בכך, שבמסגרתו פעילים יוצאי צבא רבים בדרגות בכירות. גם בחוג זה — כפי שאמר לנו אל"מ (מיל.) יוסף נבו — אין קיצוניים לשום צד, „לא לצד הדוגלים בארץ ישראל השלמה ולא לצד ה„יונים" הכושבבים, אשר באופן טבעי לא באים אלינו". אבל שלא כחוג „לשילוב" — ובוודאי שלא כחוג „ללבון" — לא נקט עד כה בעמדות אופוזיציוניות למדיניות הממשלה והנהגת המפלגה. ראשי החוג מתרעמים מאוד, כאשר מציגים את „אתגר" כחוג יוצא צבא. ישראל גרנית, שנמנה עם חברי החוג, רואה בו „חוג של קצונת תש"ח ב־90 אחוז, כשעליהם מתלווים כמה יפי נפש". ראשי החוג מגיבים ואומרים: „עם כל הכבוד לקצונת תש"ח — „אתגר" הוא חוג המקיף הרבה יותר גם מבחינת יוצאי צבא וגם משכבות אחרות".

לפני חודשים אחדים — היה זה בחודשי פברואר־מארס ש"ז — דובר על אפשרות הרחבת החוג הזה. בין השאר הועלתה מחשבה להעמיד בראשו את אהרן יריב. באותם ימים נתקיימה במשרדו של אלוף (מיל.) מאיר עמית, מנכ"ל „כור", התייעצות חברים מרכזיים, שהוקדשה לאפשרות הצטרפות קבוצה נוספת של אישים אל החוג, על בסיס פרוגרמה בת שני סעיפים: שינוי שיטת הבחירות וביטול החטיבות. בעקבות ההדלפו ידיעות לפיהן דובר באותה התייעצות גם על הצורך להחליף את ההנהגה, או אישים בהנהגה. לאור ידיעות אלה הגדירה רפ"י את ההתייעצות כ„כנס קונספיראטיבי" והקפה אותה בחריפות רבה. ראשי החוג ובמיוחד יוסף נבו, הכחישו זאת מכל וכל. צויין, כי לא דובר כלל בבירורים נגד איש, או קבוצת אנשים. בין המשתתפים באותה ההתייעצות היו יצחק רבין, חיים בר־לב, אהרן יריב, שלמה הלל ואחרים, אשר ציינו, כי הם מוכנים לתמוך בתמורות חיוביות שאינן מכוונות נגד כישהו.

הצעות לאלמוגי

בקשר — או ללא קשר — עם אותה התייעצות באו כמה מראשי החוג בדברים עם יוסף אלמוגי, ראש עירית חיפה. ראשון נפגש עמו יוסף נבו. לאחר הפגישה נמסר, כי כבאו עצמם והים בכמה דברים. לאחר מכן שוחח מאיר עמית עם יוסף אלמוגי, על רקע המתיחויות הפנימיות במפלגת העבודה, שהיו בימים ההם, היו הדים חזקים לפגישות אלה. בין אנשי „אתגר", שבאו אז בדברים עם יוסף אלמוגי, היו שהציעו לו להיות בתוך חוג זה מוקד שסביבו תתרכז קבוצה אנשים נגד קבוצת רבין־בר־לב־יריב. אלמוגי דחה הצעה כזאת. „לא נתתי יד לדבר הזה ששמו „אתגר", משום שאני בעד התארגנות טריטוריאלית — סניפית ומחוזית — ואינני נותן יד נגד", אמר לי השבוע יוסף אלמוגי. הוא ממעט, בדרך כלל, בחשיבות החוגים. בלשונו: „אני מייחס חשיבות מסויימת, אך מסויגת מאוד, לחוגים. הם משמשים למעשה קבוצות־לחץ יותר מאשר קבוצות־מחשבה. אילו הלכו בדרך המפא"יניים והיו מעלים בעיות — תרומתם היתה חיובית".

חברים שונים, ביניהם מרכזיים, במפלגת העבודה אומרים: „המפלגה משותקת. אין פעילות פוליטית כסדרה. מכאן צפויה סכנה ביחס. המודל של מפלגת העבודה, כפי שנקבע בשנת 1968, מיושן. בקושי התאים לשעות השטיב, אך במקום להביע קדימה, נסוגים לאחור, לשנות הארבעים. החטיבות מבטיות אוסף של המפלגה — ובמיוחד אותה. על רקע זה קמו החוגים הרבים". השאלה היא: האם השיתוק בסניפים גרם לצמיחתם של חוגים, או שפריחת החוגים גרמה לשיתוק חיי הסניפים.

„תסיסת סבסטיה" במפלגה הליברלית

יוזמת הליברלים העצמאיים להקים „מרכז ליברלי רחב" לפלג את גח"ל ולהתחבר עם הליברלים לא נענתה

מאת משה מייזלס

נסיון ההתנחלות בסבסטיה עורר השבוע סערה במפלגה הליברלית וסיכן את הנחלה המשותפת של הליברלים ותנועת החרות בגח"ל.

הגוש המשותף קיים זה תשע שנים. לא מכבר הצליח להרחיב את מסגרתו ל„ליכוד", אך משום־מה מזדעזע ארתו מדי פעם יוזמת התנחלויות „פרטיזניות" למיניהן, ואין הוא מגיע אל המנוחה ואל הנחלה.

בחודשים האחרונים החלו להיוכח במוסדות המפלגה הליברלית ניכרת הרהור וערעור על הקו שנוקט בו גח"ל בשאלות אחדות. היו אלה נימות־התפכחות לאחר ההישג בבחירות האחרונות, שהקפיץ את הליכוד לגוש בן 39 מנדטים בכנסת.

היו שפידרוני על קו נוקשה ודוגמטי, הפוגע בתדמית המפלגה בעיני הציבור הרחב והיו שתבעו נקיטת יוזמה להצטרפות מחודשת לממשלה. אחד מראשי המפלגה, ח"כ שניאור זלמן אברמוב, חתם על מינשר משותף עם שני חברי כנסת של מפלגת העבודה — ח"כ לובה אליאב וח"כ שלום לוין (המשתייכים לאגף ה„יוני" במפלגתם) על הצורך בהקמת ממשלה רחבה על בסיס פרוגרמה מוסכמת.

אחדים מראשי המפלגה — ראש עיריית תל־אביב שלמה להט, ראש עיריית רמת־גן ד"ר ישראל פלד וח"כ יחזקאל פלומין — חתמו על קריאה משותפת עם חברי כנסת של מפלגת העבודה (שוב, בעלי השקפה „יונית") ושל מפלגות אחרות אל הממשלה לפתוח בהידברות עם הפלשתינאים. חוג ההמשך וצעירי המפלגה תובעים דיון במוסדות המפלגה המוסמכים על הצטרפות לממשלה.

אש מבחוץ

לראשי המפלגה הליברלית ברור כי יוזמות מסוג זה אינן מכוונות להזיק את השותפות בגח"ל דווקא. אך בעוד הם עסוקים ראשם ורובם באיתור הדליקה בפנים, אחזה בהם אש מבחוץ בצורת נסיון ההתנחלות בסבסטיה.

כבר בעת נסיון ההתנחלות הקודם ליד שכם, שבוצע לפני שבועות אחדים, פרצה סערה במפלגה הליברלית. בנסיון זה היה מעורב אחד מחברי הכנסת הבולטים שלה אריק שרון, וראשי המפלגה לא נרתעו להסתייג ממעשהו ולגנות את התנהגותו ביקף.

יו"ר המפלגה ח"כ ד"ר אליהו רימלט הגיב: „גם אם חבר ואני שותפים בהאשמות של מציצות ההתחסדות, נוסף להתנגד לפעולות ההתנחלות המתבצעות תוך התנגדות לפקודות צה"ל, כי זה דבר חמור ופסול. אני מחייב רק התנחלות הנעשית בצורה ממלכתית ולא באופן עצמאי. אם אמנם אמר אריק בשכם מה שפורסם בעתונות — ואינני יודע, כי לא הייתי במקום — דעתי ברורה: אוי ואבוי לעם ולמדינה, אם חיילים לא יצייתו לפקודות, גם אם אנו בספק אם פקודות אלה נבונות".

לאחר „אזהרה" זו פגע נסיון ההתנחלות בסבסטיה בהשתתפות חברי הכנסת של תנועת החרות בבית המפלגה הליברלית כרעם ביום בהיר. „הופתענו ונדהמנו — אמר לי יו"ר הנהלת המפלגה ח"כ שמחה ארליך — לציבור חברי המפלגה היה הענין הלם חזק. רבים ראו בכך מרד נגד השלטון הישראלי הריבוני. ביחס להתנחלות אין ויכוח בינינו. יש הבדלים. השוני הוא בביצוע ובשקיקה".

הבהיר יו"ר המפלגה, ח"כ ד"ר אליהו רימלט: „לא נוכל לתמוך בהתנחלות „פרטיזנית" בניגוד להוראות הממשלה. איני מוכן להשתייך לאופוזיציה מחבלית. הפגנת חברי הליכוד עם המתנחלים הפכה את סבסטיה למבחן־כוח בין ממשלה ואופוזיציה, ושום ממשלה לא תיכנע למבחני־כוח. על המפלגה הליברלית להחזיק בעקרון של שמירת החוק גם כאשר היא מתנגדת לו, וגם אם הוא פועל נגד דעותיה".

אמר לי יו"ר ההנהלה ח"כ שמחה ארליך: „בכל שאני בא במגעים עם חברים, ואני בא במגעים עם חברים רבים, שמעתי להסיים בדבר צורך ברוויזיה בגח"ל. הדבר חל על חלק לא גדול במפלגה. הייתי אומר, כי הביטויים היו חזקים ומסויגים ברובם של המשך מחשבה בענין. קיים הרהור מסויים. בשלב זה אינני רואה כל סיבה וסכנה לרוויזיה".

אמר לי ח"כ יוסף תמיר: „עניין עתיד גח"ל אינו משמש נושא אצלנו. השאלה היא, באיזו מידה יש לברדים ומרכיבים אחרים של הליכוד הצדקה לגהוד פעולות אנטי־ממלכתיות. גם אם לא התכוונו לכך? הצעתו לסיעת הליכוד לקיים בירור על כל קווי־הפעולה ינגוחק להם נוכח האירועים הפוליטיים שלפנינו. אחרי הבירור נדע יותר".

אין סכנת פילוג

אמר לי ראש עיריית רמת־גן, ד"ר ישראל פלד, שנמנה עם חותמי הקריאה למען הידברות עם הפלשתינאים, לעזורה ביקורת חריפה במוסדות המפלגה: „אינני סבור שהמצב שנוצר טומן בחובו סכנה לפילוג בגח"ל. הוא צריך להבהיר למרכיבי גח"ל בלא יעשו דברים קיצוניים על דעת עצמם בלי להביא הזה להכרעת מוסדות הליכוד. עדיין נסיון ההתנחלות בסבסטיה הגביר ללא ספק את המתיחות בגח"ל אך לא עד כדי קרע. אם מסקנתו תהיה שחברים לא יוכלו לעשות דברים המקנים תדמית מסויימת לגח"ל בלי לקבל הסכמתם מראש לכך, יביא הדבר להבראה פנימית ולא לקרע".

ח"כ יוסף תמיר מגלה, כי היו פניות של גורמים בתוך המערך במסגרת „שיחות המזנון" (בכנסת), שהן כאילו נאמרות אך בנימה ברוך: „מדוע לא הצטרפו לממשלה? „הכל פתוח לפניכם, אתכם נוכל לצמוד..." בין הפונים היו אנשים חשובים במפלגת העבודה.

„גם אני הייתי בין אלה שפנו אליהם, ולא פעם אחת. אמרנו להם: הפנו לליכוד ונדון. אני חושב שבמערך קיים רצון בשינויים לשם הרחבת הבסיס של הקואליציה בממשלה ובכנסת, אבל במערך נוצר מצב החוסם כל אפשרות להרחבה מיידית. נוצר דבר פרדוכסלי. ככל שכוחו של המערך קטן בכנסת, גדול יותר מספר שריו בממשלה, ואפשר לומר על כך: „כבמקל לכחול כוחנו בממשלה יגדל". אינני רואה רחבות־לב אצל שרי מפלגת העבודה לוותר על היקף במקרה של הרחבה הממשלה, מפני שהם יצטרכו לוותר על הרבה מאוד".

אמר לי ד"ר ישראל פלד: „אני בעד הצטרפות הליכוד לממשלה אך לא במחיר קרע בגח"ל. ואילו ח"כ שמחה ארליך קבע בפסקנות: „אינני רואה כל סיבה לפרישה מגח"ל. גם אילו היתה סיבה, והיינו פורשים, לא היינו מצטרפים לממשלה זו"...

ראשי המפלגה הליברלית אינם גלהבים ליוזמת הליברלים העצמאיים להקים מרכז ליברלי רחב, ולהצעה שהתקבלה בהנהלת ל"ע לנקוט יוזמה להחזרת הליברלים לממשלה. „היה לנו נסיון משותף עם ל"ע במשך ארבע שנים", אמר לי ח"כ יוסף תמיר. „הגענו לכלל מסקנה בלתי־נמנעת שהדרך להשגת אלטרנטיבה היא בגיבוש כוחה בירביים, כמובן בתנאי שתהיה שותפות־אמת".

ראשי המפלגה הליברלית אינם מתלים את עצמם, כי בתוך סערה ההתנחלות בשכם הבוא המתיחות בגח"ל לקצה. קיימות מריבות אישיות בעיריה, בסיעה בהסתדרות ובעליות אחרות. עומדת ותלויה שאלה איחודם של מרכיבי גח"ל ומרכיבי הליכוד. מתקרבת הכרעה בשאלת שינוי שיטת הבחירות בכנסת, ונשמעים קולות במפלגה למען יוזמה להצטרפות לממשלה והידברות עם הפלשתינאים.

בשאלה האחרונה התנהל ויכוח חריף בהנהלת המפלגה. ובו אמר ראש עיריית תל־אביב שלמה להט: „ההתעלמות שלנו מקיום הפלשתינאים היא כריתת הענף שעליו אנחנו יושבים. גם כלפי היהודים טענו בעבר שהם אינם עם. הפלשתינאים מוכרים כיום על־ידי עשרות מדינות בעולם. אם הדברים שהתקבלו בהנהלת המפלגה נגד כל הידברות עם הפלשתינאים משקפים את דעת רוב בוחרי המפלגה, עלי לחשוב שוב מחדש על דרכי בחיים הפוליטיים".

הוסיף אחריו ראש עיריית רמת־גן ד"ר ישראל פלד: „אין המפלגה הליברלית מתאימה עצמה להתפתחויות. היא מתעלמת מן העם הפלשתיני ונרתעת מקבלת הכרעה בעניין".

אמר לי ח"כ שמחה ארליך: „אני במפלגה ליברלית חופשית. לא רק עם זכות החשיבה החופשית אלא גם עם זכות הבעה חופשית. חברים רשאים להביע דעות ולהצביע גם דוויזיה בעבודות המפלגה. הרוב יכריע. אני רואה ברכה בהתעוררות המחשבתית, גם אם המדובר בדיעה נון־קונפורמיסטית לגבי הקו שנקבע על־ידי המפלגה".

אם אין בכך סכנה לשלמות המפלגה הליברלית, כלום אין בכך סכנה לשלמות גח"ל?

משיב ח"כ ארליך: „אני רואה בהידברות עם הפלשתינאים ובעידוד ההתנחלות בשכם לא כל כך סכנה לגח"ל אלא למדינת ישראל. אין אני מאמינים בכך שיש צד ערבי הרוצה בשלום־אמת. אם יתחבר בכל זאת שהממשלה תגיע להסדר שלום סופי בקשר ליהודה והשומרון, נדרוש שהעם יכריע בענין, ומה שהעם יכריע נקבל".

בעד שלמות גח"ל

אנו עדים לסימני ביקורת והרגשה במפלגה הליברלית, שהתגברו אחר נסיון ההתנחלות בסבסטיה, אך איש אינו מעלה הצעה לפירוק השותפות בגח"ל. ה„שידוך" בין המפלגה הליברלית ותנועת החרות קיים כבר תשע שנים, ואיש אינו מעז לדבר בפומבי על „גירושין".

ראשי המפלגה הליברלית מודים, כי המצב קשה. מפתיעים אותם מדי פעם ומעמידים אותם לפני עובדות קיימות, אך אין הם רואים בשלב זה אלטרנטיבה. שדכנים ומושבעים אינם חסרים, אישים במפלגת העבודה מזה ובל"ע מזה מושכים בחוטים, בעלים הצעות אלטרנטיביות ומנסים למשוך את הליברלים אל מחוץ להרפה הקואליציה הממשלתית, אולם נראה, כי הליברלים מעדיפים בשלב זה את נחלת גח"ל.

صكذا من الاهل

דב גולדשטין — פנים אל פנים עם — פרופסור דן פטנקין

ישראל יכולה לעמוד בכל התלאות הכלכליות שלה אבל ספק אם היא יכולה לעמוד בעוד סבסטייה אחת

אילו קם הרמטכ"ל, דרך משל, והכריז, כי ענייני הבטחון פחותי־ערך הם ורק המצוקה הכלכלית תחרוץ את גורלנו, היו הדברים מעוררים — מה? פליאה? השתאות? התנגדות? וכאשר אחד הכלכלנים המזוהים בישראל, פרופ' דן פטנקין, שעיצב תורות והעמיד תלמידים הרבה, מודיע, כי הכלכלה עניין שבשולים הוא, שחשיבותו מחווירה לעומת נסיון ההתנחלות בסבסטיה, למשל — מה אז?

החמור ביותר הוא תופעת הת"כנם, הנהנים ממשטר הדמוקראטיה ופועלים נגדו ונגד כלליו ● אני מאוכזב מהססנותה של הממשלה בטיפול בנסיון האלימות בסבסטייה ● פשרה טריטוריאלית לא בהכרח תביא שלום, אבל אם לא נלך בדרך זאת, בטוח שתהיה מלחמה נוספת ● תלותנו הכלכלית בארה"ב תלך ותגבר ● אנו מייצרים עתה רק כשבעים אחוז מכלל צרכינו וזוהי נסיגה למצב, שהיה בשנים הראשונות של המדינה ● המסים החדשים שהטילה עתה הממשלה הם עיוות של מבנה המס וגדילים את ההשתמטות ● הכרח הוא להוריד את רמת החיים ● את הריבית על אשראי יש להצמיד למדד יוקר המחייה ● צריך לייקר את היבוא ולתת עידוד נוסף ליצוא

הרי תאור מדויק של העובדות, על פי סדרן. „פרופסור — אמרתי לדן פטנקין בטלפון — הנה בעיניים לנו [illegible] על כלכלה קרובה. האם הכלכלה שלנו בנויה כראוי לעמוד במבחן כזה? האם אנו עושים לכל הדרוש — והאפשרי — להיערך לקראת מלחמה כזאת, מצד משטר העבודה, המסים, חיסכון במטבע זר, הורדת רמת החיים, וכיוצא באלה תרופות לכלכלה החולנית שלנו? אתה מוכן להתראיין בנושאים אלה?"

„לא" — סירב קצרות ומתוך נימוס לא הניח את השפופרת.

התעקשתי בחוש רק שאלתי: „מדוע?" ענה: „כי הכלכלה אינה חשובה. נתגבר על זה. אף יהודי לא ימות, חלילה, ברעב, גם אם מאזן התשלומים יורע עוד יותר והאינפלאציה תתגבר עוד יותר. ישראל תעמוד בזה. אני בטוח. רק אינני בטוח אם היא תעמוד בנסיונות נוספים כמו זה של סבסטיה. בזה יש לי ספק רב."

„אבל פרופסור, אמרתי בנימוס, הלא כל הכלכלה של הינו שלובה זו בזו ואין ניזקה או תועלתה [illegible] זאת אלא בהשפעתה ההדדית של [illegible]"

„אולי, אבל, הבוא, נראה."

באתי. ראינו. כתבתי.

— מה הביא אותך [illegible] בפרשת סבסטיה, עד כדי שהצהרת [illegible] ספק, אם ישראל יכולה לעמוד בנסיונות נוספים? [illegible]

סכנה לדמוקרטיה

כן, כן. הנושא הכלכלי יש לו רק חשיבות משנית. הכפיה הציבורית, היא ראשונה, המעסיקה אותי עתה. [illegible] היא מה שעומד מאחורי הנסיון בסבסטייה. כאן אני רואה סכנות חמורות לבטחונה של המדינה, גם בפנים וגם בחוץ. כאן נשקפת סכנה גדולה, שאנחנו נחדל להיות חברה בעלת מערכת פוליטית, שהחלטותיה נופלות בצורה דמוקראטית ונהפוך לחברה, שהאלימות שולטת בה. כל מה שהחלטה היא גורלית יותר — חשוב יותר לקבל אותה על פי כללי הדמוקראטיה והאיחודים. וכל כמה שהיא פחות נוחה לקבוצה כלשהי של אזרחים — זהו מבחנה האמיתי של הדמוקראטיה. כאשר מיעוט במדינה — וזה בדיוק מה שקרה בסבסטיה — מנסה לכפות את דעתו על המדינה ולפעול נגד ממשלתה הנבחרה, הוא נוקט לשם כך דרכי אלימות, אז לדמוקראטיה קשה מאוד לנשום. וכאשר מיעוט כזה מנסה ליצור עובדות בשטחים, כדי לקבוע מה צריכה להיות מדיניותה של ישראל בענייני בטחון — זהו פתח מסוכן ביותר, לאנרכיה אחרת.

— המיעוט הזה, כלומר, ניסה [illegible] להתנחל בחבל של ארץ ישראל. מדוע לייחס לו כוונות מפליגות?

לא התנחלות

סליחה, המיעוט הזה לא ביקש להתנחל. זו לא היתה התנחלות. זו לא היתה הכוונה. אילו כך היה — יש היכן להתנחל, בלי לפעול בניגוד לממשלה. אפשר להתנחל בבקעת הירדן. למיעוט הזה היה „כסבי" פוליטי מובהק: להכריח את הממשלה לפעול בניגוד לעמדתה המקובלת, שהמזרח־התיכון זקוק לפשרה טריטוריאלית כדי להרגע, כדי שאפשר יהיה לחיות כאן, אם לא בתנאי שלום, כפי שהיינו רוצים, אז לפחות בהתרחקות מקצב כזה של מלחמות ובמיצוי מירבי של הנסיון להיות בשכנות מתקבלת על הדעת.

— המורשה להציג את הדבר הנפלא הזה הוא הפשרה הטריטוריאלית? רק נכנים לפשרה [illegible]?

לא, אין שום סיכוי בדוק כזה. גם אם נסכים לפשרה טריטוריאלית אין כל בטחון, שזה יספק את הערבים ואין לומר בוודאות, שיניחו לנו לחיות את חיינו בשלום. אבל יש, לעומת זה, בטחון של מאה אחוזים, שללא פשרה טריטוריאלית, גם במצרים, גם בסוריה וגם ביהודה ובשומרון, לא נגיע לעולם למצב של רגיעה וכל כמה שנים — בעשר השנים האחרונות היו לנו שלוש מלחמות, מלחמה לכל שלוש שנים — [illegible] את דמנו ושוב לא נגיע כלום, מלבד הבטחון, שתהיה לנו מלחמה נוספת.

נסיון כפייה

[illegible] הנסיון הזה, להתפשר, [illegible], אם זה אפשרי, [illegible], להרחיק אותה, או לגרום להן, שירדן לא יתנתק בה — פעלו „המתנחלים" בסבסטיה. זהו נסיון הכפייה שלהם. זהו המיעוט, הפועל בדרכי אלימות, לכפות את רצונו על הרוב. לא היה כאן שום דבר אחר, מלבד זה.

הסכנה הפנימית היא, איפוא, בערעור החיים הדמוקראטיים ובנסיון להפוך את החברה הישראלית כחברה של חוק וסדר, לחברה של אלימות, של „כל האלים גבר". הסכנה החיצונית של הכפיה היא ברצון לגבוע במדיניות ישראל ללכת בדרך הפשרה המחייבת ולכפות עליה עובדות, המחייבות נוקשות וגוררות מלחמות נוספות, ללא פתרון.

מה שנראה לי חמור עוד יותר, ללא מהילות, הוא, שפעולה כזאת של מעשי אלימות, קיבלה עידוד, תמיכה ומתן גושפנקה, מחברי כנסת נבחרים. זהו נסיון מובהק [illegible], בעת ובעונה אחת: גם בניצול התהליך הדמוקראטי והחברה החופשית, שרק היא נותנת למפלגת אופוזיציה יכולה לפעול, לכפות, לצבוע ולהשפיע; וגם מהחסינות הפרלמנטארית, שרק חברה דמוקראטית מעניקה לכל חבר כנסת, וכל זה — בלי לוותר על הזכות להתעלם מכל התהליך הזה, מכל הסדר הדמוקראטי ולנקוט פעולות נגד התקנות הדמוקראטיות. [illegible] לדברים שהחיים האלה קיבלו על עצמם, בעצם הבחרתם בכנסת. זהו נסיון לתת היתר לאלימות בכל השטחים. כל גוף של מיעוט, שדעתו לא תהיה מקובלת — יוכל, כביכול, לפעול באמצעים דומים. הרי אלימות ההפכה.

— אתה מתכוון, אולי, לביקורם של חברי הקיבוצים ה„התנחלו" בשטח של אריק שרון?

אלימות מזמינה אלימות

גם לזה. ואני מוחה נגד זה באותה תוקף. זה פסול בדיוק באותה מידה. זה רק מוכיח, שאלימות מזמינה אלימות. ושאם מתחילים בזה — אין לזה סוף, לכן אמרתי זה, שאינני בטוח אם ישראל יכולה לעמוד בנסיונות נוספים כאלה.

— יפה נהגה, איפוא, הממשלה, שהפגינה התאפקות [illegible] ובלבד שיימנעו התנגשויות בין חיילים ומתנחלים?

לא, לא יפה. אני מאוכזב מאוד מדרכה של הממשלה. ראשית, מפני שלא הצליחה מראש להפעיל כוחה, שיסכלו את כוונת ההתנחלות, כבר כל. שנית, מפני שלא טיפלה בצורה תקיפה ומיידית באנשים מפרי החוק, מיד עם היוודע המצב הזה, ביום ששי בבוקר, בשבוע שעבר. על־ידי הססנותה ומפני שלא סילקה את האנשים מייד וללא ספרות, היא הזמינה יוזמות נוספות כאלו ודומותיהן. מדוע לא העבירו עד כה לדין את מפרי החוק או את מנהיגיהם, על הפרת החוק?

להעמידם לדין צבאי

יש להעמידם לדין בפני בית דין צבאי, כדי שכל מי שיש לו רעיונות דומים, לפעול בניגוד לחוק, יידע, שהממשלה, באמת, איתנה בעניין זה.

— אילו פעלה הממשלה, מעשית, ביום ששי בבוקר, האם לא היתה סכנה של גילויי אלימות הדדיים ואולי אפילו שפיכות־דמים? [illegible] למנוע זאת נראה לך פחות חשובה מאשר [illegible] כאלה שוב?

אילו פעלה הממשלה בתקיפות ללא היסוס ביום ששי בבוקר, היה העניין נגמר ללא שימוש בכוח וללא אלימות. רק כאשר הממשלה היססה ולמתנחלים הספיקו להצטרף אלפים, קיבל העניין מימד אחר ונוצרה הסכנה של התנגשות חריפה. זה נפלא, שלא היה שימוש בכוח, ועל כך אני מודה. אבל הממשלה גילתה לכל, כי היא עצמה מפולגת ואכולת ספקות וחסרת דעה אחידה. היא אינה שלמה עם עצמה בהתייחסות לנסיון ההתנחלות ולכן היא מזמינה נסיונות נוספים כאלה, של הפרת החוק. ואכן, המתנחלים כבר הצהירו, שיחזרו שנית.

— אולי הועקת ההססנות הזאת בגד הממשלה, [illegible] דעות בתוכה, אם, אכן, יש מקום לפשרה טריטוריאלית ביהודה ובשומרון? אולי יש גם שרים בממשלה, ש„מקבלים" של המתנחלים, [illegible]?

אולי. יכול להיות. הרוב בממשלה יודע, כי ללא פשרה טריטוריאלית, גם ביהודה ובשומרון, אי־אפשר להתרחק ממלחמות נוספות. הממשלה שוגה בכך שאינה אומרת זאת בפרוזה ובגלוי והיא מפקירה את הציבור [illegible] לסיפוריהם של הקיצוניים לסוגיהם. חוסר הבהירות בגד הממשלה יוצר מבוכה בציבור. נוצר מצב, שאם [illegible]

פת, שיש להבהר לפשרה טריטוריאלית כזאת, [illegible] — [illegible]

— האם אתה רואה [illegible] בהתנחלות [illegible]?

להתנחלות אין ערך בטחוני

לא. [illegible] מוכרח להיות [illegible]. ראינו במלחמת יום הכיפורים מהו ערכה של ההתנחלות בגולן, [illegible]. [illegible]

— אתה יכול להאר לך פשרה [illegible]?

לא. זה לא. בשום אופן אי־אפשר לדבר על פשרה כזאת. פשרה יכולה להיות רק שירדן תהיה השליטה האזרחית ביהודה ובשומרון, אבל שום צבא זר, בשום ארץ ערבית, לרבות ירדן עצמה, לא יוכל להכנס ליהודה ולשומרון. אני איני איש [illegible] — אבל. [illegible] ערבים [illegible] ללא שיסכנו לשום דבר, [illegible]. הגבולות — יש להם השיבות [illegible], אבל זה רק מרכיב אחד. הסדרים עם השכנים, על דרך הפשרה, הם מרכיב לא פחות חשוב. כאן מלחמת ששת הימים ועד מלחמת יום הכיפורים, [illegible]. [illegible] גבולות [illegible]. [illegible] לנו אין בה לעשות אלא לכבה בשקט [illegible] לדבר על שלום.

רגיעה — אחרי נסיגה

כל זה הכה כאילות התנפץ. יש בזה אולי לקח חשוב, כי תקופת הרגיעה הבטחונית הממושכת ביותר, שישראל ידעה מאז הקמתה, מ־1956 עד 1967, אחת־עשרה שנים, היתה אחרי שנסוגונו מסיני והשגנו איזה הסדר, בלתי פורמאלי לחלוטין, על פירוז סיני. לא יכול להיות ספק, שפירוז סיני טוב לנו מבחינה בטחונית ובאות, כאשר ישבנו בסיני, [illegible] של המצרים. הליקה [illegible] להיות, שאם גם הגבולות וגם הסדרים תקנים — עלינו ליתן יותר חשיבות להסדרים אפשריים ופחות חשיבה לגבולות, מכה שעשינו עד כה.

— אין לך, כאדם אישי, שום זיקה ריגשית ליהודה ולשומרון, לירושלים ול־שכם?

אתה, יש לי בהחלט! תחושה השייכות שלנו וזכותנו ההיסטורית לחבלי ארץ אלה, הן חלק מהרקע שלי כבית וכיהודי. אבל אני ער גם לצורכי השלום וגם לזכותם של הערבים. אי־אפשר להתעלם מזה.

— איך אתה מתייחס אל הבעיה הפלשתינאית?

הגיע הזמן שנפתח את עינינו ונראה מה מתרחש סביבנו. לא היינו מוכנים במשך שנים להכיר אפילו בקיומה של הבעיה הפלשתינאית, שלא לדבר על פתרונה. ראיית חוכמה עלינו להגיע להכרה, שהפלשתינאים קיימים ובעייתם קיימת והם הגיעו להצלחה גדולה בעולם והגיעו כיצד את עצמם במרכז ההתפתחות הפוליטית והאנושית בזירה הערבית. אסור להתעלם מזה.

— האם מקובל עליך הפתרון של מדינה פלשתינאית עצמאית ביהודה, בשומרון ובעזה?

אין לי התנגדות עקרונית למדינה כזאת, אבל אני מחייב בראייה פרגמאטית ומכונה מעשית זה לא נראה בעיני בגדר האפשר. בשטח הגדה לא יכול לשבת שום צבא, מלבד צה"ל. איזו מדינה עצמאית זאת, שאסור לה, בשמחה, להחזיק אף חייל אחד? איזו מין עצמאות זאת, שעל פיה אפשר לנהל כדיניות חוץ מוגבלת כאוד ואי־אפשר להצליח על הדעת. למשל, הסכם כבאי בינה לבין מדינה ערבית אחרה, להכנסה כוחות לשטחה? לא, זה לא מעשי.

— ולכן אתה הופך בהחלטת הממשלה לנהל מגעים עם ירדן ולהתנגד למדינה ערבית שלישית, בין חיים והמדבר?

יש בהחלטה זו הגיון רב, בתנאי שהצבא הירדני בשום פנים לא ייכנס לשטחי יהודה ושומרון.

צדק של פשרה

— אבל זה לא פותר את הבעיה הפלשתינאית?

הם יהיו מיוצגים במדינה הערבית, שיש לה שלטון אזרחי בלא גם ביהודה ובשומרון. הם יהיו [illegible] שם. אין בזה צדק מוחלט, אבל לכל הבעיה אין פתרון אידיאלי. זהו מסוג הצדקים, שרק הפשרה יאה להם ובפשרה, כטבעה, אין כוון כל היתרונות, או כל הגבורות, רק לצד אחד.

— קשיה, [illegible] הפשרה, [illegible] לה, [illegible] מתנה [illegible] חיינו...

רגע, אילו היתה לנו כלכלה יותר מבוססת, עם מאזן התשלומים טוב והעשייה גדולה ויצוא גדול, לא היו מנסים להתנחל בסבסטייה?

— ההגיון דיאלקטי אפשר להתי־[illegible] את ההיזה [illegible] זאת, אבל [illegible]: גם כדי לנהל את המדיניות השכנית שלך הצריך ישראל לספר מה בהתבודדות קשה נגד האבירקאים. האם תלות הכלכלית ההדר־[illegible] לה, של ישראל בארה"ב, בוררה בהירות, בכלל, [illegible] לה להתנגד ללחצים אבריקאיים?

מינוח של לחצים

לא יכול להיות ספק, שהתלות הזאת שלנו באמריקאנים היא כעכשיו. הדוגמה המבצרה הבולטת היתה במלחמת יום הכיפורים, כאשר ארה"ב הכריחה אותנו להפסיק את הקרבות, כאשר צה"ל עמד להכריע את הצבא המצרי, הכרעה הדרמטית ומוחצת [illegible]. אינני מאמין לסיפורים הנפוצים בגירסאות הרבה, שלא היה לחץ אבריקאי על ישראל. איך ד"ר קיסינג'ר מציג את הלחץ הזה — זה יותר עניין של מינוח מאשר של מהות. יהיה עם זה, מאז שחף המכ־[illegible], אין אני מאמין, שהלחץ האבריקאי, הביא אותנו להסכים לבשתת, שלא היה לטובתנו. אבל לחץ — היה גם יהיה.

— [illegible] התלות הכלכלית [illegible] הלחץ האבריקאי [illegible]?

התלות הכלכלית שלנו בארה"ב היא עתה הרבה יותר גדולה משהיתה לפני מלחמת יום הכיפורים. כל מה שנעשה, בהצלחה הכרדבית — התלות, תישאר גדולה יותר משהיתה עד המלחמה האחרונה. בשום פנים אסור להגיע מכאן אל המסקנה, שאנו פטורים כן המאבק האירי [illegible] לאומי, לצמצם את התלות הזאת ולהעבירה על הממדים הקטנים ביותר, בנסיבות המציאותיות של צרכינו. אבל אין כלל שאלה אם ישנה תלות או לא, אלא רק מידתה של התלות.

— מה מחירה ישראל לשלם, כדי לצמצם את תלותה, בעתיד?

ישנן התלות הרובית של המכלכלה, אבל אין הן בספיקות לא מכל בקוה הדרכים הן טובות ובולטות. הראה, בוא נגדיר דברים אחדים. כה זאת תלות כלכלית? כבר לכל מדינה, יש לישראל סל של מוצרים, שהיא זקוקה לו: הצריכה הפרטית במזון, בבגדים, בשירותים, בבידור, באבזורים ביתיים וכו'. כמו גם הבחון וצריכת. פיתוח המשק ההשקעה בו. זהו, באופן כללי, כל המצרכים שלנו. את חלק האז' במתוך הסל הזה, מייצרת ישראל בעצמה. בשנת 1973 ייצר המשק הישראלי קצת יותר מכשבעים אחוז מכלל צרכיו, מכל המצרכים, שהיה דרוש להם, לכל המטרות. בזה חיתה נסיגה כתקופות, אף־על־פי שבשנה זו צריך לא באו ברכי המלחמה לידי ביטוי מלא. לפני מלחמת ששת הימים הגענו כבר לייצור עצמי של למעלה משמונים אחוז מתוך הסל הכולל שלנו. ברור, שכהול הר־ליה בנוכחים זהים, הוא כבודל המספר [illegible] הצרכים לבין יכולתה של המדינה לספק אותם בכוחותיה. כך גדלה התלות שלנו בארה"ב.

עם טייוואן וקוריאה הדרומית

— איך עומדת ישראל מיכולתה לספק את צרכיה בעצמה, בהשוואה לארצות אחרות המערבית, למשל?

אתה, המשק האירופי הרבה פחות תלוי במגורי־חוץ, הרבה פחות, עד להגיע, אבל ישראל עומדת בעניין זה בשורה אחת עם טייוואן, או קוריאה הדרומית, כשבעי הגבה עתה לפה שהיה בשנים הראשונות של המדינה. אבל, ביהיה ברור: במתכונת במרכז המכתון, לא היה מצב כזה, זה מוכרח היה להיות.

— ואתה [illegible] של [illegible]?

כן. כי המצב הנוכחי [illegible] מהמשקה [illegible].

— [illegible] הכלכלי [illegible]?

ברור. התוצאה הכלכלית [illegible].

— מה עלינו לעשות, עכשיו [illegible] כאשר לא [illegible] מלחמה נוספת?

העניין, אף על פי שהכל צריך כלל בראשה. אילו [illegible], היא [illegible] הכל [illegible], על פי [illegible]. [illegible] לא היה: אנחנו מוכרחים [illegible] את [illegible] שלנו. להוריד את הצריכה הפרטית והציבורית, כדי להוריד את כל הגבר־[illegible] ולהגדיל את היצוא. זה הכל. אם נעשה זאת, לא נבטל את התלות בארה"ב, אבל נצמצם איתה את [illegible]

לנו היכולת לצמצם את צורכי החוץ, בשלב זה, להיפך, הם עוד יותר. ואם דרך־ההסכם [illegible] זה סגורה — אנו מוכרחים [illegible] בשטחים אחרים. בשטח הצריכה הפרטית מוכרחה להיות ירידה בכמה־אחוזים, לכה שהיה מקובל [illegible] שלוש, ללא העליה [illegible] ההתרגות. אין, בינתיים, זה כזאת. העליה ברמת החיים [illegible] יותר איטית. זה טוב כשי־[illegible], אבל לא־יספיק. הממשלה [illegible] לדאוג, כי בידי הציבור פחות כסף והוא יהיה נאלץ להפחית את הצריכה ולהוריד את רמת [illegible] זה, כמובן, לא־נוח. אבל בשק [illegible] אין לו ברירה אחרת.

— מה עוד אפשר לעשות, כדי [illegible] לציבור יהיה פחות כסף? הלא מגדיל המס השולי ל־87.5 אחוז — האין זה מס דראסטי?

בניגוד להמלצות ועדת אשר...

אני בהחלט איני שרוצה מה החדשים. לא זהו הכוונה, [illegible] שנים [illegible] על שיפורים ותיקונים. עתה [illegible] בדיוק ההיפך כמה [illegible] הכלכלית, המבנה של כס [illegible] נעשה גרוע יותר. הוא [illegible]. הוגדל המס [illegible] לנו עתה שיעורי מס גבוהים המתיימרים למעט הכנסות. היו [illegible] שהאוצר יפרסם עם [illegible] מפרסם, וזה מקובל [illegible] אחרות: בהי הלוקה [illegible] הכנסה, לפי הכיעורים [illegible] כבה מס גבוה על [illegible] הגבוהים ביותר? [illegible] ההון [illegible] היה [illegible] כבר, שהשיעורים הגבוהים [illegible] אפקטיביים. זה היה מדוע המחשבה לצעוד בכיוון, שתפחד [illegible]: לשנות את מבנה [illegible] אותו פתוח פרוגרסיבי [illegible], שיהיו פחות קאטגוריות [illegible], שאין בשילים פליקן: מס הראוי, בגלל הקלות שבו יוצר [illegible] גדולה וכפעות: [illegible] להפחתת הצריכה [illegible] רמת־החיים. כאן היתה [illegible] כבה שכבר הצגנו. יש להכיל [illegible] לא [illegible] נוסף, כאשר [illegible] להורדת החיים.

— האם יש לייקר את היבוא נוסף?

בהחלט! בהחלט! יש לייקר היבוא על־ידי מס נוסף והיטלים — כל מה שאפשר, כדי שיהא יקר יותר והאזרחים [illegible] בצרכי יבוא.

— והיצוא, האם [illegible] [illegible]?

לא. הפיצוי ליצואן אינו [illegible] יש להת לו עידוד נוסף, [illegible].

— איך אנחנו יכולים להגדיל היצוא?

אחת הדרכים, שלא מיצינו [illegible], היא לגרום לכך, [illegible] העבודה [illegible] הישראלי.

בלימת הבנייה — בדרך אחרת

— אמרת קודם, שהממשלה [illegible] האם הגל [illegible] הבנייה נראית [illegible]?

לא. כדי לצמצם את [illegible] יש צורך דחוף בהאטה הבנייה [illegible] ההשקעות בבנייה. אבל [illegible] כאן את הדרך האדמיני־[illegible], שהממשלה בקשה: [illegible] כל אחד בונה כה [illegible] עד להטלת צווים, המקפיאי הבנייה בשטחים שונים. זו אינה [illegible]. מיטב היה להגיע למשק [illegible] את ההאטה בדרכים אחרות [illegible] של כדאיות הבנייה.

— איך למשל, אפשר [illegible]?

[illegible], על־ידי הפגת הרצון [illegible] של העלאה [illegible].

הלוואה שהיא מתנה

— [illegible] עוד יותר [illegible] מקבלת [illegible] של [illegible] בנלים?

בהחלט! בלי ספק! הריבית [illegible] להיות יותר גבוהה, בהרבה! [illegible] אינפלאציה [illegible] לשנה, כל ריבית, שהיא [illegible] זה, היא ריבית של [illegible]. הריבית צריכה להיות צמודה [illegible] יוקר המחיה. הבעיה הגדולה [illegible] ההלוואות הכמעלתיות בריבית [illegible] עשר אחוזים. [illegible] בקבל היום אשראי בריבית [illegible] עשר אחוזים, וההלוואה [illegible] למדד היוקר, זו מתנה! [illegible] שהמשק אינו יכול לעמוד [illegible] הממשלה אינה רוצה [illegible] איתה!

ה„מלקחיים" של סאדאת

שמעון שמיר

מדמות נלעגת בשלהי 1970 הפך נשיא מצרים ויורש נאצר לאישיות בעלת הילה של מצביא־מדינאי * כישוריו נתבלטו והלכו ככל שנתארך משך שלטונו * סאדאת גילה שהרוסים זקוקים לו לא פחות משזקוק הוא להם ולפיכך יכול לתמרן בהצלחה יתרה בין מוסקווה ובין וושינגטון * חוגים במצרים שהמליצו לפני סאדאת להתפשר עם ישראל, בהשתכנעם כי הוא זונח את האופציה הצבאית הודו בטעותם אחרי מלחמת יום הכיפורים * לכאורה פונה עתה סאדאת להדגשת פיתוח כלכלי וחברתי של מצרים, אך למעשה הוא עלול להכין במסווה זה מלחמה חדשה בישראל * ה„סאדאתיזם" הוא שילוב מושכל של פעילות צבאית ומדינית להשגת יעדי מצרים

תופעה של פוליטיקאי חסר כל ברק, המתגלה לאחר שהנסיבות ההיסטוריות מגלגלות לידיו את רסן השלטון, כמנהיג נמרץ ונועז, כבר אינה מפתיעה, אך ואפילו כך, קפיצת־הדרך הגדולה שעשה סאדאת מתדמיתו הגרוטסקית בשלהי 1970 להילת המדינאי והמצביא שקנה מאז מלחמת אוקטובר היא תופעה יוצאת דופן על־פי כל קנה־מידה.

היום קשורים לו כתרים, משקיפים במזרח ובמערב. ג'וזף אלסופ כותב בוואשינגטון שסאדאת פועל „בפיקחות, בהעזה, כתוך גישה מעשית ובהתחשבות הזקה של האינטרסים האמיתיים של ארצו". בתודשה כותב טראוים פסידבינסקי כי מאז המלחמה רואים במצרים את סאדאת כמצביא ואת מהלכיו המדיניים נערצים מסבירים בישלות התימרון שהקנתה לו יוקרתו הרבה — „בקיצור: המלחמה הולידה גיבור חדש בדמות סאדאת".

ברם, לא יהיה זה נכון לקשור את התמורה בתדמיתו של סאדאת בהצלחה הצבאית. כישוריו של סאדאת נתבלטו יותר ויותר במשך שנות שלטונו וטעות ההערכה לגבי יכולתו הלכה ונתקנה עוד לפני מלחמת אוקטובר.

תחילה נתקבלה ההערכה הנמוכה לגבי יכולתו של סאדאת על יסוד הדעות המקובלות במצרים עצמה, אשר הושפעו בעיקר מן „הפרופיל הנמוך" של פעולותיו בימי נאצר. המצרים ראו בסאדאת אישיות מוגבלת ומגוחכת ועלייתו לשלטון גרמה דמורליזציה כללית. סאדאת היה נושא לבדיחות לגלגניות והמקובל היה להתייחס לעלייתו לשלטון בעקבות נאצר כאימרה: „מאת אל־והים, האחד אל־ג'ושי", דהיינו, מהה הייתה־הפרא ל־הנה בא העייר...

בבסס לאחור עולה סברה שמא סאדאת הניח כרצונו לתדמית עלובה זו שהדבק בו כל שנות פעולתו ליד נאצר, לאו־דווקא מתוך חולשה אלא מתוך איכפקטיקה קיום פוליטי. ייתכן שבזכות תדמית זו פסחו עליו הטיהורים אשר חיסלו את כל הדמויות הבכירות בסביבתו הקרובה של נאצר (כמו שסאדאת, בכוונה, דאג להרחיק ממיוה כשארלי והיכל). הודות לדמותו הוחזרת הפך לתוצאת־משפרה אידיאלי שזכה בשעתו בתמיכת מוקדי הכוח האמיתיים אשר החזיקו בידיהם את כל החוטים אחרי מותו של נאצר.

בעלות סאדאת לשלטון היתה מצרים נתונה באחת מתקופות השפל הקשות ביותר שידעה במאה הזאת בשל הבעיות החמורות שעמדו בפני סאדאת. לא זו בלבד שלא הצליח לזקוף הישגים ממשיים לזכותו, אלא שהמצב במדינה אף נידרדר. וההערכה המקובלת בין המשקיפים (וכותב דברים אלה היה שותף לה), גרסה שסאדאת חסר את הכישורים הנחוצים להתמודד עם האתגרים של תקופתו.

קימעה־קימעה החלו לבוא לכלל ביטוי כמה מכישוריו של סאדאת. אחרי חיסול הצמרת הנאצרית במאי 1971 וגירוש הסובייטים ביולי 1972 כבר ניתן להבחין כי „בשעה שסאדאת נלחץ אל הקיר הוא מסוגל לנקוט פעולה דרסטית ומרחיקת לכת". ואכן, לאחר שנקט במהלכו הגדול באוקטובר 1973 נשתנתה מיסודה ההערכה לגביו.

כיום, כאשר מתקרב סאדאת לסיום שנתו הרביעית בנשיאות מצרים, ניתן לסקור בפרספקטיבה כלשהי את דרכו בשלטון. להלן ייבחן, בקווים כלליים, ייחודה של דרכו בשני התחומים, מדיניות הפנים והעימות עם ישראל.

א. דרכו במדיניות הפנים

הפעולה הראשונה של סאדאת שהפגינה קו עצמאי במדיניות הפנים היתה חיסול מוקדי הכוח במאי 1971. לפעולה זו יוחסה חשיבות שחרגה מעבר למאבק רגיל ביריבים פוליטיים. סאדאת הציג את הפעולה כצעד ראשון של „תנועת הרפורמה", ותאריך הפעולה נקבע כיום חג אשר יצויין מכאן ואילך בצורה מקבילה ל„יום המהפכה", 23 ביולי.

„דה־נאצריזציה"

בכך ניתן האות לתהליך הדה־נאצריזציה של מצרים, למונח עצמו לא ניתנה הכרה רשמית. באופן פורמלי המשיך סאדאת לטעון כי בשטרו ממשיך את ההנהגה הנאצרית והוא עצמו ממשיך את דרכו של עבד אל־נאצר. נשמר התוקף המחייב של מסמכי היסוד הרשמיים של תקופת נאצר והמוסדות העיקריים של המשטר הקודם נשארו בעינם.

אולם למעשה פתח סאדאת פתח לרוויזיה מקיפה של הישגי המשטר הנאצרי. בלי ליחס את האחריות במישרין לנאצר, גינה סאדאת אחד לאחד את מחדלי המשטר הקודם ואת כשלונותיו. לאמצעי התקשורת ניתנה אפשרות להרחיק לכת הרבה מעבר לכך, והללו תקפו בחריפות גוברת והולכת את הנאצריזם ותיארו בצבעים קודרים את החיים במצרים בשלטונו של נאצר.

אחד המאמרים החריפים ביותר שנכתבו על נושא זה היה מאמרו של צלאח ג'והר ב„אל־מצאור". הוא כתב:

„לעבר היו שני צדדים: חלון הראווה והיישום. חלון הראווה היה מרהיב: חיסול הקפיטליזם, הפיאודליזם, המנצל והמפלגתיות, וכמו כן, מלחמה באימפריאליזם, חיזוק הצבא, עשיית צדק לפלאחים ולפועלים, כינון צדק חברתי, הייעוש המדינה ואחדות האומה הערבית מן האוקיינוס ועד למפרץ — —

„חלון ראווה מרהיב, אשר סינוור את עינינו בתחילה וכן סינוור את עיני האומה הערבית כולה...

„הערבים האמינו בעבר זה אמונה שהפכה לאידיאולוגיה. בעל עבר זה הפך לחצי אלוהים: עשו לו אנדרטות, הקריבו לו קורבנות ובשמו הוקמו מוסדות וארגונים המריעים לשמו והמטפחים את האידיאולוגיה שלו.

„זהו חלון הראווה. אשר ליישום, הרי היה הדבר שונה לחלוטין... היישום המעשי היה כאן; טבלנו ממנו אנחנו המצרים לבדנו ולא היה בו דבר מסימני ההימר של חלון הראווה...

„המשטר החברתי... הוליך להתרוששות העשירים ולהרעבת העניים... המדענים והצעירים בכל תחומי המדע ברחו לחוץ לארץ...

„הצבא... נחל תבוסה ללא קרב ועשרים אלף איש נפלו חלל בשואה של 1967 ומספר הזה בערך נפלו במה שכונה מלחמת ההתשה".

סאדאת עצמו הסתייג לעיתים מן הקיטרוגים החריפים ביותר על משטר נאצר, אך הוא עצמו החל למעט בהזכרת שמו של נאצר, ואם נאמין לציטוטים הלבנוניים — אף נתן בצינעה הוראות לסלק את תמונותיו של נאצר מן המשרדים הממשלתיים.

ההיענות הנרחבת בציבור המצרי למגמת הדה־נאצריזציה וקורת־הרוח הרבה שבה נתקבלה מגמה זו בחוגים רחבים אולי הפתיעו משקיפים שנהגו לקבל את ההצהרות הרשמיות על אהדת ההמונים לנאצר אך ראו אותה מתוך אנאלוגיה לשיפוטו בנהיגות זוטים בארצות המערב, אולם הפופולאריות של הדה־נאצריזציה היתה לעובדה קיימת. על התהליך זה הקלה העובדה שהנאצריזם כתנועה אידיאולוגית היה בתהליך של דעיכה כבר באמצע שנות השישים. סאדאת לא נזקק למאמצים יתרים לסתום את הגולל על תנועה אשר איבדה את חיוניותה.

דחיקת הנאצריזם בימי סאדאת יצרה חלל ריק בחיי מצרים. החברה איבדה את האוריינטציה שלה, מוסדות השלטון את סמכותם ורבדי החברה את הדבק המלכד. שלוש שנותיו הראשונות של סאדאת היו שנים של דיסאינטגרציה פנימית, של מתחים חריפים בתוך החברה, של התפרצויות מחאה מצד סטודנטים ואינטלקטואלים ושל התפשטות רגשי ניכור ותיסכול.

סאדאת הרבה לפני האתגר של מציאת תכנים חדשים למילוי של חלל זה.

לא קשה היה לסאדאת להציג סגנון הנהגה חדש שיהלום את סגנונו של נאצר אשר איבד את כוח משיכתו לגבי הציבור המצרי. סגנונו של סאדאת נבע בפשטות מאישיותו. במקום להעמיד את עצמו כמנהיג נערץ על תנועה משיחית הוא הופיע כראש קהילה המכלכל את ענייני עדתו בסגנון הפטרנאלי של ראש־משפחה.

סאדאת כפה את סכסוכו בדפוסים מסורתיים היונקים מערכי האיסלאם, מן המורשה המצרית ומהווי החברה הכפרית. סגנון זה צודד ללא ספק תהודה חיובית יותר מן הסגנון הכריזמטי של נאצר.

„מדינת המוסדות"

בכבר לכך העלה סאדאת את הדרה על רפורמה בסיסית של המבנה הפוליטי הפנימי: הכפפתו לחוק, סידורו בדפוסים מתוקנים והעמדתו לשירות הפרט. הוא הכריז על הקמת „מדינת המוסדות" שהחליף את „מדינת סרטי התקלטה".

כן הוותה סאדאת תכנית לפיתוחן של רשויות השלטון המשפט והייצוג בדרך שתהפוך את מצרים למדינה דמוקרטית מתוקנה. סאדאת הבטיח לשים קץ להתעצבות בפרס, למעצרים ללא משפט, להחרמות רכוש ולהגבלת חופש הדיבור.

רפורמה זו לא עלתה יפה. למעשה לא היתה כוונתו של סאדאת לצמצם בצורה ממשית את סמכויותיו ולשנות באופן מהותי את סדרי השלטון. הציבור במצרים, האמון על הבטחות מסוג זה שאינן מתגשמות, לא ייחס רצינות יתרה להבטחותיו של סאדאת. הנסיון הראשון לצקת תכנים חדשים במדיניות הפנים נכשל.

עם זאת, ריכך סאדאת לא מעט את סגנון המימשל על־ידי ביטול פעולות ונוהגים קשיחים ללא צורך. הוחזרו גולים פוליטיים, שוחררו עצורים, הורחב כפס חופש העתונות, בוטלה האפוטרופסות על רכושם של אזרחים רבים, שוקם מעמדם של משכלים שהורחקו בתקופת נאצר וכו'.

באשר ליסודות המשטר עצמם חזרה ונתאמתה קביעתו של פרופ' וטיקוטיס באוניברסיטת לונדון, אשר גיבש את התיזה כי, לאמיתו של דבר, ביחסי שולטים ונשלטים לא נשתנה במצרים דבר כהיה בעבר על [illegible].

„הפתיחות הכלכלית"

חידושים מעמיקים יותר הנהיג סאדאת בסביבה החברתית־כלכלית. ההבדל בין התחום הפוליטי לתחום החברתי־כלכלי הוא בכך שבעוד שבתחום הראשון היה לסאדאת נוח להמשיך ולקיים את הכיבול האוכלוסי שירש, הרי בתחום החברתי־כלכלי הצורך בשינוי השיטה הון בארצות הנפט ובמדינות המערב היוו תמורת מבית בהערכות המצריה.

בהתאם לכך, סילק סאדאת בהדרגה את הזהיבורים הסוציאליסטיים־המהפכניים של המערכת החברתית־כלכלית. הפירורים הבירוקרטיים של „האבנה הלאומית" של נאצר נשללו שלילה מוחלטת. הסקטור הציבורי סוב לא הוצג כמימוש האידיאה של בעלות העם על נכסי־הייצור אלא כצורת אירגון כלכלי שהיא נבחרת הדיבאבית הולכת את צרכי הפיתוח.

חיגיאזי, סגן ראש הממשלה, הסביר כי כשם שעברה מצרים מתקופת ההלאמה („הניבזור") של שנות החמישים אל תקופת „הסוציאליזם הערבי" של שנות השישים, כך היא עוברת עתה לתקופת „הפתיחות הכלכלית" שבה מתחייבת ליברליזציה ניכרת של הפעילות הכלכלית.

בבישור הכעסי מסלו הגבלות שונות על פעולות בנקים, מסחר במטבע זר, וסחר הון. הסקטור הפרטי קיבל לגיטימציה מלאה ועידוד מכוחר. לאחרונה אף נפתח דיון בכהונות המצרית על אפשרות של „מכירה 49 אחוז של נכסי הסקטור הציבורי לידיים פרטיות".

מדיניות זו הלכה לא רק את הכנית הפיתוח של מצרים אלא גם את עולם המושגים של סאדאת. השקפת עולמו השמרנית מעולם לא קלטה במידה המספקת את הזירמון הדוקטרינרי, אשר הופץ במצרים על־ידי נאצר בשנות השישים. בנאומיו ובכתביו של סאדאת עולות במידה רבה יותר טרמינולוגיה מערבית על כתורה האופנתיים בהוגי הכלכלה, הסוציולוגיה והמינהל.

„המדינה המודרנית"

סאדאת הציב לעצמו יעד של הקמת „המדינה המודרנית" — מדינה המבוססת על מדע, טכנולוגיה, תיכנון ואירגון. הסיסמה הראשונה שבבצע במאבק לתת לבסיס אופי צבאי היתה „אמונה ומדע", הוראה כי הללו אכן בשטפים סבי מרכבים בבסיס בהיקפת פולבה.

הבידות אלה ואחרות בוצהרו ומבטיו, סיכמו לאחרונה במסמך פרד גרכבי שסאדאת קרא לו „נייר אוקטובר". המסמך פורסם ב־18 באפריל ואושר במשאל־עם כצבור תודש. מדינת העם קבעה אותו כמסמך יסוד של המשטר והוא בא לבטא את לא להילכה, להתהליך את בסבבי־היסוד של התקופה הנאצריסטית.

„סאדאתיזם?"

האם ניתן לראות במסמך זה את אבן־היסוד של האידיאולוגיה החדשה שתחליף את האידיאולוגיה הנאצרית? יש משקיפים הסבורים כך, הגורסים כי במצרים כמהיל עידן ה„סאדאתיזם".

לבעצה יש בכוצג „סאדאתיזם" מגין סתירה פנימית. המאפיין את גישתו של סאדאת הוא הקו הפרגמטי שאינו נכפף לשום מסגרות דוקטרינריות. הדה־נאצריזציה של מצרים משמעה לא רק דחיקה של אידיאולוגיה ספציפית אלא דחיקתה של האידיאולוגיה בכלל כמרכיב מרכזי בחיים הפוליטיים במצרים.

סאדאת, ללא ספק, יצר סגנון כשלי ההנהגה שינויים חשובים במערך הפנימי, אולם הללו נוגדים בריחם „איכויים" למיניהם. ייתכן שבחשבון יסתכם כי תרומתו החשובה של סאדאת למצרים היתה בתרוה ההזדות שנתהררה במצרים בימי נאצר, כמו בארצות אפרו־אסיאתיות רבות, וזה אשר בשעתו היה בכוחה להפיח התלהבות גדולה בחברה, אך לא לפתור בעיות בסיסיות.

ב. דרכו בעימות עם ישראל

בעלות סאדאת לשלטון היה הצורך לגבש אסטרטגיה כוללת חדשה בעימות עם ישראל לא רק דבר רצוי אלא הכרח גמור. ניתן לראות מבין אירוניה היסטורית בכך שנאצר נפטר בדיוק בזמנו בו הגיעה האסטרטגית שלו עד הנה הגיעה למבוי סתום. הנחות היסוד שעליהם היתה בנויה האסטרטגיה הנאצרית של לחץ מתמיד על ישראל, עד לפינוייה מן השטחים, התמוטטו אחד אחד:

ארצות־הברית לא פנתה למדיניות „מאוזנת" ולא הסתלקה מתמיכתה בישראל; ברית־המועצות הגבירה את השתתפותה במערך ההגנה המצרי אך סירבה להשתתף במאבק התקפי כולל; מדינות ערב לא היו את הוכחתו של נאצר להיום כולל על המשאבים כדי ליצור של תזונות אדירות כול ישראל; הגורמים של העולם השלישי המוסדות הבינלאומיים שנילו את אהדתם למאבקה של מצרים לא יכלו לממש את אהדתם בצורה שתשפיע באופן אפקטיבי על הזירה; ולבסוף, מלחמת ההתשה נכשלה כשלון גמור ואחד מצעדיו האחרונים של נאצר היה מתן הצו להפסקתה.

סאדאת היה זקוק, איפוא, לאסטרטגיה חדשה, פשוט מאום שלא ירש כל אסטרטגיה אפקטיבית מקודמו. את דעתו על המצב ששרר בתחום זה בעבר ביטא (מאוחר יותר) ב„נייר אוקטובר":

„האומה הערבית הובלה למלחמה נגד ישראל מספר פעמים במשך רבע של מאת־שנים, ללא שיקולים מושתתים על המציאות, וללא הגדרה מראש של מטרות המלחמה ויעדיה ושל האפשרויות הטמונות בה...

„העימות עם ישראל שימש נושא לדיאלקטיקה בלתי פוסקת, במקום שיהיה נושא ללמידה ולתכנון מעשיים... בזבזה יותר מאפשרות אחת להגיע לקונצפציה ערבית בדוקה של האסטרטגיה לטווח רחוק בעימות עם ישראל".

אסטרטגיה חדשה

ניתן להניח שהצעתו של סאדאת להסדר חלקי ב־4 לאפריל 1971 היתה ביטוי להיפלשיו אחרי הפישות חדשה. קשה לדעת מדוע, זמן קצר לאחר מכן, הקשיח את הפרוש של הצעתו עד שלכלשה בוטלה. יתכן שמלכתחילה לא רצה ללכת בכיוון זה וייתכן שנרתע מן התגובות להצעתו.

בתקופה שלאחר מכן התמקדו מאמציו בנסיונות להשיג מברית־המועצות שיתוף פעולה הדוק יותר ונשק אסטרטגי בעל נשק „מכריע". נסיונות אלה לא עלו יפה שלכן כוח המיקוח המצומצם שלו לא הרשים את הסובייטים. גירוש הסובייטים, ביולי 1972, פתח פתח לקונספציה חדשה ואת בעל כמספר מעמים:

מצרים החזירה לעצמה את השליטה המלאה על כוחותיה המזויינים ועל הפעלתם המבצעית; יציאת הסובייטים הגבירה את הבטחון העצמי בישראל ויצרה בה אווירת שאננות; מעל לכל, התגובה הרפה של בריה"מ להרצתה הוכיחה לסאדאת כי אין התהליך למצרים במערך ההשפעה הסובייטי במזרח־התיכון ועל־כן מרחב התמרון שלו בין המעצמות הגדולות רחב הרבה יותר משסבר תחילה.

האסטרטגיה שיושמה התגבשה כנראה, בשלהי 1972, במקום התפיסה הנאצרית של לחץ מתמיד וגובר, החותר להשגת היעדים בדרך של כפיה, פיתח סאדאת את התפיסה של שני מהלכים, צבאי ומדיני, שעל פיה תיצור מצרים בכוח במהלך הראשון את התנאים שיוליכו להשגת יעדיה בדרכי שלום במהלך השני.

במלים אחרות, במהלך הראשון צעד צבאי בעל יעדים מוגבלים, שתכליתו לשבור את הסטאטוס־קוו ולהעמיד את ישראל במצב של נחיתות, ובמהלך השני כשאיפתו דיפלומאטי להשגת הסדר שיתאים למטרות היסוד של מצרים.

כשרונו של סאדאת בא לכלל ביטוי לאו־דווקא בתפישה היסודית של שני המהלכים, שלא היתה בחינת חידוש גמור, אלא בפיתוח הדפוסים של כל אחד משני המהלכים.

סאדאת שאף למצות בכל מהלך את כל הנכסים העומדים לרשותו לצורך אותו מהלך. המהלך הצבאי תוכנן כמלחמה מקיפה שבמהלכה תטיל מצרים, כמעט ללא חשבון, את מלוא עוצמתה הצבאית. במהלך זה היה סאדאת נכון לקבל כל סיוע סובייטי ובכל דרך שיגיע.

אנואר סאדאת: „אנו הולכים לז'נווה עם עלי־זית ופגיונות"

במהלך השני, המדיני, היה סאדאת נכון ללכת ללא היסוסים אל הקצה השני — המרה חדשה של האוריינטציה הסובייטית באוריינטציה אמריקנית והסכמה למשא־ומתן ישיר עם ישראל — על כל המתחייב בשני אלה.

הישג אחר של סאדאת היה הצלחתו לשמור על קור־רוחו ועל דבקותו בתוכניותיו בתקופת הבריים הקשה של ההכנות השיטתיות והיסודיות לקראת המהלך הצבאי.

בתקופה זו הדרדרה יוקרתו לשפל המדרגה ואמינות הבטחותיו קרבה לאפס. המצב של לא מלחמה ולא שלום יצר בחברה המצרית תסיסה שהופנתה במידה רבה נגדו. סאדאת, שלא יכול היה לשתף אפילו את האליטה הטכנוקרטית שלו בתוכניותיו, נאלץ להסתפק בתחינה רפוה ההאזר בסבלנות ובכח־עמידה, והוא החביד בכך לכרות שבמצב זה הייבו לשלם מחיר פוליטי.

מעניין כי באותה תקופה השתכנעו רבים באליטה המצרית, ובמיוחד בקרב האינטלקטואלים, כי למצרים אין למעשה אופציה צבאית. אחדים ראו כחובתם הלאומית לשכנע את סאדאת להסיק את המסקנות מכך ולהתפשר עם ישראל, ובלבד שמצרים תשתחרר מהלחץ הכלכלי והחברתי של המשך מצב הלא־מלחמה והלא־שלום.

תביעות אלה, שיש בהן עניין רב לגבי השאלה הכללית של הדינמיקה של העמדה הערבית כלפי ישראל, העמידו את סאדאת במצב קשה. סאדאת ודובריו הירבו להתפלמס עם בעלי עמדות אלה ולהוקיעם כ„תבוסתנים", אולם רק במלחמת אוקטובר נתאפשר לסאדאת להציג את הטיעון המלא לעמדתו (ואכן כמה מן הבולטים בזרם זה הודו על טעותם היכו על חטא בפומבי).

השלב המכריע

הביצוע של המהלך המדיני הצטיין באותה שיטתיות של המהלך הצבאי, הוליך בשלב הראשון את הסכם הפרדת הכוחות.

הפרדת הכוחות, לפי תפיסתו של סאדאת, אינה אלא שלב מכין לקראת השלב המכריע, שבו צריכה להיות מושגת נסיגה ישראלית מלאה. השלב המכין היה גם קל יחסית, כי הסכם ההפרדה, לפחות בחזית המצרית, ביטא את חפיפת האינטרסים בין כל הצדדים הנוגעים בדבר (מצרים, ישראל, ארה"ב, בריה"מ) ואילו השלב הבא יהיה שלב שבו יגיעו לביטוי הניגודים הבסיסיים בין עמדות הצדדים.

בשלב זה אין מנוס מניגוד בין הערבים (הדורשים ביטול כל הכיבושים שנכבשו ב־1967, שיקום של אש"פ בזיונים, וכינון הסדר שלא יהיה בבחינת סיום סופי של הקונפליקט) — ובין ישראל (המציעה נסיגה חלקית תמורת הסדר שלום של ממש), בין ארה"ב (החותרת לכונן הסדר יציב באזור) ובין בריה"מ (שאינה מעוניינת ביציבות כזו).

מאמציו של סאדאת מכוונים כיום להסרת אבני־הנגף מן הדרך לשלב המכריע של הדיונים. ההצהרה המשותפת של סאדאת וחוסיין, בדבר זכותה של ירדן לייצג את הפלשתינאים בשטחה, מעידה כי סאדאת מוכן ללכת כיברת־דרך ניכרת על מנת להביא את כל הצדדים הנוגעים בדבר לשלב הדיונים המכריע.

מאמצים אלה נפגשים בלחץ הביקורת הגוברת בעולם הערבי על השלב הדיפלומאטי הזה באסטרטגיה של סאדאת. באופן פרדוקסלי, דווקא הצלחתו היחסית במהלך הצבאי באוקטובר מנוצלת על־ידי מתנגדיו כדי להכביד על מהלכיו המדיניים. אופייניים ללחץ זה הדברים הבאים שכתב לאחרונה מישל עפלק:

„קיימת תחושה חזקה בקרב דעת־הקהל הערבית הכללית, כי ישנה הונאה ותרמית: קיימת תחושה, כי התוצאות או הפתרון, שאליו חותרים המשטרים, נופל במידה רבה, או במידה בלתי־הולמת, מהיכולת הערבית העצומה שנגלתה במלחמת אוקטובר. שכן המשטרים נוקטים שיטה של הונאה ביחס לנצחון ומנעעשים מהיקפו ומערכו...

„הם רוצים שמלחמה זו תהא מלאכותית ומוגבלת ולא תחרוג במטרותיה ממשום החלטת מועצת הבטחון 242 המבטאות את מצב הערבים כאשר פקדה אותה תבוסת יוני... ברם המלחמה שהותוותה באורח שונה מכפי שהותוותה לה והביאה לשחרור משאבים ויכולת קונסטרוקטיביים ומיוחדים במינם...

„מה שמתנהל עתה הוא, שמצרים רוצה להשיב לעצמה את אדמותיה"...

הסכנה היא, אם כן, שמצרים מרכזת את מאמציה במישור הדיפלומטי משום שידיה כבולים והיא תסתפק בחזרת סיני; לו היתה נאמנה ליעדים הלאומיים הכלל־ערביים היתה מחדשת את המלחמה, שכן מלחמת אוקטובר הוכיחה שהערבים מסוגלים לנצח.

במצב זה תלויה יוקרתו של סאדאת בהצלחת המהלך הדיפלומטי. לאור זאת, שאלה מעניינת היא כיצד הוא רואה את הצלחת המהלך הזה שעה שהפער הקיים בין עמדות הצדדים כה גדול?

תשובה אפשרית אחת היא שהוא מאמין כי מעמדה של ישראל התערער במידה כזאת עד שהלחץ הדיפלומטי, בצירוף איום בהפעלת האופציה הצבאית, יביאו את ישראל לקבלת עיקרי התביעות הערביות. עמדה זו מבוטאת היום במצרים באמירה „אנו הולכים לז'נבה עם עלי־זית ופגיונות".

יעדים חדשים?

אפשרות שניה היא שהאסטרטגיה שלו אינה בנויה על שני מהלכים — צבאי ומדיני — חד־פעמיים, אלא על מחזור של צמדי מהלכים כאלה, לאחר שיגיע המשא־ומתן הדיפלומטי למבוי סתום, תתחדש הפעילות הצבאית שתוליך שוב לחידוש המשא־ומתן בתנאים נוחים יותר. תיזה לכך ניתן למצוא בדיווח של פואד מטר הלבנוני בקאהיר, המוסר את השקפתם של „אחראים במצרים" כי יהיו עוד שני סיבובי מלחמה נוספים לפני שיושג ההסדר.

השאלה המכרעת היא, כמובן, האם האסטרטגיה החדשה של סאדאת כרוכה גם בהגדרה חדשה של יעדיה של מצרים במאבק. במלים אחרות, האמנם רואה מצרים בקבלת תנאיה הבסיסיים להסדר, דהיינו פינוי השטחים שנכבשו ב־1967 בתנאים עם אש"ף המייצג את הזכויות הלגיטימיות של הפלשתינאים, סוף־פסוק לסכסוך, בטווח הנראה לעין?

אין, כמובן, איש היכול להשיב תשובה מוסמכת על שאלה זו. קיימת בהחלט גם אפשרות שסאדאת כשחקן משחק הונאה גדול, ולאחר שישיג את מטרותיו המוצהרות בשלב זה יציב לעצמו מטרה מרחיקת־לכת עוד יותר ויפעיל את מאמציו על מנת להשיגה. העובדה שאין אינדיקציה ברורה לכוונה זו כמובן אינה מבטלת את אפשרות קיומה.

האפשרות השניה היא שסאדאת עשוי להשתחרר מן הלחץ של המשך הקונפליקט על מנת שיוכל להתפנות לקידומה ולפיתוחה של מצרים, זאת בתנאי שהושג המטרה שקבע לעצמו בשלב זה. לתמיכה באפשרות זו קיימת מערכת אינדיקציות רחבה ביותר.

אך, כשם שהיעדר של אינדיקציה לביסוס האפשרות הראשונה אינו מבטלה בכל הפרק, כן ריבוי האינדיקציות לאפשרות השניה אינו מוכיח אותה הוכחה מוחלטת.

מכל מקום, סאדאת נוהג באופן עקבי ובמרץ ביצור להשקפה שמצבו הכלכלי של המשק, הידרדרות השירותים והחברתיים, המיבצור הכללי של המדינה הופכים את הצורך לרכז משאבים לבנין פיתוחה וקידומה על כברים ל„שאלת חיים ומוות". לדברי קורבה תחושת שליחות היסטורית להירתם למשימה זו לאחר שיצליח להגשים את ההסדר עם ישראל על פי התנאים שהגדיר.

שורה שלמה של פעולות בתחום המצרי, בתחום המשק, בקשרים עם ארצות הברית, עם ארצות הנפט, ועם גורמים אחרים עולים בקנה אחד עם מגמה זו.

את הפתרון המלא של הקונפליקט, על פי תפישה זו, משאיר סאדאת לדור הבא, והוא מבין לידידיו במערב להבין שמה שיוסכם בדור הבא יהיה שלום אמת עם ישראל ואילו לשותפיו הערביים הוא מבין להבין, שמה שיושג יהיה חיסולה של ישראל, ויתכן שסאדאת עצמו טרם הכריע בשאלה זו.

ורד מעבדות־צלום
עתה גם בחיפה
פיתוח סרט צבעוני מהיום למחר.
סרט שנמסר עד־09 יהיה מוכן למחרת בשעה־1800.
פיתוח סרט שחור־לבן מהיום להיום־ 09-1800
מבצע מיוחד: עבור פיתוח והדפסה של מינימום 30 תמונות שחור־לבן סרט חינם!
צלומי אדועים וחתונות שרות אקספרס.
ורד מעבדות צלום חיפה הנביאים 20.
פרסום אלפי חיפה

صكانس الاهل

هكذا من الاصل

אנטי־קפריסין

כך נפלה כת הקולונלים

שרות „סאנדיי טלגראף", מיוחד ל„מעריב"

העובדה המדהימה לגבי הקולונלים ביוון אינה נפילתם, אלא אי־נפילתם לפני־כן, כיוון שלמעשה מוטטו הם עצמם את משטרם לפני שמונה חודשים, כאשר נפטרו מגיאורגה פאפאדופולוס.

פאפאדופולוס, שהיה תכביהו של משטר הקולונלים, כוונה סביבו אגדה כאילו הוא בלתי־מנוצח. איש לא יכול לגעת בו לרעה. ביתו היה מוקף [illegible] הגישה אליו [illegible] על־ידי אנשי צמרת. בתי־הכלא הידועים לשימצה באיי יוון [illegible] לכל [illegible] ביקורת גנה.

אולם כאשר הודח פאפאדופולוס על־ידי עמיתיו הקולונלים, לא נמצא הגה להגנתו. האגדה שהוא בלתי־מנוצח כיהה, ועמה התמוטטה גם האגדה על עוצמת הכת הצבאית.

בסילוקם של הקולונלים — וכן של אנשי הצבא האמריקניים ופקידי הסי־איי־איי שתמכו בהם — נכשלו בהם מלהבין, כי ביסוסו של פאפאדופולוס פירושו ביסוס המשטר הצבאי ביוון. אולם העם היווני הבין זאת כהלכה. מאז סילוקו של פאפאדופולוס התפוררו למעשה המסגרת היוונית ומנגנונה. שגרירויות בחו"ל לא קיבלו הוראות; פקידי ממשלה באתונה מילאו תפקידיהם בחו"ל [illegible]: לא נמצא מי שימלא את כהונת שרי הכספים והתיאום.

הסוף בא מבחוץ

הקולונלים היו כאגרטל שהתנפץ ושבריו נשברו לרסיסים וזה לוה רק בציפוי החיצוני [illegible] אנשי

קונסטאנטין קאראמאנליס
נצח האורח את הקצינים

גנרל דאווס סירב ליטול בידיו את השלטון המתמוטט — והזמין את קאראמנליס

הרפתקה הצבאית הסאדיסטית בבי־הדי של בריגאדיר דמטריוס יואנידס — איש שהיה מצליח יפה בר־הזיפה האינקוויזיציה, בהאמינו באמונה שלמה כי הוא מציל את נשמותיהם של האנשים שבהם הוא עינה.

כה גדול היה פחדם של היוונים מאנשיו של יואנידס עד כלמרות הבשורה הארוכה שלהם במאבק נגד עריצות לא העזו לנפץ את האגרכל. בבפרשיה דוכות בדיקטטורה אחרות בא הסוף מבחוץ.

חורות הכיבוש הגרמני האכזרי ובמלחמת האזרחים שהציתו הקומוניסטים היוונים אחרי 1945 לימדו את המוני היוונים, כי לא כדאי להסתבך במלחמות פנימיות ושפיכות־דמים נוספת ועל־כן הניחו ל־קולונלים לשלוט עד שהללו זימנו את קיצם בכך שניסו [illegible] יהכל את מאקאריוס ולהשתלט על קפריסין.

הם עשו נסיונות שונים ומגוונים להיפטר ממאקאריוס, [illegible] של העולם וכן תמיכה אמריקאית בקולונלים עודדו אותם לשלוח אנשים לנסות להפיל את משטרו של מאקאריוס ולהפוצצו בצורה בוקישית.

ההזדמנות [illegible] באה ב־ב ביולי כאשר מאקאריוס, שבעצמו המתייע בתובהי „א.אוק.א." כדי לסלוק [illegible] ב־1959, כתב מכתב ארוך ובלא [illegible] לנשיאם של הקולונלים, גנרל פיידון גיזיקיס, והאשימו בנסיון להתנקש בחייו ובהסתה למהפכה. במכתבו כתב בבירור, כי „[illegible] הרע הגיעה עד אתונה". הוא דרש שהקצינים היוונים במשמר הלאומי הקפריסאי יוחזרו ליוון [illegible].

המפלה זו לא יכלו הקולונלים לשאת, ולפיכך החליטו לבצע הפיכה בקפריסין. הדבר כמעט עלה בידם, אך הם נכשלו בשתי חבורות פעמיים: לא עלה בידם לרצוח את מאקאריוס והם [illegible] רוצח שהתגאה בכך שירה בגבם של אנשים חפים מפשע.

השגריר האמריקני תמך

אילו הצליחו לרצוח את מאקאריוס, או אפילו לסלקו מהזירה, עדיין יכלו להשיג את המשך תמיכתם של האמריקנים בקולונלים במינויו של גלאפקוס קלארידס (או מישהו אחר) כנשיא זמני, אולם בכך שמינו את סאמפסון הרהיבו לכת אפילו לדרוש של המתראים ליחסי ארה"ב עם יוון.

המצוות מסויימת ביחסי ארה"ב כלפי הכת הצבאית ביוון חלה עד לפני ההפיכה בקפריסין, כאשר משרד החוץ האמריקני והמנסגנות החלו להיווכח בכשלונם של הקולונלים בניהול המדינה, אולם המדיניות האמריקנית כלפי המדינה כמו 1967, כאשר הקולונלים עלו לשלטון, הוכתבה על־ידי המציאות הצבאית באיזור, כלומר, ההכרח שהיה לצי האמריקני בים התיכון בנמל־בית.

השגריר האמריקני ביוון, הנרי טאסקה, היה תומך נלהב בכת הצבאית ועמדתו זו גררה ביקורת עליו מצד ועדה המשנה לענייני חוץ של בית־הנבחרים האמריקני. זו האשימה אותו בכך שנטה לצד הכת הצבאית ללא צדק (אין להניח שהשגריר טאסקה ימצא עצמו אישיות רצויה אצל המשטר החדש באתונה).

גורם אחר — פחות בולט — לתמיכת ניכסון במשטר הקולונלים ביוון היה תום פאפאס, מיליונר אמריקני־יווני שהיתה לו יד בעסקי נפט, פלדה ומשקאות „קוקה קולה". הלה היה אחד מגדולי מארגני ההתרמות במערכת הבחירות של הנשיא ניכסון. בסרטי ההקלטה של הבית הלבן הידועים לשימצה, מ־21 במארס 1973, המבליט שיחה בדבר התרומות לפורצים לבניין ווטרגייט, שאל ג'ון דין את ג'ון מיטשל: „האם היווני בעניין מה־גות זו" הכוונה היתה לדבר לאיהורית, וה„יווני" הוא אותו פאפאס ולא אחר.

ד"ר קיסינג'ר טעה

העובדות הללו יחדיו — והצורך בבסיס בית לצי ודגילתם של טאסקה ושל פאפאס בקולונלים כתנאי הקונגרס — עיצבו את ההערכה של סוכנות הביון המרכזית של ארה"ב, כי מאקאריוס לא היה אלא מנהיג [illegible] לכל הפחות, ולכל היותר „קאסטרו של הים התיכון".

זו הסיבה לכך שוושינגטון לא הסכימה גינויים כלפיהם לגבי נסיונות הקולונלים לרצוח את מאקאריוס. כאחור יותר אפילו ראה [illegible] החוץ ד"ר קיסינג'ר להכיר במשטרו של סאמפסון.

ד"ר קיסינג'ר דואג בראש ובראשונה לאינטרסים של ארה"ב ועד לפרשת קפריסין, עלול טובה של ארה"ב ורצונו של שאר העולם לגבי קפריסין בדרך כלל בקנה אחד. אולם הפעם הגדיר קיסינג'ר — במקום כימיה — שטובת ארצו מחייבת תמיכה בסאמפסון ולכן קרב כאחד לבריגאדה תבור שעלול היה לקעקע את שמו כ„איש־שלום". קיסינג'ר חזר בו בעוד מועד, ובכל זאת נפגם מעמדה של ארה"ב באזור אסטרטגי זה של העולם.

כפי שמענת הלך ולאחוה — הלחנת האביצה למען הרוח יוון — היה האיש היחיד שנהנה בתבונה מסוריית בפרשה זו גנרל יואניס דאווס, מפקד הארמיה השלישית הפורפולוכנית של צבא יוון, שהגיע את כל הכוחות המשוריינים של הצבא היווני צפונה לגבול הטורקיה והותיר את אתונה ואת הכת הצבאית ללא כל הגנה.

קארמנליס המתין בפאריס

כאשר התיעו האמריקנים כי חזרו בהם מתמיכתם בכת הצבאית סברו הכל שדאווס יפנה את הטנקים שלו אתונה ויפעל להפלת הקולונלים, שלמעשה ציפו באותם ימים לצעד כזה. הכל תיארו לעצמם כי דאווס יעלה לשלטון כת צבאית אחרת, יבחן את המצב, ויזמין את קונסטאנטין קאראמנליס מגלותו כדי להקים ממשלה אזרחית חדשה.

בשנות גלותו בדירתו המפוארת בבוליוואר כוגבורג בפאריס נחשב קאראמנליס למועמד ההגיוני ביותר להנהגת השלטון מידי הקולונלים. קאראמנליס הבקודני, פרקליט בן ששים ושבע, איש גבה־קומה שכינויו „קוססה", אינו רדיקאל. הוא ידיד המערב ודוגל בחוק וסדר, ד־יודע כאינדיווידואליסט מובהק. הוא היה לראש ממשלה ביוון בשנת 1955 כעמדו בראש „האיחוד הרדיקאלי הלאומי" — מפלגה ימנית — וכיהן בתפקיד זה במשך שמונה שנים. שנים אלה, שבהן נחתמו ההסכמים על עצמאותה של קפריסין, נחשבות לטובות ביותר בהולדת יוון של ימינו.

אולם ב־1963, אחרי מריבה חזיתית עם המלך פאול והמלכה פרדריקה, אירגן קאראמנליס מערכת בחירות ללא רשימת מועמדים. הובס על־ידי האופוזיציה ויצא מאוכזב לגלותו בפאריס.

כל הרע שאירע ליוונים ב־11 השנים שחלפו נבע ישירות מהעובדה שקאראמנליס נדחה על־ידי העם ש־[illegible] כה היטיב לפעול. יש שנים סירב האיש לדבר על פוליטיקה בפאריס, שיחק גולף ודיבר במרירות על כפיות הטובה של עמים.

בשנת 1969 הפר קאראמנליס את שתיקתו ופתח בהתקפה על משטר הקולונלים, וקבע הוכח כי כינויי הגנאי שכינה אותם אמנם נכונים. הם השיבו בהאשמה נגדית וטענו כי הוא קושר קשר נגד יוון עד שנראה כי מעולם לא יימצא מצב כה משפיל שבו הם — הקולונלים — יזמינו אותו ליטול בחזרה את השלטון.

אולם גנרל דאווס כפה השפלה זו בכך שסירב ליטול את השלטון בידי הקולונלים וכך התבטחה אחת מאימרותיו של קאראמנליס: „כל הדיקטטורות צפונות בתוכן את זרע הבוזות — הן נידונות לכוות מרגע בריאתן".

בקפריסין אין דרך חזרה

מאת ש. כהן, כתב „מעריב" באיסטנבול

בתום ההתמקחות הנוקשה בז'נווה מקדמים התורכים בברכה את הסכם הפסקת־האש ורואים בו נצחון דיפלומטי המחזק את ההישגים הצבאיים שהשיגו בקפריסין.

ההרגשה באנקרה היא כי בהסכם הפסקת האש בקפריסין, שנחתם בז'נווה, עשתה הטורקיה צעד ראשון לקראת כיבוש מכריע הפיסה, כי היא הקבה משטר פדראלי או קנטונאלי בקפריסין עצמאית.

התורכים מרוצים בייחוד מן התוצאות הבאות:

* הכרה בקו הפסקת־האש ב־30 ולא ב־22 ביולי. החלטת מועצת הבטחון על הפסקת האש חלה על קו 22 ביולי. אך מאז הרחיבו התורכים את השטח בשליטתם;
* לגבות להצי יוון לא התחייבה תורכיה להוציא את כוחותיה מקפריסין והסכימה לצמצמם רק כאשר יינתנו ערובות תקיפות לבטחון בני העדה התורכית בקפריסין. אין להעלות על הדעת פינוי קפריסין מן הכוחות התורכיים שפלשו אליה עד אשר תיפתר בעיה זו סופית, כלומר בעוד זמן ניכר.
* קבלה העקרון של מימשלים אוטונומיים. פעם ראשונה נכלל מונח זה בהסכם רשמי והתורכים רואים בכך צעד לקראת מימוש שאיפתם להקים בקפריסין מימשל פדראלי. הכרה בראוף דנקטאש, מנהיג העדה התורכית באי כסגנו נשיא קפריסין, ונסיגת אנשי המשמר הלאומי היווני מן המקומות התורכים נראות אף הן כאישור לעיקרון זה.
* הכרה מחודשת בהסכם הקיום לקפריסין משנת 1960, שעל פיו התערבה תורכיה בסכסוך הקפריסאי. יש בכך משום מתן תוקף חוקי להתערבות התורכית וכשום תוקף הוקפר של ההסכם משנת 1960 בהסכמה הדדית.

לא תיתכן חזרה

נוכח ההישגים הללו צפה תורכיה לעבודה המיקוח שלה בשלב הבא של ועידת ז'נווה, שייפתח ב־8 באוגוסט, תהיה חזקה עוד יותר. השלב הבא שבו ישתתפו גם נציגי שתי העדות בקפריסין, יהיה קשה, אך פקידי רשות תורכיים סבורים כי לאור הנסיבות שהשתנו יעשה נסיון למצוא פתרון על בסיס חדש ולא על בסיס הסכמי 1960 או על בסיס החוקה הנוכחית של קפריסין.

„לא תיתכן חזרה לסדר החוקתי הקודם" — מדגישים פקידי רשות תורכיים.

מטרת הממשלה התורכית היא הקמת ממשלה פדראלית או קנטונאלית, שתעניק לבני העדה התורכית אוטונומיה ביתית במסגרת מדינה עצמאית. תורכים רבים סבורים כי יש להבטיע חלוקת קפריסין, ועמם אלה נמנים גם כמה ממנהיגי „מפלגת ההצלה הלאומית" השותפה בקואליציה של בולנט אג'וויט. לפרמת זאת, נראה כי אין תוכנית החלוקה נהנית מתמיכת אג'וויט, הדוגל באוטונומיה.

את הסמכות האפוחיות בדרג הפדר' יש להפקיד לדעת ראש הממשלת תורכיה בידי מימשלים פנימיים אוטונומיים, שלרשות כל אחד מהם יעמוד כוח משטרה משלו.

אין מה להפסיד

על פי תוכנית תורכיה יוקמו בקפריסין ארבעה או חמישה אזורים תורכיים אוטונומיים, כעין קנטונים. אנקרה אינה מעוניינת בחלוקה גאוגרפית, אלא בהפרדה אדמיניסטראטיבית [illegible] במסגרת מדינה עצמאית.

בעבר דחתה העדה היוונית בקפריסין הצעות תורכיות דומות, אך פקידי רשות תורכיים מקווים כי הנסיבות החדשות יאפשרו פתרון על בסיס כזה, ואם יעמדו היוונים בסירובם לא יהיה להתורכים מה להפסיד: כוח הפלישה התורכי יישאר בקפריסין והמימשל התורכי האוטונומי יהיה כובש אל הים.

בדרך זו הטוכים ה־הפקט התורכית שמבקשים התורכים להשיג בהסכמה הדדית וחוזה חדש.

משיחרור — לתוקפנות ואלימות

פשיעת הנשים בארה"ב עלתה תלולות בעשור האחרון

מאת ג'ויס אגינטון (ניו־יורק)

פן אפל ובלתי צפוי של התנועה לשיחרור האשה בארה"ב נחשף והולך בעליה התלולה שחלה במספר הנשים האמריקניות המעורבות בפשיעה, ומה גם שניכר אצלן מעבר מפשיעה „נשית" שאינה כרוכה בפגיעה בקורבנות (כגון זנות, אלכוהוליזם והתמכרות לסמים) אל פשיעה אלימה כגון שוד, תקיפה ומעילה.

מגמה חדשה זו הסתמלה בפטרישה הרסט, בת המיליונרים שנחטפה על־ידי ארגון „המפכני" אך כעבור קשת על־ידי המפכרה בעל הכי־תהפוה בשוד בנקים יחד עם חוטפיה. פטרישה בת העשרים ושתיים היא דוגמה קיצונית, אך אין ספק כי בכל שהאמריקאית המשכילה מעשית קיצונית יותר ויותר ביחסה לעצמה, להשכלה, לחיים הפוליטיים ולכין, גוברת נטייתה לתוקפנות ואו העולשת לעתים לפשיעה.

בתקופה בין שנת 1960 ו־1972 עלה בארה"ב מספר הנשים שנעצרו על פשיעה אלימה ב־246 אחוז

שעה שלגבי גברים היתה עליה רק ב־81.7 אחוז.

הנשים המעורבות בפלילים הן לבנות, משכילות ובנות המעמד הבינוני בשיעור רב הרבה יותר כאשר בעבר, ואי־אפשר להמנע בהאבחנה כי דווקא אלו נמשכות אל האידיאולוגיה של שיחרור האשה.

באותה שעה דובה, כי בתוצאה ישירה של ההתפתחות התנועה לשיחרור האשה נוהגים בתי־המשפט האמריקניים תקיפות רבה יותר בשפיטת נשים המועמדות לדין.

„יחסם של השופטים אוהד פחות לגבי נשים משהיה לפני שנים מספר — אומרה גנט' כריסמאן, פרקליטה במשרד ההגנה למען זכויות האסיר בוושינגטון — הלפו הימים שבהם יכלה אשה לחמוק מיד המשפט אחר שנאשמה בפגיעה אלימה בבעלה. בימינו דנים אשה כזאת למאסר ללא גינונים יתירים".

אחת הסיבות לגידול במספר הנשים המועלות היא הדידתן בשנים האחרונות לעמדות כלכליות המאפשרות להן לעשות זאת, אולם יש סבורים, כי התגברות הפשיעה בקרב הנשים משקפת יותר את בעייתהן המרכזית, שהיא תיסכול המחפש פורקן.

לעומת זאת יש טוענים, כי הגידול הסטטיסטי במספר הנשים המעורבות בפשיעה הוא מלאכותי ומקורו ביחס הנוקשה יותר של השופטים, כלומר, לא מספר הפושעות עלה, אלא מספר הנידונות. בכמה ממדינות ארה"ב פוסק החוק עונשי מאסר ארוכים יותר לנשים מאשר לגברים על אותו פשע, ופעילות התנועה לשיחרור האשה קובלות על שתנאי המאסר של הנשים חמורים משל הגברים — עי־גוף השיקום בבתי־הסוהר לא מציעים להן מיגוון רחב בלימוד מקצועות כפי שמציעים לאסירים מבין זכר, והמקצועות שניתנים להן ללמוד בכלא הם כולם „נשיים".

איפה אתה מסתתר יעקב משעלי?

הנער העבריין מתל־אביב, שיצא לבנות חיים חדשים בלונדון, מבוקש על־ידי כל משטרות אירופה כחשוד ברצח כפול

מאת יגאל לב

האיש שחצה את התחנה המרכזית בתל־אביב ניגש בצעד מהיר אל „אגד חבילות", הוציא מכיסו תלוש והצביע על חבילה עטופה בנייר חום. כשהיתה החבילה בידו מיהר להיעלם.

יעקב משעלי, בן העשרים ושבע, שחור השיער ובעל פיאות הלחיים הארוכות, החזיק חבילה שהכילה תכשיטים בשווי 30 אלף לירות כערכן בשלהי 1966, ויכול להכנן חיים חדשים בחוץ לארץ.

ימים ספורים לפני כן נעצר כחשוד בביצוע שוד במלון המלכים בירושלים.

בשעת אחר־צהריים שבה פקיד הקבלה ב„מלון המלכים" רשרוש חשוד בסמוך לדלת האחורית של המלון. הוא קם ממושבו אצל הדלפק ומצא את עצמו מול גבר רעול פנים, כנה אקדח מאיים תקוע בין עיניו. קול צרוד אמר: „הרם ידיים ולשתוק!"

מהלומת אקדח נחתה על רקת הפקיד הכבה אותו ואותו רגע פרץ אדם שני למלון, ניפץ את הלוטה ארון התכשיטים של המלון, גרף את כל התכשיטים וכמה מאות לירות במזומנים. שני השודדים נעלמו. הפקיד התעורר כעבור זמן־מה ולא יכול להעשיר את חוקרי המשטרה במידע נוסף.

המשטרה הלה לעצור את כל בעלי ה„תיקים", פורצים פעילים ובדימוס, כדרכה. גם יעקב משעלי נעצר. „אתם לא נותנים לי לחזור למוטב — אמר לקצין שאול מרכוס שחקר אותו — סתם מתעללים בי".

אך לא סתם עצרה המשטרה את יעקב משעלי. הוא כבר היה ידוע בירושלים כעבריין מוכר שביצע פריצה ונסיונות שוד וגניבה.

אינטליגנציה גבוהה

דרך ארוכה עשה יעקב משעלי עד שזכה בתואר „בדוקאי", בלשון החוק מי שיש לבדוק אותו מדי פעם. כנער ניכר באינטליגנציה גבוהה ומורה בבית־הספר העממי הכליצו להמוך בו כדי שיוכל ללמוד בתיכון, שכן הוא נולד בבית דל בשכונה תל־אביבית. לימים סיפרו קציני המבחן שטיפלו בו כי הוא נעשה מנהיג על חבורת נערים וכבר בגיל הצעיר גלש לעבריינות.

משלח יד

חבורות הרחוב אינן חבורות עברייניות מובהקות, אלא קבוצות של צעירים שנפלטו מבתי ספר ומבתיהם, המשוטטים ברחוב, מחפשים זהות, מחפשים מנהיג. לעיתים נכנסים חברי הקבוצות האלה כוחם בגניבה ובשוד, אבל רק מעטים מהם הופכים במרוצת הזמן לעבריינים ומצטרפים ל„עולם התחתון".

מתי נעשה משעלי לפורץ מוצהר? קציני המבחן שטיפלו בו אומרים כי זה היה בגיל שבע־עשרה, כאשר עזב את בית־הספר, ריכז סביבו צעירים ברחוב והפסיק בפריצות, גניבות ו„הראקות".

מעצר על הסף

בית־המשפט בירושלים שחררו בערבות אחרי פרשת שוד התכשיטים

יעקב מישעלי
מירדף ברחבי אירופה

ב„מלון המלכים", אך ציווה עליו להיות כהוד לירושלים עד לבירור. שני תיקים שהיו תלויים נגדו — איום על מעביד ואיום בסכין על אישה שסירבה להיענות לו.

משעלי יצא מתא המעצר. אם שיחררו אותו הרי שאין הוכחה נגדו, ואם אין הוכחות אפשר לרדת לתל־אביב בלב שקט ולהוציא את חבילת התכשיטים המוגנה לו בתחנה המרכזית.

אבל חישובו היה מוטעה. הוא לא ידע כי שוחרר לצורך מעקב, ובטרם הודיק במשרד החבילות עצרו אותו שני בלשים.

עתה סיפרה החבילה את סיפורה, והוא טען „מה אתם רוצים ממני? מה אני יודע על החבילה הזאת? ישבתי בגן ציבורי ופתאום ניגש אלי מישהו שאינני מכיר אותו, מסר לי את התיק ביד החום ואמר: 'זה בשבילך'. אפילו לא ידעתי מה יש בו".

שלושת השופטים התל־אביביים הקלו בעונשו. יעקב משעלי נידון לשתי שנות מאסר בלבד.

חיים חדשים

עקבתי אחר משפטו. ראיתי אותו יושב על ספסל הנאשמים, שותק כוה. כעבריין מנוסה ידע כי אין מקום ל„הצגות" בבית המשפט. הפנה אלי הו „על חם" ולא נותר לו אלא לבקש רחמים.

ואכן, פרקליטו עו"ד הייק סיפר כי לקוחו יעקב משעלי עומד להתחיל חיים חדשים. „הוא עומד להתחתן ומבקש הזדמנות אחרונה".

ההזדמנות ניתנה. לאחר מלחמת ששת הימים שוחרר ויצא את הארץ — להתחיל חיים חדשים בלונדון. „ישראל קטנה — הסביר לי אחה. בשביל עבריינים — המשטרה יושבת לך על הגב".

„כאן אנשים מכירים אותך. אף פעם לא תוכל להתחיל חיים חדשים".

„כל פעם שקורה משהו באה ניידת ומביאה אותי ממהביס. לא נותנים [illegible] לבן אדם".

„השמש, שמה, הנשים רגילים [illegible] אוהב".

„ישראלי בטובכם הוא גאון בלארץ".

„תראה איך הם מהדרו. רק [illegible] הוץ".

„כבר אף אחד לא יודע עליך כי אתה גנב. כי ימצא אותך [illegible]" משעלי יצא להתחיל חיים חדשים בלונדון.

פגישה עם הכלא הבריטי

הגירואים היו כפתח הזהב [illegible] יעקב משעלי. לא צריך לפרוץ [illegible] אפשר להתחתן עם אשה [illegible] אך יש הבדל. עם בנק לא [illegible] להתחתן, אך כל שנשי מצפים [illegible] בבית, ויהנהג כג'נטלמן.

לא עברו ימים רבים [illegible] הלונדונית [illegible] היתה צרה [illegible] היסטריה כאשר היכה את אשתו שהצוה לשאול בדוע [illegible] ימים רבים בביתו. אכן, [illegible] לא הבט באשתו בילה משעלי בבארים, בחברת ה„באו" גונגדולין ווליבנס, גרושה [illegible].

כשהכפי המריבות והכה משעלי את אשתו באכזריות התערב [illegible] האנגלי בפרשה ובראשית 1974 [illegible] רק ביקור במספרה" בדירתו [illegible] התנושה אסורה בהחזקה. יעקב [illegible] נידון לשלושה חודשי מ[illegible]

הלו ג'קסון

יעקב משעלי, שבא ללונדון [illegible] שה הדיים אחרי מלחמת ששת הימים", הציג את עצמו ב„כוכב" [illegible] ישראליות" כבגחון לשעבר והתגד [illegible] תגרות עם ערבים על רקע לאומ[illegible]

(עבריינים יודעים [illegible] פבריקציות יתירה כדי לחפות [illegible] ידידהם ולקנות „כריסטי" [illegible] ישראלי ההתנגן).

בבית המשפט בתל־אביב, [illegible] על שוד התכשיטים, [illegible] „כשבן אדם כניע למצב שלי [illegible] כל כך מעט הוא חייב להמר [illegible] להפסיד אין מה, ולהרוויח..."

בלונדון נעשה גיבורנו אורח [illegible] במועדוני הימורים ואף הגיע ל„קרופיה". בקאזינו „קאזאבלנקה" [illegible] אחראי על משחק „בלקג'ק" [illegible] „פנטהאוז". הוא כונה „ב[illegible]" ונהג להציג את עצמו בשם ה[illegible]

הרצח הכפול

בערב שבת, 7 ביוני, נמצאה [illegible] של וויליאם רוז (56) [illegible] אכזרית. כאשר [illegible] המשטרה להודיע על כך [illegible] נמצאה גם היא הרוגה, מפ[illegible]. התקירה העלתה [illegible] הרוצחים ביקשו לפתוח את ה[illegible] כספת שבבית המשפחה [illegible] ולאחר שלא הצליחו רצחו את [illegible] את האשה עד שמסרה את סוד הכספת. הם שדדו [illegible] בערך רבבות לי"ש ונעלמו [illegible] רצחו את האשה.

עוד גילתה המשטרה, כי [illegible] משעלי את אשתו עבר [illegible] בבית־מגורים סמוך ל[illegible] שנרצח. דירה זו נמצאה [illegible] בחפשות אחרי השודדים [illegible] ברצח כפול משטרת [illegible] ומשטרות אירופה כולן.

יעקב משעלי מבוקש עתה על

מעשה סבסטיה מפלג מפלגו

(סוף מעמוד 16)

שנערך במליאה הכנסת, לא הצביעו הוא ודוד קורן עם סיעתם, נגד הצעת ההחלטה של האופוזיציה.

את הדגל בדיון במליאה הרים משה דיין, בהתייצבו בגלוי בראש תובעי ההתנחלות ביהודה ובשומרון. בטענו כי במליאה אין סיכוי להסדר עם חוסיין כאשר הוא רוצה את כל השטחים, לרבות ירושלים המזרחית, ואינו מוכן [illegible] עם ההתנחלות בבקעת הכשירה בעיני הממשלה, יצא דיין הפגין נגד „תוכנית אלון" [illegible].

הנואם הראשון של המערך היה שר החוץ לשעבר אבא אבן, [illegible] לשעבר שולחן הממשלה על שהיא מרבה לפתוח בהכרזות והצהרות על סכנת מלחמה ויוצרת בכך הלכי־רוח [illegible] העלולים להרוס את [illegible] בוועידת ז'נבה. הוא פסל בכל [illegible] רעיון על התנחלות נוספת ביהודה ושומרון [illegible] להסדר שלום, והיה ברור כי בין שני הקטבים דיין ואבן נקרעת מפלגת העבודה לגזרים, עד [illegible] כי לעמדה יש בכנסת רוב בעד ההתנחלות ביהודה ושומרון.

יצחק רבין ביקש להוכיח, כי הוא ניצב בראש ממשלה [illegible] את הדר סיעת המערך, הצביע לדיבורים על פגיעה בסמכותה של הממשלה [illegible] הדמוקרטית, [illegible] עד כדי [illegible] התואר „מתנחלים" [illegible]. ראש הממשלה [illegible] של הרב [illegible], אבל לא נראה [illegible] את היהדה.

הבקיעים במערך העמיקו, יש [illegible], כי זו רק ראשיתו של [illegible]

המערך היא, שלא כפי הלקו של ה„ליכוד", [illegible] שבה אריאל שרון [illegible] באופוזיציה הראשית.

אריאל שרון נגל את הדיון שנערך [illegible] בכנסת כדי [illegible] את כל אישי ה„ליכוד" שהטילו ספק [illegible] ההתנחלות בשומרון. זאת [illegible] בראש וראשונה נגד חבריו במפלגה הליברלית. [illegible] כינה את ח"כ שמואל תמיר „אופורטוניסט" [illegible] [illegible]

הוא נכון [illegible] ביהודה ושומרון. אריאל שרון החליט לצאת למאבק גלוי נגדו ונגד ח"כים ליברלים אחרים, שהם בעלי „סטייה יונית" [illegible].

ניגודים במפד"ל

[illegible] גם [illegible] המפד"ל. ראשי המפלגה [illegible] ד"ר בורג וד"ר רפאל, [illegible] בשומרון, [illegible] בעלי הכיפה הסרוגות [illegible] — ישיבת [illegible] לבם לא היה [illegible] עם ההתנחלות, [illegible]

ראשי ה„צעירים", ובזולן המר יהודה בן־מאיר, [illegible] עם המתנחלים, [illegible] ואילצו את הסיעה לקבל [illegible] „ביציה" מובהקת, המברכת [illegible] על בעצה ההתנחלות [illegible] הזו, מהללה את המתנחלים [illegible] כן הממשלה [illegible] בכל רחבי הארץ.

ד"ר בורג וד"ר רפאל [illegible]. כן עשה יו"ר הסיעה, ח"כ [illegible], שהוא „יונה" קיצונית [illegible] לסבסטיה בליל העלי[illegible]

המחנה ה„אגודאי" מפולג גם [illegible] ח"כ שלמה לורנץ, מראשי [illegible] „אגודה", רגז על שח"כ אברהם [illegible], איש פועלי „אגודה", [illegible] למתנחלים והצהיר הצהרות [illegible] ישוב הארץ. הדבר [illegible] ביטוי גם במליאה. ח"כ לורנץ [illegible] כדי לומר שההתנחלות [illegible] שומרון אינה מצווה גדולה, [illegible] לא עבירה חמורה. [illegible] כדי לשלוח ברכה ל[illegible] למתנחלים, [illegible] ביהודה.

והליברלים העצמאים? חבר הנהלה ח"כ הלל זיידל [illegible] מבהירים, כי לבם עם [illegible] נחלים ורוגזם רב על מנהגם [illegible] שהשווה את סבסטיה [illegible] „אלטלנה". חבר הנהלה אחר, [illegible] אליעד, עולה על כל [illegible] עם אנשי המעבה הקיצוני [illegible] על המתנחלים.

נראה, כי הציבות היא רק [illegible] של מפלגות שכבר אינן יכולות [illegible] — רק"ח, „מוקד" והמיהן.

[illegible] את בית [illegible], [illegible] אם המתנחלים [illegible] יסודות [illegible] החדשים, אשר [illegible] את המדינה.

יהושע בי

יעקב שדה ● אנטי־קפריסין

● היכן הגבול בין חזון וסירוף? ● איפה מתחילה הלאומנות ונגמרת ציונות ברוכדמנוף? ● עד כמה אפשר לאנוס את המציאות ● ובאיזה שלב בדיוק הופכת אמונה לקנאות? ● מתי עת להתגמש ומתי עת לבלום ולהצ־ ● האין לאורך הקו נקודה שהחל ממנה כל התקדמות לרועץ?

אתה סוקר את תולדות ההתיישבות היהודית לפני תקומת המדינה ולאחריה ● ומתלבט בכל אלה, מתווכח עם עצמך ועם יריב ורע ● ויודע היטב שעוד לא סוכם סיכום אחרון ● במעשה ההתנחלות בהרי השומרון ● הגבל אמת, בנסיבות ובנתונים הקיימים ● אין מנוס מהחלטות, מסקנות, סיכומים.

והסיכום האנטי־קפריסאי של עבדכם הנאמן ● הוא כי לדחוק את הקץ בשומרון לא הבשיל עוד הזמן ● לעד העמוד לנו זכות השומרון נחלת האבות ● אך רק לריק נרע עכשיו בתוכנו פרי דמים ואכזבה ● אדרבה, נשריש סביב מושוקי ישובים ועוצמה ● אך אל נמעל שער להסדרים ואל נטמין לבנינו קפריסין שמה ועגמה ● נתבונן נכוחה ונראה את השומרון המיושב בכפריו עד אחד ● ונסתפק לפי שעה ב„קפריסינים" שכבר מצויים בתוכנו לעד.

ובינתיים אולי נכוון את מעט האנרגיה הלאומית היקרה ● בלי לסטות ימין ושמאל רק הישר למטרה ● ובהתחשר עני מלחמה על סף נפילת ניכסון התכיב ● לא נפנין כלפי חוץ יד איש באחיו ● אח, מדוע ברגע מחלוקת והתפרצות נחשולי שנאת חדדית בפנים ● אינני יכול לא לחשוב על סאדאת, אסד וחוסיין הנהנים.

המס מסתער על הדירות

רק כמחצית הדירות הנחשבות „ריקות" אינן מאוכלסות או אינן מיועדות לאיכלוס בקרוב

מאת אריאל ויינשטיין

בחודשיים האחרונים מאז נודע על כוונת הממשלה לרסן את הבניה, מילאו חברות קבלניות פיהם מים משום שלא האמינו כי הפעם, שלא כבעבר, תוציא הממשלה את תוכניתה לפועל. הזעקה השבוע מעידה, שאכן התייחסה הממשלה ברצינות להחלטתה.

הממשלה אסרה על הקבלנים להתחיל בבניית קוטג'ים, וילות ובתים המכילים דירות ששטחן יותר מ־110 מ"ר (ולאכיפת ההוראה גייסה את המשטרה וחברות חקירות פרטיות), אסרה להתחיל בבנייה מיבנים ציבוריים חדשים (בעוד שבעבר הגבילה את מכסות ההתחלה להוצעת של מקדים בכירים) והחליטה להפסיק בנייה בתי מלון ובנקים במסחריים. החלטת „ועדת אורך" להפסיק את בניית בית התפוצות, מלונות „הר", „סן רבי", „כנדריך" ו„אסטוריה" אך להתיר את סיום בנייה „הילטון" בירושלים ו„דיפלומט" ו„רומו" בתא הפרויקטים אחרים נתפרשה כחזרה על שגיאות עבר של ממשלות קודמות שלא עמדו בלחץ חברות הבניה.

אולם, שר השיכון אברהם עופר שולל בהחלטיות גישה זו וטוען שיש לבחון כל מקרה של הפסקת בנייה או המשכתה לגופו. „מלון „רומו" בתל־אביב — למשל — נבנה כולו בשיטה מתועשת באמצעות פועלים זרים מהחוץ ועבודה אחרים מגרפת, ומה טעם להפסיק בנייתו זו" — שואל בהצביעו בסיפוק על רבע מיליון מ"ר בנייה, שלא החל בה או הופסקה בשל המדיניות החדשה.

על חשבון האזרח

תחושת הרפיון בענף הבניה משותפת לקבלנים ולספקים, המצביעים על עליית־מה בכמות הציקים החוזרים ללא כיסוי, על מחסור במזומנים בחומר הגבלות אשראי, הפקדת יבוא והזמנה בבדיניות התשלומים של המשק הכללי, אך לא רק הגבלות פיסיות אלא גם „כיבוי הבירות" הוא גורם הממלא תפקיד הטוב בחברות הפקידות את משך הבנייה.

קבלנים רבים טוענים ברוגזה כי הממשלה השלכת במרבית הפעולות המשקיות בהנה בעבר „וריקות עידוד" ללא הבחנה לבניית בתי מלון ומיבנים ציבוריים. לו השכילה להציב בעוד מועד משמר על „בריו ההלוואות", העסקים והתמיכה הפקיפה בחברות הבנייה הציבוריות לא היתה נודרת את הענף לנזקים שבהם יצטרכו לשאת גם משקיעים מהזיל המשק זקוק להם ביותר.

הידיעות על רפיון בביקוש לדירות חדשות הגיעו למשרד השיכון והכלכלן הראשי שלו, כרי צ'רניאבסקי, עומד לבחון את הקיפה. „יתכן — הוא אומר — שמקורה של האטה זו בעונה ה„מתה" בקיץ ובזהירות הרבה שנוקטים רוכשים פוטנציאליים, בעיקר כאלה שנהגו להפנות את חסכונותיהם לרכישת דירה בנוית.

הממשלה נמנעה מהציע מס רכוש חד־פעמי על דירות הנמצאות בבעלות יושביהן. היטיב לבטא את עמדת הרוב שר התחבורה מר גד יעקובי, שקבע כי הטלת מס על דירות שערכן בעל 300 או 400 אלף ל"י תיצור גורמה הרבה על שאיפות ועל מאוויים, שכן יושבי דירות שערכן נמוך בהרבה יסעו שהממשלה צריכה לאפשר להם להגיע לפחות לציכוך שממכו גובים את המס החדש.

אם תאמץ הכנסת את עמדת ה„מתמרדים" בוועדת הכספים יהא על בעל דירה שערכה כ־450 אלף לירות לשלם בנוסף למס רכוש הקבוע „מס רכוש" חד־פעמי כ־3000 לירות לשנה (בתשלומים במשך שלוש שנים).

חברי הקואליציה בוועדת הכספים שתמכו בהצעת ח"כ אליעזר רונן (מפ"ם) העידו מה טיבית כוונתם. כאן הקמת המדינה. בתחילה הישלה הממשלה את בניית הדירות להשירה ואילצה את האזרח לרכוש מגורים. אף היא כחוזקה ב־90 אחוז של מקרקעי ישראל, לא גיבשה הממשלה מדיניות קרקעית ותילכו־בית שתאפשר רכישת דירות במחיר שלא יאלץ זוגות צעירים הוריהם ואזרחים ותיקים לשעבד את הכנסותיהם למשכנתה, שלא לדבר על מעבר לדירה חדשה המתחייב מגידול המשפחה, שבו מתחיל גלגל המשכנתאות יחד שעבודים לשוב מחדש.

מניין יוקח הכסף?

לפני המס שנים הציעה הממשלה הלוואות גדולות לדיור להורים שעמדו להוסיף ילד רביעי. האינפלציה המהמרת — שנוצרה בחלקה כתוצאה ישירה מן ההוצאה הממשלתית והרה — תרמה אף היא לעליית ערך הדירות שהפכו לנכסים „כתים" מנקודת הראות של בעליהם, שכן הם יכולים לקבל בעבור דירתם סכומי עתק המספיקים לרכישת דירה אחרת מ א ו ת ה רמה.

כבחינה נכסית שתות איפוא דירות־היחיד מיידות ערך, דירות קנויה, הגרות, בתי־

מלון ומרכזים הנהוגים למיטוב עסקי. הכשלה, שבמדיניותה הנואלת גרמה להתעשרותם הפיקטיבית של בעלי הדירות, נהנית עתה על־ידי הרוב בוועדת הכספים להטיל מס כבד „חד פעמי" — על בעלי הדירות הללו.

מכיון יקחו בעלי השכר הקבוע, ובכללם אנשי צבא קבע, פקידי ממשלה ואקדמאים, אלפי לירות כדי לשלם את המס הזה שאינו גבה במכוניות נוספות או בבריכה נוספת שאפשר להאפק בה? כאילו כלירות יגבבו את המס פנסיונרים ובעלי הכנסות קבועות אחרות, שנחמת גילם אינם מסוגלים לעמוד באמץ הכרוך בהרצת תנאי הדיור שלהם?

אוצר הדירות הריקות

הסתף בבעצהן של דירות כאבכצי לחסכון נגד לאחרונה בעסית של הצעה אחרת לאלץ בדרכים מינהליות את בעלי הדירות הריקות להשכירן לאחרים. מומחי משרד השיכון, המתבססים על סקר של חברת החשמל בדבר צריכה אפסית או מוערה בב־24 אלף דירות, סבורים שלא כולן ריקות. אלפים מהן שייכות, לדבריהם, לזוגות צעירים, לעולים חדשים ולאחרים שיאכלסו אותן בקרוב, אך כמחציתן שייכות כנראה לספקולנטים ולתוהכים הנהנים מן העליה המתמדת בערכן.

שר השיכון הביע לאור זאת על כוונתו להצביע בישיבה הקרובה של ועדת השרים לענייני כלכלה לאחוז באמצעים כיידים כדי לאכלסן ולהגדיל לשם כך את הפטור ממס־הכנסה הניתן כיום לבעלים המקבלים שכר דירה שאינו עולה על 700 לירה לחודש, להייב את כל בעלי הדירות בתשלום מיזכרי בעבור מים וחשמל, ולגבות מהם מס רכוש קבוע, כאילו הנכס אינו דירה אלא מגרש ריק.

במלים אחרות, בעלי הדירות הריקות ישלמו 2.5 אחוזים כשווי הנכס לעומת 0.7 אחוז שהם חייבים בו כיום לשלטונות מס הרכוש.

כוונתו של השר עופר נראית רצויה בעיני כלכלנים במשרדי הממשלה, המצביעים על הרעב הגדול הפורר עתה במשק לדיור, אך כלכלנים אלה מבקשים להזהיר בביצוע, לבל ימצאו בעלי הדירות דרכי עקיפה, למשל, השכרה פיקטיבית של הדירה או הדלקה וכיבוי מתגי החשמל כדי להוכיח „נוכחות".

נפט במקום חשמל

אולם, מעבר לשאלה האכיפה והחכרה של הממשלה שזכוה לפנין לספק דירה למתחתנים רבים, ניצבת השאלה העקרונית של כוונת התירה להתחזות של הפרט. דומה, שזה פעם ראשונה מ א ל צ ה הממשלה את בעלי המסכונות לעשות בהם שימוש כפוי ולהעבירן לרשות השוכרים.

מדוע נמנעים עד כה 12 אלף בעלי דירות מן ההשכרה ומן ההנאה — ולו גם המעשית — שבקבלה תמורה כספית נוספת שתתוסף להכנסה האינפלציונית בעבור ההון? כיצד הם מעדיפים להשאיר את הנכס היקר הזה נטול וחסר שימוש?

לפקידי ממשלה שניסו לבחון את הבעיה נתגלה פרט מעניין, הוא שמאות דירות במרכז הארץ בלה, רפלת ביפו ובערי פיתוח — אינן ריקות למרות שצריכת החשמל בהן אפסית — בדירות הקטנות האלה גרים קשישים שכחמת הרגלי העבר משתמשים בעציעיות נפט...

באות הבקרים המפתיעים מצביעים על החשיבות הרבה שבבדיקה מקיפה של הגורמים לפני קבלה החלטה, שכן הטלת מסים ללא הבחנה על דירותיהם ה„ריקות" של זקני המאה הקודמת עלולה להעמידם אין אונים מול פקידי המס.

במשרדים הממשלתיים צופים בתקוה אל ההנהלה החדשה במשרד השיכון, בראשות השר הפעלתני והמנהל הכללי דוד וייצמן, ומקווים שיעלה בידה להתמודד עם הבעיה הדחוקות כגון הצורך לספק את צרכי העליה האוכלוסיה הוותיקה. כל עוד נותנים בקורות הקרקע והמימון בידי הממשלה וכל עוד אין היא מבקשת באמצעות מדיניות חדשה להשתחרר מן הדימוי שדבק בה כספק העיקרי של הדירות לאוכלוסיה, שומה עליה לעבוד ב נ כ ל הזה.

הלחץ עדיין גדול

ביולי העלה המשרד את מכסת הדירות בספקו אלף יחידות לעולים לעומת 800 יחידות ביוני ו־600 יחידות בכל חודש עד מאי שעבר. למרות הצליה באספקה והתאטה בעליה עדיין גדול הלחץ על הממשלה ואברהם עופר מקווה להדביק את הפיגור עד סוף השנה התקציבית.

בינתיים קצרה רוחם של העולים ונציגיהם, הנדחים בלך ושוב. יו"ר הנהלת הסוכנות, פנחס ספיר, ששמע על דרך היסורים שאותה העולים עבר בה, התקשר בטלפון אישית עם שרה יערי, עובדת משרד הקליטה בתל־אביב, ושאלה על שום מה הופנה העולה אליו במקום שבמשרד הקליטה לא נמצא פתרון לבעייתו. ההזדקקות לביטויים כגון „אידיוטים" ו„מטומטמים" שיזיר הסוכנות השיח כלפי עובדי המשרד קוממו אותם נגדו, אך העידו עד כמה נראית הבעיה חריפה בעיני מי שיודע היטב מה נעשה במשק ובמשרדים האחראיים.

האיש שלנו ב„קרמלין" של שוויץ

באת מנחם תלמי

ברן, יולי

גליו של העולם הגועש נשמעים כאן בקושי. השקט, השלווה, הסדר הבלתי מופרע, חובקים את העיר והמצויים בה בזרועות רכות ורחימאיות. הכל כאן רגוע ושליו כמו ציור על מכסה של בונבוניירה.

כאן ברן, הבירה הפדראלית של שוויץ, אחת הערים היפות ביותר של ארץ ההרים, העמקים והאגמים. ויש האומרים — היפה ביותר.

התייר הישראלי הממוצע — וכאלה מגיעים אל שוויץ גם „בימים טרופים אלה" — מעדיף בעצם בה את ציריך וג'נבה. התייר הישראלי הממוצע דבק בדעה הקדומה, כי ברן יפה בכל שי־ ההיא — היא מקום קטן מדי, שקט מדי, משעמם מדי.

רק אלה מבין הישראלים, העוצרים בברן ליותר מכיור הטוף, יודעים שלקביעה זו אין אחיזה במציאות. אם שוויץ ואם עיר בשוויץ — ברן היא פנינה נדירה. דווקא מבחינה הקוסמופוליטית מעניקים לה כל מה שתייר ישראלי מבקש באותה ארץ: מקום סימפאטי שבו יסכי־תיר אותו; אהר שנות להלך בו ולהימצא בו: בסיס נוח, ממנו ניתן להגיע למרבית האתרים המבוקשים הפופולאריים של שוויץ — החל מהאינטרלקן והיונג־פראו וכלה באגם לוצרן והרי הורה. להגיע — ולחזור בו ביום.

ברן, אף שהיא בירה, איננה מטרופולין. אף שמצויים בה כל אביזרי הנוחות לתיירים — איננה עיר תיירות מהוצעשת. מי שמביטו ולבו יוצאים לקניות, ימצא בה מרכז קניות נדיר, המשתרע לאורך של יותר משישה קילומטרים, מתחת ל„ארקדות" המפורסמות של העיר. גם במזג האוויר הגשום ביותר ניתן, איפוא, לטייל בבריכה המבריק והמשופע, מבלי להרטב.

ישראלי — אורח כבוד

ברן ניחונה בחופי נדיר, בשילוב מופלא של ארכיטקטורה, גנים, מזרקות מים ונהר מתפתל. ברכזה היא אחד האוצרות של אירופה, המעוטר על בניניה המקורים מלפני מאות שנים, כשפיתולו של נהר גדול עוטף אותם מכל עבר. הלוך זה של העיר מביא אליך כמו ציור מקסים, שהולך מספר אגדה נשכחה.

יש משהו באמירתו של יוסף שמידט, המבקש להדגיש כי „ברן היא ירושלים של שוויץ".

יוסף שמידט הוא „האיש שלנו בברן". זהו גבר שווייצרי רחב כתפיים ורב־הוד. ולמרות שאף טיפה דם יהודי אינה זורמת בעורקיו, יש בו הרבה „נשמה ישראלית". שמידט הוא מלונאי ואיש תיירות. בעליו של הארישטוקראטי היוקר שבמלונות העיר ברן: מלונו, במידה רבה, הוא „המלון הישראלי", בו מרבים להתאכסן אורחים ישראלים — תיירים, אנשי עסקים ונופשים קשישים, המתרפקים על ימים עברו. הם באים לכאן בשום היחס המיוחד — הלבבי וה„פינבסי" גם יחד.

אורח ישראלי במלון זה, הנקרא „בלוי פלאס הוטל", הוא אורח כבוד. הזמין מקום מראש והודיע על אורחותו — יחכה עם הגיעו להדר קערת פירות וברוך ברכה אישית מבעל המלון, כתובה בעברית, בכתב ידו של בעל המלון. עומדת להגיע קבוצת תיירים מאורגנת מישראל — ואלה מגיעות לכאן רבות — מציבים בפתח המלון שלט גדול של ברכה, בעברית. יושבת קבוצת התיירים מישראל לאכול בחדר האוכל המפואר — דגלוני ישראל מוצבים במרכז השולחן ובוהגן כל״י־לאורועים־ביהודים, השלום בעברית על בורייה.

באכסדרת המלון ימצא האורח הישראלי עתונים מישראל ואם תאב הוא לחדשות אחרונות — בעל המלון, המאזין דרך קבע לשידורי הקלטה מישראל, ישבו לספק.

איש צבא ותיירות

התעניינותו של יוסף שמידט בישראל היא ארוכה שנים, אבל קשריו עם ישראל והישראלים החלו רק לפני שנים מספר. כרב־סרן בצבאות של שוויץ, כאספן נשק נלהב וכחבר במועדון צלפים נודע, החלה התעניינותו של השווייצרי המוצק ההיכן בישראל כשזו עוד נלחמה על הקוממות. היתה זו התעניינות „צבאית־מקצועית", שלוותה הערצה לצבא צעיר אמיץ, הנה כן ההתחרות היישר לתוך קלחת מלחמה פתוחה, על כל המשתמע מכך, ללא מעורבות נפשית. ליהודה השווייצרי הזה כרחוק את היווצרותו של צה"ל והתעצמותו, כשהוא קורא בענין רב כל חומר המודפס לו בנושא זה. כה שקרא ולמד, נוסף בו והיום, כעבור שלושים שנה, הוא עדיין יכול להרצות בפניך על ההבדל בין ה„הגנה" וה„אצ"ל" ועל מהלכי הפלישה הערבית ב־1948.

עד לפני כארבע שנים היתה התעניינות זו מקצועית גרידא: התעניינותו של קצין צבא, שאלמלא הקריירה המלונאית שהפקיד בידו אביו, היה נשאר איש צבא קבע שווייצרי.

רק בשנת 1970 החלה המעורבות „הנפשית" שלו בישראל.

„באותה שנה התברר לי כי אורחים ישראלים מהווים גורם בלתי מבוטל בתנועת התיירות לשוויץ. מסטטיסטיקה רשמית למדתי, כי בשנה שחלפה נרשמו במלונות שוויץ רבבות לינות של ישראלים. התחלתי להתעניין, כמלונאי, מי הם אותם ישראלים, מה היו מניעי ביקורם בשוויץ, היכן התאכסנו. לא הצלחתי לצור לעצמי תמונה ברורה והחלטתי לצאת לישראל, לבדוק את הענין ממקור ראשון".

בביקור הזה „נדלק" לישראל. הוא חזר לשוויץ כולו התפעלות מן הארץ ואנשיה, בהתגייסות המיוחדת ואורח החיים. כשישב לשולחנו, כבר היתה בכיסו תכנית פעולה, שתכליתה להעלות את עירו ברן על מפת התיירות של הישראלים.

מעורבות עסקית ונפשית

„החוג הראשון מקרב התיירים הפוטנציאליים, בו התחלתי לטפל, היו אנשי הדור הקשיש, יוצאי גרמניה, שנפשם קשורה אל אירופה הישנה, אל מקום דובר גרמנית, שאווירתו, נימוסיו ותרבותו היו מדברים אל לבם. על כל אלה עונה העיר שלי, ברן. היא שומרת עדיין על הנחלה של אירופה האמיתית, הזכורה לאותו דור קשיש. בשלב שני התחלתי לטפל באותם ישראלים, המבקשים לקבוע לעצמם מרכז נוח ונעים להוויה, ממנו ניתן להגיע אל כל האתרים המפורסמים של שוויץ. גם על דרישה זו עונה ברן, הממוקמת במרכז הארץ, במרחק נסיעה קצרה ממרבית האתרים הנודעים שלנו".

יוסף שמידט עשה עבודה שווייצרית יסודית. הוא למד את התייר הישראלי — את טעמו, אמצעיו ונטיותיו. הוא חזר וביקר בישראל, קשר קשרים מקצועיים ואישיים, הדפיס על חשבונו חוברות תעמולה בעברית, קבע במלונו מחירים מיוחדים לישראלים, הנמוכים בהרבה מן המחיר הרגיל וכאמור, דאג שהאורח הישראלי ימצא באכסדרת המלון עתונים טריים ככל הניתן, מישראל.

מאז 1970 ביקר יוסף שמידט תשע פעמים בארץ. חלק מן הבקשות היו לצורך עסקים וחלק לשם טיולים ופגישות עם חוג ידידים הגדל והולך. ידיעתו על הארץ כבש כמהיכה. הוא בקי בצורה בלתי רגילה בכל הבעיות המגוונות בחללה של המדינה ובכל הפכים הקטנים של חיי היום־יום שלה. הוא מתמצא בדילמות החברתיות והפוליטיות וחש עצמו „מעורב" בכל המתרחש אצלנו, עד כדי הזדהות נלהבת עם אחת המפלגות הפוליטיות. הוא מודע לכל החולשות והמגרעות שלנו, אך רואה בהן עניין שולי מול הרוח הגדולה המפעמת במדינה זו. מהיותו טיפוס פתוח ואיש רעים להתרועע, קנה לעצמו חוג ידידים נרחב ומגוון, בתוכו אתה מוצא אנשי תיירות ומסחר, אנשי ממשל וצבא, וסתם „טיפוסים" מיהודים, אותם „נדי" בהתפעלות לאורכה ולרוחבה של הארץ.

„ידידים לא מעט רכשתי בתל־אביב, בבריכת גורדון, בשעה שש בבוקר, — מחייך השווייצרי הסימפאטי הזה — הנוהג הזה של מתרחצים בשכיני קום, בקיץ ובחורף, שבה את לבי. אימצתי אותו לעצמי כל אימת שאני מגיע לישראל".

נשק ישראלי בברן

הגבר השווייצרי הזה, הנושא ברביב ובגאווה את אהבתו לישראל, היא נאמן „הודר לכען החייל" בעירו. הוא אסף סביבו חוג תורמים, לכעלה מכוחציהם לא יהודים, ותרמה רבות בתחום זה. כשפרצה מלחמת יום הכיפורים והגיעו שמועות ראשונות על המלחמה בחרמון המושלג, מיהר יוסף שמידט לרכוש בבתי המרקחת של עירו תרופות נגד כוויות קור ושיגרן בהדפעה אוירית, בצרוף תרומת כסף נכבדה מאוד. כשהגיע ארצה לביקור לאחר תום המלחמה, גמלו לו ידידיו הרבים בצה"ל וערכו לכבודו סיורים מקיפים מן החרמון ועד ארץ גושן.

יוסף שמידט הוא אספן נשק נלהב. אגף מיוחד בדירתו והבה הידידים מוקדש לאוסף זה, הכולל כלי נשק שונים למן מלחמת העולם הראשונה. בתוך אוסף זה שמור מקום מיוחד לנשק שבו השתמש ומשתמש צה"ל — למן הסטאן של ראשית המדינה ועד ל„עוזי". עתה הוא מצפה בקוצר רוח לקבל מהארץ את ה„גליל" וכבר התקין מקום מיוחד לתלותו.

מי שנקלע לשוויץ בחג הפסח, יכול להשתתף ב„סדר" כהלכתו במלונו של הגוי השווייצרי. על ה„סדר" שם מכהן רבה הראשי של ברן ואל המלווים מכובדים אנשי השגרירות שלנו, נכבדי העיר — יהודים ושאינם יהודים — ובמובן אורחיו היהודים של המלון ובני משפחתו של שמידט.

„סדר" בהלכתו

בית אירוח ברמתו של מלון זה נוהג להחליף את כליו בחדשים, אחת לשנה. יוסף שמידט קבע את מועד ההחלפה לקראת פסח ובכך מתאפשרת עריכת „סדר כשר למהדרין". את ההגדה קוראים בגרמנית ועברית לסרוגין. „אני מוכרח לציין, — אומר יוסף שמידט — שערב זה הוא בשבילי בבחינת חוויה בלתי רגילה".

ה„בלוויו פלאס הוטל", מלונו של יוסף שמידט צמוד ל„פרלמנט" של שוויץ, משקיף ממרומיו אל ערוצו של נהר רב זרימה, המוקף מדשאות מוריקות ושדרות עצים. זהו מלון עם אווירה מיוחדת, המזכיר בקנאות על גחלת המלונאות האמיתית — בהדור המסורתי, בעינוגיו ובשרות המעולה שהוא נותן לאורחיו. כשאתה בא בשעריו, ידמה לך לרגע כאילו נקלעת לעידן אחר, כאילו נכנסת לבין דפיו של אחד מספריה של ויקי באום. אכסדראותיו המסוגננות של המלון, פינות ההסבה שלו, סדרות הפרחים, שפע השרהים הכיכבים ובינוניו הלבבים של הבעלים, כמרים על אורחי המלון אווירה של שקט רב ויוקרה, מעניקים להם תחושה של אורחים רמי מעלה באתר אכסקלוסיבי.

ואם האורח הוא ישראלי — הרי מעל כל אלה באה אותה תוספת מיוחדת, ההופכת אותו ל„איש חביב מאוד".

יוסף שמידט ניצב בפתח מלונו, כדי לקדם פני קבוצה ישראלית, כשלידו שלט כתוב עברית.

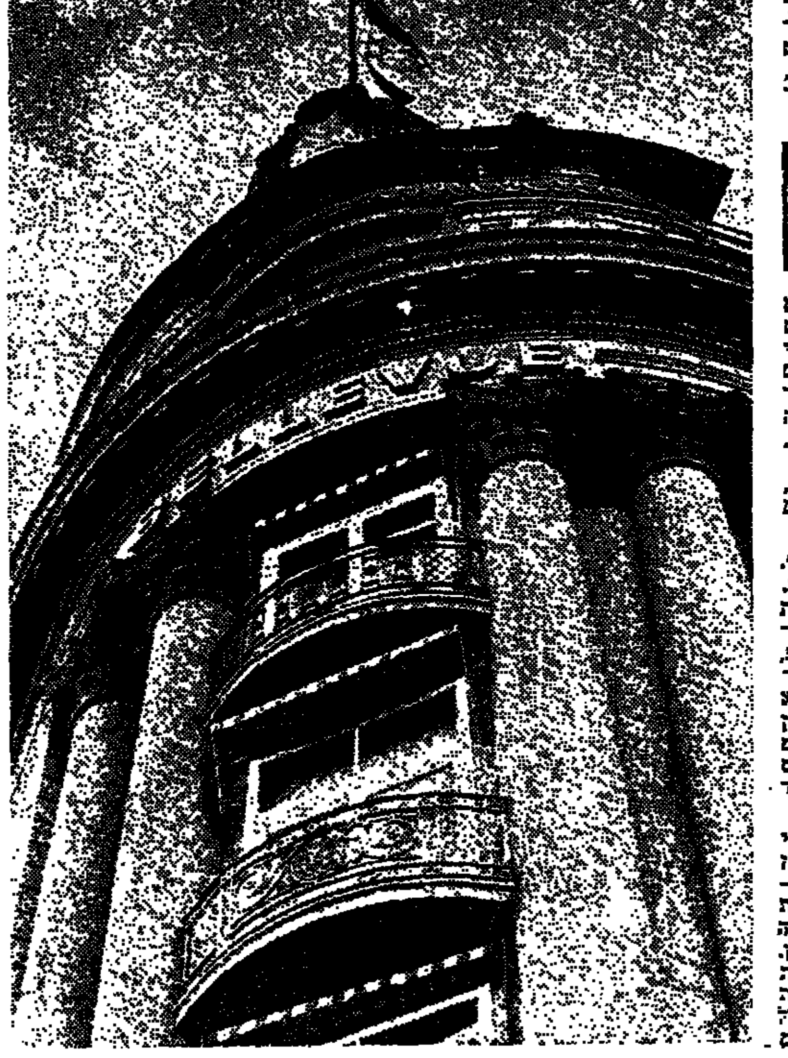
דגל ישראל מתנוסס על חזיתו של מלון „בלוו פלאס" בברן

בעל המלון במרתף היינות של מלונו, שבו יש מדור מיוחד ליינות מתוצרת ישראל כשרים למהדרין

مكتبة الامل

صكنا من الاجل

בין אלון מורה לכרם שלום

(סוף מעמוד 17)
קשורים בעתיד לתכניותיו של גרעין־המתנחלים: „נצטרף אליהם גם להתנחלות הבאה, ואני מקווה שהאהדה העצומה שליוותה אותנו שיכנעה את הממשלה, והעלייה הבאה להתנחלות תקבל את ברכתה.

פרופ' הן אומר עוד: „היום אני מהרהר ברצינות מה חשוב לי יותר. להישאר בבית־החולים או ללכת להתנחל. נראה לי, כי מצוות ההליכה להתנחלות קודמת לבית־החולים. באיכילוב מצויים, כיום, לפחות ארבעה רופאים, אסיסטנטים שלי, היכולים למלא את מקומי. בהתנחלות אין לי תחליף. מבחינה זו לא נשתנתה מאז עלותי לארץ: להקדיש עצמי לבנין ארץ־ישראל, כמיטב יכולתי. כשבאתי לארץ בצאתי עמי־הרדיפה פרימיטיבי ביותר. אני שמח שהיה לי חלק במהפך. היום נראה לי, כי הגיעה השעה להשאיר את הבית ואת בית־החולים וללכת להגשים את רצון יישוב אותם חלקי ארץ־ישראל, שביקשת סכנה לעזיבה, בהיותם ריקים מהתיישבות יהודית. השיבה לעקרונות הציונות החלוצית, בוערת בעצמותי. אחרי הכל, עליתי לארץ לקיים בה מצוות יישובה. אם הממשלה תחליט סופית על סגירת השומרון בפני התיישבות יהודית, ארגיש שבגדה במקורות, ברצון לשיבת־ציון, ובעיקרי הציונות ההיסטורית. אז ארגיש שחובה עלי להיאבק נגד הגזירה הזאת עד לביטולה".

פרופ' הן יציע להנהלת בית־החולים איכילוב, כי תאמץ את קבוצת מתנחלי שומרון, ובקום ההתנחלות יכהנו רופאיו בתורנויות.

יוסי ארציאל מספר, כי במשך חודש הפעילות שקדם לעלייה לסבסטיה הגיע דבר המתנחלים אל אלפים רבים שהתכנסו לחוגי־בית, ופעולת ההסברה, אכן הניבה פירות, כאשר אותם אוהדים נהרו באלפיהם אל מקום ההתנחלות וערכו למתנחלים הפגנה אהדה מרשימה.

● „השיקולים אינם ניתנים לפירוט"

בד בבד עם קיום החוגים במיכני המגעים בדרג הממשלתי, על המגעים בלשכתו של השר גלילי, מספר ארציאל: „חזרנו והבענו את דרישתנו לאשר התנחלותנו בשומרון. אמרנו שקשה לנו, כיהודים, לקבל שיש פינה בארץ־ישראל האסורה להתיישבות יהודית. הודענו, כי אנחנו מוכנים להכיר בטענה הממשלתית לסדר עדיפויות בהתנחלות. ואם רמת־הגולן, פיתחת־רפיח ובקעת־הירדן — קודמות לשומרון, איננו דורשים שהממשלה תסטה מסדר עדיפויותיה, ולא נתבע סיוע; אבל, איננו מוכנים להשלים שהממשלה תמנע מאיתנו התיישבות בכוחות עצמנו. גלילי הביע הערכה לעבודתנו ולמסירותינו והבטיח להביא דברים לידיעת ראש־הממשלה, מתוך הבעת אהדה.

„שר הבטחון, שמעון פרס, חזר, בפגישה אתנו, על עקרון סדר־העדיפויות, וחזר וקבע, כי התנחלות תקום על־פי החלטת הממשלה בלבד. כן הראוי להדגיש, כי בפולמוס־התחור על סדר־עדיפויות, אנחנו רואים צבידה ממשלתית, כמות ריקה להשתרבבות. שהרי אנחנו איננו מציעים להפר את הסדר. תוסיף הממשלה להשקיע בגולן, בפיתחה ובבקעה ותבוא עליה ברכה. אנו נתנחל בכוחות עצמנו".

ארציאל שולף מתוך תיק המזכירות, רשימת משקיעים־בכוח, שהביעו נכונות להקים שורת מפעלי תעשייה וחקלאות בשומרון, והנה אותם אחד לאחר: מפעל לעיבוד עורות, בית־חרושת לצעצועים, תעשיית עטופים, מפעל לייצור מנעולים, דפוסי־אופסט, נגריה ומסגריה.

השרים לא התייחסו כלל למידע הזה ורק חזרו ואמרו: התנחלות בלתי מאושרת על־ידי הממשלה — לא תקום. ביקשנו הנמקה למניעת האישור המבוקש. התשובה היתה: השיקולים אינם ניתנים לפירוט.

● השיחה עם ראש הממשלה

„שר הבטחון העלה הצעה: אם תרצה הקבוצה ותבקש להתיישב במחנה־יוסף, תהיה הממשלה מוכנה לדון בכך. החלטנו לא לקבל את הצעתו של מר פרס, היות וביקומו של מחנה־יוסף נוגד את כוונתנו. הרעיון המלכד אותנו הוא יישוב מרכז ארץ־ישראל, השומרון. מחנה־יוסף שוכן בגבול הבקעה, למרגלות הרי שומרון. למרות שגם בהצעה זו, יכולנו לראות משום התקדמות, אין בה כדי לענות על עיקרי שאיפותינו. כאשר יבואו להתוות גבולות, לא יהוה יישובו של מחנה־יוסף אלא הרחבה מצומצמת של תחום ישובי הבקעה, ולא תהיה לו כל השלכה על הגבולות המדיניים העצויים להיקבע בצפון יהודה ובשומרון.

הפגישה המדינית האחרונה בסידרה — בטרם נתקבלה ההחלטה לנקוט ביוזמה עצמית, נערכה בלשכת ראש־הממשלה. ארציאל משחזר את הדו־שיח בין נציגי המתנחלים לבין מר רבין:

„הזרנו וסיפרנו, כי קבוצתנו קיימת כבר שנתיים, ובמשך התקופה הזאת לא חסכנו כל מאמץ להשיג את אישור הממשלה. מר רבין דחה את בקשתנו, האבל שהממשלה תאכוף החלטותיה, הציע לנו לבל נשלה עצמנו שנוכל לעשות דין לעצמנו. שאלנו מה הסיבות למניעת האישור, שכמוה כקיפוח זכותו של יהודי להתיישב בברכה של ארץ־ישראל? מר רבין השיב כי איננו יכול להיכנס להבהרות. שאלנו עוד, אם הנושא הבטחוני מהווה גורם בעל־משקל בשיקולי הממשלה. בניגוד לשר הבטחון, שטען בפנינו, כי התיישבות כשלנו תרתק כוחות־צבא גדולים לשימות אבטחה — אמר רבין את ההיפך הגמור: כי הגורם הבטחוני ועניין ריתוק הכוחות הוא נושא שולי ואיננו קשור כלל לאיסור. כשהוספנו להקשות, פנה אלינו מר רבין בשאלה: וכי כיצד תסבירו, אמר, שירדן לא הצטרפה אל המדינות הערביות שלחמו בנו במלחמת יום־הכיפורים. מכאן, שניתן לנו להבין, כי הממשלה גורסת, שיישוב השומרון ידחוף את חוסיין ליתר קיצוניות וכי אולי קיים מעין סטאטוס־קוו בינינו לבין חוסיין, שאנחנו לא מיישבים וחוסיין יושב בשקט.

● „איזה חוק הפרנו?"

„בסיכומה של הפגישה עם ראש־הממשלה הודענו, כי לא נקבל בשום־אופן את הגבלות הממשלה על התיישבות יהודים בלב ארץ־ישראל. מי שכלו כל הקצים, לא נותר לנו אלא לצבור לעלב ממש זכותנו בכוחות עצמנו. כל השאר ידוע".

„באווירה הליגלי הפוליטי שליוותה את ההתנחלות, הסיתו נגדנו, כי עברנו על חוקי המדינה, אף כי לא ברור כלל איזה חוק הפרנו. באשר אין בנמצא כל חוק נגד התנחלות, ואף בקווי־היסוד של הממשלה אין כל סעיף האוסר התנחלות.

„אנו מכבדים כל חוק באשר הוא חוק מדינת ישראל. אבל, כאשר כנועים למצב שאיסור שמטילה הממשלה, מונע מימוש זכויות יסוד, ולפי תפיסתנו, חותר תחת יסודות המדינה ונוגד את עיקרי הציונות ושיבת העם לארצו — קובע העקרון הציוני הבסיסי, והאיסור נהפך לבלתי חוקי. כה גם שמיכה האיסור בכל היקפו, הוא בנפשה של מדינת היהודים.

„נביאי ישראל מוכיחים את העם פעמים רבות על שקיבל על עצמו את החוקים השליליים שחוקקו מנהיגיו. הוא הדין לגבי חוק כזה, הבא למנוע התיישבות יהודים בלב הארץ. חוק כזה הוא בטל מכוח שלילת עצמו.

„אשר להאשמות, כי פעלנו נגד ממשלת ישראל, אנחנו אומרים — ההיפך הוא הנכון: אנחנו רואים עצמנו כמסייעים לחיזוקה של הממשלה כנגד לחצים שליליים מפנים ומחוץ. מאז מלחמת ששת־הימים, חוזרת ונשנית התאבדות כשונה: הממשלה נזקקה לדחיפת העם מלמטה. ברמת־הגולן הקדימו העובדות בשטח את אישורה וידיעתה של הממשלה. לחידוש היישוב היהודי בגוש עציון קדמה פעילות נמרצה להשגת אישור ממשלתי. הממשלה היססה ועיכבה, ורק כאשר העמידה בפני עליית המרגים להיאחז בגוש, נתנה הממשלה את אישורה. היום מפתחת הממשלה את גוש עציון ביוזמתה. דוגמה נוספת היא קריית־ארבע, שקמה והיתה למרות איסורים והתנכלויות מצד הממשלה. כיום בונה הממשלה את קרית־ארבע, ואפילו מודה בחשיבותה האיסטרטגית של יישוב יהודי גדול המתבסס מעל חברון הערבית.

„קבוצתנו רואה עצמה בתבנית המופתים הללו. כאשר תקום עיר יהודית בלב השומרון — ולנו אין ספק שכך יהיה — נזכה גם אנחנו להוקרת הממשלה.

מאז ראשית היות הקבוצה, טוען ארציאל, מדגישים חבריה את אופייה הבלתי־פוליטי: „אנו שייכים ל,מפלגה עם ישראל', ומוכנים לקבל עידוד מכל אדם או גוף ציבורי המוכן לסייע לנו.

„הטופלים בנו מניעים פוליטיים אפלים, מסלפים את דמותנו במגמתיות ובמזיד. לא היה שמץ אמת בהאשמות, שבאחורי המעשה שלנו מסתתרת הכוונה להחזור תחת סמכות הממשלה ולהפילה, כי אז היו הדברים מתפתחים בכיוון אחר לגמרי. האלפים שבבואו בסבסטיה, בשעת הפינוי, סרבו למשמעתו. מתוך אחריות לאחדות עם־ישראל, הוצאנו הוראה מקיפה ומפורשת, שלא להתנגד לחיילי צה"ל במילוי תפקידם. בכך קיבלנו עלינו את סמכות הממשלה ולא חתרנו תחתיה.

„אין פירוש הדבר השלמה עם התנגדותה של הממשלה להגשמת חזון שיבת־ציון על־ידי יישום הזכות הטבעית של כל יהודי באשר הוא, להתיישב בכל חלקי ארץ־ישראל. ועוד נכונו לנו ימי מבחן ונסיון".

● מכרם שלום עד חוותו של אריק

אביהו רונן, 25, יליד קיבוץ העוגן, חבר גרעין מייסדי כרם־שלום — רואה קשר רעיוני ישיר בין העובדה הבלתי־מקרית, שכשקו תקע יתד מן העבר המותר של הקו הירוק, לבין היציאה להתנחלות־כמאה בחוותו של אריק שרון: „המאבק הוא על אותם ערכים ועקרונות פוליטים שקלמו אותנו נגד מעשי ההתנחלות בפיתחת רפיח. וכאן, באיזור זה, אנו נאבקים נגד התנחלות, מתוך נטילת סיכון מודע, שהרי אם תוחזר הפיתחה נהיה אנחנו ישוב הספר הקדמוני ביותר. אין כאן שאלה של קדושת הקו־הירוק, אלא של קידוש האופציות לשלום. כל עוד לא החל מו"מ לשלום, אסור לקבוע עובדות בשטחים". אביהו אומר שזה כל האל"ף־בי"ת, תמצית הקונצפציה הפוליטית שלהם:

„יש לנו היום קלף נהדר — השטחים. איני אומר שצריך להחזיר את כל השטחים, אבל אני אומר שאסור לסגור שום אופציה. שבע שנים לא השתמשנו בקלף המיקוח שלנו. הגיע הזמן להשתמש בו".

אין לנו אשליות ורודות כדי, אומר אביהו, שנושא השטחים הוא המכשול הבלעדי, החוצץ בינינו לבין שלום עם שכנינו, והוא איננו בטוח שאם תחזיר ישראל את „השטחים" לידי שכניה, יפרוץ השלום.

„אני רוצה", הוא אומר, „במשא־ובתן שיקדם אותנו בשלבים, להסדר חלקי, להכרה, לדו־קיום ולשלום". אביהו גם איננו מוכן להחזיר שטחים ללא תמורה, ועם זאת איננו בטוח כלל ועיקר שהערבים צודקים עם התמורה־ביד „בתנוחה תן־וקח". לשבת זאת, יודע אביהו להבחין „בתמורה משמעותית בגישת הערבים", בכך שהיום מוכנים הפלסתינאים להסכים שאירגון השיחרור הפלסתינאי ייצג אותם בלעדית, בשיחות עם ישראל: „כאשר יריב מודיע שיהיה מוכן לשוחח על הפלשתינאים עם הירדנים — אומרים לו הפלשתינאים: אותנו לא ייצג שום גורם מלבד אירגון השיחרור הפלשתינאי, בכך, אומר אביהו, „יש בהם משום התקדמות".

● זכות ההגדרה העצמית

הואיל ומתרבים „סימני מיפנה" רא"ש מוצע לישראל כפרטנר למו"מ על הקמת מדינה פלשתינאית — הרי שקביעת עובדות בשטחים תקשה על ניהול מו"מ עימם. „בכך שתצמצם את התמורות שיש לנו להציע להם".

גם חברו של אביהו, לוי מורביץ, בן ה־28, מדבר על השטחים כאופציה פתוחה להידברות עם אירגוני־החבלה כנציגי העם הפלשתינאי: „לאנשים, האומרים שעם רוצחי ילדים אינם מוכנים להידבר — לאלה אני אומר, כי מן הבחינה הפוליטית הם כן באים בחשבון כפרטנרים למשא־ומתן, וזאת למרות רגשות הזוועה שאני יכול להרגיש כלפי המעשים שהם מבצעים".

מסביר לוי את התפיסה הרעיונית המחייבת הידברות עם אירגוני־הרצח: „הציונות, כפי שהיא נראית בעיני, מחייבת הכרה עקרונית בזכות ההגדרה העצמית השמורה לכל קבוצה לאומית. עקרון זה תופס לגבי ההגדרה העצמית של אותו חלק מהעם היהודי המעוניין בכך: בנקודה זו אני רואה עצמי כציוני אדוק. כל יהודי הרוצה להגיע לביטוי עצמיותו היהודית, זכותו לבוא הנה ולהגדיר עצמו, ואין כל הבדל מה יהיו מעשיו, אפילו יעשה מעשי נבלה. אותו הדין חל על הפלשתינאים, ומעשיהם איננם משנים: קבוצות קטנות מהוכם יכולות לבצע מעשים ברבריים, בלתי־אנושיים מבלי שתישלל מהגוף הפלשתינאי זכותו היסודית להגדרה עצמית".

ותוהה לוי: „האם משום שאצ"ל ואפילו ההגנה, ביצעו, פה ושם, מעשים בלתי־אנושיים, נשללה מאיתנו זכותנו להגדרה עצמית?" וכאן מונה לוי שורת „מעשי־זוועה" הנזקפים לחובת היישוב היהודי, ביניהם: „דיר־יאסין, פיצוץ מכונת־התופת ליד שער שכם והגירושים שביצע צה"ל במלחמת השיחרור". לוי מכיר, אמנם, בהבחנה שיש לעשות בין שיטותיהם לשיטותינו: „בעוד שעיקר המאבק שלהם מתנהל בשיטות פסולות, אנחנו נוקטים בתרגילים ובשיטות פגיעות סלקטיביות, תוך הימנעות מפגיעה בבני שאינו מעורב ישירות בסיכסוך". אבל: „אין זה פוסל את צידקת המאבק העקרוני שלהם".

לוי, יליד פולין, עלה לישראל בגיל שנתיים, התחנך בתיכון עירוני בבת־ים, ויצא, עם גרעין־השלמה במסלול הנח"ל, לקיבוץ נתיב הל"ה. עבר קורס חבלה, התנדב לנח"ל מוצנח, ובשנת 1966, לאחר השיחרור מצה"ל, שימש כמדריך בתנועת מחנות־העולים בירושלים. בששת־הימים שירת כחבלן בחיל־הצנחנים, ובשירותו במילואים, השתתף במירדפים רבים בתקופת הלחימה במחבלים בבקעת־הירדן. בנו, עתה בן שנתיים וחצי, נולד במשק הקיבוץ־המאוחד, נתיב הל"ה, ממנו החליט לוי לעקור: „כאשר החלו המאבקים הפוליטיים סביב נושא ההתנחלות בשטחים, ונתיב הל"ה ישב מן הצד ללא מעורבות או התייחסות כלשהי — הגעתי לפרשת־דרכים רעיונית". הדרך הראה לכיוון כרם־שלום: „כיוס שהגשמת הציונות בעיני, משמעותה התיישבות בספר, עבודת־כפיים ומעורבות פוליטית וחברתית פעילה".

„תראה", אומר אביהו רונן, „אין ויכוח על הזכות ההיסטורית שלנו. אבל אותה זכות עומדת גם לערבים. קרה כאן דבר פשוט: בארץ הזאת נפגשו צדק עם צדק, כמו שאמר פעם וייצמן". אביהו נתלה באילן גבוה נוסף: „גורדון", הוא מספר, „פרץ פעם לחדרו של הרצל וצעק: 'הרצל! מה אנחנו עושים? הלא חשבנו שהארץ ריקה, והנה יושבים בה ערבים' — וזה" מסכם אביהו, „כל הסיפור בקונפליקט: כשהגענו לארץ ישב בה אוסף של פלחים ובדואים ולא היתה ישות פלשתינאית, אבל מכאן ועד לקביעה, שאנחנו קיבלנו הבטחה מספר־הספרים, ולפיכך אין זה מעניינו מה יהיה עליהם — הדרך ארוכה".

● צדק מול צדק

„בגבולות ארץ־ישראל" טוען לוי מורביץ, „התנגשו זכויות ההגדרה העצמית של היהודים ושל הפלשתינאים". אמנם, מבחינת הזיקה ההיסטורית אין לי ספק, כי מלנו אדם יותר כזו של הפלסתינאים. אך, מצד שני: „אין לי ספק שקשר המגשי, הפיזי, לארץ יותר חזק אצלם". ואולם: „אף אחת מהזיקות אינה מקנה לשום זכויות־יתר". לדידו של לוי: בות היום שתי תנועות לאומיות נאבקות על ניבוד לאומי כריטוריות, ואנחנו המונעים את מיצוי זכויותיהם".

מכל אשר טען עד כה, אומר לוי, משתמע רק פתרון אחד פשוט לבעיית האיזור הזה, והוא: „ויהלו, אני חייב לקבל פתרון זה, עם הכאב והויתורים הכרוכים בו".

בעיני לוי וחבריו, שאינם רואים ב„אבירי ההתנחלות", כ„ניורי", כ„קנאים דתיים", עמדתם של „התנועה" „כל מי שאומר כולה הוא קיצוני. מי שמוכן ללכת לפשרה הוא כתוך". הפשרה המוצעת לוי: „נקיטת עמדה מפורשת בן הויתור על יהודה שומרון ורצועת עזה, והכרה בזכויות הפלשתינאים להגדרה עצמית ולהקמת מדינה להם, תוך הסכמי שלום וקביעת גבולות הסופיים במו"מ עם נציגים הלגיטימיים".

באשר לרמת־הגולן, מוכנים אנשי כרם־שלום להודות במורכבותה הבעיה: „לדעתי", אומר לוי, „להחזיק בגולן את קו הרכס לפחות, עד לעומק של שניים־שלושה קילומטרים, ואת החזרה כל האזור התנות בפירוז כוהלם של כולה".

● כך התארגנה ההתנגדות

כל קונצפציה מדינית הנוגדת עיקרי תכנית־השלום של לוי ריך, מחייבת אותם, לדעתו, במ בות פעילה ויציאה למאבק גלוי.

חובה זו מתחייבת, לדעתם, הגדרתם העצמית כ„מתונים", ובפעולות התנגדות למעשים גיים, הם מגינים, למעשה, על דתם המתונה בסכסוך הישראלי בי, ומוכנים להיאבק עליה, בין המדובר בממשלה, או בכל אחר.

„לפיכך" אומר לוי „משתמע, פעולת התנחלות, בין אם היא בלת את אישורה של ונעשית באופן חוקי ומוסכם, שהיא מתבצעת באופן פראי ברצונה לא־ממלכתיות, מהווה, תי, חבלה מדרגה ראשונה, אפשרות של פשרה, לפי הת. הגורסת הדדיות ביישום הויתורים שני הצדדים. כל מעשה התנחלות בשטחים הכבושים מהווה, לגבי ערבים־הפלשתינאים — ובעיני בר־דעת בעולם — נדבך נוסף נוקשות ובהוסר הנכונות של להגיע לידי פשרה טריטוריאלית דרך להשגת השלום".

„כל חברי כרם־שלום" קובע „שותפים לדיעה, כי יש להגיב פעולת־התנחלות בפעולות־ה יזומות".

פעולת ההתנגדות למתנחלי סבסטיה גיוומה ביום ששי שעבר. ישיבה רגילה של מזכירות ה בכנסו שני חברים ומסרו על שלושת אלפים איש להתיישב סבסטיה".

ההברים דיווחו, כי צה"ל „לא ליח להדוף את הפולשים", וכי עסק מתפתח למשבר לא

מתאר לוי את התארגנות לפעולת־התנגדות: „מרכז המשק הרי יערי, הודיע, כי כל הח שאר אמצעי המשק יעמדו ל החברים. אינסטינקטיבית הופנו עינינו לחוותו של אריק שרון ייקט טבעי לפעולת־מחאה פו אסביר מדוע: החווה הזאת מש על ארבעת אלפים דונאמים, ב דורות־רוחמה, אחד האיזורים לאיים המשובחים בנגב. השטח הוא אדמת הלאום, ומוחזק בב פרטית, על־פי חוזה חכירה עם קרן־הקיימת. בעליה של החווה יימר לחפש אובייקטים להתנ בשטחים מאוכלסים בערבים תינאים, וזאת בשעה שהנגב מיושב ושטחי חוותו עצמם מס להקמת שלושה יישובים פורחים. לכן, אם מבקש מישהו ליישב הארץ, עומד הנגב כולו ל לרבות חוותו של האלוף שרון התנהגותו של אריק שרון — כנסת הנהנה מחסינות וכמפקד יל בצה"ל — בנושא ההתנ ראינו סתירה עכל מהות של הסדר, שהוא, כנבחר העם ו בכיר — מופקד עליהם".

שאר מפללי „התנחלות אריק" עים: „מתנחלי שלום" עצמם, אשמו בהפרת החוק, נעצרו, בערבות וחזרו למשקם.

● אלה מול אלה

שעה שמתנחלי סבסטיה שלושה אהלי התנחלות סמליה מגרש ריק ליד ישיבת מרכז בירושלים — וכרזה ענקית „ההתנחלות לא תיעצר בסבסטיה" הקימו חברי „התנחלות שלום" מה־„פעולה" בכרם־שלום. „הם הזו היא רק התחלה למאבק על ארץ־ישראל", קרא אחד בים בעצרת מטעם מתנחלי „כרם־שלום" אמר לוי „לא הנהל לבדה את מלחמות ישראל עם הגורמים הלאומנים הרתרים מלחמות־אחים ופוגעים שלטון החוק ובאמינות הממשלה. „פעולת ההתנחלות היתה ה שות הרוחנית העיקרית בשנים אחרונות" — בקע קולו של הנואמים בעצרת המתנחלים.

„מטרת כוח־הפעולה שלנו" לוי מורביץ, „היא להעמיד מ נגדית לקבוצה סבסטיה, כל היא קיימת".

„הרבה זמן לא נשב בחצר ישיבה" אמר אחד ממנהיגי הנ ליים, „אם תוך ימים ספורים ההיה תזוזה בדרך הרגילה, שובי".

„הם לא יעברו" אומרים לו הבריו, „לא נבנה להם, ואם שלה תיכנע ללחצים, נפעל בגיצת הממשלה".

אהרון דו

האם הגולן שווה מלחמה?

(המשך מעמוד 18)
סוריה היתה אז במצב של דאגה מפאת העדר גבולות בטוחים לאחר ייבוש החולה. היתה לסוריה הצדקה מסויימת להבעת ההשגה בעמדתה, מאחר שעל פי הסכם קביעת הנשק היא הנזירה לנו בגזרה שלה ממערב לירדן, והיא יכלה בבדק לחשוש כי קיומו של מכשר. הכיס הגדול היה גורם שהשפיע על שיקוליה. ברור, מכל מקום, כי היה זה מקרה שלא קרה בין שכנים החיים בשלום, היה מובא לבוררות כלשהי או לבית הדין הבינלאומי. אך ישראל העדיפה את חופש הפעולה, למרות הסיכון שהיה בכך לישובי האיזור להפגע באש הסורים שהיה צפויה בתחילה.

זוהי אחת הדוגמאות הרבות שניתן להראות באמצעותן כיצד העדיפו שני הצדדים את הפגנת הסוברניות שלהם, למרות הסיכון לתושבי הסביבה, על פני נסיון להידבר ביניהם. ואכן גם התוצאות המרות לא איחרו לבוא. ישובי העמק זוכרים ישה האש שהונחתה עליהם באותם מקרים של עימות בינינו לבין הסורים ונוטים לשכוח את האש שהונחתה במקביל על ידי יחידות צה"ל על היישובים הסוריים שעל הרמה. העובדה שהישובים הסוריים היו „למעלה" לא מנעה מהם את פגעי הלהבה, ובשעתו היתה סברה כי מנת חלקם היתה גדולה מזו של ישובי העמק.

פרק חשוב זה בתולדות היחסים שלנו עם סוריה נשכח והלך במשך הזמן, ואתו נשכחה העובדה הבסיסית, שהגבול הסורי היה קשה לנו, לא בגלל הגיאוגרפיה שאינה שונה מזו שלאורך חלק גדול של גבולנו עם ירדן, אלא בגלל ריבוי הבעיות שנותרו בלתי פתורות בהסכם שביתת הנשק, שנועד להיות ארעי ביותר. יתכן מאד שאותה המסקנות מאותה התקופה. קשה שלפני מלחמת ששת הימים, צריכה להיות שיש לפשט את המצב לאורך הגבול על ידי קביעתו בקו מזרחי יותר מן הקודם, באופן שהפיה הרמה תהיה בגבול ישראל. ויתכן שיש להרחיק לכת בהסקת המסקנות. אולם בוודאי שאין הצדקה לכך שנראה בכל רמת הגולן שטח שאינו ניתן עוד למשא ומתן, ולהפקיר זאת באותו העלול לשים לאל את סיכויי ההידברות בזירה.

גם אין ודאות כי לאחר מלחמה נוספת לא נהיה חייבים בכל זאת לשוב ולדון על גורל רמת הגולן בוועידה בינלאומית כלשהי, ויש לשקול בכל כובד הראש אם אמנם כדאית לנו מלחמה נוספת, אבסורד, בעל רצון לחסום כל אפשרות של התדיינות על גורלה של רמת הגולן. כרגע נדמה כי שאלת יחסנו לרמת הגולן היא השאלה הקובעת ובה תלוי הסיכון של חידוש המלחמה. במצב הדברים הנוכחי, אין כל הצדקה שלא לפרק את הלחץ הנוגע בחוות הגולן, על ידי פתיחת גורל הרמה לדיון ענייני במסגרת שיחות ז'נבה.

מתתיהו פלד

הודעה
אנו מודיעים כי כל עסקי המכוניות יהיו סגורים לרגל חופשה שנתית החל מ־11 עד 21 אוגוסט 1974 ועד בכלל
ארגון סוחרי המכוניות, חיפה

הקוסמטיקאית מ"מ
שמסלקת כל פצעי בגרות במשך שבועיים בלבד
לבנות וגם לבנים
מודיעה שמספר הטלפון החדש שלה הוא
296930
רח' טרומפלדור 22 כניסה 2 תל־אביב

דרוש
חזן לחגים
בבית הכנסת סומר ברחוב אבן־גבירול מול 105
לפנות בשעות הערב בין 19.00—20.00 במקום.

להחכרה
מגרש גדול
לאחסנה או חקלאות על יד תל־אביב בכביש ירושלים.
טל' 854665 אחרי 15.

עץ דוגלס
לוילות ותיקון ספינות
עץ לחממות
טלפון 063-22614

קנה דירתך בדירות גינדי
ראשון־לציון — רח' הרצל 59 (מול התחנה המרכזית)
פתח־תקוה — רח' חיים־עוזר 28 (מול העיריה)
רחובות — רח' הרצל 187 (מול המשטרה)
בראשון־לציון – בפתח־תקוה – ברחובות
אין לנו מתחרים!!!
במבחר! במחיר! ובשרות!
בראשון־לציון - הצעה מיוחדת למשפחה 4 חדרים לחיות 185,000.- ל"י
ברחובות - מבצע מיוחד ל־4 חדרים
לוקסוס מלא, מעלית, טלפון פנים, חדר רחצה נוסף, צמוד לחדר ההורים פנת משחקים בחצר ועוד.
185,000.- ל"י בלבד
בפתח־תקוה - 3 חדרים בבנין יוקרתי 170,000 ל"י בלבד!
אצל **גינדי** קנית בבטחון זכית

ממשלה עד אילה

ט' באב „עס" ו„בלי"...

הממשלה לא קיימה השבוע את ישיבתה השבועית הרגילה ביום א' — בגלל צום ט' באב. אף על פי שהמצב היה „סוער" בגלל ההתגוללה בסבסטיה וההכבדה לפנות את המתנחלים — לא כונסו השרים לישיבה.

העיר אחד השרים: „במשך כל השנים שהמפד"ל השתתפה בקואליציה — נערכו, לפעמים, ישיבות גם בט' באב, דווקא כשהמפד"ל בחוץ — ביקשה, כנראה, הממשלה להוכיח, שהיא שומרת על כבודה במידה לא־פחותה, ואפילו במידה יתרה".

עם לבדד ישכון...

בישיבת הכנסת האחרונה שלפני צום השנה באב, „המשיבה" בשיא של מישוש כד־התפים. את הישיבה ביום סגן יו"ר הכנסת, עגהם שייבין, בהתקפעת דברי הנחמה על ה־נביא זכריה, כי „צום הרביעי, וצום ה־שביעי והעשירי יהיו לבית יהודה לששון ול־שמחה ולמועדים טובים". אולם לאחר שהפיר כבס על הספסלים הריקים של הבליאה, אבר־בי, בעצב, מתאים היה יותר להשמיע את דברי הפסוק „איכה ישבה בדד"...

ביצה שנולדה...

ח"כ אברהם זילברברג מן המערך נקלע השבוע לשיחה על מעבדו של איש ציבור. וניסה להסביר את השקפתו בעניין זה לאחד מעמיתיו.

ח"כ זילברברג, שהוא בעל משק עופות ב־מושב סתריה, השתמש להמחשת דבריו בכלל הבא: איש ציבור דומה לתרנגולה. כל יום

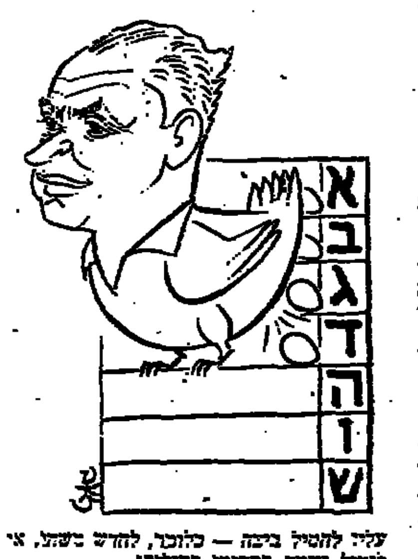

עליו להטיל ביצה — כלומר, לחדש משהו, אי ייפול יזכה בהמשך פעילותו.

התרנגולת שאיננה מטילה יום אחד — סולחים לה. יום שני — צריך מקבלים זאת. יום שלישי — שוחטים אותה. זהו, בעיקר, גורלם של אנשי ציבור...

לפתן תמורת לפתן...

רק ההפרדה בסיני, ניצבים חיילינו ליד חיילי כוח האו"ם בתהנות מעבר שונות בשטח.

בקטע הזה, שבו שוכבת יחידה של חיילים באו"ם, הוצמה בסתר חליפין פורחת בין חיילינו לבין החיילים שחונים השוב בקטע ההכלה.

מסתבר, כי החיילים הבגאיים התאהבו בסיגריות „טייס" ובלפתני „עסיס" שלנו. כל בוקר הם שואלים את חיילינו אם הביאו עמם פרודוקטים נוספים, ונותנים להם בתמורה — קופסא תמורת קופסא והפיסה תמורה הפיסה — סיגריות מרלבורו אמריקניות ולפתנים קנדיים מצוינים.

דרכון לעולם הבא?...

אורח חוצלי הופתע השבוע כאשר הגיש בקשה לדרכון וקרא את מילות ההסבר של הקבלה (ספיף ד').

באמר שם בזו הלשון: „קיימת אגרה מוקטנת לסוגים מסויימים של מבקשי דר־

כון, המבקש לכשרת ריפוי, לימודים, מפקד קרוב שנפטר וכו'".

האם מדינת ישראל מעניקה דרכונים ב־הנחה לעולם הבא? — שאל האורח המופ־תע.

יותר מדי...

שר האוצר לשעבר פנחס ספיר, אינו שבע נחת בתפקידו החדש — המכשלש, יו"ר ההנהלה הציונית, יו"ר הנהלה הסוכנות ויו"ר המחלקה לעליה וקליטה.

מדוע?

„תפקידי הראשון כשר היה במשרד המסחר והתעשיה וכיוון שאני אוהב קיצורים, רגזתי על התואר הארוך: שר המסחר והתעשיה". התלונן ספיר. אחר כך כילא זמן בה גם את תפקיד שר האוצר ומובן שההתואר התארך עוד יותר — וכמו מורת רוחו.

„עכשיו זה כבר עובר כל גבול — קבל ספיר — התארים ארוכים כאורך הגלות"...

„כמובן"...

בישיבת־ערב שפתחו בקרית־שמונה פעילי הארגון התורני „יד לאחים", אחד הטבת שאירע בעירה, למדו באוהרונה הנערים את פרשת „שלח", ואת דברי רש"י הקובע כי חברון היא העיר הגרועה ביותר בארץ־ישראל מבחינת אדמתה, בהיותה קרקע טרשית. בתום לימוד הפרשה, החמן רבה של קרית־שמונה, הרב צפניה דרורי, לבחון את הנערים, ובין השאר שאלם: „מהי העיר הגרועה ביותר בארץ־ישראל?"

לשמע השאלה, זינק אחד הנערים כמקוצו והשיב בביטחה: „קרית־שמונה, כמובן"...

לא „החזר־הוצאות"...

סיפר השבוע הרב ישראל לאו, מרבנה הצעירים של תל־אביב, כי זמן מה לאחר שהופיע בתכנית טלוויזיה, בה הס־ביר את מהות השבת וצרכה, קיבל מכתב מ„תודה" המתגורר בצפון תל־אביב שכתב לו: „אין אני ואשתי דתיים, אך לאחר שראינו את הבדיקה, קבענו פמוטים וכל ערב שבת אשתי מדליקה נרות ואני מקדש על היין". למכתבו צירף האיש את המבלה על קניית הפמוטים.

„לרגע הסבתי", סיפר הרב, „כי הוא מבקש ממני „החזר־הוצאות", אך התברר לי, כי הכוונה היתה להוכיח את אמיתות דבריו..."

הבינו את הרמז...

במסיבת גן שנערכה באחרונה בעירית ירושלים לכבוד המתגייסים החדשים לצה"ל, ברך בין השאר עוזר ראש העירייה, ד"ר דן רונן, שאמר כי הוא שמח לראות שכל הבקשות המושמעות, לבוא כשהם הי־כדורגל... צעירי אינה עצה בבלוריה הי־ירדנית.

כששמעו בני הנוער שבעלהרי כשהוק בי־אותה עצה, קמו כולם וזה ... בזמן־ ... הסתלקו במהירות רבה...

מי בתור?

ועדת הכספים של הכנסת ערכה ארוחה פרידה הגיגית לסר העבודה משה ברעם, אשר כיהן כמשך 15 שנה כחבר הוועדה.

אמר יו"ר הוועדה, ח"כ ישראל קרגמן, ב־גאווה גיכרת: על חשיבותה של הוועדה שלנו מעיד העובדה שהוצאנו מתוכה הי־שרים.

זינק ממקומו ח"כ אליעזר שוסטק: מי עכשיו בתור?

עד היכן?!...

חברי כנסת חרדים בביצים מדי פעם תר־עומת על שמתירים כניסה נשים למשכן הכנסת בלבוש לא צנוע, עם מחשופים גדולים. באו וביקשו את ח"כ הרב י. מ. אברמוביץ,

שיתערב בעניין זה ויפעל אצל שלטונות ה־כנסת, למען לא יתירו כניסת נשים במחשו־פים כאלה.

הגהר הרב אברמוביץ והגיב: אינני יכול לפעול בעניין זה. ישאלו אותי — עד היכן צריך להגיע המחשוף. מה אענה להם?

במיעוט...

המשגיח של מנוני הכנסת, הרב מושקו־ביץ, ביקש לאסוף השבת מנין במשכן הכנסת כדי לומר קדיש. אבל כל פניותיו, אפילו אל חברי הכנסת הדתיים, נעגו בשלי־לה, כי כולם צריכים היו להיות נוכחים בהצ־בעות המתוחות, שנערכו במליאת הכנסת.

נאנח הרב מושקוביץ: מה לעשות? ב־כנסת הרבעי"ע הוא במיעוט...

הסגת גבול ה„תורכים"

בסיעת ה„עבודה" בכנסת נערך דיון נרגש על פרשת ההתנחלות בשומרון. רוב הנואמים יצאו חוצץ נגד מה שבראה להם כהפרה חוק חמורה.

לפתע נשמע קולו של שר התחבורה, גד

יעקבי: כלבר כל אלה, הם השתמשו בתחנה רכבת, ללא רשות ממשרד התחבורה.

הרגיע אותו ח"כ עדי אמוראי: זו לא תחנת רכבת שלך. היא של התורכים.

בין ח"כים לשייח'ים

ח"כ סייף אדין זועבי הערבי קובל השבוע מרה על המעמד הירוד של חברי הכנסת הערביים.

סגן זועבי: במעמד של שייח' יותר מכובד מזה של חבר כנסת. הנה חבר הכנסת הבדווי אבו רביע יכול היה לסדר יותר דברים ב־משרדי הממשלה בתור שייח', מאשר עכשיו כחבר כנסת.

השיב לו סר הפנים שלמה הלל: בוודאי. שייח' יכול להיות חבר כנסת. חבר כנסת אינו יכול להיות שייח'.

ציורים מן הכרם...

לצייר בניהון (בני) לוי, ילוד כרם הי־תימנים, המוזלק את זמנו בין בהיי שבמנהאטאן ושבכרם — קרה להתרונה כיצד שיכול לקרות רק באמריקה: איל ההון, ג'וזף הירשהורן, בעל מכרות אורניום, שהוא בעל אחד האוספים האמנותיים הגדו־לים בעולם — פגש בו במקרה בשבת ב־קור בגלריה ניו־יורקית.

בנימין לוי הזמינו לביתו, התוצאה המדו־דית: רכישת שתי תמונות. (בינתיים בעי־צומה של מלחמת אוקטובר, ערך בני תער־רוכה והקדיש את כל הכנסותיה לישראל).

לפני זמן קצר התקשר הירשהורן עם לוי — והזמין עצמו שנית אליו. התוצאה האחרונה: רכישת 31 עבודות, שמן, רכישה שמבטיחה את עתידו הכלכלי של לוי למשך הרבה שנים. חלק מן התמונות הללו יוצגו במוזיאון החדש לציור ופיסול ע"ש ג'וזף הירשהורן אשר ייפתח, במעמד הנשיא ניכ־סון, בחודש אוקטובר בוושינגטון. בשעתו הקימה הענקנות רעש סביב ההחלטה לקרוא את המוזיאון ע"ש הירשהורן, אך זה היה התנאי לתרומת האוסף שלו, הכולל בין השאר: 100 — פיקאסו, 84 — הנרי מור, 40 — ג'קומטי, וגם את ציוריו של בני לוי הפסל הישראלי, תשע הייא, מנשה קדישמן. כאשר שאל בני לוי את הירשהורן, מדוע הוא תורם את האוסף שלו למוזיאון אמריקני ולא למדינת ישראל — אמר לו: „איש צעיר, את הגני עשיתי פה — והמובן הוא להחזיר זאת לארץ הזו".

סנקציות נגד ה„סנקציות"

דן דלמט מגיש בזה מספר רעיונות לקהל הישראלי על הנושא: כיצד להרוג את הזמן, כשעובדי הטלוויזיה נוקטים סנקציות. זאת אומרת, מה אפשר לעשות...

לארגן בחירות מלכת יופי בשכונה

לנסוע לחו"ל

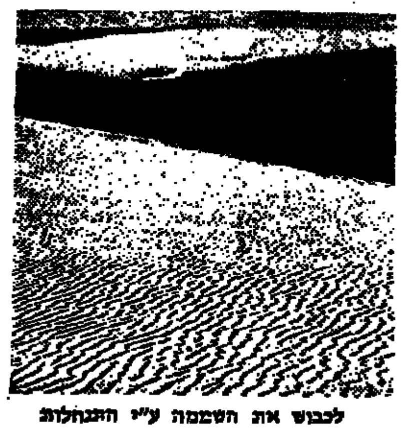

לכבוש את השממה ע"י התנחלות

לקנות ברוסיה. אצלם אין שביתות.

סתם לחשוב

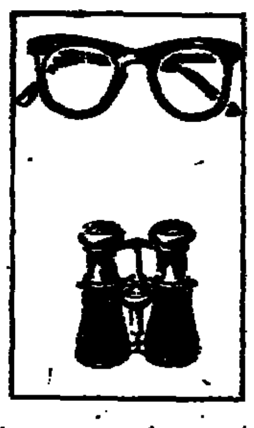

להשקיף על הדירות שממול

להתעמל בבית

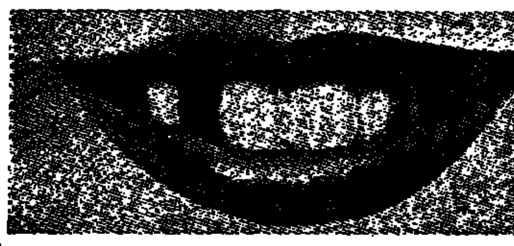

לקפוץ לרופא שיניים

לנגן עד חצות

לכבות את האור ולישון

קאהיר – דמשק – צפת

סיפורו של חייל האו"ם האוסטרי אשר נפצע במוקש במרומי החרמון

מאת מנחם רהט

עד כה השקיף פיטר הגא, בן 24, סמל ב־צבא האוסטרי, על ה־סכסוך הישראלי־סורי — מלמעלה. הוא שהה בחוד־שים האחרונים במרומי החר־מון, סמוך לשיא השיאון, ושי־גר משם מבטים אדישים וזרים אל שתי המדינות העוינות ה־פרוסות למרגלותיו.

השבוע טעם הסמל האוסטרי לראשונה אפס־קצה של פרשת האיבה שבין שתי המדינות שמשני עברי ההר הקרוי בפיו בשמו הערבי — ג'אבל א־שייח'. לפתע פתאום הוטל כבגדל השן הישראלי שלו אל הוך ותוכו של הסכסוך הישראלי־סורי. היה זה בצהרי יום שני השבוע, כאשר נתרסקה כף רגלו השמאלית בעת שהפעיל שלא במתכוון מוקש־נעל בלתי מזוהה.

„כאשר הבחנתי בזיהוי שותת דם, כי העצות הולכות וחולפות כבלי שניהן יהיה להלץ אותי בהשסה הארוה, רק בשל הסכסוך שאינו נוגע לי כלל, וכאשר גיליתי לפתע שהנסיונות לחלץ אותי הופ־כים לבעיה בינלאומית מורכבת — הת־חלתי להבין עד היכן מגיע עומקה של התהום הרובצת בין שני הצדדים", הת־לוצץ סמל הגא אחר שנותח בביה"ח ה־ממשלתי בצפת.

אל זירות הקרב באוזורנו הגיע סמל הגא, עם הגדוד האוסטרי שעל להחזיר הוא נמנה, בחודש מאי השנה. העיר ה־מזרח תיכונית הראשונה שקדמה את פניו היתה — קאהיר. „זוהי עיר יפה ושוקקת חיים. נעים היה להיות בה", הוא נזכר. מקאהיר נשלחה יחידתו לאזור התעלה ונטלה שם חלק במסימת הפיקוח על הפסקת האש שהוטלה על כוח הזירוס של האו"ם. בראשית יוני, אחר שנכבשה להוקפה הפסקת האש בחזית הסורית, יצא סמל הגא עם יחידתו לדמשק, והוצב כם במפקדת הראשונה של אזור ההס בתחום רצועת ההפרדה שבין ישראל ל־סוריה. באזור החרמון.

„דמשק איננה דומה כלל לקאהיר", סיפר השבוע הגא. „דמשק היא עיר קודרת יותר, ואינה משבה הבאה רבה לאורחיה. זוהי עיר מסוגרת בתוך עצמה והאווירה בה צוננת למדיי.

היחידה האוסטרית הגיעה למזרח ה־תיכון בהרכב מלא של אנשים. היא כוללת חיילים, סמלים וקצינים וכן בעלי מקצוע בתחומים שונים — החל בנהגים וכלה ברופא צבאי אוסטרי. מדי יום נוהגים כמה מאנשי היחידה, לפי סבב שהונהג בה, לצאת לחופשה של יומיים בדמשק. לפני צאתם לחופשה עליהם להצטייד באישור. מהאים ממפקדם — ורק עמו רשאים הם לחצות את נקודת המעבר שבין אזור החיץ לשטח הסורי. בשל קירבת האזור בו התמקמה היחידה לקו הגבול הסורי, מקבלים אנשיה אספקה ושירותים מן הצד הסורי.

בשל קירבת היחידה האוסטרית לקו הגבול עם סוריה, היה זה אך טבעי שמפקדיו של סמל פיטר הגא הזעיקו ביום ב' השבוע מסוק סורי לשם העברהו לבית חולים לקבלת עזרה לפואית, אחר שנתברר כי נתרסקה כף רגלו בהתפו־צצות המוקש. אלא שבשל תקלות שונות — התרסקות מדהמו של המסוק הסורי שנגע באזור השיא בחרמון בנסיון להלץ את הנפצע, וסירובו של טייס המסוק הסורי השני לנחות בשטח הסלעי — הועבר פיטר בסופו של דבר ברכב על האו"ם לגבול שבין רצועת החיץ לאזור הישראלי ומשם גלקח במסוק של חיל האוויר הישראלי לביה"ח בצפת. בחדר הניתוח הוצגק לו טיפול רפואי כנדרש. הגה עינו הפקיזה של רופא היחידה האוסטרית, קפטיין ד"ר כאייר, שנלווה לפצוע. משם הועבר פיטר הגא להמשך הטיפול באחד מחדרי המחלקה האורתו־פדית של ביה"ח.

פיטר הגא מתגעגע למולדתו האוסטרית — אף שאין לו בה, ולא בכל מקום אחר על פני כדור הארץ, לא הורים, לא אחים ולא קרובי משפחה. „כולם מתו ואני נשארתי בודד", מסביר הוא. הבחור הגלמוד, יליד איינציגנג ותושב קופשטיין שבאוזור טירול, סיים בית ספר יסודי והחל לעבוד לפרנסתו במשכי רכב שונים ב־אזור מגוריו. לפני התגייסותו לשירות חובה בצבא האוסטרי (בו חייב כל צעיר אוסטרי לשרת 6 חודשים בלבד), היה מכונאי רכב. בהיותו בן 20 התגייס ל־שירות חובה ואח"כ החליט להיות חייל מקצועי בשירות קבע. הוא קיווה למצוא בצבא האוסטרי בית של ממש, חברה צפירה ואף בטחון כלכלי ומעמד חברתי. מעולם לא ציפה כי בתוקף תפקידו ייקלע ביום מן הימים למלחמה לא לו, הרחק ממולדתו.

עד הגיעו למזרח התיכון בתורת איש כוח החירום של האו"ם, לא יצא פיטר מגבולות אוסטריה. את מרבית זמנו ב־שנים האחרונות בילה בקסרקטיני הצבא האוסטרי, ורבות משעותיו כאיש צבא עברו עליו בשובה ונחת, בחוסר מעש וללא פעילות מבצעית קרבית או הר־פתקאות מסעירות. רק כשהגיע למזרח התיכון למד לדעת מהי מלחמה של ממש.

„החיים במחנות שהקימה היחידה שלנו באזור ההר, ההילה בסיני ואחר כך ב־גולן, שונים מאד מן החיים במחנות הצבא האוסטרי. שם היה הכל שקט ושלו. גם פה אמנם שורר כיום שקט, אבל לעולם אינך יכול לדעת מתי עלולה להתחדש האש בשל המתיחות הנוראה המורגשת באזור, ומתי אתה עלול למשל לעלות על מוקש שמישהו שכח אותו במקרה בשטח שהיה בעבר זירת קרב", הוא מחייך ומתבונן שוב בתחבושות ה־לבנות המסתירות עדיין כעיניו את ה־עובדה המרה בדבר אובדן כף רגלו.

„איבדתי את כף הרגל", הוא מוסיף אחר שתיקה קלה, „אבל אין בלבי טינה בשל כך כלפי מישהו כבין הצדדים המעורבים בסכסוך. אינני מאמין כי מישהו הניח את המוקש בכוונה כדי לפגוע בחיילי האו"ם. אנו בסופו של דבר אנשי כוח צבאי נייטראלי, ואין לנו כאומה לא נגד צד זה ולא נגד צד אחר. אין לי טענות נגד ישראל או נגד הסורים בגלל אובדן כף הרגל. אם יש לי טענות, הרי הן כלפי עצמי — על אשר התכחתי את אפי לסכסוך שאיני מעורב בו ושי־אינני צד בו".

סמל פיטר הגא מספר, כי מאז בואו לאזור שיא החרמון ועד ליום פציעתו, התנהלו החיים במרומי ההר בנעימים. כדי פעם הגיע תורו לאייש עם כמה מחבריו את אותה מעמדה תצפית באזור ולהשקיף מלמעלה על שתי המדינות ש־למרגלות ההר. אך את שאר שעות היום בילה בעיסוקים שיגרתיים שונים, כמו בישול, תגלחת, רחצה, קריאה, משחקי כדור והדומה, ובציפיה לקראת ימי ה־חופשה המצפים לו בדמשק, בבוא תורו.

אך בבקום להגיע בימים הקרובים לבילוי חופשתו בבירת סוריה, מצא פיטר את עצמו לפתע על פני המבצעים הרכים של ביה"ח של בירת הגליל. „יש לכם עיר יפה המזכירה לי פינות שונות באוסטריה", נאנח פיטר, „אבל חבל שה־יה עלי לאבד את כף רגלי כדי לראותה"...

ארבה ממבט ראשון...

למיגוון העשיר והמקסים של רהיטי אפרתי...
ליופי, לאיכות, לחוזק,
לגימור המושלם,
ולמחירים הסבירים במיוחד.
ברהיטי אפרתי תמצא
כל רהיט לטעמך ולכיסך.
הפתעות
בעת האספקה!
רהיטי
אפרתי
תל אביב, רח' הרצל 102
תל אביב, רח' הנגב 4
בת־ים, שד' העצמאות 67
חולון, ככר ויצמן מס. 1
12.5%
הנחה
לבחורי הצבא המשוחררים
על רהיטים וצמודות אפרתי

● כך התארגנו ההתנגדות

● אלה מול אלה

אהרון

אם אתה זקוק למכונית
אל תחכה למחר!

למרות העליה של מחירי המכוניות בעולם, והגדלת ההיטלים בישראל- "פיאט" כיום במחיר הנמוך ביותר בהשוואה למתחרותיה!

צא והשווה:

FIAT 127

„פיאט 127" מקדימה את כל מתחרותיה הן בתכנון והן בביצוע: 80% מנפחה מוקדש ל-5 נוסעים ומטענם. המחות מירבית והגימור פנטסטיים. המנוע בעל 903 סמ"ק והנעה קדמית — משיג תוצאות פנטסטיות. אמצעי הבטיחות כוללים צמיגים רדיאליים. צריכת הדלק חסכונית מאד. בדגמים: סלון ● סטיישן.

החל מ- 27,600.- ל"י

FIAT 126

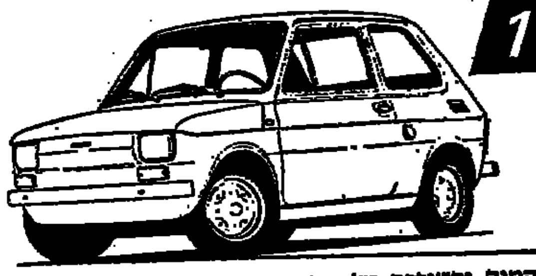

„פיאט 126" הקטנה והשובבה של „פיאט"! בהשקעה נמוכה אתם יכולים לרכוש ו„להחזיק" מכונית משפחתית אשר הוצאותיה מינימליות ביותר — ומעל לכל צריכת-הדלק זעומה (כ-19 ק"מ לליטר)! ל„פיאט 126" מנוע חזק בן 600 סמ"ק המצטיין בכושר פעולה מעולה לאורך ימים...

21,400.- ל"י

FIAT 124

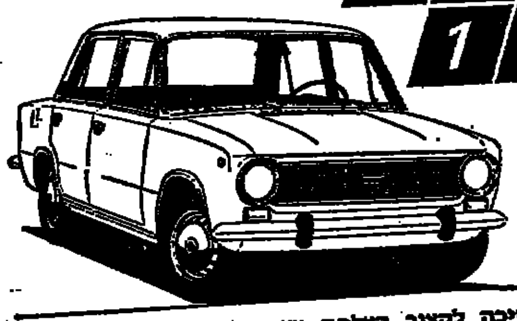

„פיאט 124" ממשיכה לקצור הצלחה עצומה בעולם כולו. מכונית מעולה זו ניצבת בראש צי-הרכב של חברות מסחריות בינלאומיות וכן של החברות להשכרת רכב. מרווחת, מהודרת, חזקה, בטוחה, חסכונית, ומעל לכל שומרת-ערך יותר מכל מכונית אחרת מסוגה. בדגמים: סלון ● ספישל ● סטיישן ● ספורט-קופה ● ספישל-אוטומט.

החל מ- 33,500.- ל"י

FIAT 128

„פיאט 128" המרווחת בעלת 4 דלתות, זכתה ב-7 פרסים בינלאומיים: המנוע בעל 1116 סמ"ק והנעה קדמית — מקנה לה תאוצה גבוהה וכושר תימרון מצויין. מערכת בלימה כפולה כלולה באמצעי הבטיחות המותקנים במכונית זו. עיצוב מרשים והוצאות אחזקה נמוכות. בדגמים: סלון ● סטיישן ● ספורט-קופה.

החל מ- 32,000.- ל"י

FIAT 132

„פיאט 132" מכונית היוקרה הגדולה של „פיאט" החוסכת בהשקעה ובאחזקה. מבטיחה ביצועים גבוהים מאלה של מכוניות יקרות ממנה בהרבה. איכות גבוהה, בטיחות מירבית, יופי והידור מושלם. בדגמים: 1600 סמ"ק ● 1800 סמ"ק ● בהילוכים רגילים או אוטומטיים.

החל מ- 44,100.- ל"י

לך ולמשפחתך מכונית שתענה לדרישות של
בטחון ✪ חסכון ✪ נוחות ✪ יופי

בקרו באולמי התצוגה שלנו:

★ תל-אביב, „סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ" — רח' יצחק שדה 30 ★ חיפה, „מוסמך", רח' יפו 146 ★ ירושלים, „גולדין", שלומציון המלכה 7 ★ באר-שבע, „ש.ח.ן.", הדסה 46 ★ רמת-גן, „נחלאות-קיום", ארלוזורוב 9 ★ בני-ברק, „נחלאות קיום", ז'בוטינסקי 7 ★ פתח-תקוה, „אלי שולרוף", פינסקר 21 ★ נתניה, „דרכי שרון", הרצל 44 ★ חדרה, „קריצ'מן", הנשיא 55 ★ עפולה, „רכב הוד", אזור התעשיה ★ נהריה, „וינסקוביץ", תחנת הדלק געתון ★ טבריה, „ורדי", רח' הרמב"ם ★ קרית שמונה, „השרברב", טרומפלדור 23 ★ רחובות, „רפפורט", הרצל 208 ★ אשדוד, „סוכנות פיאט", ת.ד. 370 ★ אשקלון, „אוטו אשקלון", בנין פאר ★ שכם, „מג'די", רח' חיפה ★ אילת, „יענקלה", ת.ד. 230.

FIAT

צבא תורכיה על בולים

פינת הבולאי

ההתערבות והנחיתה בקפריסין העמידה במוקד ההתעניינות את הצבא התורכי, מה גם שמן תורכיה הזו [illegible] באביב. מדורנו זה מוקדש איפוא, לצבא תורכיה, כפי שהוא משתקף על בולים. לתורכיה — שהיא בעצם אוכלוסיה של 38 מיליון הנפשות — יש צבא המונה כחצי מיליון איש.

יום הצבא התורכי על בול

יום הצבא התורכי — צוין על 2 בולים, שהונפקו ב־28 ביוני 1973, בערך נקוב של 90 ו־100 קורוס, המציגים סמל הצבא חרב דפנה, ובו התאריכים 1363—1963.

חיל־האוויר התורכי מונה 50 אלף איש, אשר מפעילים כוח של 300 מטוסים ובכללם מטוסי קרב־הפצצה מהדגמים האמריקניים פ־104ב', פ־100ד', ומטוסי יירוט פ־5־איי ו־מטוסי פאנטום.

6 בולי „חיל־אוויר", שהונפקו ב־1 ביוני 1971, במלאות 60 שנה לחיל־האוויר, מציגים את המטוסים „פ־104" (110 קורוס), מצבת זכרון לחללי חיל־האוויר, כשמעליה מטוסי קרב (200 קורוס), סמל חיל־האוויר ולהקת מטוסים (250 קורוס), טייס מטוס קרבי ו־מטוסי קרב (325 קורוס), מטוס מדגם ישן בלהקה 11

הקרב המכריע בין תורכיה ויוון ליד הנהר סאקאריה

(400 קורוס) ומטוס בעל תורבינה (475 קורוס). גם ב־1961 הונפקו 3 בולי חיל־האוויר, שהוקדשו ליובל שנים לקיומו של החיל והם מציגים מטוסים ודיוקנו של אתתורק.

בצי התורכי 40 אלף איש והם משייטים 15 צוללות, שולות מוקשים, טרפדות ונחתות, שהיוו חלק מכח הפלישה לקפריסין.

צבא תורכי מתקדם נגד היוונים

בולי חיל הים התורכי, שהונפקו ב־1 באוגוסט 1973, מציגים: אניית מלחמה „[illegible]", שנבנתה ב־1963 בגרמניה,

נמסרה לצי התורכי ב־16 בספטמבר 1964. אורכה של האניה 76.94 מטרים והיא מסוגלת לשאת 1320 טונות מבצות (בול של 5 קורוס).

אניית מלחמה „איסטנבול", נבנתה בארה"ב ב־1942 ונמסרה

חמישים שנה להסכם לוזאן, בין תורכיה ויוון

רה לצי התורכי במאי 1967. אורכה 114.70 מטרים והיא נושאת 3036 טונות מבצות (בול של 25 קורוס).

אניית מלחמה „סימקוי", שנבנתה בגרמניה המערבית ב־1969. ברקע נראה בנין של בי"ס חיל הים. אורכה של האניה 42.50 מטרים והיא נושאת 223.01 טונות מבצות (על בול של 100 קורוס).

אניית מלחמה „גיבורדי־פוס", נבנתה ב־1842 באיסטנבול והיתה אניית לימוד ראשונה של חיל הים התורכי (250 קורוס).

מלחמת תורכיה־יוון מופיעות על כמה בולים:

הקרב על הר מאקאריה (80 ק"מ מאנקרה), ששינה את פני

חיל האוויר התורכי על בול

ההיסטוריה (ראשית הנסיגה היוונית מאזור שבו החזיקו התורכים לעמוד נגד יוון, שעלתה עליהם בציוד ובחיילים) — הונצח על בול שהונפק ב־30 באוגוסט 1968, בערך נקוב של 50 קורוס. התמונה של הקרב מופיעה יחד עם מדליה של עצמאות תורכיה.

50 שנה לקונגרס בארזרום, שאורגן ע"י אתתורק, ב־1919, כדי לתכנן את מלחמת העצמאות של תורכיה נגד יוון — צוינו על 2 בולים, בערך נקוב של 50, 60 קורוס, שראו אור ב־23 ביולי 1969 ומציגים את דיוקנו של אתתורק והסמל שלו.

צבא תורכי בביצורים

הקונגרס השני בסיוואס, שנערך בעקבות הקונגרס בארזרום, ב־4 בספטמבר 1919 — דן בהמשך המאבק למען העצמאות התורכית, והוא צויין על 2 בולים, שהונפקו במלאות 50 שנה לפתיחת הקונגרס, בערך נקוב של 50 ו־60 ק., המציגים את אולם הישיבות ומשתתפי הקונגרס.

כמדי צבאי לציון פתיחת האספה הלאומית התורכית הראשונה באפריל 1920, — צוין על בול שהונפק במלאות 50 שנה לאירוע זה, בערך נקוב של 50 ק. הבול השני

בול למען חברות תורכיה בנאט"ו

של 60 ק. מראה את הפתיחה החגיגית של האספה. הבולים ראו אור ב־23 באפריל 1970.

50 שנה לשני נצחונות תורכיים על היוונים ע"י אינונו, צוינו על 2 בולים, בערך נקוב של 100 קורוס כל אחד, המציגים חיילים תורכים מתקדמים.

50 שנה להתקפה הכללית של המטה הכללי על היוונים, צוינו על 3 בולים בערך נקוב של 100 (2) ו־110 קורוס, שהונפקו ב־26 באוגוסט

מלחמה בין התורכים והיוונים — על בול

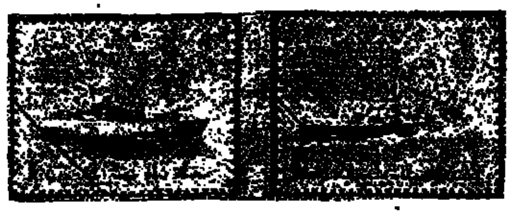

חיל הים התורכי על שני בולים

1972, המציגים קטעי קרב בפיקודו של אתתורק.

50 שנה לכיבוש החיילים התורכיים לאיזמיר, הונצח על בול שהונפק ב־9 בספ־

הצבא התורכי נכנס לאיזמיר

טמבר 1972, בערך נקוב של 100 ק., והוא מציג את כניסת הצבא לעיר.

הסכם לוזאן בין תורכיה ויוון, שנחתם ב־1923, אילץ

משתתפי קונגרס בסיוואס, שהכין את מלחמת העצמאות של תורכיה

את יוון לוותר על שטחים באסיה הקטנה.

50 שנה להסכם השלום בלוזאן צוין על בול, שהונפק ב־24 ביולי 1973, בערך נקוב של 100+50 קורוס, המציג יונת שלום [illegible] הספרה 50.

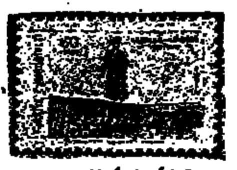

פסלו של אתתורק

20 שנה להברות תורכיה ב„נאט"ו", צוינו על 2 בולים זהים, שהונפקו ב־18 בפברואר 1972 בערך נקוב של 100, 250 קורוס המציגים סמל „נאט"ו" ויונת השלום.

אליעזר בז

קרפוב טוען לכתר העולם

שח מט

בובי פישר ממשיך להחזיק „על הקו החם" את עולם השחמט. הוא ויתר בהתנגדויות רבות על התואר אלוף העולם, בשעה שפיד"א דחתה את דרישותיו. אולם ניתנה לו ארכה של שלושה חודשים — ובינתיים נשארה פתוחה שאלה ההתוך של אלוף העולם.

ב־16 בספטמבר צריך להיפתח במוסקווה הדו־קרב קורצ'נוי־קרפוב בגמגרת חצי הגמר לאליפות העולם, בשיפוטו של אוקלי הבלגי. המנצח יתמודד אחר כך עם בובי פישר על התואר העולמי. אולם כל עוד התפטרותו של בובי בעינה עומדת, לא ברור מה יהיה בשקלו של הדו־קרב שבין קורצ'נוי לקרפוב. אפשר שהדו־קרב זה יקבע לא רק את המנצח בין שניהם, במסגרת חצי הגמר, אלא אם יעמוד בובי בעקשנותו, תקבע פיד"א שהמנצח הוא גם אלוף העולם.

בינתיים מכינים עצמם קרפוב וקורצ'נוי לקרב הגדול. איש אינו בטוח בנצחונו. אולם ההימורים נוטים לטובת קרפוב, הצעיר הסימפטי בן ה־23, שהוא גם סטודנט [illegible] בכלכלה, מפגין שליטה עילאית בטכניקה וידע מושלם בתיאוריה. בניגוד לגילו אין הוא נגרר למשחק הרפתקני, כי אם מעדיף סגנון עמדתי מובהק. אך כשמזדמנת לו תחבולה הוא יודע לנצלה להכרעה מהירה של הקרב.

הרי כמה דוגמאות מסגנונו, ממשחקיו באולימפיאדה. בקרב הבא הוא מדגים את כושרו הטקטי.

קרפוב — אונציקר

1. ה4 ה5, 2. פ־ו3 פ־ג6, 3. ר־ב5 א6, 4. ר־א4 פ־ו6, 5. 0־0 ר־ה7, 6. צ־ה1 ב5, 7. ר־ב3 ד6, 8. ג3 0־0, 9. ה3 פ־א5, 10. ר־ג2 ג5, 11. ד4 מה־ג7, 12. פב־ד2 פ־ג6, 13. ד5! (ניצול העובדה ששחור לא התליך התילה ג:ד. עתה כופה לבן על השחור מהלך סגור ואינו מניח לו להגיע להתקפה נגד באגף המלכה) פ־ד8, 14. א4 צ־ב8, 15. א:ב5 א:ב5, 16. ב4! (בכך נידון פ־ד8 לשיתוק, כי נמנע ממנו התמרון פ־ב7־ג5) פ־ב7 (נוסח רובינשטיין גורם כאן 16... ג5 עם פ־ה7), 17. ר־ד1 ר־ד7, 18. ר־ה3 צ־א8, 19. [illegible], 20. מה־ד2 צד־ג8, 30. ר־ד3 (מכין מה־ג2 ואם יענה שחור 42 ישותק כליל משחקו באגף המלכה וללבן יתרון היזמה באגף המלך) 61, 21. ר־ו8, 22. צ־א2! (ניצול שחור של שחור באגף המלכה כדי להגיע ליתרון לבן) 43, 23. ר־ב1 מה־ד8, 24. ר־א7! (מונע השתלמות שחור על קו א' ע"י צ:א2 ומשתק את השחור) פ־ה8, 25. ר־ג3 פ־ג7, 26. צה־א1, 27. ר־ב1 ר־ה8, 28. צ־ד8, 29. פ־ה2 ר־ה7, 30. ה4 (עד ששחור משותק באגף המלכה פורץ עתה לבן באגף המלך, כפי ששיחק גם נגד ספסקי באליפות בריה"מ 1973) ה6 (כך שיחק גם ספסקי). ה:ו4 נותן ללבן משחק

פתוח אך שחור נוקט הגנה בונקר), 31. ה5 פ5, 32. ר־ג2 ר־ה7, 33. פ־ה3 פ־ב7, 34. ר־ד1 ה6, 35. ר־ה5 (הפריצה באגף המלך חורצת את גורל הקרב) מה־ה8, 36. מה־ד1 פ־ד8, 37. צ־א3 ר־ה8, 38. צ1־א2 מ־ה8, 39. פ־ו4 מ־ה8, 40. פ־ה3 פ־ה8, 41. ה־ר+ פ:ר, 42. מה־ה5 פ־ה8, 43. מה־ו6! מ־ה8, 44. פ־ה5 שחור נכנע.

במשחקו עם הודס הפגין קרפוב גם כושר [illegible]:

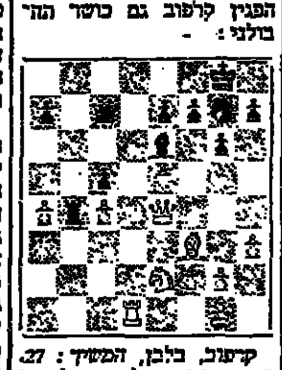

קרפוב, בלבן, המשיך: 27. פ־ו4! (אסור לשחור להכות על ו4, כי על 27... צ:ו4 יבוא 28. פ:ה, ואילו על 27... ר:ו4 יבוא 28. צ־ג1 הרץ נלכד, כי תוחזו גורות מה:ב4) פ־ה5, 28. פ:ו ה:פ, 29. ר־ה5 פ־ד7 (שחור צודד בונה על שליטה הפרש הזה), 30. ה6 מ־ה7 (לא צ:ג4? בגלל ר:ה6+), 31. ה5 צ־ב8 (על צ:א4 יבוא צ־ב1), 32. מה־ה2 (מאיים ה6+) ו:ה, 33. ר:ה5 (לבן כפה על שחור עמדה פרוצה של מלכו) פ־ו4, 34. מה־ה4 צ־ד8, 35. צ־ב1 מ־ה8 (לא צ־ב8 בגלל 36. צ:צ+ מה:צ, 37. 41 פ־ד4, 38. מה־ה7+ עם מהה חוכה), 36. ר־ה7 מה־ד7, 37. א5 מ־ה7, 38. ר־ה5 מה־ד3? (שגיאה פאטלית בדוחק זמן), 39. צ־ד1 מה:ו+, 40. ר:ה5 צ:ד+, 41. מ־ה2 ושחור נכנע לאחר כמה מסעים.

בקרב הבא מדביר קרפוב את שחקן הלוח הראשון של פינלנד.

קרפוב — הפבורינן

1. ה4 ה5, 2. פ־ו3 פ־ג6, 3. ר־ב5 א6, 4. ר־א4 ד6, 5. 0־0 ר־ד7, 6. ד4 פ־ו6, 7. ג3 ר־ה7 (על פ:ה4 יבוא צ־ה1), 8. פב־ד2 0־0, 9. צ־ה1 צ־ה8, 10. פ־ו1 ה6, 11. פ־ג3 ר־ו8, 12. ר־ב3 ב5, 13. ר־ג2 פ־א5, 14. ב3 ב5, 15. ד5 (בקרב הראשון בגבע קרפוב מזהלפין במרכז ואינו מניח ליריבו התקפה נגד באגף המלכה) פ־ה7, 16. ג4 ר־ה7 (לא פ־ה5 בגלל 17. פ:ה ה:פ, 18. מה־ה5 ...), 17. פ־ה פ־ב7, 18. א4 (במקביל לתקן באגף המלך עובר לבן להתקפה גם באגף המלכה) ב:א4? (צריך מה־ג7), 19. ב4! (בקרב הראשון בא גם כאן מסע זה לשחק את פ־ב7) א5, 20. ר:א4 א:ב, 21. ג:ב ר־ה8 (על ג:ב יבוא 22. ר:ד7 מה:ר, 23. ה:ה5! ד:ה, 24. מה־א4 חוכה בגלל האיום הכפול של מה:ד7 ושל פ:ה6+), 22. ר־ג6! מה־ג7 (הפרש המשותק על ב7 כנע מהשחור ר:ר), 23. ב5 (בדרגות יצר לבן לתת חוק

באגף המלכה) פ־ו6, 24. מה־ג2 צה־ב8 (בקרב הראשון בתאר שחור משותק כליל באגף המלכה), 25. פ־ה3 ר־ה8, 26. פ־א4 ר־ה7, 27. ב3 מה־ד8, 28. צ־א7 פ־ד8, 29. מה־א4 צ:א, 30. ב:צ צ־א8, 31. מה־א6 מה־ג7, 32. ר:ד מה:ר, 33. פ־ב6 פ־ד8, 34. מה־א1 שחור נכנע.

אליפות פתוחה בארה"ב: בשיקאגו הוחלה האליפות הפתוחה של ארה"ב, ובין המשתתפים רבי האמנים אבאנס, בראון, בנקה ועוד. לאחר הסיבוב ה־10 הוביל בראון עם 8 ואחריו אבאנס 7, בנקה וד"ר סידל 6.5.

✱ **משחקי הליגה:** בטעות נדפס במדור הקודם כי בת־ים הפסידה 3.5:2.5 נגד אוניברסיטת ת"א, ולמעשה ניצחה בשיעור זה. הדירוג בליגה הלאומית: טכניון א' 40, אוניברסיטה ת"א ובת־ים 39.5, „פלדקליין" 36.5, רמת־גן „לסקר" ת"א 35, „רובינשטיין" 31, „הפועל" ירושלים הופר/נתניה 30, מרכז הנוער „לסקר" חיפה 29, טכניון ב' 21.

● **רמת־גן:** לאחר הסיבוב הרביעי בתחרות לזכר דב פורת מובילים חיים שניידר וקלמן זילברשטיין עם 3 נקודות. אחריהם כהנא וזילבמן 2.5 (1), כנצני וזינגר 2.5.

תורמים ניצחו

אולימפיאדת הסטודנטים נסתיימה בנצחון הנבחרת הרוסית, שכבשה את התואר והוכתרה כאלופת העולם. בגמר ב' לא הצליחה נבחרת ישראל לכבוש מקום ראשון והיא נאבקה להבטחת המקום השלישי, שהוא המקום ה־13 בדירוג העולמי (אשתקד כבשה ישראל מקום 5—6 בגמר א'). פרטים מלאים — בשבוע הבא.

אליפות העולם לנוער

במנילה תיפתח ביום א' אליפות העולם לנוער, בהשתתפות נציגי 30 מדינות וביניהם דוד ברנשטיין מישראל.

● **פתח־תקוה:** נחלה אליפות הנוער של ישראל, הנערכת בבית התלמיד (רח' סלומון 12), בניהולו של דוד בן־ציון. משתתפים 18, ביניהם עופר קומאי, ניר גרינברג, חיים שניידר ויהודה גרינפלד.

● **חיפה:** בגמר האליפות הקבוצתית לנוער ניצחה קבוצת מרכז הנוער בת"א, שצברה 7.5 נקודות. אחריה צעירי „הפועל" ראל"צ ו„הצליה" 7 כ"א, בי"ס מקיף א' בבאר־שבע 2.5.

● **תל־אביב:** עיריית ת"א ערכה מסיבת „יוצר ויצירה" לאמן משה צירבאק, לציון 40 שנה פעולתו השיגון בזירת השחמט בארץ ובחו"ל. המסיבה נערכה בהשתתפות י. ארצי, סגן ראש העיר, בירכו ד"ר א. מהילבר, עו"ד גד אלון, י. אלול וה. פאר. צירבאק השיב לברכות. הנחה ש. הזן.

● **ירושלים:** גינזברגר זכה באליפות העיר עם 10.5 נקודות מ־11, ואחריו דיכבר 10 והבייביץ 9.5. ביום א' ב־6 בערב תחולק חלוקת הפרסים בבית העם ותחרות בזק.

שאול הזן

תשבץ (לבן) מס. 916

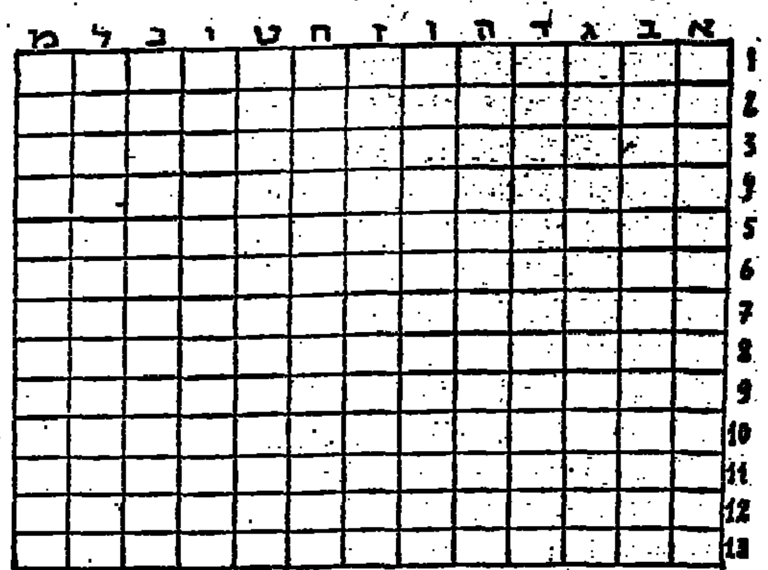

מאוזן: 1) בירתה בגבקוק ; לחם לא־סדיר, 2) מחצית הנצי ; פרי־מאכל ; בירתה של דינמו הצפונית, 3) נהר בארץ ; לא־עקום ; אך, 4) כמות כרללת ; הר בקווקז ; מקום מרעה, 5) קיטור ; רכוש ; שנת, 6) רוח רעה ; אריג מובחר, 7) נחש ; בפינה, 8) כפן ; מדף לספרים, 9) קרס ; כוח נפשי ; משקל, 10) מנגנון להסדרת קצב הפעולה ; מין יתוש ; רעל, 11) מילת־זרה ; ארגז ; אמתלה, 12) זיו של יופי ; נשך ; הכהן מעילה, 13) צעירת בקר ; צליונות.

מאונך: א) שנים־עשר ; רכב צבאי חמוש וכשוריין להגנת הצוות מאש כבשק־קל, ב) כנוי לאיש צעיר ; כמות יתרה ; ספרה, ג) מטרה שנועדה מראש ; הסברת פנים ; רום, ד) חמה ; שממה, ריקנות, ה) צלוי למחצה ; בן היה ; חודש עברי, ו) נהר באירופה ; מחזה מפולשת, ז) החלק הגדול ; בירתה לימה, ח) עוף ממשפחת תרנגולות חסרות כרבולת ; כנוי לרוח־הבוקר, ט) הלמוד ; מוסד פיננסי ; סימן, י) נקיון ; דיונה, כ) כסף יפני ; התואר הגבוה ביותר בדרגות המפקד היקוב ; קול רעש גדול, ל) הפיק זוהר ; תגיל ; שירה יחיד, מ) אי בים התיכון ; החלק העיקר בדבר.

פתרונות החידונים הקודמים

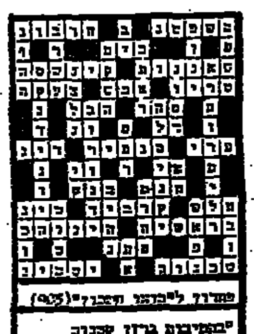

פתרון ל„תשבץ הצבעי" (905)

„המסיבה גרין קטנה תגיל אלון גדול"

פתרון ל„נכיון אותיות": [illegible]

✱

שלחו את הפתרונות ל„מעריב", תל אביב, ת.ד. 20044. צרפו את המספר דלקיל ורשמו על גבי המעטפה „תשבץ" (לבן) מס' 916, או „בואו חשבון (906)", או „נכיון אותיות". שלושה פרסים יוגרלו בין הפותרים.

אברהם סלמן

בואו חשבון (906)

```
ש מ ח ה | מ ו ק ד מ ת
מ ש       ש ה ה ב ת
          מ ש ב צ ת
          ו ד מ ו ת
          מ ה ב
```

האימרה: 186ר4 27452 1ט03

105פ92 ס0כ3

בפעולת חילוק זו הוחלפו הספרות באותיות. מצא את ערכה של כל אות ורשום את האותיות המתאימות במקום הספרות בשורה למטה. אחר כך, צרף את האותיות הרי פיענחת אימרה של אלכסנדר פופ.

נכיון אותיות

3	2	1
6	5	4
9	8	7
12	11	10
15	14	13
18	17	16
21	20	19
24	23	22

רשום מלה במשבצת הראשונה בהתאם להגדרה, הורד ממנה אות, שנה את הסדר, אם צריך, ורשום את המלה הבאה, בהתאם להגדרה, במשבצת שאחריה. את האות שהורדת רשום בריבוע הקטן שבצד ימין. המשך כך גם ביחס למשבצת השלישית, ואת האות שהורדת הפעם רשום בריבוע הקטן שמצד שמאל. אם תמלא בכונה את כל המשבצות תקבל בשני טורי הריבועים הקטנים, שני ביטויים נרדפים.

הגדרות: 1) בנו של המלך שלמה, 2) אחד כורותיות השמיים, 3) אבל, 4) בתוך מבשלתו של דבורדיום, 5) תואר, אצולה, 6) מסעל למכוניות בצורת, 7) פני אדם, 8) קוף, 9) גחלת־אש, 10) וללה, 11) יציב, 12) אמנם, 13) לבש, 14) המשכה, 15) מקום גבוה, 16) מתקן במכוניות, 17) כתובת, 18) גיר, 19) כלי בשחמט, 20) מזיזה, 21) כוהד, 22) מלבש, 23) גמוק, 24) בליר־בוילה.

למאגי מינא
(אלמנת יצחק ז"ל שנפל במלחמת יום הכפורים)
ולמשפחת מינא באר־שבע
מיטב האיחולים להולדת
הבת - הנכדה
מאחלת
משפחת פני ודוד בנאי
גבעתיים

ברכות לבביות
להולדת הבת
למאגי מינא
(אלמנת יצחק ז"ל)
(שנפל במלחמת יום הכפורים)
מאחלים
חבריו ליחידה
ד.צ. 2711

מערכות סטריאו
אצל פרטי סטריאו פספורט בן־יהודה 8 ת"א

עשה כסף
אם הנך בעל המצאה מקורית
בשטח משחקים, צעצועים והבזבה
פנה בא ל־
ב.כ.ב.ג בע"מ
יצרני משחקים פלאסטי
תל־אביב, ת.ד. 1104
טל. 751048, 759848.

חשוב לחנויות צעצועים!
למכירה
מיטות בובה
עץ, בעיצוב מהודר בכמות מוגבלת.
רהיטי כל־גיל
רחוב היסוד 1, תל־אביב, טלפון 886911.

צ. גרפינקל
יבוא — יצוא
תל־אביב
רחוב מאנה 23
טל. 265512

HALKRA

✱ פטנט עולמי לשירות היגייני במספרות נשים וגברים. (שימושי גם לרופאי שיניים).
✱ צווארון היגייני עשוי מנייר קרפ משובח ומיוחד. ניתן למתיחה לפי הצורך (מ־22—60 ס"מ).
✱ WETSTRENGTHED עמיד נגד מים וקצותיו המשוחים בדבק יבש נצמדים בקלות.
✱ אמצעי נוח, יעיל וזול לספר (5 אגי בלבד לכל שירות).
✱ מבודד בין השכמייה, סדין או מגבת לבין צוואר הלקוח (מונע סכנת הידבקות — מיועד לשימוש חד־פעמי בלבד).
✱ אלפי נקבוביותיו פועלות ככיסי אוויר זעירים הנותנים לעור לנשום, גם כשהשכמיות ניילון או פלסטיק מעליו.
✱ זאת ועוד — שערות אינן חודרות!

HALKRA הברחי, HALKRA היוני,
HALKRA בכל מספרה
הנעבדת עצמה ולקוחותיה.

כאן לגזור ולמסור מודעה זו למספרה שלך. על ידי כך עשויה המספרה לזכות חינם בדיספנסר (מיכל) נהדר לצווארוני HALKRA שיאפשר לשרת אותך ביעילות ולצמיתות בצווארונים היגייניים.

הצעה מיוחדת למספרה!
עד ה־1.9.74
תלוש הזמנה לצווארוני HALKRA
בתוספת דיספנסר חינם.

הנני מזמין: 3 חבילות HALKRA (סכ"ה 1200 צווארונים), במחיר 60 ל"י.
אני מצרף שק/המחאה בסך 64 ל"י (4 ל"י הוצאות משלוח) ו־12 מודעות שקיבלתי מלקוחותי, עבור דיספנסר נהדר לצווארוני HALKRA (שמחירו 12 ל"י) אותו אקבל חינם.

המספרה: ....
כתובת: ....

(מאכסימום הזמנות אפשריות לכל מספרה עד 3 דיספנסרים חינם).

לצבא ולקיבוצים תנאים מיוחדים!

صكنا من الاهل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע

תיאטרון דוכיפת מציג:

תיאטרון יובל מציג:

הזמיר של מלך סין

בהצגה החדשה בהשתתפות "בובות העץ של אריק"

מסדרת הטלוויזיה "הצריף של תמרי"

קופות: יוקי, "לאן", ובסוכנים

בקרוב

ערב שירי המשוררת

רחל

עם

דורית ראובני

חנן יובל

דני כץ

אילי גורליצקי

תמי מביבק

דידי לוקוב

תשלום לאלוהות-בקר

ק. ביאליק "סביון" הערב יום ו' ב־9.30

תל־אביב "בית החייל" מוצ"ש 3.8 ב־9.30

אלפא ביתא

מרים זהר

מישה אשרוב

מחזה: א. ווייטהד

בימוי: הלנה קאוט־האוסון

תרגום: רבקה שושן

תפאורה: רות דר

263178

אסור להחמיץ!! את

עדנה פליידל ואת אברהם מור

בקומדיה הנפלאה

"שיר ערש"

לילד בן 37

נהריה "מוריה" הערב יום ו' 2.8 ב־9.30

תל־אביב "בית הסתדרות המורים" מחר מוצ"ש 3.8 ב־8.00

אשקלון "רחל" יום ה' 8.8

גבעתיים "שבטי" יום ו' 9.8

תיאטרון סדן מציג

יהודה ברקן

בקומדיה המשעשעת

נשוך לי...

מאת: עדה בן נחום

במאי: אברהם דוד

תפאורה: לידיה פינקוס גני

עם: אורית ברוך, יוסף לוי, לאים רוזנברג, נתן זאבי

בימוד: בוסיק תשורית

לוכחן: מוק סטור

הקומדיה הכובשת את כל הקהל

מפיק אברהם לוריא טל' 248012

צוותא לתרבות מתקדמת

ליל שבת 2.8 ב־9.30 ובחצות: יוסי בנאי בתוכניתו "פרצוף של צוענוי"

שבת 3.8 ב־8.30: "מחכים לגודו"

ב־10.30: "קצת אחרת" — שלמה גרוניך — פסנתר, שלמה אידוב — גיטרה, שם לוי — חליל

יום א' 4.8 ב־9.00: ערב זמר חסידי עם הרב שלמה קרליבך

יום ב' 5.8 ב־9.00: "מחכים לגודו"

יום ג' 6.8 ב־9.00: זה הכל בינתיים (בינתיים הכל) — יהונתן גפן ודני ליטני. ב־11.00 בלילה: שחקני החאן מציגים "הפרסים" — מאת: אייסכילוס.

במת בר־אילן

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת בר־אילן

במוצ"ש 3.8.74 ט"ו באב תשל"ד בשעה 21.15 תופיע אי"ה באודיטוריום הגדול

להקת שליחי הנשמה

להקת הכושים העברים מדימונה.

לאחר ההופעה ריקודים באגודה

לתשומת לב — הכניסה לסטודנטים עם תעודת סטודנט בלבד.

החבורה חזרה מובטחת

מועדון לילה

הלילה בת־ים

הערב יום ו' 2.8 משעה 9.30 ועד אחרי חצות

ערב ריקודים ותכנית ענק

יגאל בשן

דודו טופז ✶ פרופ' בלק

ריקודים לצלילי להקת הקונסולים

מחר מוצ"ש 3.8 משעה 9.00 ועד אחרי חצות

ערב ריקודים ותכנית

זמר רוקמה הכושי מאנגליה רוי יאנג

הקוסם דני ליאונוב

ריקודים לצלילי להקת הקונסולים

במועדון הלילה של כפר הנופש

החוף הירוק

הערב 2.8 גדי יגיל

ריקודים לצלילי להקת הצעירים

מחר 3.8 ריקודים לצלילי להקת הטילים

הזמנת מקומות בטלפון 053-25551/2/3

להקת מחול בת־שבע

במסגרת הפסטיבל הישראלי 1974

במלאת 100 שנה להולדת ארנולד שנברג

בכורה עולמית

"נסיך האפלה"

כוריאוגרפיה: ג'ון באטלר מוזיקה: א. שנברג

תאורה: חיים תבלת תפאורה: דני קרוון

ירושלים — תיאטרון ירושלים

מוצ"ש 17.8 ב־9.15 ● יום ב' 19.8 ב־8.30

כרטיסים: משרד כהנא ובקופה

תל־אביב — תיאטרון הקאמרי

יום א' 8.8 ב־8.30

כרטיסים "בנק" ויתר המשרדים ובקופה הקאמרי

איילת השחר יום ג' 20.8 ב־9.00

מועצה אזורית מנשה — גן שמואל יום ה' 22.8 ב־9.00

תופעה יוצאת דופן בנוף הקולנוע. סרט טוב. הארץ

סרט חם. משחק מצוין. מעריב

שבוע 4 קולנוע "בן־יהודה" ת"א

חופשה עד חצות

"CINDERELLA LIBERTY"

ב"חאן" הירושלמי

היום, יום ו' 2.8 בשעה 3.00 אחה"צ	סינימה חאן לילדים: "אנשים צעירים" עם: שירלי טמפל
בשעות 22, 24	סינימה חאן: "התחילו המהפכה בלעדיי"
מוצ"ש 3.8 בשעה 8.30 בערב	*שחקני החאן מציגים: "הפרסים" מאת: אייסכילוס
בשעה 10.30 בערב	ערב פאראפסיכולוגיה עם: אבישלום דרורי: היפנוזה ופרופסור בלק: טלפטיה
בשעה 12.00 בלילה	מתנדון מערבונים בחצות: "ציסוס"
יום ב' 5.8 בשעה 8.30 בערב	*שחקני החאן מציגים: "שחקנים נגד הקהל" שערוריה תיאטרונית
יום ג' 6.8, יום ה' 8.8 בשעה 9.00 בערב	*"Nine Parts of Beauty" A Musical in English about Jerusalem. מחזה מוסיקלי באנגלית על ירושלים
יום ד' 7.8 בשעות 7.30, 9.30	*ערב פולקלור ישראלי לתיירים עם "ענבל"
יום ו' 9.8 בשעה 3 אחה"צ	סינימה חאן לילדים: "לוחמי השוורים"

* המופעים המסומנים בכוכב נתמכים ע"י הקרן לעידוד...

חיפה — מועדון התיאטרון

בימת הבידור הקל

בהנהלת אלי בבאלי

רח' יוסף 42 טלפון 642542 660900

תכנית חודש אוגוסט — ערב ערב (פרט לימי א')

✶ ג'ורג' שליק — ונטרילוג — מופע בובות משעשע ומיוחד במינו מרומניה.

✶ LYNE BAREL — זמרת מוזיקל מפריז

✶ TAKY DE PEKIN — סטריפטיז מלהיב מה"קסקי" בפריס

✶ פרדי דורה — מנחה ומבדר

מוסיקה לריקודים עם ג'ינג'י לוי הפסנתר משעה 9.15 בערב.

האגודה לקידום תרבות

התיאטרון לילדים ולנוער

"הרפתקה בקרקס"

מאת: ג'יימס אמברוז בראון

עברית: עדה ברנחום

בימוי: אורנה פורת

תפאורה: לידיה פינקוסיני

תאורה: בן־ציון מוניץ

המשתתפים (לפי הא"ב): מוסקו אלקלעי, מישו הרוביאן, יוסי חן, סינה לוינשטיין, נטע פלוצקי, ודבורה קידר.

7.8.74 תל־אביב נחמני 16.00

14.8.74 תל־אביב נחמני 16.00

21.8.74 תל־אביב נחמני 16.00

ההצגות מתקיימות בשיתוף עם עיריה תל־אביב

כרטיסים להשיג במשרד יוקי ובשאר משרדי הכרטיסים, ביום ההצגה בקופת התיאטרון.

לילדים ולהורים בחופשת הקיץ!

בימת המלחינים מארחת:

הפנינג מוסיקלי עם מלחינים זמרים בשירי ילדים

דבורה חבקין — גיטרה

שלמה גרוניך — ליד הפסנתר

עמוס מלר — ב־3 חליליות

אבי נצר — שירה בציבור בליווי שקופיות

מנחה: פיני קורן

יום שני 5.8.74 בשעה 11.00 בבוקר ת"א אולם "אהל" (בית ארלוזורוב)

מכירת כרטיסים מוקדמת ב"לאן" (יוקי) טל. 222445 ובמשרדים "הדרן", "קסטל". הנחות לקבוצות משרד המופע: רח' הס 25 ת"א, טל. 292374

האם ראית כבר את ערב שירי תיאודוראקיס

כפר ויתקין "בית העם" הערב יום ו' 2.8 ב־9.00

בית חנן "בית העם" מחר מוצ"ש 3.8 ב־9.00

התיאטרון הלאומי הבימה — כנר על הגג... (לא קריא)

התיאטרון הקאמרי תל אביב

התיאטרון העירוני חיפה

להקת "בוורת"

סיפורי פוגי

הרצליה "תפארת" הערב 2.8 ב־9.45

צפת "צליל" מחר 3.8 ב־9.30

פתח־תקוה "היכל" יום ב' 5.8 ב־9.15

כפר ורבורג "פעמון" יום ג' 6.8 ב־9.00

אשדוד "אשדוד" יום ד' 7.8 ב־9.15

הגשש החיוור

חיפה "אורה" הערב 2.8 ב־9.45

רחובות "בית העם" מחר 3.8 ב־9.30

הרצליה "תפארת" יום ו' 9.8 ב־9.45

יפו "אלהמברה" מוצ"ש 10.8 ב־8.15

כרטיסים כ־28.7 כחום יפה לתאריך זה

טיפות הגשם

להיטי ברט בכרך

כרמלה קורן

ולהקת רקדנים

בלווי תזמורת בת 30 נגנים

ת"א אלהמברה יום ו' 2.8 ב־9 בערב

חיפה "שביט" מוצ"ש 3.8 ב־9 בערב

קבוץ רמת הכובש יום ב' 5.8 ב־9 בערב

נתניה "אסתר" יום ג' 6.8 ב־9 בערב

כרטיסים בת"א "עתיד" וביתר המשרדים. מוסדות ומפעלים להתקשר "עתיד" 31688

התיאטרון מארץ עוץ

לילדים בחופש הגדול

שמלת השבת של חנהל'ה

חולון "ארמון" יום א' 4.8 ב־4.30

הרצליה "דוד" יום ב' 5.8 ב־4.00

פ"ת "שלום" יום ג' 6.8 ב־4.30

ירושלים "בית העם" יום ד' 7.8 ב־4

הילדי בת־ההרים

חיפה "שביט" יום א' 4.8 ב־4.30

לוד "אורלי" יום ב' 5.8 ב־4.30

ת"א "בית החייל" יום ג' 6.8 ב־4.30

אשקלון "רחל" יום ד' 7.8 ב־4.30

כרטיסים: "עתיד" 31688 ובכל משרדי הכרטיסים בארץ

נועם סמל מציג:

יוסי בנאי

בערב שירים ומערכונים

פרצוף של צוענוי

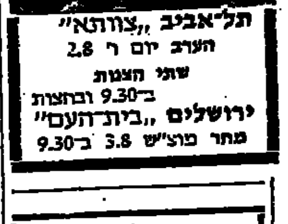

תל־אביב "צוותא" הערב יום ו' 2.8 שתי הצגות ב־9.30 ובחצות

ירושלים "בית העם" מחר מוצ"ש 3.8 ב־9.30

הצגה לילדים

"שלום צ'וצ'י"

בימוי פיליפ דיסקין

צוותא

ירושלים המלך ג'ורג' 38 כל יום שני בשעה 4.00

שירי אהבה ושלום וספורי רחוב

ערב שירי דבורה חבקין

ת"א "בת־דור" הערב 2.8 בחצות

המשרד: רח' דוד המלך 8 ת"א טל. 260092 260349

ג'וקי ארקין

מי מפחד מפנטומימה

ת"א "בת דור" הערב 2.8 ב־10.00

חולון "יד־לבנים" מחר 3.8 ב־9.00

כרטיסים: הדרן ויתר המשרדים כלל ה. בת־דור 263175

קולנוע „דרייב־אין", טלפון 477177

הצגה ראשונה ב־8:00

סרטו של וולט דיסני

„3 המאוס־קיטרים"

"The Magic of Walt Disney World"

שבוע 2

הצגה שניה ב־10.30

בכורה ארצית!

• גינה לולובריג׳ידה

• דיויד ניבן

בקומדיה האירוטית

„נשואה ומתפרפרת"

"King QUEEN and KNAVE"

הצגות חצות ב־12.30

מוצ״ש 3.8 • ברברה סטרייסנד • ג׳ורג׳ סגל "The Owl and the Pussycat"

יום א׳ 4.8, יום ב׳ 5.8 • לי ואן קליף • תומס מיליאן "The Big Gundown"

יום ב׳ 6.8, יום ד׳ 7.8, יום ה׳ 8.8 • לין רדגרייב • אלן בייטס "Georgy Girl"

בית־הצנחן

רמת־גן

מוצאי שבת 3.8.74

ריקודים והרבה בידור

בתוכנית: הזמר יזהר כהן

והבדרן אבי קינן

מוסיקה לריקודים

החל משעה 21.00

לצלילי הכוכבים הכחולים

כרטיסים להשיג בקופת בית הצנחן רמת־גן, רח׳ רוקח כניסה מדרך אבא הלל 155 (עפ״י שילוט). באולם מיזוג אויר מלא

הסינמטק הישראלי

בית־עובד השעשועים

פדריקו פליני

3.8 ב־20.00: שבתון...

4.8 בשעה 10.00 עד 23.00 מרתון של סרטים קצרים ישראליים...

ב־17.00: הרואים

ב־19.00: לה סטרדה

ב־21.00: ג׳ולייטה של הרוחות

7.8 ב־17.00: רומא

8.8 ב־18.30 וב־21.00: הליצנים

9.8 ב־14.30: לילות כביריה

8.8 ב־16.30: אביר החלומות

טל. קופה: 235865 254425

במוצ״ש 3.8.74

מועדון האקספרס

הלהקה המעולה

היצרים

עם הזמר

מתי הרפז

חברותה

לצעירים דתיים

שמחים להודיע על חידוש הפעולות

ב״ה במוצ״ש ס״ו באב 3.8. מהשעה 21.00

באולם בני ברית רח׳ קפלן 10 ת״א

בתכנית

שייקה אופיר

תמורות עם הזמר

חיים צדוק

הכניסה לסטודנטים והברים דתיים בלבד

השבוע בבתי הקולנוע

ירושלים

בשעות: 9.30 ,7.30 ,3.45 ,7.00 ,9.00

אליסון: 9.00 ...

אורגיל: 7.00, 9.30 ...

אדיסון: 9.00 ...

אורנע: שבוע 3 ...

אריה: ...

חן: שבוע 5 ...

ירושלים: ...

מיטשל: ...

סמדר: 9.00 ,6.45 ...

ציון: 10.00 ,7.30 שבוע 6 פול ניומן העוקץ

רון: שבוע 2 ...

רמלה

9.30 ,7.15 ...

לוד

...

ראשון־לציון

בשעות: 9.15 ,7.15

...

נס־ציונה

...

רחובות

בשעות: 9.45 ,7.30

...

אשדוד

בשעות: 9.30 ,7.30

...

קרית מלאכי

בשעות: 9.30 ,7.30

...

אשקלון

...

אופקים

...

נתיבות

...

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 9.30 ,7.30

...

קרית אונו

...

אור יהודה

...

חיפה

במוצאי שבת: 9.00 ,6.45

...

ארמון: שבוע 3 פול ניומן העוקץ

...

עכו

...

קרית־שמונה

...

פרדס־חנה

...

חדרה

בשעות: 9.30 ,7.30

...

נתניה

...

הרצליה

בשעות: 9.30 ,7.30

...

רעננה

...

כפר־סבא

...

פתח־תקוה

...

תל־אביב

...

★ בקולנוע „אורלי" תל־אביב ★

פסטיבל

סרטי ילדים בצבעים

כל יום סרט אחר בשעה 11 לפנה״צ

מחיר אחיד 3 ל״י

ביום ראשון החתול במגפיים

ביום שני היידי בת ההרים

ביום שלישי אי המטמון

ביום רביעי נסיך העניים

ביום חמישי בן המלך והעני

ביום ששי סינדרלה

בור ושמור

עין הוד

הערב בשעה 10

באמפיתיאטרון

מני פאר

מארח ומראיין את

דן כנר

סודות מהמסך הקטן

דליה ניר

מדריכה ראשית לשומרי משקל

✱ תצוגת אופנה מפוארת

✱ שעשועים נושאי פרסים

✱ ✱ ✱

אילנית

✱ ✱ ✱

ביקור בגלרית הכפר

✱ ✱ ✱

כרטיסים בכל הקופות בחיפה ובערב המופע בעין הוד

קצת אחרת

קולות וכלים עם שלמה גרוניך

פסנתר

שם טוב לוי

חלילים

שלמה יידוב

גיטרות

חיפה בית אבא חושי יום ו׳ 2.8 ב־9.00

תל־אביב „צוותא" מוצ״ש 3.8 ב־10.30

מועדון

בר־מינן

בהנהלת דליק

מארח בליל שבת את

ספורטאי הטורניר

האוני׳ בכדורסל

בתכנית האומנותית:

✱ הנשמות הטהורות

✱ הזמרת שלי

בשירי עמים

✱

באולם הקטן

מוזיקת ג׳ז ובלוז

✱

במוצ״ש 3.8.74

ריקודים והכרזות

באולם ממוזג אויר

✱

באודיטוריום בר־שירה:

יום ו׳:

בשעות 22.00 24.00

סרט מעולה

מוצ״ש: בשעה 21.00

סרט מעולה

בית „המלחים" מארחת

עם

מתי כספי

דרורה חבקין

מועדון התיאטרון

תל־אביב • רח׳ מנדלי 7 • טל: 230039

הרביעיה חוזרת

יעקב בר־סימנטוב, שמעון בר, גדעון זינגר, ראובן שפר

ניהול אומנותי: יוסף מילוא

ליד הפסנתר: רפי קדישזון

הצגות בכורה

הערב יום ו׳ שתי הצגות ב־9.30 ובחצות

מחר מוצאי־שבת — ב־11.00 בלילה

כרטיסים ב„יוקי" (לאן), במשרדים ובמועדון

Lee עושה אנשים יפים

תיאטרון הזמן מציג

בעלי במילואים

הצגות אחרונות

הערב באר שבע „חן" 9.00

מוצ״ש 3.8 קרית חיים „היובל" 9.15

ת־א טל. 222753

בימת צוותא מציגה

"מחכים לגודו"

הערב ב־9.15 בחיפה קולנוע „שביט"

מוצ״ש 3.8 ב־8.30 „צוותא" ת״א

יום ב׳ 5.8 ב־9.00 „צוותא" ת״א

כשרונות צעירים

אם הנך בעל כשרון למוסיקה, דרמה, שירה ופנטומימה — וגילך 16—26

כתוב אל אולפננו בצרוף דמי הרשמה 15 ל״י בהמחאת דואר ותוזמן לראיון.

לאחר המבחנים תשובץ בצוותי בידור, להקות קצב ובהצגות (בהתאם להצלחתך וכישוריך).

המבחנים חינם

הכתובת: יוסי יונה, שכון דרום 1318/5 אשקלון.

אמני ישראל ו„התיאטרון החי" מציגים

בחופשה, ממוסד סגור

מאת שמואל אמיר

יום שישי 2.8 בשעה 11 בלילה בית ציוני אמריקה

מוצ״ש 3.8 ב־8.45 וב־10.30 בערב בית־דור

המשרד: פרישמן 8 טלפון 228511 ת״א

מי מפחד ממה

אבישלום דרורי

מי מפחד מהיפנוזה?

פרופ׳ בלק

מי מפחד מטלפטיה?

ירושלים „ההאף" בתור מוצ״ש 3.8 ב־10.00

כרטיסים בקופת האוף

המשרד: רח׳ דוד המלך 8 ת״א טל. 266349 265092

סינמטק תל־אביב

טלפון 222759 267888

הערב ב־10.00

אלן ארקין, אודרי הפבורן בסרט המתח הקלאסי של כל הזמנים — בודדה באפלה

הערב ב־12.00

סטיב מקווין, קנדיס ברגן

היאנג צה הגועש

הערב ב־10.00 וב־12.00

פול ניומן בסרט המתח הפנטסטי —

הרפר

מועדון 2.2

במכניון

יום שישי 2.8.74

✱ שני סרטי קולנוע

✱ ריקודים לצלילי תקליטים

בחצות בצ׳רצ׳יל:

להקת „קצת אחרת" עם שלמה גרוניך ליד הפסנתר

תחבורה להדר והקריות בסוף הערב

במוצ״ש וביום שלישי המועדון פעל כרגיל.

הכניסה לסטודנטים ולבנות בלבד

פול ניומן

רוברט רדפורד

כוכבי „העוקץ"

קיד וקסידי

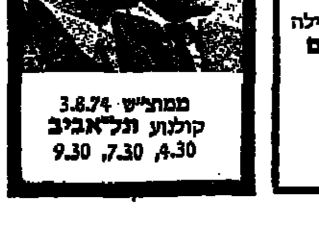

ממוצ״ש 3.8.74

קולנוע תל־אביב

9.30 ,7.30 ,4.30

סינמטק מרחף

ברחוב אלנבי 58 תל־אביב

מחר 2.8 ב־10.00 בלילה

„על כלבים שוטים ואנגלים"

בין קוקר

חלילה בחצות

„מילכוד 22"

אלן ארקין

קולנוע שרון נתניה

טל 22909

✱ סטיב מקווין

✱ דסטין הופמן

בסרט המותק

„פרפר"

9.15 — 7.00

לתושבי חולון בת־ים יפו והסביבה

הערב יום ו׳ 2.8

בחולון „רינה"

בשעה 9.30

אילנית

מארחת את

גדי יגיל

כרטיסים במשרדים ובערב ההופעה בקופת „רינה"

דעת העתונות:

„סרט טוב, מפתיע, ומשחק משובח של אלן דילון — לאה מסרי"

„ללא רגיעה"

"INDIAN SUMMER"

סיפור אהבה בין מורה לתלמידתו

שבוע 6

„גורדון" תל־אביב

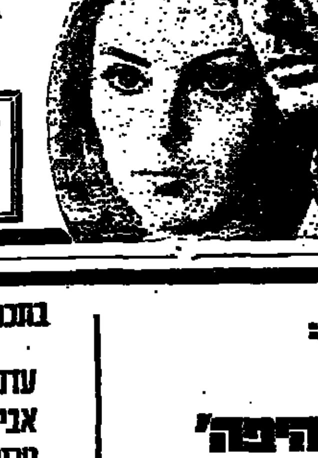

שחקני החאן מציגים

„מחכים לגודו" ...

באפנת פרוטאין 21

וטורי

Jean Pierre

בתכנית האמנותית:

עוזה לב

אבי פולדנו

טריפונס

הנער מעם קניאל

תצוגת אופנה

מנחה: מני פאר

„ליפוף" מציג:

תחרות

„נערת השיער היפה"

1974

תל אביב - היכל התרבות

מוצ״ש 3.8 ב־8.30 בערב

כרטיסים „יוקי" (לאן) ובכל משרדי הכרטיסים

صكا من الرمل

صكذا من الاهل

מודיעין

● יום ששי, י"ד באב תשל"ד ✶ 2 באוגוסט 1974 ✶ שקיעת החמה: 19.37 ✶ זריחתה מחר: 5.55

● פרק יומי: דברי הימים א, כב
● משנה יומית: מגילה, ו, ה—ו
● דף יומי: חולין, צח
● הלכה יומית: שבת, שכט—ה, טו—א
● פרשת השבוע: ואתחנן

● יום שבת, ט"ו באב תשל"ד ✶ 3 באוגוסט 1974 ✶ שקיעת החמה: 19.36 ✶ זריחתה מחר: 5.56

● פרק יומי: דברי הימים א, כג
● משנה יומית: תמיד, א, א—ב
● דף יומי: חולין, צט
● הלכה יומית: שבת, שסח, ב—ד
● פרשת השבוע: ואתחנן

בטלוויזיה
ראה "ימים ולילות" עמודים 54—55

ברדיו
ראה "ימים ולילות" עמודים 54—56

בתי-קולנוע
ראה עמוד 29 ✶ מבחר סרטי השבוע — ראה "ימים ולילות" עמוד 37

רכבת

מירושלים
● לתל-אביב — 07.52, 10.58, 12.52, 14.13
● לחיפה — 07.14, 12.12
● לבאר-שבע ודימונה — 7.52, 12.12

מתל-אביב
● לירושלים — 7.00, 10.06, 12.08, 14.00
● לחיפה — 6.40, *8.00, 8.52, 9.40, *10.44, 12.30, *13.16, 13.46, *14.50, *15.42, *16.00; במוצ"ש *21.00, 22.50
● לנהריה *8.00, *13.16
● לבאר-שבע — 6.33, 9.02, 13.00
● לדימונה 9.02, 13.00

מחיפה
● לירושלים 6.50, 11.50
● לתל-אביב *6.25, *7.10, 7.55, *8.42, *9.53, *11.30, 12.33, *13.23, 14.10, 15.00, *15.50; במוצ"ש *20.58, 22.42
● לבאר-שבע ולדימונה — 6.50
● לנהריה — 6.30, *9.08, *14.34

מנהריה
● לחיפה ולתל-אביב — 5.57, 7.47, *10.38
● לירושלים, לבאר-שבע ולדימונה — 5.57

מדימונה
● לתל-אביב ולירושלים — 6.18, 12.47
● לחיפה — 6.18

מבאר-שבע
● לירושלים 6.47, 13.17
● לת"א 6.47, 9.28, 13.17
● לחיפה 16.18

* רכבת מהירה.

מטוסים

● נחיתות: אל על 002 מניו־יורק 10.20; אל על 584 מאיסטנבול 11.30; אליטליה 738 מרומא 13.25; אולימפיק 301 מאתונה 13.50; אל על 964 מפאריס 14.20; ט.וו.אי. 800 מניו־יורק ופאריס 14.40; אל על 163 מטהראן 14.50; ט.וו.אי. 810 מבומביי, 16.30; ... 362 מבוינה 16.40; אל על 358 מבראסל 16.50; אל על 464 מרומא 17.10; אל על 348 מציריך 17.20; ט.וו.אי. 840 מסאן פראנציסקו, ניו־יורק, רומא ואתונה 18.00; אל על 858 מניו יורק ואמסטרדם 18.15; אל על 410 מאתונה 18.25; אל על 256 מלונדון 19.25; אל על 466 מציריך ופאריס 19.40; ... 336 מציריך ווינה 20.25; בריטיש איירווייס 484 מלונדון; איירפראנס 130 מפאריס וניצה 22.50.

● המראות: בריטיש איירווייס 483 ללונדון 10.25; אל על 465 לפאריס ולונדון 11.30; אל על 409 לאתונה 13.50; אליטליה 739 לרומא 14.10; אולימפיק 302 לאתונה 14.35; ט.וו.אי. 810 לבומביי ובאנגקוק 17.40.

מבקרי נחיתות מטוסים בנמל תעופה בן־גוריון מוקפים 24 שעות ביממה בטלפון 03-814656, פרטים נוספים ניתן לקבל בלשכת המודיעין של נמל התעופה, טלפון 03-971461/2/3. מידע בהקשר לטיסות אל על בטלפון 971333.

מספר הטלפון כדי לוודא מועדי המראת מטוסים ונחיתתם — 03-614656

עזרה

משטרה
ירושלים, תל-אביב, חיפה, רמת-גן, בני-ברק, חולון, פתח-תקוה, הרצליה, אשדוד, אשקלון, באר-שבע, נהריה, נתניה, צפת — 100; אילת 2444; חדרה — 22444; טבריה — 20444; קרית-שמונה — 40444.

מכבי אש
ירושלים, ת"א, חיפה, פ"ת, הרצליה, אשדוד, אשקלון, רחובות — 102; רמת-גן — 742222; בני-ברק — 781133; גבעתיים — 723333; ראשל"צ — 942223; חולון — 842112; אילת — 2223; באר-שבע — 2222; חדרה ונתניה — 22222; טבריה — 20222; נהריה — 922222; צפת — 5522; קרית-שמונה 40133.

מגן דוד אדום
ירושלים, תל-אביב, חיפה — 101; אילת — 2102; רמת-גן, בני-ברק גבעתיים — 781111; חולון — 843133; הרצליה — 981333; נתניה — 23333; רחובות — 951333; ראשון לציון — 942333; אשדוד — 22222; אשקלון ובאר-שבע — 3333; חדרה — 22333; פתח-תקוה — 912333; צפת — 54333.

עזרה ראשונה נפשית 02-69911.

רופאים

תל-אביב והמרכז
ד"ר הראבן, אמשטרדם 6, טל' 443281.
מד"א טל' 614333, שירות אמבולנסים ובמקרים דחופים, טל' 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.

עזרה ראשונה לטיפול בשיניים
במרפאה ההסתדרות ברח' שינקין 31 ת"א, טל' 288098. בערבי שבת 17.00 אחה"צ — 21.00. בשבת 09.00—13.00 לפנה"צ.

קופ"ח "מכבי"
תל-אביב — שישי (מ־14.00 אחה"צ עד 07.00 בבוקר למחרת) מד"א טל' 101.
שבת: (מ־07.00 עד 20.00 בערב) ד"ר ואטס, אלנבי 50, טל' 53888; גב' ד"ר קנטרוק (ילדים), אלקחונוב 47, טל' 236256. מ־13.00 אחה"צ עד 07.00 בבוקר — מד"א טלפון 101.
רמת-גן — שישי: (מ־14.00 עד 19.00); ד"ר בספרד (כללי), רח' השומרת 12, טל' 723537; ד"ר גרינבר (ילדים), רח' עוזיאל 93, טל' 741652. מ־19.00 עד 07.00 בבוקר — רופא תורן במד"א, רח' הגלגל 42, טל' 781111.
שבת: (מ־07.00 עד 20.00 בערב), ד"ר בר (ילדים), רח' דוד 8, טל' 730414; ד"ר גולדשטיין (כללי), רמת־חן, שלם 18, טל' 762988. מ־20.00 עד 07.00 ביום א' — רופא תורן במד"א רח' הגלגל 42, טל' 781111.
ערד: מ.ד.א. טל' 057-97222.
פתח-תקוה: טל' 912333.
בת-ים: טל' 863333.
לוד: טל' 962133. מ־9.00 ביום ו' עד 06.00 בבוקר יום שבת, ומ־19.00 בשבת עד 06.00 בבוקר יום א'.
נהריה: טל' 4—2333.
אשדוד: טל' 22222.
חולון: טל' 843133.

קופ"ח "מרכזית"
תל-אביב: מד"א, טל' 101.
גוש-דן: מד"א: טל' 781111.
בת-ים: מד"א, טל' 863333.
חולון: מד"א, טל' 843133.

ירושלים והדרום
קופ"ח "מכבי"
שירות לילה
מד"א, טל' 523133, שירות אמבולנסים ומקרים דחופים, טל' 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.
קופ"ח "מרכזית"
שירות רפואי לילה מ־8 בערב עד 7 בבוקר, מד"א, טלפון 523133.

חיפה והצפון
רופא תורן כללי (ילדים), טל' 254530; ד"ר פרידמן (כללי ילדים), רח' הלל 43, טל' 524922; מד"א: טל' 101, מ־9 בערב עד 7 בבוקר.
קופ"ח "אבה"
רופא תורן כללי וילדים — טלפון 254530.
קופ"ח "מרכזית"
נצרת: ד"ר עמאללה, טלפון 54096.
קריות: מקסי ביאליק, טלפון 711515, 713232.

קופ"ח "מכבי"
חיפה: תורנות לילה: מד"א, טל' 101, מ־20.00 עד 07.00. שבת: (מ־13.00 עד 07.00 בבוקר יום א') מד"א טל' 101.

בתי-חולים תורניים

ירושלים:
שישי: הדסה (כירורגית מח, א.א.ג., ילדים); ביקור חולים (פנימית, נשים); שערי צדק (עינים, כירורגית).
שבת: שערי צדק (ילדים, נשים, כירורגית, עינים); הדסה (כירורגית מח, א.א.ג.).
תל-אביב:
שישי: הדסה (פנימית).
שבת: איכילוב (פנימית).
חיפה:
שישי: רמב"ם (כירורגית, תאונות, פנימית, ילדים, עינים, א.א.ג., נוירוכירורגיה, מחלות נפש, כירורגיה פה ולסת); רוטשילד (נשים).
שבת: רמב"ם.

בתי-מרקחת

ירושלים:
שישי: רימלט, האר"י 12, 33676.
שבת: בהיס, שטראוס 10, 222911.
מוצ"ש: אופלטה, יפו 110, 224021.
תל-אביב:
שישי: בבלי, רח' דיזנגוף 174, טל' 222386; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; יאני, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.
שבת: גרינברג, רח' המלך ג'ורג' 46, 236208; תרופה, רח' דיזנגוף 217, טל' 223488; יאני, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.
מוצ"ש: הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 72, טל' 286740; צפון, רח' יהודה המכבי 33, טל' 449995.
חיפה:
שישי: בלפור, רח' מסדה 1, טל' 663289.
שבת: בלפור, רח' מסדה 1, טל' 663289.
רמת-גן ובני-ברק:
שישי: אסותא, רח' ז'בוטינסקי 41, טל' 731874.
שבת: עמית, רח' מודיעין 130, טל' 722954.
חולון ובת-ים:
שישי: אסותא, רח' סוקולוב 4, חולון; גני בת-ים, רח' הנביאים 3, בת-ים.
שבת: עזרא, רח' בלפור 135, בת-ים; בריאות, רחוב קראוזה 46, חולון.
באר-שבע:
שישי: אביב, שכון ג'.
נתניה:
שישי: מרכז, רח' הרצל 36, טל' 22739.
שבת: תרופה, רח' הרצל 2, טל' 28656.
הרצליה:
שישי ושבת: ככר ריבלין, רח' ויצמן 142, טל' 938014.

"דרגסטור"
הכל־בו למתנות ופרפומריה

✶ מתנות ✶ פרפומריה ✶ תכשיטים
✶ מציתים ✶ מקטרות ✶ צרכי עישון
✶ מצלמות ✶ סרטי צילום

לכל הפתעה - מתנה
וכל מתנה - הפתעה
בקרו! תקנו! תהנו!
ב"דרגסטור"
ככר המדינה 38 תל-אביב

האגודה למען החייל בתל-אביב

מזמינה אותך
ל"ערב־בינגו"
שיתקיים במלון ה"קאונטרי־קלאב", דרך חיפה, במוצאי־שבת, 3.9.1974, בשעה 8.30 בערב.

בואו לשחק "בינגו"
המשחק המלהיב והמרתק לכל המשפחה!

השתתפות במשחקי "בינגו" מאפשרת זכיה בפרסים יקרי־ערך!
15.— ל"י דמי־כניסה מקנים השתתפות ב־10 משחקים ראשונים ובכיבוד קל.
כל ההכנסות קודש לפעולות למען חיילנו.

כלה!!!
מבצע מיוחד עבורך
שמלת חופה מפוארת תוצרת חוץ, תסרוקת, קוסמטיקה־איפור, מניקור, פדיקור וארוחה, הכל
ב־500 ל"י בלבד
אצל "ברוריה"
הסלון בעל המוניטין
פתוח מ־9—18.30
תל-אביב, רח' אלנבי 13, טלפון 57993

מהדורות חדשות בעם עובד

ספרות יפה

הכל זורם — ואסילי גרוסמן
מהדורה שניה — 6.— ל"י

כל החלב והדבש — נתן זך
מהדורה רביעית — 13.— ל"י

תפארת — ולדימיר נבוקוב
מהדורה שניה — 6.— ל"י

מאה שנים של בדידות — גבריאל גרסיה מרקס
מהדורה חמישית — 10.— ל"י

ענוג הוא הלילה — סקוט פיצג'רלד
מהדורה שניה — 7.50 ל"י

ספרי עיון

האדם המורד — אלבר קאמי
מהדורה שלישית — 8.— ל"י

הגות במקרא — לזכרו של ישי רון
מהדורה שניה — 14.— ל"י

זאת ירושלים — ד"ר מנשה הראל
מהדורה רביעית — 22.— ל"י

אני והשימפנזים — ג'יין ון לאויק גודול
מהדורה שלישית — 9.— ל"י

הלם העתיד — אלבין טופלר
מהדורה חמישית — 15.— ל"י

השליח — רות בונדי
מהדורה שלישית — 13.— ל"י

בהזמנות נא לפנות
להוצאת עם עובד
רח' מזא"ה 22, ת"א, טל' 611526

האמרגן מ. זילברמן מציג
בחסותו האדיבה של מר יון קובאץ' שגריר ר.ס. רומניה בישרא(ל)

אנסמבל פולקלורי רומני ייצו(...)
"ד"ש מרומניה היפ(ה)"
בצליל ובזמר

עם הוירטואוז העולמי
ראדו סמיון ולהקתו
בלהקה משתתפים זמרים ונגנים סולנים ידועי שם:
מריה פטרדו ● מריה בראדו ● פולינה מנואילה ● אמיל ג(...) ● סטפן לורסקו ● אאורליוניצה ● יון לטשנו ● יון (...) ● דימיטרו ויסאן

מופע הבכורה:
"היכל התרבות" 20.8.74, יום ג' שעה 20.30
כרטיסים:
"עתיד" הוליל 5 (תחנה מרכזית) טל: 31688 ת"א ובי(...) משרדי הכרט(יסים)

נערה!
אם רצונך ללמוד מקצוע מועיל, ולגור במשך 19 חודש בירוש(לים או בתל-אביב)
אם את בת 17 ומעלה, בעלת השכלה של 10 שנות לימוד לפ(חות)
אוהבת ילדים ומעוניינת לרכוש מקצוע מעניין ומשתלם ל(...)
הרשמי לקורס המטפלות
בבית התינוקות ויצו ירושלים או תל-אביב
המתחיל בחודש ספטמבר 1974
במשך תקופת הלימודים מובטחים לך דיור חינם, כלכל, דמי(...) ובגדי עבודה.
בדבר פרטים והרשמה נא לפנות:
1) ירושלים, רח' החלוץ 47, בית־הכרם, בית התינוקות טלפון 02-531252.
2) תל-אביב, שדרות דוד המלך 40, המוסד לטיפול באם ובילד טלפון 03-252402/3/4.
הקדימי והרש(מי)

משרד החינוך והתרבות
מחוז הצפון
בית הממשלה בנצרת
מודיע על:
ימי קבלת קהל וראיון מורים בלשכ(ה)
בחודש אוגוסט:
בימי א' בשבוע — ראיון גננות
בימי ב' בשבוע — ראיון מורים בחנוך ממלכתי, ממלכתי ומקצועי
בימי ד' בשבוע — קבלת קהל
בימי ה' בשבוע — ראיון מורים בחינוך ממלכתי דתי

עיריית חיפ(ה)
האגף לתרבות, נוער, חברה ו(...)
המחלקה לתרבות
שחרית לשבת — ט"ו באב, 3.8.74
בשעה 11.00 לפנה"צ
נושא על כס המשפט
(פרשת ווטרגייט)
במרכז לתרבות ע"ש (...) רח' פבזנר 54
העיתונאי אלי אייל, "מעריב"
✶
במרכז לתרבות ע"ש ר(...) התיאטרון הקטן מ(...) כרמל
ד"ר אופירה סל(...) מרצה באוניברסיטת (...)
הציבור מוזמן — נא (...)

למכירה
מגדל למלט
25 טון
במצב מצוין
משק צבי מרקס, מושב אורות ליד קרית מלאכי.

למכירה פרדס
20 דונם
(הזדמנות) במרכז הארץ
להתקשר 720686
בערב 18.00—21.00

משור סרט לחיתוך ברזל ואלומיניום
במחיר הזדמנותי

לפנות: טכנורן
סלמה 99, ת"א

קרית התעשיה ע"ש י. מ. מל(...) - יהוד
מציעה למכירה
במרכז איזור התעשיה ביהו(ד)
מבנים
לתעשיה ומלאכ(ה)
בכל הגדלים
בקומות מרתף, קרקע וקומות עליונ(ות)
כניסה — נובמבר 1974
הבקמה בנוחה וכדאית
פרטים: "מבואה נוף" בע"מ, רח' גורדון 7, פ(תח) תקוה, טלפון 903882, בין השעות (...)00—16.00

מכירת סוף העונה
ז'קטים לגבר, חליפות לאשה
מצמר וז'מש
שמלות, סוודרים, כותנות, חולצות
גם מידות גדולות
הנחה 20 - 30%
דוקרס ביהוד לסריגים ושמלות
ת"א: שד' רוטשילד 75, שעות 8.00—17.30
לוד: ע"י טלרד שעות 8.00—16.00 פרט ליום ששי

להברה דרוש
גנרטור K.V.A. 120-150
משומש במצב טוב מאד
המעוניינים למכור יפנו בטלפון 446156

נילי פיקובסקי   יוסף אשכנזי
נשואים
וושינגטון, ארה"ב   21.7.74

מעון הורים שלות־ים
שמחים להודיע על פתיחה בקרוב
בית מרגוע להחלמה ושיקום
ע"י צוות עובדים רפואי מומלץ
✶ השגחה וטיפול נאות לקשישים
✶ אוירה ביתית חמה
✶ טיפול פיזיותרפי וריפוי בעיסוק (בהתאם לצורך)
✶ חדרים עם שירותים צמודים
✶ מטבח כשר ודיאטטי
מספר מקומות מוגבל
פרטים טלפון: 03-861818 בשעות אחה"צ.

לימודים
רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • • חינוך על־יסודי · בי״ס לאקסטרנים · בגרות • • •

משרד העבודה / משרד החינוך · המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית · אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

המכללה הטכנולוגית
באר־שבע
מודיעה על
המשך ההרשמה לשנה״ל תשל״ה
במגמות

הנדסאות יום/ערב
מכונות · כימיה
חומרים · בנין
מחשבים · אלקטרוניקה
חשמל · ביו־הנדסה (אלקט׳ רפואית)

טכנאות יום/ערב
מכונות · חשמל
כימיה · מכשור ובקרה
אלקטרוניקה · תעשיה ומנהל

קדם הנדסאות - יום וערב
מדריכים מוסמכים - יום וערב
מורים טכניים - ערב בלבד
מורים הנדסאים - ערב בלבד

★ **תנאי קבלה**

הנדסאים וטכנאים
א. לכגמות אלקטרוניקה, כימיה, מתקבלים בוגרי/ות י״ב תיכון לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית או בוגרי/ות בתי־ספר מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית) בעלי תעודת גמר ממשלתית.
ב. לכגמות מכונות וחומרים, מתקבלים בוגרי/ות בתי־ספר מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית). בוגרי תיכון יקבלו הכשרה מעשית תוך כדי הלימודים.

הכנה להנדסאות וטכנאות
מתקבלים בוגרי/ות י״א כתות, או תלת־שנתי מקצועי בעלי תעודת גמר ממשלתית.

מדריכים מוסמכים
בוגרי/ות תלת שנתי מקצועי בעלי ותק של 3 שנים במעשית.
בוגרי/ות 4 שנתי מקצועי בעלי ותק של שנתיים במעשית.

מורים טכניים
מדריכים מוסמכים בוגרי 12 שנות לימוד או טכנאים מוסמכים.

מורים הנדסאים
הנדסאים בלבד.

★ **משך הלימודים**
הנדסאות 4—5 סמסטרים בלימודי יום, 8—9 סמסטרים לימודי ערב.
טכנאות 3—4 סמסטרים לימודי יום, 5—6 סמסטרים לימודי ערב.
הכנה להנדסאות — קורס חד שנתי, 3 סמסטרים.
מדריכים מוסמכים — לימודי יום — שנה אחת, לימודי ערב — שנתיים.
מורים טכנים — לימודי ערב — שנה אחת.
מורים הנדסאים — לימודי ערב — שנה אחת.

★ **פרסי לימוד והלוואות**
א. במכללה קיימת קרן לפרסי לימוד ע״ש הנדבן יוסף רבינוביץ ז״ל.
ב. בלימודי יום ינתנו הלוואות בתנאים טובים כמקובל במכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.

★ **חיילים משוחררים**
חיילים משוחררים ששרתו בפעל 75 יום מאוקטובר 73 עד ספטמבר 74 פטורים מתשלום דמי הרשמה ושכ״ל ימוד לשנה אחת.

★ **פרטים והרשמה**
המכללה הטכנולוגית, רח׳ בזל 71, באר־שבע, טלפון 79132, ת.ד. 45 בימים א׳—ה׳ בין השעות 8.00—13.00 ובין השעות 17.00—20.00. ביום ו׳ אין קבלת קהל.

ת.ד. 45, רח׳ בזל 71, טלפון 79132, באר־שבע

למד שרטוט ועיצוב
טול על עצמך משימה חשובה ומעניינת!

התיצב, סמוך לרזי התכנון, שאב הנאה מקסם הביצוע, למד להפיק את מלוא התועלת מן העפרון לרשותך מגוון של קורסים:
✶ שרטוט מכונות
✶ שרטוט בנין
✶ יסודות לעצוב פנים
✶ נושאים נבחרים בגרפיקה

לחייל מילואים משוחרר עפ״י החוק — לימודי חינם

פנה לאחד מסניפינו בארץ:
ת״א — רח׳ בוגרשוב 66, טל. 225690; 225795. שד׳ דוד המלך 39, טל. 267436, 264193
חיפה — רח׳ הנביאים 20, טל. 666182, 664671
באר־שבע — רח׳ הפלמ״ח 47, טל. 77781
ירושלים — רח׳ יפו 68 (בית סולכור) טל. 226455
להזמנת קורסים ע״י מפעלים ומוסדות, נא לפנות למשרדנו הראשי בת״א, כל יום בין השעות 8־19.

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

מועצת הפועלות של ההסתדרות הכללית

בוגרת י״א, י״ב.
חיל האויר קורא לך!
ללמוד מקצוע מעניין ומבוקש:
עובדת מעבדה תעופתית

הרשמי לקורס קדם צבאי של מועצת הפועלות בשיתוף עם משרד העבודה במרכז להכשרה מקצועית יפו, שד׳ ירושלים 46, טלפון: 823529.

דחיית גיוס תינתן למתקבלות לקורס, לאחר השרות הצבאי מובטחת העסקה במקצוע.

למד כתיבה במכונה תוך 12 שעות בלבד!
קורסים בעברית ובאנגלית מתחילים כל יום!

השיטה האורקולית הבינלאומית היחידה בארץ.
בשמוש צה״ל. ומשרדי ממשלה.
סייט אנד סאונד
תל־אביב: אלנבי 98, טל׳: 624281
ירושלים: המלך ג׳ורג׳ 5.

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בבי״ס למסחר „רימון" ת״א, רח׳ דיזנגוף 85, טל. 281985
שיטה עיוורת · פיקוח ממשלתי

האם אתה מתעניין בגראפיקה? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגראפיקה בביתך בזמנך הפנוי? סטודיו ... בשיתוף הלומדים האמריקאים להשכלה בכתב יבחנו בביתך את כשרונך והתאמתך למקצוע הגראפיקה!

לכבוד
„המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב",
ת.ד. 28124 תל־אביב, למס׳ 77
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן האמנות כשרון למקצוע הגראפיקה.
שם .... (1)
כתובת .... טל. ....

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

למדי מקצוע ב - 3 חדשים
במקום מגוריך - בכל הארץ
נקבנות בשיטת IBM

מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרי טוב יותר. לאחר שנבשירך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס כתבניות חינם למעוניינות
• תעודת הסמכה •

פרטים והרשמה במשרדי
„המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 לפנה״צ 4 - 8 אחה״צ

תל־אביב רח׳ סלומון 7 · רמת־גן רח׳ ז׳בוטינסקי 61 · חיפה רח׳ ביאליק 17 · חולון רח׳ סוקולוב 46 · פתח־תקוה רח׳ ההגנה 17 · ירושלים רח׳ אגריפס 8 · נתניה רח׳ יעקב 3 · רמלה רח׳ הרצל 5 · באר שבע רח׳ החלוץ 86

למד בביתך!
בחר לך נושא לעסוק בו בכל שעה שתרצה
✶ אלקטרוניקה
✶ חשמלאי מוסמך
✶ שרטוט
בתנאי תשלום מיוחדים.
✶ טלוויזיה (למהנדסים, הנדסאים, טכנאי אלקטרוניקה)
✶ הנהלת חשבונות
נערוך מפגשים כתיים בצורה משולבת.

לחייל מילואים משוחרר עפ״י החוק — לימודי חנם

פרטים והרשמה
תל־אביב, רחוב בוגרשוב 66, טל׳ 225690 ; 225795 ; 267436 ; 264193
והמשרד כל יום בין השעות 08.00—19.00
ביום ו׳ עד השעה 13.00.

משרד העבודה · המכון להשתלמות מקצועית משולבת · אורט ישראל

המכללה המדרשה למינהל — מיסודה של הסתדרות הפקידים

נמשכת ההרשמה למכללה למינהל
לשנת הלימודים תשל״ה

לימודי־ערב אקדמיים
בחוגים:
● מינהל ציבורי
● מינהל עסקים
● ראיית-חשבון

מכינות בהנהלת־חשבונות לחוג לראיית חשבון תיפתחנה בספטמבר בתל־אביב, בירושלים ובבאר־שבע.

לפטור משכר־לימוד זכאים תלמידים, לפי חוק החיילים המשוחררים.

קרן־המילגות ע״ש שושנה אמיר מעניקה מילגות לתלמידי השלוחה בירושלים.

פרטים והרשמה בשלוחות המכללה:
ירושלים — בית־הפקיד, מסריק 10, טל׳ 02-66380
תל־אביב — המכללה למינהל, אלנבי 113, טל׳ 03-624462
חיפה — בית־הפקיד, מאיר 44-46, טל׳ 04-524103
באר־שבע — המכללה למינהל, השלום 18, טל׳ 057-78706

חייל מילואים
בשירות או משוחרר
נצל את זכותך ללימוד חינם

אנו מציעים לך את הזכות ללימוד חינם, המוענקת לך על ידי הממשלה, ללימוד מקצוע או להשלמת בחינות הבגרות.

אם עדיין לא השתחררת, תאפשר לך שיטת הלימוד שלנו בכתב, ללמוד במקום שירותך ולהמשיך לאחר מכן בביתך, לפי הקצב והיכולת האישיים שלך.

לבחירתך הקורסים הבאים:
✶ בגרות ✶ תכנות י.ב.מ.
✶ מוקדמות ✶ פרסום ויחסי צבור
✶ גרפיקה ✶ רדיו אלקטרוניקה
✶ עיצוב פנים

גזור התלוש המצורף, הדבק ע״ג גלוית דואר או שלח במעטפה סגורה.

לכבוד
המכונים האמריקאיים ת.ד. 28124 ת״א
עבור „חייל מילואים או משוחרר"
מעונין בקורס: ....
שם .... גיל ....
כתובת .... משרת/משוחרר

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

ההסתדרות הכללית של העובדים בא״י / המרכז לתרבות ולחינוך
קשב
מכון ישראלי להשכלה בכתב

השכלה בכתב חינם לחיילים בשרות מילואים

בסיוע משרד החינוך והתרבות / המחלקה לחינוך מבוגרים ומשרד העבודה / האגף להכשרה ולהשכלה מקצועית — מאפשר לך מישל״ב בתקופת שרותך במילואים ללמוד בכל המחלקות:

1. הכנה לבחינות בגרות ומוקדמות
2. שפות: עברית, אנגלית וצרפתית
3. לימודים טכניים / הנדסיים
4. אוניברסיטה לעם
5. פקידות והנה״ש — כל הסוגים

לקבלת אינפורמציה ותכנית לימודים יש לפנות כדלקמן:
1. קצין חינוך ראשי / ענף השכלה / צה״ל.
2. קציני חינוך ביחידות.
3. מישל״ב, תל־אביב, ויצמן 53, ת״ד 373.

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללימוד השפה העברית
תרבות ישראל וידע הארץ

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

ערבית מדוברת למתחילים - 3 שבועות
פתיחה: (מחזור 14): **4.8.74**
✶ שיטות הוראה אינטנסיביות לפי שיטות האולפן
✶ כתות קטנות ✶ פעולות חברה ותרבות בהווי ערבי.
הקורסים מתקיימים בתנאי פנימיה צנועים.
תושבים קבועים של נתניה מתקבלים כתלמידים אקסטרנים.

ללומדי הקורס תהיה הזדמנות לשוחח בערבית מדוברת עם ערבים הלומדים עברית בקורס מקביל

פרטים והרשמה: אולפן עקיבא, חבצלת השרון, טלפון 053-24506.

صكنا من الاجل

ספרות מעריב

דע את יהדותך

אמת בלב

האמרת מחירים * אגירה * שמועות בהלה * ספסרות * אריזות מפוארות * תיווך מיותר

ר ב ספרא, אמורא, מחכמי בבל שעלה לארץ והתגורר בקיסרי, העמיד אחד מחפציו למכירה, והזדמן לו קונה כשעה שהיה קורא „קריאת שמע". אמר לו הקונה: תן לי החפץ בכך וכך דמים, ולא השיב לו המוכר, משום שאסור להפסיק בקריאת שמע. היה הקונה סבור שאינו מתרצה למכור באותו מחיר, והוסיף לרב ספרא מחיר גבוה יותר. לאחר שסיים לקרוא את שמע, אמר לקונה: החפץ מכור לך במחיר שנקבע לראשונה, משום שבמחיר זה כבר הסכמתי בלבי למכור לך.

התנהגותו של רב ספרא שימשה מופת לא רק למסחר הוגן, אלא גם למיצוי כלא של הפסוק בספר תהלים ט"ו: ה', מי יגור באהלך... הולך תמים ופועל צדק, ודובר אמת בלבבו...

במסחר ההוגן והישר ראו חכמינו את אחד מיסודות היהדות. במסכת שבת (ל"א) נאמר כי בסדרת השאלות שנחקר האדם בבואו לעולם הבא, בעמדו לפני כס המשפט, השאלה הראשונה הנשאלת היא: — נשאת ונתת באמונה?

אמנם, כבר בתורה מוצאים אנו שורה של מצוות ואיסורים הנוגעים לכללי מסחר הוגן. בספר „ויקרא" נאמר: „וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך, אל תונו איש את אחיו... ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך, כי אני ה' אלוקיכם".

בפרק י"ט, נאמר בענין מידות ומשקלות מסחריות: „לא תעשו עול במשפט, במידה במשקל ובמשורה. מאזני צדק, אבני צדק, איפת צדק והין צדק יהיה לכם..." בספר דברים (כ"ה) אנו מוצאים ביטוי נוסף לאותו איסור: „לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן, גדולה וקטנה. לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה, גדולה וקטנה. אבן שלמה וצדק יהיה לך, למען יאריכון ימיך על האדמה אשר ה' אלוקיך נותן לך, כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה, כל עושה עול..."

מצוות רבות אחרות בתורה, גם הן נוגעות במישרין או בעקיפין בחוקי המסחר ההוגן. גם בספרי הנביאים אנו שומעים תוכחות מוסר על עיוות חוקי המסחר. על רקע זה נשמעת גם נבואתו של הנביא עמוס (פרק ח'): „שמעו זאת השואפים אביון ולשבית עניי ארץ. לאמור: מתי יעבור החודש ונשבירה שבר, והשבת ונפתחה בר, להקטין איפה ולהגדיל שקל, ולעוות מאזני מרמה. לקנות בכסף דלים, ואביון בעבור נעלים, ומפל בר נשביר. נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם — — —.

את זעקת הנביא הגנו חכמינו ל־מתובבים של „אוצרי פירות (אוגרים לצורך הפקעת מחיר), ומלווי ברבית, ומקטיני איפה, ומפקיעי שערים" (בבא בתרא צ'). גם את הכתוב בספר תהלים (י'): „יארוב במסתר, כאריה בסכה, יארוב לחטוף עני..." עבור חדרש רשע, ורע הדרוש רשעו בל תמצאי ראו חכמינו כאמור נגד מפקיעי שערים, שפגיעתם העיקרית היא בעניים. (מגילה י"ז, וברש"י שם: וכי הלסטים אורב את העני, והלא את העשיר הוא אורב? אלא במפקיעי שערים הכתוב מדבר, שרוב דע־תם לעניים הוא!...).

*

ד אגת התורה לכללי המסחר ההו־גן, העסיקה רבות את חכמי ה־תלמוד ואת כל חכמי ישראל בכל הדורות. הספרות התלמודית, ספרי הראשונים והאחרונים, כולם מקדישים פרקים נרחבים לסוגיה זו לכל ענ־פיה. בכולם בולטת הדרה והאמונות לאיסורי התורה ולדרשתי לאלו המפור־שים ולאלו המשתמעים מהם, מתוך שאיפה להגשים במלואו את הכתוב בספר ויקרא כ"ה: וחי אחיך עמך...

אם במשמעות הפסוקים שציטטנו מהתורה, בולטת המגמה למנוע מעשי אונאה מלוים ברמאות, אנו מוצאים בהלכות, ובתקנות שתקנו חכמינו, צווים וכללים הנוגעים להגינות המס־חר, גם בתחומים שאינם קשורים ב־מעשי רמאות (לפחות גלויה). במיו־חד ההלכות העוסקות בדרכים לקבוע מחיר סביר והוגן לסחורה, במחיר ש־יאפשר להיות — — —.

לא נעסוק הפעם בספרות הענפה הנוגעת למעשים ואיסורים שיש בהם רמאות (כולל שקרים מסחריים גלויים כיפוי מצרך לצורך מכירתו, או ער־בוב סחורה רעה בטובה והסתרתה, או תיאור כוזב של מצרך וכו'). נעקוב אחר התקנות, הדיונים המעמיקים וה־מאמצים לשכירות השער ומחיר ה־סחורה הנמכרת בשוק.

*

ע ל מנת למנוע האמרתם של מחי־רי המצרכים החיוניים הוטל איסור חמור לאגור מצרכים אלו: אין אוצ־רין פירות, דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות, שמנים, וסלתות (כלו־מר יין, שמן וסולת, והוא הדין ל־מצרכי יסוד אחרים). אבל תבלין, כמון, ופלפלין מותר (בבא בתרא צ').

באיסור זה יש הרחבות וסייגים שו־נים, והמפרשים דנים בהם ארוכות. איסור זה של אגירה, מוגבל רק באג־רת מצרכים על ידי קנייתם בשוק, אבל מצרכים מתוצרת עצמית מותר לו לאגרם (זולת בשנת בצורת, שאז אסור לו לאגור בכלל, רק לצורך ביתו). גם הלכה זו מתפשטת לפרטי פרטים, שלא נוכל לדון בהם במס־גרת זו.

בנושא האגירה אנו מוצאים גם שאלה מעניינת: האם מותר לאגור סחורה כדי למכרה מאוחר יותר, לכ־שיעלה השער. — בשער זול־ בתלמוד מסופר על האמורא שמואל (בבא בת־רא, שם) שנהג לאגור סחורה כדי למוכרה אחר־כך בשער זול, ולהוזיל בכך את השער, ואילו אביו לא היה אוגר ומוכר בשעת הזול כשער הזול. שבחו חכמים את האב ולא את הבן, משום שהאגירה עצמה גורמת להת־ייקרות השער, ומשהוקר השער שוב אינו יורד בקל, אפילו אם יש בישהו המוכר במחיר זול יותר.

על מנת לשמור על רמת מחי־רים סבירה אסור גם לייצא לחוץ לארץ (ולדעת אחדים גם בארץ ממחוז למחוז) מצרכים חיוניים, זולתי אם הם מצויים בשפע. נאמר על סוחר להמנע ממכירת סחורתו כדי להרוויח מעליית המחירים. בספרו של רב האי גאון, „המקח והממכר" שער ס', מובא גם איסור להפיץ ולפרסם שמועות בהלה העלולות לגרום להתייקרות המחירים.

מסיבה זו אנו מוצאים הלכות ב־תחום אחר לגמרי: „אין גוזרין תע־נית על הציבור בתחילה בחמישי בשבת, אלא בשני וחמישי, שלא להפ־קיע השערים" (תענית ט"ו, וברמב"ם ובשו"ע). לדעת המפרשים, הטעם הוא שאם יקבעו תענית ליום חמישי יאל־צו לקנות מזון רב בבת אחת, לארו־חת סיום התענית, ולארוחות השבת והדבר זה יגרום להפקעת המחירים.

*

ב נושא אחר הנוגע באותה סוגיא הוא שאלת הפיקוח על המחירים. האם מותר וצריך לקבוע פיקוח בענ־רת שוחרים או מבונים — על המחי־רים, או אולי להניח להתחרות חפ־שית בין הסוחרים? בשאלה זו נחל־קו כבר תנאים ואמוראים ונותנו טע־מים לכאן ולכאן. בין הטעמים להג־בלת התחרות החפשית נאמר גם ש־עלולה להתפתח מגמת רמאות בעק־בות התחרות (המוכר ביוקר עלול להסות בעשיי באמצעות שונות כגון: לומר שהתכולה של מידותיו ומשקלו־תיו גדולה יותר, או שישים את הסחורה היפה בלמעלה ויצניע את הרעה תחתית, מה שאין כן אם ה־מחיר הוא אחיד ובפיקוח. רשב"ם, בבא בתרא פ"ט). להלכה נפסק שיש אכבם לקיים פיקוח על המחירים ו־קביעת שער.

שאלה הלכה נדונה גם היא בתל־מוד, האם מותר לסוחר אחד להוזיל את מחירי מוצריו (כדי למשוך קו־נים, כמובן)? שאלה זו קשורה גם בשאלה אחרת: האם מותר לחנווני לחלק פרסי עידוד לילדים, כדי שיר־גלו לבוא לחנותו? (כפי הנראה, באותה תקופה, לא נתפתו המבוגרים לאמצעי „מסחרי" זה).

הבעיות הללו נוגעות כבר, לכאורה, באיסורי אונאה וגניבת דעת (שימוש באמצעים פסיכולוגיים לצרכים מסח־ריים וכו'), אולם להלכה נפסק ש־דבר זה מותר בסייגים שונים. בקשר לשכירות רמת המחירים, מסכם בעל „ערוך השולחן" (חושן־משפט, רכ"ח י"ד): „אמנם נראה לי דזהו, רק בתבואה, מפני שעל ידי זה שימכור בזול, גם האחרים ימכרו בזול, ומתוך זה ימכרו בעלי האוצרות (ההוקלאים) בזול... אבל לולי׳ בכל סחורה — אסור גמור הוא ומתוך כך מקלקל דרך המסחר, ומאבדין מעות אחרים... ואינו מותר לעשות רק דבר, שגם האחר יכול לעשות כן... (כלומר, גם התחרות מסחרית חפשית, חייבת להיות הוגנת, ונוקטת באמצעים מקובלים, המותרים בפני כל אחד).

*

ש אלת ה„קרטלים" — בעיקר, קבי־עת מחירים מאורגנת ע"י הס־כמים בין יצרנים ונותני שרותים, נדונה בתלמוד ובספרי ההלכה המאו־חרים. להלכה הוחרו הסכמים אלו במגבלה חשובה: אם יש במדינה או בעיר אדם חכם חשוב (מיהו אדם חכם חשוב, לצורך זה? זוהי שאלה אחרת הנדונה בספרי הראשונים) כל ההסכמים הללו אינם תופסים אלא אם נעשו על דעת החכם ובאישורו (רמב"ם, הלכות מכירה פרק י"ד).

ההלכה דנה גם בקביעת מתח הרוו־חים המותר בסחורות שונות ובמלחמה בספסרות באמצעות איסור הקניה (ב־נושא זה ידועה ההלכה המובאת בספר „מגן אברהם" בראש הלכות שבת בשו"ע או"ח, שאם הסוחרים (הער־לים) מיקרין שער הדגים נכון לתקן שלא יקנו דגים (לשבת). תקנה כזו נדונה ע"י רבה של ניקולשבורג רבי מנחם מנדל קרוכמל, בספרו שו"ת צמח צדק, ס' כ"ח, המתיר להלכה להמנע מאכילת דגים בשבת כדי למ־נוע הפקעת מחירים, בהסתמך על תקנים מן התלמוד).

כדי למנוע האמרת מחירים קיימות גם הגבלות על תיווך בבכירת מצרכים חיוניים, וכמו"כ מערכת מסועפת של הלכות בקשר לפיקוח וענישה של מפקיעי שערים.

*

א לפי דוגמאות, תקנות והוראות פזורים בספרות ההלכה בסוגיה של מסחר הוגן. בכולן בא לידי בי־טוי מלא — החתירה הבלתי נלאית של חכמי ישראל, להגשים חיי מסחר הוגנים, כשלב חשוב היסודי בקיום חיי חברה תקינים.

בכל דור וגם בספריהם של גדולי ההלכה בדורנו, נוספו הפסיקות ה־מתאימות בהתאם לבעיות שהזמן הכתיב לאורחות המסחר המשתנים.

החתירה למיצוי מלא של הכתוב „וחי אחיך עמך" מכתיבה ומצווה לחכם אוביקטיביות מקסימלית, ש־תשרת את צרכי הציבור כולו, המכו־נה בתורה „אחיך". אמות המידה לראיה נכונה של חברה צודקה, נשאבות ממספר פסוקים בתורה, ש־בהם הובעו בקצרה הצווים הכבחים של בורא העולם, אשר להבנתם אנו נזקקים למסורה ולפרשנות של חכמי כל הדורות.

עפ"י „מחקרים ומקורות בכלכ־לות העברית", הוצאת מ"ו, הגנת הצרכן, ד"ר נחום רקובר. האנציקלופדיה התלמודית, ערכים: אוצ־רי פירות, הפקעת שערים.

שפע מיותר

ר בי משה קרמר, הסכים לכהן כרבה של הקהילה החשובה וילנא, בתנאי שלא ישלמו לו כל משכורת. פרנסת ביתו, הס־ביר לראשי הקהילה, מצויה לו, אמנם בצמצום, — מחנות ה־מכולת שמנהלת אשתו.

אולם אנשי הקהילה, שהוקי־רו את רבם והעריצוהו, לא יכלו לשאת את דוחקו ועניו. החליטו להביא לו רווחה בסתר. מה עשו? החלו לבוא בהמוניהם לקנות בחנות אשתו והאמידים אף הוסיפו על המחיר הקצוב למצרכים.

לאחר זמן מה הרגיש רבי משה, אשר הקדיש כל עתותיו להפקידו וללימוד התורה, ש־תנאי חייו השתפרו למעלה מן המובן, והשפע מצוי בכל.

תמה, ושאל את הרבנית ל־פשר הדבר.

כששמע מפיה את הסיבה, נטל גליון נייר ורשם מפי הרב־נית, את סכום הוצאות הבית המוזייק שהיה להם לפני שהחלו לקנות אצלם. ואז, ציווה על הרבנית, שבהגיע בו תבחין כי הרוויחה את הסכום הנקוב, אפילו יהא זה ביום הראשון לשבוע, עליה לסגור את החנות עד סוף השבוע. וזאת, כדי למ־נוע קיפוחם של שאר החנוונים בעיר, ולשמור על כללי ההתנה־גות ההוגנת.

מסחר רוחני

ח סיד מחסידיו של האדמו"ר מגור (רבי יהודה אריה אל־יהו „השפת אמת") התאונן פעם באזני רבו, שהמסחר בחנות בו־לע הרבה מזמנו, אין הוא יכול לעסוק ברוחניות, בלימוד התורה ובעשיית מצוות, כפי חפצו ר־צונו.

ענה לו האדמו"ר:

— הלא אתה עומד ליד ה־מאזנים כל היום.

הסבירו החסידים את דברי־רבם:

הלא אתה כן עוסק כל היום בעשיית מצוות, כאשר אתה מק־פיד שהמאזנים יהיו מאזני צדק. שעה שחנך נזהר באיסורי ההונ־אה ותצויה בנושא המסחר ההו־גן, ומשאך ומתנך עם הבריות, הוא באמונה.

כלום אין זו רוחניות, האם אין קיום מצווה גדולה בידך?

סכנות רבות

ה שוחט בעיירה סלנט, הביע בפני רבי ישראל את רצונו, לעזוב את מלאכת השחיטה. חו־שש הוא, אמר לרבו, מן האח־ריות הגדולה המוטלת על כתפיו, שמא יכשל באיסור נבילה, אולי בטעות יכשיר בשר טריפה.

— ובמה אתה רוצה להת־עסק? שאלו רבי ישראל.

— אפתח חנות ואעסוק ב־מסחר — השיב.

לא הבין רבי ישראל:

— בשחיטה אתה חושש, ד־הלא בה יש רק איסור אחד, של טריפה. וממסחר אתה לא חושש? הלא במסחר צריכים להזהר מאיסורים רבים: לא תגנוב, לא תגזול, לא תחמוד, לא תעשוק, לא תונו איש את עמיתו, לא תכחשו, לא תשקרו, לא תהיה איפה ואיפה, מאזני צדק ועוד, — אתמהה!?

ירושלים, קטע, ש. רסקין.

שבת נחמו

שותפות גורל

ז ה נראה מוזר מאוד — במבט ראשון. עם בעל התחושה ההיסטורית הכרון פינומנלי, שאינו מסתפק להתרפק על זכר ימי העבר הרחוק, שאינו יכול לשכוח את אשר עוללו לו לפני — כאלפיים שנה. עם שקבע לו יום אחד בשנה כאבל לאומי. הסוכנה את תלאותיו אחת לאחת בכאב ויגון. המוסיף כבטח כדי שנה דמים חדשים למסכת האכזבות. מוזר מאוד, לראות עם זה מעיף מבט בשעה מהרוגם, כמו יפי פקוחה: נאנח אנחת רווחה ומתעודד, כי על כן הגיעה — שבת נחמו.

איזו בשורה נושאת נבואת „נחמו", שיש בה כדי להרגיע משפחה אבלה? במה, באיזה דברי נחמה ניתן להקל על יגונם של שכולים ויתומים?

בשאלה זו עסקו חכמינו, וביטוי לכך ניתן במדרשים שונים. נאמר, כי הקב"ה שלח את האבות, אברהם, יצחק ויעקב, את משה, את נביאיו כולם — לנחם את ירושלים, ולא רצתה לקבל מהם תנחומים. אמר להם הקב"ה: אני ואתם נלך ונתנחמנה... אין ראוי לילך אלא אני בעצמי... (ילקוט שמעוני ישעיה מ').

ובעוד אנו תמהים, איזו נחמה יש בפיו של הקב"ה, שלא היה יכול למסור אותה לעמו באמצעות גבאיו הנאמנים, ונאלץ למסור אותה בעצמו, למדונו חז"ל דברים מאלפים בסוגיה זו של שכול ונחמה.

במדרש אחר מסופר שכאשר ביקשו הנביאים לנחם את ישראל חיפשו לה שותף לצער. (כי אחת התופעות המכאיבות לאדם שנפגע היא תחושת הבדידות המתלווה לאסון. העובדה שיש נפגעים אחרים, שיש אחים לצרה דומה מקילה את תחושת הבדידות). אולם ליגון הנורא שפקד את ירושלים הכובשת לא מצאו הנביאים בן זוג. לא מצאו לו את בהיסטוריה של העמים, ועל כן לא קיבלה ירושלים תנחומים. (עפ"י פסיקתא דרב כהנא פרשה י"א).

אולם במהרה נמצא בן זוג לירושלים: „נחמו, נחמו עמי, אמר הקב"ה: למי צריך לנחם, למי שמתה אשתו, לא לבעלה? לא אותי צריך לנחם?... כיוצא בו, מי שנשבו שני בנין בחייו, למי מנחמים, לא לאביהם?... למי שנשרף ביתו, למי מנחמים לבית או לבעל־הבית?... למי שנקצץ כרמו, לא לבעל הכרם מנחמים?... רועה שיש לו צאן ונכנס ארי וטרפן, למי מנחמים, לא לבעל הצאן?... אף־על־פי־כן, לכו ופייסו את כנסת ישראל (ילקוט שמעוני, שם).

ובכל זאת, גם הדיעה שקיים עוד מישהו הסובל ומתאבל, שבאה מפי הנביאים, עדיין לא היה בה כדי לנחם את ירושלים וכדי להפיג מתחושת יגונה, עד אשר אמר ה': אין ראוי לילך אלא בעצמי. ההופעה האישית של מי שסבל גם הוא, את היקר לו, היא לבדה יכולה להפיג מתחושת האבל העמוק של ירושלים.

(אמת עמוקה זו, באה לידי ביטוי בימינו אנו, כאשר הודלהה על מופת תרומת הופעתם של הורים שכולים לעידוד משפחות שנפגעו במלחמה האחרונה).

*

א בלו של הקב"ה בשבר עמו, והליכתו עמנו לגלות העניקו מימד חדש למהות החורבן והגלות. אינפורמציה זו, לא רק הפיגה את תחושת הכאב והבדידות, אלא הבטיחה גם את הנחמה היעודה.

המאמינים באלוקי ישראל ובנצחיותו, חשו באחוזת גורל זה לנצחיותו של עם ישראל. ערובה להבטחות הנביאים בחזונות אחרית הגשמה מלאה של הבטחת ה' „ואף גם זאת, בהיותם בארץ אויב באסתים ולא געלתים לכלותם".

המאמינים בכל ליבם, לא איבדו את אלוקיהם בכל מוראות ה־היסטוריה. להיפך, העובדה שכל סבל הפוגע בעם ישראל, פוגע ב„אב הרחמים", אשר „בכל צרתם לו צר", הגבירה את האמונה כי יש לפגיעה, וכי יש טעם לסבל, גם אם אין זה מובן כלל לבני אנוש.

אם בראשית הדרך, נשמעו דברים אלו כהבטחות ודברי נבואה, ההיסטוריה לצין כל את העובדה, שיש עין פקוחה על גורלו של עם בטוב וברע. העובדה שלמרות כל אשר סבלנו במשך אלפיים נכחדנו, כפי שהובטחנו בראשית הדרך, היא הוכחה החזקה שמיש אותנו בכל הדרך, ושכל הקדוה אינן, חלילה, בקרה.

*

ש ותפות הגורל בין העם לאלוקיו, היא שהבטיחה לעמנו את ההיסטוריה, את תקוותיו היפות לעתיד, את בטחונו בשיבת ציון ישראל. תהיה זו, איפוא, טעות כראגית, להניח כי היתכן גאולה ללא גאולה מקבילה של מלכות שמים, ללא הגשמת רצון האלוקי בתורתו. הגשמה שהיא לבדה המפתח לגאולה השלמה.

זו היא בשורתה של נבואת „נחמו", הנובעת מעומק המשבר החורבן. ועל כן בתום יום ההתייחדות עם אבלה של האומה, ידע להתקומם מעפרו, ולהאזין לקולה של הנחמה.

מי ילך בראש?

...כיון שגלו ישראל מארצם, אמר להם הקב"ה: במי אתם רוצים, באבותיכם הראשונים שאעמיד אותו מקברו וילך בראשיכם, באברהם, יצחק ויעקב, אם במשה ואהרן... אם בדוד ושלמה רוצים, אעמיד אותם מקברם וילכו בראשיכם. אמרו לו: רבונו של עולם, אין אנו רוצים באלו אלא בך... אמר להם ה' הואיל וכך אמרתם, אני אעלה עמכם בבלה...

משל למלך שנשא אשה והיתה אצלו שנים הרבה, ולא בנים ממנה. אמר לה, בתי, לכי והנשאי לאדם אחר, שמא בנים ממנו, אלא כל כלי חמדה שיש לי בתוך ביתי, טלי וצאי. לה, אם כן הוא, אעשה לך סעודה ואכול ונשתה, שלא יהיו ראו, אשתו של מלך, מתוך שהוא שונא אותה, הוציאה מביתו. לה: הן. מיד עשתה סעודה, אכל ושתה המלך ונשתכר. והיא לעבדיה בחצי הלילה, ועמדו והוציאוהו במיטה לבית אביה. כיון המלך משנתו, אמר: באיזה מקום אני מיסב? אמרה לו: בב אמר לה: ומה טיבי בבית אביך? אמרה לו: כך אמרת כלי חמדה שיש לי טלי וצאי, אין לי מחמד עיני ומשם אלא אתה!

אף כנסת ישראל, בשעה שאמר הקב"ה למי אתם רוצים, אותו מקברו, וילך בראשיכם לבבל, אמרו לו: אין אנו רוצי בך... אמר להם הקב"ה: אני אהיה זיונך ואני אעלה (פסיקתא דרב כהנא פרשה י"א).

על כוס מים

ב אחד הלילות — מספרת האגדה — התעורר נפוליאון בתשוקה פתאומית... לעשן. ידע הקיסר, שהתאווה המתעוררת בלב קשה לבלום אותה. אך, הוא לא רצה להכנע סתם כך, ליצר העישון שהשתלט עליו. על כן, לא נענה לבירורי ושב לישון. אולם הה־רהר נוסף הוליד את הספק בלבו, אם אמנם כבש את יצרו עכשיו, או שמא הודה לו בכך הכל איננו־מיקום העצלות וההתפנקות להשאר במיטה.

מה עשה קיסר הצרפתים?

הוא מיהר לקום ממיטתו, התהלך אנה ואנה בחדרו. אבל... לא עישן.

ימים גדולים ידע נפוליאון בחייו, תקופות זוהר רבות לא אחת. הוכיח מנהיגות למופת, שליטה גאונית ב־עמים, צבאות וגורלות. ועם זאת, רגע צלום זה בדמי הליל — אם נכונה האגדה — היה לדעתנו רגע מיו־חד במינו, אולי נדיר במסכת חייו. כי באותה שעה שקם ממיטתו ועמד בהחלטתו לא לעשן, שלט על... עצ־מו. נתן ביטוי אמיתי למושג האציל שבו. האדם, הרותם את האינסטינק־טים להכרתו, מרסנם, כשהתורה מהם ומנהיג אותם. וודאי הוא — אם הר־שיך להשוב כמובן — שההחלטה ה־נחושה שקיבל אז, העניקה לו טעם השלטון ותחושת החרות. יותר מהת־למות רבות וחשובות, שקבעו אמנם חיי עמים רבים ושינו פני ההיסטו־ריה, אך נבעו, בדרך כלל, מיצרי כי־בוש, רדיפת השלטון, נקמה ו־התנצחות.

כך ברך אחד מחכמי ישראל בימי הביניים את מושל עירו, נסיך נוצרי שחזר עטור נצחון ממסע כיבושים: „שבת כעת מן המלחמה הקטנה, ועתה מצפה לך המלחמה הגדולה".

המלחמה עם עצמך.

●

ע יקרה של היהדות היא — „המל־חמה הגדולה", במלחמה זו ביצ־רים כאויבי הגוף כאויב לרעיונות ה־גדולים. מושגים כמו צדק, אהבה, אמת, נעלמים כלא היו, מול התקפה אחת של אינסטינקט טבעי, אנוכי, הדורש רק טובת עצמו — ככל בעל חי אחר. יכול אדם לדגול בבוסר וב־יושר ועם זאת, קשה לו מאד לייצם מידות אלו בחייו היום־יומיים ולפעול תמיד לאורם.

כאן באה תרבות הגוף היהודית וב־תכנית פעולה מקיפה, כהוכנה לפרי־פיה, מבקשת לגבור על פני פער וניגוד זה. מאמצה החינוכי מכוון בעיקר כלפי הגוף. כל מפרייניה נתר־בים לו, לאילופו, להדברה כחוהיו המתפרצים, להעצמתם תחת כרות הרוח.

זהו מובנו העמוק של המאמר התל־מודי הקצר „לא המדרש עיקר אלא המעשה" — מעשה היהדות כמבטא בלעדי של רעיונותיה.

●

„ב רכות הנהנין" הינן סעיף אחד בתרגולה זו. „ברכות הנהנין" כוללות בקרבן כל הברכות אותן מב־רך היהודי בטרם יהנה מאחת ההנ־אות שבעולם, וכן את הברכות שהוא מברך לאחריה.

האדם היהודי לא נהנה סתם כך, מתוך הינצות עיוורת לצו התשוקה הטבועה בו. כאשר היא מתעוררת בקרבו (לדוגמא, תשוקה לאכול, לש־תות וכו') בקודם הוא ברכה לסי־פוקו של הרצון. אין כל צורך בפעו־לה הכרתית זו („הברכה") כדי לרוות צמאון עז, למשל. כוס מים קרים יסי־פיק בהחלט. אולם, הברכה הנאמרת לפני ההנאה קושרת פעולה פשוטה, טבעית ויום־יומית זו, לערך נעלה וגבוה יותר. ובשעה, שהגוף מרווה את צמאונו, משביע אותו כוס מים צונן, גם את אישיות העונה השכבה רוחנית נוספת.

נוסח הברכה על המים (והוא הנוכח ברוב המשקאות) מבהיר לנו מה בע־ניקה המתה ה„כבורכתי" ליהודי:

„ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברו".

הכרת ה' היא הערך העליון ביה־דות. לגלות את תבונת הבורא בתוך הטבע, לחוש במלכותו האבסולוטית, הם התפקיד והמטרה. באמצעותם, בהעצמת ישות האמונה, מרחיבה אף לאין שיעור ומזכה אותו בשמ־חה ובסיפוק של התוודעות. הכרה זו, היא גם המקור הבסיס לחיים המו־סריים (בעדותו של אברהם, אבינו הראשון: „רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי — בראשית כ, יא).

ואם כן, סיפוק הכרה זו, ריענון התמידי של התחושות אלו והפרשתן בבמעגלי הלב הם פועל יוצא, מתחייב המציאות.

●

ואמנם, גם כוס המים בידי היהודי (אם נשתמש בדוגמא שהזכרנו) הוא אמצעי נאות להעמקת הכרת ההתחו־שה. הוא מקדיש לפני השתיה, רגע קט של מחשבה ואמירה — ברכה — להזכיר לעצמו את העובדה, שמים אלו, נהיו בדברו של האלוקים, יוצר הקיום ומקיימו.

כך זכה אקט השתיה, למיכל של עומק. זהו רגע החוב אפקים, המבדיל עולם ומלואו — על כוס משקה אחד.

צעד קטן נוסף, בכיוון של של האדם על הרציה הסב לאחר שאינסטינקט הצמ סיפוקו, מברך היהודי בר נוכחה מדבר בעד עצמה, בפירושים:

„ברוך אתה וכו'... בור רבות וחסרונן על כל מה ש יות בהם נפש כל חי, ברו עולמים".

●

ה תהליך המתואר לעיל ב ליים, שווה הוא בכל ה העולם משופע בהן. לסלן יהודי בברכתו כימד רוחג אותן. אם זו באכילה (על „המוציא לחם מן הארץ", „בורא פרי העץ"), אם בה שים אחרים, כחוש הריח („ בשמים", „נותן ריח טוב או לבראה הדר הטבע, יופ תופעותיו („עושה מעשה בר על הים הגדול, על כוכבי קים ועוד, ועל אילנות מל שלא חיסר בעולמו דבר בריות טובות ואילנות טוב בהם בני אדם").

ואלו דוגמאות בלבד.

וכך, החורים „הרגילים ובטעים ללא הרף, וחותמם של שכחי החיים, שני מרו על „התרגול", מקנים להם הם החנכות, את ההשפעו שיש להם על האופי היצור. לאיטו והתעצב בדפוסי מקנים לאדם, בהשפעה ישי פה, רוממות על כל מעשיו

בס"ד
דע את יהדותך
גליון כ"ט
יו"ל מדי שבועיים ע"י
האגודה להסברת ערכי היהדות
ירושלים ת.ד. 156
*
העורך: שמואל חסידה

מעריב ספרות אמנות ביקורת

תרצה אתר / שני שירים

ימים בחלוני

עגול הבזלות חורק. עומד בעיר הזאת.
ימי תשרי שקטים בה ובהירים מאד.
העיר כופלת את עצמה. עולה.
ושופכת
לאותות.

וימי תשרי שקטים בה
ובהירים מאד.

רק בטובה הואילה להיות בחלוני.
מלא הרבע צעקה בלי קול.
השחר קם מאחורי אליה, בראותו אותה פנים.
העיר הזאת. לקופת הגגה. המרבה החול.

העיר הזאת. רבה הרעש. הסוכבת בלילות.
החשכה הממלאה אותה עד אין מקום לזוז.
עיני האנשים הנשלפות בה והותכות. הכאב מאה.
הילדים בעטישה הבד. האבהות בכתילי־הרות.

גגות הזפת האלמים
המכסים על שקם אשר אין לו כפר.
הנערות הסורגות מזמקים חרש, חרש.
פניהן הצעירות בדלת העשן והאפר.

עגול הבזלות חורק.
זה סוד האיבה שהיתה.
עירי. אהובה לבכי משכבר.
עירי האם והילדה.
אשר חלמתי את יפיך כאגדה.
אשר דלגתי על ברכי דשאיך.
אינך מתה. את רק בחשך, עיר, אינך, אינך מתה.
כי אור לך סביב זורע
ובו נצבים
בניך.

קול חוזר

לבת מרים

שוב זעקת אותה אשה.
המאיבה כי שקם נרדם
מארץ לא נודעת.
מקום אשר אין בו עולם.

שוב אלם צפור מהלכת מרה
על מדרכה גשומה
ובעיר אין חלון פתוח.
ואלתי חלונה בגבהי הקומה...

היו ימים שבם הפחד
הגיסני אל היקה
ושברה היה לבן וירד מעל למטת הגבה.
מרפקים על שלחן, כפות ידים על רקה
וקול שנוסף מרגוע...
להקשיב לקולות ההם.
להקשיב לקולות ההם
ואני נערה בלי הדר ותאר
ופי כבד לשון ואלם...

ואני רואה, שוקעת וקולה דבוקה דקה
רואה — נוגעת ברעדה. רואה־שוקעת וריקה
והיא מוכיחה ונכספת אלי.
כאילן בלא מטר ונזעם
וביניני נמתה גשר צר וחזק.
הנכתת, לפתים, בין נשמות בני־אדם...

וכעלות השחר. היתה מדרכה לחושת ריח גשם וסוף
ואני באה הלכתי קלות ובנתה. קלות ובנתת ושיר בי עצוב
וצל צוארה המשלך בקירות
גדול, רעדן וחשוף.
כטיל עגולים בתולי הבוכה
...להיות משהו בה.
אך מצער מרהבה.
המלא הוה, ראבה
ויגון זקוף.

[...]בריחה [...]ן החינוך

מאת מ. שרי"ן

[...]לד הבן והבת הוא מצוה קשה ב־[...]יהדות, המוטלת על כל אב ועל כל אם. [...]הי אחת המצוות הראשונות שהיהודי ה־[...]דתי, החילוני, ברח מהן והתחמק מל־[...]מן. אף בזה התאים עצמו, כמו בדברים [...]ים אחרים, לתרבות החיים המערבית [...]ופשית. הסיסמה הנאה של "שחרור הילד־[...]תירה באהבה את שחרור ההורים, יצרה [...]ב של ריחוק גדל והולך בין הדורות. [...]ליכים היסטוריים אוביקטיביים תרמו לא־[...]ם לכך, שיותר ויותר פונקציות של הבית [...]משפחה נמסרו לידם של שליחים, מוסדות, [...]קירים, ארגונים. המרחק בין הדיבור [...]מעשה הלך וגדל, עקרונות היו למליצות, [...]זגות — לפטפוט משעמם, רגשות — [...]ילוי־חובות שגרתי ומכביד. ההורים הולי־[...]ות עור־לילד והיו פשוט לגורם מפריע. [...]לדים היו למטרד. עומדים צוות הדורות [...]מול זה ככלים ריקים, אין מה לומר זה [...]ה, אין מה ללמוד זה מזה, ואז הכסף [...]ה את הכל: שכר לימוד, דמי בילוי, [...]ף ל"סידורי".

[...]כשאנו עומדים עתה כולנו, כל בית [...]ראל, תוהים על המבוכה ואולת־הדרת, השיממון, על נמיכות הנפש של כל [...]לים חיינו — כשאנו תופסים עצמנו פתאם [...]ה אין אנו מסוגלים לומר מלה אחת [...]ין למאזן התועלת והכדאיות בלי שנתבושש [...]ה, כשהמלה הערכית היהודית הנשמעת [...]א "כמה זה", כשאסור מן־השולחן לדבר על [...]ראל, על חזון, כשבאלבאים אנו לחזור [...]בדים חמישים שנה אחורה בשביל להביא [...]כמה אישית שתוכית, כי לא תמיד "מה [...]וב לי ומה שנות לי ומה ששקס לי [...]ה שעבים לי" היה קנה־המידה לפיו נעשו [...]שים או נמנעו מעשים בארץ הזאת — [...]ור לנו שנבדוק את החלל הריק והאפל [...]ה הפעור אצלנו במקום המיועד לחינוך, [...]ינוך האמיתי־יהודי, לחינוך אב את בנו [...]ם את בתה.

*

[...]וגמה מקרית, מעניני היום: הרבו לדבר אצלנו באחרונה על הגברת [ה]חינוך הדתי" בבית הספר. נערכו סימפוזיו־[...]ים של מומחים, הוצעו שיטות תוגבור [...]בניות. דבר אחד עיקרי שכוח, דומני, [...] המומחים הללו — שהבעיה איננה הגברת [ה]חינוך הדתי בבתי הספר אלא השבת [ה]חינוך הדתי אל הבית. הבעיה העיקרית [...]ל האדם הצעיר בימינו איננה בתחום [ה]אוביקטיבי של השאלה המינית — מידע, תומש־ביטוי, חישוף גורמים פסיכולוגיים, והבינה אישית. אינני סבור כי ייתכנו נערים ונערות רבים אצלנו, מגיל עשר־ובגילה ולפני זה — שבית הספר יכול להורב להם הרבה בכל מה שיכול מורה או רופא או אחות לחדש. הבעיה כיום היא הפוכה: כיצד להגן על ה"אני" האנושי, שנשאר ביחידותו ובסודו ובפתקיו וברכותיו — בתוך השיטפון הבלתי־נבלם של אכסהיביציוניזם סכסואלי, המקיף אותו מכל צד. הבעיה כיום איננה י ו ת ר התעסקות פומבית במין — אלא פחות התעסקות פומבית ויותר שיחה והדר־כה וסיוע במסגרת האינטימית ביותר. מה שדרוש, אפוא, הוא הדרכת ה ו ר י ם, הגון בנבה להעביר את מרכז הכובד של החינוך המיני אל חיק המשפחה. אוכנב, אי־אפשר להגיע לכך אלא מתוך חיזוקו של הדו־שיח בין הורים לילדים בכל שטחי החיים. ואיך מגיעים לכך, כשהמגמה הבולטת היא חולפת החינוך — בבוריה־לבך?

*

הדבר הקרוב ביותר לחוג־המשפחה — הוא חוג־הנוער. הדבר הקרוב ביותר לאח בוגר או לאב — הוא המדריך־החבר. והדבר הקרוב ביותר לשיחה אינטימית, להדרעית מלב ללב — הוא קריאה ספר. והנה אף אלה הם ערכים שנפגעו מאוד וירדו מאוד בהשפעתם בשנים האחרונות. על כן היתה זו חוויה נדירה לעשות שבת אחדות בחברתם של נערים ונערות, תלמידי תיכון ב"ערי פיתוח" בצפון הארץ, קרית־שמונה הגליל, שיצאו למפגן כמחנה־נוער, שהוקדש בעיקר לספרות ולפגישות עם סופרים. פיתוח, עיר־נותנו, רמתם האינטלקטואלית של המשתת־פים הכחישו, קודם כל, את התבונה המקו־בלת, השטחית, על הדור הצעיר ביישובים אלה. אפשר, שמבחינות רבות יש אפילו עדיפות ליישוב קטן, לא מפונק, וכה כנקרא "מנותק ממרכזי התרבות". הנאים אלה, הוך שהם מקפחים את השפע החיצוני — יש בהם כדי להגביר (מרצון או שלא־מרצון) את הפעילות הפנימית, את הזיקה ההדדית בין תושבי המקום, יש בהם כדי להגדיל את משקלו של הבית, להגביר את החברות. הם כמפתים צמא טוב, הם יוצרים את ההי־פש ההמריב, את הפתיחות, והחתמתי בכל מקום — אין הם ביימים את האדיכות השבעה הדוחה של בני הכרך.

עסקנו בשבתי הקריאה. ניסינו להבין ביחד מה הוא קסמו הייחודי של הספר — שאין בכל סוגי ההנאה והחוויה האמנותיים כמו הספר, לעורר השתתפות אקטיבית מצד ה"צרכן" שלו, אין עוד כמו הספר, שיהיה כה תלוי בך, הקורא, כה מצפה לך שתבוא בקריאתך ותכבש אותו, ותגאל אותו. אין הוא "מוצר מוגמר" כמו התמונה או הפסל ואין הוא יצירה מופקת ומבוצעת למענך כמו ההצגה, הסרט והקונצרט. בקריאת ספר אתה קורא תווים, ואתה עצמך — הכינור, ובלבך ובמוחך — המנגינה.

דיברנו אחר כך על הבית, על שורשים — על טעמו, על מובנו, של הצבר, של "הבגייץ באת די", על הריקנות של אדם צעיר שאין לו אבות, על אפסותה של ספרות ועל הבלד־תו של לימודי הספרות — כשהם נבחנים אל "המעניין כי הוא היום־שלנו" וכשהם זונחים את העבוק כי הוא האתמול־שלנו, ושימנו בברית הכתב והבית. בדבר הפלא הזה, כשיש בבית עוד בן משפחה אחד שהכל נוטלים בו חלק — הספר.

*

מחנה נוער זה וכל הפעילות הטובה אשר הקיפה אותו — הוא תופעה חריגה לגבי די בנוף־היום. הזרם זורם בכיוון נגדי, הזרם מוליך אל פחות ופחות אדם־עם־עצמו ואדם־עם־ביתו — ויותר ויותר "אמצעי־התקשורת", "תרבות־ההמונים", "ויחסי־ציבור": כשבמקום ריקוד — יש "הרקדה", ובמקום מגע נוער — "כייפת", ובמקום שמחה — בידור.

סיכנים בהאירים של היסחפות בזרם הזה, עד לאין תקנה אולי. באים גם מאותם מה־כים של יצירה עצמית, של הדגשה על ההא התברותי הפנימי — שמד מה נדבה היה כהם כשהתהדים למצוא לפתוח תחליף סביר לכה שהבית כבר אינו נותן, אבל הקולקטיב אוירי עוד מסוגל לתת, ואני כהמון לתנועה הקיבוצית. למוסדות־הנוער ולמסגרה הרחבה של הפעולה התרבותית בהסתדרות על שלו־חותיה. התבדרנו בימים האחרונים על הקי־כה בסה ביהוה, כודרני ומשובלל, בעל יוכר רוח של צעירה ברוח הזמן, מסה להחברה לידי הודעה המרכזית של ההסתדרות. יחד עם זאת אנו שומעים על הדרכה והרדכה, ליפאון והקפאה בתחומי הפעילות המקובלת, היוזבויות, הבובססה על תודה שבעל־פה, על פגישה חיה, על קריאה ורישמה, על תר־בצה ועל ספר. כל עוד לא איתרנו את ההו־צה, יש להשמיע את האזהרה — כי כל כהוצמה־ההודורים הזאת איננה אלא צעד נו־סף בבריחה מן החינוך. החינוך הוא מלאכה קשה, הוא דורש את כל כח הגוף והנפש, הוא אינו ריטב כותרת־פרסום ותהילה על דפי עתון ועל מסכי כל־זיזה — אבל כי שמוהר עליו, כמוהר על הסכך הזה, פעולו כבעשר. כשהנפש רי־קה החיים מלא עבודה מוכ־אינפלציה — קל להחום הכהאות, להזמין "אנשי כק־בדס" והחפיק הכגביה. אבל הריקנה לא תתמלא על־ידי כך — אלא רק בוקע בראש הכוח, לראות כל צין. האכזן באמר לא יגבר, אלא יפתה, כי שום התגיה שיבנה, לבטל, "להיות הלוך", לא תוכל להוהר רות על כסף הכסף ובעולם הכסף — עם תוכנית כשכה "להיות גבר". שום חינוך לא יתקפה — אם לא יעשוהו בני־אדם, בינם לבין עצמם. שום הקניית ערכים לא יהיה בה לא הקניה ולא ערך — אם הוא לא תיעשה בבגע חי, המבוסס על דו־שיח נפשות.

*

החזרה אל החינוך והחזרה אל הבית — הם שני ההליכים הכרחיים לנו, שבמידותם הכרחיה להם. הרי זו תעודת עניות לבעיתה החינוך שלנו, עם כל ההתפתחות והתפש־רוחה ביידע ובביטוי, פעולה וחקר — שבין הפקידיה והכיכומתיה הרבים ובעלי הד־זכות הבכורצבים, לא נתנה דעתה באופן רציני לבעיית הבית והמשפחה בחינוך, לעיצוב שיטות וכלים לחיזוקו של גורם מרכזי זה בחיי הרוח, המוסר והה־תרבות. כאן שדה נרחב ובו מצע פורה להתהדעה וליצירה — איה המהפטים, איה היוצרים?

עסוקים, כנראה. עוזרים לכולנו יחד לבריחה מן החינוך.

המלים שבחיינו

שמונה וחצי

מאת הוראציוס

שווי סלי־הקניות שהביא עמו שר־הבטחון, מר פרס, משוק־המציאות ב־ואשינגטון, היא שמונה וחצי מיליארד. לבד ממחיר הסל עצמו, אני מבין. כמה א פ ס י ם. כדאי היה לדעת, קסר מר פרס בפינקס־הצ'קים שלו לשיפרה הפלילינית שמונה וחצי? כהו, במילים אחרות, מיליארד? כמה ביצים אפשר לקנות בו לארוחת־בוקר?

"מיריוי" היא מלה יוונית, שפירושה "אין ספור" ובאותה שפה עצמה גם "עשרת אלפים". לנו, היהודים, היתה "רבבה", לשון רבב, רבה. ג ם "עשרת אלפים" ("ולקח עשרה אנשים למאה לכל שבטי־ישראל ומאה לאלף ואלף לרבבה", שופטים כ', י') ו ג ם "אין ספור" ("לא אירא מרבבות עם", תהלים ג', ז'). לאנגלית נתגלגלה "מיריוי" בדמות "מיריאד", "רבים מספור". כמה כוכבים בשמים? מיריאדים! כמה עלים ביערות כל־העולם? מיריאדים ומיריאדים!

ביוונית קרובה כן־הסתם "מיריוי" קירבה אהימולוגית "מירמאקס", נמלה.

לא הייתי משיל לכם את הדבר לפני יובים, אך ודיו אתונה מוסר כי אפילו ביוון הזהו המוסר החיים להיקבם. מרהבי הים האגאי. כל שכן חלקת־זמים שמעבר לקיקלידיס, עבר להודקנן, עבר לקפריסין, פתוחים שוב לתנועת אוניות. על אי קטן שבהוכו, אגינה, ארע לפנים מעשה כהר בנמלים.

יום אחד עלה אאוקס, מלך אגינה, במעלות היכל זוס, אבי־האלים (שמה עוזה השם יתברך? כי יהיה, במקרה, גם אבין) וביקש רחמים על בני־ארצו, הניספים לעיניו במגפה.

"עוד יום, יומיים", עולים אליהו דבריו מפלי־ההקלפה, "לא יישאר אדם חי במקומותינו..."

ראה עדת נמלים רוחשת בקיר־התאומה והוסיף:

"אפילו יצורים, כדבר אבי אגינה, חוץ לממלכה שבשמים, עשה בטובתך וגלגל לי את הנמלים הללו בדמויות כשלב־בטים!"

עד שהוא מתליק, בבוקר יום המחרת, את זקנו לפני הראי, נכנס בנו, טילאמון, בבשורה להנך ההדר:

"אבא, הולכים!"

הציץ וראה מיליארד לוחמים — לא פחות, במילים אחרות, מעשרות אלפים איש — שפשטו צורת חרקים ולבשו צורות אדם. קרבים ובאים, קרבים ומכריזים שהוא מלכם והם מצוות נתיניו.

בצאצאיהם להבי, כידוע, עם אכילס בשערי טרויה ושמם יצא בעולם כדבקים במסיבה, קשיחים, למודי־משמעת: ה מ י ר מ י ד ו נ י ם, צאצאי ה מ י ר מ ק י ס י ם.

אבוי, לא לאורך ימים! לשון דורנו מבליעה בנעימתו לחיית קול־לגלוג: אינספורניקים אינסדוניקים...

אך נחזור למיליארד הראשון, שפירושו עשרת־אלפים. רוצה אני לקחת סכר פרס, הרגיל בסחר־מכר ובמכר־כתר, לא הניח לאמריקנים כי יכבדו לו בולתי א־להי־גראק רק במיליארד היווני ה ק ד ו ם בוצעד האחד לפני ארבעה אפסים. יותן של נאמי מ ט י ב ה לדעה כי בימינו בועד האחד שבמיליארד לפני השעה אפסים, הוזה אומר, אלף־מיליון, הידוע בציבור כ ב י ל י ו ן!

אף בכך עשוי הבילבול להיות רב ומוטב שנזהיר את חותמי הצ'קים שלנו בעוד־מועד. בילין צרפתי, או אמריקני, אינו אנגלי, או גרמני. קטן פי אלף. מה שאצל האנגלים ביליון, כלומר, אחד ותשעה אפסים, אצל האמריקנים הוא כאמור אלף מיליון, או מיליון, כלומר אחד ו־שנים־עשר אפסים. טריליון אנגלי הוא אצל האמריקנים קווינטיליון. הווה אומר, אחד ושמונה עשר אפסים. את ההפרש רוצה הייתי לראות רשום על השבוני, בנכסים ובדולארים, ע ד לתשלום הוספר היוקר ש א ו ב ר י ם כי תינתן לנו ב־ספטמבר.

אך אפילו טרינביליון, אומר מסל־הדיום סיני, מתחיל במיליון הראשון ומוטב ש־נמנה בו כל פרוטה.

"מילה" בלטינית, אלף. אלף פ ס י ע ו ת, כלומר. זכר ליגים שקלגסי רומי (היל — מילס) כרדו בעולם את המיליה, או בקוף צעדתם. מכאן מיליטרי, מיליטריזם, מיליציה, מייל אנגלי, מילין עבריים. "מילי" הוא אחד מאלף — מיליבטר, מיליגרם, מילימיקרון. מיליניום — שנות־אלף, או במלכת־אלף־השנים, שבו היה אמור ישו לקעור, לאחר מלחמות גוג ומגוג, את לוציפר בגיהנום. המילנאריאניזם כרוך, באמונת הנוצרים, למחזור גלגלי־הנשמות ואיני רוצה לאמר, ב־הזדמנות זו, לגבירתנו מרגוט קלוינגר, שהבריזה לפנינו בטלוויזיה כי בגלגול קודם שלה היתה נערה בפטרבורג, אלא זאת: ל א יכול להיות; א נ י הייתי עם נערה, בימי אותו צאר, אותה סנקט־פטרבורג.

יום אחד שאל עצמו צרפתי בן המאה השבע־עשרה איך לציין מיליון בחזקה שניה. כיוון ש"בי" הוא שנים, נמנה וגמר — ביליון. חזקת שלושה — טריליון וכן הלאה, עד סוף המעות הקטנות שבי־כיסו.

בעצה אחר ארץ במתמטיקאי, שנסל מיליון־ניר ורכם עליו את הסיפרה
10.000 .000 .000 .000 .000 .000
.000 .000 .000 .000 .000 .000 .000 .000
.000 .000 .000 .000 .000 .000 .000 .000
.000 .000 .000 .000 .000 .000 .000 .000

"איך תקרא", שאל את בן־אחיו בן התשע, "למספר זה?"

ראה הקטנים אחד ואחריו מ א ה אפסים ופרץ בקריאה השהוממות: "גוגוגו...!".

מזהו בין "או" ל"ארגי גוגול", דבית כהוך הקומיקס.

ב כ ך סבב משבע למתמטיקאים: גוגול (זו שרוקה, זו הלוכה).

גוגול כ פ ל גוגול הוא י ו ת ר מכ־יכול נגר לכנות על אצבעותיו, לאחר עשר שנות פרנסה בבשור תכבלי — כלומר גוגול ואחריו מ א ת י ם אפסים — אך פ ח ו ת מן הפלכסוס שיש ב־אחד ואחריו ג ו ג ו ל אפסים. אילו ביקש שר־הבטחון שלנו מענק אמריקני של שמונה וחצי גוגולפלכסים, במקום שמונה־וחצי מיליארד, היה צריך לכתוב (על שולחן מוכר המדרגה לעניני כספים ב־פנטגון) שמונה, נקודה חמש, אחר־כך אפס, אפס — עד סוף הפרוזדור הארוך — כשם עד קצה מפרץ־צ'יזאפאק — הלאה, סביב כדור העולם — בעקבות "אפולו" עד הירח — ונוגה — מרקורי — גלגל חמה — אחרון כוכבי נהר־די־נור — אחרון האוניברסום בעקומה האינסוף ואם נכון הוא מה שהסביר לי פרופיסור נאמן על עקומות)! מלא את חלל כל העולמות פרוטונים, אלקטרונים — ועדיין אין מגיעים ל"גוגולפלכס", שיודעי־חן ב־מתימטיקה אומרים כי איש כ ת ח י ל אפילו ל ה ת ק ר ב לסיפרה הידועה לנו כאינסוף, יותר משהם כל שמונה־וחצי!

שפת אלוהים

מאת רות פיינלייט

[...]לאכים אין זכרון,
[...]פת אלוה אין דקדוק.
[...]ל דובר לא־הפסק,
[...] המלים הן עבודים
[...]מה, תבל היא מארג
[...]מות, כל צוור
[...]בהיר עוד משמעות;
[...]לא רצוי
[...]א גם האמתי, מעבר
[...]עבדות הזמן. כך מלאכים
[...]לכחים כל הסתירודה
[...]ערבת להם כל ההבעה
[...]פרשנות.
[...]כמתם היא להתבונן
[...]מעשי האל ולהאזין
[...]ד יום שבו
[...]קב בשם: כשית.

עברית: משה דור

סיפור קצר

ערב משפחתי

מאת ארנונה גדות

ערב מציאת הנבל בארון התרופות החל כערב משפחתי רגיל. [...]הסתיים במשף הבדיל גדול (נשף אירוסין למבטה), בו השתתפו מאה עשרים ואחד אורחים ספתנטניים, תזמורת־גבורה בת השפים שלושה מנגנים, שני כלבים לבנים (מרגלים), דב רוזי שהצליח [...]פרות את עצמו אחרי שבע־עשרה שנות־עבר על ידי עבודה קשה [...]מסכן של פרוסה לפרוטה ועתה הגג את שחרורו בכתיה בלתי [...]רוסבה של כיסות והה בתוך ומהל בזמנוחיו הוא, שלושה בשרותים [...]לבנים (ולפי המקובל בדי — אלבינו), רקדן כבריק בן לבאה [...]שהלבה, שני רופאים, שבאי בימוס, שלושה סגבי בוחסה זרידים, [...]כורת פלניה, אב שיכור, אם כרוסבג. תערה מתבגרת כבת עשרים.

האב הרה שיכור בסתר־לבו. שכרותו המתגברת לא התבטאה [...]דבר מלבד אולי בהפבקה נוספת של ארשת הכבוד הצבצפי האו־[...]פיינית למעמד הבורגני העולה אליו הגבאה כל כך להשתייך. ואם [...]יתה כרוסבה בגלל חלומות נצורים שלא התגשמו ואילו הבת — שמנמנה, נאה, מתבגרת, קפריסית ומלאה ערך עצמה אף בנוסח אחר משל האב, הבת מרתה היא שגילתה לראשונה את הנבל בארון התרופות. "אסיאלגאן לשניים", בקש האב בקול שאין עוררין עליו ומרתה, שאותו ערב שתקה את תפקיד, הבת המשרתת את אביה הזקן במסירות ובציונות וכולה הקרבה עצמית נפלה, נגשה לחדר האמבטיה, פתחה את דלת ארון התרופות ובתוכו ראתה את הנבל.

נבל שמאל גברית, שחורה, כמעט הישה, כמעט מצהצחת וכספר ארבעים ושש אולי.

מרתה סגרה את הארון במהירות, לבה הולם בכוח, והניחה את ידה על חזה, מנסה להרגיע את הדפיקות הפראיות.

נבל גברית, שחורה, ואולי אורטופדית. נבל גדולה ומציאותית מכדי שתהיה בארון תרופות כלשהו, ובכל זאת היא בו, מוקפת בבקבוקים מסודרים של בקבוקי תרופות וגלולות.

מציאת הנבל בארון התרופות היתה למרתה חוויה מזעזעת כל כך, שכיל כשגילתה אותה לא ידעה אם תצרח באימה או תכחיש את קיומה ככל וכל.

בתוקף ההחלטה בת שבריר שניה סגרה מרתה את דלת הארון, הניחה את ידה על לבה כדי להרגיעו, ובארשת של איפוק רובנ שוחזה חלק בהמפקידה החדש, תפקיד "אשת העולם הגדול אשר סוד נורא כביב על קיומה היא מתגברת על נוכחותו בגבורה גאיונה שהיא פרי חנוכה הטוב ונטיותה הרב גם יחד", שבה לחדר האור־חים.

משנכנסה לחדר, כבאה בו כבר את עשרים האורחים הראשו־נים — שלושים ושניים קציני צבא צעירים ורעשניים (כמה מהם היו קשישים יותר), אשר שתו את הבירה ושפטפו זה עם זה ונקזו צלעות וטפחו על כתפיים וכל אחת עם כיפי לכניסת הנכסים להדר. מרתה התערבה בקהלם והחלה לנהל את השיחה הקלילה (פרי החינוך הנכסין), ואיש לא ידע כי היא מביאה עמה סוד נורא, סוד שעשוי להביא שואה על כולם.

בין אשתו ידועת הסבל ובתו רבת ההפכפכות, היה מר איזק דלמטי בחוסר אונים במידה ידועה, וחוסר־אונים זה הוא שגרם לו לשקוע באיטיות ובהתמדה, לרוקן בעקביות כשורות הערבה בקבוק אחר בקבוק של ויסקי סקוטי חריף ולהשליך את הבקבוקים מאחורי גבו בקשת בבוח ובקולות נפץ בלי שאיש יבחין בכך כלבדו.

באותו ערב, הערב בו נמצאה נבל בארון התרופות, ישב לו מר דלמטי בכורסתו בלי כל הכנות מוגדרות ורק תקוה בלבו שיוכל להמשיך ולשבת כך בלי הפרעות, לשבת וללגום מכוס הבירה שבידו בלי שיתם המשקה לעולם.

ובאמת, המשקה שבכוס לא תם. מר דלמטי שתה ושתה ב־לגימות הנאיות ובהדרת פנים, וככל שהוסיף לשתות כן נמצאה הכוס מלאה תמיד כדי שלושה רבעים. עובדה תמוהה זו התאפשרה הודות לכך שלא היתה זו כוס רגילה אלא כוס מיוחדת, נרכשה פעם כמ. 986312 תשליך, כל הזכויות שמורות, פרי המצאתו של פרופ' פריץ באר ביוגג. כוסות כזו והזדווגתה מכר מר דלמטי לעשורה מדי יום ביומו בבית־המרקחת בו עבד שש ימים בשבוע כשהוא מלוה בהפקיד רוקח אחראי בעל תואר אקדמאי, אבה בבנק. ביה בפרבר, ובת בביה.

הוא לגם באטיות מן הבירה שבכוס, ראשו כבד ועיניו נעו־צות בכורסא הריקה שמולו, בה ישבה עתה אשתו כשהיא מתבטאת בקחתנות ובזילות ראויה לשבת את מאזן חייה האומלל ב־פשה שפתיה מלמלות בלי קול את הספרות ופניה עוטים ארשת תהרה ווחבדנית. זה היה כל אשר היה לה, והיא לא התכוונה לותר אפילו על פירור אחד. לא על חלום ילדות שאבד ולא על חלום נעורים שנגנבו ולא על הקמה נישואין שהפכו ללעג חיים. לא ולא. לא תבורות כל הון שבעולם!

— היא זקוקה לעידוד, חשב מר דלמטי ברוך. היא זקוקה לעידוד ואני זקוק לכתר.

"אסיאלגאן לשניים" אמר בתקוה, אך מיד גילה כי מרתה, כרגיל, איננה נמצאת במקום שצריכים לה, ובבהוות בלתי צפויים קם מכורסתו, ומלוה במבטה המכירי־תודה של אשתו פרש מן החדר, נכנס לחדר האמבטיה, ופתח את ארון התרופות וסגר אותו מיד כשבחלונו נוגדה תמונה נבל גברית גדולה, שחורה ושמא־לית. לא היתה זו הזיה־חבודה ידע מר דלמטי, ופתד שכיר תהתיר את פיו יבש ובהיה. לא הזיות־שכרות ולא מלפפון הכין או שדי ולא לימי המה הבתארע רק אחה להפש באות השעים תשע שנים. זו הינה נבל גדולה ושחורה שקידי בוך יקש צדיק דבוקים לעקבה.

כשהוא מפוכה לגבורי, ועיניו מתרוצצות בחוריהן מאימה הר־סיד, שב מר דלמטי לחדר, וכד כבר בצא את שבצים ושניים האורחים הראשונים עוסים בבית כבשלהם, וביניהם מתרוצצת בתו שלו, מרתה השגבנבת, כשהיא מתנהגת כאשת העולם הגדול ועושה זאת בבורה כמעט משכנעת, בבורה ששכנעה אותו על כל פנים לשאת לאשה מכל הנבים את אמה שלה, לפני עשרים ו־שתים שנים בדיוק.

★

אנם קרסני ובלהוקה נישואיה — מרגריטה דלמטי, אבה מגלגלה ונוגה כבת עשרים ושהים, אשר בעקבות ההפוכות גורל לוצ, גורל אכזר שלעולם לא תשכיל להבינו הפכה לאמה של נערה מתבגרת בת עשרים, ישבה אותו ערב בכורסתה שלה, כש־היא הופכת במהות, חוזר הפוך, בכל הפרטים הידועים לקורא זה מכבר, כלומר: חלום ילדה שנעכה וחלום נעורים שנמוגו בעשן וכו' וכו'. היא ערכה את מאזן החלומות האבודים לפניה ושאלה את עצמה שוב ושוב ועוד פעם אחת נוספת איך כל זה קרה הפך למציאות.

— יש להודות סוף סוף בכמה עובדות־יסוד, העבבה מרית דלמטי באותה ארשת יפילה ונוגה שבה הלבה אותה.

(סוף בעמוד 38)

صكنا من الاصل

هكذا من الاصل

דאר אויר מספרות העולם

מאת סינדבאד

✶ ספר על יפאני שהתאבד ✶ מחזה על סופרים אנגליים שעשו חיים ✶ הספרות כעסק — בצרפת ובאנגליה ✶ פנים מאירות לא.ב. יהושע בפאריז

מותו של יקיו מישימה, הסופר היפאני הבעירבה, היכה בשעתו בתדהמה רבים וגם סובים ברחבי העולם התרבותי. „חייו ומותו של יוקיו מישימה", ספרו של הנרי סקוט־סטוקס, שהופיע עתה בארה״ב, מנסה לפ־תור את התעלומה.

סקוט־סטוקס היה ראש הסניף של „טיימס" הלונדוני בטוקיו וידיד קרוב של מישימה. הספר מתחיל בקיצו של הסופר, שנתחולל ב־25 בנובמבר 1970. כאשר אסף מישימה כביבו ארבעה מחברי המיליציה הפרטית שלו, תפס את מפקד הצבא המזרחי של יפאן, והשיג בעבור הבטחת חייו של זה את הרשות לנאום באוזני החיילים. הוא דרש בהם לחזור אל המבטעת הישנה לקיסר, ואז טיסע את בטנו שלו, ואילו אחד מאנשיו התיז את ראש הסופר, על־פי פקודתו.

במעשה בה עשה, היה מישימה לא רק הסופר המצליח והנערץ ביותר ביפאן, אלא דומה שגם היה באוסר בחיי־הכפהה שלו. בשום כך נראה התירוץ שבציע סקוט־סטוקס לסיום המוזר והמאקאברי הזה של חיי הסו־פר, כבה נדוש: כידוע, היה מישימה הומו־סכסואל, והיה לו „רומאן" עם צעיר אחד מאנשי המיליציה שהקים — עובדה, ששניהם התאבדו באותו יום־תרדות... סקוט־סטוקס מביא הסברים נוספים בעלי רקע מיני מוב־הק, כפי בני־סבכא שונים, אבל הוא עצמו מזהיר אותנו מפני פשטנות יתירה. „ההס־בר למותו של מישימה", הוא כותב, „מקופל בכל חייו". ובכן, אין תקנה אלא להוות על מהלך חייו של מישימה, מילדותו — כאשר נלקח מאמו על־ידי סבתו הקנאית וגודל בבדידות „כילדה קטנה" — דרך בגרו־תו, כאשר התאהב לראשונה „בדם ובכליה ובמוות", וכלה בקאריירה שלו בבגרותו. קא־ריירה זו מחולקת, בעיני סקוט־סטוקס, לאר־בעה פרקים: אל״ף, מישימה נעשה לסופר בהיא הידיעה של יפאן לאחר מלחמת־העולם השניה והמושלם שבין יוצריה באותה תקופה, המבקש לבטא ביצירותיו את חזון־עולמו הרומאנטי והמורכב; בי״ת, מישימה קונה את בקיאותו העצמה במסורת היפאנית; גימ״ל, מישימה, בחתרו להתמזג עם אמנותו, כמעט את גופו במידה שאין למעלה ממנה; דל״ת, לאחר שפיתח את גופו, הוא מב־קש לגשר את החלל שבין הוויתו הגופ־נית והרוחנית, ובאופן כזה הוא מניח את היסוד לחתימת־חייו המפתיעה. בהתבונן ב„אר־בעה הנהרות", כפי שמכנה אותם סקוט־סטוקס, לא היה מנוס מן ההתאבדות עקיבת־הדם.

האמנם זה ההסבר? הביקורת מעירה, כי אחרי קריאת ספרו של סקוט־סטוקס, אדם נוטה דווקא לפנות לתירוצים „פסיכולוגיים" יותר. אבל אין ספק שקריאת הספר יש בה כדי להאיר פינים במחזה הטוב הרבה יותר בהתאבדותו של יוקיו מישימה — היינו, הקאריירה שלו, כתיבתו, אישיותו ויחסיו עם התרבות שהולידה אותו.

✶

בלונדון הועלה בימים אלה על הבמה הצגת המחזה „בלומסבורי", פרי־עטו של פיטר לוק. המבקרים אומרים, כי זהו „שיקוף בכיב־נפש על־פני אותה מערכת ספרותית של כשרונות ממדרגה שניה", אשר בה, כפי שנהגו להתבדח, „הזוגות היו משולשים וכל אחד היה מרובע".

כל הדמויות במחזהו של לוק, לרבות הגברת עצמה, פוחדות מפני וירג׳יניה וולף. המחזאי מתרכז בעיקר במשולש אהבה, ביה־סיב המבשים שנרקם בין ליטון סטרייצ׳י, קרינגטון — הנערה שהקדישה את חייה למסאי וביוגראף גדול זה, שהיה, לא עלינו, הומוסכסואל, ואיבדה עצמה לדעת בחייו — וראלף פארטרידג׳. את הסיפור מגוללת הסו־פרת וירג׳יניה וולף, המופיעה כמוסכסה־בחור־סים קטנונית וצוקטניה, בטרם הלכה היא עצמה בדרך שממנה לא ישובון עוד: כידוע, התאבדה וירג׳יניה וולף ב־1941.

לוק מספל בגיבוריו, אף כי רובם דמויות ספרותיות מקודשות, בחוסר כל יראת־כבוד ובאופן הנועד לקנות את לב הציבור הרחב. הדבר אינו גורע מן המחזה. להיפך, הוא מו־סיף לו שנינות ו„פיקאנטריה", אף־על־פי שרבים נזעקו בזועה — שיש בה יותר מקורט סנוביות ההולמת את מסורת בלומסבורי — לנוכח זאת. השחקנים ממלאים את תפקי־דיהם על הצד היותר טוב — ביחוד דניאל מאסי בתור ליטון סטרייצ׳י — וההצגה, אף־על־פי ש„מסחרית" היא, שופעת הבנה הה־דוד, ומבוימת להפליא (בידי ריצ׳ארד קוט־ריל). כוירג׳יניה וולף משחקת איזון מיטשל, היא מגלמת את תפקידה הטוב ביותר עד כה.

✶

לא־מזמן אירח ציר הפרלאמנט הבריטי מוריס אדלמאן את גבהותה־המנים של בית־הנבחרים הצרפתי בהיוגנין כאגמה, המעון הכפרי לשעבר של בנימין דישראלי, ראש־ממשלתה הגדול של בריטניה בימי המ־לכה ויקטוריה.

בין אדלמאן ודישראלי יש זיקה כפולה: שניהם יהודים — ושניהם סופרים. בעצם, הזיקה היא משולשת — בפני שניהם אדל־מאן נמנה עם מעריציו המובהקים של דישר־אלי. עד כדי כך הוא מעריץ אותו, שכתב טרילוגיה של רומאנים על „דיזי" והוא מת־גורר בדירה בביתו הכפרי (לשעבר).

אדלמאן הוא גם אוהב מובהק של צר־פת, פוליטיקה וטניס. מסתקני, אם דישרא־לי היה מוצא אותו לטון בשותפות בשלושת הנושאים הללו. כלומר, דישראלי שחה בנעו־ריו בים הפוליטיקה והפליא להתהדר בו, אך אהבת צרפת בוודאי לא העבירה אותו על דעתו, ואילו הטניס היה מאוס עליו. כמו ענפי־ספורט אחרים.

✶

בעודנו שוהים באנגליה, נעיר, כי הסופ־רים העוסקים במדינה זו נתעודדו מעט בימים אלה: „חוק השאלת־הספרים הציבורית", שמ־גמתו להעניק לסופרים מעט תמלוגים כל אימת שישואלים את ספריהם בספריה — התקרב פסיעה אחת נוספת אל חקיקתו.

נודע, כי שר־האמנויות יו ג׳ינקינס עומד לקבל הצעת תכנית כיצד להוציא את החוק הזה — לכשיוחק — אל הפועל. הצעה זו היא פרי מאמציהם המשותפים של חברי „קבוצת־חקר טכנית", הכוללת מו״לים, סופ־רים, סטאטיסטיקאים, ספרנים ומומחים לני־הול חשבונות, שהוקמה בשעתו על־ידי השר. בקירוב בני־סמכא מוסרים, כי שוב אין זו שאלה אם יוחק החוק, אלא רק מתי וכיצד. המיניסטריון אפילו הקציב 16 אלף לירשי״ט לחברה בהם לוגיקה בע״מ, על־מנת שתחקור ותבוא כמה יעלה לבצע תכ־ניות אלטרנאטיביות. הכלל, סופרים באנג־ליה, ההוהים כיצד ילקטו את הכסף לתש־לום שכר־הקירה, צריכים לקוות שלא בסף — ובוודאי לא בספס — יונח כאן על קרן הצבי.

✶

עלילת ספרו החדש של פראנקו קורדה, „הכלך באי" — הרומאן החמישי של סופר איטלקי מוכשר זה — עניינה פרקליט צעיר הלוקח חופשה של ימים בכפר מעבודתו בצפר־טה, כדי להשתתף בתחרות הפרוזות אר־צית. בהגיעו לכרך הגדול הוא נוכח לדעת, כי חמשת הפרסים מתחלקים על־פי פסתה הכמות המוצגים על־ידי ועדת השופטים, ובשלב גבוה יותר, בתוך המכון המנהל את התחרות. הציבור מחזיק מעבר בשני שלבים מוקדמים של התחרות וניצב לפני מיבחן בעל־פה. הוא בטוח, כי ייכשל, אך במפתיע אין השופטים באים לתמימות־דעים, וכל עשרת ה„שרידים" של המיבחן בכתב מכור־זים כזוכים בפרסים.

„הכלך באי" הוא רומאן רעיונות בלתי־מתפשר. יותר מכל הוא מעמיד, זה כנגד זה, את הקודש האינטלקטואלי ואת הקודש החברתי. כל אחד מגיבורי־המישנה מפתים אותו ערכים חברתיים או אסתטיים מוחשים: יצירה־אמנות, בכספות, מצדה בפנטזאה, מרבד מז־רחי. האובססיה הקטנונית שלהם עוצרת בעד התמסרותם להירוה אינטלקטואלית, ככל שנוזמכאן מתפתח והולך, כן מודהים הנר־כים האמיתיים, בדקות ובתבונה, עם טוהר המחשבה המופשטת ועם הבאמן המוסיקע בישומה בחיי יומיום.

„הכלך באי" הוא רומאן חסכוני, מתמיר, המתעב כל קישוט והצטעצעות, אם במלה ואם בדימוי. אבל יש בו קטעים של עוצ־מה קומית נדירה, שבה ההפלגות הריטוריות של חברה הסובבת על ציר ההצלחה מת־בטאות במאמרים שתנאיים דמיוניים, רשימות ביקורת וכיו״ב. אף כי קורדה הוא אויב מושבע של הפאנטאסיה, הריהו אכן הפריזה התלונית, שיש בה אולי משום הרבדות של דמיונו העשיר עליו. זהו סופר מקורי ביו־תר, שכן הדיו. כי יגלוהו גם מחוץ לגבולה איטליה.

✶

חמישה סיפורים של אברהם ב. יהושע תור־גמו לצרפתית ופורסמו תחת השם „שלושה ימים וילד", על שם אחד מהם. אגב, שמכי־רים את יצירתו של א״ב יהושע, נשמח להיוו־כח שהביקורת מקבלת את ילקוט הסיפורים — שהופיע בפאריס, בהוצאת דנואל — בפנים מאירות.

המבקרת של „לה נוול אובזרוואטר", נאדין פרסקו, מדמה את בפני יהושע לאלה של אל־בר קאמי, אף כי שתי ארצות שונות משמ־שות רקע להם ולזה: יש מן הבולות באור הלהט, הכבנור, בחום המשתק את בני־האדם, בבדידותן של הבריות ובתחושת הזרות הרודפת אותן. כן מוצאת המבקרת ביהושע השפעה של קאפקא, רוב־גרייה ומארגארט דירא (אף עגנון אינו מוזכר כלל...) ומצי־נת לשבח את סגנונו הקפדן ואת משפחות המלים שהוא נדרש להן, כמו את כוחו לבטא את התוך על־ידי תיאורי החוץ.

★

גינטר אייך נולד ב־1907 ונפטר ב־1972. בין השנים הללו למד סינולוגיה, הצטרף ב־1932 לחוג הספרותי שהתרכז סביב כתב־העת „הטור", והיה אחד החברים הראשונים של „קבוצת 47", כלומר של אותה קבוצת סופרים, שהנהיגה את הסגנון דות לספרות המערב־גרמנית שלאחר המ־לחמה.

עתה יצא מבחר כתביו של אייך, מה־בולטים בין היוצרים המערב־גרמנים בימי־נו, בארבעה כרכים המכילים שירים, סי־פורים ומחזות — כולם חתומים בסימנן של שתי ההתחייבויות שקיבל אייך, על־פי הגדרתו, להחריד המרדנים: ואב בד־בה והאם סבא.

יוקיו מישימה

אלבר קאמי

א. ב. יהושע

איך, שהיה בבקר שנון ובבחין — ב־ראש וראשונה של עצמו — הכיר בחשי־בות הגדולה והמרכזית הנודעת לשירה ב־יצירתו: „אני קודם־כל משורר לירי, וכל מה שאני כותב הריהו, במעט או בהרבה, דיאלוג פנימי". הכרה צודקת זו מוצאת את ביטוייה בשירה, החל מהאסופה הרא־שונה, שראתה אור ב־1930, ועד האחרונה, שהתפרסמה בשנת מותו. הוא מנהל שיחה מופנמת שכזאת עם זכרונותיו, עם העולם החיצון של העבר וההווה, ועם הבלתי־צפוי ביותר והדבקות המתמיד ביותר בין ה־כוחות — הטבע.

הצד השני של אייך, זה הנובע ב„אביר", הצד המתחייב פנים אל פנים עם העולם, מבצבץ מתחת לפני השטח של קטעי פרו־זה קצרים, שהוא מכנה בשם, המתפרש הן כ„תפרפרה" והן כ„טילים משוגרים מן הלהט". הנושאים האופייניים המופיעים כאן: הויי החירום המערב־גרמניים, מנחת־כבוד לבאקונין, כוכבי־הפופ וכיו״ב. קטעים אלה, שלעתים קרובות הם אירוניים ותמיד אפופי־תעלומה, עומדים במקום כלשהו בין הפואמות בפרוזה של בודלייר ורמבו ל־בין רישומי־האקף המזהירים של אלי־אס קאנטי.

שמו של אייך הלך לפניו על מחזות־הראדיו שלו, שבהם מצא ביטוי „הקול ה־סובבי" שלו, שספסים הרבה היה בקורא בישימון. המחזות העיקריים מתחלקים ל־שלושה סוגים: אלה שבציבר הוא חיפוש משמעות, מובן בחיים; מחזות של כישוף; מחזות של אשת. במחזה המפורסם ביותר שלו נאכלת עיר שלמה על־ידי טרמיטים. אך דומה, כי מיטב יצירתו היא, אחרי ככלות הכל, הלירייקה שלו, לרבות זו ש־כתב בימי השלטון הנאצי; או, במיוחד, ההרפק על „אמרי הטבע והפגה צורף ל־„אביו" המדינה. לימים ביטא את יחסו אל „האבי" הזה לאמור: „אלא אם כן יבינו את יצירתו כביקורת, כהתנגדות וכמרי, כדרישה וחקירה וכקריאת־תגר על השלטון, אין כלל טעם בכתיבתנו, אנו מעוים חיר־ביים, כששטים את בית־המטבחיים ב־גראנויום".

✶

בפאריס הופיע מחקר חדש הנדרש ל־יצירתו של אלבר קאמי, חתן נובל לספרות, שנספה בתאונת־דרכים בינואר 1960. המחקר נכתב בידי ד״ר מוניק קרושה והיא נדרשת בו לנושא מסויים אצל נושא־ציוניה — „המיתוס ביצירת קאמי".

בחלק השני של „המחברות" שלו מגדיר קאמי את עצמו כ„אמן היוצר מיתוס לפי מידת תשוקתו וסיוריו". ד״ר קרושה בעיית בפרוטרוט בפירושו החדש של קאמי למיתוסים הקיימים, כמו סיזיפוס, פרומתאוס או דון ז׳ואן, וביצירת חדשים בעלי אופי והכוונות מיתיים כגון „הזר", „הדבר", „השופט־החוזר בתשובה", „הבוגד" ועוד.

הגדרת ה„מיתוס", שהיא עובדת עמה, היא כללית מאוד, ובדרך־כלל כשמם בעיקרה זו הגדרה־של־כיזון. חלק בספרה מזכיר עבודת־דוקטוראט בקרנותי יותר מאשר בעמקותו. אולם למרות הסתייגויות אלו, יש פרקים אחדים טובים מאוד במחקרה.

ד״ר קרושה עוקבת בקפדנות אחר התעניינותו הגוברת בהתמדה של קאמי במיתוסים (בכפל־המובן הנזכר לעיל) מיוחסת חשיבות יאותה לתפקידים שמילאו בהגותו ז׳אן גרנייה, ניטשה בארה ושפנגלר. אפשר, שהכללת ... יש בה כדי להפתיע, אך ד״ר קרושה מוכיחה, כי יש טעם בדבר. השפעת גרנייה על סגנון־כתיבתו הפיוטי־ש של קאמי גם היא מוכחת כהלכה. ביחודה קיצרה המחברת בהידרשה ל... הכיתי של נפילה, משפט וגאולה שהוא מופיע בגלגולים שונים ב„ה... היא מלמדת את הקורא, בחריפות רות, כיצד התגנייותיו האתיות היות של קאמי, סופן שנתגבשו באידיאלי בצורות מיתיות.

ספרים חדשים עיון ראשון

שירה

שירי אנטון שמאס

ארבעה שערים בקובץ השירים שלפנינו, בו כונסו 29 שירים. (אנטון שמאס, „כריכה קשה", הוצאת ספריית פועלים, תל־אביב, תשל״ד, 48 עמ׳ בכריכה רכה).

שירים ללא שם

אסופת שירים, שמכה מבוא את תוכנה. (עפרה כאורי, „בדידה וכאבת", הוצאת אל״ף, תל־אביב, תשל״ד, 48 עמ׳).

שירת חיים

מבחר שירים, שנכתבו בין השנים 1939—1973. (שלום ממיה, „בינו לבין עצמו", הוצאת אל״ף, תל־אביב, תשל״ד, 70 עמ׳).

חרוזי שיר

תושבת בלפוריה מקדישה את ספר שי־ריה לאביה, שנרצח בידי משגאים בשנת תרצ״ב. (רחל מילוא, „השירים שלי", הוצאת אל״ף, תל־אביב, תשל״ד, 84 עמ׳).

סיפורת

„הציפור הצבועה"

סופר יהודי אמריקני, יליד פולין, מתאר ילדותו בכפרי פולין של ימי מלחמת־העולם השניה. סיפור על פחדים, בורות, אכזריות — עדות חריפה לכוח הקיום האנושי. (יז׳י קו־סינסקי, „הציפור הצבועה", עברית: אהרון בר, הוצאת „תמוז", תל־אביב, תשל״ד, 230 עמ׳).

רומאן מחיי מלחים

הרומאן השני של מחבר „כמעגל פתוח", שהוא ימאי בצי הסוחר הישראלי. תיאור פרשת חייו של יהודי, יליד עיירה ים־תיכונית, אשר משפחתו הושמדה בשואה. (צבי שמשלי, „אתה הי, בן אדם", הוצאת ספרים „לדורי", תל־אביב, תשל״ד, בשיתוף עם החובל הימי לישראל, 168 עמ׳).

קורות הפלגה אחת

מורה צעיר למוסיקה יוצא לחפש את כוחו בארצות נכר — מסע שסופו אכזבה. (אלי שרייבר־הדולי, „בקרוב בעל־מום", הוצאת „ביתן" תל־אביב, תשל״ד, 248 עמ׳).

סיפורים מנוף הילדות

צרור סיפורים, שנושאיהם שאובים מנוף ילדותה של המספרת בפולין, ומנוף הארץ שלאחר הקמת המדינה. (צילה לבנון, „מירהלה", הוצאת י.ה.ל., תל־אביב, תשל״ד, 84 עמ׳).

עיון ומחקר

מאמרי ביקורת הספרות

לקט מאמרים בביקורת הספרות העברית, שנתפרסמו בבמות שונות בעשר השנים האח־רונות. (נחמה אבינער, „השקף אחרת בעצב", הוצאת הכתבה, חיפה, תשל״ד, 212 עמ׳. נדפס במולטיליס).

החברה הערבית בזמננו

ספר מבוא, הכולל קשת רחבה של נוש־אים המבטאים את בעיות החברה הערבית בזמ־ננו, שאיפותיה ודרכיה השונים, תוך ביקו־רת הנסיה והרוחות הנושבות במחנה הלאו־מניים הערביים. (אליהו אילת, „שיבת ציון וערב", הוצאת „דביר", תל־אביב, תשל״ד, 462 עמ׳).

פנים חדשות למדע

המחבר, פיסיקאי ואסטרונום, בוחן בעיות קטנות וגדולות של תקופתנו — החל במבוקת העבודה והתקשורת וכלה בדרך שבה אנו בוחרים את מנהיגינו הפוליטיים. כן מנתח הוא את מקומו ותפקידיו של המדע המתפתח בחברה המודרנית. (פרד הויל, „פנים חדשות למדע", עברית: אהרון אמיר, ספריית אופ־קים, הוצאת „עם עובד", תל־אביב, תשל״ד, 124 עמ׳).

ספרי שימוש

כשר ומשובח

הבישול המשובח — 3 כרכים: 1) מעו־דני תיאבון כבנות ראשונות (182 ע׳); 2) מרקים, תוספות, מנות עיקריות (172 ע׳); 3) עוגות, מנות אחרונות (153 ע׳). שלושה אלבומי־פאר, מבוססים על סדרת מאכלי עמים של TIME LIFE. עריכת הסדרה בעברית: ליליאן קורנפלד, עריכה מגון: ההילה עופר. על טהרת הכשרות. הוצאת ספרית „מעריב" — תל־אביב, תשל״ד, 1974.

עולם הסימפוניה

מהדורה תשיעית, מחודשת ומעודכנת, כול־לת הסברה ל־850 יצירה סימפונית שחוב־רו בידי יותר מ־350 קומפוזיטורים, אשר חיו למן המאה ה־17 ועד ימינו. (פ.ע. צרדני־ויק, „עולם הסימפוניה", הוצאת „מסדה", רמת־גן, תשל״ד, 638 עמ׳).

לילדים ולנוער

שירים לפעוטות

צרור שירים חדשים וישנים לפעוטות. צי־יר ואייר את הספר ליביו סלומון. (אלה אמיתי, „פיל קטן היה לדינה", הוצאת אל״ף, תל־אביב, תשל״ד, 48 עמ׳).

מסעות באפריקה

מכתביו של נער ישראלי, הנושה עם משפחתו בשלוש ארצות באפריקה, שאליהן נש־לח אביו לעבודה, בסוף שנות החמישים ותחילת שנות השישים. (יהושע צור, „מס־עות גיורא הראשון", הוצאת „מסדה", רמת־גן, תשל״ד, 144 עמ׳).

שיאים בכל השטחים

אנציקלופדיה של שיאים בתחומים שונים, החל בדבר העתיק ביותר וכלה בשאלות המעניינות לכל ילד ומבוגר סקרן. (ד״ר ישראל צבי פנר, „אנציקלופדיית השיאים", הוצאת „מילוא", תל־אביב, תשל״ד, 136 עמ׳).

סיפורי בראשית

צרור סיפורים סביב המאורעות המתוארים בספר בראשית, שנכתבו במקורם אידיש ותור־גמו לעברית בידי המחבר. (יעקב זיפר, „באהלי אבותינו", הוצאת „מילוא", תל־אביב, תשל״ד, 152 עמ׳).

אל״ף

מכתב לעורך

לכבוד עורך המוסף לספרות, „מעריב" א.נ.,

הננו רואים כחובתנו להגיב על־א... קה במכתבו של מר מגיל קחנסר („מעריב", 26.7.74). התבטאותו ... ברצוננו לקבוע בזה, שמר קחנספי שמקלים כמשרדנו, ועל כן בדהים הרב (לא בדהים) שהוא נכל לעצמו דמי צייק לנו ציון ולקבוע את ומה־הכ־רכהו של מוסדנו יעבדו אלה שהסתייעו בו ובספריו ויוסיפו להסתייע בהם.

בכבוד רב,
ישעה [illegible]
(מנהל הארכיון ... בירושלים)

בין השורות

רות פיינליס היא משוררת אמריקנית, שפירסמה קובצי־שירים וספרי־סיפורים אחדים. היא מבטאה העברית אלן סילינט. בימים אלה היא ובעלה בישראל.

הנהלת חשבונות לכל
חדש!!
3 מסלולי לימוד:
✶ קורס בוקר מזורז (1)
✶ קורסי ערב רגילים 1, 1+2, 2, 3
✶ הנהלת חשבונות בכתב, בתנאים מיוחדים
לימוד חינם לחיילים משוחררים זכאים
הפתיחה 5.9
לביא
ת״א, סמולנסקין פנת בן־יהודה
טל. 232611.

ENGLISH MATRICULATION TEXT
General Editor : Alice Shalvi
The following textbooks for the new Bagrut syllabus have appeared :
Arthur Miller,
ALL MY SONS (IL. 7.00)
SHORT STORIES (IL. 10.00)
To appear by the end of August :
Tennesse Williams,
THE GLASS MENAGERIE.
POEMS
A TEACHER'S HANDBOOK ACCOMPANIES EACH OF THE BOOKS.
הפצה: לוני כהן בע״מ, רח׳ נחלת בנימין 5 תל־אביב, טל. 623693.
סוכנות תמיר, רח׳ בן־יהודה 2, ירושלים.
מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור בע״מ רח׳ יצחק שדה 34, תל־אביב, טל. 39267.

הופיע שוב
אל דאגה
דייל קארנגי
הספר ששנה את חייך
סטימצקי

יצא לאור
מעשה הוראה
רכישת קריאה וכתיבה עפ״י הגישה ההתפתחותית
מאת צפורה כץ
להשיג את הספר ב„מכון לשכפול", דיזנגוף 10 ת״א

מערכות סטריאו
אצל פוטו
סטריאו ספורט
בן־יהודה 8 ת״א
יותר זול!

מוסד ביאליק
ספרים חדשים
בנימין מזר
כנען וישראל
מבחר ממחקריו ההיסטוריים של אחד מחוקריה המובהקים של תולדות ישראל וארצו. בהרצאה שוטפת, המצטיינת בחריפותה ובציוריותה, מעלה המחבר לפני הקורא את תיאור התהליך של יציאת מצרים וכיבוש ארץ כנען מתוך עימות הכתובים עם הממצא הארכי־אולוגי; את עליית הפלשתים ויסוד ממלכות ישראל וצור; את מוסדות הממשל והמינהל בימי הזוהר של דוד ושלמה; את ממלכת ארם ויחסיה עם ישראל, ועוד. לספר נלוו 12 לוחות של תצלומים, ציורים, שרטוטים ומפות, וכן שלושה מפתחות מפורטים [בשי־תוף עם „החברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה"].
320 עמ׳ 36.— ל״י
אמיאנוס מארקלינוס
דברי־הימים
ספרים י״ד־י״ט
תרגמה מרומית שרה דבורצקי, הקדים מבוא ארנאלדו מומיליאנו, הוסיף הערות וביאורים דוד רוקח. חיבורו של גדול ההיסטוריונים הרומיים בשלהי המאה הרביעית, בימי חידוש הפגאניות בידי יוליאנוס קיסר. לספר צורף מפתח מפורט של השמות, המקומות והעניינים, בצירוף דברי־הסבר.
184 עמ׳ + כג עמ׳ [בסדרת תרגום ספרי מופת מספרות העולם]. 25.— ל״י
להשיג בכל בתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, ת.ד. 92 ירושלים.

עת למכור ועת לקנות
הלוח לכל עת
הלוח מס׳ 1,
לוח מעריב

הפתע את ידידיך
בשי מקורי
לראש השנה
העניק להם מנוי שנתי על
מדע
עתון מדעי לכל
„מדע" הוא דו־ירחון מדעי־פופולארי המיועד לתלמיד, לסטודנט, למורה ולכל משכיל ושוחר־דעת. בעזרת „מדע" תוכל להרחיב את השכלתך במדעי הטבע וידיעותיך ב־תחומי הטכנולוגיה.
דמי המנוי לכרך י״ח (6 חוברות) 25 ל״י.
גזור ושלח
לכבוד
מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה
ת״ד 801
ירושלים 91000
מע/24
אבקש לחתום על כרך י״ח של „מדע". מצ״ב סך 25 ל״י (בשיק או בהמחאת דואר) לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים.
שם משפחה........ שם פרטי........
כתובת........
מיקוד........

הנהלת הסוכנות היהודית לא״י
ועדת המכרזים המרכזית — אזור תל־אביב
מכרז מס׳ 32/74—הא
ביצוע עבודת תירגום מסמכים
1. הנהלת הסוכנות היהודית לא״י (להלן „הסוכנות") מזמינה בזאת הצעות לביצוע עבודת תרגום מהשפות רוסית, אנגלית, צרפתית, ספרדית, ... ואידיש לשפה העברית.
2. את תנאי המכרז וטופסי הצעה אפשר לקבל החל מ־4.8.74 במשרדנו בתל־אביב, רח׳ קפלן 17, חדר 438.
3. את ההצעה יש להגיש בשני העתקים לציין המכרז ולהמציאה לתיבת המכרזים הנמצאת במשרדנו בתל־אביב, רח׳ קפלן 17, חדר מס׳ 438, או לשלוח בדואר רשום אל אותה הכתובת.
4. ההצעה חייבת להגיע אל הסוכנות לא יאוחר מ־15.8.74 שעה 12.00.
5. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה או כל הצעה שהיא, והיא תהא רשאית למסור עבודות התרגום לקבלן אחד או למספר קבלנים כראות עיניה ולפי דעתה הבלעדי והמוחלט.

עירית ירושלים
הלשכה לעליה וקליטה — המחלקה לחינוך
עירית ירושלים בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות, מודיעה על
פתיחת אולפן קיץ לתלמידים בגילים: 6-14
(בית ספר יסודי)
האולפן יפתח ביום ט״ז באב תשל״ד (4.8.74), במקומות הבאים:
בבי״ס ממלכתי „גבעת־שפירא", גבעת שפירא.
בבי״ס ממלכתי „בית־הילד", רח׳ ז׳בוטינסקי.
בבי״ס ממלכתי דתי „רמות אשכול", רמות אשכול.
בבי״ס ממלכתי דתי „אולינה דה רוטשילד", רח׳ אוסישקין.
פרטים והרשמה בלשכה לעליה וקליטה, רח׳ הלל 6, קומה י׳, טל: 08 22 22.

לא רשעות

מאת
יהודית אור-ייך בן-הרצל

,,התומים והתמים", אברהם בלאט, הוצאת ,,סיגלית", 312 ע', ת"א.

אל ביקורתו של אברהם בלאט התוודעתי כקורא במוסף הספרותי של ,,הצופה" לפני שנים, ומצאתיו את לגדולם של מבקרים-

שתואים בעתונות של ,,מיעוטים" — שדבריהם אינם נשמעים. מבקרים שדופים בעתונות פופולארית זוכים שדבריהם נשמעים ומבוססים לא לפי ערכם, אלא לפי אכסנייהם. ואילו בעתונות דלת-תפוצה זקוק אדם להתכתה ועקשנות, על מנת להבקיע את חומת אי-ההכרה. ודומה, כי א. בלאט כרם זכה להכרה שלה הוא ראוי, בחוגים יותר רחבים.

אם לשייך את בלאט לאסכולה, הריהו מייצג את הביקורת המקיפה צורה ותוכן, אמצעים אמנותיים ואידיאה. אסכולה זו מתמעטת והולכת, מפני האסכולות הפורמאליסטיות, אלו שקמו כריאקציה לאסכולות ה,,תוכניות", אשר רוחו אצלנו עד שנות ה-50. חשובים לו לא, בלאט הדברים שהיצירה מתכוונת לומר על העולם ועל האדם, כיהודי בעורב ובעבודה בבקורת אין הוא יפה. אף אם ירצה, לקבל על עצמו יפיפות של יפות בלבד. כמי שגדלה מתוך הרבנות יהודית שירית (,,הרבות זוהי גנטיקה", אומר נעם חומסקי) לא יוכל לקבל מלכותה של אסתטיקה על שאר החכמות, אלא יראה באידיאה את הערך היותר גבוה. ואין הוא עושה כן באופן בדקני, אלא הדברים משולבים תכניקה וצורה. בכלל, מבססת בקורתו באיזון נכון בין ניתוח, השוואה מוטיבים, פרשנות סמלית והאינפורמציה ולהאנבטית על הספר. באופן זה אין זו כתיבה דקדקנית. נאחזת בשורות ובבלים, אלא כתיבה כוללת-מקיפה, על התרוממיה ועל גבולותיה. מאליו מובן, כי בלאט חש בנוח כשהוא נתון במידותיו בספרות העברית-יהודית — עגנון, א.ב. יהושע, אלתרמן ובשביס-זינגר האחרים. כאן יש לו יתרון מקדם על פני ביקורת צעירה-,,בבריה", בידיעת המקורות כשהוא דן, דרך משל, ב,,פוסה הנפלאה מלובלין", הוא כותב כלבילות בין ביגוני של בשביס-זינגר שהיה לבעל-תשובה, לבין האגדה התלמודית על ,,נתן דצוציתא, שחטא בהיותו רועה-זונות וחזר בתשובה" (ע' 237). מסיבת זו דווקא עלולה התמשפטת יתירה על פני תחומי ספרות שונים ומגוונים להרע עם הכותב. פרקים שעניינם פרוזה, שירה, ספרות-מקור, ספרות מתורגמת, ספרות ערבית, ספרות דתית, עלולים לעורר חשד, כי לפנינו כמעט על הרבה, אף כי למעשה זהו מעט איכותי. ועוד בעניין זה: אסופת מאמרים זו כונסה באופן בלתי-פרופורציונאלי מסות, רצנזיות, רשימות קצרות: דיון ביצירה האחת (,,מכות מצרים" לאלתרמן), דיון במכלול יצירותיו של סופר אחד (קובצי סיפורים של עמוס עוז), דיון השוואתי (על שלושה משוררי ירושלים), על נושא תרבותי מסויים (,,משבר ההזדהות") — מבחר מגוון, מגוון מדי.

בין השאר מוקדשים שני פרקים לספרות הדתית, שירה ופרוזה, שאת דלותה מבכה א. בלאט. ויש כיום לשאלה: מהי ספרות דתית בת-ימינו? — ספרות שהתמסיקה שלה עוסקת ביחסים שבין האדם וקונו? ספרות המסתייעת באלוהיות (ארמזים) מהעולם הדתי? או שמא ספרות הנכתבת בידי יהודים שומרי מצוות כדת משה וישראל? כל האפיונים הללו יהיו מטעים ובלתי-מספיקים. לפי אפיון ראשון יהיה פנחס שדה, דרך משל, סופר דתי. לפי אפיון שני יהיה ויזלטיר, דרך משל, סופר דתי, ולפי האפיון השלישי נצטרך לבדוק בציציותיו של כל כותב, כהלכה או שלא כהלכה. לפיכך נראית לי הבחנה זו מיותרת. כל יצירה טעונה עיון לגופה, על-פי קני-מידה משותפים לכלל היצירות ותוך כדי הצבעה על הספציפיות והייחוד של כל אחת מהן. חלוקה עפ"י מסגרות חברתיות, שבהן נתון הסופר, בנוסח ,,ספרות קיבוצית", ,,ספרות צירונית", ,,ספרות דתית", היא אולי נוחה למדריכים, אולם איננה תורמת לביקורת ואינה משנה

ביקורת

את אופיה של זו. שכן אין לה לספרות זו כפיפות לסמכות אלוהית או מארכסיסטית, אלא למבחנים אמנותיים-אידיאיים כלליים ומשותפים. מתחייבת איפוא השאלה, כלום קיימת ספרות דתית כקטגוריה נפרדת? ואם כן, כיצד היא מוגדרת אליבא דאברהם בלאט?

מה שחסרה אני בביקורת של בלאט, הוא שאין בה רעש. ביקורת שאין עמה שלילה עלולה להחטיא את מגמתה, עזורי בכך היא שונה מניתוח ספרותי גרידא.

לעשרת קביץ של אהדה לספרה דרוש לי לאברהם בלאט לפחות כב אחד של רשעות...

שתים שנכנסו לפרדס השירה

מאת
אריה ליפשיץ

,,כי הוא מלך", מאת חדוה הרכבי, הוצאת מ. ניומן תשל"ד, 78 עמודים.
,,נפרדות", מאת מירה מינצר-יערי, הוצאת מ. ניומן תשל"ד, 48 עמודים.

שני ספרונים בביכורי יצירתן של שתי משוררות צעירות זכו לא-מכבר בפרס רוזל ניומן מטעם בית-הסופר ע"ש חיים הזז בירושלים ויצאו לאור בצורה נאה ע"י הוצאת-הספרים של מרדכי ניומן, יהמו ובריכתו של הפרס לזכר רעייתו.

הקורא בשני הקבצים ודאי יבחין בייחוד עולמן הפיוטי של כל אחת מן המשוררות, שעולמות שונים הם בטיב ובהבעת ההוויה האישית וכן בעיצובו הצורני והריתמי של השיר. ואולם מה שמפליא ואף מדכא ביצירות-ביכורים אלו, כי שתי המשוררות שמקורן רגיקתן מכאן — האחת ילידה דגניה ב' והשניה הברה בקיבוץ מרחביה — כל חזותן בשוקעת ברוח של עצבות עמוקה. וחזותה של הראשונה אף מטופפה דוק של הידלון שלאחר אכזבה. בעצם שחדוה הרכבי רואה עצמה חובקת בדמיונה ,,עולם שהרוי-שנתמלא הפתוגים" ובמכש היא נתונה בתוך ,,עולם שבור עד אפס כחותיו / ובדידתה ברורה בחושך / ובאור", הרי מירה מינצר-יערי מזונה בהתפוכות עולם ,,כמו כבד פולחן המקדים התרחשות זמן / ומדייק ליטול מכאן כל מה / שאין בו סימן, שאין בו חמדה, שאין בו ציון".

שירים אלה מתי נכתבו? אמנם נכתבו זמן רב לפני מלחמת יום-הכיפורים, אך אין להם שום זיקה אל המהמהות שבחוץ אלא אל דרך הפתח ההלאות של כי תעולה ,,במדרגה הבויות הגדולות" בבקשו להגיע אל אינו בגבהה. — והה-הבאים כהבכאת בעיקר בשירה של חדוה הרכבי לפי תכניהם ולפי דימוייהם. אתה קורא שיר אחר שיר ונוכח לדעת כי זוהי מערכה נפשית אינדיוידואלית של רסיסי הוויה באדם כואב, הוויה הנבנכת גם אל מחשבה בהירה ואחוזה בהכרת הדור של הבריאה כולה, המגניין שהדברים כבואאים ביכולת של לירקה היודעת להעלות מין קסם ביגון האנושי וכעין נעימה חגיגית לאפשרויותיו של כוי המוות. כמו השורות: ,,לאט לאט כתבפרים פניך / לאט לאט נטלם מתוך / הריש עולים דמוערים על ציניך / עכשיו כבר ברור גורלך: / רק אל הבבקי להם את דבריך / רק אל הפריש בדמותך / כס עד אחרון כחותיך / כבי על בלילות דעתך, לאט לאט סגרי חלונותיך / הודדי עד יבוא כוהך". מצד אחד יש בכח המשוררת לקרוא לזולתה: ,,געתה את הבים / בסביבים חדים-חמים. / נאסוף את הסכם אל תוך פחים שחורים / ולא נלך בעקבותיו — בוא נשפוך את ההרים / כאילו הו צבעונים כיובשים / שבורי ידיים / וכחור, כאשר זה את זה נאכים. / לא נפקה עינים". והבד שני חשה היא את הבדידות שבאולה-יד. אין בגן עליה, מגורשת, כוקפת שנאה, רדופה, מררה. עד ,,לילה עקפה אוהה בכבלותיו / קימט את שתיקותיה / שכח, כבעט, כי / יש לה עוד פנים".

אכנם פה ושם, כבפינת דחוקה, נוטות שורות השיר אל כיסופי היופי, אל דוד הרחמים האל ביצת הדברים שהאהבה מצמיחה; הנה ,,האיש שלא הכרתי מימי / ומנפנף אלי בכוכבים, / מלך. אני יודעת כי הוא בלדי". הרי זה רצון לקשירת קשר מתוך פיוס; ובאבת, אפשר תיבנה חומת מגן כנגד הפתנים והכיפי הכידונים המפלגים בין בני האדם ומשליטים את הרעה בתבל; אפשר תסולק נביכות-הרוח ותתחזק האהבה. ואי כזה תעלה המבוחה ותיטיב לה לנפש הנסערת, המבוהלת, בצר לה... אלא שהציפייה לממש נמוגה. כדברי המשוררת: ,,בדומה לבלכה שהורית שאין לה מלכות משלה ולא פעמונים, אפילו כוכב אין לה; רק עשבים שוטים הלוזים על צווארה וחולמים על שירות וגליכות נוירים".

אנו זוכרים עצב שיריו של אברהם חלפי, תהום היגונים בפיוטיה של לאה גולדברג, שירי אהבה ומוות של עין טור-מלכא ועליזה גהור, צניבי יסודים של משוררים אחרים, אך דומה כי עדיין לא נשמע, או אולי לעתים רחוקות נשכע בשיר הצבור הצעיר, משק כזה של כנפי ,,צפרים שחורות" ו,,צפרים ההלהה' וזה ה,,אור שחור" המפציע מאפקים זרים על איבה ואימה, וגוהה הייה מרחבים ובהם ,,עיגולים שחורים של דם", ועד אותה מסקנה שבצלילות-הדעת כי ,,בית לא תבנה / ולא תאהב שום עיר / ואת המות תכסה באבנים ובאלות..."

ב.

גם בשירה של מירה מינצר-יערי מתערבים ומצטיירים דימויים של צפרים תהות ויראה תהומית ומכור וחשכה ומוות, אך יש קשר דומיננטי בינם לבין הוויה אנושית מסויימת, אם באוזירה של משפחה, אם במראה של שדה ונופו של אילן, ואם בהוויה טמירה המעלה דיוקן אבא ואבא, או הרגשה המגע עם אח ודוד וידיד. כמו השורות: ,,היום אמי היא גשם / דק ועגום כבלי חרס לבן / שאבד במרחוק — —"; או כמו האב שהלך לעולמו באותת ,,משישים ברכבותיה של שינה" והכאבים ,,גלכדו בתמורגותיו לכל הימים". — אכנם בשירה של מירה מינצר-יערי לא בחוש מעוצמת ביטויה הפיוטיים של חדוה הרכבי, כל אותה שקיפות נפשית שבה סובלים גבישי הצער נוכח התומיותם של החיים האנושיים, אך בצרור השירים ,,נפרדות" אנו חשים כי יודעת המשוררת לפקוח עין לא בלבד על אימת-הדין לקראת סופם של החיים אלא גם לקבץ בתוך הפיישות של ההוויה פרודות של רגעי-חמלה ושעות-ידוד, כל אותם ימים שנכונו לו לאדם, ואפילו קשים הם כאותן אבנים אשר לדברי השיר הן ,,נפרדות להוויות ולגבבים רכים הקמים בניגנצות זוהר ירוק / של החור מאורה על כל עברים". — ברור כי אלה צעדים ראשונים בהבעה שירית. אך כבר בצעדים אלה קובעת הזיקה אל קירבת האדם החי ואל המפעים את הלב עם דיוקנם של אלה אשר בראותו ועיצבו את רוחנו לשאוף אל הנעלה ולפעלה כל אשר תשאל נפשנו לטוב.

אם קיים סיכוי כזה בעולמה השירי של מירה מינצר-יערי, הרי בשירתה של חדוה הרכבי, אף-על-פי שבבוסאת היא ביטוי אמנותי חזק, אנו נכנסים אל עולם מורכב שאין לו מוצא אלא אולי בתקוות הבאות כימולות רחוקים.

וכאן נשאלת השאלה על מהותה וגם על הפקידה של השירה מאז ומעולם. האם די לו לקורא בגיבושו האמנותי והצורני של השיר עד כדי הזדהות עם עולמו האישי המסויים של הפייטן, או שמא צריך ויכול הוא למצוא בשירה מעין תשובה-של-כיוון על משמעות ההוויה האנושית — שלא לדבר כאן על זיקה לתחום חברתי, לאומי, למולדת — באחת: משהו מפתרון נפשי על עצם קיומם וטיב המשכם של החיים.

העובדה כי שני הקבצים שלפנינו מביאים אותנו להרהורים אלה, ודאי יש בה כן החיוב וכן הברכה להופעתם.

ספרים וזמנים

מאת
יוחנן ארנון

אברהם הטל, יהדות צפון-אפריקה; ביבליוגראפיה. מכון בן-צבי של יד יצחק בן צבי והאוניברסיטה העברית, ירושלים, תשל"ג, יב, 248, 34 עמ'.

שטח הביבליוגראפית במדעי היהדות בישראל הוא עדיין שדה קוצים. אמנם עסקו עוסקים במקצוע זה אנשים רבים וטובים — אברהם יערי, נפתלי בן-מנחם, שמואל לחובר ויבל"א משה אונגרפלד, גדליה אלקושי, א.מ. הברמן, א.ר. מלאכי, ג. קרסל, שלמה שונמי ועוד. אך להודעת הציבור לא חדרה עדיין חשיבותה של העבודה הביבליוגראפית ואף מדלים רבים טרם נתנו את דעתם על הוצאת ספרים ביבליוגראפיים.

על כן חג הוא לראות בהופעת ספר חדש בתחום זה, הראוי למקצועו ולמחברו, כגון ספרו של אברהם הטל ,,יהדות צפון-אפריקה". אין בידינו חיבורים מקיפים רבים על יהדות צפון-אפריקה — יהדות כפואה, מקורית ותוססת, שבניה הרימו תרומה חשובה בארצות רבות — למרות שידיעות אודותיה כפורות זה כבה כאוה שנים בכאמרים וספרים נדפסות רבות על ידי מחברים מבני ברית ושאינם בני ברית. אין אנו יודעים אפילו עד היום הזה אלו ספרים נדפסו בארצות המגרב. אברהם יערי בספרו ,,הדפוס העברי במזרח", שחלקו הראשון ראה אור בירושלים בשנת תרצ"ז, כתב במבואו: ,,הביבליוגרפיה של ספרי ארצות המזרח הוזנחה בשדה חקרת הספר העברי, כשם שחקירת תולדות ישראל בארצות המזרח הוזנחה בחכמת ישראל בכלל". וגם הוא עצמו, בחבורו, לא הגיע על המפה של תפוצות ישראל במזרח יותר מערבה מאשר למצרים. גם אברהם הטל איננו מטפל בספרו בדפוס העברי שבארצות צפון-אפריקה, אלא בחומר שנכתב על יהדות צפון אפריקה. ולמרות שהוא רושם ספרים רבים שנדפסו שם, מבחינה עדיין המלאכה של רישום כולל על ההדפים העברים (ספרים תורניים, סידורים, הגדות של פסח, ספרי שירה ועוד) להוקר ולביבליוגראף שמתמסר לכך.

כפי שמחברנו מציין בצדק בהקדמתו, לא תוברה עד כה ביבליוגראפיה כוללת על תולדות יהודי צפון-אפריקה. היו אמנם פה ושם עבודות מצומצמות וחלקיות כגון רשימות של העתונות היהודית-ערבית בתוניסיה (ואסל, צאוודובסקי) או חיבורים יותר גדולים — כמו של מחברנו עצמו: ,,פירסומים על יהודות צפון אפריקה; רשימה ביבליוגראפית", ,,ספונות" כרך ה', תשכ"א, עמ' תסז—תקח (950 ערכים); ,,פירסומים על יהודות לוב; רשימה ביבליוגראפית", ,,ספונות" כרך ט', תשכ"ה, עמ' שפג — שצה (328 ערכים) ועוד. אגב, חיבורים אלה, כמו חיבור גדול בשפה הצרפתית אינם מופיעים בביבליוגראפיה הכותנת לפנינו; והרגבני שמתוך צניעות מופרזת לא הזכירם המחבר גם בהקדמתו, אלא מרמז באופן כללי ל,,ביבליוגראפיות קודמות שנערכו בידיי". בכל מקום נראה שכאן פרסומו הראשון בעניין יהודות צפון-אפריקה בשנת תש"י, לא קצא הטל על שכריו והנה הוא מגיש לנו ביבליוגראפיה מקיפה הכוללת 5741 ערכים.

כפי שהוא עצמו מציין, ברור לו שגם עתה לא עלה בידו לראות ולרשום את כל החומר המפוזר בספרים, ירחונים ועתונים אשר נכתב בשפות שונות ובארצות רבות, עם כל זאת מרשים מאד היקף העבודה שלפנינו. דיכה שכספר העתונים וכתבי-העת השונים שבדק מחברנו על מנת לתור אחרי חומר לספרו, עובר את המאה וכולל לפחות שתים עשרה שפות — החל בספרים עתיקים ועתונים כגון ,,הצפירה" ו,,הכליק" ועד העתונות היומית של תשל"ד. הספר הנעתק ביותר שמצאתי בחיבורו של הטל הוא משנת 1676 (בכ' 5399), אך יתכן מאד שרשומים כאן ספרים עתיקים עוד יותר.

סידור החומר הוא לפי ארצות: לוב, תוניסיה, אלג'יריה, מארוקו (מבוזה למערב). המדור הראשון ,,צפון-אפריקה" כולל פרסומים המקיפים יותר כארץ אחת. בכל מדור ביונים הפירסומים לפי סדר האלף-בית של שמות המחברים. נהחבר היבור בידי שני מחברים, סודר הערך לפי שמו של המחבר הראשון, ואילו לשמו של המחבר השני ניתנה רכיוה בקומו לפי סדר האלף-בית. ערכים שבם מחברם אינו ידוע, סודרו בסוף כל מדור על פי זמן פרסומם.

בראש כל מדור הובאו הערכים שנדפסו באותיות עבריות (עברית, אידיש, לאדינו, ערבית-יהודית). אחריהם באים הערכים שנדפסו באותיות ערביות ואחרי אלה הערכים שנדפסו בשפות אירופיות. לספר הקדמה בארית עניני, רשימת הקיצורים, מילואים וכן מפתחות אחדים: מפתח כקומות, מפתח אישים ומפתח ענינים. כל עלותה הכפתחות ניתנים הן בעברית והן בצרפתית. המחבר פינצה לא מעט פסיבדונימים ונתן רמיזות אל השם האמיתי.

הערכים עוסקים בנושאים שעניינם יהדות צפון-אפריקה בכל התהוי הייה ופעילותה: אורחות חיים ומנהגים, הווי עממי ופולקלור, חיי החברה והדת, התנודה הסביבית התיבונית, הכלכלה, המעמד המשפטי, היחסים עם החברה הלא-יהודית. גם עניינים ספציפיים, כגון תולדות אישים ובמשפחות, בפיות הפואיות, הזיקה לארץ-ישראל ועוד, אינם נפקדים. החומר מתהרע על פני תקופה ארוכה של קיום היישוב היהודי בצפון-אפריקה, כהורבן הבית השני ועד ימינו ובכלל זאת התיישבותם מחדש בארץ-ישראל ובארצות אחרות.

רישום הערכים הוא בדרך כלל מדויק. יוצאים מן הכלל בהם נתקלתי: ערך 1613 — נחום סלושץ, דהיה אל כתינה. על שגיאת הדפוס ניתן לסלוח, לא כן על ההשמטות בשם הספר. ערך 3998 — שמואל רומאנלי, משא ערב. המחבר אמנם טרח ורשם עשר מהדורות של הספר, אך השמיט משמו את כל הכותרת המשנית הארוכה. אולי מותר להחליט שהיא אינה חשובה כיום ולהשמיטה, אך יש לציין את הדבר על ידי שלוש נקודות (כפי שמחברנו אמנם נוהג בסקרים אחרים). רצוי היה לציין לתת אחרי שם העתון או כתב-העת את מקום הופעתו בסוגריים. דבר זה היה אמנם מגדיל באופן ניכר את מספר סימני הדפוס בספר, אך בראה לי היה, שהמעיין יקבל אינפורמציה על מקום הופעת הפרסום (אגב מחברנו נותן לפעמים ציון מקום הופעת הפרסום — 698, 700, 2000 לדוגמה — כנראה כדי להבדיל בין עתונים בעלי שם זהה). כדי לצמצם את מספר סימני הדפוס בספר אפשר לתת בסופו רשימה של העתונים וכתבי-העת ומקום הופעתם. (הביבליוגראפים והספרנים נוטים לשכוח שלא כל אחד בקי במאות ואלפי כתבי-עת).

במפתח הענינים מצאתי את הערכים ,,גרים" ו,,מתייהדים" להוד ולדעתי אפשר לאחד אותם — לפחות יש לרמוז מערך לערך. כובן שבספר הכולל למעלה מ-5700 ערכים, נפלו פה ושם שגיאות דפוס, בעיקר בערכים הלועזיים. אך לא כלאכה קלה היא לקרוא הגהות בשפות כה רבות, ובטוחני שמחברנו יתקן אותן כאשר יזכה לראות מהדורה שניה של ספרו.

יש לברך את מחבר הספר, אברהם הטל, על שקידתו במשך י"ז שנה על איסוף חומר ביבליוגראפי וכן את מכון בן-צבי על הוצאת הספר בצורה נאה ויפה.

נופים ואתרים

מאת
ישראל הראל

נופים ואתרים: מבחר דפדפות על נוף הארץ, אתריה וקורותיה. פרסומי מטכ"ל / קצין חינוך ראשי, משרד הבטחון — ההוצאה לאור.

אחת היוזמות הברוכות, הדבות-התועלת ביותר של מפקדת קצין חינוך ראשי, עם תום מלחמת ששת הימים, היתה הוצאת הדפדפות לידיעת הארץ. הדפדפות, שעניינן נוף הארץ, אתריה וקורותיה, באו לעשות הכרה בין החייל האורות לבין חבלי ארץ ישראל שאך זה שוחררו. הן נרכשו ע"י מטיילים שביקשו לדעת על שילה, בית-אל, חומת ירושלים ושעריה, רמת-הגולן, נופי החרמון — וניתן היה לפגוש טיילים רבים המשתמשים בהן בעת טיולם.

עתה, קרוב לשבע שנים לאחר המלחמה שהחזירה למסלול טיולו של הישראלי נופים ושבילים רבים, יצא ריכוז נבחר של כ-80 דפדפות כאלה, (מהן אחדות שלא הספיקו לצאת לאור בצורה נפרדת) בספר ,,נופים ואתרים". למעשה אין שום שינוי בתוכן ובצורת הדפדפות, להוציא ריכוזן באכסניה אחת בספר המכיל למעלה מ-300 עמודים, על נייר משובח בכריכה קשה.

מומחים שונים, מרוב ענפי המדע המקיפים את ידיעת הארץ, כתבו את הדפדפות. בולטים בהם הארכיאולוגים, כפרופ' יוחנן אהרוני (הר-הרתים) ואב ייבין (ניקבת השילוח, מצבות בנחל קדרון), פסח בר-ארזן ועוד; גיאוגרפים (ד"ר מנשה הראל, צבי אילן ועוד), אנשי טבע (עזרי פז ואחרים) גיאולוגים (דודן מור ואחרים). והעיקר: שפע הנושאים בהם עוסקות הדפדפות: ,,הר-הבית (ברוך ספיר) בניאס (מנחם זהרוני) ברכת רם (עקיבא פלנסר) נחל כזיב (יגאל סלע) מגידו — סקירה היסטורית (ד"ר רפאל גבצון) — להזכיר מעט מ-80 הנושאים.

נראה שהצלחתן המסחרית של הדפדפות וחדירתן לבתים רבים, היא אשר הביאה לידי הוצאת הקובץ. הקובץ מתאים יותר למדף הספריה הפרטית מאשר לטילפול לאחרי המיולים עצמם. ,,ניצול ההצלחה" דומה והחטיא בעוד עניין: כאשר מוציאים ספר על נושאים מקיפים כל כך, יש להרחיב ולהעמיק את הידיעה. הן ממילא קמו במשך השנים ערערים על הדפדפות, וללו מעט שאינן אחידות ברמתן. לצד מחברים חשובים ובעלי-סמכות שמיצו את הנושא, נדפסו גם סקירות שרמתן המקצועית נמוכה מהאחרות. עוד נאמר, שהפורמט הצוהי חייב את הכותבים לפשרות רבות מדי עם כמות ואיכות החומר. פגמים אלה חייבים היו להיות מתוקנים כאשר באו והוציאו קובץ הנושא כמילא כמות מרובה של חומר.

ההוצאה לאור של משרד הבטחון אף לא טרחה לסדר מחדש בדפוס את הדפדפות השונות. הדפדפות צולמו, כפי הנראה, כמות שהן ונכרכו לספר אחד. מלכתחילה נערכו בידיים שונות ונסדרו בבתי-דפוס שונים — אין הספר אחיד בצורתו ובלשונו.

עם זאת יקבל המטייל, ביחוד זה העושה דרכו ברכב ולזמן קצר, מושג על האתר אליו הוא מטייל מתוך עיון ולימוד מראש על פי אוסף הדפדפות.

המטייל שהתבוננותו מקיפה יותר, טוב יעשה אם יפנה לספרות מעמיקה ודיצנית יותר, שיצאה לאור בשנים האחרונות. זו מקיפה במעט את כל האתרים הנופים שבתחום סקירת ,,נופים ואתרים".

שירה עברית בפולנית

מאת
שלום לינדנבאום

בשנים האחרונות רבו אנתולוגיות של תרגומים מן הספרות העברית החדשה. ברוב המקרים באה היוזמה מצד מוסדות ישראליים, והתרגומים נעשו לשפות המערב העיקריות: אנגלית, צרפתית וספרדית. אנשים שאינם בקיאים אצל השפות הללו ובעיקר בני הדור הצעיר — נבבאו מקופחים.

רצוי היה, כמובן, לתרגם את ספרותנו לשפה נוספת, ולו בשביל אותם אלפים החיים בארץ, ונבצר מהם להגות מן הספרות העברית במקורה. תרגומים עשויים כאן לסייע לקירוב לבבות בתחום התרבותי, לכן יש לברך על כל יוזמה רצינית בתחום הזה.

יוזמה כזו הביאה בימים אלה להופעת מבחר תרגומים מן השירה העברית החדשה בשפה הפולנית. האנתולוגיה הופיעה בהוצאה Opim בלונדון והיא פרי מבחר, תרגום ועריכה של אדם אחד — מר זאב שבה, תושב ישראל. איני יודע מה הניעו לכעבה שעשה: הרצון לספק את צורכיהם של קוראי הפולנית בתוכנו, רצון להראות את יפייתם באחוויפת, או שהם אהבה הספרות העברית. בין כך ובין כך צפה עבודה חלוצית ועבל בה בכבוד. זו המבחר הזן התרגום כיראים על טוב טעם, אם כי, כדרך הטבע, אפשר להקשות כבה קושיות ולהעיר כמה הערות ביחס לאי אלה אי-דיוקים (שלונסקי למשל, נפטר ב-1973 ולא ב-1972, ואליישבע לא נתיהדה, בניגוד לכתוב).

האנתולוגיה כוללת מבחר משירת טובי משוררינו, החל בביאליק וגמור באלתרמן, והמובאים, משום כה, לפי הסדר האלפבה בלועזית: נ. אלתרמן, י. בת-מרים, א. בן-יצחק, ח"נ ביאליק, ש. טשרניחובסקי, אלישבע, י. פיכמן, ל. גולדברג, א"צ גרינברג, רחל, י"צ רימון, ז. שניאור, א. שלונסקי, י. שטינברג, ש. שלום וד"ר. פוגל.

זהו ההרכב יצוגי נאה למדי, ושפת התרגום ברורה ויפה, ללא שום קישוטי-סרק כבכידים. כפי עקודה באנתולוגיות — יש נפגעים ויש נשכרים. במקרה שלפנינו הנפגע העיקרי הוא א. שלונסקי. שירתו כאבדת בתרגום הרבה מערכה, בשל אופיה הלשוני המיוחד, בשתקי חרוז ומלים והצטעצעות בדימויים וירטואוזיים, שלא תמיד כתהדבים מן התוכן כשלעצמו. העברת כנירזים לשוני משפה לשפה קשה למדי, ובעליו יוצא כפסיד שלא באשמת המתרגם.

נשכרים יצאו הכוזקקים להימאטיקה או לנוף אירופאיים, כמו יעקב פיכמן או לאה גולדברג, למשל. יש להצטער רק על שנעדר מן האנתולוגיה הנוף הארצישראלי, כפי שנראה בעיני ילידי הארץ. עולים על דעתי שירי הנוף היפים של א. ראב וע. כוהכלכא. רצוי היה להכלילם במהדורה שניה של הספר, אם תופיע. הנוף או התימאטיקה האירופאיים קרובים אצל הקורא זכרונות ילדות וחוויות נשכחות ומעניקים כימד לירי לשירים הללו.

אם הבחירה והתרגום משביעים רצון בדרך כלל, הרי שקשה לומר זאת ביחס לחלוקה הכמותית שבין המשוררים השונים. ברור, כי אין לדרוש איזה שוויון מספרי מתם; וקשה לזהות לתוך כ-140 עמודים קשת ייצוגית מאוזנת לגמרי. אך בכל זאת בולטת האי-סימטריות בין 18 השירים של ל. גולדברג, למשל, לבין שני שיריו של יעקב שטינברג או השלושה של ש. שלום. טשרניחובסקי מיוצג בשיר אחד, אם כי רב כמות ורב ערך (,,כוכבי-שמים רחוקים"). היקבל הקורא מושג כרב-גוניות שירתו (אידיליות, בלדות, פואמות וכו') מן השיר הבודד הזה? זהוי מדובר באחד המעמודי-התווך של שירתנו החדשה.

הוא הדבר באורי צבי גרינברג. בחירה ,,באי מהתרת — חזון ליל קיץ תרצ"אי" ו,,יהי בוקר" מיצלחת כשלעצמה מהלבה בהרגות, במיוחד אם נלקח בחשבון הקורא הנעצר. אף התרגום מוצלח למדי, לבעם הקמסת שלוש נקודות כדי פעם בפעם, אף שיש להם מימד פיוטי רב. אבל, למרות כל זה, לא יקבל הקורא מושג כרב-גוניות שירת גרינברג, מן הלירקה הזהובית, כי שירת החלוצים או הבריונים, או משירתו האבזיסטנציאלית.

המבוא של ד"ר ד. לזר מותאם לקורא הפולני. הוא סוקר את התפתחות שירתנו לאורך הדורות, תוך השוואה נאה עם הספרות הפולנית, במידה שהשוואה זו עשויה להוסיף בכהו לקורא האמון על הספרות הפולנית. הסבריו לשירת ביאליק, טשרניחובסקי ושניאור מבציתיים ומהוהיים. קשה לזכר זאת ביחס לברכית המשוררים האחרים. סופרלטיבים כגון ,,אהמסובה העבריה" או ,,בסוור ההיה הרהוגית" אינם יכולים לבוא במקום הסבר הייחוד הפיוטי של הבי-ורי או המשוררה. גם אינפורמציה על הקשפות פוליטיות אינה תחליף הולם. מבוא יכול הוריך להשלים את הסברת השירה בהיקפה, במיוחד כשמדובר באנתולוגיה לקורא זר.

כל זה איננו גורע מטיב האנתולוגיה ויש לקוות, כי המתרגם ימשיך בפעלו, הן בתרגומים נוספים משירתנו החדשה והן משירתנו העתיקה. מתבקשים תרגומים מן הפיוט הקדום והצפתי, ומשירת ספרד. הצלחהו מועידה לו תפקיד זה.

בהזדמנות זו נזכיר מפעל תרגומי נוסף — תרגומי ש"י עגנון לפולנית. תרגום זה, הנעשה מעל גבי ה,,פאלקס שטימע" הוויצאי ע"י הפולני רומן פיטל (Pytel), אינו זוכה לצי"ע לכינוס בספר. בזמן האחרון הודפסו בעתון הנ"ל תרגומי ,,עידו ועינם" וחלקים של ,,הכנסת כלה". התרגום נאה בדרך כלל, אך מופיעים גם קוריוזים. כך, למשל, במקום דברי המקור ,,אחר הפרעות של תרפ"ט כשהחריבו הערבים את ביתי" אומר התרגום ,,אחר המאורעות של הרפ"ט כשהחריבו את ביתי". ,,הערבים" נעלמו מכאן כליל... בדומה לזה, במקום ,,ולא נצטרך לדון עם הפלשתים" בא ,,עם הגנבים".

קוריוזים אלה אינם נוריעים מחשיבות המפעל, הקשה כשלעצמו, המאפשר לאינטלקטואל הפולני לעשות הכרה עם העולם העברוני. יש לברך את פיטל, העושה עבודה יפה, אף כי אין לדעת אם ומתי יופיעו תרגומיו בספר. אין זאת כי עבד הוא לעברית, אף שאינו בן ברית.

נציין לשבח את ה,,פאלקס-שטימע" שלא שכח לציין יובל מתרגם עברי — פולני אחר, יובלו של הלאדיסלב בראטסקא, כתרגמם של ביאליק ז"ל הצ"ג גרינברג יבדל"א. שכיהן בעבר כנספח-תרבות בצירות הפולנית בישראל. הקוראים הוותיקים של שירה עברית בתרגום פולני זוכרים אותו לטובה.

שמא ימצא מו"ל אשר יכנס את תרגומי השנים ויוציאם בארץ? חושבני שלא יצא מפסיד. ככל מקום הם ראויים לכך.

,,המשפחה"

מאת
יוסף לפיד

שלושים שנה חלפו מאז שואת יהודת אירופה והיא עדיין לא ניתנה להפיסת השכל הפשוט. כדי להשתלם על מבדי הוועתה, צריך להכניס את נושא השואה לכסגרת שהכוות האנושי מסוגל להקיף אותה. הדרך היחידה בה ניתן לצבצם נושא על-אנושי ובלתי-אנושי זה, מבלי לגמד אותו ובבלי לאבד את המביה כשכפותו, הוא באמצעות יצירה אמנותית.

המשיכה דומה ליצירת הפצצה הגרעינית הראשונה, האמן חייב להכליל, בשטח הקטן העומד לרשותו, כמות כבירה של אנרגיה. אנרגיה של צער ושל פלצות, של אהבה ושל זעם, של חורבן ושל מחאה. יצירה אחת, שתכלול ששה מיליון חיים ועשה מליון מות. זו הריבה להיות יצירה גאונית, המגשרת על פני התהום הנעברת כאשר המחשבה ארצה בכוגלת להתמודד עם המציאות.

אני חושב, שראיתי יצירה כזאת. זוהי תמונה שמן, שרוחבה 2 מטר וגובהה 1.60 מ'. שמה ,,המשפחה" וצייר אותה שמואל בק. הוא צייר אותה בשנתיים האחרונות, לקראת תערוכת תמונותיו שתערך בחודש אוקטובר בגאלריה ,,אברבך" בניו-יורק. היא נשלחה כבר לאמריקה. זוהי אחת הסיבות שאני כותב עליה. אני רוצה להסב את תשומת ליבם של הממונים אצלנו על תקציבי אמנות — והמקיימים קשרים עם מכנאכים יהודים בארה"ב — כי קיימת סכנה שהתמונה זו לא תשוב לארץ. יהיה זה, לעניות דעתי, חטא בל יכופר, אם ,,המשפחה" של שמואל בק תיפול לידיים זרות ולא תהפוך לנכס צאן ברזל של ,,מוזיאון ישראל" או של מוזיאון תל-אביב.

,,המשפחה" של בק מורכבת מעשרות פנים, מעתים ואניגמטיים, כמו עשויים מעץ

או כאבן, מפה או מבשר, בחלקם עיוורים ובחלקם חבושים, מעוררים חמלה חוועה וחיבה נוסטלגית, מקובצים כמקובל בצילום משפחתי — על רקע של שמים קודרים, אדומים כמו דם מפירות. בפינה הימנית בראית שורה ארוכה של גברים לבושים בבגדי אסירים ובאחוריהם, כמעט במרומה, בבשנים של משרפה.

כאשר ראיתי לראשונה את התמונה, עברתי מולה זמן-מה, מוכה הלם. ולאחר מכן ביקשתי כסא וישבתי לנוכח התמונה עוד זמן רב. כל העת צצו מתוכה פרצופים נוספים, שלא הבחנתי בהם תחילה. וכל אחד מהם הוסיף להרגשת החלחלה היגון: שתי הגבירות האלגנטיות, שבעיניהן לא ידעו מה מצפה להן; האיש עם האוזניה המיותל בוודאי לבשורות שאינן מגיעות; הצעיר שהתחבשת המכסה את פיו מונעת ממנו לזעוק לעזרה; והיהודי הקשיש החולש על כולם מלמעלה, אותו צייר בק, לפי עדותו בקאטאלוג של התערוכה, בהשראה סבו... כולם היו אחינו, אבותינו, ילדינו.

ב,,רשימות מאוטוביוגראפיה של אמן", שפירסם בגליון האחרון של ,,איגראל מאגאזין", מתאר שמואל בק ביקור בבית הקברות הקטן של סבין, שם טמונה אמו, שהצילה אותו מן השואה. ילדים שמעבר לגדר מעלים באש ענפים יבשים ושמואל בק נזכר בעצי העולה מבהיה של וילנה הבוערת...

רק ציורו של אמן בחסד, שעבר את השואה וחי אותה עד היום, יכול היה להוליד את ,,המשפחה", שהשמש עדות סמליה לשואה, כמו ש,,גוארניקה" של פיקאסו הניציחה את מלחמת האזרחים של ספרד.

صكا من الاهل

אמנות

עשרה ציירים ופסלים

מאת רחל אנגל

לסיום עונת התערוכות שלה פתחה עב־יד גלריה כבס אחת התערוכות היפות שראינו כאן: עשרה ציירים ופסלים מציגים עשויים ובכבע עבודות בצוותא — „ציור, רי־שום ופיסול בגדלים קטנים".

„הגדלים הקטנים" הם איפוא המשותף לכל־ציגיהם של חבר אמנים שונים אלה — ואכן, בכשיטת התצוגה שלהם ברבגוניות ובעושר תכנים, ואת בלא לפגום באחידות האוירה שלה.

מול הכניסה, ברוחב אל מרחבי־הגלריה, מקדימים את פניך שלושה עיגולים צהו־בים. בבואך הנה בשעת בוקר, אתה מדמה להכיר בעיגולים אלה התגלמותה של השמש, המלווה אותך, להטה צהובה, עד לפתח אפ־לולית הגלריה. ואכן, כמקבל על הדעת שבעל העיגולים, ראובן ברוש, התכוון לעצב כאן — ציצוב גיאומטרי נקי ומהוקצע, בצבעי אק־ריליק רצנבים על לוח לביד — את פניה העגולים, הזוהרים, של השמש — או, כמובן, של כל מלגמה אחרת, הנראית זוהרת, קוד־נת, כשמתבוננים בה מנקודת־תצפית שמתי־צה לה, „עיגולים זוהרים" אלה מתגלים כאן כיצירות בנות באור, המחולקות הלוקה מב־מית למשולשים, כשבנוסף לצבע הצהוב השו־לט בכולן, יש בהן גם גונים של ירוק, סגול, ורוד, כתום.

ארבעה דפים מעשה ידי משה בייקר מעוררים ענין בתצוגה זו. צורות גיאומט־ריות־פיגורטיביות, אם מותר לכמותן כך, מתבלטות בדגשים ובניגודים חריפים, ניגודי צורות וניגודי צבעים. צורות חדות־מיתאר לעומת כעין פקעות רכות, גמישות, צבעים רבי כוח, אלה מול אלה, צבעים כמעט פלא־קאסיים — שחור, אדום, לבן, בעיקר, וה־משלימים, החלקים; ואליהם נילווים הצב־עים ההמוססים, שיש בהם ניואנסים דקים שבדקים. כתמי גבים אקוורליים, מעוגלים בתוך סביבה נוקשה של קווים בתחוים. כל שבחים חלקים וקרים.

שושנה היימן מופיעה כאן בכלולה רי־שומי אקוורל וכן בפסל אחד, מורכב מיסו־דות שונים, בהם גם יסוד אחד או שניים הבאים מעולמה של אמנות ה„ארט". פסל פנטסטי — דמויות עירום של גבר ואשה, זרועותיהם ענפי עצים ועלים צומחים בקצ־היהם; גופותיהם וכן פניהם מקושטים במר־אות, בעלות תבנית־סגלגלה או עגולה; רקע לשתי דמויות העירום הוא כעין שני קי־רות ניצבים זה לזה, כצופים כראות גם הם, והנה הם יוצרים פינת־מראות שבהן משתק־פות בבואותיהם של הגופות פעמים רבות. רקע־מראות זה מעשיר את זווית הראייה לפסל, ולעיני הצופה נגלות הדמויות גם מגבן, גם מצדודיהן. ואתה נזכר כאן בפלא־ה„אופ" וה„קינטיקה" למיניהן. כביכה ידי אבנים גודרים, אשר הגיעו גם אליהן, הנצ־נו בזמנים שונים בבקומות שונים בארץ.

שושנה היימן — פסל

התמונות שמציגה כאן שושנה היימן בנר־יה על שילוב של שלושה מיני דמות: דמו־יות אדם, דמויות חיה ודמות של מלאך.

ייצוג רבגוני רציר מאוד מציגן כאן יגאל תומרקין. תמונה אחת שלו, למשל, התמונה מס' 12, התלויה כאן על הקיר, היא מתוך סדרת תמונות המלחמה האחרונות שלו, ציור בשחור, לבן וירוק, ובקוי רישום באדום; באדום, ובאותיות לטיניות רשומה על פני התמונה הכתובת (באנגלית) „מלחמה 1973". ושני פסלי־תבליט קטנטנים, הכשיטיים, של תומרקין, הלויים כאן על הקיר, בתוך ארגז־מיקרינה קטנים: האחד — דמותו של „דוד", וחברו — דיוקנו של... אקרה ושמו (וכן שם הפסל־התבליט) „באחורי".

הנה מופיעה כאן אותה המוכשרות בציירות הצעירות שלנו, בכמה עבודות חדשות. תמונות קטנות בטכניקות מעניינות — לחות עץ שנחרצו בהם חריצים, והצורות שנתהוו נצבעו צבעים עמומים, כמו צבעי המקאה, ועם ואפור אטומים, וכתובות משוב־צות בתוך התמונות, למשל: „תנו עלינו צלבים", ר„חור — דיוקן האמן כגב דבש וביצים — התאים האפורים — אוקטובר 73" וכם התמונה „דיוקן האמן כמגדיר חור — אוקטובר 73". והכוונה? והרהורים שונים בודאי הוליד את התמונה ואת הכתובות, ובתוכן בודאי גם הרהור על אפסותו של האדם, ושל האמן, והלך־רוח כזה, כלאנכולי, שהולידה המלחמה האחרונה. ריבועים ריבו־עים חורצו בתוך התמונה, ועל ידי־כך נוצרו כעין תכונות קטנות, בתרומה של כל אחת כהן בלב, המבטל, המחוק קיומו של מישהו, על בשהו — היה ושוב איננו. סדרה של רי־שומים צבעוניים עיר־כבע הביאה לתערוכה קבוצה זו שרה אינגלר. בתנופת־יד תקיפה הטביעה בדפים הללו אופי משלהם, שלא ייכתה בבהרה. צורות וצבעים מרוכזים וקומ־פאקטיים נתקים כאן אלה לאלה, ודומה שלא נותר אף מילימטר אחד של נייר ללא הבעה.

פיודענו תומר, האמן הצעיר, אשר הציג בזמנו את התערוכה הסביבתית־ארכיטקטונית המעניינת שלו בגלריה זו, תלה כאן הפעם על אחד הקירות כמה „תזכורות" לאותה תע־רוכה — לחות־הבונה קטנים בצבעי פ… ליק, בסביבה מעורבת, שעיקרה התות… מזכירים את מוטיב ה„השתקפויות" … את האמן הזה זמן רב.

בבואך את הגלריה נתקל אתה ב… עבודות גוססות של תומרקין, עבודות … גות כאן כמו בשולי התערוכה — … בצבעי כסף ובצורות דפוס שחורות … רוססה קטן, כמו מהדורות־כיס של פסלי רוססה הגדולים של תומרקין, שנתפרו … ציורה שונות ומרובות: הבוטה הקטן ניתן כבובה „ברצו ויכין".

פסלי ברונזה, תבליטי ברונזה, ודפים גרפיים

תערוכתו של יוסף פלבן בגלריה יפו העתיקה מצטיינת ברבגוניות מוצגיה — בה פסלים, תבליטים, רישומים וגם … גרפיות צבעוניות. מקום מרכזי נועד … לים, פסלי ברונזה דקים־גבוהים. פסל … הקרוי „שכחה", הוא מן היפים בתו… הוא מזכיר אולי שער עתיק.

דפי ליטוגרפיה יפים ועשירי־צבע הם … רים לבתי־שיר של הייגה, הכתובים ב… ידו של הצייר־הפסל. בצם ודיו שחורה … פני הדף הליטוגרפיות עשויות בגוני … כעוגנים־רכים של ירוק, סגול, חום. לא מן הפסלים וכן התבליטים מעוררות ליטוגרפיות הצבע — גם אלו שאינן כליווי לשירים, וכן הרישומים טוב בשחור־לבן, התלויים כאחורי הפסלים … מהוורים להם זה.

הדי המלחמה ביצירתה של רחל הלר

מאת נעמי בנצור

רחל הלר היא ילידת איטליה, אשר עלתה ארצה ב־1938, ומאז השתלמה בציור במכון אבני בתל־אביב ובמרכזים לאמנות בלונדון ובניו־יורק. היא לקחה חלק בתערוכות קבו־צתיות רבות בארץ ובחו"ל והציגה גם תע־רוכות יחיד בארץ, בארה"ב ובאיטליה. בשנה שעברה זכתה אותה תערוכת־יחיד במילאנו בפרס „אמברוזינה דורו" — מדלית הזהב לאמנות של העיר.

תערוכתה הנוכחית בגלריה של בית האמ־נים שונה להלוטין מיצירותיה שהוצגו ב־עבר. הרושם הוא כי המלחמה האחרונה, ובעקבותיה גם הדי מלחמות שקדמו לה ובכללן מלחמת העולם השניה — נתנו בה את אותותיהן. ההדפסים הדרמאטיים שהיא מציגה צומחים כולם בסימן אימי־מלחמה: דמויות אדם נתונות במלכודת שאין ממנה מוצא, מוקפות במעגל שאותו הן מנסות לפרוץ ללא הצלחה. (יצירות מס' 19, 5). שמים קודרים מוארים רק על־ידי הבזקי התפוצצויות. גופות שרועות על הקרקע, ידים מורמות קוראות לנקמה באגרופים קמו־צים, או מבקשות רחמים על עצמן בבטוי של כניעה (מס' 20, 11, 6). האויב המפחי־ד הגשמי אינו נראה ביצירות. לעתים הוא לו־בש צורת גרדום ואז נראות לידו אותן דמו־יות חסרות־אונים כשהן מנסות לברוח כמנו. (מס' 7). כאשר הוא לובש צורה יצר אפל נבלעות הדמויות בתוך השחור. (מס' 1).

כאשר תמונות המלחמה האחרונה גוררות אחריהן זכרונות ממלחמות קודמות מצטרפים פרטים טעונים במשקע אסוציאטיבי חזק: ספירלבבה מצטלבים ומצלים בוערון את קרונות המוות, מבנה דמוי פירמידה שהוא ספק־מתנשם הנצחה ספק־קרמטוריום. (מס' 12).

כאשר מתרחקים קולות המלחמה נשארים הדי השכול. באחת היצירות הבולטות בתערוכה (מס' 2) דמות מכונסת בתוך עצ־מה יושבת בודדה, מכין כאשה כחצקת שחו־רת, בולטת בשלד הגראפי החזק שלה אל מול ההיוליות שמסביבה.

היסוד הדרמאטי החזק בהדפסים מושג על־ידי העימות הבלתי־פוסק שבין לבן ר שחור ועל־ידי תנועה מערבולת סיבובית אשר כמוה כסופת טורנאדו הסוחפת הכל בדרכה ומותירה הרס.

היצירות הבולטות בתערוכה הן אלו אשר להן קצב מהיר. יצירות אחרות, איטיות יותר, חסרות אותה מידה של חיוניות. הקצב מושג על־ידי התחלפויות מהירות של אמ־צעים: רישום קאליגרפי מהיר, נתזי־צבע, משטחים מנוקדים או מפוספסים לצד משי־כות־מכחול חזקות ועבות.

יאן ואן הולטן — דמויות ספיראליות

פסלים והרהורים של יאן וך־הולטן

יאן וך הולטן, יליד הולנד וכיום תושב ירושלים, מציג עתה תערוכת־יחיד בקומת הביניים בבית האמנים. דומה כי הוא מנסה להפיק את המירב מן ההזדמנות שניתנה לו להציג עצמו בפומבי: לצד יצירותיו הפיסוליות העשויות ברונזה גבס, הוא מציג את פילוסופית החיים שלו כשהיא מתובבלת למכתבים, „הרהורים" על־פי הגדרתו. פילו־סופיה זו מידה של פסימיות נודפת מבנה והיא עומדת בניגוד לאווירה המפוייסת, ה־אנטיפה כאן, של יצירותיו הפיסוליות.

„אהבה היא תבל שנקרע לשנים. הכיון הוא הפעולה הרגשית של תיקונו", סבור וך־הולטן. אך נותן בטוי צורני בכמה מפסליו (מס' 8, 10, 15) לאותו רגע של איחוד שאין בו שום הרגשה של רגעיות: דמויות מופשטות למחצה נמשכות זו לזו ותוך כדי תנועת התקרבות רכה מבשרה על פני החלל שביניהן, לדמויות קו עדין בעיגול ללא כל ביטוי של אגרסיביות. אין שום רמז לאותו „תבל שנקרע לשנים". התנועה היא לקראת התקרבות־אמת, איחוד שיש בו כן השלימות. הדמויות של וך־הולטן עשויות בכוונות הפשטה שונה. לעתים הן קונקרטיות־כמעט ולעתים מופשטות להלוטין. ישנן יצירות (כדוגמת מס' 4) שבהן אחת הדמויות מופ־שטת בעוד שבשניה ניכרים סימני עיצוב פורמאלי.

הגוון הפניני מושג לעתים. גם באמצעות נסיונות־עיבוד שונים של הטקסטורה. על־פי־רוב הבסיס הוא זה אשר מעובד בצורה שונה: בעוד שהדמויות מחולקות שומר הבסיס על מידה של היספס, לעתים מלווה בחריטה הנראית ככתב עתיק. גוון זה בולט לעתים את התנועה הפנימית ומצמצם את התנועה שהדמויות הכפוסלות יכולות היו להשיג. במספר קטן של יצירות נמצא השי־ני בדרך עיבוד החומר בנושא הפיסולי עצמו. ביצירה מס' 18, למשל, מתרוממת דמות בתנועה ספיראלית כאילו צמחה מתוך עצמה. דמות אחרת מתוספסת הנראית כצמח בעל קוצים הדים בולמת על־ידי עצם נוכ־חותה את התנועה האלגנטית בעלת הפי־גוליה הרכה.

יצירה אחת יוצאת דופן בתערוכה: היא בנויה סביב דמות אחת בלבד ואין בה אותם חללים נוסח הנרי מור כפי שיש ביצירות האחרות. ביצירה זו (מס' 1) נראית דמות שיש בה מן האדם ומן המלאך כאחד. הדמות כפופה כמו נביא תחת משא זרותו. הכנף האחת שיש לדמות שבורה, כאותה כנף השכינה השבורה בשירו של ביאליק. יצירה זו היא הוכחה לפוטנציאל הטמון באמן אשר עדיין אינו בא לידי בטוי מלא.

תערוכת ציור נאיבי בקבוץ נחשון

ישעיהו שיינפלד איש פתח־תקוה הוא אחד מאותם אנשים מאושרים אשר לאחר שנים של עיסוק כעייף בתחום עבודתם היומ־יומי גלו בעצמם כמות יצירה שלא ידעו על קיומם והוסיפו בכך מימד חדש ומרענן לחייהם.

שיינפלד עלה ארצה מרוסיה ב־1929. הוא עבד במשך שנים במהצבות ועדות־כותבת. לפני כמה שנים „התגלה" שיינפלד ומאז הוא זוכה להערכה ולפרסום. מוזמן להשתתף בתערוכות שונות של ציור נאיבי, מציג תערוכות־יחיד בארץ ובחו"ל, זוכה בפרסים שונים. לפני כחודש נבחר ציור שלו על־ידי יוניצף שליד האו"ם. ציור זה יופץ בשני מליון עותקים ברחבי העולם.

סוד הצלחתו המהירה של הצייר הוא בחן הרב של יצירותיו, באוירה הנעימה, ההאר־מונית, שאין בה כל דיסוננס. זהו ציור מדבר אל כל אדם בדרך בלתי אב… ועונה על צרכים אנושיים בסיסיים — הנאה אסתטית.

בתערוכתו הנוכחית בבית התרבות קיבוץ נחשון יצירות בטכניקות ש… ציורים בצבעי „לורד", בצבעי מים, טמפרה והדפסים. מכל העיסוקים שעסק דומה כי העבודה בגרסות הוצק ה… שהולידה מקעע בציוריו. הציורים כולם כעבודות פסיפס מורכבות … הצורות זעירות מונחות זו על גבי זו … אבנים קטנות. התצורות הללו מאורגן … מסגרות צורניות שונות: בתים, מ… גדרות־אבנים, אקוודוקטים, הבוקאים הוהם בדור של גופי הצורה.

היסוד הנאיבי בולט בציור בעיקר … אשלית המרחב, בחזרה על מוטיב ברגישות האמנותית הטבעית המכתי… את דרך ציורו. („כאשר אני מתבו… צבעים לא מהאיפים — היד שלי ב… הוא אומר). לעומת זאת מבבה מה… המחבר שיש בו גם ראית ממצו… וגם ראיה ישירה זו לצד זה, הגול… בראשיתי־פולקלוריסטי, צירופי צבעים … זים בסגנון פופ ממש — מספקים א… כבהים הציור הנאיבי המקובל.

במספר יצירות מתגלה סגולה בלתי … מנקודת תצפית מסויימת מצטרפים … הפסיפס למעין תלת־מימדית כאשר, … הכהה של חלק מהמשטחים מקדם … ודוחק אל העומק את המשטחים ה… יותר. העובדה שהצייר לא היה מודע … זו מחזקת את הרושם שציורו של … יש בו שילוב נדיר של נאיביות … „טבעי".

ערב משפחתי

(המשך מעמוד 35)

אלף, אני לא מה שהייתי פעם, לא מבחינת הצורה ולא מבחינת האופי.

בית, מר דלמטי הוא לא מה שהיה פעם. שוב אינו עלם תמונות תכיר שעיניו השחורות הלוהטות ממיסה את יצורי גוף ותקותיו נשואות אל הקורפוס הדיפלומטי. כיום הינו פשוט רוקה בכלוא אנו וגם אם עיניו משודרות עדיין למען נשים אחרות (דבר בו אני מטילה ספק גמור), לגבי הן כחולות וכך תשארנה לנבת.

גימל, מרתה היא כבר לא מה שהיתה פעם, כלומר ילדה קטנה שיש להתעלם ממנה. כיום היא אשה צעירה שאין לזלזל בה, והיא יותר גרועה ככלב בבית. אמנם אינה גבוהה, אבל לעומת זאת רק אתמול נשכה את כתפי (בחיבה, אני מודה), ומי יודע מתי יעברו הסימנים ושוב אוכל ללבוש שמלת סטרפלס.

דלת, הוי משעממים עד יאוש ומר דלמטי בעלי לא יעשה דבר כדי לשנות את הדבר. הוא לא יאכל דגים מלוחים כמו יאן מרק־ביץ' ולא ירביץ לאשתו, כלומר לי, כמו איגור כץ, ובשום אופן אין לצפות שיחצה את הים הצפוני בסירת מפרש למשל. לא, הוא פשוט לא יעשה את זה בשבילי. לא הוא. הוא לא יעשה דבר בשבילי. הוא ימשיך לשבת בכורסתו כמו כאבן קרמוני ולגום מכוס הבירה שלו כאוטומט ולא יפנה אלי אפילו במלה אחת של התענינות, אפילו באות אחד של חיבה. לו לפחות היה אומר לי משהו עד הערב, עוד הערב לפני השעה תשע! מלה אחת ואפלה לו הכל. מלה אחת זה לא יותר מדי לבקש —

„אסיאלגאן לשנים", הגיע אותו רגע מר דלמטי בהיסוס ובגר־גריכה, מלאת הכרת־תודה ופליאה על דרכיו המופלאות של הגורל קפצה ממקומה, ובעודה אומרת: „אל תטרח לקום יקירי, אני אביא", נגשה אל חדר האמבטיה.

היא פתחה את דלת ארון התרופות אותו קנתה לפני עשרה ימים במחיר הפעוט של שבע־עשרה לירות וכבעים אגורות בלבד, ולהפתעת הקוראים לא מצאה בו דבר מלבד מה שמקובל למצוא בארון מסוג זה, כלומר, בקבוקי גלולות ותרופות. אך כש־הוציאה את קופסת האסיאלגאן ממקומה, גילתה על הבדה האחורי כתם בוץ שאניץ קש דבוק אליו.

— אפשר לחשוב שסוס ביקר כאן, אבל זאת מרתה. מרתה ושוב מרתה! הביאה מרת דלמטי ברוגז ונמהה בח… הכתם היבש. — הילדה חסרת הזירה ובלתי נסבלת. אי־התחשבות? הסדר והנקיון? החיבה הנלהבת, הצורה ה… בנוסח הישן? יש להתן את הילדה ולשלוח אותה מן הב… מאין יבוא חתן? כדאי היה לערוך לה נשף... כן, בתור … חובתי למענה. עלי לארגן נשף בשבילה ולהזמין אליו א… הרקודים, רווק אחד או שנים, קציני־צבא צעירים, רופ… שמאים... ואולי גם דב רוקד, רקדנים זמרים ומשרתים ב… פאוה או, סתם כסופי שער, והזמורה כמובן... כשהיא מל… תקווה חדשה שבה מרת דלמטי לחדר האורחים.

„הבאתי את האסיאלגאן יקירי", אמרה לבעלה בקול … „בוא ונקה אותו ביתה".

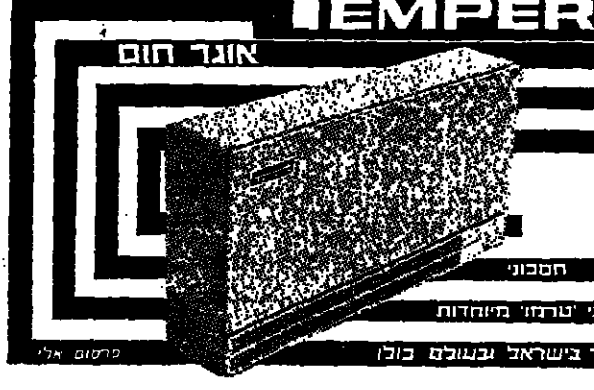

להשיג אצל סוכני טמפרא:

תל־אביב	„געש", אבן־גבירול 52	טל. 03-269381
ירושלים	י. וולף, ברסירא 10	טל. 02-226519
חיפה	טמפרא, מוריה 60	טל. 04-252100
חדרה	פרידמן־גביש, שדי פלטרין	טל. 063-22716
זכרון־יעקב	טוקר שלמה	טל. 063-99102
נהריה	אחים פולק, ככר העיריה	טל. 04-921139
נתניה	פוזנר, אליהו קראוזה 8־6	טל. 053-24595
רחובות	להט תצוגה, בית הפועלים 6	טל. 03-958001
באר־שבע	קרונמן גרשון, פסגי פאר הנגב	טל. 057-77010
ערד	אקלים ערד, אזור התעשיה	טל. 057-90105

מפעל השכפול
בית ההוצאה של אגודת הסטודנטים באוניברסיטת תל־אביב
זה עתה הופיע
השנתון הישראלי למדעי המזרח
ISRAEL ORIENTAL STUDIES VOL 3 (1973)
הכרך כולל 296 עמודים ובו מאמרים מאת ענבר, רימני, איתבר, גרינוולד, גולדפלד, קליין־פרנקה, ריצארדס, מ. רוזן־איילון, יהושע בלאו, גוסטב מייזלס, משה פרלמן.
בקרוב יופיע כרך ד' (1974) ובו מאמרים בנושאים שונים מאת לוונשטאם, הלצר, גרול, פורטן וגרינפלד, אברהם טל, משה גיל, קיסטר, פינס, ברמן, אמנון שלוח, חיים בלנק, שאול שקד, אמנון נצר, מיכאסיאן.
המחיר — 60 ל"י
הפצה ראשית — ערמוני, רחוב בלפור 4, תל־אביב.
כמו־כן הופיעה חוברת חדשה ז' בסדרת מתודיקה (עיון בדרכי ההוראה העל יסודית) בנושא פיסיקה
בנוסף לחוברות בנושאים לשון, ספרות, צרפתית וביולוגיה.
להשיג במפעל השכפול, אונ' ת"א ות.ד. 39267 ת"א.

לכל המעוניינים בגיור
בריה ידידי הגר בישראל המרכז, ללא כל תשלום לכל הפונים אליה במרכז וגם במוסדות ת.ד. 3333, טל. 225853, 479786; בבאר־שבע ת.ד. 1172, טל. 053-24110; בחיפה ת.ד. 2018, טל. 3787; בפתח־תקוה ת.ד. 601.

הופיע!
דגם למדעי־מדיניות
מאת פרופ' יחזקאל דרור
בספר זה מציג המחבר את מדעי־המדיניות כמערכת־ידע, המכוונת לשיפור המדיניות, תוך יישום לישראל.
הוצאת ספרית המינהל של המכללה־מדרשה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים
לכבוד הסתדרות הפקידים, רח' ארלוזורוב 93, תל־אביב
נא לשלוח לי את הספר „דגם למדעי־מדיניות" מאת פרופ' יחזקאל דרור.
מצ"ב שיק / המחאת דואר בסך — ל"י, ע"ש „הסתדרות הפקידים — הועד המרכזי".
השם: ....
הכתובת: ....

חשופים למוות
סיפורה של היחידה הצבאית הנועזת ביותר בתולדות הלחימה — מאת איתן הרלב, עם מבוא מאת שר הבטחון, שמעון פרס.
★
להשיג במחיר — 3.— ל"י בלבד בהוצאת „עם הספר" רחוב ביאליק 9, תל־אביב (בשעות 09.00—15.00)

עוד נשארו מספר עותקים וכל המקדים … של
מחזור ראש השנה ויום כפ[ור]
בשני כרכים
עם פירוש תורני־מדעי
מאת הרב מאיר שכטר חכם
המחזור סודר מחדש באותיות מנוקדות … המחזורים כוללים: הערות בשולי הגליון לציון … התפילות בתלמוד ובקדמונים, בירור לשוני … למלים וצרופי מלים קשי־הבנה שבתפילות ובפיוטים, וכן מראי־מקומות לפסוקים מקראיים ומאמרי … המובאים והנרמזים בתפילה ובפיוט.
פירוש מקביל בחלק הפיוטים ותרגום לתפילות … רות בארמית: פתח אליהו, בריך שמיה, יקום … וכל נדרי.
מבוא על ערכו של הפיוט ותפקידו בספר התפילה, בשימוש הלשון, תולדות הפיטנים ובאור מונחי… (מאורה, אופן, קרובה וכו').
מחיר שני הכרכים — 45.— ל"י + 3 ל"י דמי דואר
גזור ושלח
לכבוד הוצאת מ. ניומן, רח' השרון 12, תל־אביב.
נא לשלוח לי בדואר (דמי משלוח על חשבונכם) המחזור 2 כרכים. מצורפת המחאתי משוכה על
הכתובת ..... השם .....
..... ת.ז. .....

בהוצאת ספרים ניומן הופיע
זכרונות מהפכן יהודי
מאת: הירש מנדל
הקדמה: יהודה גו…
מבוא: יצחק דויטשר
הספר מרתק כרומן טוב
הדפסות חדשות: יסודות החינוך / פרופ' צבי אד… הילדי בת ההרים / מצוגים בתיאטרון • אן מא… מהסטרילוגיה של „האסופית" • נער המסיסי… סיפור חייו של מרק טוויין • עלמות מגדים, הארכיאולוגיה / קוטרל.
✱
להשיג בחנויות הספרים המובחרות, אצל המפיץ … א. ערמוני, רח' בלפור 4, ת"א, ובבית ההוצאה: השרון 12, ת"א, טלפון 30621.

…בי"ס לאכסטרנים ב…
…ברסיטה לכלכלה ולמדעי ה…
נפתחה ההרשמה
…מודרי ערב אקדמאיים

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

האוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה

נפתחה ההרשמה ללימודי ערב אקדמאיים

מוסד ציבורי

האוניברסיטה לכלכלה ול־מדעי החברה הינה מוסד ציבורי שמטרתו לאפשר לאנשים עובדים לרכוש השכלה אקד־מית בשעות הערב.

תכנית לימודים

נוחה

הלימודים הסדירים מתקיי־מים 4 פעמים בשבוע מ־5.30 אחה"צ. כל סטודנט יכול לתכנן את לימודיו לפי קצב התואם את אפשרויותיו.

תנאי קבלה

רשאי להתקבל כל בעל תעודת בגרות ישראלית או כל תעודה אחרת שוות ערך. יתקבלו גם בעלי תעודת בגרות חלקית, אשר יעמדו בבחינות השלמה תוך תקופה שתיקבע ע"י ועדת הקבלה.

כלכלה | **מינהל עסקים** | **עתונאות ותקשורת המונים**

חשבונאות - כולל הכנה לבחינות רואי חשבון

* לקבלת פרוספקט מפורט ללא כל התחייבות פנה אל האוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה, ת.ד. 17054 תל־אביב 61170.
* פרטים נוספים והרשמה במשרדי האוניברסיטה, בבנין בי"ס תיכון חדש, דרך חיפה 81, תל־אביב.
* מועדי הרשמה: בימים א'—ה' מ־9 בבוקר עד 13.00 ומ־17.00—20.00.

לימוד חינם בהתאם לחוק חיילים משוחררים תשל"ד
שכר הלימוד מוכר כהוצאה לצורך זיכוי מס.

האם ברצונך לעבור לשטח האלקטרוניקה או הטלויזיה?

בכל מקום בארץ

לחיילי מילואים משוחררים לימוד חינם

אנו נעזור לך להשיג משרה משתלמת במבנאי אלקטרוניקה או טלוויזיה

אין צורך בידיעות קודמות. תוך זמן קצר: ובשעות הערב באחד מהמקצועות הבאים:

* טכנאי שרות טלוויזיה - 6 חדשים
* טכנאי רדיו וטרנזיסטורים 9-12 חדשים
* אלקטרונאי 18 חדשים
* תכנות מחשבים אלקטרוניים

הפנייה והכוונה לעבודה

פרטים והרשמה 9-1 לפנה"צ 4-7 אחה"צ

המכון להכשרה מקצועית

תל־אביב: רח' סלומון 7 (בתחנה המרכזית)
רמת־גן: רח' דבורינסקי 41 ליד קולנוע רמה
חיפה: רח' ביאליק 17 (פינת רח' הרצל)
חולון: רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרמרקט)
פתח־תקוה: רח' ההגנה 17 (במרכז)
ירושלים: רח' אוסישקין 6 (מול קולנוע ...)
רחובות: רח' יעקב 3 (מול ...)
רמלה (בבוסר מקותן): רח' נורדאו 5
באר שבע: רח' ההלוץ 86 (מול קולנוע ...)

המכון לפריון העבודה והיצור
מרכז ההדרכה

אזור תל־אביב והמרכז

פותח בחודש ספטמבר
את הקורסים הבאים:

יסודות ניהול מנגנון — מיועד לעוזרים ולמנהלי כוח אדם, עוזרים למנהלי מנגנון ופקידי כח־אדם בארגונים ובמפעלים ולכל העוסקים בנושאים אלו במסגרת עבודתם.

קורס שיטות הדרכה — מיועד למרצים ולמדריכים העוס־קים בהדרכת קבוצות לומדים בארגונים ובקור־סים פנימיים של מוסדות מפעלים ובתי ספר למבו־גרים. הקורס יערך בתנאי פנימיה.

קורס קריאה יעילה — הקורס יקנה למשתתפיו יעילות קריאה ומהירות קריאה לאלה החייבים לקרוא חומר רב. הקורס יתקיים בימים א' ו־ה' בשעות 17.00—19.00.

* משוחרר צה"ל הזכאי למענק לימודים, מתבקש להביא עמו בעת ההרשמה, אישור השלישות הראשית המעידה על היותו חייל משוחרר לפי החוק.

פרטים והרשמה
המכון לפריון העבודה והייצור
תל־אביב, רח' שולד 4, טל. 253231 שלוחות 308, 309

נמשכת ההרשמה לכיתות ט', י', י"א, י"ב.

תיכון ברק מעניק לך: * תעודת בגרות ממשלתית * תעודת גמר ממשלתית * תעודת בגרות־לימודי:

אלקטרוניקה, מחשבים, שרטוט.

יום לימודים ארוך הכולל שעורי עזר באנגלית ובמתימטיקה.

חוגים: ציור, דרמה, צילום, ספורט: כדורגל, כדורסל

תלמידי ט' וחלק תלמידי י', י"א, י"ב פטורים משכר לימוד

הרשמה א'-ה' 10-12 לפנה"צ.

ת"א, רח' החשמל 27 (ליד התחנה המרכזית) טלפון: 621098

המכון הישראלי לספרות ולקוסמטיקה

קורסים ל־
* ספרות נשים
* ספרות גברים
* קוסמטיקה

ת"א ריינס 1 (כבר דיזנגוף) טל. 226066

אהרן גרב (בר־קמא)
פותח ב־4.8.74
קורס קצר־מועד ל־

קצרנות

עברית ו/או אנגלית.

הצלחה מובטחת! פרטים:
ה"א גורדון 5, טל. 224532

האוניברסיטה העברית בירושלים

המרכז ללימודים קדם אקדמיים

מודיע על

הרשמה של תלמידים חדשים לשנת הלימודים תשל"ה, מחזור א', אוקטובר 1974.

המרכז ללימודים קדם אקדמיים מכין את תלמידיו ללימודים לכל הפקולטאות של האוניברסיטה העברית (רוח, חברה, טבע).

תלמידים יקלטו, עפ"י החלטת המרכז, בהתאם לנתוניהם למשך לימודים של מחזור רגיל (כ־7 חודשים) או למשך לימודים של מחזור ארוך (כ־11 חודשים).

תנאי קבלת תלמידים למרכז:

א. תעודת בגרות מלאה או חלקית, בחסר של עד 3 בחינות בגרות. תתקבל קבוצה מצומצמת של בוגרי י"ב החסרים למעלה מ־3 בחינות ועד חסר מלא.
ב. ועדת קבלה.
ג. בחינת כניסה — מיון לרמות.
ד. בדיקת נתונים אישיים בתחום כלכלי סוציאלי.

דיור: לחלק מתלמידי המרכז שאינם תושבי ירושלים מובטח מקום מגורים במעונות הסטודנטים.

מלגות: תלמידים שיימצאו זכאים לכך יקבלו סיוע כספי. חייל משוחרר (עד שנה מיום השחרור משרות סדיר) יירשם באמצעות המחלקה להכוונת חיילים משוחררים של משרד הבטחון, רח' אבן־גבירול 76, ת"א; רח' העצמאות 23, חיפה; והדרכה יופנה לשאר פעולותיו במרכז. ההרשמה נערכת בימים א'—ה' בשעות 8—14. מועמדים שאינם מהסוג הנ"ל יירשמו במשרדי המרכז, בבנין מבר־רוסו, הר הצופים, ירושלים, בתאריכים 11.8, 13.8, 15.8, בין השעות 9—14.

בעת ההרשמה יש להביא: אישור על ציוני בגרות, אישור הכנסה של ההורים, אישור על שירות בצה"ל (או פטור משרות), 3 תמונות ואישור זכאות ע"פ חוק חיילים משוחררים.

הערה: ללא האישורים המבוקשים לא יירשם מועמד כתלמיד.

המכללה של הדסה
בירושלים

משרד העבודה
משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

נמשכת ההרשמה

למגמת הנדסאי אלקטרוניקה

משך הלימודים שנתיים בלימודי יום
מתקבלים תלמידים בעלי תעודת בגרות

סטיפנדיות והלוואות: משרד העבודה מעמיד לרשות התלמידים הלוואות. המכללה מעניקה מספר מלגות לתלמידי שנה ב' המצטיינים בלימודיהם. תלמידים שהינם חיילים משוחררים יהנו מכל הזכויות המפורטות בחוק. פרטים והרשמה: בכל יום בין השעות 1—9 במשרד המכללה, רחוב הנביאים 37, ירושלים (טל. 222291).

המכללה של הדסה
בירושלים

בשיתוף פעולה עם הסתדרות מדיצינית הדסה ומשרד הבריאות

מודיעה על המשך ההרשמה למגמת

מזכירות רפואית ומדעית ורשמים רפואיים

משך הלימודים שנתיים בלימודי יום
מתקבלים תלמידים בעלי תעודת בגרות מלאה או חלקית

בין המקצועות הנלמדים: ניהול משרדי, תורת המינהל, סטטיסטיקה, רישום רפואי, טרמינולוגיה, תיכנות ומקצועות השכלה כללית.

המכללה מעניקה מספר מלגות לתלמידי שנה ב' המצטיינים בלימודיהם.

פרטים והרשמה: בכל יום בין השעות 1—9 במשרד המכללה, רח' הנביאים 37, ירושלים, טל' 222291.

גרפיקה

נפתחים קורסי ערב בתל־אביב • בחיפה

מתקבלים רק בעלי כשרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני. בוגרי הקורסים יקבלו הפניה למקומות עבודה מתאימים — בהתאם להישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל לטל. 739193 ת"א. טל. 669041 חיפה.

או מלא וגזור

לכבי' המדרשה לגרפיקה ולציור (1)
שליד „סטודיו ציור", ת.ד. 36239 תל־אביב
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שמי............ גיל.........
כתובתי............

למדי גזירה ותפירה
וזכי במכונת תפירה חינם!

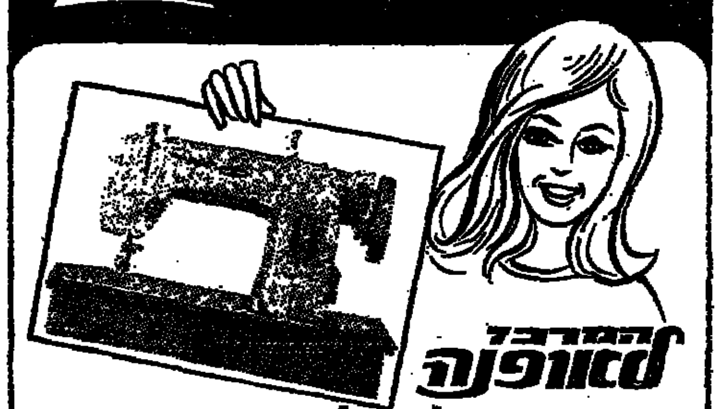

חסכי מאות לירות!

גזרי ותפרי לעצמך את מלתחתך — בביתך ובזמנך הפנוי, וזכי במכונת התפירה המשוכללת מרדיקס סופר מ־4

כל לומדת עשירית תזכה במכונת תפירה

אנו בשיתוף עם המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב, נלמדך לגזור ולתפור: שמלות, חצאיות, מכנסיים וכו', בהתאם לקצב וליכולת האישיים שלך.

גזרי ושלחי במעטפה סגורה

למכון המכונים האמריקאים להשכלה בכתב 1
ת.ד. 28124 ת"א עבור מס' 90.
אבקשכם לשלוח לי חינם, פרוספקט על הקורס המורחב למדי נשים
שם........ כתובת........ גיל.......

לכל גיל והשכלה

صكنا من الارمل

صكذا من الاحل

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים ••• מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

משרד העבודה · משרד החינוך והתרבות · המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית · אורט ישראל

היחידה לכתות קדם

נמשכת ההרשמה
לכיתות הכנה מיוחדות בקר וערב

★ **קדם טכנאים**

★ **קדם הנדסאים**

מתקבלים בוגרי י"א

למעוניינים תינתן הכנה מיוחדת לקראת בחינות בגרות חיצוניות.

לחייל מילואים משוחרר עפ"י החוק, לימודי חינם.

בעת ההרשמה יש להציג:
1. תצלום של תעודת השכלה
2. החייל המשוחרר יציג 2 תצלומים מתעודת זכאות ללימודי חנם.
3. —.40 ל"י דמי הרשמה.

פרטים נא לפנות: כל יום בין השעות 08.00—19.00, וביום ו' עד השעה 13.00 לשד' דוד המלך 39, טל' 264193; 267436. שד' החשמונאים 6, טל' 32634.
ירושלים: רח' יפו 68, טל' 226455.
חיפה: רח' הנביאים 20, טל' 666182; 664671.

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
ועדת המכרזים הכוללנית — אזור תל-אביב
מכרז מס' 33/74-ת"א
מתן שרותי כלכלה במוסד קרית יערים

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן „הסוכנות"), מזמינה בזאת הצעות למתן שרותי כלכלה במוסד קרית יערים.
2. את תנאי המכרז וטופסי הצעה אפשר לקבל החל מיום א' 4.8.74 במשרדנו בתל-אביב, רח' קפלן 17, חדר מס' 438.
3. את ההצעה יש להגיש בשני העתקים, לציין מספר המכרז ולהמציאה לתיבת המכרזים הנמצאת במשרדנו בתל-אביב, רח' קפלן 17, חדר מס' 438, או לשלוח בדואר רשום אל אותה כתובת.
4. ההצעה חייבת להגיע אל הסוכנות לא יאוחר מיום ה' 15.8.74 שעה 12.00.
5. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא והיא רשאית לפעול לפי שיקול דעתה הבלעדי והמוחלט.

במרכז העיר הרצליה
למכירה דירות לוקסוס 3½ עד 4 חדרים בשלבי גמר

מעלית, מים חמים, חימום מרכזי, ג מרכזי, אנטנה מרכזית, חניית צמודה. מטבח: פורמייקה ופי רוססה. 2 חדרי אמבטיה. היתר לוקסוס כמקובל **ב„אלמגור" קבלנות בנין בע"מ**

פרטים נא לפנות למשרד, רחוב ברנר 18 ת"א שעות 8.30—12.30, טלפון 243021.

לרגל הרחבת המפעל

דרושים
תעמלנים רפואיים
לאזור ת"א והמרכז

הכישורים הדרושים:
* רקע השכלתי מתאים ו/או נסיון בהדרכה בקורסים של חר"פ.
* עדיפות לבעלי רכב.

לפנות בטל. 780901 עד תאריך 9.8, או בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 39071 תל-אביב.

פישר תעשיות פרמצבטיות בע"מ

שרותי פילוט
דרוש
טכנאי קירור
בעל נסיון במקררים ביתיים.
רק בעל מקצוע מעולה ועצמאי
רצוי בעל רכב
לפנות: **שרותי פילוט בע"מ,**
דרך השלום 8 תל-אביב, טלפון 30190, 36234, 33134.

מהנדס מכונות
בעל נסיון של 5 שנים לפחות
מנהל חשבונות
דרושים לתעשיה גדולה באזור חולון
נא לפנות לת.ד. 2905, תל-אביב

דרוש מנהל צרכניה
עצמאי לכפר „אודים".
בפרטים לפנות לטל. 053—23144 או אישית במזכירות בכפר בשעות 8.00—16.00.

לחברה קבלנית לבנין

דרושים

1. מנהל/ת חשבונות בכיר/ה
בעל/ת ידע מקיף בהכנת פקודות למיכון.
כשר עבודה עצמאי.

2. מנהל/ת חשבונות
להכנת פקודות והתאמות

3. מפעילה למכונת אוליבטי

4. עוזר לחשב שכר
רצוי נסיון בעבודה עם מחשב

תנאים טובים למתאימים.

המעונינים מוזמנים לפנות ל„צוות ד.י.ל. לבניה והשקעות בע"מ".
רח' מונטיפיורי 32, ת"א, בין השעות 08.00—16.00.

עקרת בית
אותך אנו מחפשים!

אם בנוסף כלל אינך עובדת מחוץ לביתך ומעוניינת לעבוד מפעם לפעם בעבודה ארעית (כדי לחסוך קצת כסף...) אנו מציעים לך להתקשר אתנו.

אנו נבשירך לתפקיד מוכרת או קופאית הנזקק לפני חגים ואירועים מיוחדים שבמרוצתך לעבודה (במשרה מלאה או חלקית) בכל בו שלנו בתל-אביב.

אנו מציעים לך: שכר גבוה, תנאי עבודה נוחים וקשר קבוע.

באם הצעתנו נראית לך, אנא פני בכתב — „המשביר לצרכן" אגף כח אדם ת.ד. 8080 תל-אביב.

"שֶׁמֶן"
לשמן תעשיות בע"מ
דרוש
סוכן מכירות
באזור נתניה בעל מחסן של כ-200 מ"ר ומשאית לחלוקה
הצעות יש להגיש בכתב לשמן תעשיות בע"מ חיפה, ת.ד. 136.

לחברה לייצור חומרים לענף הבניה
דרושים

א. מנהל אדמיניסטרטיבי
בעל ידע ספציפי בנושא ענף הבניה ונסיון רב בארגון משרדי ומכירות.

ב. טכנאי ייצור

ג. כימאי
— עדיפות תינתן לבעל נסיון בייצור צבעים.

לפנות בכתב לת.ד. 21095 ת"א עבור חברת לייצור.

קו-אופ. תל-אביב דן השרון
אגודה צרכנית שיתופית בע"מ
ביאליק 32, רמת-גן, טל. 739112
דרושה
כתבנית בעלת נסיון
נא לפנות למחלקת המנגנון בין השעה 8.00—12.00 כל יום

דרוש
מכונאי לטרקטורים וכלים חקלאיים
דיור במקום מובטח
טלפון 055-96621 בשעות העבודה.

"גלבוע"
חב' לעבודות נגרות ורהיטים בע"מ
דרושים
נגרי רהיטים
נגרי בנין
מעולים
בתנאים טובים לעבודה בנגריה.
לפנות לטל. 39561 תל-אביב.

למשרד רואה חשבון
דרושה
מזכירה / כתבנית
נא לפנות בכתב-יד בציון פרטים מלאים אל ת.ד. 4631, תל-אביב.

למפעל תעשייתי בחולון דרוש(ה)
עוזר(ת) למנהל חשבונות
בעל(ת) נסיון סוג ג' או ד'
שעות העבודה 7.30—16
תנאים טובים למועמד המתאים
טל. 855992, 854695
תשעה מובטחת

למפעל לבגדי נשים
דרושה
פקידה
בת"א
אחראית
ובעלת נסיון
טל. 222089

דרושים
נהגים
1. לסמיטריילר
2. להייבר

אפשרות לשותפות

לפנות לטל. 30344 ביום; 846923 בערב

ל„יהב"
קופת עובדי המדינה תל-אביב
דרוש/ה פקיד/ה
חשבונות מנוסה
לפנות:
שד' רוטשילד 6
טל. 58181.

דרושה
פקידה
תשולטת ומדפיסה בעברית ואנגלית.
לפנות טל. 56396
בין השעות 8—14
או בכתב לת.ד. 26304 ת"א.

מורה למזכירות
דרוש/ה
לשעורי-ערב
בביה"ס „במעלה"
חיפה.
שמריהו לוין 30
664922.

אורט ישראל
לבית-ספר אורט
קרית-ביאליק

דרושים

1. **מהנדס אלקטרוניקה**
להוראה והדרכת פרויקטים.
2. **הנדסאי אלקטרוניקה**
לעבודה מעשית והדרכה במעבדה.
3. **מורה להיסטוריה**
להוראה בכיתות הגבוהות.
כישורים: בעל תואר שני ונסיון בהכנה לבחינות בגרות ורישיון הוראה קבוע.
4. **מורה מקצועי לעיבוד שבבי**
בעל ידיעה, בכירסום ובהשחזה.
5. **טכנאי אלקטרוניקה**
לפיתוח ואחזקה.
6. **לבורנטית**
לעבודה לפיזיקה.

נא לפנות לביה"ס, רח' הגליל, קרית ביאליק, טל. 04-727724.

הכנסת

דרושים מועמדים למשמר הכנסת

בעלי הכשורים הבאים:
1. השכלה יסודית.
2. כושר גופני מעולה.
3. גובה מינימלי של 175 ס"מ.
4. ותק בטחוני; שירות בצה"ל או במשטרת ישראל.
5. עבר ללא הרשעות פליליות.
6. מקום מגורים בירושלים, או התחייבות לעבור לגור בה תוך ששה חודשים.
7. עדיפות תינתן למשוחררי צה"ל בעלי דרגות מיחידות קרביות, או בעלי נסיון משטרתי.
8. גיל מכסימלי עד 30 שנה.

בקשות יש להפנות בכתב יד לפי הכתובת: משמר הכנסת, ירושלים.

„אהגר"
סוכנות לביטוח בע"מ

האם את אשת קריירה ומוכנה להוכיח זאת??

במשרד בו שעות עבודה מקובלות הינן בבחינת הלום, תוכלי למצוא משרה אשר אם תעמדי בדרישותיה, לא תרגישי בלאו הכי במעבר הזמן.

לנו דרושה מזכירה בגיל צבא, רציניה, בעלת יוזמה, נמישה לבריות — אשר תעסוק בתפקיד הקשור בזהוי ציבור ומזכירות.

קידומה של המתאימה יהיה ביתס ישר למאמציה. אנא פני מיד לגב' קליין טל: 623786 או 612247.

ישפרא
החברה הישראלית למחקר מוצרים בע"מ — דרושים
לעבודה במחקר, פתוח ויצור

1. **מהנדס כימאי**
לעבודה בפתוח וביצור אב במעבדה של מוצרים כימיים.
רצוי נסיון של 5 שנים לפחות בכימיה אורגנית.

2. **הנדסאי כימיה**
לעבודה בפתוח וביצור אב במעבדה של מוצרים כימיים.
רצוי נסיון בעבודה בטמפרטורות גבוהות (זכוכית או קרמיקה)
לאנשים המתאימים — תנאים טובים בהתאם לכשורים.
לפנות רק בכתב לישפרא בע"מ רח' יצחק שדה 34, תל-אביב.

דרושה
מנהלת פרפומריה
(בצוע הזמנות סחורה ואחריות על צוות עובדים)
לפנות בכתב לת.ד. 22103 ת"א עבור „מנהלת פרפומריה". סודיות מובטחת.

מ.ג. אלקטרוניקה בע"מ

מפעל עתיר מוח המתמחה בתכנון ובייצור מערכות אלקטרוניות בתחום האלקטרוניקה הרפואית. המוצרים משווקים לבתי-חולים בכל רחבי העולם

דרושים

★ **טכנאי אלקטרוניקה**
מתחילים ובעלי נסיון קודם, לאחר שרות צבאי, למחלקת בדיקות סופיות, לכיול ותיקון ציוד אלקטרוני.
— המועמדים המתאימים יקבלו הדרכה במפעל.

★ **טכנאי ביקורת איכות**
התפקיד, בקורת איכות על מוצרים אלקטרוניים רפואיים, החל מבדיקות קבלה ועד ביקורת איכות של מערכות מורכבות.
— התמצאות בתקנים כולל התקנים אמריקאיים.
— יכולת להסב וללמד סטנדרטים של ביקורת איכות לעובדי יצור.
— ידע כללי באלקטרוניקה.
— ידיעת השפות האנגלית והעברית הכרחית.
— תנאים טובים למועמדים המתאימים —

נא לפנות עם פירוט השכלה ונסיון מקצועי אל: מ.ג. אלקטרוניקה בע"מ, קרית ויצמן, ת.ד. 102, רחובות טלפון 956751.
— סודיות מובטחת —

לצה"ל דרושים
כורכים / כורכות
לעבודה בסביבת ת"א
למתאימים — תנאים סבירים ותשלום בהתאם לכשורים
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 9

למפעל מתכת תעשייתי
דרוש
חרט ופועלים מקצועיים ולא מקצועיים
בתנאים טובים.
לפנות
לארי, רח' אלפסי 32 תל-אביב.

דרוש
משקיע
(פעיל או שקט)
לחברת הובלה
עבודה קבועה
השקעה החל מ-
250,000 ל"י
לפנות לטלפון 30344, או לכתוב לת.ד. 21095 ת"א עבור „משקיע".
סודיות מובטחת

למפעל פרי-הדר ושימורי עגבניות באשדוד
דרושים
1. **טכנולוג מזון**
רצוי בוגר הטכניון בחיפה.
2. **כתבנית אנגלית-צרפת**
בעלת נסיון.
בפרטים נא לפנות ת.ד. 274 עבור מס. 20, אשדוד.

דרושה
מוכרת
בחנות ספרים
בחיפה
מועמדות בעלות נסיון קודם וידיעת אנגלית ועברית מתבקשות לפנות בין השעות 10—13 לגב' דבורה
בחנות סטימצקי
רח' העצמאות 62
חיפה.

דרושה
מוכרת
לחנות ספרים
גדולה
רצוי ב.א. בספרות אנגלית ועברית.
לפנות בכתב לת.ד. 26285 ת"א או לסוכנות סטימצקי הרכבת 22 תל-אביב בין השעות 18—20 בימים א', ג', ד', ה'.

דרושה
פקידה
למשרה מלאה
במפעל תעשייתי גדול באיזור חולון
למחלקת התחבורה
תנאים טובים לבעלת נסיון בעבודה מ... רצויה ידיעה בהנהלת השבונות.
נא לפנות אל: ת.ד. 1993 תל-אביב
מחלקת התחבורה

לבי"ס היסודי
בקבוצת גבע
דרושה
מורה לכתה א'
טלפון — 065-81744
065-81745

למסעדה בירושלים
דרושים
1. **פקידה-כתבנ...**
עם ידיעה בהנהלת חשבונות
2. **טבח עצמאי**
למטבח צמחוני.
נא לטלפן לקביעת ראיון לטלפון 396...

להוצאה לאור
דרושה
מדפיסה
עברית אנגלית.
שעות העבודה
8.30—16.30
טל. 625132, 624104.

למפעל תעשייתי בפתח-תקוה
דרושה עוזרת למנהל חשבונות
לחצי משרה
נא לצלצל בבוקר טל' 912386
בערב טל' 761756

צעיר (31)
גמרא, קצין מילואים בוגר אוניברסיטה.
הפקיד בכיר ונסיון רב בשפת הבטחון הממלכתי
מחפש אתגר רציני
הצעות לפנות לת.ד. 8301 יפו.

דרושים
מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים •••
מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים •••

אלביט
A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION
מחשבים בע"מ
דרושים
מנתחי מערכות - תכנתים
לעבודה במערכות תכנה גדולות בזמן אמיתי.

הכישורים הנדרשים:
- * 3 שנות נסיון או יותר
- * ידיעה טובה בשפת אסמבלר
- * רצוי ידע בעבודה עם „מיני" מחשבים.

לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים ת.ד. 5390 חיפה, מחלקת כח אדם. סודיות מובטחת.

דרוש
למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
קנין טכני בכיר ואחראי לאספקה
הכישורים הדרושים:
1. בעל נסיון של 10 שנות עבודה עצמאית
2. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

השכר ייקבע בהתאם לכישורי המועמד
המעונינים יפנו בכתב לת.ד. 4353 חיפה
עבור מספר 648 (מיקוד 31040)
— סודיות מובטחת —

לצה"ל דרושים
עובדים אזרחיים
(לעבודה בסביבות תל־אביב)
נגרים, מסגרים, רתכים, חרטים ופריזרים

הכשורים הדרושים: —
בוגרי בית ספר מקצועי או בוגרי קורסים מתאימים בכל דרגה שהיא.
על המתעמדים להיות לאחר שרות צבאי, ובעלי תעודות המעידות על נסיונם המקצועי.

על המועמדים המתאימים לפנות לכתובת:
דאר צבאי 1321 צה"ל.

דרוש
מהנדס בנין
לתפקיד בכיר
בעל נסיון של מספר שנים בתכנון ובצוע, לעבודה בסביבות חיפה.
למתאים תנאים טובים
לפנות: טל. 414277 תל־אביב.

לחברת ליאו גולדברג בע"מ — דרושה
פקידה
בעלת נסיון של שנתיים לפחות, השולטת בעברית ובאנגלית.
נא לפנות אישית למחלקת החלפים, ליאו גולדברג בע"מ, דרך פתח־תקוה 65, תל־אביב.

צים
דרושים:
* כתבנית
עברית - אנגלית
כישורים: שליטה מלאה בשפה הנ"ל, השכלה תיכונית, נסיון קודם — רצוי.
* מנהל חשבונות
כישורים: בוגר תיכון, לאחר שרות צבאי, סוג 2 בהנהלת חשבונות, נסיון קודם — רצוי, אך לא הכרחי.
*
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1723 חיפה — מחלקת כח אדם.

הדייקן
מפעלי מתכת בע"מ
כפר־סבא 923-217
דרושים
- ★ חרטים
- ★ כרסמים
- ★ מבקרי איכות
- ★ עובדי יצור

תושב כפר־סבא, רעננה, הרצליה והסביבה, למה לך לבזבז שעות נסיעה יקרות? באזור מגוריך תמצא:
1. מפעל מודרני
2. עבודה בשכר עידוד
3. תנאי קידום נאותים
4. השתלמות מקצועית

לפנות בכתב „הדייקן" כפר־סבא, או טלפונית 923217 למהנדס כהן.

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
לחברה קבלנית בפתח־תקוה
ליום עבודה מלא
עם נסיון בעבודה
*
טלפון 903207

סיבי דימונה בע"מ
דרוש
עוזר מנהל חשבונות ראשי
שנתיים נסיון בתעשיה,
עד גיל 30.
תנאים טובים ואפשרות קידום.
בציון קורות חיים ונסיון קודם, לפנות ת.ד. 2092 ת"א.

דרוש בחיפה
טכנאי קרור מנוסה
למתקנים מסחריים קטנים
בעל רשיון נהיגה
השכר על בסיס אחוזים
טלפון 642663—04, בערב 241819—04

למלון „גליל" שד' ניצה, נתניה
דרושות
מרכזניות מקצועיות
לעבודה קבועה
דוברות אנגלית — עברית — וצרפתית
לקביעת ראיון: טל' 053-92006, 053-91206

אורט ישראל
לבית־ספר „אורט" באשקלון
דרושים
1. מנהל פדגוגי
2. מורה לחינוך גופני
3. מדריך לאלקטרוניקה
4. מדריך לחשמל
5. מורה לאנגלית
6. מורה לגיאוגרפיה

בדבר פרטים נא לפנות למנהל ביה"ס אורט אפרידר, אשקלון — טל. 051-2735.

לחברה תעשייתית גדולה בתל־אביב
דרוש:
מנהל יחידת מחשב
כישורים דרושים:
- * כושר ניהול יחידת מחשב מורחבת.
- * כושר ניהול צוות עובדים.
- * פיקוח והכוונת צוות תכניתנים.
- * ניתוח שיטות ותיכנון מערכות מלאי וייצור.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד בציון קורות־חיים ונסיון קודם לת.ד. 2136 תל־אביב 61 000, עבור „יחידת מחשב".
סודיות מובטחת

למוסד צבורי דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
בעל/ת ידע בהכנת משכורות ונסיון של שלוש שנות עבודה לפחות.
לפנות לטלפון:
250231 — שלוחה 22.

לחברה לשיקום הרובע היהודי
דרושה
כתבנית מעולה
*
לפנות לטלפון: 02-288767 02-287212.

לגבעת חיים מאוחד
דרושה
גננת
בוגרת סמינר הקבוצים
לשנת הלימודים תשל"ה
●
לפנות למזכירות טל' 063-24974

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
* צעיר * דינמי * בעל יוזמה
נא לפנות בכתב לת.ד. 4568 חיפה עבור מספר 1.000 (מיקוד 31040).

לחברת ביטוח ישראלית בע"מ
לרגל התרחבותנו
דרושים באזור ירושלים
* סוכנות לבטוח
בעלת מוניטין
או סוכן בטוח
בעל נסיון לייצוג בלעדי באזור ירושלים

לסניפנו בחיפה:
* סוכן בעל נסיון
6 שנים לפחות בענף ביטוח חיים, בתפקיד
ראש צוות מכירות
*
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 987, תל־אביב

עבודה בטחונית מענינת בשטחים המוחזקים
מוצעת למשוחררי צה"ל עד גיל 30 ששרתו בתפקידי פיקוד והנם בעלי תעודת בגרות לפחות.

אנו מציעים:
- * תנאי עבודה ושכר טובים
- * קביעות בעבודה.
- * אפשרויות קידום.
- * לימוד שפה ערבית בתנאי פנימיה עם שכר.
- * הצמדת רכב בתום תקופת ההכשרה.

מעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 17021 ת"א מיקוד 61170 (למס' 1) בצירוף פרטים אישיים מלאים וקורות חיים.

למפעל צעיר ומתפתח
דרושים עובדים בעלי הכישורים הבאים:
1. **מהנדס אלקטרוניקה**
בעל נסיון בתכנון מעגלים אנלוגיים, ספקי כוח ומעגלי סרוו.
2. **טכנאי אלקטרוניקה**
בעל נסיון בבניית אבי־טיפוס וציוד בדיקה.
3. **שרטט מכונות**
בעל נסיון בתכנון. רצוי בעל רקע במיכשור תעופתי, צבאי.
4. **עובדת הרכבה אחראית**
היודעת לעבוד באופן עצמאי בהרכבת ציוד אלקטרוני.

לפנות ת.ד. 882 בני־ברק, טל. 780151/2

למפעל קונפקציה באזור המרכז
דרוש לרגל הרחבה
מנהל חשבונות ראשי
עדיפות — לבעלי ידע ביבוא/יצוא
לפנות בכתב לת.ד. 1696 ת"א עבור „מנה"ח ראשי".

מור-המכון למידע רפואי
דרושות לעבודה במערכת אלקטרונית לבדיקות רפואיות רב־שלביות
★ דיילות רפואיות
שתוכשרנה במקום להפעלת מיכשור הבדיקות.
הכישורים הדרושים: תעודת בגרות או אחיות מעשיות, הופעה נאה. עדיפות תינתן לחיילות משוחררות שעסקו בשרותן הצבאי כחובשות.
★ כתבניות באנגלית
להזנת פרטי הנבדקים למחשב. ידיעת השפה העברית על בוריה הכרחית.
העבודות למשרה מלאה. תחילת העבודה בסוף חודש אוגוסט.
תנאים טובים מובטחים למתאימות.
נא לפנות בכתב בצרוף פרטים אישיים ונסיון קודם לת.ד. 938 בני־ברק, בציון התפקיד.

דרך ז'בוטינסקי 7 בני ברק ת.ד 938 טל 799164

صكدا من الاصل

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סובנים • •

לחברת החשמל לישראל בע"מ

דרושים לעבודה בחיפה לאגף מערכות מידע ומחשבים:

★ **מתכנת בכיר**
בעל השכלה אקדמית ותיכנות בנושאי תקשורת

★ **מתכנתים/ מנתחי מערכות**
בעלי נסיון לעבודה ביישומים מסחריים

★ **מתכנת מנוסה**
בקיא בשפות תכנות: אסמבלה, קובול, R.P.G., PL/1, לעבודות אחזקה ושיפורים

★ **פקיד עריכה ודוקומנטציה**
למערכות עבוד נתונים אוטומטי

המעוניינים מתבקשים לפנות ב־כתב בצרוף קורות־חיים, לאגף כח־אדם ת.ד. 10, חיפה

— סודיות מובטחת —

דרוש לנו מפעיל למחשב אי.בי.אם.
מערכת 3
רצוי עם נסיון של 2—1 שנים
לפנות לתנובה אקספורט מח' המחשב בשעות העבודה טל: 283211.

ליפאורה בע"מ
יצרני שופס ומיץ פז
דרושים מחלקים
למכירת משקאות קלים
בגוש דן (רשיון ג')
בפרטים נא לפנות למר חיים נץ טלפון 957151.

לבנק גדול בת"א
דרוש רואה־חשבון
לתפקיד בכיר
רצוי בעל נסיון בתחום הבנקאות
לקביעת ראיון נא לפנות לת.ד. 7095 מס' 63

Maquette
דרושה
מזכירה עברית־אנגלית
בעלת נסיון — לניהול משרד
לפנות ל־04-913618 או 04-911532

דרוש עגורנאי
לעבודה בשלומי — על מנוף פוטיין
טלפון 04-714885 04-730231.

אלביט מחשבים בע"מ (CONTROL DATA)
דרושה:
כתבנית עברית
מעולה
לפנות בצרוף קורות חיים [illegible] ת.ד. 5390 חיפה, [illegible] סודיות מובטחת.

רשות הנמלים בישראל
הודעה על משרה פנויה
תואר המשרה:
מהנדס תחזוקת מבנים
מכרז מס': 42 (מכרז חוזר)
הדרגה: 6—5 בדירוג מהנדסים (שכר יסוד התחלתי: בדרגה 5 בדירוג מהנדסים —1,120.— ל"י בדרגה 6 בדירוג מהנדסים —1,272.— ל"י).
היחידה: נמל אשדוד
מקום העבודה: אשדוד
הערות: הובלת מגורים באשדוד.
* בקשות למשרה זו יש להגיש למשרד הראשי של רשות הנמלים בתל־אביב לא יאוחר מיום 12.8.1974.
** בדבר פרטים נוספים ולצורך קבלת טפסי־בקשה, יש לפנות, בעל־פה או בכתב, ל־מודיעין — רשות הנמלים, דרך פתח תקוה 74 (בית כעי"א), ת.ד. 20121, ת"א 67215.

דרוש/ה עוזר/ת למנהל חשבונות
בקיא/ה בשיטת העתקה
שעות העבודה: 8.00—13.00
*
נא לפנות לטלפון 288067 ת"א בשעות 9.00—13.00.

לחברה קבלנית לעבודות ציבוריות בחיפה
דרושים
1. מהנדס בנין
2. טכנאי או הנדסאי בנין
הכישורים הנדרשים:
הכנת מפרטים כמויות וחשבונות עם נותני העבודה וקבלני משנה. רצוי בעל רכב.
נא לפנות בכתב בצרוף הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 651 (מיקוד 31040).

למפעל תעשייתי במרץ חיפה
דרושים
1. **עוזר למנהל עבודה**
צעיר בוגר בי"ס מקצועי אחר שרות צבאי.
2. **מכונאי**
לאחזקת מכונות תעשייתיות.
בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
בהצעות נא לפנות לת.ד. 1145 חיפה.

לחברת יבוא טרקטורים חיפה
דרושים מכונאים
לעבודה במוסך בשרות שדה
כישורים: נסיון של 3 שנים בשרות טרקטורים, רשיון נהיגה, תושב חיפה או הסביבה. סודיות מובטחת.
לפנות בכתב לת.ד. 1818 חיפה, או טלפון 04-723094.

כפר ויתקין מחפש
מרכז לענף הדפוס
על המעוניינים לפנות בכתב למזכירות כפר ויתקין.
סודיות מובטחת.

---

1. לעבודה במפעלינו באורון דרוש:
טכנאי או הנדסאי
לטפל בהתקשרויות עם קבלנים. בעלי הנסיון הרב ביותר יועדפו. שליטה בעברית ואנגלית הכרחית.
2. לעבודה במשרדינו בתל־אביב דרוש
פקיד טכני
עם נסיון בטיפול בהיטלי מיסים, מכס ומפעלים מאושרים.
שליטה בעברית ואנגלית, כולל נסוח מכתבים בשתי השפות הכרחיים.
נא לפנות לגב' רוני שינדלר, טלפון 03-255451.
חברת פוספטים בנגב בע"מ.

למשרד הנדסי דרושים:
מהנדסים והנדסאים
לעבודות פקוח בצפון הארץ
רכב ותנאים טובים מובטחים
טלפון בעבודה: 04-253014 03-252416

לחברת בניה פרטית
דרוש
מנהל עבודה
מנוסה
הבקי במיוחד בעבודות שלד
מקום העבודה: דרום הארץ
תנאים טובים
נא לטלפן (03)284739 ת"א, לפנה"צ

לבית חרושת **ויטה**
דרושים
1. מכונאי אחזקה
2. מסגרים
3. אינסטלטורים
4. מפעילת מחשב
למועמדים המתאימים — מובטחים תנאים טובים.
לפנות לת.ד. 224, רמת־גן, או טלפ' 786141

התאחדות עולי אמריקה וקנדה
מחוז תל־אביב
מחפשת
מזכירה/כתבנית אנגלית־עברית
עם נסיון בניהול משרדי.
שעות: 16.00—08.00.
אוירה נעימה ועבודה מעניינת.
טל. 247574, 235644 לשם ראיון.

מוסד בנקאי גדול מחפש:
בחיפה
★ עמ"ל מכס מתחיל
★ גובה בעל רשיון רכב
★ עוזר מחסנאי טכני
ידיעה באנגלית הכרחית
לפנות למח' המנגנון ת.ד. 295, חיפה

לחברה רצינית בתל־אביב
דרושה
מזכירה
בעלת נסיון
ידיעת אנגלית נחוצה
נא לפנות ת.ד. 628 תל־אביב

מפעל תעשיתי חדיש בסביבת גדרה
★ **מהנדס מכירות**
בעל רקע טכני בתעופה ויכולת ביצוע תחשיבים כלכליים ביצור.
★ **הנדסאי או טכנאי אלקטרוניקה**
בעל נסיון של 5 שנים לפחות. התפקיד קשור עם השתלמות בח"ל.
★ **כתבנית אנגלית צרפתית**
את המועמדות יש להגיש בכתב ל־ת.א.ת. בע"מ ת.ד. 80 גדרה.
הפניות תענה לאחר 18.8.74.

להנהלה המרכזית של בנק בתל־אביב
דרושים/ות
1. **פקידי/ות קהל**
2. **מנהלי חשבונות**
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4333 ת"א, 61040 למס' 150.
— סודיות מובטחת —

לידס (ישראל) בע"מ
איזור התעשיה, כפר־סבא
חברה בת של רפיד אמריקן קורפ', ניו־יורק.
מבוקש
מנהל חשבונות ראשי
בעל ידע ונסיון בתמחיר תעשייתי המעוניין להשתלב בצוות ניהולי של מפעל־ייצוא מודרני.
נא לטלפן 03-925173 או לפנות בכתב בציון תולדות חיים וכישורים.

למנהל חברה צעיר
דרושה
מזכירה
בעלת נסיון בפקידות כללית, ידיעה טובה בעברית וכושר הדפסה באנגלית
המשכורת בהתאם לכישורי המועמדת
נא לפנות לת.ד. 40020 תל־אביב ולציין עבור „מנהל חברה".

למשרד פרסום גדול
דרושה מפעילה מנוסה
למכונת הנהלת חשבונות מסוג אוליבטי
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
שעות העבודה 8.30—14.30.
נא לפנות בכתב לת.ד. 33157 ת"א עבור מס. 841.

MAQUETTE — מקט
מעילי עור, עכו
לרגל הרחבה דרושים:
* מנהל אדמיניסטרטיבי
* מתאמת אופנה
* גזרני בד
מועמדים בעלי נסיון יפנו לכח־אדם במפעל בעכו, טלפון 04-911532 או 04-913618.

בי"ס תיכון מקצועי „אורט"
חוף השרון
דרושה מזכירה
המעוניינות: לפנות בכתב לפי הכתובת — בי"ס תיכון מקצועי „אורט" חוף השרון, דאר שפיים.

לחברה לכבלים וחוטי חשמל בישראל בע"מ
דרושים
1. **קניין לשוק המקומי**
שיהיה אחראי לפניות הכלליות במפעל (למעט פניות טכניות)
הכישורים הדרושים:
רשיון נהיגה
התמצאות בשוק המקומי
גיל — עד 40
2. **בודק חשבונות רכישה**
הכישורים הדרושים:
התמצאות במסמכי יבוא ומכס
ידיעת באנגלית
ידיעה בהנהלת חשבונות
גיל — עד 50
3. **כתבנית עברית**
(2 משרות)
4. **מזכירה למנהל המסחרי**
שתפקידה יכלול גם פיקוח על משרד האגף המסחרי.
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית ידיעת השפה האנגלית בקיאות בנוהלי משרד וידיעה בהדפסה ידיעת בנוהלי יבוא ויצוא יתרון.
5. **פקידה כתבנית באנגלית**
בהצעות נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ופרטי נסיון קודם לת.ד. 443, חיפה ולציין על המעטפה את שם המשרה.

מערכתסר
מחקר פתוח הנדסה בע"מ
דרושה:
מזכירת אגף בכירה
לתפקיד אחראי ורב אתגר.
הכישורים:
● ידיעה באנגלית ובעברית כולל הדפסה
● כושר נהול עצמאי למשרד האגף
— תנאים טובים —
●
נא לפנות בכתב לת.ד. 76, פתח־תקוה, א־ טלפונית 903661/2/3.

למפעלי „אדרת" הרצלי
דרושים:
1. **מנהל/ת חשבונו**
רצוי ידע בחשובי שכר עבו או עבודת גזברות.
2. **פקידה־מזכירה**
ידיעת השפה העברית על בו כולל הדפסה, נסיון קו הכרחי.
שעות העבודה 08.00—16.00
תנאים טובים
למועמדים המתאימים
המעוניינים(ות) יפנו למנהל אדם ת.ד. 301 הרצליה או טל .938631

למפעלי דפוס פלאי בגבעתיי
דרוש
חשמלאי אחזקו
*
בדבר פרטים נא לפנות ת.ד. 2
טל. 740811.

FIAT
דרוש
מוכר בחנות חלפי
עם נסיון
בהצעות נא לפנות בכתב יד לת.ד. 9721

RST CLASS FULLY BILINGUAL
EBREW-ENGLISH TYPIST
uired immediately for full time
tion in young dynamic company
Haifa. Capable of running and
anizing office with minimum of
ervision. Experience in an enginee-
office an asset. Some bookkeeping
wledge helpful, but not a must.
for appointment: Intel Israel Ltd.
544 Haifa.

לוח

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2: המשרד המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 3.— ל"י

עבודה

הצעות עבודה

"מעריב" מפרסם אלפי מודעות "לוח" מבחירות ומשתדל, עד כמה שזה אפשרי לדאוג לכך שתכנן המודעות לא יטעה ולא יוליך שולל. בכל מקרה שמכוכ הכנית את המיפול, אנא פנה למכור הנהלה, רחוב אהרון בית 3 תל־אביב עם קטעי המודעה ומסור פרטים על המקרה.

מגרשים

מספרות

חרטים ומסגרים

יהלומים

שליחים

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

עוזרות ומטפלות

פקידים

שרותים

גזירה ותפירה

זבנים

נרשמו לנשואין

ע"י הרב רפאל צבאן נתיבות

ע"י הרב פרץ ביטון שליט"א

אבידות

שעורים

צילום

ספרים

סטים

(המשך המדור בעמוד 7)

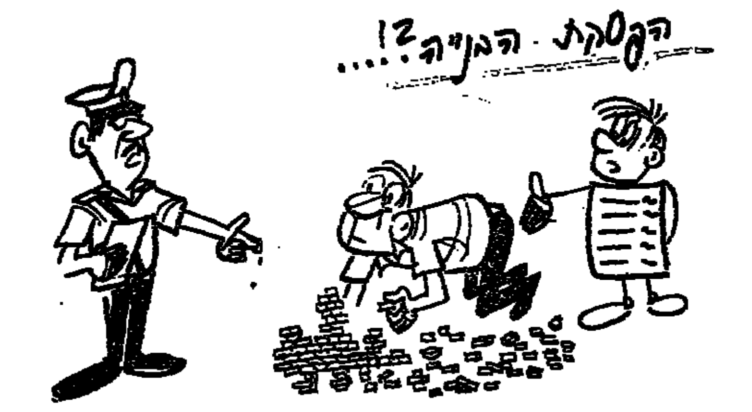

חפש ותמצא - פתרון לבעיה במדורי הלוח מס' 1.

הלוח הנפוץ ביותר במדינה

בעתון הנפוץ ביותר במדינה

המשך הצעות עבודה בעמוד 7

מודעות ל־ לוח מס' 1 מתקבלות:

בתל־אביב: בית "מעריב" מחלקת המודעות רח' קרליבך 2; סניף "מעריב", תל־אביב, שדרות רוטשילד 33; בסניפי "דחף": דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות), אלנבי 123, בן־יהודה 7

בירושלים: סניף "מעריב" רח' הלל 14/16; סניף "דחף": רח' יפו 43; ובכל משרדי הפרסום

בחיפה: סניף "מעריב" רח' הנביאים 32; סניף "דחף" הרצל 11; ובכל משרדי הפרסום

בבאר־שבע: סניף "מעריב" רח' הפלמ"ח 81; סניף "דחף" רח' ההסתדרות 78

בכל סוכנויות "מעריב" בארץ ובכל משרדי הפרסום.

לחברה לכבלים וחשמל בישראל דרושים
1. עוזר לשוק ...
2. בודק חשבונות
3. כתבנית עברית
4. מוכירה למנהל
5. פקידה כתבנית

מערכות ... מזכירת אגף

למפעלי "אדרת" דרושים:
1. מנהל/ת חשבונות
2. פקידה - מזכירה
שעות העבודה — 16.00
תנאים טובים לעובדים מתאימים
.938631

למפעלי דפוס פלאי בגבעתיים דרוש חשמלאי אחזקה

FIAT
סוכר בחנות חלפים

... CLASS FULLY BILINGUAL HEBREW-ENGLISH TYPIST ... Some bookkeeping ... Intel Israel Ltd.

עורך מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2; הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 3.— ל"י

דירות

בכבי המדינה 2½ חדרים + פרטנת 50 מטר כניסה מיידית .447198

בבבלי־בסא 3 חדרים ב־150,000 4 חדרים ב־185,000 "דירודיר" רחוב ויצמן 66 .52754

בתלפיות חבגה לא חדרים, מזה ליה, חדר רחצה גבוהה 185,000 "דירות ג'ברה", הרצל 187.

הרצליה פיתוח — אם אתה בטפש את הטוב, התקשר ל־ אנגלו סכסון בקשר לדירות — בתים ומגרשים. אנגלו־סכסון — 930361/2.

(המשך המדור בעמוד 7)

קבלני בנין

1–1½ חדרים

2 חדרים

2½ חדרים

3 חדרים

3½ חדרים ויותר

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

בדמי מפתח

בשכר־חודשי

דירות מרוהטות

(המשך המדור בעמוד 7)

צורך מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2; המשרד המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 3.— ל"י

כלי רכב

1968—1969

1964—1965

מכוניות למכירה

1974

1972—1973

עד 1963

1966—1967

1970—1971

מכוניות להשכרה

ביקוש מכוניות

אופנועים וקטנועים

אביזרי רכב

אולמות

(המשך המדור בעמוד 7)

המשך מכוניות למכירה בעמוד 7

(המשך מן העמוד הקודם)

דירות להחלפה

חקלאות

טרקטורים

אולמות למסיבות

הלוואות

תעודות מלווה

נופש

מכונות תפירה

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

(המשך המדור בעמוד 7)

עסקים

חנויות

משרדים

בתי מלאכה

מחסנים

מבני תעשיה

בתי ספר לנהיגה

(המשך המדור בעמוד 7)

صكاس الاهل

صورة عن الأصل

ירושלים

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2; הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33 · מ-8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 3.— ל"י

שידוכים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

בת זוג

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

בן זוג

[illegible]

P.O.Box 57
Bronx N.Y. 10462 U.S.A.

התאמות ומסגים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

חוגים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

קוסמטיקה

[illegible]

מקררים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

טיולים

[illegible]

מטבעות ומדליות

[illegible]

בולים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

ריקודים

[illegible]

מכירות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

כלי נגינה

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

קניות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

רהיטים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

מכונות כביסה

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

סירות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

הלבשה

[illegible]

חיות בית

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

טלוויזיות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

דודי שמש וחשמל

[illegible]

שטיחים

[illegible]

שמלות כלה

[illegible]

מזגני אויר

[illegible]

שעונים

[illegible]

עורף רחובות

קבלני בנין

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

לוח ירושלים

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בירושלים: רחוב הלל 14/16, פתוח מ־8 בבוקר עד 6.30 בערב

דירות

[illegible]

קבלני בנין

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

דירות להחלפה

[illegible]

קיט

[illegible]

עסקים

[illegible]

חנויות

[illegible]

משרדים

[illegible]

מחסנים

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

שעורים

[illegible]

שרותים

[illegible]

הצעות עבודה

דרושה אשה למטבח ועבודות בית. 524487 11—14

[illegible]

הכשרה לעבודה

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

צילום

[illegible]

אבידות

[illegible]

פרסומים

„מעריב" מודעות בירושלים, רחוב הלל 14/16, עד 6.30 בערב.

מכוניות למכירה

[illegible]

קטנועים

[illegible]

אביזרי רכב

[illegible]

מוסכים

[illegible]

ביטוח

[illegible]

תריסים

[illegible]

מכירות

[illegible]

מקררים

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

קניות

[illegible]

רהיטים

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

טלויזיות

[illegible]

חיות בית

[illegible]

שטיחים

[illegible]

המשך „לוח ירושלים" בעמוד 7

לוח נתניה

דירות

[illegible]

קבלני בנין

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

עסקים

[illegible]

מוסכים

[illegible]

משרדים

[illegible]

קיט

[illegible]

נופש

[illegible]

פרסומים

[illegible]

לוח אשדוד

דירות למכירה

[illegible]

לימודים

[illegible]

פרסומים

[illegible]

דירות

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

עסקים

[illegible]

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

טלויזיות

שטיחים

שמלות כלה

מצבי אור

שונות

לוח רחובות

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

הצעות עבודה

[stamp]

صكنا من الاجل

עורף חיפה

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בחיפה:
רחוב הנביאים 32, פתוח מ־8 בבוקר עד 7 בערב

הודעות

ידיד הכספים, אופנויות ומת... בלפור 3 (בכניסה)

דירות

... דירות ... למכירה ... 521764 ...

מבינה היושבת? אצל ... 83260, 88908, 130 ...

קבלני בניין

... דירה 4½ חדר + ... 667890 ... ימים 7—5 אחה"צ.

... דירות ... 04-842593 חיפה ...

... 664859, 27

דירות 4 חדרים ... 643605 — 644098

דירות למכירה

... 538181

3½ ... 932146 ...

... 533922 ... 15—13 ...

... דירה בנות 4—3 חדרים ... 251173

... 2 חדרים ק"א 82,000 ... 231234

... 3 חדרים 3 ... 82758

... 511016 ...

... 512749

... 150,000 ... 511610

... 3½ ... 115 מ"ר ... 244077

... 65,000 ... 6 בערב ...

... 726117 ...

... 732748

... 254355 ...

... 88808, 83260 ...

... 04-221820

... 664296

... 480,000 ... 04-253320

... 664508, 664739 ...

... 729962 ...

... 730997

... 714156 ...

... 536140

... 160,000 ... 262547

... 125,000 ... 513325

... 121941, 121433 ...

... 535853, 534485

... 298,000 ... 231023

... 664508, 664730

... 75,000 ... 04-715063

85,000 ... 536693 ...

... 532715 ...

... 251395

... 233847 ...

... 185,000 ... 82012

92,000 ... 667027 ...

... 253124

... 7.00—4.00 ... 225531

... 170,000 ... 713668

... 165,000 ... 231119

... 065—55197

... 663643

... 65 מ"ר ... 732040

וילות ובתים

... 140 מ"ר ... 450,000 ... 04—252151

... 200 מ"ר ... 450,000 ... 130 ... 85232

... 522808

... 714495 ... 04-443763

... 665393

... 17.00 ... 04-254958

... 380,000 ... 04-253331

... 03-876364

... 719419

דירות להשכרה

דירה 3½ חדרים ... 83715 ...

... 242170/83928

... 642513

... 244327 ...

... 70,000 ...

... 718466 ...

... 669017 ...

... 642513

... 538127

... 523116

... 234469

... 235686 ...

... 03-785864 ...

... 255515

... 414/19 ...

... 66578

חדרים מרוהטים

... 664218, 526725

... 88453

... 223652 ...

... 221539 ...

... 86079

... 232304

ביקוש דירות

... 4716 ... 04-527976 ... 09.00 ...

... 669122

... 724937

... 521002

... 641680

... 04-525668

... 252356

... 718419

דירות להחלפה

... 520536 ...

... 04-233451 ...

משרדים

... 722297, 721929 ...

... 731334, 711087

... 04-645114

... 5353 ...

... 130 ... 88808

מחסנים

... 100 מ"ר ... 667542

מבני תעשיה

... 351173

מגרשים

... 6,750 ... 10,000 ... 645542

... 04-642593 ... 4735

... 922932

... 665938

... 664508, 664739

... 11040/36 ... 7232

... 800 מ"ר ... 03-754335

דירות מרוהטות

דירת 3½ + טלפון + ריהוט ... 252102

... 1.9.74 ... 86762

... 222685, 232186

... 244463

... 04-223002

... 86475

... 729812 ...

... 252265, 221874

... 729479

... 04-525269 ... 450

... 04-255441

... 223372 ...

... 667410

... 255833 ...

... 464272

... 243494

... 86475

... 245394

... 512828

... 524800 ... 17.00

... 255534

... 04—530483

... 223702 ... 19—17

שעורים

... 84902 ...

... 667040 ...

... 2.30 ...

... 83627 ... 251326

טרקטורים

... 1971 ... 140,000 ... 04-234352

נופש

... 921166

שונות

... 664923 ...

מכוניות למכירה

... 1966 ... 04—86108

... 1968, 1200 ... 134,000 ... 333689

... 1300/72 ... 47,000 ... 04—712431

... 70 ... 065—56493

... 900 ... 1969 ... 234068

... 1000, 66 ... 9,000 ... 725968

... 404 ... 59,000 ... 72 ... 663118

... 63 ... 534190

... 63 ... 528724

... 1300 ... 1972 ... 334469

... 600 ... 1969 ... 327076

... 4 1968 ... 70,000 ... 668120

... 1966 ... 1,600 ... 80386

... 1600 1968 ... 664945

... 17 1969 ... 234901

... 256333

... 1962 ... 726117 ...

... 1966 ... 065—40735 ... 065—40131

... 1970, 1100 ... 18,000 ... 252487

... 525290

... 36,000 ... 85094

... 404 ... 64 ... 87116

... 1962 ... 537323 ... 87477

... 1971, 404 ... 59,000 ... 225737

... 1965 ... 04-528197 ... (7,250)

... 1969 ... 251877

... 712116 ...

... 1973 ... 1972, 850 ...

... 1970 ... 1962 ... 85815

... 1964 1200 ... 520315

... 1966 ... 521623

... 1973 ... 25,000 ... 668248 ... 86329

... 1964 600 ... 714414

... 1963 ... 22345 ... 10,800

... 1964 ... 539517

... 1970 ... 714114

... 1964 1500 ... 722745

... 1100 (1956) ... 922306

... 1969 600 ... 80625 ... 9,250

... 1962 ... 91927

... 252333

... 1964 4 ... 329336

... 1968 ... 931776

... 1971 1200 ... 713972

... 235454 ... 1973

... 1969 ... 523510

... 1965 4 ... 523323 ... 5,000

... 1400 / ... 1973 ... 530487 ... 1969

... 1968 ... 733340

... 66 ... 5253

... 1974 ... 12,000 ... 665491

... 1961 ... 243773, 242997

... 70 ... 22,000 ... 88208

... 69 ... 931862

... 1969 200 ... 253440

... 74 10,000 ... 065-66373

... 73 ... 86944

... 1972 ... 63,000 ... 17,900 ... 243,000

... 1501/67 ... 04-716001

... 1972 ... 253440

... 1973 ... 15,000 ... 22283

... 1964 ... 732249

... 1600 ... 1971 ... 72,000 ... 253911

... 71 ... 72,000 ... 04-716696

... 1300 ... 42,000 ... 25,000 ... 234967

... 64 ... 5,500 ... 253345

... 63 ... 254933

... 1967 ... 11,600 ... 710843

... 70 ... 223928

... 63/1500 ... 04-243547

... 68 ... 8 ... 922418

... 1600 1971 ... 04-920384

... 600 ... 88 ... 328041

... 63 ... 730197

... 2,750 ... 234496

מכורה טובה ראשית להוצה ... 641910 ...

... 1973, 1400 ... 1972, 1300 ...

... 1969 ... 1964 ... 1970 ... 1972, 200 ...

... 1400 ... 73 ... 522926

... 124 ... 71 ... 526356

... 1970 ... 26,500 ... 85632

... 1973 ... 1970 ...

... 124 ... 1970 ... 222706

... 1970 3000 ... 82,000 ... 30,000 ... 04-786533

... 12,600 ... 8 ...

... 1971 850 ... 82918 ... 39,000

... 1972 ... 669383 ... 922932

... 1500 ... 1964 ... 04-522739

... 80 1974 ... 18,000 ... 530581

... 1972 30,000 ... 530581

... 1972 ... 523565, 934459

... 1964 ... 911491

... 1958 ... 61/9 ...

... 1972 ... 924159

... 62 ... 711843

... 1965 ... 84114

... 1968 ... 710948

... 1966 1600 ... 10,000 ... 710776

... 500 ... 225111, 1970

... 1300 64 ... 712116

... 32 ... 523359

... 1973, 5 ... 16 ... 1973 ... 850 ... 1972 ... 504 ... 1970 ... 73 ... 100 ... 23 ... 1300 1969 ... 1968 ... 1964 ... 72 ...

... 1962 ... 1970

... 1961 ... 1959 ... 777 ...

... 1965 ... 16,000 ... 537507 ... 525278

... 1969 ... 04-244411

... 69 ... 555373

... 124 ... 75 ... 532933

... 1966, 16 ... 04-726398

... 1970 26 ... 640701 ... 225767

... 1965 ... 04-785329

... 1500 ... 1970 ... 04-850697 ... 04-657665/6 ... 19.00

... 1969 124 ... 12,000 ... 04-87531

... 65 1500 ... 12,500 ... 04-915593

... 1966 ... 645966

... 69 1600 ... 524277

... 1966 1300 ... 235505

... 1973 ... 1900 ... 752392

... 63 ... 10 ... 04-718631

... 65 ... 524203

... 61 ... 10 ... 523892

... 1300 1969 ... 70,000 ... 525193

... 69 ... 641593 ... 527681

... 70 ... 523463 ...

... 1800, 1968 ... 04-65474 ... 04-528605

... 1964 ... 720395

... 728475

... 1600, 1969 ... 224606

... 1973 ... 04-532563

... 900, 65 ... 6,400 ...

... 1966 ... 900 ... 534565

ביקוש מכוניות

... 1300 72 73 ... 552559

קטנועים

... 1974 ... 2,000 ... 2,000 ... 730615

בתי ספר לנהיגה

... 643924 ... 520125

צילום

... 50 ... 252532

מסעדות

...

הצעות עבודה

... 14.30 ... 12 ...

... 530342

... 220 ... 255112 ...

... 86134

... 522322 ... 729674

... 15.00—7.30 ... 251991

... 2 ... 7.30 ... 14.30 ... 252974 ...

... 4496 ... 50762 ...

... 1371 ...

... 7.15 ... 243249

... 8 ... 2 ... 252426

... 663753 ... 323089

... 181 ...

... 8 ... 60—40

... 12.30—16.00 ... 88187—04

... 719234

... 19 ...

... 227

... 6 ... 243949

... 223881 ...

... 24819 ... 642663

... 642663 ... 241819

... 666240

... 50416/7

... 10033 ...

... 1880 ...

... 503020 ... 16—19

... 25 ... 645699

... 51 ...

... 2000 ... 1500— ... 523577

... 243753

... 719363

... 523577

... 925 ...

... 527283

... 10387 ...

... 55—50 ... 661443, 664531

... 16.30—15 ...

... 252090 ... 10—8

... 722059

... 665026

... 253774 ... 252269

... 644394 ... 12—5

... 1.30—7.30 ... 252557

... 520342

ביקוש עבודה

... 726139 ...

... 130167

... 43 ... 721929 ...

... 715160 ... 17.00

... 574 ...

... 12 ... 1893 ...

... 661784, 89138 ...

... 712660

... 712660

... 222806 ...

... 719568

... 724811 ... 7.30—14.30

עסקים

... 04-35730

... 04-222002

... 719526

... 04-82882

... 1658 ...

... 2 ...

... 84081 ... 04—85159

... 15 ... 140

... 3 ... 80×60 ... 80×1½×2 ... 1.20×80 ... 2½ ... 120 ... 3.5×6.2 ... 2 ...

... 10,000 ... 323

... 50 ... 81808

... 666360

... 16 ... 532579 ... 87040

... 934575

... 88177

... 4508, 664739

... 663416

... 700 ... 529236

... 662644

... 87387

... 532445

חנויות

... 8.00 ...

... 521642

... 93 ... 522910

... 662644

... 3 ... 84352

... 724069

אולמות

... 1,200 ... 400 ... 732365 ... 12.00—8.00

... 150,000 ...

המשך

מערכת סטריאו SANYO

Quadrophonic 4 Channel Stereo Music Center

ניתן להשיג עכשיו!

המחיר 4695 ל"י:

695 ל"י במזומן

ו-10 תשלומים

400 ל"י כ"א

80 וזט, 4 רמקולים Quadrophonic

פטיפון BSR, חיבור לטייפ

Receiver AM/FM

להשיג:

STEREOTETRON

"טטרון"

חיפה-דח, החלוץ 23 - טל. 640808, 641100

יבוא ושווק:

פרידמן

שרותי "דן" בעיר הנוער בגני התערוכה

החל ממוצ"ש 3.8.74 ועד מוצ"ש 17.8.74 יופעלו שרותים מיוחדים:

קו 47 מהתחנה המרכזית. תחנות איסוף: הקריה, כביש נתניה ליד תחנת הרכבת; פנת יהודה המכבי, שדרות רוקח פנת כביש נתניה.

קו מיוחד מרחוב פינקס. התחנה הסופית בקו 5 מול בית החייל.

השרות יפעל מהשעה 18.30—23.00 מוצ"ש עד לשעה 24.00. וחזרה לפי הצורך.

הנהלת "דן"

אגף השיקום במשרד הבטחון מודיע על

פתיחת שלוחה איזורית באשקלון,

ביום חמישי 1.8.74

כתובת השלוחה:

תחנה מרכזית מבנה מס' 6.

משרד השלוחה יהיה פתוח בכל ימות השבוע פרט ליום ו' בין השעות 08.00—12.00

נכי צה"ל הזקוקים לטיפול רפואי יתקבלו ע"י הרופא ביום א' בין השעות 16.00—18.00

וביום ה' בין השעות 08.00—10.00.

ח.ה.ב

חברה להנדסה ולבנין בע"מ

חיפה, רחוב הרצל 29, טל. 04-642593 04-663274

אנו בונים

בחדרה: דירות יוקרה ופנטהאוזים במרכז העיר

בנהריה: דירות 2, 4 חדרים ברחוב קפלן

בעפולה: דירות 2, 4, 5 חדרים, מרפסות סלון לרחוב ולפטיו או לגן ציבורי, 3—4 כיווני אויר

בקרית-חיים: דירות 4 חדרים במרכז

לכל הדירות:

- ✶ משכנתאות בלתי צמודות עד —.40.000 ל"י
- ✶ תכנון מעולה
- ✶ סטנדרט בניה גבוה

לוח חיפה

(המשך מן העמוד הקודם)

מכירות

פיאט גרדיני טי-קי 46 — 04-256319

מלאי של מכשירי כתיבה. בתי ברות רציף מסחרי טל. 934754

למכירה סלים ותמונות אותם של יצוגים גל. אר"ם 38 — 531016

מכירת מערכת סטריאו, מיטה, תנור אפיה, מכונת כביסה, ועוד... 234469

למכירה 2 רמקולים פיונר 30 ואט כ"א תרימים 532914 בצהרים או 252928

במחירי הזדמנות! מכונות כביסה ותנורי אפיה חדשים "פילים איכותיים" מתגנעי קלות חיצונית בהובלה, עם אחריות מלאה. כל הקודם זוכה. "פריליפס" קרית אליעזר, פרטים מס' תר: 9—15

הזדמנות!! אמפליפייר סטריאו אמבני חריא, 90 וואט טלפון 04-224244

שולחן + כסאות, סטריאו + רמקולים ופטיפון + רדיו, נפיק סר. 242140

תנור חשמלי עם בירים גז למכירה טלפון 234907

מכונת כביסה מצוינת קריסטל וארון ארבע דלתות ומכה נוער 221351

בהזדמנות מערכת סטריאו נר ניקה מוקלטת 2x20 — 4.400 88415

בית קוהרו: רק חריס + אמפליפייר ורמקולים בהזדמנות 530619

צייד (ליפם) להעברה או לפיריס. הער. 223652 בערב.

שטיח פרסי עבודת יד 4x3 דינמאת סבריז 88425

למכירה ספות לנוער, דברי חשמל ביתיים, רדיו קבס למכונית פיליפס לבן ומפה עם סירה — 724467

צורות ספסה כסאות ומזמור לאופניים למכירה 04-88046 בערב.

מכונת ליבוש כביסה במצב חדש 730928

למכירה ארונה מסבה קומפלט כאירופיקה בצבע הבלת 715675

מגבר סטריאו 40 ווט, 1,200 ל"י טל' 81179

סטריאו קומפלט חדש 80 ווט בהזדמנות 224482 בערב.

מנוע אמקור 1.5 לאחר שיפוץ —.1,000 טל. בעבודה 640672

בהזדמנות ציוד קיוסק, גזוז, פרינג'דה, מכונה לסי טורח — כירה כרמל, עצמאות 8, טלין.

מנה תיה, הנגר ביקול השמלי — אפיה 87942 727353

דרוש למכניה הוצרת חוץ, חרש בהזדמנות. טלפון 04-254004

בהזדמנות מערכת רדיו סים קסטה סטראופונית חדשה — 527632

למכירה פליפס שואב אבק גריל אלקטרי, טלפון 716750

ספסל ביתי לגיבור עץ, מתנגין לגבור עוף ציוד לפנות ת.ד. 1330, טלפון 722661

למכירה אקורדיון "סקנדלי", ליירי 80, מצוין, ונגבלו עתיק עבודה יד. 536474

מקררים

בהזדמנות "אמנ" במצב טוב 600 לירות טל. 80130

כל הקודם זוכה אמקור 10 עם במוה 716233

למכירה מקרר אמקור 10 במצב מצוין טל. 232593

אמקור 11 במצב מצוין 1,200 טלפון 224686

למכירה מקרר אמקור מאד במצב מצוין. 723183, קרית חיים.

למכירה אמקור "אמנ" במצב טוב, טלפון 225978 — אחה"צ.

פריג'דר 13 אוטומטי בבטוח 5 שנים 1,600 81952.

למכירה מקרר אמקור 10 במצב טוב, טלפון 83602

מקרר אמקור 10 + ביצות, — מקפאת גלוה, טלפון 714637

מקרר אמקור 10 במצב טוב טלפון 718913

למכירה אמקור גאל (פרם לשבת) 82181 במצב גלא.

החלפת מקררים משומשים בחדשים. תקבל מחיר גבוה עבור המקרר המשומש. ברגנר, החלוץ 13

למכירה אמקור 10 מצויין — טלפון 88586 — אלי.

מקרר פריג'דר במצב מצוין 1,200 ל"י טל' 242472

מציאה! במקרר אמקור 11 במצב טוב 536474

טלוויזיות

עד 1000 לירות תקבל תמורת הטלוויזיה שלך בקנותך חדשה בשיכמון הרצליה 15 512749

מסרת כל הקנין טלוויזית תמורה 75 ל"י [illegible] החלקים, עבודה והובלה) בהתאם לתנאים שפורסמו רח' החלוץ 23 — 640808 641100 644288

טלוויזיות משומשות לאחר שיפוץ אחריות לשנה שיכמון הרצליה 15 512749

בהזדמנות טלוויזיה אר.סי.אי. כמעט חדשה 1,950 ל"י. 83868

לקבלנים ונועדי בתים! הרכבות ושיפוצים של אנטנות מרכזיות לטלוויזיה. "שחל הרכבות" בע"מ, הנביאים 34 חיפה, 645777

טלוויזיה משומשת במצב מצוין: לטלפן מיום ראשון בין השעות 13.00—17.00 536263

תיקון כל סוגי טלוויזיות בבית הלקוח באחריות שיכמון הרצליה 15 512749

כלי נגינה

אקורדיון בשיגל 120 בס במצב מצוין טלפון 253034

מכשיר אקורדיון (80) או פסנתר משומש טל. 663395

אקורדיון מאולי כיפרוני — 32 בסים מצב טוב 89482

2 פסנתרים משומשים עם 10 שנים אחריות —.2,500 ל"י ו-3,500 ל"י שמריהו לוין 3 טל' 644393

שוק תקליטים במחירים מוזלים אבילאה הנביאים 6 — 663395

פסנתר במצב מצוין. טלפון 254937

הלבשה

המכירה הכללית בעיצומה, מחירים מפתיעים, רכוז הקניות בבוקר קטב להלהן אחה"צ. אלפי אופנת ילדים ונוער, ארלוזורוב 3

שמלות כלה

מבחר [illegible] השמלות להשכרה כלה שמלת הופה [illegible] "טיפאני" הרצל 19.

תנורי חמום

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

תנורי אפיה ובשול

[illegible]

חיות בית

למכירה גורי זוכרמן פינצ'ר גזעיים עם תעודה יוחסין, טל. 04—241624

וילונות-סככות

תפירה והרכבה וילונות, שמירה "גיבים" [illegible] 512176

רהיטים

מזנון ספון פוליאסטר צבע אגוז במצב מצוין 714338

למכירה לרגל נסיעה סלון דני אוריגינל טלפון 221864

[illegible]

שטיחים

[illegible]

המשך "לוח חיפה" בעמוד 7

לוח הנגב

דירות

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

מכוניות למכירה

[illegible]

מכירות

[illegible]

פרסומים

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

משרד הבריאות שרותי אספקה

ת.ד. 7094 תל-אביב

מכרז מס' 55/522/74

ניתנת בזה הודעה לציבור כי שרותי אספקה מבקשים הצעות ל:

יצור ואספקת 40.000 מ'

בד כותנה לחלוקי בוקר

פרטים אפשר להשיג במזכירות שרותי האספקה, רח' נחלת יצחק 15, תל-אביב, טל' 253202 בשעות הרגילות. את ההצעות יש להגיש ב-3 העתקים במעטפה שאפשר להשיג בשרותי האספקה.

מועד אחרון להגשת ההצעות הוא 1.9.74 בשעה 12.00 לפי הכתובת: ועדת הרכישות המרכזית, משרד הבריאות ירושלים, קריסימון, רח' תבאי 2, ת.ד. 1176.

על המציע לצרף ערבות בנקאית של 10% מערך הצעתו כערבון לקיום תנאי ההצעה באם תתקבל.

אין שרותי האספקה מתחייבים לקבל את ההצעה הזולה ביותר או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות ממציע אחד.

פ. ראיגודסקי — מנהל שרותי אספקה

משרד הביטחון

אגף השיקום

אגף השיקום במשרד הבטחון מודיע על

פתיחה שלוחה איזורית באילת, ביום חמישי 1.8.74.

כתובת השלוחה: רתמים 3 אילת, טלפון: 059-5450

משרד השלוחה יהיה פתוח:

ימים א' ה' בין השעות 16.30—18.00

ביום ג' בין השעות 09.00—11.00

דירון • דירות

סנסציה בנתניה!!!

ברחובות יוקרה עם מיטב השכלולים: מטבחים בסגנון אמריקאי, מעלית (או שתיים), הסקה מרכזית ותכנון סביבתי מעולה מציע לך חברת "דירון — דירות"

דירות 3½ חדרים החל 190.000 ל"י

דירות 4 חדרים החל 200.000 ל"י

משכנתא לא צמודה עד 40,000 ל"י

נתניה, רחוב הרצל 30,

טל: 053-25195

דירון • דירות

ספות

ההתקנות למטה מספרד

חדרי שינה מברזיל ומאירופה

15 דוגמאות בצבעים ומידות שונות החל מ-2750.— ל"י למכירה כירוקה

"טומה" רח' בן-יהודה 92 תל-אביב טל. 231421

אולם התצוגה רח' סמולנסקין 1, תל-אביב (פינת בן-יהודה) במרתף החנות.

יד ושם, רשות הזיכרון לשואה ולגבורה

ת.ד. 84 ירושלים

הופיע מחקרו של מייסד הארכיון המחתרתי בגיטו וארשה.

ד"ר ע. רינגלבלום

"יחסים בין פולנים ויהודים בעת מלחמת העולם השניה"

באנגלית, עם הקדמה והערות מאת יוסף קרמיש ושמואל קרקובסקי.

מחיר הספר — בארץ —.25 ל"י

בחו"ל 12.50 $

הופיע הספר

האדם והלוחם -

מרדכי טננבוים תמרוף

גיבור הגיטאות

מאת ניגה טננבוים בקר

מחיר הספר — בארץ —.10 ל"י

בחו"ל —.5 $

את הספרים אפשר להזמין ולקנות אצל המפיץ הבלעדי שלנו — משרד הבטחון, הוצאה לאור, רח' ב' מס. 29, הקריה תל-אביב.

כפר יעבץ

מכרז

ועד מושב כפר יעבץ מבקש בזה הצעת מחירים מקבלנים מורשים להקמת בית כנסת.

את פרטי המכרז אפשר לקבל אצל מזכיר המושב בכל יום משעה 8.00 עד 14.00 אחה"צ תמורת תשלום בסך —.100 ל"י שלא יוחזר.

את ההצעה יש להכניס במעטפה סגורה שעליה יצויין מכרז בית כנסת להיבה המכרזים במזכירות המושב עד 30.8.74.

להצעות יש לצרף ערבות בנקאית בשעור 5% מגובה ההצעה למשך 3 חודשים להבטחה ולקיום המכרז.

אין ועד המושב מתחייב לקבל ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ועד המושב

למכירה בהזדמנות

1) עגלה — נגרר סינגל-אקס (לסמיטריילר) תוצרת גצר-סירני, במצב מצוין.

2) פלטפורמה — ניידת מתרוממת חשמלית (מצברים) 100X140 ס"מ גובה מ-75 ס"מ עד 27, הרמה.

3) מלגזה קלרק 3.5 טון במצב עבודה טוב.

לפנות ל.העל" — משמרות צ"י פרדס-חנה טלפון 063-77791/4 למחלקת התחבורה.

להשכרה בדמי מפתח

3 חדרים

+ הול גדול

מתאים למשרד או לקליניקה

במרכז הדר חיפה

•

נא לפנות ל"מרכזי" ת.ד. 514 ת"א.

למכירה בהזדמנות

40 מיטות

מסוג ב' עם פגמים

המיטות בגודל 70 ס"מ × 190 ס"מ עם מסגרת עץ, ומזרון ספוג מתוצרת אליאנס.

מחיר כל מיטה 150 ל"י

המחיר לא כולל הובלה

★

המכירה מתבצעת רק במחסן דניש ברחוב הפלמ"ח 23, פרדס כץ,

להשכרה בשכר הדירה

1) בשכונות [illegible] דירה בת 3 חדרים ריקים עם טלפון, קומה א', בתאושה למכור.

2) בשכונות [illegible] 30 מ"ר + גלריה וחדר גובה של 14 מ"ר.

3) בשכונות [illegible] דירות בשטח 67 מ"ר.

להשכרה בדמי מפתח

1) בשכונות [illegible] דירת 1½ חדר קומת קרקע.

2) בשכונות [illegible] דירת 4 חדרים ב' קומה ב' עם טלפון.

לפנות:

ה. ברנר בע"מ

רחוב [illegible] 9, ת"א

8.00—13.00

טלפון 233234/5

למכירה

חנות ריקה

בתחנת הדלק אולגה חדרה

•

פרטים: תחנת דלק אולגה בע"מ

חדרה טל. 063-24314 ת.ד. 1049 חדרה.

להשכרה

פנטהאוז

(קומה 8)

מרכז הרצליה, מקום שקט, בנין חדש, נוף מרהיב, 4½ חדרים, ללא ריהוט

להתקשר: בשעות היום — 614394, בשעות הערב — 415301.

בחיפה בשכ"ח

2-3 חדרים בקומת קרקע

במקום מרכזי ברח' הרצל

למטרת עסק או משרד

•

לפנות טלפונית לפנה"צ 10—12, טלפון 662036 או בערב 19.30—20.30 טלפון 81732

מסיבות בריאות

למסירה

עסק משגשג ורווחי

פרנסה לשתי משפחות. כולל סחורה.

•

ללא מתווכים. ת.ד. 10044 ירושלים.

קבלן בונה

באזור התעשיה בראשון-לציון

מבנה תעשייתי

3 קומות 200 ממ"ר כל קומה, קומה ב' וג' למכירה

טלפון 861131 בערב

מגרש לבנייה!

בזכרון יעקב

62,000.— ל"י

הבולאומית לתשקעות, אלנבי 116 ת"א

مكتب الإعلام

صكنا من الاهل

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

פז

לפז חברת נפט בע"מ

דרושים במפעל התעשייה באתר המתקנים

במפרץ חיפה:

פקיד תנועת מלאי

הכישורים הדרושים:
— ידע ונסיון בהנה"ח.
— נסיון בתנועת מלאי, דיווחים וחישוב כמויות.
— רצוי נסיון בתפקידים דומים של לפחות 3 שנים.
— ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת השפה האנגלית.
— השכלה תיכונית.

מפעילים

מהות התפקיד: ביצוע עבודות שונות והפעלת מערכות ייצור, מתקנים וציוד.
הכישורים הדרושים:
— ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת השפה האנגלית.
— הבנת הוראות בכתב ובעל פה.
— נסיון בדיווח ומעקב של לפחות 2 שנים.
— רצוי נסיון קודם בהפעלת מתקנים.
— השכלה של 10 שנות לימוד לפחות, רצויה השכלה מקצועית.

המשכורת תקבע בהתאם לכישורי המועמדים

מועמדים יפנו בכתב לאגף כוח אדם פז חברת נפט בע"מ, ת.ד. 434 חיפה, 31000.

דרושים צעירים

לעבודה אחראית ומעניינת באזור תל־אביב

הנתונים הדרושים:
* השכלה של 11 שנות לימוד לפחות.
* כושר בריאות תקין.
* אחרי שירות צבאי מלא ביחידת שדה, בתפקידי פיקוד.

תנאי העבודה:
* עבודת משמרות (8 שעות משמרת כולל לילות ושבתות).
* ההעסקה עפ"י חוזה מיוחד למשך ששה חודשים לפחות (עם אפשרות הארכה).
* תנאי שכר טובים.

התחלת העבודה בהקדם
מותנית במעבר קורס בן מספר ימים במשכורת.

העבודה מתאימה גם לסטודנטים

★

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 17224 מיקוד 61170 ת"א בצירוף פרטים אישיים מלאים וקורות חיים.

בתעשיה האוירית

יחסי עבודה הוגנים
אוירה טובה
תנאי שכר הולמים
תנאים סוציאליים גבוהים
קביעות בעבודה

לבעלי מקצוע תעופתיים
חמ"ם, ממ"ס, מכשירן, אלקטרונאי

כאן תמצאו עבודה מעניינת בפרוייקטים טכנולוגיים חדישים ומתקדמים ביותר.

פנה בכתב או אישית אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית נמל תעופה בן־גוריון (בימים א'—ה' בין השעות 08.00—15.00, ביום ו' בין השעות 08.00—11.00).

לחברה הנדסית בירושלים העוסקת בפתוח מערכות רבב

דרושים

★ **הנדסאי/טכנאי מכונות**
בעלי נסיון של שנתיים לפחות בתכנון ושרטוט מכני

★ **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
בעלי נסיון של 3—4 שנים בתכנון מערכות לוגיות, מיתוג ובקרה.

למועמדים המתאימים מובטחים תנאים מצוינים.

נא לפנות בצרוף פירוט הנסיון המקצועי לת.ד. 3715 ירושלים עבור ה.ל.

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים/ות

למחלקת הכספים

גובה

לגביית חובות תשלומים המגיעים למוסד ממפים שונים ומיחידים ולהתאמת חשבונות.
הכישורים הדרושים: סוג 2—3 בהנה"ח, נסיון של 3 שנים לפחות בגבה, ידיעת השפות עברית ואנגלית, כושר מגע עם מוסדות ויחידים.
דרגה: בהתאם לכישורים.

לביה"ס לחינוך / פרוייקט ציוד פשוט בשירות הוראת הפיסיקה

טכנאי או מורה למלאכה

כעוזר בעבודות, בנסויים הפדגוגיים לפיסיקה וכימיה.
תאור התפקיד: אחזקת אוספים של מכשירי הוראה לפיסיקה ו/או כימיה, בקרת מערכות הנסויים לפרוייקטים, תיקונים, התקנות וסדורים מינהליים הקשורים באלה.
הכישורים הדרושים: הכשרה באחד המסלולים הבאים: בי"ס לבורנטים, בי"ס מקצועי למכניקה עדינה, בי"ס להנדסאים, בי"ס למורי מלאכה או הכשרה טכנית דומה לנ"ל.
העובד יועסק עפ"י חוזה מיוחד. המשרה מלאה או חלקית.

במחלקת המשק

חובש/אח מעשי

לטיפול והגשת עזרה ראשונה במרפאת האוניברסיטה ובשטח הקמפוס. אחראי על הפעלה תקינה של חדר העזרה הראשונה וציודו.

*

על המעונינים לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ופרטים על נסיון בעבודה לענף כח־אדם מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד ליום 9.8.74.

שימי לב!!
נקבנית I.B.M.

באם הינך נקבנית מעולה ואין באפשרותך לצאת לעבודה יומית מחוץ לביתך, אנו מוכנים לאפשר לך לעבוד בביתך בשעות הנוחות לך בתנאים טובים.

עדיפות למועמדות מגוש דן ואזור ראשון לציון

בפרטים מלאים כולל נסיון ובציון מס' טלפון, לפנות ת.ד. 33285 ת"א, בנין הדרדפנה.

— סודיות מובטחת —

לחברת מהנדסים אזרחית

דרושים

מהנדסים
— בעלי נסיון ומתחילים.

שרטטים/ות
— בעלי נסיון בכבישים.

מפקחים
— לפקוח בכל אזורי הארץ.

תנאים טובים

להתקשר בשעות העבודה
טלפון 03-237893

למפעל צמר לסריגת יד באזור תל־אביב

דרוש

אחראי למשמרת שניה

●

לפנות בכתב לת.ד. 919 בני־ברק או טלפונית 784810 בין השעות 08.00—13.00.

אזורים חב' להשקעות בפתוח ובבנין בע"מ

רח' יהודה הלוי 62 תל־אביב
נמנית על קבוצת כלל

דרושים

1. פקיד מכירות
2. מזכירה למחלקת מכירות

★

בדבר פרטים נא לפנות טלפון 622758 לגב' חיה בין השעות 8.00—15.00 ת"א

להברה
דרוש
טרקטוריסט
לטרקטור שופל גלגלים עם עגלה לטרקטור שופל פיאט קטן
עבודה קבועה באזור תל־אביב
עם נסיון של שנתיים
●
להתקשר בערב 236792, 231567.

דרוש
סוכן מכס
בעל רשיון למחלקת המסעים של חברת נסיעות ידועה.
נא לפנות בפרטים לת.ד. 7281 ירושלים, עבור "סוכן". סודיות מובטחת

דרוש
צבע תעשיתי
לעבודה קבועה
●
לפנות אמנוגרף בע"מ
אזור התעשיה חולון רח' הנפח 12
טלפון 851171/2

דרוש
מרכז משק
למושב בצת
רצוי בעל נסיון במיוחד בענף הבננות — אבוקדו
לפנות בכתב למזכירות מושב בצת
ד.נ. גליל מערבי

למשרד יועץ מס דרושה
פקידה כללית
עם ידיעת הדפסה בעברית
נא לטלפן 613132 ת"א.

בירושלים
למשרד אדריכלים דרושה
שרטטת
מנוסה
טל. 412589 14—18
או
טל. 233522 6—12

למשרד רואת חשבון דרושה
מדפיסה טובה
נסיון בהנהח"ש למשרה שלמה
לפנות: ת.ד. 1334 ת"א למס' ל/9931.

דרושה פקידה
עד גיל 35
לקבלת קהל
בשעות 8.00—13.00
לפנות ביום א':
מכניקס, בן־יהודה 28, תל־אביב.

דרושים,
פקידה או פקיד
עם נסיון בניהול סוכנות לביטוח למשרה מלאה
פרטים: 799289 ר"ג

פקיד או פקידה
דרושים
לסוכנות לביטוח עם נסיון בהנהלה חשבונות סוג ב' או ג'
פרטים: 799289 ר"ג

יבמ IBM

דרושים/דרושות

מזכירה

הכישורים הדרושים: ידיעה טובה בעברית ואנגלית; ידיעת הדפסה בשתי השפות; נסיון קודם בעבודות משרד.
(משרה מספר מ־321)
מועמדות מתבקשות לפנות טלפונית למספר 36061 ת"א קו פנימי 515.

יבמ IBM

IMMEDIATE EMPLOYMENT

A leading Iranian construction company is looking for qualified applicants to work in Iran for a minimum period of two years with good salary and benefits in the following positions:

1. MASTER MECHANIC — With extensive experience in Heavy Earthmoving & Construction Machinery, Diesel Engines, and Hydraulics.
2. MECHANIC — With extensive experience in Heavy Earthmoving Construction Machinery, Diesel Engines, and Hpdraulics.
3. SURVEYORS — With extensive experience in Large Irrigation Canal work.
4. CONCRETE FOREMAN — With extensive experience in Placing concrete for structures on canals.
5. SITE SUPERINTENDENT — For a large canal job site.

Applicants must have good command of English (preferably some Farsi knowledge).

Resumes should be in English and must include complete personal and professional data, recent photo, and photocopies of all pertinent documents, To: P.O.Box 2290 Tehran 13, Iran (Att: Mr. A.S. Melchner)

מפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ

אם אתה צעיר, מוכשר, בעל כושר גופני וסיימת 10 שנות לימוד (רצוי רקע טכני) ומחפש עתיד בטוח, עבודה מעניינת ואפשרויות קידום טובות, אנו מציעים לך להשתלב:

כמפעיל מכונות הניר, במפעלי ניר חדרה

נא לפנות אל מח' כח אדם, ת.ד. 142, אזור התעשיה חדרה, 38100.

ניר מעולה לכל מטרה

דרושים

רכז הדרכה ואם בית

רצוי זוג

מדריך חברתי

רצוי רווק

מגורים במקום

מועמדים מתאימים יפנו לבית הספר להנדסאים חקלאיים "יד נתן", עכו טל: 04-910042.

למפעל מתכת בבני־ברק העובר לסגולה פתח־תקוה — דרושים לעבודה בייצור נגררים

פקידה - כתבנית בעברית
רתכים ומסגרים

אפשרות לעבוד אחרי 4.00
טל. 745503

המרפאה לפסיכיאטריה
הר־הכרמל חיפה
דרושה מזכירה לרופא
בעלת נסיון
ידיעה בהדפסה במכונה עברית אנגלית
לחצי יום בבוקר.
נא לפנות לד"ר נפתלי, טלפון 04-[illegible]

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:
במסגרת המרכז לתהליכי עיבוד ומכונות כלים

חרט

למעבדה לתהליכי עיבוד, בעל וותק של 3 שנים בעבודות חרטות.
מכרז מספר 43/74.

במרכז לחקר אוירונוטי

טכנאי או הנדסאי אלקטרוניקה

הכישורים הדרושים: בוגר בית ספר לטכנאים או הנדסאים במגמת אלקטרוניקה, בעל נסיון של שלש שנות עבודה לפחות, בעל ידע במגברים אנלוגיים וסיפרתיים.
מכרז מספר 81/74.

בפקולטה להנדסת מכונות

הנדסאי כימיה במעבדה לאנרגיה

הכישורים הדרושים: הנדסאי כימיה בעל נסיון של שנתיים לפחות, רצוי בעל ידע בעוקבים רדיואקטיביים.
המשרה היא זמנית.
מכרז מספר 84/74.

במכון המתכות

כתבנית מדעית דו־לשונית

הכישורים הדרושים: הדפסה מעולה בעברית וטובה באנגלית, נסיון של 5 שנים לפחות בכתבנות.
מכרז מספר 92/74.

*

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, קרית הטכניון — חיפה, 32 000 (בכתב) עד יום ו', 9 באוגוסט 1974, בציון מספר המכרז המתאים.

"נפתלי גולומב ושות'" — סוכנות לבטוח בע"מ
דרך פתח־תקוה 44, תל־אביב

דרושות:
* מדפיסת פוליסות
* מחשבת, מנסחת ובודקת פוליסות
* נערה לעבודות משרד ושליחויות
(אפשרי גם ללא נסיון)

עבודה מעניינת בצוות נעים תנאים טובים ואפשרויות קידום למועמדות מתאימות ואחראיות
לפרטים וקביעת ראיון נא לפנות אישית או טל: 39204, 37560.

למוסד העוסק בעניני בניה

דרוש

אחראי לפרסומים

הכישורים הדרושים:
התמצאות טכנית בבעיות דפוס (רצוי גם בגרפיקה), שליטה בשפה העברית על בוריה (רצויה גם ידיעת השפה האנגלית), כושר נסות והבעה בכתב ובע"פ.

על המועמדים לפנות בצירוף קורות חיים ותאור נסיון מקצועי לת"ד 7102 תל־אביב.

סודיות מובטחת

לחברת ספנות גדולה בחיפה

דרוש עובד
בעל ידע בסיסי
בהנהלת חשבונות
עם רקע טכני.

הכישורים:
(1) שליטה טובה באנגלית (עם אפשרות של ניהול התכתבות עצמאית). (2) בעל יוזמה.

התנאים ייקבעו בהתאם לכישורים.

בדבר פרטים נא לפנות אל ת.ד. 1501 חיפה מיקוד 31000.

סודיות מובטחת.

להנהלה המרכזית של בנק בתל־אביב

דרושות

כתבניות בעברית

לקביעת ראיון נא לטלפן 889121 מחלקת כח אדם

הנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • **דרושים** מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים

1. פקיד רכש בכיר
מהות התפקיד: הכנת מכרזים, והזמנות מקומיות וחו"ל לציוד חלפים וכימיקלים. התכתבות והקשרות עם ספקים מקומיים וחו"ל. בעל נסיון וכושר ניהול ופיקוח על צוות עובדים. ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.

2. פקידי רכש – אפסנאות
מהות התפקיד: הכנת מכרזים והזמנות מקומיות וחו"ל לציוד חלפים וכימיקלים. התכתבות והקשרות עם ספקים מקומיים וחו"ל. ידיעת השפות עברית ואנגלית ונסיון קודם — הכרחי.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 767 חיפה, מיקוד 31000.

---

1. חשמלאי תעשיה
2. טכנאי/הנדסאי חשמל ו/או אלקטרוניקה

מפעל גדול באזור בחיפה מציע עבודה מעניינת בתנאי שכר טובים

נא לפנות למחלקת כח אדם ת.ד. 1371 חיפה מיקוד 31000

לבית חרושת אסקר לצבעים
דרוש
מגוון צבעים

הכישורים:
1) אבחנה מעולה בין גוונים
2) 10 שנות השכלה
3) ידיעה טובה בשפה העברית ושפה לועזית

לפנות אל מנהל כח אדם, אסקר בע"מ, ת.ד. 16, חיפה 31 000.

חברת איימס-יישום בע"מ
ירושלים
דרושים
למחלקת ביקורת איכות
טכנאי מעבדה

הכישורים הדרושים: בוגרים במדעי הטבע או הנדסאים/טכנאי מעבדה, עד 3 שנות נסיון במעבדה אנליטית.

המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון לחברת איימס-יישום בע"מ, מח' כח-אדם, מרכז שטנר 3, גבעת שאול ב', ירושלים.

תדאה
פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע"מ
דרוש מכשירן
שלש שנות נסיון בתחום הרכבות מכניות או בוגר קורס חמ"ם בח"א.
המעוניינים יפנו לרח' הירקון 8, בני-ברק, טל. 787121.

דרושים

למפעל מתכת גדול באזור השרון
דרושים:
* מהנדס מתחיל לתכנון
* מכונאים - מסגרים לאחזקה
* חרט
* קניין

תנאים טובים ואפשרויות קידום למועמדים המתאימים

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1101 ת"א, עבור "ר".

עירית באר-שבע
מכרז מס' 05/23/74
דרושים מורים

1. להוראה בבית ספר על יסודי מקיף במקצועות הבאים:
מתמטיקה
פיזיקה
שרטוט בנין ½ משרה (רצוי אדריכל)
מדריך לצילום ½ משרה
כתבנות ½ משרה
2. להוראה בבית ספר על יסודי מקיף דתי:
תלמוד
חנוך גופני לבנות ½ משרה
מדריך לאלקטרוניקה לכתה ט'

המועמדים יגישו מועמדותם לעירית באר-שבע מחלקת המנגנון עד יום ששי, כ"א באב תשל"ד 9.8.1974.

א. נאוי — ראש העיריה

דרושים/ות
דיילי/דיילות השכרה ונהגים

הכישורים:
מעל גיל 21
רשיון נהיגה לפחות שנה
שפה נוספת לעברית

נא לפנות בטלפון 795111 תל-אביב

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה להנדסה אזרחית

הפקולטה להנדסה אזרחית מודיעה על מספר מקומות פנויים של אסיסטנטים ומדריכים משתלמים לתואר גבוה. כמו כן קיימת אפשרות קבלת מילגה מלאה או חלקית להשתלמות, לתואר גבוה ומשרה חלקית בהוראה.
המשרות פנויות בשטחים כדלקמן:
קונסטרוקציות
הידרוטכניקה
דרכים וקרקע
גאודזיה
נהול הבניה
הנדסה סביבתית

המעוניינים יפנו למזכירות הפקולטה, בית בורובץ ויקבלו פרטים מלאים; אפשר גם לקבל את הפרטים בטלפון מס' 221508 או שלוחה פנימית 399.

פרוטרום — מפרץ חיפה
דרושים:
1. **עובד אחזקה**
בעל נסיון בתעשיה כימית.
2. **טכנאי כימיה**
בעל נסיון במעבדה לסינטזה אורגנית.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 10067 מפרץ חיפה.

לקבוץ עין-חרוד (אחוד).
דרושה
מורה לאולפן לעברית
נא להתקשר למזכירות טל. 065-81981/2

למושב במרכז הארץ
דרוש
אדמיניסטרטור - מזכיר חוץ
בקיא בעניני כספים מעדיפים בעל השכלה בפיננסים ומינהל
מגורים במקום חובה
לפנות ת.ד. 1334 ת"א למס' ד/11904.

דרוש
איש אחזקה למכונות
למפעל בפ"ת
עדיפות לבעל נסיון
לפנות טלפון 911743 בין השעות 12—10.

דרוש
מנהל חשבונות
ו/או
עוזר למנהל חשבונות
לפנות: 669119, 664693 — חיפה.

דרוש
חשמלאי
לחיווט לוחות
נא לפנות: ה. מרגלית
37062 8.00-16.00
415720 16.00-20.00

בכיר—עצמאי
בענף המתכת
מקבל פרוייקטים
נסיון מגוון
לפנות ת.ד. 1334 תל-אביב ל/15051.

דרוש
אורג משי
בבני-ברק
בתנאים טובים
לפנות: 780885 — 621419

דרוש
טבח משנה
לאולמי חתונה
טל' 04-512410
ת.ד. 4758 חיפה

בי"ח למחלות עצבים בסביבת ת"א מחפש
1. אח/ות מוסמך/ת
2. מרפאה בעסוק
טל. 912429

דרושה
נשיונליסטית
לעבודה חלקית במכון ת"א
ניתן להתאים את שעות העבודה
לפנות בציון פרטים ת"א, ת.ד. 21107

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים

★ **מפעילים**
למתקנים כימיים חדשים המוקמים במפעל.
העבודה מעניינת ומהווה אתגר.
למועמדים המתאימים אפשרויות קידום טובות.
הכישורים הדרושים:
10—8 כיתות
רקע טכני רצוי

★ **חשמלאים**
בעלי רשיון מוסמך

★ **חשמלאים**
בעלי רשיון עוזר

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 767 חיפה, מיקוד 31000.

לחברת "אפריקה ישראל" — השקעות בע"מ
אגף הבניה סביון
דרושים:
קבוצות מרכיבים
למבנים טרומיים חד-קומתיים

לפרטים נא לפנות לטל. 757191/5 בין השעות: 9.00—16.00

רהיטי ירושלים "רים" בע"מ
דרושים עבור מחלקת אחזקה
* **חרט מכונאי**
לביצוע עבודות פיתוח, שיפוץ מכללים ואחזקה שוטפת.
* **מכונאי מכונות**
לביצוע עבודות אחזקה ופיתוח של ציוד בהיקף נרחב.
* **מסגרים**

מובטחת עבודה מגוונת ומעניינת
עדיפות לבעלי נסיון קודם בתעשיה.
לקביעת ראיון להתקשר לטל. 02-528281.

למכון הנרייטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות
רח' קולומביה 9, קרית מנחם, ירושלים.
דרוש
מרכז מחקר

יועדף יליד הארץ או מעורה במערכת החינוך בישראל.
דרישות המשרה הן: M.A. בפסיכולוגיה (או מי שעומד לסיים לימודיו ל-M.A.), ידיעה טובה בסטטיסטיקה ורקע בחינוך. נסיון בעבודה במחקר פסיכולוגי חינוכי.
הדרגה בהתאם לכישורים
הצעות יש לשלוח לכתובת דלעיל בצירוף תולדות חיים ומסמכים על נסיון קודם.

לחב' לפתוח בשטח האלקטרוניקה
דרושים
1. **הנדסאים וטכנאי אלקטרוניקה**
2. **מנהל/ת חשבונות**
סוג ד' לפחות
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 410 נתניה או בטלפון 053-28256.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.

דרוש
טכנאי (הנדסאי) לתפקיד בכיר
בחברה קבלנית לעבודות מתכת באזור חיפה. נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות הקשורות בהקמת מפעלים.
לאדם המתאים מובטחים תנאים טובים.
לפנות טלפון 04-718211 ביום 04-719593 בערב.

טלרד

תעשיית טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ
לעבודה במפעלנו בלוד דרושים

1. מנהח"ש
בוגר קורס להנהח"ש סוג ג'—ד' עם נסיון קודם בהנהח"ש.

2. תמחירן
בוגר קורס לתמחיר בעל נסיון של שנה לפחות.

3. אלקטרונאים
בוגרי בתי"ס מקצועיים לעבודה מעניינת בשטח הטלקומוניקציה. המועמדים יוכשרו לתפקיד של בודקים סופיים ומפעילים של מרכזיות אוטומטיות חדשות. העבודה מתבצעת ברובה מחוץ למפעל. למועמדים המתאימים יינתנו תנאי עבודה טובים כולל הוצאות אש"ל.

4. שרטטים/יות
בוגרי/ות קורס שרטוט בעלי נסיון של שנה לפחות.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת לכח אדם טלרד ת.ד. 50 לוד מיקוד 71 100.

חברות בנות: ציתור-חולון
קרן אלקטרוניקה - אשקלון

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
שד' הרצל 82, ירושלים, טל. 525948, 534272

דרוש מנהל
ל"בית אדלשטיין"-מרכז קהילתי בקרית-שמונה

במרכז: ספריה גדולה, אולם מופעים וחינוך גופני, מועדון לחבר ומועדון לחיילים, חדרי פעולות (השכלה, אמנות ותחביב), מכון כח עת. המרכז מופעל בשיתוף עם עירית קרית-שמונה.

דרישות התפקיד: השכלה אקדמאית במדעי החברה, נסיון בתחומי החינוך (הפורמלי והבלתי פורמלי) או בעבודה קהילתית, נסיון בניהול צוות עובדים, ניהול תקציבי וכספי.

העבודה היא בלתי שגרתית ומתקיימת בשעות ובמועדים לא רגילים.
תנאי העסקה — ייקבעו עפ"י נתוני המועמד.
סיוע בדיור — מובטח.

מועמדים יפנו אל החברה למרכזי תרבות וספורט, שד' הרצל 82, בית הכרם ירושלים, עד ליום 15.8.74, ויוזמנו למבדק ולראיון.

דלק DELEK
לחברתנו בחיפה
דרוש
מנהל תחנת דלק

הכשורים הנחוצים:
ידיעה בסיסית בהנהלת חשבונות.
ידיעת השפה העברית על בוריה.
רצויה ידיעה באנגלית.
רשיון נהיגה.
המועמד יהיה חייב להפקיד ערבות בנקאית עם התקבלותו לעבודה.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב בציון מפורט של קורות חייהם, לדלק חיפה ת.ד. 629, חיפה.

— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים

1. **מכשירן בכיר**
לניהול מחלקת מכשירים
בעל נסיון במכשור תעשייתי פניאומטי ובקרה תעשייתית.
2. **מכשירנים**
3. **טכנאי מכונות**
רצוי בעלי נסיון של 4—3 שנים.
4. **מהנדס מכונות בכיר**
לפקוח על הקמת מתקנים כימיים
רצוי נסיון של 7—5 שנים.

תנאים טובים למועמדים המתאימים

נא לפנות בכתב בצרוף הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 649 (מיקוד 31040)

— סודיות מובטחת —

מהנדסים · טכנאים · בנאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרות הפנויות הבאות:
בפקולטה להנדסת מכונות — המעבדה לתהליכי עבוד
חרט
הכשירויות הדרושות: 4 שנות נסיון מעשי כחרט.
מס' המשרה: מכ.ד/159.

בביה"ס לרפואה
טכנאי אלקטרוניקה
הגדרת התפקיד: אחזקת ציוד אלקטרוני ובניית מערכות בסיסיות.
הכשירויות הדרושות: טכנאי או הנדסאי במקצוע האלקטרוניקה; בעל נסיון של 3 שנים במקצוע; שליטה בשפות העברית והאנגלית.
מס' המשרה: בי.רפ.ד/115.

חשמלאי
הגדרת התפקיד: אחראי לאחזקת מערכת החשמל בבית־הספר.
הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי במסלול 4 שנים לפחות; בעל רשיון כחשמלאי; בעל נסיון מעשי של 3 שנים; ידע במערכות מיזוג אויר.
מס' המשרה: בי.רפ.ד/113.

בפקולטה להנדסת חשמל
פקיד/ה טכני/ת
הכשירויות הדרושות: בוגר/ת בי"ס על יסודי או מקצועי; ידע ונסיון בשרטוט טכני; ידע ונסיון בפקידות כללית; ידיעת השפה האנגלית.
הערה: המשרה הינה זמנית במסגרת המעבדה למיקרואלקטרוניקה ותכלול עבודת שרטוט מדוייקת ועבודת פקידות טכנית.
מס' המשרה: ח.ד/181.

בפקולטה להנדסה אוירונוטית
פקידה
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין כולל הדפסה; כושר ונסיון בארגון משרד; נסיון קודם בעבודות משרדיות.
הערה: המשרה הינה זמנית;
מס' המשרה: אוי.ד/184.

בלשכת המשנה לנשיא לפיתוח
עוזר למשנה לנשיא לפיתוח
הגדרת התפקיד: הכנת תכניות פיתוח וטיפול בפרוייקטים מיוחדים.
הכשירויות הדרושות: מוסמך בהנדסה או במדעים (בעל תואר שני או שלישי); התמצאות במגמות פיתוח מדעי וטכנולוגי בעולם ובישראל ובמבנה השכלה גבוהה ושלובה במשק.
מס' המשרה: מנל"פ.ד/177.

*

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס' המשרה עד יום ו' 16.8.74 אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה מיקוד 32000.

דרושים
1. פקידים/ות להנהלת חשבונות
2. קבניות מוסמכות
3. קבניות מתחילות

נא לפנות למחלקת כח־אדם דרך יפו־ת"א 7, תל־אביב.

מושב שדה משה
ד.נ. לכיש דרום
מחפש
1. **מרכז משק**
2. **מרכז כותנה ושלחין**

נא להתקשר בימי שני וחמישי למזכירות, טל' 051-91365. במקום נא לפנות לעזר אברהם או בכתב למזכירות.

למפעל תעשייתי גדול
באזור רחובות — דרושה
פקידת מזכירות
כח אדם ומינהל. בעלת נסיון.
תנאים טובים ● עבודה 5 ימים בשבוע
לפנות: ת.ד. 23000 ת"א

למפעל תעשייתי
בנמל התעופה בן־גוריון
דרושה פקידה
היודעת הנהלת חשבונות, למשרה מלאה.
לפנות: טלפון 971266 בשעות העבודה, או בכתב לת.ד. 57 נמל תעופה בן־גוריון.

להב"י ישקר בע"מ
נהריה, ת.ד. 330, טלפון: 924242
מפעל מתכת המוביל בטכנולוגיות חדישות
דרושים
1. **חשמלאי תעשייתי** בעל רשיון מוסמך ובעל נסיון במכשור אוטומטי
2. **מכונאי — מסגר אחזקה** בעל נסיון תעשייתי
3. **מזכירה בכירה** השולטת בשפות עברית ואנגלית כולל הדפסה בשתי השפות ובעלת נסיון קודם
4. **בעלי מקצוע בעבוד שבבי** לעבודה בייצור ובקורת
5. **מחשלים ומרעשים בחול** אפשרי גם חסרי נסיון אשר יקבלו הכשרה מתאימה במפעל
6. **טכנאי/הנדסאי מכונות** לעבודה במשרד הטכני ובקורת

תנאים טובים ועבודה בעלת אתגר למועמדים המתאימים
המעוניינים יגישו את הצעותיהם למנהל כח אדם לפי הכתובת דלעיל
— סודיות מובטחת —

לבי"ס תיכון מקצועי „עמל" ע"ש שייבר בית־שמש
לשנת הלימודים תשל"ה דרושים
מורים/מדריכים
למקצועות:
* שרטוט טכני
* טכנולוגיה
* הנהלת חשבונות (חצי משרה)
* משרדאות
* טבע (חצי משרה)
* חשמל — אלקטרוניקה (חצי משרה)

*

על המעוניינים לפנות להנהלת ביה"ס טל. 02-911371 או לטל. 02-533747.

לבית מרס החדש בתל־אביב
דרושים
מוכרים
אחרי שרות צבאי
מוכרות
עם ידיעה בעיצוב פנים, ואשר רוצות להתקדם בעבודתן.

נא לפנות לבית מרם, רח' הרצל 158 ת"א בשעות 9.00—12.00 לפנה"צ ו־2.00—6.00 אחה"צ.

למפעל מתכת ואלקטרוניקה בפתח־תקוה — דרושות:
כתבנית עברית־אנגלית
כתבנית עברית
שעות העבודה: 8.00 עד 16.00
— תנאים טובים —
לפנות בכתב יד לת.ד. 2926 ת"א, עבור מס' 4385.

לחברה מסחרית
דרוש
פקיד
לגביה והתאמת כרטיסי לקוחות

*

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 36615 עבור מס' 100.

למפעל מתכת באזור אשקלון
דרושים
★ **מנהל ייצור**
★ **מהנדס ייצור**
המגורים באזור אשקלון
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים, לת.ד. 16148 תל־אביב

ל„אסיא"
מעבדות כימיות בע"מ
דרושים
1. **תועמלנים רפואיים** באזורי ירושלים, תל־אביב וחיפה, רצויה השכלה ברוקחות או במדעי־הטבע.
2. **עוזר רוקח או בעל השכלה** ו/או בעל נסיון דומה, לעבודה במחלקת יצור פרמצבטי.
3. **טכנאי או הנדסאי כימיה** לעבודה בפיתוח תהליכים ובייצור חצי חרושתי. רצוי עם נסיון קודם וידיעת אנגלית טכנית. העבודה בשתי משמרות.
4. **טכנאי כימיה** בוגרי קורס מתאים לעבודה במתקנים כימיים, העבודה בשלוש משמרות.
5. **עובדים להפעלת מתקנים כימיים** יועדפו בעלי נסיון קודם. העבודה בשלוש משמרות, דרושה ידיעה בסיסית באותיות לטיניות.
6. **עובד** להפעלה וטיפול במכונות מחלקת יצור טבליות.
7. **פקידה** עם נסיון בעבודות משרד כלליות, לעבודה במשרד ייצור. דרושה ידיעת השפה האנגלית ברמת בי"ס תיכון.
8. **מחסנאי טכני** למחלקת אחזקה. דרוש נסיון בניהול מחסן חלקי חילוף, והתמצאות בקטלוגים לועזיים.

*

נא לפנות טלפונית 915021, או בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם אל ת.ד. 1423 תל־אביב, אל מנהל המנגנון.

חברה בינלאומית
בענף מכונות משרד
מחפשת עבור הסניף בישראל
אנשי מכירות
רצוי נסיון במכירות
לפנות: תל־אביב: 727121
ירושלים: 234058
או בכתב לת.ד. 502, תל־אביב.

מרכבים מפעלי מתכת בע"מ
פתח־תקוה קרית־אריה
דרושים:
1. **מקציע**
2. **מפעיל גיליוטינה**
3. **מפעיל ברק־פרס** (מכבש כיפוף)

על המעוניינים לפנות לטל. 913044 או ישירות למפעל למנהל כח אדם.

מכרז למשרת רופא וטרינרי רשותי
מועצה אזורית חבל יבנה מכריזה בזה על קבלת הצעות למשרה של רופא וטרינרי רשותי בהיקף של 33%.
מועמדים בעלי תואר של רופא וטרינרי מתבקשים להגיש הצעותיהם בצרוף העתקי תעודות המעידות על השכלה ונסיון.
לפנות לפי הכתובת של המועצה, ד.נ. שקמים, עבור רופא.
את ההצעות יש להגיש עד תאריך 15.8.74.
א. הרף
ראש המועצה

דרושים
שני מדריכים דתיים מוסמכים למכונאות רכב
(לשעורים עיוניים ולעבודה מעשית) כולל שרטוט ורתוך.
לפנות בכתב לבית ספר תיכון דתי עפולה ת.ד. 39 או טלפונית: בשעות הבקר (פרט ליום שישי) 065-22213 בערב (בין השעות 8—9) 065-22524.

טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ
לשלוחת מפעלנו במעלות
דרוש
אחראי על ביקורת טיב
הכישורים הדרושים:
* טכנאי חשמל או אלקטרוניקה או בוגר בי"ס מקצועי במגמת חשמל או אלקטרוניקה.
* בעל כושר אירגון ויכולת הפעלת צוות עובדים.
* רצוי בעל נסיון בעבודה בביקורת טיב.

*

המעוניינים מתבקשים לפנות למח' כח אדם ת.ד. 50 לוד מיקוד 71100
חברות בנות: ציוד־חולון, קרן אלקטרוניקה - אשקלון

יפולגת
תעשיות צמר קרית גת בע"מ
דרוש
גזבר
להנהלת התשלובת בת"א
הכישורים הדרושים:
* נסיון — בכספים בתעשיה.
* השכלה — רואה חשבון / כלכלן.
* גיל — 30—40.

★

נא לפנות בכתב, לפרט קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 2471 תל־אביב (עבור גזבר).
תנאים טובים למועמד המתאים
סודיות מובטחת

דרושים
מתכנתים ומנתחי מערכות תכנה
דרוש נסיון של מספר שנים וידיעה ב־PL/1, קבצי דיסקים ו/או מצבור נתונים (BOMP), לעבודה במערכת המבוססת על החידושים האחרונים בעני"א.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
על המעונינים לפנות בצרוף תולדות חיים לת.ד. 6292 תל־אביב.

למושב באזור ראשון־לציון
דרושים
1) **מזכיר פנים ואחראי לקופה**
רצוי עם נסיון קודם
2) **מנה"ח ראשי**
בעל ידע בהנה"ח המבוצעת במחשב.
על המעוניינים לפנות בין השעות 8.00—15.00 לטלפון 946255.

לנגרות בדורי ירושלים
דרושים
1. **איש אחזקה** למכונות וחשמל.
2. **מרכיבים לארונות־קיר** עם רכב מתאים.

*

נא לפנות לטלפון: 02-35152 02-69544
במשך כל שעות היום.

דרוש מרכז פרדס
המעוניינים יפנו בכתב למזכירות כפר יהושע.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
מכרז מספר 13/74
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב מודיעה על משרות פנויות:
1. **מזכירה** (5 משרות)
הכישורים הדרושים: בוגרת תיכון, נסיון של 3 שנים בעבודות מזכירות, ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה טובה בשפה האנגלית. הדפסה מעולה בעברית והדפסה טובה באנגלית.
2. **כתבניות עברית** (3 משרות)
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, ידיעת השפה העברית והדפסה מעולה.

כל המשרות הינן מלאות
פניות בכתב בצירוף תולדות חיים והעתקי תעודות יש לשלוח עד יום ו' 9.8.74, אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב, ת.ד. 653 באר־שבע, מיקוד 84120.
נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת.

Metz
טלויזיות ומכשירי חשמל (ישראל) בע"מ
בני־ברק, רח' מודיעין 19, טל. 799114
למחלקות משק ורכש
דרושים
★ **מזכירה/עוזרת למנהל רכש**
שליטה בשפות עברית ואנגלית.
★ **עוזר למנהל [illegible] והרכש**
רצוי נסיון קודם בעבודה זו.
סיכויים טובים לקידום
תנאים טובים
לפנות אישית או בכתב למח' המנגנון

תדאה
פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע"מ
בדרום צהלה
דרושה
מזכירה
עברית אנגלית
שעות עבודה 8—14 5 ימים בשבוע.
תנאים מצויינים למועמדת המתאימה.
לשם קביעת ראיון נא לצלצל לטל. 787121.

קודיש ל. קרלו
מהנדסים יועצים בע"מ, באר־שבע
דרושים
הנדסאים/טכנאים
לעבודות תכנון צנרת תעשייתית, מיכלים וקונסטרוקציות פלדה
* לאנשים המתאימים — תנאי שכר טובים.
* שבוע עבודה בן 5 ימים.
● לפנות בכתב לפי הכתובת: רח' הכות המערבי 21, באר־שבע, או בטל. 057-77515.

למגמה אוניברסיטאית
בירושלים
דרוש
ראש מגמה לצילום מדעי
בעל תואר אקדמאי בצילום או במקצוע גובל
תנאים טובים למועמד המתאים
נא לפנות לת.ד. 2045 ירושלים עבור מספר 701.

לפרויקט בניה גדול בחוץ־לארץ
דרושים
מכונאי אחזקת בנין

דרושים

הנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים · · · מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים · · ·

הועדה לאנרגיה אטומית

במסגרת התארגנות הועדה לאנרגיה אטומית למילוי משימותיה בתכנית כור הכח

דרושים מועמדים

1. **קלימטולוג/מטאורולוג**
איסוף נתונים מטאורולוגיים ועיבודם
הערכות קלימטולוגיות
הערכות כושר המיהול והפיזור של האטמוספירה

2. **פיזיקאי/מהנדס, למחקרי דיספרסיה**
סיקור תורות ומודלים של דיספרסיה באויר ובמים
עריכת חישובי פיזור מזהמים
(נסיון בתכנות מדעי הכרחי)

3. **ביולוג/אקולוג**
איסוף מידע אודות שימושים בקרקע חי וצומח
הערכת התרכותם של איזוטופים בטבע
סיקור שרשרות מזון
ניתוח השפעה סביבתית של תחנות כח גרעיניות

4. **מהנדס מכונות/גרעיני**
לימוד והכרת מערכות של מיתקן גרעיני
ניתוח תקלות במתקן גרעיני
הערכת פליטות רדיואקטיביות במערכות מתקן גרעיני

● נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39068 תל־אביב.

— סודיות מובטחת —

קצינים

יוצאי יחידות קרביות

דרושים

לעבודה מעניינת
הקשורה ביציאות לחו"ל

מתקבלים:

- ✱ קצינים או נגדים בכירים ששרתו ביחידות קרביות
- ✱ בעלי ידע בסיסי באנגלית
- ✱ נכונות לעבוד בנושא 6 חודשים (מינימום)

שכר עבודה התחלתי מעל —.2,000 ל"י נטו לחודש

המעוניינים יפנו למשרד ש.א.ש. בע"מ

חיפה, רח' המגינים 60, בין השעות 09.00—17.00, טל. 04-531194.

מועמדים מאיזור תל־אביב והדרום יוכלו לפנות למשרדי ש.א.ש. בתל־אביב, רח' נחמני 39 (לידיד) בימים ג' 6.8 רד' 7.8, בין השעות 15.00—19.00, טל. 03-612508.

למפעל ייצור מערכות אלקטרומכניות מתוחכמות בסביבת תל־אביב

דרושים:

★ **מפעילי N. C** בעלי נסיון בעבוד שבבי.

★ **מרכיבים:** בעלי נסיון מעשי בהרכבות, רצוי בוגרי חיל־אויר במקצועות חמ"מ וממ"ס.

★ **אלקטרונאים:** בעלי נסיון מעשי.

★ **כרסמים וחרטים:** בעלי נסיון מעשי בעבודה בעלת איכות גבוהה.

למועמדים המתאימים מובטחים: ענין מקצועי, עבודה בסדרות ייצור קטנות, תנאי שכר ותנאים סוציאליים טובים.

● על המעוניינים לפנות לת.ד. 2021 רמת־גן.

עירית נתניה

מתבקשות הצעות מועמדים למשרה של

עוזר למנהל מחלקת הרכב

הכישורים הדרושים:
1. נסיון של 10 שנים בניהול צוות עובדים.
2. ידע ונסיון קודם בניהול תחבורה.

דרגת השכר תקבע בהתאם לכישורים

הצעות יש להגיש למחלקת המנגנון עד יום שישי כ"א באב תשל"ד (9.8.74).

ד"ר א. בר־מנחם
ראש העיריה

דרושים

שליח

עם טילון או קטנוע
לעבודה קבועה
שכר 1,200 ל"י לחודש

מזכירה

שעות העבודה
07.00—13.30
רצוי בן הגילים 25—35
לעבודה קבועה
לפנות בימים א' 4.8
ו־ב' 5.8
בין 8—10 בבוקר

מעליות ישראליפט
רח' הקישון 31, (אזור התעשיה) בני־ברק

חברת בנין צבורית

מחפשת לסניפה בצפון

1. **מהנדס בנין בכיר**
בעל נסיון בעבודות בצוע לתפקיד מפתח
2. **הנדסאים** (בנין)
3. **טכנאים** (בנין)

תנאי עבודה ושכר ייקבעו לפי כישורי המועמדים

לפנות: **דיור לעולה** — מחוז הגליל, הפלמ"ח 99 צפת
טלפונים: 4—31383 (067)

חברת עלית מחפשת

מ ח ל ק

לסופרמרקטים באיזור תל־אביב, רמת־גן.

הכישורים:
- ✱ ערבות בנקאית
- ✱ נסיון קודם
- ✱ רשיון נהיגה מסוג ג'
- ✱ גיל: עד 40

נא לפנות בכתב ל־עלית, ת.ד. 19, רמת־גן, למחלקת המכירות עבור „מחלק".

למשרד מהנדסים יועצים

דרושה

טלפוניסטית

5 ימי עבודה בשבוע, א'—ה'.
עם נסיון בעבודה משרדית כללית, עב־רית הכרחית, הדפסה באנגלית — רצוי.

מועמדות מתאימות תפנינה אל:
ב. שור ושות' —
מהנדסים יועצים בע"מ
רח' דיזנגוף 34, תל־אביב, טל. 285294.
— סודיות מובטחת —

עירית ירושלים

דרושים

מרכזים, מדריכים חברתיים, מדריכי דרמה, מחול ומוסיקה
לעבודה במוסדות נוער בשנת תשל"ה

בעלי נסיון המעוניינים יפנו למחלקה לחינוך, אגפי הנוער־הספורט והחברה, יחידה לכח אדם, רחוב יפו 17, ירושלים.

ראדא בע"מ
תעשיות אלקטרוניות
דרושות

מרכיבות ומחווטות

בשטח האלקטרוניקה
אין צורך בנסיון קודם.

לפנות לרחוב הגיבורים 86 חיפה
טלפון 640650.

דרושה

פקידה/מזכירה

היודעת להדפיס, בעלת נסיון בהדפסה במכונה ליום עבודה רצוף.
עדיפות תנתן למועמדת בעלת נסיון בענף הביטוח
לפנות לת.ד. 66, חיפה.

ש. וינטרפלד בע"מ
חרושת חשמל
מפרץ חיפה

דרושים:
1. **פקידה כללית**
בעלת ידיעות באנגלית היודעת להדפיס
2. **חשמלאים חווטים**

נא לפנות טלפונית: 721595, 723770.

דרושים
1) **נגרים** מעולים
2) **בחורים** מתלמדים לאחר שרות צבאי (אין צורך בנסיון קודם)

לפנות טלפון: 856877

למפעל תעשייתי בחולון

דרושים
1) **רתכים**
2) **מכבלמנים לפח**

לפנות לטלפון 854695, 855992.

לחברה תעשייתית בת"א — דרושים

פועלי מכבשים

לעבודה במשמרות
בין השעות
17.00—24.00
או 24.00—07.00
בדבר פרטים נא להתקשר 260753, 255980

למשרד אדריכל
דרושה
הנדסאית־אדריכלות
או
שרטטת מנוסה
טלפון 263512 ת"א

למפעל פלסטיק בירושלים
דרושים
1. **מזכירה בכירה**
(ידיעת השפה ה־אנגלית הכרחית)
2. **עובדי ייצור**
(רצוי בעלי רקע טכני)
העבודה במשמרות
נא לפנות טלפונית 02-262650

למפעל פלסטיק
באזור מרה
דרושה
פקידה־מזכירה
אפשרית גם עבודה חל־קית. לפנות עם פרטים ת.ד. 1082 תל־אביב.

למשרד אדריכלים
לתכנון מבני ציבור ובימוי — דרושים
הנדסאי ארכיטקטורה
בעלי נסיון
טל. 945380 ראשל"צ

למשרד מהנדסים
דרושים
1. **מהנדס בנין**
2. **הנדסאים ושרטטים**
בעלי נסיון בתכנון
טל. 945380 ראשל"צ

דרושה
אחות מוסמכת
למרפאה
בקבוץ כפר־מנחם
מגורים במקום
נא להתקשר
בטלפון 055-91521

לפרויקט בניה גדול בחוץ־לארץ

רסקו RASSCO

דרושים

מכונאי אחזקת בנין מעולים

הכישורים:
- ✱ בוגרי בתי־ספר מקצועיים או השכלה מקבילה.
- ✱ בעלי נסיון מעשי, של 5 שנים לפחות, בציוד בנין כללי — לרבות מנופי בנין, תחנות בטון, מנועי דיזל ובנזין.
- ✱ ידע במערכות חשמל של ציוד בנין.
- ✱ ידיעת אנגלית טכנית.

תנאים טובים ✱ סודיות מובטחת

מועמדים מתבקשים להתקשר לרסקו מח' כח־אדם־חו"ל, טל. 622211 — או לגשת למשרדי החברה בתל־אביב, רח' הר־סיני 1, בין השעות 09.00—13.00.

נציבות שירות המדינה
מודיעה על מכרז פומבי
חוזר מס' 444/ג'
(לא העולה מוקמדים)

למשרת

סגן המפקח הכללי

בדרגה 6 מח"ר
במשרד האוצר, ירושלים

הדרישות: השכלה אקדמית (תואר ראשון) בכלכלה או בראיית חשבון או במינהל עסקים ונסיון של 8 שנים.

●

על המעוניינים לפנות טלפונית או בכתב למפקח הכללי, משרד האוצר, הקריה רח' ד' מס' 7 ת"א (טל: 03—256381)

קודיש ל. קרלו
מהנדסים יועצים בע"מ

דרוש

מהנדס בכיר, מכונות או כימאי

למשרת מהנדס פרויקט,
לתכנון פרויקטים בתעשיה הכימית

- ✱ נסיון קודם — 5 שנים לפחות
- ✱ תנאי עבודה לפי הכישורים
- ✱ מקום העבודה בבאר־שבע.

● המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לכתובת: רח' הכותל המערבי 21, באר שבע, או בטלפון 057-77515.

לצבא הגנה לישראל

דרושים עובדים לתל־אביב ולירושלים

● **הכישורים הדרושים:**

א. השכלה תיכונית לפחות (אקדמית רצויה).
ב. ידיעת השפות אנגלית ועברית על בורין.
ג. למשרה בירושלים ידיעת השפה הערבית על בוריה (ברמה אקדמית).
ד. ידיעת שפות נוספות רצויה.
ה. קציני מיל. — רצוי.
ו. מגורים בירושלים או בתל־אביב.

● מועמדים העונים לדרישות המשרה יפנו בכתב לת.צ. 2563.

להברת ביטוח בת"א

דרוש/ה

בודק/ת פוליסות

בענפי אש

דרוש ידע בהכנת פוליסות או בבדיקתן. רצויה השכלה תיכונית.
טל. 614431 לדורון.

לצה"ל דרוש

מדפיס אופסט

מולטילית 1/8

לאחר שרות צבאי לעבודה חלקית

בשעות אחה"צ
להתקשר — טל' 260914 (ברוך)

דרוש/ה

עוזר/ת למנהל כספים

לחברת בת בישראל
של חברה בינלאומית

- ✱ אדם בעל/ת מרץ
- ✱ נסיון בניהול ספרים וחוקים מקומיים
- ✱ ידיעת השפה האנגלית
- ✱ משכורת בהתאם לכישורים
- ✱ תנאים סוציאליים מלאים

●

על המעונינים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וציון נסיון קודם לת.ד. 33157 תל־אביב עבור מספר 840.

דרושים
למלון הילטון ירושלים

- ● **מנהל חשבונות ראשי**
- ● **סגן חשב**
- ● **מנהלי חשבונות**
- ● **פקידים**
- ● **חשב משכורות**

נא לפנות טלפונית לקביעת ראיון:
535261 או 02-535717

אורפק בע"מ
מעבדות לאלקטרוניקה
דרושים:

1. **מכונאי אחזקה**
בנושא T/U.R.G—618
2. **מהנדס מכונות**
2 שנות נסיון לפחות
3. **שרטט/ת**
2 שנות נסיון לפחות
5 ימי עבודה

לקביעת ראיון טלפון 31707—03

לדפוס אמנים מאוחדים בע"מ
דרוש:

עוזר לדפס אופסט

במכונה של שני צבעים.

לפנות למר צפתי
טלפון 925063,
או לארנון, טלפונים:
615374, 624898.

מוסד מסחרי גדול
מחפש בחיפה

מוכר רהיטים מנוסה

בעל נסיון של 5 שנים לפחות בענף זה בעל כושר ארגוני ונסיון מגע עם קהל.

בהצעות נא לכתוב לת.ד. 866, תל־אביב עבור מס. 124.

صكنا من الاهل

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • •

מקור שרותי מידע ישראליים בע"מ

אנו מחפשים:

- מהנדס בנין ראשי — לחברה גדולה
- מנהל אגף רכש — למפעל פרטי
- מנהל בית הרכבת ייצור — למפעל מתכת
- מנהל מכירות — לירושלים
- חשב (כלכלן בכיר) — לחברה גדולה
- עוזר חשב — מכון המפים
- מזכירה בכירה — עברית, אנגלית

ת"א · גורדון 65 · ת.ד. 11364 · טל. 248211

למפעל אלקטרוניקה
באזור תל־אביב

דרושים

1. **מכנאי אלקטרוניקה מוסמכים**
(גם המוסמכים לפני ביצוע פרויקט) יתקבלו גם מתחילים!
2. **עוזרות מכנאים**
לעבודות חיוט והלחמה
מועמדות מתאימות, ללא נסיון, תוכשרנה ע"י המפעל.
3. **מכנאי יצור**
לעבודות תכנון ופיקוח על הייצור.

המעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 25034 תל־אביב עבור צ.מ. ולפרט קורות חיים, השכלה, נסיון קודם ומס' טלפון.

— סודיות מובטחת —

אביק בע"מ
תעשיות כימיות וקרמצבטיות

דרוש

מנהל
יחידת עיבוד נתונים

בעל השכלה אקדמאית באחד המקצועות: הנדסת ייצור, כלכלה, מינהל עסקים (או נושא קרוב. נסיון של 5 שנים לפחות בעיבוד נתונים. שליטה בעברית ובאנגלית.

נא לפנות בכתב למנהל המנגנון: אביק בע"מ, ת.ד. 2077 רמת־גן. סודיות מובטחת.

דרוש

מדריך מקצועי לסנדלרות

במפעל תעסוקה לנוער ביבנה

המועמד שיתקבל יזורג בדירוג עובדי ההוראה.

את הבקשות יש להפנות למשרד הסעד בצירוף תעודות השכלה ואישורים על נסיון בעבודה ת.ד. 1260 ירושלים ולציין על גבי המעטפה „עבור מדריך לסנדלרות".

התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא: כ"ח באב תשל"ד — 16.8.74.

דרוש

מנהל עבודה

עם נסיון של 5 שנים

לסניף סולל בונה, נתניה

★

לפנות במשרדנו בין השעות 8.00—13.00 רחוב הרצל 51, נתניה טלפון 053—28934, 053—23958

למוסד ממלכתי בכיר
דרוש/ה

כתבן/ית
עברית מעולה

לאחר שרות צבאי
תנאי שכר מצוינים
למועמד/ת המתאים/ה
נא לפנות לטלפון: 692351.

דרוש

מנהל יחידת מחשב

מבטאת בגלי הקבה במפעל תעשייתי מכתבי בתל־אביב.

המועמד יידרש להכין תכניה אב למיכון, להקים ולנהל צוות עובדים ולקיים מגע עם חברות מחשבים. נדרש נסיון של שנים מספר בתכנון עצמאי, בהכרת מחשבים ותהליכי עיבוד.

— ● —

נא לפנות בכתב"יד ולצרף קורות חיים ופרטי עבודות קודמות. ת.ד. 29139 תל־אביב.
נא לציין על המעטפה „עבור מחשב".

לבית חרושת „דובק" בע"מ

דרושים:

1. **חשמלאים**
עם רשיון „מוסמך"
2. **מסגרים מכניים**
3. **מתלמדים**
להפעלת מכונות אוטומטיות

על המעוניינים לפנות בטלפון 784151, למר אוליה, בין השעות 8.00—13.00, או ישירות למפעל בשעות הנ"ל, בני־ברק, רח' עקיבא 49.

לחברה העוסקת במחקר ופתוח בתל־אביב

דרושים

טכנאים/הנדסאים

בעלי נסיון בשטח הדיגיטלי והאנלוגי

עדיפות תנתן לבעלי רקע באלקטרו־אופטיקה

המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קצור קורות חיים ופרוט נסיונם בעבודה לת.ד. 17057 תל־אביב, או טל. 03-410111.

למשרד רואי חשבון

דרוש/ה פקיד/ה לתשובי משכורת

בעל/ת נסיון

●

בפרטים נא לפנות לת.ד. 29323 תל־אביב.

מורה
למתמטיקה — פיסיקה
מגמת בגרות ריאלית

דרוש לבית הספר התיכון „העיוני" עירוני בצפת.

●

טלפון 067—30144 ת.ד. 163
המגמת ממשלתית נוכחה.

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

בעל/ת נסיון

★

מועמדים מתאימים יפנו בכתב, תוך ציון נסיונם בעבר, אל ת.ד. 4 חיפה.

אלתא תעשיות אלקטרוניקה בע"מ
אשדוד

דרושים

★ **מהנדסי מערכות והנדסאי אלקטרוניקה**
הכישורים הנדרשים: רקע בשיטות מדידה עבור פיתוח וייצור מערכות בדיקה ממוחשבות מתוחכמות, רצוי בעלי נסיון.

★ **מתכנתים**
הכישורים הנדרשים: נסיון של שנתיים לפחות בשפות:
ASSEMBLER, FORTRAN

★ **דפס מולטיליט**
הכישורים הנדרשים: בוגר בית ספר מקצועי 3 שנות נסיון ידיעת השפות עברית ואנגלית.

★

על המעונינים לפנות בכתב אל מחלקת המעסוקה של „אלתא" — אשדוד.

לחברת שיווק ארצית

דרושים:

סוכנים/ות

בכל חלקי הארץ
להפצת מכשיר ביתי חיוני
אפשרות לעבודה בשעות הפנאי
רווח כ—200 ל"י ליום

לפנות לחברה הדעמית בע"מ, רח' ה' באייר 6, כפר המדינה, תל־אביב, טלפון: 256701.
ולסניפינו:
בחיפה 530479 (מ־16.00)
בירושלים 233223
(8.00—13.00)
בבאר־שבע 73059

VOLVO

„מאיר"
חב' למכוניות ומשאיות בע"מ

דרושה

מנהלת חשבונות

התנאים בהתאם לכישורים

לפנות: רח' קרליבך 23, ת"א, טלפון 289191.

למשרד סופרגז בירושלים

דרוש

מנהל חשבונות

לעבודה מפוצלת

●

נא לפנות לאיתן טלפון 02-222441

דרושים
למפעל תעשייתי גדול בירושלים

1. **מנהל/ת חשבונות**
עצמאי ובעל נסיון
2. **מפעילה** בעלת נסיון
למכונה להנה"ח **אוליבטי.**

תנאים טובים למתאים/ה
סודיות מובטחת

נא לפנות לת.ד. 2045 ירושלים למס' 660

דרוש:
פקיד בקורת נתונים והפעלה
ביחידת מחשב

בעל נסיון ו/או ידע בעבודה עם מחשב, בנושאי הנה"ח — נהול מלאי — מחסנים — תמחיר.
שליטה בעברית ובאנגלית.
רצוי בעל רכב.
נא לפנות בכתב למחלקת המנגנון — „אביק" בע"מ — תעשיות כימיות ופרמצבטיות — ת.ד. 2077, רמת־גן.

קופת־חולים, מחוז הגליל
משרה פנויה לעובד/ת סוציאלי/ת
פרויקט חדש באיזור כפרי, מרום הגליל
קרוב לודאי בשיתוף פעולה עם האוניברסיטה

נא לכתוב, לפני 10 באוגוסט ל: ד"ר ס. שפנסר, קיבוץ סאסא, 13870 או לטלפון 067-39238 בין השעות 07.00—08.00 או 2015-2045.

חייל משוחרר/ משתחרר

בחברה תעשייתית גדולה ומתקדמת באזור המרכז
נפתחה הרשמה לקורס:

★ **עיבוד שבבי מתקדם**
(חריטה, כרסום, השחזה)
★ **מבנאות**
★ **מפעילי מחשב**
★ **מכונאות אביזרים**

— מתקבלים משוחררי צה"ל בעלי השכלה של 12—8 שנות לימוד.
— במשך הקורס תשלם למשתתפים בו מלגה גבוהה.
— מסיימי הקורס בהצלחה ישובצו בעבודות מעניינות בעלות אתגר מקצועי רב פרויקטים טכנולוגים חדישים.
— מובטחים תנאי עבודה טובים ואפשרויות קידום.

כאן ההזדמנות

- להוכיח עצמך
- לרכוש מקצוע
- להתקדם
- להיות מרוצה

תן לעתידך סיכוי טוב יותר.

ללא כל התחייבות מצידך, פנה בכתב אל: ת.ד. 25018 תל־אביב ותוזמן לראיון אישי בשעות אחה"צ.

כור מתכת בע"מ

מפעלי הנדסה וולקן — חיפה

דרושים

עוזר מחסנאי

(רצוי יוצא חיל האויר), בעל נסיון של לפחות שלוש שנים במחסנאות של פרוסים תעופתיים.

צבע תעופתי

בעל נסיון בצבעות תעופתית של שנתיים לפחות, או בעל נסיון בצבעות רכב ברמה גבוהה.

★

בפרטים נא לפנות מפעלי הנדסה וולקן — מח' כח־אדם ת.ד. 10001 מפרץ חיפה או טלפון 04-720082/6.

מפעלי ניר
אמריקאיים · ישראליים בע"מ

למפעלנו בחדרה — דרוש

מפעיל לדוודים

נא לפנות אל מח' כח אדם,
ת.ד. 142 חדרה, 38 100.

ניר מעולה לכל מטרה

לבנק בת"א דרושה

כתבנית נשיונל 32

בעלת נסיון
בשעות עבודה רצופות

בהצעות נא לפנות בכתב לת.ד. 30405 תל־אביב

למשרד תכנון ופקוח בחיפה

דרושים:

1. **מהנדס לתכנון פקוח ותאום**
מינימום 5 שנות נסיון
2. **מחשב כמויות**
לחצי משרה — אפשרי פנסיונר

להתקשר 04-87667 ; 04-87580

לבית קרור
ולבית חרושת לקרח
בבאר־שבע

דרוש

איש אחזקה והפעלה

בהצעות נא לכתוב לת.ד. 866, תל־אביב עבור מס. 123.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרות פנויות של:

ראש צוות רישום ודיווח
במינהל תלמידים
מכרז מס' — 147/74

תאור התפקיד — א. טפול ברשום ודווח — הכוונה והדרכת עובדים ארעיים ברישום ודיווח באמצעות המחשב. קביעת סדר עדיפויות וחלוקת עבודה בין הצוותים. השתתפות בפתרון בעיות הקשורות בדווח למחשב. תאום תנאי הקבלה וסדרי הקבלה הבסיסיים עם הפקולטות. בצוע תהליכי הקבלה לחוגי הלימוד בפקולטות שבתחום אחריותו, בתאום עם הפקולטות. ב. מעקב אחר התקדמות תהליך הקבלה בפקולטות. דווח החלטות קבלה למחשב ובקורת פעולות המחשב הנובעות מדווח זה. טיפול בבעיות חריגות של מועמדים הקשורות ספציפית לפקולטות בתחום אחריותו. ג. ממלא את מקום היועץ למועמדים בהעדרו.
דרישות התפקיד — ידיעת השפות עברית ואנגלית. השכלה רצויה על תיכונית (רצויה השכלה אקדמית מושלמת). נסיון באחריות על צוות עובדים. נסיון בעבודות הקשורות במחשב — דווח, סימול, התמצאות בדו"חות מחשב, הכרת מערך האוניברסיטה על יחידותיו השונות.
הערה — בעונות לחץ יש לעבוד גם מעבר לשעות המקובלות.
הדרגה — י"ב—י"ד בדירוג האחיד.

רתך צנר
במינהל הר הצופים
מכרז מס' — 148/74

תאור התפקיד — בצוע עבודות ריתוך קונסטרוקציה וצנרת מים בלחץ וטמפרטורה גבוהה.
דרישות התפקיד — ידיעת השפה העברית. השכלה טכנית, בוגר בי"ס מקצועי במגמת מסגרות או מכונות. נסיון של 3 שנים בעבודה דומה.

מזכירה מדעית
במכון לארכיאולוגיה/ארכיאומטריה
מכרז מס' — 217/74

תאור התפקיד — טיפול בהפצת והזמנת תדפיסים מדעיים לצרכי סגל המחלקה, פיקוח על הדפסת עבודות המחקר והפרסומים של סגל המחקר, הדפסת חומר מדעי בעברית ואנגלית, ניסוח עצמאי של מכתבים בעברית ואנגלית, בצוע עבודות מזכירות, תיאום פגישות, הדפסות, ניהול תיקיה, רישום פרוטוקולים של ישיבות ועזרה בעבודות המזכירות.
דרישות התפקיד — ידיעת השפות עברית ואנגלית. השכלה תיכונית. נסיון של 3 שנים בעבודת מזכירות. שפת האם אנגלית.
הדרגה — י"א—י"ג בדירוג האחיד.

על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד תאריך 12.8.74, כ"ד באב תשל"ד, אל: — מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים, מיקוד 91009 ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס'...." (בהתאם למספר המצוין בראש המכרז המבוקש).

נחושתן
תל אביב · חיפה · ירושלים

דרושים:

1. **מכנאי מכונות**
עבור מחלקת התכנון, תל־אביב
2. **מסגרים**
עבור מפעלנו בתל־אביב
3. **עוזרים להרכבת מעליות**
4. **מרכיבי מעליות**

נא לפנות טלפונית (03)50276 בשעות העבודה, למר שטינפלד.

למוסד ציבורי בירושלים — דרוש

עובד בכיר
בשטח ההסברה, הפרסום והעתונות

תיאור התפקיד: 1. קיום קשר עם מערכות עתונים, לשכות עתונות של משרדי ממשלה, דוברי משרדים ועוד; 2. ארגון סיורי עתונאים ומסיבות עתונאים; 3. כתיבת מאמרים, נאומים, ניסוח מודעות, נסוחים לעתונות בעברית ואנגלית.
הכישורים: 1. השכלה אקדמאית; 2. כשרון בכתיבה מקורית, ביטוי וניסוח בשפת עברית ואנגלית על בוריין (רצויה ידיעת שפה נוספת); 3. ידיעות מקצועיות בהסברה בכתב ובע"פ; 4. ידיעות מקצועיות בהוצאה לאור, דפוס וגרפיקה.
הדרגה: ט"ז—י"ז (36—38) נקודות של הדירוג האחיד.
מקום מגורים בירושלים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות־חיים והמלצות לת.ד. 7055 ירושלים, עד יום א' 19.8.74.
— סודיות מובטחת —

למלון
הקאונטרי־קלוב

דרוש:

עוזר למנהל חשבונות ראשי

לתפקיד פקוח וביקורת של הכנסות המלון

— תנאים מצוינים —
— למועמד המתאים —

להתקשר: 415261.